

Дар 844

*ДІЛОВА
документація
Гетьманщини
XVIII ст.*

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ

ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім. В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ім. В. М. КОРЕЦЬКОГО

ПАМ'ЯТКИ
ПОЛІТИЧНО-ПРАВОВОЇ
КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

О. М. Мироненко (голова),
К. А. Вислобоков,
Л. А. Дубровіна (відповідальний редактор),
І. Б. Усенко, *В. В. Цветков*,
Ю. С. Шемшученко

ДІЛОВА
документація
Гетьманщини
XVIIIст.

Упорядник, автор передмови та коментарів В. Й. ГОРОБЕЦЬ

Автор вступної статті В. В. ПАНАШЕНКО

Відповідальний редактор Л. А. ДУБРОВІНА

Затверджено до друку вченою радою
Інституту української археографії АН України

Усі права належать видавництву «Наукова думка». Будь-яке використання цього видання або його елементів (фрагментів), тобто копіювання, тиражування, розповсюдження тощо, можливе тільки за наявності попередньої письмової угоди з видавцем.

Адреса видавництва «Наукова думка»: Україна, 252601 Київ 4, вул. Терещенківська, 3.

All rights reserved. No part of this issue may be reproduced by any mechanical, photographic or electronic process or in the form of a phonographic recording, nor may it be stored in a retrieval system, transmitted or otherwise copied for public or private use without written permission of the Naukova Dumka Publishers.

Address of the Publishers: Ukraine, 252601 Kiev 4, Tereshchenkivska St., 3.

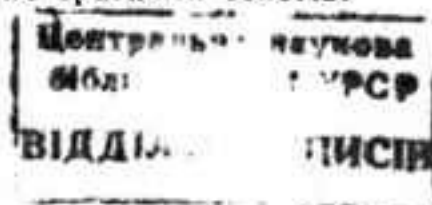
Д46

Ділова документація Гетьманщини XVIII ст.: 36. документів / АН України. Ін-т укр. археографії та ін.; Упоряд., автор передмови та комент. В. Й. Горобець; Відп. ред. Л. А. Дубровіна. — К.: Наук. думка, 1993. — 392 с.: іл. — (Пам'ятки політично-правової культури України).

ISBN 5-12-003205-2 (в опр.)

Видання містить тексти офіційно-службових документів, більшість в яких була створена в центральних установах, полкових та сотенних канцеляріях Гетьманщини. У вступі та коментарях упорядника досліджено стилістику поданих актів, здійснено їх жанрово-тематичну класифікацію. Видання ілюстроване зразками текстів.

Д 0503020902-059
221-93 78-92

ББК 67.3

ISBN 5-12-003205-2

© В. Й. Горобець, упорядкування, передмова, коментарі, 1993
© В. В. Панашенко, вступна стаття, 1993

ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ТА ЇХ КАНЦЕЛЯРІЇ НА ГЕТЬМАНЩИНІ XVIII СТ.

Ділова документація Гетьманщини¹ XVIII ст. зосереджувалася переважно в адміністративно-територіальних (світських, військових, судових та духовних) органах влади. Ще в ході визвольної війни українського народу 1648—1654 рр. сформувалася українська державність, визначився місцевий адміністративно-територіальний устрій, в основу якого покладалася поділ козацького війська за територіальною ознакою, на полки і сотні.

Найвищим органом місцевого самоврядування на Гетьманщині у XVIII ст. залишалися загальні козацькі ради, на яких обговорювали важливі питання внутрішньої і зовнішньої політики, адміністративні, судові й військові справи, обирали й скидали гетьманів та козацьку старшину. Однак їх уповноваження були суттєво обмежені: загальні козацькі ради скликалися рідше, а важливі військові та адміністративні питання гетьман вирішував самовладно або на старшинській раді.

Процес розвитку гетьманського самоврядування на Лівобережній Україні відбувався за умов утисків з боку російського царизму. За гетьманом зберігалася вища військова, політична, адміністративна, фінансова та судова влада. Однак під час обрання гетьман складав присягу на вірність царю і Російській державі. У XVIII ст. гетьмана заздалегідь визначав царський уряд, потім його формально «обирали». Атрибутами гетьманської влади були: булава, бунчук, прапор і печатка. Резиденція гетьманів містилась у Батурині й Глухові.

Як голова українського державного управління, він був верховним розпорядником земель, що після визвольної війни українського народу 1648—1654 рр. стали власністю Війська Запорозького і деякий час перебували у розпорядженні військового скарбу. У державних архівах зберігається велика кількість універсалів гетьманів І. Мазепи, І. Скоропадського, Д. Апостола, К. Розумовського про підтвердження або надання козацькій старшині, українській шляхті та монастирям земельних володінь.

¹ *Гетьманщина* — назва Лівобережної України разом з Києвом, яка після Андрусівського перемир'я 1667 р. залишилася в складі Російської держави: територія сучасної Чернігівської, Полтавської, лівобережна частина Київської і Черкаської, північна частина Дніпропетровської областей та Київ з навколишніми землями на Правобережжі.

Прерогативою гетьмана залишалось комплектування козацького війська, а також безпосереднє командування та спрямування його адміністративно-господарського життя. Під час воєнних походів гетьман, як командуючий козацьким військом, користувався певною самостійністю, а в загальних стратегічних планах виконував рішення верховного командування російської армії.

У перші десятиріччя XVIII ст. традиційна система командування українським козацьким військом зазнала суттєвих змін. Посилився контроль царських воєначальників над козацьким військом, керівництво яким (з 1706 р.) доручено командирі т. зв. Української дивізії, командування полками поступово зосереджувалось у руках російських офіцерів.

Влада гетьмана поширювалася на міське управління, в питаннях цивільного життя від нього залежала і церква.

Верхівку адміністративного апарату і раду при гетьмані становила генеральна старшина, яка за звичаєм Запорозької Січі обиралася на військових радах або радах старшини. Генеральний обозний — перша особа після гетьмана — відав артилерією козацького війська, засідав у Генеральному суді. Генеральний суддя (іноді два) очолював Генеральний суд. Генеральний писар керував Генеральною військовою канцелярією, відав дипломатичним і таємним листуванням, приймав послів, брав участь у засіданнях Генерального суду тощо. Генеральні осавули (як правило, два) відали військовим скарбом, вели козацькі компути. Генеральний хорунжий відповідав за головний прапор козацького війська, який під час урочистих церемоній несли попереду гетьмана, брав участь у засіданнях Генерального суду, вів слідство на місцях. Генеральний підскарбій розпоряджався фінансами козацького війська, визначав і розподіляв грошові та натуральні податки, очолював скарбову канцелярію. Генеральний бунчужний відповідав за гетьманський бунчук, виконував адміністративні та судові доручення, зустрічав і проводив послів тощо².

Вибори козацької старшини носили формальний характер. Як правило, на початку XVIII ст. генеральну старшину призначав гетьман, пізніше — за згодою і під контролем царського уряду.

Вищим військово-адміністративним козацько-старшинським органом, за посередництвом якого гетьман здійснював військову і цивільну владу, була Генеральна військова канцелярія. Створена в роки визвольної війни українського народу на основі давніх традицій, що збереглися з часів Київської Русі, а також на досвіді Запорозької Січі, польсько-шляхетського та литовського правління, Генеральна військова канцелярія діяла до ліквідації гетьманства (листопад 1764 р.). Вона готувала документацію з різних питань державного і суспільного життя. Документи мали різноманітні назви і були чітко визначені щодо форми. Найбільш поширені — *універсали, накази, привілеї, листи, договори, угоди, статті, інструкції* тощо.

Протягом XVIII ст. відбулися суттєві зміни, що позначилися на структурі та діяльності Генеральної військової канцелярії. У 1720 р. грамотою Петра I від 28 листопада її позбавлено управління фінансовими та

² Дядиченко В. А. Нариси суспільно-політичного устрою Лівобережної України кінця XVII — початку XVIII ст. — К., 1959. — С. 173, 178—182, 186—192.

судовими справами, а через рік (14 листопада 1721 р.) у Глухові створено військову і судову канцелярії³.

З того часу Генеральна військова канцелярія набула значення особливого адміністративного колегіального органу з правом розгляду і вирішення важливих питань поточного державного управління, видання указів і розпоряджень нарівні з гетьманом, надання старшині чинів тощо. Такі питання розглядалися на засіданнях Генеральної військової канцелярії, в яких брали участь і спеціально призначені особи із генеральної старшини — члени Генеральної військової канцелярії.

З 1734 р. загальне керівництво Генеральною військовою канцелярією здійснювали російські урядовці. Діяльність канцелярії супроводжувалася суворою регламентацією її діловодства з дотриманням загальнодержавних форм документації. У вересні 1734 р. до Генеральної військової канцелярії надійшов указ з доданням затверджених форм, за якими мали оформлятися відповідні документи до Сенату, полкової старшини тощо⁴. Значна увага приділялася також уніфікації форм і назв документів, що надходили до Генеральної військової канцелярії. Царський уряд, російські урядовці та військове командування надсилали офіційні папери у вигляді *указів, наказів, грамот, промеморій*. Полкові та сотенні канцелярії зверталися до Генеральної військової канцелярії через *«дonoшенія», «челобитные», «прошения»*.

У справах місцевого управління Генеральній військовій канцелярії підпорядковувався Кіш Нової Січі, який підтримував з нею зносини через *промеморії*. Однак така форма не відповідала субординації між ними. 12 вересня 1749 р. Генеральна військова канцелярія надіслала до Ксша Нової Січі *указ*, яким зобов'язувала його дотримуватись порядку міжканцелярських зносин і надсилати до неї офіційні папери у вигляді *«дonoшеній»*, а не *промеморій*⁵.

Очолював Генеральну військову канцелярію генеральний писар, якого часто називали «міністром внутрішніх справ» або «гетьманським канцлером»⁶. Штат канцелярії складався зі старших канцеляристів, канцеляристів та служителів (підписків, протоколістів, регістраторів, копіїстів, товмачів, повитчиків)⁷.

Посада і звання військового канцеляриста в Генеральній військовій канцелярії була однією з перших сходинок службової кар'єри вихідців із козацької старшини. Як правило, на такі посади брали освічених юнаків (здебільшого після закінчення Київської академії), які знали кілька мов, логіку, математику тощо. У канцелярії вони удосконалювали свій фаховий рівень, набували практичні знання з юриспруденції, «камеральних наук», військової теорії, оскільки їм доводилося не лише вести діловодство, а й брати участь у вирішенні господарських, адміністративних, дипломатичних справ.

³ Полное собрание законов Российской империи.— Спб., 1830.— Т. 6.— С. 455.— (Далі: ПСЗ).

⁴ ПСЗ.— Т. 9.— С. 410—411.

⁵ Центральний державний історичний архів України, ф. 51, оп. 3, спр. 9779, арк. 12.— (Далі: ЦДІА).

⁶ Словарь живого народного письменного и актового языка русских южан Российской и Австро-Венгерской империи / Сост. Ф. Пискунов.— Изд. 2-е.— Киев, 1882.— С. 50.

⁷ Романовський В. Нариси з архівознавства.— Харків, 1927.— С. 67.

Кількість військових канцеляристів не була сталою. Протягом XVIII ст. спостерігається тенденція до її зростання. Якщо на 1728 р. І. Джиджора вказує лише 25 осіб службовців канцелярії разом із сторожами⁸, то на 1742 р. їх нараховувалось вже 179 чоловік⁹. Кількісний склад позначився і на штатній структурі канцелярії, де вже працювали канцеляристи першого, другого і третього розрядів, нотаріуси, секретарі, архіваріус, бухгалтер.

У 40-х роках XVIII ст. бажаючі вступити до Генеральної військової канцелярії писали «доношенія», в яких вказували освіту, звідки родом, місце попередньої служби тощо. Із таких «доношень» 1740 р. дізнаємось, що Яків Іскра (син хорунжого Переяславського полку Климентія Іскри) перебував на службі під час турецької облоги Хотина і Яс, а тепер бажав знаходитися при Генеральній військовій канцелярії серед інших канцелярських службовців. Йосип Фаворський вчився при Київській академії в латинських школах і «достигл учения филозофского», звідки був направлений до лубенського полковника І. Кулябки, аби навчати його сина латинської мови, а нині виявив бажання служити при Генеральній військовій канцелярії в званні канцеляриста¹⁰. Іоан Стефанович при семінарії Феофана Прокоповича вивчав латинську мову, а після смерті свого вчителя повернувся додому і мав намір «обрѣтатися в услужности при Войскової енеральной канцеляріи»¹¹.

Тих, хто через деякий час проявив здібності, за атестацією, як правило, генерального писаря приводили до присяги і надавали їм звання військового канцеляриста. Так, в липні 1740 р. в Генеральній військовій канцелярії слухали «доношенія» Івана Мануйловича і Романа Михайловича про прийняття їх до канцелярії для навчання і «опредѣленія» в канцелярське звання¹². Для атестації майбутні канцеляристи писали *сказку* за підписом трьох-чотирьох свідків, де зазначалося, що вони «малороссіяне обстоятельные», звідки родом, хто батьки тощо.

Траплялися випадки, коли на службу в Генеральну військову канцелярію приймали осіб, які досягли вже певного становища в середовищі панівної верхівки. Так, у 1753 р. до Генеральної військової канцелярії прийняли канцеляристом і перекладачем з німецької, латинської і грецької бунчукового товариша Я. Горленка, який і займав цю посаду понад 12 років¹³.

Сфера діяльності канцеляристів Генеральної військової канцелярії поширювалася й на інші установи та канцелярії. Їх направляли до скарбової та похідних військових канцелярій, комісій, полкових та сотенних канцелярій для з'ясування потрібних відомостей, здебільшого скарг щодо розмежування земель, у Москву для «перевода и свода книг правных» тощо. Так, у 1763 р. 19 канцеляристів Генеральної військової канцелярії перебували в «отлучке», а саме — в полкових і сотенних канцеляріях Полтавського, Гадяцького, Ніжинського та інших полків¹⁴.

⁸ Джиджора І. Україна в першій половині XVIII віку.— К., 1930.— С. 110—118.

⁹ ЦДІА, ф. 51, оп. 3, спр. 7857.

¹⁰ Там же, ф. 51, оп. 3, спр. 7794, арк. 55, 57.

¹¹ Там же, спр. 7460.

¹² Там же, спр. 7784, арк. 31.

¹³ Там же, ф. 54, оп. 1, спр. 1972, арк. 1 зв.

¹⁴ Там же, ф. 763, оп. 1, арк. 48—50 зв.

Військові канцеляристи могли відлучатися з Генеральної військової канцелярії в свої господарства на невизначений час. Напевно, такі «отпуска» затягувалися, про що свідчать численні *ордера* Генеральної військової канцелярії та *реверсы* полкових канцелярій про негайне повернення військових канцеляристів до службових справ. Так, 22 червня 1754 р. з Генеральної військової канцелярії надійшов ордер до Переяславської полкової канцелярії, щоб військових канцеляристів, «в доми отлучившихся в полку Переяславском жительствоющих», а саме І. Бахчевського, І. Дмитрашка, І. Берлу і Г. Гудовича, вислати до Глухова «при нарочных немѣдленно»¹⁵.

На час військових походів створювалась *Похідна генеральна військова канцелярія*¹⁶. Вона вирішувала організаційні питання по забезпеченню козацького війська, зокрема постачання, комплектування, медичне обслуговування полків тощо. У першій половині XVIII ст. ця канцелярія підпорядковувалася командуючому армією. З 1750 р. Похідна генеральна військова канцелярія перейшла у відання гетьмана К. Розумовського, якого супроводжувала під час переїздів. Так, у 1762 р. вона містилася в Петербурзі. Ліквідовано Похідну генеральну військову канцелярію 1764 р.

Новообраний гетьман К. Розумовський подбав про створення *гетьманської канцелярії* (1751), управителем якої став його опікун і нерозлучний супутник Г. М. Теплов. Останній, користуючись необмеженим довір'ям гетьмана, поступово прибрав до своїх рук усю адміністративну діяльність і фактично став негласним правителем Гетьманщини.

Протягом XVIII ст. діяв Генеральний військовий суд, що утворився в роки визвольної війни українського народу 1648—1654 рр. Очолював його генеральний суддя. Генеральний військовий суд підпорядковувався гетьману, розглядав справи генеральної чи полкової старшини, а також справи про державні злочини проти України чи Росії, служив апеляційною інстанцією для полкових і сотенних судів, здійснював нагляд за виконанням царських указів та гетьманських універсалів.

Право верховного судді належало гетьману. Він разом з генеральною старшиною розглядав апеляції на рішення Генерального військового суду, затверджував усі важливі вирокі (сбов'язково смертні), винесені Генеральним та полковими судами, розбирав конфлікти між старшинською верхівкою. Апеляції на рішення Генерального військового суду подавалися також до Генеральної військової канцелярії.

Основою судової практики на Лівобережній Україні були звичаєве право та поточне законодавство. Литовські статuti (різних видань і редакцій), магдебурзьке, а також саксонське право.

Гетьман К. Розумовський універсалом від 17 листопада 1760 р. запровадив новий порядок судочинства: Генеральний військовий суд очолювали два генеральні судді, а до його складу входили вибрані по одному від старшини представники 10 полків. Він розглядав справи генеральної старшини, полковників, бунчукових і військових товаришів, канцеляристів та осіб, які перебували під особистою опікою гетьмана. Цей суд

¹⁵ ЦДІА, ф. 51, оп. 3, спр. 14200, арк. 2, 4, 6.

¹⁶ Там же, ф. 501, 394 од. зб.

став органом нагляду за місцевими судами, найвищою апеляційною інстанцією, в зв'язку з чим Генеральну військову канцелярію було позбавлено судових функцій (17 лютого 1763 р.).

При Генеральному військовому суді існувала канцелярія під керівництвом судового писаря, який, в свою чергу, підпорядковувався судді. У разі відсутності судді його заміщав судовий писар, котрий називався наказним суддею. В перші роки існування канцелярії Генерального військового суду поточні справи в ній розподілялися між канцеляристами, кількість яких визначалася «сколко по рассмотрению судей и по состоянию дела явится быть потребно»¹⁷. З роками відбувся певний розподіл обов'язків між службовцями канцелярії Генерального суду. Так, у 1768 р. у ній працювали секретарі, адвокати, нотаріус, архіваріус, канцеляристи (першого, другого і третього класів) та ін.¹⁸

Після скасування гетьманства (1764) Генеральний суд підпорядковувався другій Малоросійській колегії. Офіційно існував до утворення намісництва (1782), а фактично — до 1790 р.

У 1723 р. виникла Генеральна скарбова канцелярія — найвищий фінансовий орган гетьманської адміністрації. На цю канцелярію покладались обов'язки по збиранню податків з населення. Водночас вона відала прибутками і видатками, військовими та ранговими маєтностями тощо. Штат канцелярії складався із канцеляристів, секретарів, калькулятора¹⁹.

Адміністративна, військова й судова влада на території полку належала полковникові та полковій старшині (сбозний, суддя, писар, осавул і хорунжий). Формально посада полковника вважалася виборною. Насправді з часів Б. Хмельницького призначення полковників здійснював гетьман, а з кінця XVII ст. — за згодою і з санкції царського уряду. Поступово право на призначення чи відставку полковників козацьких полків зосереджувалось у руках царських урядовців, що офіційно визнавалося з 1715 р. і було підтверджене Малоросійською колегією у 1726 р.²⁰ З роками призначення полковників (нерідко із російських офіцерів) оформлялося царським указом, що надсилався до відома гетьмана та генеральної старшини. Так, за царським указом 30 серпня 1730 р. полковником Стародубського полку призначено Олексія Дурова²¹. Місцеві урядовці лише висували кандидатів на посаду полковників та полкової старшини із наданням письмових свідощтв, що вони «люди добрые, заслуженные и в верности не подозрительные». Малоросійська колегія та Генеральна військова канцелярія відбирали з тих кандидатів «достойных» і сповіщали Сенат. Призначення їх на посаду стало прерогативою царського уряду.

Виконавчим органом влади служила полкова канцелярія, до штату якої входили старші канцеляристи і канцеляристи. Її діяльність очолював полковий писар. Полкові канцелярії складали *компюти* — списки козаків полку з відомостями про їхнє майнове становище, прохо-

¹⁷ *Права, по которым судится малороссийский народ / Изд. проф. Кистяковским.* — М., 1879. — С. 95.

¹⁸ ЦДІА, ф. 763, оп. 1, спр. 366, арк. 4—9.

¹⁹ Там же, арк. 10—17.

²⁰ Там же, ф. 53, оп. 2, спр. 563, арк. 18, 24, 30, 36 та ін.

²¹ Там же, спр. 599.

дження ними військової служби. Козацькими компутами, що мали значення юридичних актів, в яких фіксувалась належність будь-якої особи до козацького стану, в полках відали осавули. З полкової канцелярії виходили *універсали, накази, листи полковників* тощо. Внутрішнє діловодство провадилося в кількох книгах. «Книга декретова» включала *вхідні та вихідні папери, різні ухвали*; у «Книзі протестів» вписувалися *позови та протести*; до «Книги справ поточних» вносились *справи, що розслідувались, і справи завершені. Матеріали про карні злочини* вміщувались у «Чорну книгу»²².

Полкова канцелярія вела діловодство спільно з полковими судами, оскільки до їх складу входили полковник, полковий суддя і старшини. Практична діяльність цих органів полкової влади майже не розрізнялась. Головна роль в них належала полковникові.

У 1763 р. завершилася судова реформа, здійснена гетьманом К. Розумовським. Полкові суди були перетворені на гродські, де розглядалися кримінальні справи. Головуючими в цих судах залишалися полковники, суддя і писар називалися вже не полковими, а гродськими. Крім того, запроваджено підкоморські й земські суди (в кожному полку по два, а в Ніжинському — три). Підкоморські суди розглядали справи про землю та межування. До складу підкоморських судів входили виборні від шляхетства судді з двома помічниками-коморниками.

У справі судочинства Гетьманщина поділялася на 20 повітів. У кожному з них діяв земський суд, який розглядав цивільні справи старшини і шляхти на право власності. Земський суд складався із судді, підсудка і земського писаря, вибраних від шляхти відповідного повіту. Збирався земський суд тричі на рік.

Нижчу ланку в структурі військового та адміністративно-територіального устрою становили сотні, кількість і територіальні межі яких часто змінювались. Адміністрацію сотні очолював сотник; виборність його, як і полковника, була номінальною. Гетьман, Генеральна військова канцелярія чи царські урядовці призначали сотника із генеральної чи полкової старшини, вручали йому корогву (сотенний прапор) як атрибут сотенної влади, і з того часу він вважався обраним на посаду. З 1708 р. відомі випадки прямого призначення сотників царськими урядовцями. А царським указом від 1715 р. запроваджено такий порядок: сотенна старшина (осавул, писар і хорунжий) рекомендувала трьох претендентів на посаду сотника, а гетьман та царські урядовці затверджували на цій посаді одного з них²³. З часом призначення сотників у козацькі полки стало прерогативою російського уряду.

Протягом XVIII ст. діяли сотенні канцелярії, на які покладалося виконання військової, адміністративної та судової влади. Сотенну канцелярію очолював писар. Йому у справах діловодства допомагали підписки. Сотенні канцелярії нерідко пов'язували свою діяльність з ратушним діловодством, іноді вписували справи в міські актові книги.

²² Дядиченко В. А. Вказ. праця.— С. 227—228.

²³ ЦДІА, ф. 53, оп. 2, спр. 563, арк. 18, 24, 30, 36, 40, 49, 56, 60.

Козаки, що проживали в селах, входили до к у р е н я, керівництво яким покладалося на отамана. Курінні отамани підпорядковувалися сотенному правлінню і, як правило, ним же і призначалися.

Значна частина великих володінь, що належали гетьману чи монастирям, об'єднувались у *волості*. Такі структурні одиниці адміністративного управління зберігалися здебільшого на півночі Лівобережжя. Зокрема у Стародубському полку відомі Бобовицька, Попогорська, Лищицька волості, що належали Києво-Печерській лаврі²⁴. Рангові володіння гетьманів іноді об'єднувались у *староства*. Так, у Ніжинському полку існували староства — Городиське (яке охоплювало сс. Городище, Бахмач, Курінне) та Ямпільське²⁵.

Своєрідні органи врядування існували у містах Лівобережної України, що поділялися на дві групи — магістратські та ратушні. Магістратські міста користувалися магдебурзьким правом, яке протягом другої половини XVII—XVIII ст. підтверджувалося або надавалося гетьманським правлінням і царським урядом. До таких належали: Київ, Ніжин, Переяслав, Стародуб, Чернігів, Новгород-Сіверський, Почеп, Погар, Глухів, Короп, Мена, Остер, Полтава, Кролевець, Березна, Гадяч, пізніше — Батурин²⁶. Другу групу становили міста, що не користувалися магдебурзьким правом і значною мірою підлягали старшинській адміністрації.

Поточними адміністративними, господарськими, а також цивільними судовими справами в містах відало *міське управління*, до якого відносилися: *війт* (очолював магістрат чи ратушу); *бурмистри* (помічники війта); *райці* чи *радці* (відали цивільним судом, наглядали за торгівлею); *лавники* (члени лавних судів, на яких розглядались цивільні й кримінальні судові справи); *писар* магістратський чи ратушний. Постійними учасниками засідань міського уряду (загальна і найчастіше вживана тогочасна назва міського управління) були козацький полковник, сотник чи отаман.

Міські урядовці, як правило, представники із заможних міщан, мали обиратися на зборах населення міста²⁷. Проте персональний склад міського уряду заздалегідь визначався гетьманським правлінням чи полковою старшиною.

Чисельність міських урядовців у магістратських і в ратушних містах була різною. Управління міста очолював *війт*, посада якого вважалася виборною. Насправді обраний *війт* кожного міста затверджувався гетьманом, а *війт* Києва — особисто царем²⁸. Крім загального керівництва містом, *війт* виконував і обов'язки судді в карних справах.

Другою особою після *війта* вважався *бурмистер*, кількість яких у кожному місті була різною; в магістратських містах — чотири-шість *бурмистрів*. Згідно з «Правами, по которым судится малороссийский на-

²⁴ Лазаревский А. Описание старой Малороссии.— Киев, 1888.— Т. 1.— С. 389—394.

²⁵ Там же.— Киев, 1893.— Т. 2.— С. 182, 500.

²⁶ ПСЗ.— Т. 1.— С. 622—624, 647.

²⁷ Права, по которым судится малороссийский народ.— Киев, 1879.— С. 755.

²⁸ Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малая России, из частей коей оно наместничество составлено.— Киев, 1851.— С. 87.

род» (1743) уряд ратушних міст представляли три бурмистри, на яких покладалися також обов'язки райців і лавників. Посади райців і лавників існували лише в магістратських містах.

Виконання розпоряджень міських урядовців покладалось на служителів: городничих (здійснювали загальний нагляд за порядком у місті, за ув'язненням в міських тюрмах); осавульчиків і соцьких (виконували різні поточні доручення адміністративного характеру, помічники городових отаманів); возних (виконували функції посильних у судових справах); ратушних господарів (відали господарством ратуші); ключників (помічники ратушних господарств); десятників і сотників (виконували функції осавульчиків, відповідали за протипожежний стан міста); послушників, або слуг ратушних (виконували різні доручення міських урядовців та служителів)²⁹. Крім того, в деяких містах служителі мали точно визначені обов'язки. До них належали: шафарі (розпоряджались збором покуховного податку); дзегармистр (від слова «дзикгер» — годинник з боем); барабанщик; довбиш (літаврщик), коваль, кат, кликун, стажник, погонщик, поштові служителі, сторожі (ратушні, польові, баштові, брамні, пляцові, шелвичні або тюремні тощо). Кожне місто мало свої особливості щодо посадового складу урядовців і служителів. Утримання міських урядовців покладалось на народні маси.

Як правило, міські урядовці підпорядковувалися козацькій старшині, що з кожним роком обмежувала функції міського управління і сферу його діяльності. Так, у 1769 р. Полтавська полкова канцелярія звернулася до Малоросійської колегії з клопотанням про абсолютне підпорядкування магістрату полковій канцелярії, а будь-які вимоги її магістрат виконував «под опасением за неисполнение штрафа»³⁰. Найбільш яскраво ці намагання проявилися у діяльності міських судів, на розгляд яких виносили здебільшого цивільні, головним чином майнові, справи. У більшості полкових міст у судових засіданнях магістратів та ратуш брали участь полковники або їх довірені особи, а в сотенних містах — сотники та городові отамани. Право міського суду, незалежного від полкового управління, зберігалось лише за магістратами Києва, Переяслава, Ніжина, Погара Чернігова і Стародуба³¹.

Загалом адміністративне управління містом підпорядковувалося козацькій старшині та царським урядовцям. Полкова і сотенна старшина захоплювала ратушні села, втручалася в міські фінанси, використовувала міщан для власних потреб, відриваючи від виконання повинностей на користь міста. Царські урядовці самовільно залучали міське населення до фортифікаційних робіт. Надання містам певних прав і привілеїв гетьманським управлінням і царським урядом аж ніяк не стримувало посилення в них влади козацької старшини і царських урядовців. На міські органи покладались обов'язки по впорядкуванню міст — лагодження мостів, нагляд за санітарним станом міста, за торгівлею, шинками, контроль за цінами, мірами і вагою, протипожежна охорона.

²⁹ Дядиченко В. А. Вказ. праця. — С. 293—298.

³⁰ ЦДІА, ф. 54, оп. 3, спр. 3775.

³¹ Пащук А. Я. Суд і судочинство на Лівобережній Україні в XVII—XVIII ст. — Львів, 1967. — С. 48.

Діловодством міського управління видав міський писар, якому підлягав штат канцеляристів. Справи, що вирішувалися міським управлінням, вписувалися до актових книг. У великих містах *вічисті справи* (акти відчуження нерухомого майна, заповіти, дарчі записи та інші записи приватної власності) вписувалися до однієї книги, а *справи поточні* (переважно судові) — до іншої. При міських ратушах існували довідники для керівництва канцелярською роботою, про що свідчить «Книга глаголемая листовня»³².

З 1785 р. органами міського управління Гетьманщини і Слобідської України стали міські думи, утворені згідно з «Жалуваною грамотою містам» на засадах станового представництва.

Питаннями взаємовідносин царського уряду з Лівобережною Україною відала канцелярія при Посольському приказі, яка з 1662 р. виділилася в «Приказ Малыя России»³³. Малоросійський приказ (так прийнято його називати) підпорядковувався безпосередньо царю, хоч офіційно залишався під наглядом Посольського приказу до 1722 р., коли Петро I заснував Колегію закордонних справ і незалежну від неї Малоросійську колегію.

Через Малоросійський приказ царський уряд призначав воєвод на Україну, керував їх діяльністю, затверджував претендентів на гетьманство та інші адміністративні посади, контролював внутрішню і зовнішню політику гетьманської адміністрації, надавав військову допомогу українському козацтву у боротьбі проти іноземних загарбників. Малоросійський приказ розглядав також судові справи щодо державних злочинів (дезертирство, зрада) воєвод на Україні, службовців самого Приказу, козацької старшини тощо. Важливим завданням установи було сприяння зміцненню великого феодального землеволодіння на Україні.

Малоросійський приказ займався також питаннями щодо розміщення російських військ на Україні, відновлення і спорудження нових фортець та укріплень, організації поштового зв'язку, будівництва мостів, зносами царського уряду і гетьманського правління.

Централізація управління Російською імперією XVIII ст. призвела до суттєвих змін в її адміністративно-територіальному устрої, що позначилося й на Гетьманщині. У 1708 р., коли Російську державу поділено на вісім губерній, дві з них — Азовська й Київська — знаходилися переважно на території України. До Київської губернії належало 56 міст³⁴, а її центром став Київ. До Азовської губернії увійшло 52 міста, а її центром спочатку був Азов, з 1711 р. — Воронеж. У 1725 р. Азовську губернію перейменовано на Воронежську. У 1719 р. відбувся поділ губерній на провінції: Київської — на чотири, Азовської — на сім³⁵.

На відміну від губерній у межах Росії, де губернаторами призначали полковників, підполковників і навіть майорів та капітанів, Київську губернію очолювали генерали. «Киевская губерния другим губерниям не в пример, — зазначав генерал-губернатор М. Леонтьєв, — ибо в Киев-

³² Старинный малорусский письменник «Книга глаголемая листовня» / Предисл. Б. Д. Гринченко. — Чернигов, 1901.

³³ Софроненко К. А. Малороссийский приказ Русского государства второй половины XVII и начала XVIII века. — М., 1960. — С. 41.

³⁴ ПСЗ. — Т. 4. — С. 436—437.

³⁵ Там же. — С. 438.

скої губернської канцелярії як прежде присутствовали генерал-аншефы и генерал-губернаторы, так и я нынче яко учрежденный не только при армии генерал-аншеф, но и Киевской губернии генерал-губернатор»³⁶. Київський генерал-губернатор видав в основному військовими справами, обороною державних кордонів, наглядом за зовнішньою торгівлею. Генерал-губернатор М. Леонтьєв був «главным над обретающимися на Украине войсками командиром»³⁷. Причому ця влада належала особисто йому «по единому персональному его рангу»³⁸.

Органом державної влади в Київській губернії було г у б е р н с ь к е п р а в л і н н я, яке складалося з генерал-губернатора, віце-губернатора і губернатора. За підписом цих трьох осіб виходили із губернської канцелярії важливі документи. На допомогу віце-губернатору запроваджувалася посада таємного радника, а у 1756 р.— посада товариша губернатора³⁹.

Як виконавчий орган при губернському правлінні виникла г у б е р н с ь к а к а н ц е л я р і я. В її штаті працювали секретар, канцеляристи, копіїсти, сторож. Кількість службовців губернської канцелярії з кожним роком зростала. Чітка номенклатура посад (по 30 чоловік у кожній губернії) визначалася згідно з губернськими штатами 1765 р. Відтоді в Київській губернській канцелярії працювали архіваріус, 12 канцеляристів, 8 підканцеляристів, 9 копіїстів⁴⁰. Усі службовці склали присягу за указом від 10 листопада 1721 р. «О учинении присяги на каждой чин, как военным и гражданским, так и духовным лицам; а солдатам — при определении в службу»⁴¹.

З поділом губерній на провінції (1719) адміністративна й військова влада в них зосереджувалась у руках воевод, які в практичній своїй діяльності спочатку були майже незалежні від губернаторів, а з 1727 р. повністю їм підпорядковувалися. При воеводах виникли з е м с ь к і к а н ц е л я р і ї.

Царський уряд послідовно здійснював політику зміцнення своїх позицій на Гетьманщині та обмеження її правового становища в справах самоврядування. 29 квітня 1722 р. з відомства Колегії закордонних справ її переведено під управління Сенату⁴². Іншими словами, вже не визнавалося за нею право на політичну самостійність. Підпорядкування Гетьманщини Сенатові як головному органу царського управління прирівнювало її до інших провінцій централізованої держави.

Незабаром, 16 травня 1722 р., паралельно з гетьманським правлінням у Глухові було створено Малоросійську колегію, що підлягала Сенатові. Президентом її став бригадир, генерал-лейтенант, полковник кінної гвардії, з 1726 р. генерал-майор С. Л. Вельямінов-Зернов. На Малоросійську колегію покладалося визначення та стягнення податків до царської казни, провіанту для царської армії, розквартирування росій-

³⁶ ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 977, арк. 20.

³⁷ Там же, спр. 1208, арк. 5.

³⁸ Там же, спр. 2145, арк. 6.

³⁹ Там же, спр. 3368, арк. 1, зв.; спр. 2738, арк. 5 зв., 42.

⁴⁰ Там же, спр. 7564, арк. 7 зв.

⁴¹ ПСЗ.— Т. 6.— С. 452.

⁴² Там же.— С. 668.

ських солдат і офіцерів, функції апеляційної інстанції в усіх судових справах, що розглядалися на Лівобережній Україні, зносили з іншими колегіями⁴³. Всі питання військового, адміністративного, судового та фінансового управління гетьман і козацька старшина вирішували за погодженням з Малоросійською колегією, а часом і на спільних засіданнях⁴⁴. Штат колегії, крім президента, визначався з шести російських офіцерів та прокурора поперемінно на рік⁴⁵. Однак персональний склад Малоросійської колегії після першого року правління залишився майже без змін.

При Малоросійській колегії існувала канцелярія, до штату якої (у 1724 р.) входили секретарі (2), протоколіст, регістратор, нотаріус, канцеляристи (4), підканцеляристи (7), копіїсти (14), сторожі (4), всього 35 чоловік⁴⁶.

Після смерті гетьмана І. Скоропадського (1722) управління Гетьманщиною формально передавалося наказному гетьманові П. Полуботку, а згодом — Генеральній військовій канцелярії (1724—1727). Фактично адміністративно-територіальне управління Лівобережною Україною зосереджувалося в Малоросійській колегії.

16 червня 1727 р., з відновленням гетьманства і ліквідацією Малоросійської колегії, адміністрація Гетьманщини знову підпорядковувалась Колегії закордонних справ⁴⁷.

Однак місцеве управління дедалі більше перетворювалось у слухняне знаряддя царських урядовців. «Решительные пункты» (22 серпня 1728 р.) застерігали новообраного гетьмана Д. Апостола, щоб той управляв Україною через Генеральну військову канцелярію, раду генеральної старшини і царського резидента. Водночас утворено окремих, незалежний від Генеральної військової канцелярії, Генеральний суд із шести осіб (по 3 особи від старшинського правління і царського уряду), президентом якого залишався гетьман. Тоді ж засновано нову адміністрацію фінансових справ — Канцелярію зборів (з двох підскарбіїв — українського старшини і царського урядовця).

Після смерті Д. Апостола (січень 1734 р.) царський уряд не дозволив обрати нового гетьмана, а управління Лівобережною Україною перекинув на правителя Слобідської України князя О. І. Шаховського. Як виконавчий орган при ньому було створено із числа російських урядовців та української старшини тимчасовий адміністративний орган — П р а в л і н н я г е т ь м а н с ь к о г о у р я д у (1734—1750), до котрого входили О. І. Шаховський з двома представниками від російського командування та генеральний обозний Я. Ю. Лизогуб з двома українськими старшинами. Під час засідання обидві сторони мали однакові права, а за церемоніалом російські урядовці займали місце праворуч, а українські старшини — ліворуч від О. І. Шаховського⁴⁸.

Водночас 31 січня 1734 р. була заснована Канцелярія Міністерського правління⁴⁹, яка підпорядковувалася но-

⁴³ ЦДІА, ф. 53, оп. 2, спр. 558, арк. 3—4.

⁴⁴ Там же, ф. 51, оп. 3, спр. 1173-а, арк. 18, 19, 21, 27.

⁴⁵ ПСЗ.— Т. 6.— С. 681—684.

⁴⁶ ЦДІА, ф. 53, оп. 2, спр. 216, арк. 6.

⁴⁷ ПСЗ.— Т. 7.— С. 806.

⁴⁸ ЦДІА, ф. 223, серія Б, оп. 1, спр. 324, арк. 4 зв.; ПСЗ.— Т. 9.— С. 353.

⁴⁹ ЦДІА, ф. 55, 648 од. зб., ПСЗ.— Т. 9.— С. 260—262.

воутвореній у складі Сенату «Канцелярии Малороссийских дел» (існувала до 1750 р.⁵⁰). Це сприяло посиленню контролю і втручання з боку царського уряду у внутрішні справи старшинської адміністрації.

З обранням гетьманом К. Розумовського (1750) Гетьманщину знову передано у відання Колегії іноземних справ. Однак гетьман К. Розумовський не дбав про збереження такого правового статусу України. Посварившись із головою Колегії іноземних справ, він клопотав перед імператрицею про його підпорядкування щодо «малороссийских дел» Сенатові. 17 січня 1756 р. Гетьманщину із відання Колегії іноземних справ переведено до Сенату, в якому засновано «Особую экспедицию» для українських справ⁵¹.

В плани царського уряду аж ніяк не входило самостійне врядування українського гетьмана. Його діяльність постійно тримали в полі зору, спрямовуючи її належним чином. Права К. Розумовського поступово обмежувались: йому заборонялося призначати полковників без згоди царського уряду, підтримувати дипломатичні відносини із зарубіжними країнами («заграничної корреспонденції не имѣть»). «Для лучшаго усмотрѣнія и пресѣченія производящихся в Малой Россіи непорядков» до гетьмана призначався резидент із царського генералітету.

Надалі гетьманство на Україні ставало несумісним як з тенденціями уніфікації державного управління Російської імперії, так і з самодержавною владою імператриці. Скориставшись підготовленим проханням К. Розумовського щодо узаконення спадкоємності гетьманства за його нацалками, Катерина II 10 листопада 1764 р. остаточно ліквідувала гетьманство на Україні⁵².

Вся повнота влади зосереджувалася у руках президента другої Малоросійської колегії (1764—1786), генерал-губернатора П. О. Румянцева. Друга Малоросійська колегія складалася з чотирьох російських урядовців, чотирьох українських старшин, прокурора (російського полковника), двох секретарів (росіянина й українця) і канцелярських службовців, призначених П. О. Румянцевим⁵³. Деякий час юрисдикція Малоросійської колегії як органу управління Гетьманщиною формально визнавалася. Так, ще у 1769 р. магістрати міст Лівобережної України підлягали Малоросійській колегії, а коменданти — київському оберкоменданту⁵⁴. В одному з документів 1771 р. зафіксовано підпорядкування монастирів, козаків Київського полку та всіх українців, що жили в Києві, Малоросійській колегії⁵⁵.

Діловодство другої Малоросійської колегії зосереджувалось у трьох експедиціях — військовій, внутрішній та апеляційній. Протягом 1769—1775 рр. нею видано 9604 документів⁵⁶ (див. табл. на с. 18).

Адміністративно-територіальне управління Лівобережною Україною П. О. Румянцев провадив у життя через новоутворену Канцелярію малоросійського генерал-губернатора (існувала по

⁵⁰ ПСЗ.— Т. 9.— С. 263.

⁵¹ Там же.— Т. 14.— С. 504—505.

⁵² ПСЗ.— Т. 16.— С. 961.

⁵³ Там же.

⁵⁴ ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 6030, арк. 31.

⁵⁵ Там же, спр. 6431, арк. 6—6 зв.

⁵⁶ Там же, ф. 763, оп. 1, спр. 481, арк. 3—3 зв.

	1769	1770	1771	1772	1773	1774	1775	Всього
Репорти до Сенату	200	240	259	280	271	320	162	1732
Доношення до Сенату	10	8	2	8	2	5	—	35
Укази в різні місяці	7405	7430	8576	6237	7251	8237	3615	48751
Ордери	58	42	9	33	45	36	12	236
Промеморії	69	77	49	95	114	166	51	621
Повідомлення	66	100	92	110	103	154	51	676
Листи і подання	101	130	92	92	157	99	83	754
Патенти і абшити	37	67	86	179	275	205	93	942
Подорожні	270	341	311	93	111	243	242	1611
Паспорти	208	290	479	255	253	148	57	1690
Виписки і свідоцтва	1	9	4	13	24	10	2	63
Поміти	49	77	23	22	1	3	2	177
Інструкції	15	20	16	9	34	23	11	128
Білетти	—	25	72	208	202	234	114	855
Атестати	4	71	23	21	—	—	4	123
Довідки	—	2	2	2	8	9	2	25

1796 р.)⁵⁷, що здійснювала керівництво Малоросійською колегією, полковими і сотенними канцеляріями, а також повітовими, земськими, підкоморськими і гродськими судами.

З 1782 р., після проведення губернської реформи на Україні, на канцелярію П. О. Румянцева покладался нагляд за намісницькими та повітовими адміністративними і судовими установами. В своїх повноваженнях П. О. Румянцев підпорядковувався Сенату і особисто Катерині II. П. О. Румянцев здійснював політику ліквідації місцевого самоврядування Лівобережної України.

У 1767 р. ним введено «рублевый оклад» — податок для утримання російських військ на Україні. Для більш зручного збору цього податку П. О. Румянцев поділив Гетьманщину на 20 комісарств, кожне з яких об'єднувало кілька сотень. «Рублевый оклад» збирали комісари з усіх посполитих, підсусідків, козаків-підпомічників.

Згодом зазнало зміни військово-адміністративне управління Гетьманщиною, де на початку 80-х років ліквідовано полковий устрій. Указом Військової колегії (28 червня 1783 р.) про реорганізацію лівобережних козацьких полків було створено 10 регулярних кавалерійських полків, у 1784 р. їх перейменовано у карабінерні.

За «Установленням про губернії» (1775), доповненому у 1780 р., на території України запроваджено загальноросійську систему адміністративно-територіального устрою — поділ на намісництва. При збереженні губернського поділу в Російській державі було утворено 34 намісництва, в тому числі на Україні — Харківське, Київське, Чернігівське й Новгород-Сіверське. П р а в л і н н я кожного н а м і с н и ц т в а складалося з намісника, який здійснював адміністративно-поліцейські та фінансові функції, губернатора, віце-губернатора і двох радників. Правління намісництва відали адміністративними, судовими, фінансовими та іншими справами.

⁵⁷ Там же, 2081 од. зб.

З 1782 р. на Україні діяли станові суди: повітовий і верхній земський для дворян, городовий і губернський магістрат для міських жителів, нижня і верхня розправи для державних селян. Величезна маса покріпаченого селянства перебувала у юрисдикції своїх власників.

Указом «Про новий поділ на губернії» (1796)⁵⁸ намісництва були ліквідовані. Харківське намісництво знову перетворено в Слобідсько-Українську губернію. До Малоросійської губернії, адміністративним центром якої став Чернігів, увійшли Чернігівське, Новгород-Сіверське, частина Київського та Катеринославського намісництв. У 1802 р. Малоросійську губернію поділено на Чернігівську й Полтавську.

Православна церква України XVIII ст. підпорядковувалася московському патріарху (з 1686 р.). Найвищою владою в церковній ієрархії православної церкви користувався митрополит. Крім єпископських прав, у межах Київської митрополії він користувався правом висвячення вищого духовенства, а також правом нагляду над усіма єпископами.

Київській митрополії підпорядковувалися Чернігівська (утворена у 1686 р.) і Переяславська (з 1708 р.) єпархії, а також Києво-Печерська лавра і Межигірський монастир⁵⁹, що надавало митрополиту право архіпастиря над усією православною церквою України. Однак вже у квітні 1688 р. була надана патріарша грамота Києво-Печерській лаврі на ставропігію, тобто на її незалежність від київського митрополита і пряме підпорядкування московському патріарху. У 1710 р. право ставропігії одержав і Межигірський монастир⁶⁰. У червні 1688 р. Чернігівську архієпископію на чолі з Л. Барановичем було вилучено із відання київського митрополита і проголошено первонаочною серед всіх інших російських архієпископій⁶¹.

За часи Петра I відбулися суттєві зміни в правовій системі православної церкви Російської імперії. У 1721 р. патріаршество було відмінене, а для керівництва духовними справами в державі створено Синод. В основу діяльності останнього покладался Духовний регламент, обов'язковий для всієї православної церкви імперії. Синод очолював спочатку рязанський митрополит С. Яворський, а з 1722 р. — новгородський архієпископ Ф. Яновський.

Такі зміни відповідно позначилися на ієрархічній структурі Київської єпархії. Київський ієрарх, який здавна мав сан митрополита, був позбавлений цього сану. Київську єпархію очолив архієпископ Варлаам Ванатович (з 14 травня 1722 р.), і відтоді київський архієрейський трон титулувався архієпископією. Київська митрополія була зрівняна в правах із звичайними російськими єпархіями. У 1733 р. на клопотання переяславського єпископа А. Берло Переяславська єпархія була вилучена із відання київського архієпископа і підпорядкована Синоду⁶² і за указом Синоду до титулу єпископів переяславських додано — бориспільські.

⁵⁸ ПСЗ.— Т. 24.— С. 229—230.

⁵⁹ Сборник Русского исторического общества.— Спб., 1882.— Т. 43.— С. 511.— (Далі: Сборник РИО).

⁶⁰ Шпачинский Н. Киевский митрополит Арсений Могилянский и состояние юго-западной церкви до реформы Петра I.— Полтава, 1905.— С. 504.

⁶¹ Титов Ф. И. Русская православная церковь в Польско-Литовском государстве в XVII—XVIII вв.— Киев, 1905.— Т. 2.— С. 290.

⁶² Сборник РИО.— Т. 43.— С. 511.

25 жовтня 1742 р. проголошено царський указ Синоду про відновлення Київської митрополії. Новопризначений митрополит Тимофій Щербацький був висвячений на цей сан у Петербурзі в присутності імператриці (6 березня 1748 р.).

Із заснуванням Синоду київські ієрархи поволі підпорядковувалися централізаторським тенденціям вищої церковної влади, яка прагнула до цілковитого обмеження місцевих особливостей українських епархій, зокрема Київської митрополії. Призначення ієрарха Київської епархії стало прерогативою царського уряду і Синоду. Так, у 1722 р. «избран по указу государеву св. Синодом и утвержден государем» київський архієпископ В. Ванатович⁶³. З того часу ієрархи займали свої посади не за вибором духовенства та представників світської влади, як було раніше, а царським указом за рекомендацією Синоду. Таким чином зайняли вищу посаду Київської епархії Рафаїл Заборовський, Тимофій Щербацький, Арсеній Могилянський та ін.

Крім того, не дотримувався колишній принцип обрання вищих ієрархів із місцевого українського духовенства. Так, В. Ванатович був призначений із архимандрита Новгородського Тихвинського монастиря, Рафаїл Заборовський — із Покровської епархії, Арсеній Могилянський — із Переяславської архієпископії та Троїце-Сергієвої архимандрії, Гавриїл Кременецький — із петербурзьких архієпископів, Самуїл Ростовський — із Ростовської архієпископії. Лише Тимофій Щербацький — із киево-печерського архимандрита⁶⁴.

Позбавлення київського духовенства права на обрання митрополита супроводжувалося поступовим обмеженням його самоврядування та незалежності в розпорядженнях. Вища загальнодержавна світська і церковна влада поступово брала під свій контроль дії київських митрополитів.

За церковно-адміністративним устроєм Київська митрополія поділялася на протопопії, тобто округи, очолювані протопопами, і намісництва. Органи управління митрополії склалися із центральних і місцевих. До перших відносились архієрейська, або кафедральна, контора і консисторія, до других — митрополічий намісник, протопопи і духовні правління, окружні намісники, монастирські правління⁶⁵. Питаннями митрополічного управління займався кафедральний писар, він доповідав митрополиту, слідкував за виконанням його розпоряджень. На посаду кафедрального писаря призначали, як правило, із духовних осіб, після закінчення Київської академії. Кафедральний писар був членом консисторії, яка у XVIII ст. відала, головним чином, судовими справами⁶⁶. Тривалий час (1728—1737) посаду кафедрального писаря обіймав ієромонах Тимофій Щербацький, який згодом став київським митрополитом⁶⁷.

⁶³ *Полный христианский месяцеслов с присовокуплением статей к Российской истории и Киевской иерархии относящихся.*—Киев, 1848.— С. 484—485.

⁶⁴ *Там же.*— С. 485.

⁶⁵ *Граевский И. С.* Киевский митрополит Тимофей Щербацкий.— Киев, 1912.— С. 79.

⁶⁶ *Крыжановский Е.* Собрание сочинений.— Киев, 1890.— Т. 1.— С. 445, 447.

⁶⁷ *Граевский И. С.* Указ. соч.— С. 20—27.

Адміністративні функції в протопопіях здійснювало духовне правління, що складалося із намісника та 2—3 священників. Протопопи, як правило, проживали в містах при церквах і обиралися духовенством та світською адміністрацією, а потім затверджувалися митрополитом. Виконавча влада зосереджувалась у протопопських канцеляріях, до штату яких входили писар і 2—3 наказні служителі (посильний, сторож). До духовної адміністрації належало також почесне духовенство — хрестові намісники і хрестові протопопи, духовники, напутники, депутати (представники від духовенства у світських судах) та ін.

У другій половині XVIII ст. Київська митрополія поділялася також на 4 репартиції, або «повытья», — Київську, Ніжинську, Лубенську і Полтавську.

Важливою структурною одиницею духовного управління були монастирі. На середину XVIII ст. у Київській митрополії (на Гетьманщині) нараховувалося 46 монастирів (34 чоловічі і 12 жіночих), в яких проживало понад 1300 чол. чернецтва (відповідно 729 і 592 чоловік)⁶⁸. До вищого монастирського духовенства належали у чоловічих монастирях — 9 архіандритів, 11 ігуменів, 5 будівників, 21 намісник, 14 економів, 11 казначеїв, до 200 ієромонахів, понад 100 ієродіяконів і понад 30 службових і госпітальних ченців; у жіночих монастирях — 9 ігуменій, 10 намісниць, 7 казначеїв і понад 500 монахинь⁶⁹. Кількість чернецтва у монастирях чітко не визначалась, а приймали до кожного з них стільки бажуючих, скільки могло розміститись у його помешканнях. Лише у 1786 р. були чітко визначені штати монастирів.

Земельні володіння кожного монастиря поділялися на парафії, які населяли монастирські селяни. Так, Києво-Софійський і Гамаліївський монастирі мали по 7 парафій, Батуринський — 6, Київський Пустинно-Миколаївський, Лубенський, Ніженський Благовіщенський, Глухівський — по 4 тощо⁷⁰. Тривалий час духовенство монастирських парафій не підпорядковувалося протопопським правлінням, а залишалось у віданні монастирів.

Вище управління монастирями належало митрополиту. Адміністративно-господарськими справами кожного монастиря відав настоятель — архіандрит чи ігумен. Перші з них управляли великими і багатими монастирями. Крім настоятеля (архіандрита чи ігумена), до монастирського правління входили також намісник, духовник і старша братія — еклесіарх, уставщик, городничий, шафар і базарний. Ченці, які належали до старшої братії, становили духовний собор. У крупних монастирях існувала також посада проповідника, на яку обирали освічених монахів, що попередньо пройшли практику в кафедральному монастирі. Нижчу ланку монастирської адміністрації становили: писар, трапезний, палатний, пасічник, гуменний, коноший, начальник млина та ін.

З середини XVIII ст. прерогативою рядового духовенства та ченців залишалось обрання архіандритів та інших монастирських адміністраторів. У монастирях обирали по два претенденти на відповідну посаду,

⁶⁸ Шпачинский Н. Указ. соч.— С. 227.

⁶⁹ Там же.— С. 229.

⁷⁰ Там же.— С. 233.

одного з яких затверджував митрополит. Із 1765 р. митрополит представляв Синоду двох кандидатів на управителя монастирем. Згодом Синод привласнив собі право призначати архімандрита того чи іншого монастиря на свій розсуд. З 1744 р. до Синоду перейшло право призначати й ігуменів.

Згідно з царським указом від 10 квітня 1786 р. на Лівобережній і Слобідській Україні було проведено секуляризацію монастирських і церковних земель, що супроводжувалось скороченням і закриттям монастирів. Всього було закрито 46 монастирів⁷¹: по Київській губернії — 7 (в тому числі Київський Братський Богоявленський, Межигірський, Петропавлівський Подільський та ін.), Чернігівській — 11, Полтавській — 11, Харківській — 12, Донській — 2, Воронежській — 2. Із діючих монастирів Києво-Печерська лавра за своїм статусом прирівнювалася до Троїце-Сергієвої лаври, а її архимандритом мав бути київський митрополит; Чернігівський Борисоглібський та Новгород-Сіверський Спасо-Преображенський залишились кафедральними. 24 монастирі поділялися на 3 класи: 1-го класу — 4 монастирі, 2-го — 11, 3-го — 9.

Кількість священників та церковнослужителів, як правило, залежала від волі парафіян, які під час обрання зазначених осіб дотримувалися давніх традицій своєї парафії. До церковного штату належали протопопи, попи, протидиякони, диякони, псаломщики (дяки), паламарі, ключарі. Комплект служителів кожної церкви визначався величиною парафії.

На середину XVIII ст. (1753) кількість церков становила: в Київській єпархії — 1130, в Чернігівській — 514. Загальне число священників Київської єпархії у 1756 р. сягало 1690 осіб, дяків — 175. Останні були лише в прибуткових церквах.

Парафіяльна церква на українських землях базувалася на виборних засадах. Призначення священника і оплата його служби залежали від громади, яка обирала на цю посаду відому для неї особу, укладала з нею договір і потім надсилала своє рішення на затвердження архієрею. Останній надавав грамоту, котрою засвідчував, що обрана особа здатна бути священником. З часу заснування Синоду та впровадження в життя Духовного регламенту київські ієрархи стали поступово прибирати до своїх рук право вибору і призначення священників.

Загалом за майже сто років підпорядкування московському патріарху і Синоду українське духовенство втратило свої права в самоврядуванні та політичному житті краю й інші привілеї.

Таким чином, XVIII ст. — період значних змін у функціонуванні військових, адміністративно-територіальних, судових і церковних органів управління та їх канцелярій на Лівобережній Україні. Місцеві державно-політичні й церковні традиції в управлінні Гетьманщиною модифікувалися відповідно до загального централізованого устрою Російської імперії, що позначилось і на структурі та формі діловодства.

В. В. Панашенко

⁷¹ *Материал для историко-топографического исследования о православных монастырях в Российской империи с библиографическим указателем / Сост. и изд. В. В. Зверинский. — Спб., 1892. — Вып. 2. — С. 27.*

ВІД УПОРЯДНИКА

Пошвавлення у кінці XVII — протягом XVIII ст. на території Гетьманщини діяльності полкових та сотенних канцелярій, розвиток діловодства в ратушах, магістратах, загалом у центральних органах управління та судочинства спричинилося до появи розмаїтої актової документації, яка й досі, на жаль, не досліджена в жанрово-стилістичному аспекті.

Фронтальне вивчення джерел, відмінних за жанровими ознаками, призначенням та місцем утворення, ускладнюється трагічними для українського народу обставинами, що склалися на початку XVIII ст. Політика царату, спрямована на подальше обмеження автономії Гетьманщини, — послідовне витіснення української мови з офіційного діловодства та остаточне запровадження на українських землях адміністративно-територіального управління Російської імперії — безперечно, позначилася на оформленні ділової документації XVIII ст.

Виявлення традицій і новаторства в композиції староукраїнського документа, з'ясування визначальних лексико-семантичних і формально-граматичних стилетвірних засобів при порівняльному аналізі джерел сприяють розкриттю генетичної основи офіційно-ділового стилю в сучасній літературній мові.

Проте слід пам'ятати, що типологічна схожість книжної української мови з російською у другій половині XVIII ст., зумовлена ілюзорним зближенням їх на основі давньоруських мовних компонентів та набутого фонду слов'янізованих форм і конструкцій у канцелярській практиці, ще не дає підстави для повного ототожнення їх систем. Поглиблення дипломатичного аналізу лінгвостилістичними спостереженнями дозволяє виявити на основі характерних формулярних ознак наслідки взаємодії писемної та усної форм мови у процесі становлення ділового стилю. Звичайно, формуляр — це не лише мовне оформлення основних клаузул, а й послідовність їх репрезентації, шрифтове виділення деяких формул, залежність довжини оповідної частини документа від жанрової диференціації актів.

Синкретичний опис актових джерел або ж вибірково-фрагментарна репрезентація деяких текстів, що мало місце у вітчизняному джерелознавстві XX ст., поступово долається з розвитком цілісного сприйняття пам'ятки як об'єкта культури у конкретно-історичних дослідженнях.

У цьому зв'язку варті уваги спостереження А. Я. Зейди за змінами у викладі протокольних книг Ризького цехового суду кінця XVII ст.¹; виявлення ознак переходу анкетного документа в реєстраційне зведення (на матеріалі так званих «сказок») у праці М. Д. Рабиновича²; дослідження А. М. Сумкіної формуляру та структури «доношень» XVIII ст.³; висновки А. В. Дьомкіна про зміни в формулярі позикових зобов'язань («кабал», «пам'ятей») XVII ст.⁴ та ін. Важливі міркування стосовно стандарту в документації XVIII ст. висловила Б. Г. Литвак⁵.

Виявлення у формулярі будь-якого з актів специфічних стилетвірних ознак на тлі загальнотипових потребує вдумливого мовного аналізу фактів. «Студії над мовою грамот актів, — зазначав М. П. Лихачов, — мають чи не найбільше значення для дипломатики, проте потребують спеціальної філологічної підготовки, постійного зіставлення пам'яток мови, і здобутими при цьому висновками дипломатисту чи архівісту слід послуговуватися в усій повноті»⁶. Природно, що комплексний підхід чимдалі поширюється в галузі документальної стилістики. У цьому плані варто враховувати досвід зарубіжних вчених-славістів. Показовим видається, наприклад, діахронічне вивчення протоколів возних у Польщі⁷. Серед обраних дипломатистами Чехо-Словаччини напрямків наукових пошуків (що базуються передусім на матеріалах XVI—XVII ст.) за основні визнано такі: 1) долідження історії канцелярій та виготовленої в них документації; 2) класифікація (точніше «типологізація») джерел; 3) уніфікація номенклатури документів⁸.

Конкретно-стилістичний підхід до аналізу актової документації намітився з появою праць С. С. Волкова⁹ і В. Я. Дерягіна¹⁰.

Посилена увага до культури видання пам'яток зумовлена не лише дослідницькими запитами, а й настійним прагненням читача одержати цілісне уявлення про вартість оригіналу на основі публікації. Тому, на думку вчених, слід уникати у публікаціях будь-якої модернізації тексту, здійснюваної навіть у «безболісних межах»: «Питання має ставитися інакше: все те, що з погляду автора і його читачів становило текст, отже, ма-

¹ Зейда А. Я. Делопроизводство Рижского цехового суда // Актовое источниковедение. — М., 1979. — С. 179—190.

² Рабинович М. Д. Офицерские «сказки» и послужные списки начала XVIII в. // Там же. — С. 108—122.

³ Сумкина А. И. Обзор некоторых материалов Московской деловой письменности XVIII в. / Памятники русского языка: Исследования и публикации. — М., 1979. — С. 55—64.

⁴ Демкин А. В. О формулярах заемных «кабал» и «пам'ятей» первой половины XVII в. // Сов. архивы. — № 5. — 1985. — С. 35—37.

⁵ Литвак Б. Г. О закономерностях эволюции делопроизводственной документации в XVIII—XIX вв. // Проблемы источниковедения истории СССР и специальных исторических дисциплин. — М., 1984. — С. 50—52.

⁶ Лихачев Н. П. Дипломатика. — Спб., 1901. — С. 10.

⁷ Michalewska M. T. Język polskich protokołów woźnickich XVII w. — Warszawa; Kraków, 1977. — Cz. 1.

⁸ Королев Г. И. Современные исследования по дипломатике в Чехословакии // Актовое источниковедение. — М., 1979. — С. 245—269.

⁹ Волков С. С. Лексика русских челобитных XVII века. — Л., 1974.

¹⁰ Дерягин В. Л. Об историко-стилистическом исследовании актов текстов // Вопр. языкознания. — 1980. — № 4. — С. 97—108; Дерягин В. Л. Русская деловая речь на Севере в XV—XVII вв. : Автореф. дис. ... д-ра филол. наук / АН СССР. Ин-т рус. яз. — М., 1980. — 50 с.

ло значення, змістове навантаження, все те, що стосується культури, ідеологічної, стилістичної характеристики пам'ятки, необхідно зберегти або адекватно передати»¹¹. У цьому зв'язку не розв'язаним досі, на наш погляд, залишається питання про доцільність збереження графіки, шрифтів, як і способів розташування самого тексту на полі аркуша в нефаксимільних виданнях документів.

70-ті роки ХХ ст. позначені виходом у світ важливих пам'яток ділової писемності, зокрема історичних та лінгвістичних серій¹², що мають наукове значення для вивчення соціально-економічних відносин, виявлення народно-розмовного джерела чи дослідження актової мови в цілому. Проте для історичної стилістики вони можуть придатися частково. Деякі з актів публікуються фрагментарно, різножанрові джерела розташовуються часто безсистемно, видання не супроводжуються історично-стилістичними коментарями¹³. Щоправда, виділення курсивом назв справ у виданні Лохвицької ратушної книги XVII ст. свідчить про увагу у упорядників до формуляру рукописної пам'ятки¹⁴. Незважаючи на наявні здобутки у публікації важливих актових джерел XVII—XVIII ст., не можна не погодитися з думкою, висловленою у свій час А. О. Введенським: «Українські акти — надзвичайно розмаїті за видами, проте ніким з істориків досі не розкласифіковані, невідомою залишається навіть термінологія самоназв українських актів»¹⁵.

Пропонований увазі читача збірник актових документів, з одного боку, розширює уявлення про генетичні витoki сучасного ділового стилю на прикладі вміщених різножанрових актів, а з другого — містить важливу інформацію про соціально-економічний лад, управлінські ланки, виробництво, торгівлю, судочинство і побут Гетьманщини.

Основу публікації становлять джерела з Відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки ім. В. А. Вернадського АН України (136 документів), зокрема:

з ф. I — колекція О. М. Лазаревського — док. № 1—3, 6—12, 14—15, 27—30, 32, 34, 39—42, 45, 51, 54, 56, 62—63, 65—66, 68—71, 74, 80—81 (I розд. даної книги), №№ 3, 4, 6—11, 14, 18—20, 23, 29—30 3 (II розд.), № 25—27 (III розд.); з ф. II — архіви землевласників Лизогубів, Яновських-Гоголів, Галаганів — док. № 72, 73, 84 (I розд.), збірка В. Модзалевського «Промеморії з сотенного Лубенського правління до монастиря» — док. № 88—90 (I розд.), № 16 (III розд.) та розрізнені справи —

¹¹ Лотман Ю. М., Толстой Н. И., Успенский Б. А. Некоторые вопросы текстологии и публикации русских литературных памятников XVIII века // Известия АН СССР. Сер. лит-ры и языка. — 1981. — Т. 40, вып. 4. — С. 312—313, 318.

¹² Див.: *Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.* — К., 1978; *Ділова і народнорозмовна мова XVIII ст.* (Матеріали сотенних канцелярій і ратуш Лівобережної України). — К., 1976; *Селянський рух на Україні (середина XVIII — перша чверть XIX ст.)* : 36 документів і матеріалів. — К., 1978 та ін.

¹³ Про недоліки в дореволюційних публікаціях див.: Швидько А. К. Анализ дореволюционных публикаций документальных источников по истории освободительного движения на Украине в XVIII в. // Анализ публикаций источников по отечественной истории. — Днепропетровск, 1978. — С. 83—101.

¹⁴ *Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст.* : 36 актових документів / Підгот. до видання О. М. Миштабей, В. Г. Самійленко, Б. А. Шарпило. — К., 1986.

¹⁵ Введенский А. А. Лекции по документальному источниковедению истории СССР: (Дипломатика). — Киев, 1963. — С. 27—28.

док. № 60, 76—77 (I розд.); з ф. VIII — колекція Університету Св. Володимира — док. № 21, 46—47, 55, 59 (I розд.); з ф. 61 — архів Ол. Кістяківського — док. № 19, 75 та ін.— I розд.

Сімнадцять фондів Центрального державного історичного архіву України у м. Києві представлені у збірнику 21 документом, а саме:

з ф. 51 — Генеральна військова канцелярія — док. № 31, 44 (I розд.); з ф. 64 — сотенні канцелярії Лівобережної України — док. № 92 (I розд.); з ф. 66, 105, 270, 795 — Київський, Миргородський, Чернігівський, Гадяцький гродські суди — відповідно док. №№ 31 (III розд.); 28 (II розд.); 81 (I розд.); 21 (II розд.), 15 (III розд.) тощо.

Основні критерії в доборі джерел мотивуються історично-стилістичним спрямуванням збірника:

1. Виявити якомога більше зразків кожного із жанрових різновидів документа для діахронічних студій.

2. Представити по змозі акти, створені представниками різних соціальних груп населення у центрі й на місцях.

3. Зважаючи на різке змішування типологічно відмінних мовних засобів у межах ділового стилю та помітний іншомовний вплив, подаємо деякі акти, оформлені російською мовою, в українській редакції.

4. Врахування новизни закладеної інформації — неодмінна передумова у доборі більшості документів, що публікуються.

5. Через відсутність в українській дипломатиці повного кадастру назв староукраїнських актів видається можливим зупинитися передусім на атрибуції паперів, які можна співвіднести із сучасними документами. Виявлення повного репертуару джерел у будь-якій жанровій серії — справа майбутнього.

Складною видається проблема класифікації актових джерел. В існуючих класифікаціях Л. М. Пушкарьова¹⁶ та С. М. Каштанова¹⁷ преважують історичний (загальнокультурний) або ж юридичний аспекти. Для розробки оптимальної класифікації українських актів потрібні студії в галузі жанрів ділового стилю, що базуються на видовій атрибуції актів, з урахуванням зв'язку їх з соціальною сферою діловодства та функціональним статусом. Соціальна заданість передбачає виявлення становища адресанта й адресата, спрямування інформації, наявність заданих форм викладу і т. ін. Огляд історичних та лінгвістичних класифікацій доводить, що спільною (родовою) ланкою в них має бути поділ актів на офіційно-ділові та приватно-ділові. У межах цих груп класифікація будується за певною функціональною сферою та соціально-юридичним статусом акта.

Запропонована увазі читача умовна схема, що лягла в композиційну побудову документальної частини збірника, є першою спробою розгорнутої класифікації староукраїнських актів (див. с. 32).

Розташування складових частин документа (заголовки, основна частина, кінцівка) та їх співвідношення пояснюються як обсягом інформації, так і її спрямуванням. Змістова нечіткість, оповідна манера викладу зумовлювали строкатість, невизначеність у композиції та оформленні

¹⁶ Пушкарев Л. Н. Классификация русских письменных источников по отечественной истории. — М., 1975.

¹⁷ Каштанов С. М. Очерки русской дипломатики. — М., 1970.

первісних актів, породжували аморфний їх формуляр (пор. перші «вѣдомости»). Зараджували у цій справі так звані «генеральні формуляри», поширення яких у Росії припало на петровську добу і призвело до того, що навіть давні типи документів, наприклад чолобитні, втратили зв'язок із приказними паперами¹⁸. На Україні в побуті були популярними *формулярники*, як і *форми* — в канцелярській практиці. На це вказує виявлений у фондах Відділу рукописів ЦНБ (ф. I, од. зб. 7378) список формулярника під назвою «Книга глаголемая листовня»¹⁹. Тут знаходимо зразки листів, подорожніх, купчих, пам'ятних записів та інших службових паперів з коментарями та рекомендаціями щодо оформлення. Уніфікації формуляра багатьох документів сприяли іменні царські укази, а також втручання в українське діловодство центральних адміністративних установ — колегій. Саме за їх допомогою Генеральна військова канцелярія поширювала останні редакції «Генерального регламента», де у всеросійському масштабі зазначалося, що канцеляристи мають писати «важные» документи, інші ж папери оформляються «прочими канцелярскими служителями» за заданою формою²⁰.

Вислів *по формѣ* стає широкоживим не лише в Генеральній військовій канцелярії, але й на місцях уже в середині XVIII ст. «Форми» (на ревізії, відомості тощо) надсилалися часто з Малоросійської колегії, Канцелярії міністерського правління, хоча деякі були складені в гетьмансько-старшинських канцеляріях²¹. Форма присяги секретаря Генерального суду виявлена в одній із справ під приписом «апробуется — гетман граф К. Разумовский»²², форму присяги членів того ж суду знаходимо в описі справи XVIII ст. Фіксація форм присяги судді, свідків, писарів та возних у кодексі українського права XVIII ст.²³ засвідчує регламентацію формуляра відповідних паперів.

Специфіка тексту актового документа виявляється в тому, що зміст його передається часто сукупністю формул. Формула є фразеологізмом (з номінативним значенням) чи словосполученням — синтаксичною моделлю, де опорними ланками виступають юридичні терміни та канцеляризми із функціонально-стилістичним навантаженням. Вивчення витоків тих чи інших формул, еволюційних зрушень, індивідуально-авторського та локального їх варіювання має значення як для датування рукописів, так і для з'ясування процесів оновлення виразових засобів літературної мови.

У науковому вжитку досі не розрізняють терміни «формуляр» та «реквізит». На наш погляд, формуляр — це не лише мовна оболонка (набір усталених, обов'язкових формул — словосполучень, речень), що втілює зміст акта і за допомогою якої даний акт відрізнявся від інших, близьких чи навіть аналогічних за змістом, проте зовсім протилежних за

¹⁸ Литвак Б. Г. Вказ. праця.— С. 52.

¹⁹ Рукопис уперше опублікував Б. Грінченко (див.: *Старинный малорусский письменник: «Книга глаголемая листовня»* / Предисл. Б. Д. Грінченко.— Чернигов, 1901).

²⁰ Сумкина А. И. Вказ. праця.— С. 154—155.

²¹ Так, «форма для сочинения переписи, которая в 1767 году последовала», виявлена нами у збірці царських грамот серед паперів Генеральної військової канцелярії (див.: ЦНБ, ф. II, од. зб. 23404).

²² Див.: ЦНБ, ф. VIII, од. зб. 537, арк. 1 (1761 г.).

²³ «Права, по которымъ судится малороссийский народ»... в г. Глуховъ лѣта 1743, л. 7, арт. 2, арк. 75 зв., арт. 6, арк. 82 (ЦНБ, ф. I, од. зб. 235).

Форма

для сочинения
переписки, по
моям подруги
в году 1765
года

А. С.

Относительно

Наказу...
и...
1765

Handwritten scribbles and flourishes.

метою ²⁴, — а й місце розташування основних частин, усталене графічне (шрифтове) виділення деяких елементів у тексті, формат паперу і т. ін.

Термін «реквізит» (від лат. *requisitum* — необхідне, потрібне) у звичайному його значенні — «обов'язкові (вихідні) дані як елемент вірного оформлення офіційного документа, без яких вони не мають юридичної сили» — уживається у працях А. П. Коваль ²⁵. Проте в археографічних та філологічних працях перевага надається терміну «формуляр». Ми використовуємо термін «реквізит» передусім на означення таких зовнішніх службових та етикетних додатків, як гриф, печатка тощо, які не впливають із жанру.

Генезис ділової писемності XVIII ст. виявляється через стилістичну єдність, яку засвідчує: а) однотипне розташування текстів різних актів на полі аркушів визначеного розміру (1, 1/2, 1/4 аркуша); б) шрифтове виділення спільних компонентів тексту (заголовки, царський титул, окремі формулярні рубрики і т. ін.); в) подібна побудова (композиція) близьких за жанром (споріднених) актів; г) звужене (мотивоване) вживання діалектної мови, з виразним її нівелюванням у мові канцеляристів; д) компресія у викладі за рахунок усунення оповідних компонентів, отже, й прямої мови і т. п. Звичайно, відповідні тенденції простежуються з другої половини сторіччя, хоча давнім зразкам актів властивий був свій ретизм в оформленні, отже й формуляр їх видається маловиразним, аморфним.

* * *

Тексти актів публікуються згідно з «Правилами видання пам'яток української мови XIV—XVIII ст.» (К., 1961) та з урахуванням набутого досвіду в археографічній практиці, знань у галузі українського скоропису XVIII ст. Зберігаються, зокрема, літери *ѣ, ѡ, ѣ, њ, оу, ѳ, ѣ, г, ѣ, кг, з, s, z*. Для полегшення читання текстів латинські графеми *m* та *v* передано однозначними українськими *м, в*. Збережено велику літеру *N*, уживану у власних назвах, на початку речення та в окремих словах (типу *Номер*). Збережено також графічні варіанти сучасної літери *ї* — *й, ѣ, і*. Виносні літери внесено в рядок (у дужках), титли зберігаються.

Відповідно до вимог українського правопису текст розбито на слова та речення з виділенням абзаців та застосуванням сучасної пунктуації (давня збережена в ламаних дужках). Велика літера уживається за сучасною орфографією. Виняток становить написання ініціальних абревіатур під титлом, де витримано давню правописну традицію. — *п* (*пан*), *BZ* (*Войско Запорожское*) і т. п.

У квадратних дужках зазначаємо неясні написання та розшифровані фрагменти слів; три крапки у відповідних дужках указують на непрочитане нами слово.

Матеріали офіційно-службової документації, що публікуються, класифіковано за авторською схемою (див. с. 32). Документальній частині кожного з трьох розділів передують розгорнута історично-стилістична ха-

²⁴ Волков С. С. Вказ. праця. — С. 21.

²⁵ Коваль А. П. Культура ділового мовлення. — К., 1982. — С. 25.

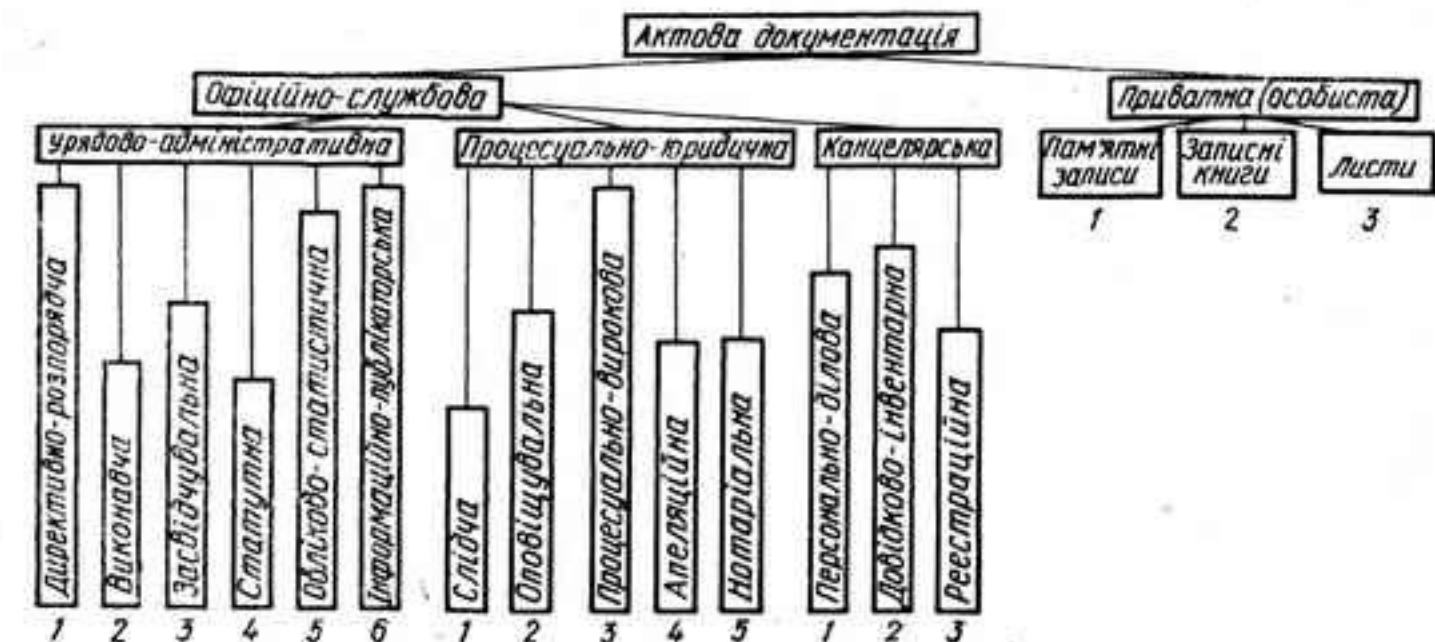
рактеристика актів. Тексти згруповані за дипломатичними різновидами та за хронологією.

Примітки містять зауваження щодо написання окремих слів в оригіналі, допущені мовні огріхи, описки і т. ін.

У зведеному покажчику географічних назв та антропонімів свідомо усунуто традиційну конкретику щодо адміністративно-територіального поділу, статусу кожного з центрів та менших населених пунктів, послідовного визначення прізвища чи по батькові, що без належних порівняльно-зіставних студій у галузі історичної географії, топоніміки й антропоніміки могло б призвести до упереджених, невірогідних, а то й хибних висновків.

Публікацію відкриває стаття В. В. Панащенко «Органи управління та їх канцелярії на Гетьманщині XVIII ст.»

Класифікація українських актів XVIII ст. (умовна схема)

1. Універсал, указ, лист, ордер, інструкція, резолюція та ін.
2. Репорт, донесення, іменний список та ін.
3. Агестат, свідоцтво, паспорт (білет)
4. Зобов'язання, правила
5. Відомість, розписка, квитанція та ін.
6. Промеморія, меморіал, оголошення

1. «Розиск» (інквізиція) та ін.
2. Повістка, відкритий лист та ін.
3. «Доклад», присяга, декрет
4. Протест, чолобитна
5. Копія, свідчі записи

1. Опис справи, супровідний лист та ін.
2. Протокол, описи майна, «выписка»
3. Реєстрові книги

1. «Реєстр (для пам'яті, про пам'ять)», «меморіал»
2. «Книга записная» та ін.
3. «Лист (партикулярний)»

Розділ перший

*Урядово-
адміністративна
документація*

В основному корпусі актових джерел XVIII ст., виявлених у фондах Центральної наукової бібліотеки АН України ім. В. І. Вернадського і частково Центрального державного історичного архіву України, можна вирізнити шість цільних жанрових груп, що відображають офіційно-ділові стосунки, взаємозв'язок влади з населенням Гетьманщини, почасти — правобережних земель. Чільне місце посідає група директивно-розпорядчих актів: «універсалъ», «указъ», «листъ», «ордеръ», «інструкція», «резолуція», «приказъ» та ін. Формуляр гетьманських універсалів XVII ст. вже описаний¹. Його стабільність, як і соціальна вага документа, упродовж століть залишила помітні сліди в інших різновидах актів, про що йтиметься далі.

З XVIII ст. під впливом російського діловодства провідним розпорядчим документом стає у к а з. Як свідчать акти з Малоросійської колегії та Генеральної військової канцелярії, він проникає навіть у сферу судочинства (див. розділ II). У його структурі можна виділити, крім заголовної частини, основу (виклад) з мотивуючим та резолюційним підтекстом і заключний протокол. Адресат в указі завжди конкретний, тому засвоєна з універсалів формула «и всѣмъ, кому о томъ вѣдати належало [б]» (док. № 3) видається рудиментарною.

І м е н н і л и с т и генеральної та полкової старшини у 30-х роках XVIII ст. займали проміжне місце між універсалами й указами. Асимілюючись із першими, вони йменуються «писаннями» і зберігають відповідні формули-кліше в усіх клаузулах, починаючи із заголовної частини і завершуючи кінцевим протоколом (типу *прето по силѣ данного намъ... унѣверсалу; такъ, абы по оному войти и всѣ посполитіє люди селѣ... поминованіє... отдавали по прежнему безъ жадной противности и огурства* — док. № 10). Зливаючись з указами, чимало листів еволюціонували в накази («прикази»), чому сприяв запозичений з універсалів імператив *приказываем* та інструктивний виклад.

До класичних службових листів можна віднести гетьманський лист до значкового товариша І. Дорошенка (док. № 5) та лист-запит лубенського полковника Василя Савича до гетьмана І. Скоропадського (док. № 6). Етикет звертання (за винятком слів-історизмів), наявність в оповідній

¹ Крип'якевич І. Студії над державою Богдана Хмельницького // Наук. зап. т-ва ім. Т. Г. Шевченка. — Львів, 1927. — Т. 147. — С. 55—80.

частині узагальнюючих висновків та прохання не відмовити на завершення зберігаються й досі в службових листах.

У складі офіційних листів можна виокремити групу інструктивних листів-звернень, листів-донесень, листів-свідчень, листів-скарг тощо. Останні з них (нестандартні листи) писані живою народною мовою (пор. приклади: *мимоходомъ зайшов; клаття ґрунту; налаявши, махнув да не вдарив палицею; вхопивши коромисел, ударила; под припечком — док. № 8, арк. 1—1 зв.*), відображають її фразеологічні скарби (*кровю облився, ткнула дуль подъ носъ — док. № 8, арк. 1—1 зв.; уродилась (цибуля) на честь и хвалу як кулаки; за парохію зуби острят; ихъ земля, ихъ власть; ниччирк; будьте здорови — док. № 13, арк. 1—2 зв.*). Книжна лексика у службових листах зустрічається у викладі (типу *листопадагель; какая спослѣдуетъ резолюція; наконецъ просилъ ... — док. № 13, арк. 1—2 зв.; по(д) реиментарские ноги навсегда мя повергаю — док. № 8, арк. 1 зв.*).

Наказ як розпорядчий документ спочатку з'являється у побуті, а згодом і в суспільно-політичній сфері (пор. «приказы» М. Ханенка в економії (док. № 17) та однойменні документи Київського магістрату в різницькій цех (док. № 19). На застосування даного різновиду актів у конфесійній сфері вказує уживане ігуменом Києво-Видубецького монастиря Антонієм визначення *сеї приказъ* замість терміна «*предложеніє*» (назви виданого ним розпорядження — док. № 20).

Не лише назва документа, а й формула звертання до адресата (у формі давального відмінка однини) з наявним у констатуючій частині обґрунтуванням, поширення інфінітивних імперативів (зрідка трапляється особова форма *приказую*) у постановляючій частині — все це засвідчує становлення формуляру наказів у 50—60-х роках XVIII ст.

Ордер (від лат. *ordo* — ряд, порядок) — розпорядження-сповіщення, спущене з вищої інстанції на місце, — стає популярним з XVIII ст., як і спорадичне «*билѣтъ*» (франц. *billet* — записка) — службовий припис комусь згори на участь в офіційній акції (№ 14—16, 21).

Сформованим видається формуляр інструкції XVIII ст. І н с т р у к ц і я (від лат. *instructio* — настанова) визначала статус службових та уповноважених осіб, містила офіційні регламентації щодо здійснюваних заходів, дій і т. ін. Ранні зразки (20—30-ті роки XVIII ст.) позначені відсутністю рубрикації. Не часто вона трапляється в інструкціях козацької старшини, що можна пояснити економією паперу.

Класичний вигляд має інструкція Гадяцької полкової канцелярії XVIII ст., яка містить перелік заходів у сфері протипожежної міської охорони. Чіткими були формуляри ряду монастирських інструкцій та «*академической Киевской библиотеки*» (книгосховища Київської духовної академії). Згадані документи (№ 22, 25) мають непересічне значення для вивчення історії вітчизняної культури.

Резолюції (від лат. *resolutio* — дозвіл) містилися у вигляді коротких приписів офіційних осіб на тому чи іншому папері (у нижній частині документа) або ж викладеної особібно рекомендації (пор., наприклад, резолюцію Г. Румянцева на скаргу козаків села Гайворона 1775 р.: формулярною її ознакою є слово *рекомендую* — док. № 27).

Більшість директивно-розпорядчих актів у початковому протоколі мали стабільні формули передачі адресата і адресанта (прийменник *изъ*

плюс назва канцелярії у формі родового відмінка; ім'я та по батькові, стан одержувача у формі давального відмінка однини).

Серед виконавчих актів XVIII ст. виділяються «донесене» («доношение») та «рапортъ» («репортъ», від франц. rapporter — приносить, повідомляти). Донесення могло означати «чолобитну» (док. № 28) та «суплѣку» (скаргу). В останньому випадку наявні прикладки з пейоративним змістом у заключному протоколі (типу *прошу слезно... в убогой моеї субстанции* — док. № 29, арк. 1 зв.). Стихія живої народної мови наповнює їх виклад: *з темного рання, дай ему покой, споткавшис посеред двора, не сподиваючис, смертним ударом обвалилѣ, пришовши мало к памяти, повернувшись з-за воротѣ, слезне просилемѣ* (док. № 29, арк. 1—1 зв.), *держалѣ в запертѣ, до смерти прибив пяний* (док. № 28, арк. 1, 1 зв.) та ін.

Тематика рапортів, частіше задана згори, одноплановість, доповідний характер інформації, відсутність елементів прохання у викладі — такі визначальні риси тих донесень, які в 40-і роки XVIII ст. відособлюються під назвою «репортъ». З появою нового терміна документ під давньою назвою «доношение» відтепер більше тяжіє до суплік та чолобитних. Стабілізації нової назви («репортъ») сприяло уживання деривата у заключній формулі («... о чемъ репортуетѣ...»). Щоправда, у цей період рапорти, як і донесення, містять задовгу сповідну частину. Пізнавальне значення для сучасного читача мають, зокрема, акти, де йдеться про традиційні методи боротьби з нашествиям сарани на посіви й сади Наддніпрящини (док. № 33).

Стислий виклад, конкретність, послідовне розташування сталих формул з виразним графічним визначенням заголовка документа — такі типові ознаки регламентованих рапортів 60—70-х років XVIII ст., що надходили з сотенних та полкових канцелярій. Маємо на увазі передусім рапорти, якими засвідчували факт одержання указів з вищої інстанції. набір основних формул у них незмінний, і всі вони перспективні в часі: 1) назва адресата (канцелярії чи особи) у формі давального чи знахідного відмінка однини з прийменником *в*; 2) назва адресанта (канцелярії) у формі родового відмінка однини з прийменниками *отъ, изъ (ись)*; 3) назва документа із супровідною ремаркою, яка розкриває його зміст; 4) основна частина (назва одержаного документа із зазначенням дати, вихідного номера та короткої анотації); 5) підпис (урядовий сан, ім'я та по-батькові — справа); 6) дата (рік, місяць, число — зліва). Рапорт стає загальноновживаним актом у всіх сферах адміністративного управління, ним послуговується апарат судів, магістратів, ратуш, а то й церковних епархій. Серед елементів реквізиту на титулі деяких документів нерідко можна знайти гриф *по секрету* (у верхньому куті аркуша).

Інші різновиди рапортів нагадують традиційні «доношения». Йдеться про реляції виконавчого змісту, в яких основна частина поширена за рахунок детального опису вчинених дій, заходів і т. ін. Лише деякі з них не переобтяжені оповідними елементами, проте часто-густо ця лаконічність призводить до штучного «чавунного стилю». До приватних умовно можна віднести рапорти, писані служителями на ім'я господаря — власника маєтку чи мануфактури — простою мовою (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 54362, арк. 1). Серед перспективних кліше виділяється авторська формула *до уваги подаетѣ*.

Певну єдність становили обидва різновиди донесень — чолобитні та супліки (скарги). Традиційний поділ тексту на пункти (інтерпункція) — специфічна ознака *ч о л о б и т н и х*. Якщо у початковій формулі *с у п л і к* наявні такі стилістичні синоніми, як *жалуюсь, ускаржаюсь*, то в чолобитних трапляється словосполучення *б'ю челомъ*.

Детальна інтерпункція в текстах документів, що адресувалися цареві та деяким високопоставленим сановникам, не була просто даниною традиції, адже до такого звернення вдавалися у винятковій ситуації, яка загрожувала існуванню когось-небудь, часто з апеляційною метою. Заміна цифрового позначення описом у більш загальних чолобитних сприяла закріпленню у літературній мові числівникової категорії вставних слів (*первое, второе... і т. ін.*).

Споріднює чолобитні та супліки задовга оповідна частина, виклад від першої особи, спільна з листами формула звернення до адресата, а також заклична формула прохання: «...*слезнѣ прошу*». Мова цих різновидів донесень у 20—30-ті роки XVIII ст. ще проста, виклад часто невимушений: «Живучи я въ селѣ Лизуновцѣ жалуюся на старосту своє(г)[о] Івана Капиревича(,). По(д) ча(с) празника Воскресенія Хва жона моя пошла до кума свого з пирогами(,) а пото(м), погулявши та(м), зашла до...» (док. № 40, арк. 1). Перспективним видається уживання дієслова *прошу* з інфінітивом у заключній формулі: «... *прошу* войсковою енералной канце(л)ляріи до пна полковника ншого *заслати* листом» (ЦНБ, ф. I, 56755, арк. 1).

На означення договірних документів разом із назвою «*п о д п и с к а*» запроваджено термін «*к о н т р а к т ъ*» (від лат. *contractus* — договір). Специфічною стилістичною ознакою формуляра контракту є обґрунтування (щоправда, однією з сторін) кожної умови угоди, чим і зумовлюється виділення основних положень акта в окремі пункти (статті) договору. Чітка цифрова рубрикація спостерігається пізніше, зокрема в контракті гетьмана К. Г. Розумовського з «Й. Гиршбергом (силезской націи іноземцомъ машиннихъ дѣлъ майстера)». Характерною видається і початкова формула зобов'язання в акті: «Я, *графъ Кирило Григорієвичъ Разумовский...*» (док. № 44, арк. 1); «*Мы, ниже по(д)писавшіи ся, мѣщане и жители стародубовскіе Осипъ Тимофієвъ (,) Омелян Ивановъ (,) и Евфимъ Красноголовца (,) дали сей нашъ добровольній контрактъ гдну * обозному Скоруппѣ(,) въ томъ(,) что уговорились мы с(ъ) его высокородіємъ...*» (док. № 45, арк. 1). Іноді ця форма пасивна: «*Данъ о(т) мене, ниже подписавшагося...* економія гомельского жителя местечка Гомля єврея Ицка Хаймовича, генералу-майору Петру Степановичу Мыло-радовичу, *сей контрактъ* въ томъ, что...» (ЦНБ, ф. VIII, од. зб. 2137).

Розглядані джерела цінні для дослідження термінологіки: *покожушить* (док. № 45, арк. 1), *лѣнится, шуляръ* «підмайстер», *майстеръ, гутницькіѣ инструменти* (ЦНБ, ф. VIII, од. зб. 2137, арк. 1—2), *машины, полировать* (док. № 44, арк. 1) та ін.

Засвідчувальна документація представлена в актових паперах такими жанровими різновидами, як «аттестатъ», «свѣдѣтельство» і «пашпортъ». *А т е с т а т* (від лат. *attestor* — підтверджую, посвідчую) — службова характеристика, що видавали у 40—70-ті роки XVIII ст. за вимогою (у зв'язку з переходом на канцелярську службу, завершенням певних класів в академії і т. ін.). Крім назви, формуляр аттестата містив

вказівку на адресанта, який видає документ, і дані про адресата: посада, ім'я та прізвище (у формі давального відмінка однини), перелік службових заслуг з відзначенням моральних якостей. Місце й дата видачі, підписи й печатка — в традиційному місці. Цікаво, що з другої половини XVIII ст. характеристики поширюються і в конфесійній сфері. Для прикладу наведемо характерний фрагмент з «аттестата», виданого на ім'я писаря Новгород-Сіверського Спаського монастиря: «...всякіє по канцелярій мнѣтурской... дѣла исправлялъ... вѣрно и радѣтельно и вель чесно и во всемъ постоянно» (док. № 50).

С в і д о ц т в о («свідѣтельство») — факультативна назва цілого роду посвідкових документів — зазнає спеціалізації, незважаючи на розвиток дериватів (*свидѣтель, свидѣтельствовать* тощо). Цим документом potwierджується часто факт шлюбу. З появою запозичень спостерігається витиснення цієї назви більш конкретними серед співвідносних слів («свидѣтельство» — «пашпортъ» — «подорожная» — «былѣтъ» чи «былетъ»), де **п а с п о р т** стає домінантою на правах європейського терміна¹. Типовий формуляр паспорта XVIII ст. містив: зазначення гетьманського титулу, соціального стану особи, імені та прізвища адресата, місця його слідування, прохання на вільний пропуск або проживання де-небудь. Збереглися паспорти, видані в центрі і на місцях (навіть сотницькими правліннями), а також закордонні. У паспортах, виданих гетьманом чи старшиною від його імені, формула адресанта містить кліше, запозичене з універсалів: «... и всѣмъ, кому о то(мъ) вѣдати надлежи(т)» (док. № 54). Панівна верхівка видавала своїм підлеглим (служителям, міщанам) «свидѣтельства» чи «былѣты». «Б ы л ѣ т ь», як посвідчення про увільнення зі служби з правом переїзду на обране місце проживання, побутує в 70—90-ті роки XVIII ст. у військовій сфері.

З організацією цехових братств на Україні розвивається статутна документація. Виразним її зразком є «Постановление братства ремесла резницкого» в містечку Літках, належному Києво-Видубецькому монастиреві (1740 р). Мова акта насичена морально-дидактичною лексикою та фразеологією: «На сходку зойшовшия не пятакою и по(с)варами (<), але порадою(<,) и розмовою ω порядку братерства своего(<,) яко и належны(х) церковни(х) потребах мають совѣтовати...»; *приклад* майстеръ маеть дати учневи»; «абы и инные братства... себѣ брали *прикладъ* порядного братерского строения» (док. № 60, арк. 1 зв.— 2). Статутні документи нагадують часом інструкції як за змістом (у них викладено правила поведінки, вказано на певні дії, визначено стосунки з людьми і т. ін.), так і за викладом (трапляються подекуди рубрики, хоч і невиразні, а то й розчинені в тексті). Можливо, первісні адміністративні інструкції й виникли на їх основі. Проте слід пам'ятати, що інструкції регламентували здебільшого діяльність, поведінку не всіх, а лише уповноважених осіб, чого не можна сказати про статутні документи.

Чільне місце в актовій писемності XVIII ст. займала **обліково-статистична документація**. Протягом століття набувають визначених форм її жанрові різновиди — «вѣдомость», «квитанция», «расписка», «вексель».

¹ Детальніше про історію слова див.: Горобець В. Я. Нове життя давніх запозичень в українській мові // Культура слова.— К., 1986.— Вип. 30.— С. 93—94.

Стилістичні прикмети в і д о м о с т і (назва, графічна рубрикація, цифрові дані, як основний компонент інформації), специфічні мовні кліше для сумарних підсумків і т. ін. закладаються ще в 20-ті роки XVIII ст. Остаточне формування відомості — від оповідного соціально-економічного опису до статистичного зведення (*«табеля»*) — припадає на 50-ті роки XVIII ст. Перші відомості означувалися семантично прозорими фоно-морфологічними варіантами назви *виденіє, вѣденіє*. Відхід на периферію, уживання на місцях (у сотенних канцеляріях, правліннях) однокореневих слів, якими передавалися раніше (у 20-ті роки XVIII ст.) писемні донесення, вісті, повідомлення, свідчило про спеціалізацію назви *«вѣдомость»* для фіксації суто економічних даних.

Наявні в фондах ЦНБ ім. Вернадського АН України *«валовые»* (зведені) відомості, складені канцеляристами на основі елементарних (однотипних) відомостей, належать до типових зразків звітно-статистичних актів (ЦНБ, ф. I, од. зб. 4251). Серед представлених у збірці документів виділяються такі різновиди відомостей: а) *ревізійні*, пов'язані здебільшого з переписом населення (док. № 63); б) *податкові* (грошово-оброчні) (док. № 61); в) *поземельні* (док. № 66); г) *інвентарні* (док. № 69); д) *грошово-видаткові* (док. № 67). До найбільш ранніх можна віднести ревізійну *«вѣдомость»* 1721 р., яка містить інформацію про населення Лохвицької сотні, зокрема наявність *«посполитихъ», «зажиточныхъ»* та *«убогихъ людей»*. Незважаючи на вже виявлене специфічне мовне кліше для цифрових узагальнень (*итого*) і перші спроби виділення внутрітекстових рубрик (розкладка даних за населеними пунктами та соціально-економічною градацією), відповідні стилістичні ознаки графічно ще не були оформлені. Оповідний стиль викладу породив аморфність у подачі фактів, зробив громіздким сам опис. Подібний вигляд мали й перші податкові відомості, проте їх формуляр неухильно вдосконалювався: стабілізується заголовно-текстова рамка (док. № 61), цифровий матеріал переміщується в самостійні графи (ЦНБ, ф. I, од. зб. 56483). Графічне виділення внутрітекстових рубрик (по горизонталі) спричинилося до перетворення звичайної відомості в *табель* (пор. *перечневую таблицю* — ЦНБ, ф. I, од. зб. 4281).

Відомості — чи не найвагомші джерела для дослідження соціально-економічної історії України. Шляхом зіставлення цифрових показників легко простежити еволюцію соціально-виробничих відносин, поляризацію населення на соціальній драбині (*«имущие»* — *«неимущие»*, становище жінок на панщині) тощо. Так, у *«вѣдѣніи»* початку XVIII ст. знаходимо колоритні описи гнітючого становища сільських злидарів: *«А ко(г)да хто за убожествомъ своймъ мало чего о(т)несе(т) ему, прика(ж)чику(,) мяса или риби(,) то прика(ж)чикъ а найба(р)зѣй жена его го(р)шки побю(т), а само(г)ло і(зъ) очей зжену(т)», «оста(т)ну свитину з хре(б)та збуваемъ»* (док. № 62, арк. 2). Ревізійні відомості містять непересічні дані з антропоніміки й топоніміки, а також термінолексики (пор. *дояръ, видається натурою* — ЦНБ, ф. I, од. зб. 56984, арк. 10 зв., 13 зв.). Інші поширюють наші уявлення про моделі творення слів, зокрема на означення назв виробничих приміщень: *конюшня, конвисарня, кравечня, столярня, ковальня, склярня, бондарня, кушлярня* (док. № 67, арк. 1).

Довгий шлях розвитку пройшла *к в и т а н ц і я*. Її прототипи XVII ст. за структурою і формуляром майже не відрізнялися від адміністра-

тивних листів й указів: замість заголовка знаходимо титул адресанта, поширений традиційною прикладкою. Початкова формула основної частини документа являє собою кліше, запозичене з універсалів, — «всѣмъ, кому того вѣдати будетъ потребно, ознаймуемъ, ижъ...» (квитанція архієпископа Чернігівського Феодосія Углицького 1693 р. — ЦНБ, ф. 1, од. зб. 50987, арк. 1). І лише наявна писарська приписка «квитанція» (у справі), а також слово «квитуемъ» у заключній формулі основної частини та поставлена печатка дають підстави для зарахування згаданого документа до розряду первісних квитанцій.

Можна помітити ряд спільних ознак у структурі й формулярі квитанції першої половини XVIII ст., а саме: 1) внесення заголовка до тексту (іноді — у формулу заключного протоколу) з варіюванням назви; 2) домінуюча суб'єктивно-вказівна формула видавця документа (*Я... даю сию квитанцію;*) 3) надмірна основна частина (виклад) за рахунок оповідних елементів, скріплених формулами-кліше, які засвідчують умовно-правові та інші взаємовідносини давця й адресата (останні запозичені з купчих, духовниць та офіційних листів); 4) широка сфера застосування (землекористування, видача провіанту, грошовий розрахунок тощо).

У середині XVIII ст. з появою назви «рописка» спостерігається перерозподіл значень обох слів. Квитанції — це передусім документи, які засвідчують сплату ким-небудь грошей, недоїмок за минулі роки. Слово «квитанцѣя» виділяється в самостійну формулу (заголовок), усічується оповідна частина. Обов'язковим елементом реквізиту стає печатка канцелярії, колегії чи службової особи.

Р о з п и с к а фіксує різні зобов'язання з боку давця, позначаючи ряд приватних актів (договірних та заставних листів, оренд, повинних свідоцтв). Сфера вживання терміна — не лише побут, а й соціально-економічні стосунки та судочинство. Тому ситуативне його значення («підписка») закономірне. До стилістичних ознак розписки можна віднести суб'єктно-вказівну формулу адресанта, що містить і назву акта (*Я, ниже подписавшийся, далъ сию росписку...*), а також заключну формулу, яка передає умови зобов'язання. Неодмінним компонентом формуляра стає розгорнутий підпис автора, а в разі потреби також і свідків.

З опублікуванням у Росії вексельного статуту російською та німецькою мовами (1729 р.) поширюється і такий вид боргових листів, як **в е к с е л ь** (нім. Wechsel — обмін) — писемне зобов'язання на вчасне чи податкове повернення позички за умовами діючого права.

З інформаційно-публікаторської документації можна вичленити, з одного боку, офіційні повідомлення, а також письмові сповіщення про невиконання указів, ордерів і т. ін. («промеморій»), з другого — різного роду офіційні оголошення з приводу конкретних постанов, рішень («извѣстие» — «публѣкація» — «былетъ»).

Промеморії надсилалися здебільшого автономним, а не підлеглим за субординацією адресатам. Окрім назви, формуляр цих паперів відображає типову для більшості листів формулу на означення колективних адресанта й адресата за схемою: звідки — куди («Из ратуша полкового Лубенского в мнти(р) * Мга(р)ский Лубенскій»; «Из суда земского повѣту Остерского в судъ подкоморский повѣту Остерского»; «Зъ Войсковоу енеральной канцеллярии въ Коллегію малороссійскую» і т. д.). На

початку формули основної частини обґрунтовується прохання, далі вкладено зміст указу чи повідомлення, а в кінцевому обрамленні — підписи чиновників. Тимчасове заміщення офіційної особи визначається перспективною живомовною формулою (із прийменником за): «За судію подсудок Дмитрій Лебедь» (док. № 91).

Промеморії містять, зокрема, цікаві дані про розвиток конярства на Україні, знайомлять сучасного читача з існуючим звичаєм — збиранням теплового одягу в населення для забезпечення ним «погонщикова», що вирушали в далеку дорогу; кожен з виправлених мав «ко всякому возу по єдиному зайвому колесу», «да ко двум возамъ по единой мазницѣ з дегтемъ» (док. № 89, арк. 1) і т. ін.

Звичайно, динаміка в оформленні різножанрових актів може розкритися при монографічному вивченні структури і мовних особливостей кожного різновиду, що має стати нагальним завданням учених у галузі історичної стилістики та дипломатики.

1. Директивно-розпорядча документація

1.1. 'указъ'

1

1724 р., березня 9, Глухів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56997

*Указ его влчтва * імператора и самоде(р)жца все(р)с(с)ийского
Зъ Енера(л)ной во(й)сково(й) канце(л)ляріи*

Полковниковъ наказному по(л)тавскому Григорію Буцкому з(ъ) ста(р)шиною полковою тамошнею ѡ(б)является. Минувшо(г)ло мця * декабріа 19 (:) чи(с)ла получень в(ъ) Енера(л)ной во(й)сковой канце(л)ляріи его імперато(р)ского все(р)с(с)вѣтлѣйшого величе(с)тва з(ъ) святѣйшого правителствующого Синода указъ (,) в(ъ) которомъ о(б)явлено (:): в(ъ) прошломъ 721 Году ма(р)та 15 дня по іменному его імперато(р)ского влчтва * на докла(д)нихъ сино(д)скихъ пу(н)кта(х) со(б)ственною его влчтва * рукою по(д)писанному указу велено о дховнихъ пе(р)сонахъ (,) на котори(х) ѡговор како(й) будетъ ((:), кромѣ тя(ж)ки(х) гда(р)ственни(х) * дѣль (:)), въ какомъ па(р)тикуля(р)номъ злодѣянніи (,) чтобы до они(х) ни касало(с) (,) по оговоромъ слѣдова(т) в(ъ) дховномъ правите(л)ствѣ (,) дабы иногда безвинніе со злодѣями не страдали (,). И пока оніе до гра(ж)да(н)ского суда прилични не будутъ, о(т)сила(т) къ Синоду, а самимъ ((:) ми(р)скимъ вла(с)темъ (:)) не бра(т) в(ъ) ко(л)легіи (,) или

гдѣ индѣ (<,) и не де(р)жать. И до(л)женъ ка(ж)дой челоби(т)чикъ в(ъ) злодѣянїи на дховни(х) нѣгдѣ индѣ би(т) челомъ, токмо в(ъ) Синодѣ. Того ради, по доношенїю прео(с)вященного Ва(р)лаама, а(р)хиепи(с)копа Кїевскаго и Галицкаго, ѿ обыдахъ попамъ о(т) вла(с)ти ми(р)скои (<,) а на(й)паче по(л)ковниковъ ме(ж)ду а(р)хие(й)ствомъ (<,) и тепе(р) творими(х) (<,) и о вступанїю ся в(ъ) нена(д)лежащїа імъ дховнїе дѣла в(ъ) святѣйши(й) правите(л)ст- вующи(й) Синодѣ, учиненномъ в(ъ) ви(с)ше означенномъ его імператор(р)скаго влчтва * при(с)ланномъ з(ъ) святѣйшо(г)ло Синода указѣ, велено якъ про(т)чимъ свѣтцки(х) чиновъ кома(н)- дирамъ, такъ и малоро(с)си(й)ски(мъ) по(л)ковникамъ (<,) и про(т)чимъ служиви(мъ) людемъ, в(ъ) дховнїе дѣла // о(т)ню(д) I зв. не вст пзть (<,) и никому ис(ъ) по(д)чиненни(х) святѣйшому Си- ноду никаки(х) обыдѣ (<,) и налоговъ не чини(т) (<,) и ни в(ъ) чемъ ихъ не вѣдать для то(г)ло, что по іменному его імперато(р)с- каго величе(с)тва со(б)ственноручному ж ноября 19 (д). 1721 году указу а(р)хие(й)скимъ (<,) и мнсти(р)скимъ кре(с)тянамъ ме(ж)- ду себе (<,) и кто на ни(х) буде(т) бы(т) челомъ (кромѣ кримѣна(л)- ни(х) дѣлъ) судомъ такъ же и пода(т)ми вѣдоми(мъ) бы(т) в(ъ) Синодѣ (<). Теди при опу(б)лѣкаціи о томъ зъ оной ка(н)це(л)- ляріи во всѣ по(л)ки реинменту ге(т)ма(н)скаго указовъ, и в(ъ) по(л)къ По(л)тавски(й) сей его імперато(р)ско(г)ло влчтва поси- лае(т)ся указъ (<,) и(ж)бы по(л)ковникъ наказни(й) тамошни(й) з(ъ) ста(р)шиною по(л)ковою чинилъ и(с)по(л)ненїе (<,) во всемъ противъ висше писанног(о) (<). Такъ же сочинивши з(ъ) оно(г)ло копїи, в(ъ) по(л)ку По(л)тавскомъ опублѣковалъ (<,) и накрѣпко приказалъ (<,) чтобы со(т)ники в(ъ) свои(х) со(т)ня(х) и про(т)чіе уря(д)ники городовїе и сѣлскїе в(ъ) дховнїе дѣла о(т)ню(д) не вступались и нїяки(х) обыдѣ дховнаго чина и коме(н)ди людемъ не чинили (<,) и ни в(ъ) чемъ оними не вѣдали (<,) а когда (б) зане- сени были до уряду ми(р)скаго (<,) на яког з(ъ) дховни(х) пе(р)- сонъ (<,) или къ дховно(и) вла(с)ти на(д)лежащихъ жалоби (<,) то за оними жало(б)щиковъ ѿ(т)правляли бы къ суду дховнои же вла(с)ти и ва(мъ) бы, полковниковъ наказному по(л)тавскому Григорїю Буцко(му) з ста(р)шиною по(л)ковою тамошнею, чини(т) по оному его імперато(р)ско(г)ло влчтва * указу непре- мѣнно (<,) а о полученїи оно(г)ло репо(р)това(т) Енера(л)ную во(й)сковую ка(н)це(л)лярію безъ уме(д)лѣнїа. Данъ в(ъ) Глу- ховѣ ма(р)та 9 (д). року 1724.

Енералной войсково(й) ка(н)це(л)ляріи правителѣ
Степанъ Вельяминовъ, Петръ Кошеле(въ),
Исак (?) Сухоревъ, Петръ Кропоткин,
Іванъ Ману(й)ловичъ, Федо(р) Потребичъ Гречани(й) ¹.

¹ Нижче — червона вошана печатка.

1726 р., листопада 26, Глухів

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I од. зб. 57221

Указъ ея імперато(р)ско(г)лоу величества самоде(р)жици всероссійско(й), з(ъ) Енера(л)ной войсковоу канцелляріи бунчуковому товаришевъ Стефану Та(р)новскому да канцелляристу войсковому Івану Романовичу (;)

Сего 1726 году ноеврія 26 (д). Алеѣанде(р) Іванов (,) Данило Стеславскій (,) да Роман Яновъ подали в(ъ) Енералную войсковую канцеллярію доношеніе, в(ъ) которо(мъ) виразили (,) что се(г)ло 1726 году в(ъ) послѣдни(х) числе(х) сего ноеврія мѣся * Петро Уманецъ, те(ст) и(х), преставилъ ся (,) а сколько по не(мъ) движими(х) и недвижими(х) пожитковъ (,) крѣпосте(й) (,) долги(х) писе(мъ) и други(х) паперовъ осталось (,) тое все якъ за живота тестя и(х), такъ и по сме(р)ти его в(ъ) мачухи жонъ и(х) имѣеться (,) и что(б) з(ъ) Енера(л)ной войсково(й) канцеллярій в(ъ) домъ тестя и(х) нарочни(х) осо(б) посла(т) для переписки помянути(х) движимого и недвижимо(г) имѣнія (,) и про(т)чего (,) просили в(ъ) Енералной войсково(й) канцеллярій указу (,). И се(г)ло 1726 году ноеврія 26 (д). ж по указу ея імператорско(г)лоу величества опредѣлили в(ъ) Енерално(й) войсково(й) канцелляріи к(ъ) вамъ посла(т) указъ (,) в(ъ) котором пре(д)ложи(т) (,) дабы ви уезду Глуховско(г)лоу в(ъ) село Студенокъ, в(ъ) домъ покойного Петра Уманца пріехавши (,) все имѣніе движимое и недвижимо(г) тако(ж) крѣпости (,) (яко-то: унѣве(р)сали гетманскіе (,) купчіе (,) долги(е) (,) и протчіе писма (,)) и все господа(р)ство (,) сколько чо(г)лоу было и есть, пространною і докладною описью описали (,) и если (б) чо(г) не сискалося (,) то розиска(т) людьми свѣдомими (,) и допроси(т) самой Уманцевой (,) где що подѣлося (,) и сколько чо(г) нѣтъ со всякимъ обстоятельствомъ (,). А по описѣ и розиску все о(д) мала до велика было (б) по(д) охраненіе(мъ) в(ъ) цѣлости (,) и на(д) тимъ всѣмъ слушного опредѣли(т) на(д)смотрщикомъ (,). Люде же дворовіе и по(д)данніе дабы по прежнему къ дому покойно(г)лоу Уманца всякое послушенство и повиновеніе о(т)давали бе(з) противности (,). Якую опи(с) и розискъ учинивши, привозили (б) в(ъ) Енералную войсковую канцеллярію для разсмотренія и пре(д)будущому сове(р)шенному между всѣми доче(р)ми покойно(г)лоу Ума(н)ця // по дѣлу и помѣркованію. І вамъ бы, бунчуковому товаришу Стефану Та(р)новскому (,) да канцелляристу войсковому Романовичу (,) ѿ семъ учини(т) по сему ея імперато(р)ско(г)лоу величества указу непремѣнно.

Данъ з(ъ) Глухова ноеврія 26 (д). ж 1726 году.

В подлинно(мъ) по(д)писано (,):
Енерално(й) войсково(й) канцелляріи правители (,)

Іванъ Левенецъ (.), Федоръ Потребичъ Гречаній.

Ста(р)шій канце(л)ляриста Николай Ханенко.

Мѣсто печати войсково(й)

за кра(с)нимъ воскомъ

Канце(л)ляри(сть) Дамянъ Оболонски(й).

3

1738 р., лютого 25, Глухів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 52564

*Указъ ея імператорского величества самодѣ(р)жици все-
россійской (.), з Войсковой енералной канцелярїи*

Енералной малороссійской ста(р)шинъ (.), полковника(м) (.), по(л)ковой ста(р)шинъ (.), сотникамъ малороссійски(х) полковъ (.), и всѣмъ, кому о томъ вѣдать надлежало (б) (.), чрезъ сіе обявляе-
ся (;). Ижъ бунчуковій товаришъ Алеѣѣй Есимонтовскій (.), сего февраля 10 (д). доношеніе(м) своимъ в Енералную войсковую кан-
целярїю поданни(м) между протчимъ представляя (.), о мно-
ги(х) вѣрно показуемых ко всероссійскому ея імператорско(г)л[о]
величества престолу службахъ его о(т) онихъ за старос(т) лѣтъ
его и весьма крайнюю драхлость (.), требоваль увольненія с про-
шеніе(м) на мѣсто его к о(т)буваню войсково(й) служ(ы) снамъ
его опредѣленіи (.), а понеже и в Енерално(й) войсковой канцел-
лярїи усмотрена оног[о] бунчукового товариша Есимонтовского
весьма старос(т) лѣтъ его и что за драхлостію в о(т)биванію служ-
бы войсковой крайное немощество (.), а по справки сини его,
Есимо(н)товского, Василь и Федоръ дѣйствително службу вой-
сковую о(т)правляютъ (;). Того ради сего февраля 24 (д). по ея
імператорского величества указу (.), и по опредѣленію Енерал-
ной войсковой канцелярїи (.), яко оный бунчуковій товаришъ (.),
Алеѣѣй Есимо(н)товскій за старость лѣтъ его и драхлость о(т)
службы войсковой до конфи(р)мацій кто впредь на мѣстцу по-
койного генерала кавалера князя Боратинского (.), главни(м)
командиро(м) будетъ опредѣленъ // уволенъ (.), так велено оно-
му (ж) бунчуковому товаришу Есимонтовскому (.), на оног[о] о(т)
службы его увольненіе сей ея імператорского величества з Войско-
вой енера(л)ной канцелярїи дать указъ (.), чрезъ который пред-
лагается (.), дабы енералная малоро(с)сійская ста(р)шина (.),
полковники (.), полковая старшина и сотники (.), о увольненіи
его, бунчукового товариша Есимо(н)товского, о(т) службы вой-
сковой вѣдали (.), и ни к каки(м) посилка(м) и (в) походи войско-
віе наряда(м) (.), и дѣла(м) употреблять его не дерзали. Онъ же,
бунчуковій товаришъ Есимонтовскій, за прибитіе(м) главного
імѣющаго бы(т) опредѣленног[о] по силъ іменного ея імпера-
то(р)ского величества указу (.), в Енералной войсковой канцел-

1 зв

лярїи командира для взятя на оное о(т) службы его увольненіе апшту в Енералной войсковой канцелярїи (,) долженъ яви(т)-ся (,) і енерално(й) малороссійской старшинѣ (,) полковника(м) (,) полковой старшинѣ, со(т)никамъ и всѣмъ, кому надлежит о то(м) вѣда(т) (,) и чинить по сему ея імператорского величества указу (.) не о(т)мѣнно (:) Данъ в Глуховѣ 1738 (:) году февраля 25 (д)

Кнзь Осипъ Ще(р)батовъ
Иванъ [Васильев?]
Андрей Маркович
Михаилъ Забѣла¹

Войсковы(й) старшій канцеляристъ Андреи Безборо(д)ко.
Канцеляристъ Афанасій Лієвицкій.

4

1765 р., листопада 11, б.м.

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 1518 оп. 1, од. зб. 3, арк. 20

Указъ ея імператорского величества самодержицы всероссийской зъ полкового генералного суда подкоморому повѣту Глуховского Василю Кочубею е присланнимъ сего ноября («10») (д).

Зъ Малороссійской колегий посланнимъ к вамъ указомъ веленно о владѣннихъ бунчуковимъ товаришемъ Антономъ Миклашевскимъ принадлежащихъ к селу Литвиновичамъ грунтахъ учинить слѣдствие и для оного слѣдствия тѣмъ указомъ Суду генералного депутати (;). И во исполнение оного Малороссійской колегий указа к оному слѣдствию из членовъ Суда генералного опредѣленъ депутатомъ асаулъ полковой къ явки Федо(р) Тумански(й). О чемъ вамъ симъ ея імператорского величества указомъ во извѣстие предлагается. Оному же депутату Туманско(му) особо зъ Суда генерално(г)ло указъ данъ (;) («1765») года ноября 11 (д).

Илия Гурман, Александер Дубля(н)ски(и),
Дамянъ Оболонски(и), Иванъ Александровичъ,
Степанъ Ігнатенко.

За писара Суда енерално(г)ло канцелярист
Филипъ Константиновский,
войсковый канцеляристъ Иванъ Гордѣевъ.

¹ Зліва — гербова «печать малорос. войска ея імп. в. запорожского».

1.2 'листъ'

5

1700 р., січня 11, Глухів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 50943

Пану Івану Дороше(н)ку, знатному товаришови во(й)сковому¹

Пане Дорошенку (>.)!

Не престаєть насъ стужати плачливими своїми супликами (>.) Миха(й)ло Сахненко (>.) что в м(ст) (>.) наказа(н)но(и) з(ъ) Суду во(й)скового енералного суммы по(л)торы тисячи золотихъ ему о(т)давати не хочешъ (>.) Если теды в м(ст). не боишься нашо(й) гетма(н)ско(й) вѣрхно(ст)и (>.) то принамнѣй боячися Бѣга (>.) оному з(ъ) Суду во(й)сковог[о] енералного наказа(н)ную сумму всеконечне о(т)дай (>.) кгда (ж) если вмѣ * тоей суммы грошей оному уйтити не похочешъ (>.) а намъ будетъ впредь о томъ о(т) него занесе(н)на жалоба (>.) теды не безъ наганы наказанія и трудности тоє о(т) насъ вмѣи будетъ. Декляруемъ (>.) И его (ж) в(ъ) сохраненіе Гпду * Бгу поручаемъ (>.) З Глухова януа(р) (>.) 11 року 1700.

Вмѣи * ласкавы(й) Іванъ Скоропа(д)ски(и), гетма(н) Во(й)ска его црско(г)[о] пре(с)тло(г)[о] влчтва * Запо(р) (>.)

6

1711 р., жовтня 21, Лубни

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55372

Я(с)невелмо(ж)ни(й) мѣць * Пнѣ гетманѣ, мой млстиви(й) пнѣ, и велики(й) добродѣю!

Учинило(с) мнѣ на си(х) часа(х) з(ъ) певного донесеня вѣдомо (>.) что в ло(х)вицки(х) нѣкоторих(ос) жителѣй проявилося знайдени(х) чирвоних немалое число. А поневажъ указовала потреба для дѣль правни(х) з(ъ)ехати туди пну судѣ полковому ншому (>.) так я злещиле(м) ему аби при они(х) справахъ (>.) и ѿ то(м) довѣдавши(с) о вершений, учини(л) розискъ. Котори(й) кгда поча(л) ѿ томъ распитовати (>.) так ему пре(д)ложено (>.) что еще скоро по о(т)ходѣ шведско(м) з(ъ) Ло(х)виць (>.) гди з(ъ) тро(х) дворо(в) дѣти скупившися, на гною гуляли (>.) вина(й)шли та(м) загребеную пушку мѣдяную (>.) и принесли до одного з

¹ Напис на конвертному боці листа.

вижепомянути(х) господаровъ, ѡ(т)дали оную(,). Так той господа(р) скликавши к(ъ) собѣ другого члвка(,) которого та(м) же синь вкупѣ гуля(л) (,) и третью вдову, якої з ними (ж) була дѣвчина(,) заразы тую пушку розбили и з(ъ) ѡной чирвоний вибравши, подѣлили на три части межи себе(,) з(ъ) котори(х) ни(сѣ) тро(х) припало по девят деся(т) чирвони(х). А скоро ѡ то(м) па(н) сотни(к) ло(х)вицки(й) за поворото(м) своймъ з(ъ) походу довѣдался(,) такъ приватне в домъ свой люди(и) ти(х) зкликавши(,) принуди(л) (:) и(х), же мусѣли и ему килко деся(т) чирвони(х) дати(,) а то не яки(м) иншимъ доводомъ того домагался(,) але якоби и его чирвонни в(ъ) тоє время пропали. Гди те(ж) були сами тий люде урадозне теперъ чере(з) пна судю ишого питани(,) где болш ти(х) чирвони(х) подѣвали (?) Такъ ѡди(н) по(д) совѣстию своею и з(ъ) многи(х) посвѣдченя(м) говори(л) (,) что на потреби церковнии виложи(л). А тий для своеи ѡбихо(д)ки ростратили(,) котори(х) я без вѣдома и позволеня вашего панского фундаме(н)талнѣйше правного с пи(т)кою не ѡ(б)тягаючи(,) до уваги и респекту вашего добродѣйского подаю(,) и прошу поважной науки(,) чи и(х) и ѡ(б) остато(к) распитовати (?) чили, если що мѣю(т), нехай пожиткую(т) (:)? — которой ѡчекиваючи при залещеню звикли(х) своей пово(л)ной служебничой зичливости зостаю назавше

Z Лубень ѡктоврия 21

1711 року.

Ве(л)мо(ж)но(с)ти вашо(й) (,) и

мл(с)тивога моего пна(,) и великого добродѣя(,) во всемъ зичливи(й) слуга и по(д)ножо(к)

Его црско(г) [о] пре(с)вѣтло(г) [о] влчтва Воиска Запоро(ж)ско(г) [о] полко(в)ни(к) лубе(н)ски(й) Василю(й) Сави(ч).

7

1716 р., березня 1, Стародуб

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 50704

Его цркого пре(с)вѣтлого величе(ст)ва Войска Запоро(ж)ского полковник стародубовски(и) Лукянъ Жоравко(,)

Пану сотнику новомѣському зо всѣмъ ста(р)шимъ и ме(н)шимъ(мъ) сотнѣ тоєи товариствомъ(,), такъ же жителя(м) кустичскимъ, ознаймуемъ симъ наши(мъ) писанемъ. Понева(ж) з інквизицій по указу ншо(м) чиненой, по(д)ленно довелось тоє(,), что Павло Се(р)дюкъ, жите(л) кусти(ч)скій, в(ъ) томъ же селѣ Кустича(х) мѣе(т) по(д) собою вѣчи(ст)и(и) мужицки(й) кгрунтъ(,), з(ъ) которого ѡ(т)ць его мужицкую о(т)буваючи пови(н)ность и поме(р) (,) потимъ и онъ, Павло, лѣтъ з(ъ) три(д)-

ця(т) з(ъ)найдуючися в(ъ) тяглости мужицкой(,) не слушне ста(ль) былъ козаковати(,). Теди тепе(р) по доводу слушномъ(,) вимазавши оного з реестру козацкого(,) не приворочаючи его вовся в мужицкое повиновеніе(,) приказуемъ пилно(,) дабы онъ, Павло, з(ъ) того тягло вѣчистого кгрунту(,) пану Григорію Скоруппѣ, писаревѣ полковому стародубо(в)скому, до двору его ѿ(т)буваль боя(р)ское послушенство(,) и всегда на всякіе пна писара послуги былъ без(ъ) ѿ(т)мовы готовымъ(,) и повторе приказуемъ. Данъ в Ста(р) (:). марта 1 (:)(д). 1716 року (:)

Выше(й) менованны(й) полковникъ старо(д) (:).
Рукою власною ¹.

8

[Б. р.], листопада 9, Батурин

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55252

*Ясневе(л)мо(ж)ни(й) мѣць * пне гетмане, мнѣ ве(л)це премилостиви(и) пне и велики(й) добродѣю!*

Кондрать Ча(й)ка(,) козакъ и жите(л) обмочевски(й)(,) маючи висоце поважни(й) ясневе(л)можности ваше(й)(,) на трохъ челоуѣка(,) кривни(х) своихъ(,) тамошни(х) же обмочевски(х) жителе(и)(,) унѣве(р)саль(,) жебы ихъ яко убозствомъ не чепали (:). Теды з тихъ его Ча(й)чинихъ кривнихъ(,) два челоуѣка(,) Охрѣмъ Погиба(,) и Хведо(р) Криви(й)(,) своими дворами живучи(,) о(т)буваю(т) всякіе тяглости по(д)да(н)скіе до монастира Крупицкого(,) а треті(й), Васи(л) Погиба(,) о(т)нюдь нѣчого яко двора(,) и жа(д)ного клаптя кгрунту не имѣючи(,) а ему, Ча(й)цѣ, будучи виновать(,) уже волочился по иншихъ селахъ(,) и прише(д)ши до Обмочевъ(,) улѣзь в купленую Ча(й)чину хату(,) для прежитія и о(т)служе(н)я долгу(,) вмѣсто подсусѣдка живучи(;) во(й)тъ прето по(д)данства монастирско(г)о обмочевски(й)(,) Иванъ Нѣчога(,) не уважаючи на оборонни(й) ясневе(л)можности ваше(й) у Ча(й)ки унѣве(р)саль(,) и не глядячи, що по(д)сусѣдокъ козаки(в) пограбы(т) того Ча(й)чиного кривного Василя Погибу(,) жебы з Ча(й)чиного двора(,) монастирскую тягло(ст) о(т)буваль(;). А Ча(й)ка, извѣстившись мнѣ о томъ(,) и будучи з(ъ) оповѣстіемъ у пна дозо(р)ци обмочевско(г)о(,) мимоходомъ за(й)шовъ в(ъ) дворъ во(й)товъ(,) и не заставши самого во(й)та в дому(,) женѣ оного тоє неслушное пограбле(н)не виговоруваль(,) домовляючи(,) же онъ, войтъ, своихъ правнихъ о(т) по(д)данства уво(л)няе(т)(,) а в(ъ) оборонѣ будучихъ(,) кого не належи(т)(,) зачѣпае(т)(,) и с тимъ похвалился на во(й)та(,). Теды во(й)тиха напавши его, Ча(й)ку, не боронячогося(,) полѣномъ и чеплѣею быти, немалою язвою у голову заразила(,) же в(ъ) весь кровю облився(,) и если бы лю-

¹ Нижче — полкова печатка.

де не угамовали крѣвѣ (<,> в тую пору Бѣгъ вѣсть чтобы з нимъ, Ча(й)кою, чинилося (<,>). И тепера не може(т) о(т) болѣзни тое(и) встати (<,>) зашо была до превелебного о(т)ца игумена занесена ска(р)га (<,>) и былъ о(т) его превелебности для рози(с)ку зосланъ вако(н)никъ (<,>) и для прислуха(н)ня писарь мо(й) соте(н)ни(й) //

на которомъ розиску (<,>) въ пе(р)вомъ допросѣ (<,>) пре(д) пномъ дозо(р)цею обмочевскимъ сама во(й)тиха (<,>) тое признала (<,>) же: «Якъ пришовъ Ча(й)ка в(ъ) домъ мо(й), контрове(р)суючи за пограбле(н)не сусѣда его мною (<,>) похвали(л)ся, мовячи (<,>): «Нашлю я на во(й)та коли(с) глухихъ аггелувъ» (<,>). И я ему, Ча(й)цѣ, ткнула за тое дулѣ по(д) нусъ (<,>) а Ча(й)ка ((:)> буд-то (:)>), налаявши, махнувъ (<,>) да не вдаривъ палицею (<,>) якая в руцѣ его була (<,>). И я, вхопивши по(д) припечкомъ полѣно (<,>) заразы ударила его, Ча(й)ку, по руцѣ (<,>) по тимъ по(р)вала чеплѣю быти оного (<,>) такъ и они(й), вхопившись за чеплѣю, задом вишовъ у сѣнцѣ ис хати (<,>) и тамъ викрутивъ у мене чеплѣю (<,>) а я, вхопивши коромисель, ударила Ча(й)ку по головѣ (<,>) о(т) которого удару они(й) схилился (<,>) еще его дву(й)чи ударила (<,>) — такъ они(й) с кровю з (д)вора моего пошовъ (<,>). Другая старушка (<,>) пряха во(й)тишина, Ма(р)я Шкляриха (<,>) любо то не видѣла (<,>) якъ во(й)тиха Ча(й)ку у сѣнця(х) была (<,>) ти(л)ко жъ сознае(т) початокъ в хатѣ заводу (<,>): же Ча(й)ка и нелаявъ на во(й)тиху (<,>) кромѣ шо якъ дала дулѣ (<,>) махнулъ да ударивъ палицею (<,>) а во(й)тиха полѣномъ ударила его (<,>) по руцѣ (<,>).

Теды о(т)ць игумень, взявши у Ча(й)ки накладнихъ гроше(й) золоти(х) з сорокъ и не смотрячи на не малую Ча(й)чину з(ъ) кровю у головѣ затѣя(н)ную рану (<,>) чини(т) Ча(й)ку виноватимъ (<,>) а во(й)тиху свободну о(т) вини чини(т) (<,>) якобы она во(л)на в своему дому быти (<,>). Теды, премилостивѣ(й)ши(й) мо(й) пне (<,>) знаючи я его, во(й)та (<,>) же такую надуфало(ст) з мона(с)тира мае(т) (<,>) же и зако(н)ники его нѣкоторые боя(т)ся (<,>) а если случи(т)ся по(д)воды з(ъ) Обмочева на якую потребу брати (<,>) нѣколи они(й) з(ъ) монастырски(х) не да(ст) (<,>) и вже многи(х) посла(н)нихъ моихъ за по(д)водами бывъ (<,>) такъ и на почту якъ зако(н)ники новогоро(д)скіе (<,>) и зако(н)ницѣ ново(м)ли(н)скіе не боронячи свойхъ в(ъ) общи(й) побуръ з козаками по(д)данихъ (<,>) пона(й)мали конѣ (<,>) а обмоче(в)ски(х) единъ ти(л)ко во(й)тъ (<,>) мона(с)тирски(хъ) по(д)данихъ и на почту не подае(т) (<,>). Зачимъ пишуци се(й) инквѣзите(л)ни(й) лысть чере(з) сина Ча(й)чиного (<,>) прошу рейме(н)та(р)ского ве(л)можности ваше(й) (<,>) до о(т)ца игумена указу (<,>) жебы поставиль з(ъ) свойхъ по(д)данихъ на почту едного коня у Батуринь (<,>) и при то(мъ) по(д) рейментарскіе ноги на всегда мя пове(р)гаю.

Ве(л)можности ваше(й) премилотивѣ(й)шему * пну и великому добродѣви нижа(й)ши(й) рабъ и слуга Федоръ Данилови(ч), сотни(к) бату(р) (<,>)

З Бату(р) (<,>). ноє(в) (<,>). 9 (д).

1722, (Aug 30)

Службовий лист до конотопського сотника

Лист до конотопського сотника... (faded handwritten text)

Полковник П. Полуботка

Конотопський сотник... (faded handwritten text)

наказного гетьмана

Службовий лист чернігівського полковника і наказного гетьмана П. Полуботка до конотопського сотника (1722 р.)

1722 р., серпня 17, Глухів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 54704

Ншъ зичливы(й) пріателю пне сотнику конотопски(й)!

Листъ вѣтню * получили(с)мо (,) и з(ъ) оного всѣ поступки нѣякого(с) кгранаде(р)ского Роппова полку капитана Количова з(ъ) многими обыдаами и озлобленіемъ в(ъ) Конотопѣ на(д) обывателями тамо(ш)ними показа(н)ніе виrozumѣвши (,) донесли об онихъ в(ъ) Малоросси(й)скую ко(л)легію (,) и просили з помянуто(г)ло капитана управи (,) а что впре(д) учиниться(,) о томъ вѣтню * будетъ вѣдомо. Тylko смотри в(ст) того, чтобъ вше к намъ виписа(н)ное листо(мъ) донесене во все(мъ) было правдивое (,) и чрезъ тое впре(д) бы не уросла якаа труд(д)ность. Пре(д)лага (мъ) вѣтню * и зичимъ добро(г)ло здорова.

З(ъ) Глухова августа 17 (д). року 1722

в мти зи(ч)ливіе пріателѣ

его імператорско(г)ло пртло(г)ло * влчтва*

Во(й)скъ Запо(р) (.) по(л)ковни(к) Че(р) (.)

и нака(з)ні(й) гетма(нъ) Павелъ Полубото(к).

Войскови(й) енера(л)ны(й) писаръ Семенъ Савичъ ¹.

1731 р., лютого 27, Глухів

Оригінал-чернетка XVII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56779

Ея імперато(р)ского величества Войска Запоро(ж)ского обозный енералный Яковъ Лизогубъ

Вамъ, войтамъ селъ обители Сѣто-Петропавлоской Глуховской со всѣми посполитими лю(д)ми симъ нашимъ о(т)крити(м) писаніемъ ¹ о(б)являє(мъ) листомъ ². Ижъ прече(ст)ній ѡ(т)ць намѣстникъ обители той Сѣто-Петропавловской Варлаамъ з(ъ) братією доносишь намъ пи(с)менно з(ъ) жале(мъ) (,) что сего февраля 21 (д). (:) 1731 (:) году превелебній в(ъ) Бгу его млтѣ ѡ(т)ць Лука ігумень ихъ ³ волею Бжею умре (,) и за тимъ обитель ихъ ⁴ Петропавловская осиротѣвши (,) немалую ннѣ уз-

¹ П р и п и с к а: «Самая по(д)линная термина» (внизу).² Закреслено.³ Вставка.⁴ Замість виправленого «оной обители».⁵ Закреслено.

нає(т) скорбѣ и сѣтованіе (,) и просилъ в(ъ) то(м) его пречест-
 ность з(ъ) братією (,) и(ж) бы по(д)данніе мона(с)ти(р)скіе над-
 лежащую повинность бе(з) всякого спору и противности озна-
 ченной обитель ѡ(т)давали по пре(ж)нему (;). Прето по силѣ
 данного намъ при о(т)ездѣ ясневелмо(ж)ного его млти пна гетма-
 на и каваллера по указу ея імперато(р)ского величества в(ъ)
 Москву унѣверсалу всякіе войсковіе и гра(ж)данскіе в(ъ) Малой
 Россіи устроить ^б порядки, яко велѣли(с)мо з(ъ) Енеральной вой-
 сковой канцелляріи сей нашъ ѡ(т)критій видати листъ (,) такъ
 абы по оному войти и всѣ посполитіе люде сель мнтра Петропав-
 ловского Глуховского всякое на(д)лежащее послушенство и
 повиновеніе оному мнтиревѣ ѡ(т)давали по пре(ж)нему, бе(з)
 жадной противности и огу(р)ства (,). А мѣль бы кто якую в(ъ)
 по(д)данническо(м) званій показова(т) противность (,) таковой
 за вину свою зи(с)канъ буде(т) в Глухо(в) (,) и бе(з)побла(ж)ное
 прійме(т) наказаніе (,). Упоминаемъ. Данъ в Глуховѣ февраля
 27 (д). (;) 1731 году.

II

1752 р., жовтня 24, Піски

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 58098

Панове старшина сотенная роменская!

По приказу моему (,) по жалобѣ подсусѣдки моеї Фескы
 Яковенчихы (,) мнѣ занесенно(й) (,) писано к вамъ о(т) мое(г) [о]
 приказчика пѣсковско(г) [о] Василя Нѣцецкого (,) ѡбъ освобож-
 деній мужа ея з туремного вязеня (,) точию вы гнушаясь з того
 его писания (,) еще честной моеї афиціей укорая (,) чего я вамъ
 упустишь не оставлю, с подобного ареста подсусѣдка моего не
 выпускаете (,) но еще срацаете его битъ и заграбить имущество (;).
 А яко вамъ к моему подсусѣдку никакого дѣла имѣть не подле-
 жить (,) пото(му) что онъ, мой подсусѣдокъ, по(д)судственъ
 дворцю моему (,) а не вашей командѣ (,) и хотя би в чемъ оной
 мой подсусѣдокъ виновнимъ состоялъ (,) то б должно било на
 ен искать суда у приказчика моего по командѣ (,) почему бъ і
 сатисфакцію безобидную іщущій могль бы во удоволствие полу-
 ча(т) (;) того для к вамъ рекомендую с получения сего оногo моего
 подсусѣдка (,) Яковенка спод напрасного ареста освободить (,) і
 і о(т)сель к нему нѣкакого дѣла вамъ не имѣть (,) і обидь ему и
 озлобленій не чинить (;) ібо ежели о(т) васъ ему, Яковченку,
 упредь по тому жъ могли бъ обиди причинятись (,) то и с вами
 равнимъ же образо(мъ) поступлено будетъ.

В протчемъ есмь в подлино(м) пише(т) *Евфимъ Дараганъ*.
 1752 году октября 24 дня Пѣски ¹.

^б Замість *управляти*.

¹ П р и п и с к а: «С по(д)линии(м) чита(л) полковой Лубенско(й) канце-
 лярій канцеляристь *Иосифъ Скопезъ*».

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 57010

*Мицѣ * пне сотнику наказни(ѣ) новгородски(ѣ)
намъ ве(л)це мицѣви пне и добродѣю!*

Ми, громада села Голубо(в)ки, з(ъ) кривавими слезами па(в)-ши по(д) стопи ногъ в мицѣ * пна и добродѣя(,) крайного нужду неудобъ носимие утиски и остатное разореніе намъ оучине(н)е о(т) немилосе(р)днаго Лисо(в)ского обя(в)ляемъ (,) котори(ѣ) якъ вовкъ политивши насъ бѣднихъ¹ по(д) свою де(р)жаву (,) не якъ и(н)шие де(р)жавци ѡ(т)ческого, но яко немилосе(р)дни(ѣ) тиранъ з нами по(с)тупуе(т) битиемъ сме(р)тни(мъ), що и(н)шого побою и гє(р)въ [!] понесли или ѡкриваючи драпѣзство(мъ) розъни(мъ) знищаючи, в(ъ) работизъну инъшимъ людемъ запроде(т) (,) якъ і тепе(р) насъ запрода(л) за чотири(с)та золоти(х) (,) а тие ѡ(т) арендарѣ ве(д)лугъ да(н)ной ѡ(т) Лисо(в)ского интеръцизий тяжкими насъ утѣс[ки] работизънами якого мало-слиха(н)ного немилосе(р)дія не могучи понести, всѣ рози(ѣ)шлися люде, домн и гру(н)та пооста(в)ля(в)ши. И такъ уже з(ъ) тридцяти з(ъ) лишъкомъ дворовъ якъ ему, Лисо(в)скому, до(с)талися только ше(с)ть насъ трохи можънѣйши зосталося, а и тие мѣмо все ѡсѣтави(в)ши, мѣемъ утѣкати по инни(х) де(р)жавцовъ. Того ради пре(д) васъ с кривавими слезами проси(мъ) не дати на(с) конецъ разорити, но до повороту реемента(р)ского ѡ(т) двора Лисо(в)ского ѡборонити, поневажъ тепе(р) служъки его незнос-ние намъ чиня(т) тяже(с)ти, за яке вше милосе(р)діе Гда Бга слезне до ко(н)ца живота нашего будемъ блгати.

*Ваш мицѣ * пна і добродѣя ншего нижа(ѣ)шие
Леѡнти(ѣ) Иванови(ч), воить з громадою голубовскіе*

1766 р., жовтня 6, Лебедин

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 6035

*Высокопреподобнѣйшій гпднъ о(т)цъ Яковъ Воронковскій
катедри митрополіи Кіевскія писарѣ
мой найѡсобливѣшій добродѣю!*

В(ъ) парохіи моеї имѣеться человекъ такой, что живе(т) з(ъ) сестрою Крестою, кой вѣнчанъ законно и прижили з(ъ) собою дѣтей шестеро: двое жъ умерло, и четверо у живихъ.

¹ У тексті «бѣнихъ»

Воспріємъникомъ же биль такъ е(г)|о|, яко и еи, единъ человекъ по сознанию жъ е(г)|о| само(г)|о| предо мною. До резолюціи катедральной запрѣтилъ я и(мъ) малженство и даби порознь жили, якѡ матерія важная и противѡ каноновъ е(ст). То(г)|о| ради,

3 зв. батюшка, прошу и молю всенижайше ѡ(т)ческую // яви(т) мило(ст) чре(з) се(г)|о| листѡподателя мене помилова(т) ѡ(т) таковогѡ не мала(г)|о| сумните(л)ства (,) представи(т) какъ наискорѣйше въ консисторію и какая спослѣдуетъ резолюція, мене увѣдоми(т) чре(з) сегѡ жъ само(г)|о|, ибо минѣ стряпче(г)|о| нѣ з че(г)|о| послала(т) за ти(мъ), а мужиковъ не под нужу, простаку (,) доволѣ ѡнѣ знес(т) толко что вѣнчаній (,) и то(г)|о| держи(т)ся и живе(т) таки какъ з женою. Коммѣссія унѣятская двожди зачинала(с), за ѡ(т)ступство ѡ(т) унѣи такъ мирянь, якѡ и священниковъ розорвится. Намѣреваю(т) папѣсти, унѣятв. и третій разъ собирати(с) (,) священники жъ принявши благочестіе, не хотящіе приня(т) унѣю, лишени все(г)|о| движимо(г)|о| и недвижимо(г)|о|: все унѣате розграбили з(ъ) ляхами и спродали. Скитаю(т)ся в(ъ) Новосербіи, а инніе за Днѣпромъ (серпами

2 многие зарабатяли), не видно и(хъ), у лядщину развѣ // которій би принялъ унѣю. Многие и пристали поки з благочестія на унѣю (,) и миряновъ при всѣхъ церквахъ принужденнѡ боемъ (,) пода(т)ми (,) гроженіе(мъ) и перехвалками и подписки з нихъ побрато и присягами укрѣпленнѡ (,) на мѣста жъ збѣгши(х) твердихъ, а твердихъ папѣстовъ, поповъ-стрижаковъ, самихъ гонителей понасилано на благочестіе (.) А паче на монаховъ: ни чичиркъ нѣ монаху из пашпорто(мъ) на село (,) забѣраю(т), ростригаю(т), бю(т) и до Радомисля ѡ(т)силаю(т) прошаковъ (;) и ѡ(т) мене уже слободку на Чоха(т) ѡторгли названую Журавка (,) й на Лебединъ за парохію зуби ѡстря(т) да и давно уже (,) Коммѣссія ж ѡ зѣмлѣ спорной ѡ(т) Сѣчи (другая разорваная) (,) ѡ(т) полскои стороны по Води Жовтіе претендующей (,). Биль же я и в ѡбозѣ з ѡвоціемъ у главнѣшихъ гдѣ трохъ. Благоприятни мнѣ зѣло били, а ѡ вѣри нашей ниче(г)|о| противѡ о(г)|о| не сказовали. Есть и пи(т) было гукомъ на(мъ) и коня(м) 4. И почоваль у судій генерално(г)|о| в(ъ) ѡбозѣ и писа(л) листь инстанціялній за мною до реиментара и та(мъ) било не худо (,). Над все минѣ благодарилъ за бѣлую цибулю два вѣнки, которая уродилась // на честь и хвалу якъ кулаки. Буди (ж) буду(т) добріе еще мне цибулѣ гуко(м) бѣлой дари(т) (,). Питался мене самъ реиментаръ, чи нема ѡ(т) воиска или ко(г)|о| ѡбиди. Я жъ ѡ(т)-вѣтоваль: «Не(т) з ласки ясневелможно(г)|о| милостиво(г)|о| пана моего(,) (,)». На конецъ просилъ насѣня зъ бѣлой цибулѣ (,) и з(ъ) ти(мъ) я ѡ(т)ехалъ. Реиментаръ жъ Воронѣжъ которо(г)|о| панѣ Карче Гребенѣ и про(т)чіе села близъ Розатокъ Россійскихъ пред симъ не разъ я ховался и зездилъ боячи(с) ѡбозови(х), а ннѣ хоча й ѡ полночи до обозу имѣю приступъ (,) мене Коробчи(нѣ) спасае(тъ). Тамъ моя уся мѣзерія, а в(ъ) Лебединѣ в(ъ) чи(мъ) хожу, в(ъ) то(мъ) и сплю (,) да не довѣраю я и(мъ) таки, а паче стрижака(мъ), церковное лучшее на сторону ктитора(мъ)

2 зв.

ради консерви видано (.) Какъ по(т)ре(б)но в празникъ ноччу ѿ(т)шукуемо ибо стрижаки не разъ уже забѣрали по сказки старожиловъ Лебединскихъ, то(г)ло и я ѿпасую(с) (,) : ихъ земля, ихъ и власть (,). Трожди (ж) било властю у монастыру худо(г)ло ниче(г)ло не сказовали, но еще ректоръ уманскій Василянъ благодарилъ за правленіе и содержаніе чернѣ, о(т) про(т)чихъ же селъ випитивалься ѿ Лебединѣ (,). По совѣсти доношу да и за секре(т). На конецъ же, будьте здорови, писалъ би я болше, да паперу толко згодило(с).

Ваше(г)ло высокопреподобія
моего всемогущно(г)ло добродѣя
servus servostimus et magnotur ex Manactem.

1766 октября 6 Лебед(,)

1.3 'ордеръ'

14

1754 р., червня 6, б.м.

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 66426

Из Генеральной войсковой канцеляріи войсково(му) канцеляристу Федору Кисіловскому

Ордер

На вторично посланній к вамъ з Генеральной войсковой канцеляріи ордеръ о(б) отисканій пяти скиртъ сѣна бунчукового товариша Стефана Томари забратого (/:) какъ о(т) него пре(д)ставлено (:) старостою бунчукового товариша Федора Демяновича безугловским (,) и о(б) о(т)дачи оно(г)ло ему, Томарѣ, яко укошенного (:) какъ по освѣдителействованію явилось (/) на пологахъ, принадлежащи(х) к маетности его Томари селу Войтовцям, присланъ о(т) вась репортъ (,) что ви ездили в хуторъ Безугловски(и) и тако при атаману войтовицкому и старостѣ безугловскому в приежжомъ дворѣ Демяновича и по мужицки(м) дворамъ вездѣ [...] искали сѣна, но нигдѣ оно(г) не явило(с), вачимъ де безугловский войтъ Данило Шкура з громадою по(д)пискою (:) которая при томъ приложена (:) обовязалис в ннѣшнюю косовицю за то сѣно, сугубо упрятавши, о(т)дать бунчуковому товаришу Томарѣ. А понеже и ннѣ подано в Войсковую генеральную канцелярію доношеніе о(т) реченно(г)ло бунчукового товариша Томари с показаніем симъ яко изшедшо(г)ло юня 14 (д). получилъ онъ з дому извѣстие, что войтъ безугловскій з громадою на требованіе его Томари старости о(т)косит по и(х) по(д)писки такова сѣна, которое ему доводится, не похотѣль, чрез что де ему под нужное на сѣно время послѣдовала обида, и просиль о томъ разсмотренія. I по опредѣленію Генеральной войсковой канцеляріи предлагается вамъ с(ъ)ехать в Безугловский

товарища Федора Демяновича хуто(р) к войту тамошнему, з гро-
1 зв. малюю притвердить, // чтоб они по данной по(д)писки своею
сѣно вомѣсто того, что прошлаго лѣта собою неналежне захвати-
ли, бунчуковскому товаришу Томарѣ о(т)косили и о(т)дали без
доставленія далній ему в томъ обиди — чемъ бы впре(д) не имѣлъ
причины онъ заноси(т) о семъ на ни(х) жалоби. Буди (ж) бы по-
упрямили(с) в томъ, то за объявленіем сего ордера по способности
в сотнѣ Яготинской сотнику или сотенной старшинѣ требовать
спомоществованія пристойного к отисканію того сѣна, которого
забору самій они безугловцѣ ((:)) о чемъ значи(т) с по(д)писки (:))
не потайлися, но о(т)дать упрямятса.

В подлинно(м) подпись тако(в): *Семен Кочубей,*
Яковъ Якубовыч.

Юня 6 (д). 1754 году.

15

1774 р., березня 24, б. м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56451

Ордеръ

О(т) полковника нежинского Жураковского (;)

Правящому сотнѣ первой Борзенской гдну * сотнику Вла-
димѣру Забѣлѣ

В указѣ ея императорскаго величества изъ Малороссійской
коллегіи о(т) (-22-) числа сего марта ко мнѣ присланномъ (,)
изображено какъ исправленіе в(ъ) повѣте Нежинскомъ дорогъ по
битности моеи подкоморимъ била іная должность (,) то и нинѣ
до вѣбору и опредѣленія (ж) в(ъ) томъ повѣтѣ подкоморого ос-
тавляется то на моемъ же попеченіи, что(б) конечно всѣ дороги
мостами и гатки и всѣмъ протчимъ къ проезду в(ъ) наилучшемъ
состояніи били, о чемъ я долженъ старание имѣть опредѣляя,
гдѣ занужно, усмотри(т) благовременно все надобное к(ъ) то-
му (ж) и чиновнико(в) ко исполненію потре(б)ни(х); и в своего
полку за досмотромъ всего того и самимъ мною неослабимъ (;).
И по силѣ оногo — Малороссійской коллегіи указа к исправле-
нію (—) по главномъ тракту в(ъ) сотня(х) Первой полково(й)
и Верхневской, нача(в) о(т) границы за селомъ Берестовцемъ
к селу Оленовки лежащей даже и(сѣ) городу Нѣжину по гра-
ницу Четвертой полковой сотнѣ дорогъ ѡпредѣлени и препору-
чается то на ваше попечение. С тѣмъ, что(б) всѣ дороги мостами
и гатки и всѣмъ протчи(м) к проезду в(ъ) наилучшее состояние
били по(д) опасеніемъ и за малѣйшую неисправность тягчайшо-
го штрафа (,). О полученіи жъ сего равно и по приведеніи в
исправность дорогъ репортова(т) меня некоснително. 1774 году
марта (-24-) (д).

Андрей Жураковский ¹

¹ Документ завірено печаткою (червоний сургуч).

1798 р., квітня 24, [Стародуб]

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 50427

*Ордеръ**Изъ духовного Стародубовского правления благочинному иерею Павлу Чернявскому (;)*

Указомъ духовной Черниговской дикастерій сего года апреля (19го) подъ № (1798^{мъ}) состоявшимся, а въ семь правленіи (22го) числѣ полученнымъ, велено объявить вамъ, что вы отъселѣ оставатся должны въ селѣ Рюховѣ (,) а священникъ Василій Ждановскій въ селѣ Кустичахъ (,). Но какъ требуется въ такомъ случае имѣть вамъ на приходы писменные документы, то объявить, чтобъ вы буды не пожелаете лично къ его преосвященству явиться (,) прислали бы каждыи порознь прозбы о перемѣщеніи васъ съ одного мѣста на другое (;) для полученія отъ его преосвященства грамотъ (,). Для того во исполнение оного указа сие правленіе о вышѣ писанномъ объявляя, предписиваетъ вамъ отъселѣ оставатся (,) священнодѣйствовать и всѣ подлежащіе христіанскіе требы исправлять въ селѣ Рюховѣ, съ вѣрною метричною запискою принявъ по описѣ отъ // священника Ждановского церковную рызницу, въ приемѣ росписаться и репортовать правленію (1798го) года априля (24го) дня (;).

Благочинный стародубовскій протоіерей
Василій Вуяхевичъ.

1.4 'приказъ'
(предложеніе, записка, билетъ)

1754 р., січня 18, б.м.

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 983, оп. 1, од. зб. 55, арк. 3

*З па(р)тикулярной дворовой экономій Уласу Ярошенку**Приказъ*

Заразъ присилать тебѣ своего молодика для обшита до двору нашего со всеми инструментами ибо начиннямъ з экономій 1754 году генваря 18 дня.

Миха(й)ло Ханенко,
писарь экономій па(р)тикулярной Павел Филкевич,
канцеляристъ экономій партикулярной
Василь Раковски(й).

1754 р., квітня 2, Безуглівка

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 66425

*Вамъ, атаману и войту войтовски(м)**Приказ*

С получения сего приказа то(т)ча(с) приказа(т) войтовскимъ обивателямъ, чтобы в купленной той степь Безугловски(й) не втручались, яко между нами будучи в беседу с Тамарою (,) та оной Тамара (,) яко (,) племя(н)никъ мой, никакова препятствія (,) о степу не чини(т), но точию войтовские обиватель (,) самоволно (,) дѣлають. Того ради приказую (,) приказа(т) пре(д)писани(м) войто(в)скимъ обивателямъ, чтобы в купленной той степь не втручали(с) и никакова разорения (,) не чинили и между нами з Тамарою (,) никаковихъ ухищренныхъ свойхъ // ябе(д) не чинили, а буди начну(т) что вшинат, то имею за приездомъ его ясневелможности пре(д)стави(т). Онихъ войтовскихъ обивателей сискано будетъ и что другимъ воспослѣдовало (,) та о же и онимъ нахалника(м) воспослѣдуетъ. Кто же оное разорение дѣлаеть, то и сие усмо(т)рено между нами будет.

3 Безугловки 1754 году (,) априля 2 дня.

Бунчуковни(й) товаришъ Федо(р) Демьяновичъ Стрещипцовъ.

1758 р., лютого 11, [Київ]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 61, од. зб. 1443

Приказъ

Из Кіевско(е) [о] магистрата в цехъ резницкій. Указомъ ея імператорскаго величества исъ Кіевской губернской канцелярій в магистрат(т) Кіевскій присла(н)нимъ велено (,) следующему к высочайшему ея імператорскаго величества (,) двору (,) и с Цариграда турецкому посланнику Второму Тефтердару Есманъ Ефендію (,) за старокіевскою крѣпостю ко(н)ними мещанами до двохъ сотъ члвкъ учинить встрѣчу и препроводить его тою стрѣчу даже до назначенной ему в Кіевѣ на Подоль квартири (,). І во исполненіе оно(г) ея імператорскаго величества указа () хоча й даними исъ Кіевского майстрата рее(ст)ровой корогви десятникамъ приказами велѣно (,) для таковой оно(г) турецкого посланника встрѣчи до дво(х) сотъ конни(х) мещанъ нарядить (,) и оними ту встрѣчу учинить (,) точію той рее(ст)ровой корогви старшина хоружій Ілія Скребѣцкій (,) и асауль Козона Купріевичъ по данимъ сего февраля («9») дня доношеніемъ пред-

ставили (,) : яко реєстровой корогви мешчане инній въ о(т)лучкахъ находятся (,) и затѣмъ къ оной встрѣчи до двохъ сотъ члвкъ нарядить невозмо(ж)но (,). А понеже прежде сего къ таковой встрѣчи переежавшимъ иностраннимъ посламъ и посланникамъ за милостію реестрови(х) людей (,) з цеховъ конніе люде наражаеми бывали (,) почему и ннѣ в магистратѣ Кіевскомъ опредѣлено (,) къ означенной турецкому посланнику встрѣчи цехови(х) людей, кой имѣють лошадей (,) и пристойнія одѣянія, нарядить (,) и в томъ ка(к) в протчіе цехи (,) такъ и в цехъ резницкій послать сей приказ (,) что(б) о(т) того цеху состоящимъ под онимъ людемъ, кой в себе имѣють лошадей и пристойніе одѣянія, велено къ той встрѣчи быть в самой крайней поготовности (,) дабы какъ скоро о приближеніи оногo посла(н)ника zde получено будетъ извѣстіе (,) и в нихъ к той встрѣчи востребуется (,) тотъ часъ оніе без всякой и малѣйшей остановки пред магистратомъ со всѣмъ явится могли (,) по самой же крайней мѣри, что(б) зъ оногo цеху к той встрѣчи нео(т)мѣнно было пять члвкъ (,) и кто к тому о(т) оногo цеху наряженъ будетъ (,) поданс в магистратъ о(т) того жъ цеху именной списокъ (,) и цеху резницкому учинить по сему 1758 году февраля 11 дня.

*Іван Сичевскій, Семен Козелскій, Василь Жукъ,
канцелярист Данило Слюсарски(й).*

20

1758 р., травня 16, [Київ]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 6994

Пречестной Кієво-Видубицкого мнстра всей братій

Предложеніе

Не десято (,) и не стократно приказиваль я всей братій (,) что(б) никто въ црковъ зъ волосами завязанными (,) и бе(з) мантий, а наипаче на літургію не ходилы (;). Понеже и по ннѣ нѣкоторіе зъ братій тотъ приказъ презирая (,) съ завязанными волосами (,) и бе(з) мантий въ црковъ ходитъ не престають (,) черную ж стоятъ въ црквѣ съ завязанными волосами и бе(з) мантий (,) какъ шутомъ весьма неприлично (;) того ради въ подтвержденіе того не еднократного приказа (,) и ннѣ чре(з) сіе накрѣпко приказуется (:) что(б) о(т)селѣ никто съ завязанными волосами (,) и бе(з) мантий, а наипаче на літургію въ црковъ не ходилъ. Буди (ж) кто и сей приказъ могль бы презривъ (,) съ завязанными волосами (,) и бе(з) ма(н)тій въ црковъ ходитъ (,) то такому ослушнику жестокоє наказаніе будетъ учиненно (,) всенепремѣнно (;). А буди (б) кто і по наказаніи оказался про-

тивнимъ (>) и непокоривимъ (>) то такихъ и вишшой командѣ буду представлять (>) всеконечно (>) и сіе предложеніе при собраній всей братій вслухъ всѣмъ вчитавъ (>) даби никто невидѣніемъ о(т)говариватся не могль (>) чинить по оному всенепремѣнное іспо(л)неніе прыказується. 1758 года мая 16 дня.

Кієво-Видубицкого мѣтра * ігумень *Антоній*
(підпис)

21

1751 р., липня 10, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. VIII, од. зб. 1736

Из Войсковой Генеральной канцеляріи

Былетъ

Пінамъ бунчуковимъ товарищамъ Дмитрию Маркевичу, Андрею Маркевичу (>) Якову Кулябцѣ, Василю Кулябцѣ, Григорію Горленку и Павлу Миклашевскому (>). В назначенній день сего іюля («13») в субботу къ імѣющей быть церемоніи для прочтения публичного высочайшей ея императорскаго величества грамоты и вносу в церковь гетмански(х) клейнотовъ по о(т)битій утре(нѣ)ней зоры по даній первого сигнала с трехъ пушекъ (>) собратся вамъ в добромъ убранствѣ на коня(х) верхамы в домъ генерального войскового подскарбія Скоропадского (>) и з нимъ, подскарбыемъ генералнимъ, явится в зали егѡ ясневелможности (>) для того, что вы при церемоніалномъ несеніи булавы гетманской з дому егѡ ясневелможности высоко повелительного гетмана и кавалера (>) мѣете ехать по сторонамъ каляскы, в которо(й) везена будетъ імъ, генералнимъ подскарбіемъ, оная гетманска булава к церкви и обратно (>). А во время того шествія для наблюданія церемоніалного порядка и смотренія дабы всякая свита поодаль одна о(д) другой іхала для о(т)личности (>) опредѣленъ обозній полковій гадяцкій пѣнь Быковскій. Іюля 10 дня 1751 году (>).

Михайло Скоропа(д)ский, Петръ Валкевичъ.

1.5. 'інструкція'

22

Б. д., [Гадяч]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 1524, оп. 1, од. зб. 1

Інструкція з(ъ) по(л)ковой Гадяцкой канце(л)ляріи (>) ста(р)шинъ городской гадяцкой же пѣну сотнику (>) атамановъ городовому и войтовъ з бу(р)мистрами и городничому.

1 (:).

Принявши сию інструкцію, спо(л)не вамъ всѣмъ взявъ з собою асауловъ (,) на(д)лежить в городѣ обе(т) по всѣхъ улица(х) (,) и которіе и(з)бы чили хлѣви соломою по(к)рити (,) зара(з) при себѣ приказа(т) оную соломяную кровлю по(с)кидать (,) и солому на (с)торону по(з)вози(т).

2.

Води в куфа(х) и бочка(х) на колеса(х) при ратушѣ и а(р)матѣ аби дово(л)но било (,) по(д) каждою коморою на ри(н)ку вода аби була, а хто не послушае(т) — бра(т) до вязеня и комори пѣчата(т)

3.

Баштовому приказа(т) по улица(х) же виклика(т) (,) чтобы по(д) каждою хатою вода в поготово(с)ти стояла и самимъ потому обе(т) же подобатиме(т), ѡсмотрѣть всяко(й) поготовости (,) а у кого не буде(т) води по(д) хатою (,) такови(х) за ѡслушаніе по(д) карауль бра(т) (,) и наказаніе достойное чини(т) бе(з) побла(ж)ки (.)

4.

Це(х)мистровъ всѣхъ при(з)вать пре(д) себе и накрѣпко приказа(т) имъ ((:))уховай бже нечан(н)но(г)ло пожару (:)) дабы цеховимъ своимъ объявили всякую чуло(ст) имѣти (,) и где бѣ, не дай бже, мѣло загорѣти(с), туди (,) едни з вѣдрами и водою по ѡпредѣленію (,) а другіе з сокирами чимъ якъ найскорѣй бѣгли и по во(з)можности ратовали (.) А сторожѣ з кручамъ туда (ж) пови(н)ни бѣгти (,) а круки пови(н)ни би(т) при ратушѣ всегда (.) а которого з нихъ цехового на пожару не буде(т) (,) кроме что мѣль бы яки(й) ѡ(т)лучки на(й)доватися (,) такового взи(с)кавши, неща(д)не карати

5.

Плещевую сторожу на всякую ночь (.) члѣвка по (д)вадця(т) учреди(т) и приказа(т) на (д)вое по улица(х) ходи(т) и накрѣпко перестерѣга(т) (,) чтобы по ха(та)хъ огню не било (.) Тако ж де зособна тимъ хазяямъ, якіе в которой улицѣ жите(л)ство имю(т) между собою (,) очере(д)но на всякую ночь карауль соде(р)жати приказа(т) і з лю(л)ками аби (,) по улица(х) не ходили, таки(х) брать за карауль и наказова(т) (.)

6.

Зособна денную сторожу устроить члѣвка по чтири, чтобы по два по улиці ходили // и пере(с)терѣгали перехожи(х) людей (,) і зв. и когда такови(х) визищу(т) (,) пре(д) васъ, старшину, приводили бы. Да и по бровара(х) загрозѣте бу(р)лакъ прихожихъ не де(р)жать (,) а явля(т)ся, приводи(т) ихъ пре(д) себе к допросу (,).

Вдень и увечерѣ о(т)ню(д) загрозѣте не топи(т) (<,> а хто ослуша-
гиме(т)ся, взявши такови(х), наказуйте (<.)

7.

По ѡ(т)битю наба(т) ѡ(т)нюдь загрозѣте не волочитися (<,> а
кого плечовая сторожа поймаєть (<,> по(д) карауль, кажѣте до
свѣта сади(т) (<,> и по дню рози(с)кива(т) (;>) и буде хто за шал-
(л)ю (<,> и про(т)чимъ бездѣльствомъ ходиль (<,> таковаго бе(з)
чаказанія не о(т)пу(с)ка(т) (<,> да и про(т)чій стра(х) иму(т) (<.)

8.

В ко(р)чмахъ кого за(с)тану(т) в ночѣ на(д) напи(т)комъ за-
бавляющога (<,> пови(н)ни буду(т) бра(т) пленовіє (<,> по(д) ка-
рауль (<,> и такови(х) бе(з) наказанія нѣякимъ образомъ не
о(т)пу(с)ка(т) (<.)

9.

По вечу(р)ница(х) и улични(х) игрища(х) (<,> где бѣ мѣли
плечовіє сторожѣ кого найти (<,> велѣте ѡни(х) до вязеня бра(т) (<,>
и за ослушаніє (<,> что имъ уже давно загрожено на таковіє триз-
ница сходитися без наказанія достойного не ѡ(т)пушайте (<.)

10.

И вамъ, ста(р)шинѣ городской гадяцкой, непременно по ви(ш)-
писанному приказать всѣмъ обивателямъ здешнимъ (<,> ((>)непре-
мѣнно (>)) исполненіє чини(т). А если что за вѣшимъ нераденіємъ (<,>
и ѡгу(р)ствомъ покаже(т)ся не(с)правного (<,> все тоє на самн(х)
ва(с) судовне взище(т)ся (<,> упоминаемъ.

Обезни(й) по(л)кови(й) и наказни(й)
по(л)ковникъ гадяцки(й) Григори(й) Грабянка,
писа(р) полковы(й) гадяцки(й) Иванъ Ситенскій,
по(л)ковий судіа га(д) (:). Ма(р)ти(н) Штише(в)ский
Яковъ Воронче(н)ко, на се(й) часъ в замку правящи(й),
Сотни(к) полковы(й) га(д) (:). Васили(й) Велецки(й)

23

1731 р., листопада 12, б. м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 51208

З Войскової енера(л)ной канце(л)ляріи Андрею Нейчежелью
капитану жолдацко(му) 1731 року новєрія 12 дана інструк-
ція (<,> по которой принято мветъ дѣла(т) нижей слѣдующее:

1 (:).

Число жолдаковъ содержа(т) в зуполно(мъ) комплетѣ (<,> а
именно 60 (:>) члвкъ (<,> и звер(х) того числа (<,> тако(ж) на убы-
лие мѣста безъ указу нашего никого не принима(т) (<.)

2 (:).

Козаковъ з по(д) сотень в жолдацкую службу не принима(т) (,) так же и мужиковъ з ивнимъ ушадши(х) для своей работизны не принима(т) же (,) и имъ в селѣ Жолдаковцѣ жи(т) не позволя(т) (.)

3 (:).

Провіанту, котори(и) выдается на жолдаковъ самоволне, не забѣрат(,) доволствующися ти(м) провіанто(м) (,) котори(й) по твоему рангу е(ст) опредѣленни(й) на тебе (.)

4 (:).

Ком(м)анду свою в добро(м) содержа(т) порядку (,). А если котори(й) жолдакъ по свое(м) преступленіи подлегли(й) буде(т) винѣ (,) того по важности дѣла наказова(т) (,) бе(з) жадни(х) накладовъ и взятковъ (.)

5 (:).

Жебы двору нашего на карауль высила(т) жо(л)даковъ по очередь (,) а не по свое(м) произволению (.)

6 (:).

Самаго себе содержа(т) трезвенно (,) и по присылаемы(м) о(т) на(с) указа(м) надлежащее чини(т) испо(л)неніе (.)

24

1735 р., липня 1, Лубни

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 50749

Інструкція

Якиму Антонову, правящимъ сотнею Баршио(в)кою, Івану Великому, Охрѣму Бородавцѣ

По указу его імперато(р)ского величе(ст)ва самоде(р)жици всероси(с)кой из Воисковой енералной канцелярий (,) вишель я в поход(д) войнскій и ннѣ в ма(р)шу в походѣ войнскомъ обрѣтаюсь (,). А понеже сотня моя без(ъ) командира настоящего оставлена (,) и слушного правления нѣкому соде(р)жати (,) того ради предлагаю вамъ в сотнѣ моей всякие госуда(р)ственные полковне (,) сотенние (,) и кремѣна(л)ние дѣла я(к) правителя(м) в сотнѣ справля(т)ся (,) без(ъ) жа(д)наго уме(д)лѣнія, побла(ж)ки (,) и остановки (,). Аби(ж) бивали завсегда в тре(з)во(ст)и, в(ъ) безхмельий и жадними непотребностями себе не забавля(т), но завше усякихъ дѣлъ зашедшихся в ратушу с канцеляриєю смотреть (,). Единъ без другого в судѣ не засъда(т) и судовъ не твори(т) (,) дѣла якие буду(т) с полку приходити (,) вамъ с канцеляриєю во всякой скорости о(т)правлять (,) и без(ъ) уме(д)лѣнія полковую канцелярию и мене о всяки(х) дѣлахъ репо(р)това(т) (,).

И самому (ж) би Якиму Антонову, правящему сотнею, завше битъ трезвенимъ и всяки(х) дѣль смотрѣть накрѣпко приказую (,) а за справку вашу буду вамъ в почтеннй имѣти (;) впре(д) напоминаю (,). З Лубень Юля 1 д (:). 1735 году (:) тако(ж) войтови в городѣ всякое помощес(т)вованне в посилка(х) в право(д)никахъ и во всякихъ дѣлахъ чинил би предлагаю (,).

Симеонъ Сулима, со(т)ни(к) Баришовскы(й) ¹.

25

1761 р., липня 1, [Київ]

Копія XIX ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 4226

По указу ея імператорскаго величества самодержицы всеросійскія из духовной митрополіи Кіевскія консисторіи (,) сего 761 года іюня 2 въ Кіевскомъ братско-училищномъ монастырѣ полученному (,) опредѣленному отъ преосвященнаго Арсенія, архієпископа, митрополита Кіевского, Галицкого и Малыя Росіи катедралного Свято-Софійского монастыря въ Кіевобратской монастырѣ бібліотекаремъ или книгохранителемъ ієродіакону Яссону (,) какъ ему въ содержаніи бібліотеки справлятишь, сія інструкція дана в ниже слѣдующихъ пунктахъ:

(1^е).

Отъ бывшихъ бібліотекарей новой бібліотеки ієромонаха Рувима, учителя синтаксисы (,) а старой магистра аналогіи Луки Коржевича по реестру немедленно принять всѣ книги, не обходя никого (,) въ кого бы оныя книги не были (,) и сколько ихъ не явится (,) и какія именно (,) о томъ доношеніемъ тотъ часъ представить ректору съ учителями.

(2^е).

По томъ какъ старія книги въ академической кіевской бібліотеки имѣющіяся (,) такъ и въ новъ в оную бібліотеку приблїя, всѣ обстоятельно описать, означая, о чемъ оная книга трактуетъ, какого именно автора, in folio ли, или in quarto или in [...], или мѣніе, какого года и гдѣ печатана (,) и каков томъ или pars или она fine frontispicio (,) и въ чистой каталогъ чистимъ характеромъ ввести. Для описанія и введенія въ чистой каталогъ всѣхъ книгъ требовать отъ кого подлежить троухъ (,) а по крайней мѣрѣ двоухъ писцовъ изъ учениковъ реторики (,) чистой и крупной характеръ имѣющихъ (,) и отъ описокъ съ писаній себе оберегти дѣйствително могущихъ.

¹ Нижче — печатка.

(4^e).

Какъ скоро всѣ книги списаны и въ чистой каталогъ введены будутъ, тотъ часъ оной каталогъ для разсмотренія (,) освидѣтельствованія (,) и для представленія его преосвященству (,) ректору съ учителями при доношеніи представить.

(5^e).

Оныхъ книгъ въ академической библиотекѣ имѣющихся изъ оной библиотеки на сторону безъ вѣдома ректора съ учителями отнюдь никому ни под какимъ видомъ не выдавать безъ росписокъ саморучныхъ писменно архіпастирскаго приказанія.

(6^e).

А когда кому изъ учителей по усмотренію ректора съ учителями какіе книги изъ библиотекы видать будетъ нужно (,) то отъ таковыхъ взывая росписки саморучныя (,) означать въ тихъ роспискахъ именно на какія тѣ книги имъ даются сроки, якія росписки съ той же библиотекы хранить и за окончаніемъ сроковъ онія книги отбирать (,) не обходя никого и не принимая ни от кого никакихъ извиненій.

(7^e).

Если ученикамъ, наипаче бѣднѣйшимъ, надобно выдавать какія книги изъ библиотекы (,) какъ-то грамматики греческія (,) еврейскія (,) [пентитевхи?] тестаменты греческія (,) лексикі французскія (,) прописи разніа (:), то ученикамъ самимъ ни подъ какимъ видомъ не давать (,) но взывать онія самому учителю того языка (,) къ которому // онія книги нужно (,) и в пріемъ (,) I зв. сколько ихъ именно и до какого срока (,) дават подлежащія росписки (:), по пріемъ же онихъ книгъ учителемъ того языка (,) къ которому онія нужны, раздавать онія ученикамъ добронадежнымъ по усмотренію учителя (,) а не надежнымъ не дават (,) опасаясь (,) дабы въ случаи потеранія ненадежными учениками книгъ (,) поплатить за онія своими денгами и неподпасть архіпастирскому гнѣву.

(8^e).

Дабы о томъ, какія кому книги и изъ вѣдома ли ректора съ учителями, и на какой срокъ выданы изъ библиотекы и по окончаніи сроковъ обратно въ библиотеку когда приняты будутъ для справокъ впредь вѣдомо было (,) для того имѣть въ библиотекѣ особенныя двѣ зашнурніи книги (,) и кимъ надлежитъ зарученныя (,) въ которія въ одни (,) когда кому выданы (,) а въ другія (,) когда обратно приняты (,) или за чимъ не приняты будутъ (,) записать по вышеозначеннымъ обстоятельствамъ безъ искуство.

(9^e).

Реченному бібліотекару считать повсягодно тѣ книги (,) и что по щетѣ явится (,) и всѣмъ тѣ книги въ наличности явятся иль не всѣ и кимъ именно и гдѣ (,) и зачимъ удержанны, все тое вѣрно представлять ректору съ учителями доношеніемъ.

(10^e).

Вышеозначеннымъ образомъ въ содержаніи бібліотеки кievской ему, бібліотекару, поступая имѣть при томъ всемѣрное старательство, дабы книги и новіи не мѣшаны съ старими (,) а старія съ новими (,) такожь постановленны бы были по означеннымъ на всякой книгѣ нумерамъ и литерамъ.

(11^e).

Если же на какой книгѣ не означено нумера и лѣтери (,) то справку учинивъ съ старимъ каталогомъ (,) подъ какимъ нумеромъ и лѣтерою она постановленная была (,) подъ той же самой нумеръ и лѣтеру паки внести.

(12^e).

Понеже въ бібліотекѣ старой и новой окошка для прохожденія вѣтра къ просушванію книгъ въ лѣтное время всегда отворяются, для того накрѣпко беречь (,) дабы въ лѣтное время наипаче въ старой бібліотеки (,) гдѣ особливихъ съ затворами шкафъ не имѣется и подъ всякими окошками книги стоятъ постановленны (,) не набываль дождь (,) а въ зимное (,) въ случаи не затворенныхъ окошочъ, не наносило снѣгу (,) и чрезъ то не послѣдовала бы порчъ книгамъ.

(13^e).

Двери какъ нижнія, такъ и верхнія (,) сколько до нихъ имѣется замковъ, запирають всегда и никого не потребного въ бібліотеку не пускать (,) а если кто изъ стороннихъ пожелаетъ видѣть кievскую бібліотеку (,) то ему, бібліотекару, безъ вѣдома ректора и префекта не пущать.

(14^e).

Понеже иногда требуютъ знатные господа видѣть бібліотеку кievскую, то старатся (,) чтобъ въ оной всегда чисто было (,) и книги какъ всеможно охранены бы были отъ пыли.

(15^e).

Если сверхъ означенныхъ пунктовъ усмотрено еще что будетъ имъ, бібліотекаромъ (,) поелику въ томъ упражняющійся (,) къ лучшему и // добропорядочнѣйшему содержанію бібліотеки (,) то о томъ представлять для разсмотренія ректору съ учителями.

По всѣмъ вышеозначеннымъ пунктамъ поступать ему, бібліотекару, безъ всякаго найменшаго упущенія, опасаясь за опущеніе и нерадѣніе архіпастирскаго гнѣву и подлежащаго штрафу. 1761 года іюня 1 дня. Въ подлинномъ подписались: *Самуилъ*, архимандритъ, Кіевобратской академіи Кіевской ректоръ, Кіевской академіи префектъ и философіи учитель іеромонахъ *Мелхиседекъ Орловскій* (,) учитель риторики іеромонахъ *Вікторъ*, учитель піитики іеромонахъ *Игнатій* (,) учитель синтаксими іеромонахъ *Рувимъ* (,) учитель грамматики іеромонахъ *Никодимъ* (,) учитель апологіи *Лука Корнѣевичъ*.

1.6. 'р е з о л ю ц і я'

26

1764 р., жовтня 16, [Ніжин]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 797, оп. 2, од. зб. 2, арк. 4

В судѣ земскій повѣту Батуринаского

Покорнѣйшее доношеніе

До сего находылся я при полковомъ Нѣжинско(мъ) суде в пысменнихъ указы(х) дѣль подѣканцелярыстомъ, отправляя службу мою добропорядочно (,) а ннѣ желаю таковую жъ службу продо(л)жать пры суде земскомъ повѣту Батурынско(г){о} (,;). Для того суда земского повѣту Батурынско(г){о} покорнѣйше прошу с прынятій мене оногo земского суда к пысменнимъ дѣламъ учыни(т) мылостивое опредѣленіе

Ω семь просыть полкового Нѣжинского суда подканцеляри(ст) *Иванъ Нестеревычъ*.

1764 году октября 16 (д) (,) записавъ о(т)дать в повѣте. А просителя Нестеровича по надобности к суду земскому к дѣламъ пысменнимъ прынять опредѣляется до далшого об немъ усмотренія.

Иванъ Марковичъ, Петръ Забѣла
1764 году октября («20»).

27

1775 р., червня 23, б.м.

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55210

Малороссійской коллегій

Жалобу мнѣ поданную о(т) козаковъ села Гайворона Каленика Пархоменка с товарищи о(т)силая в ко(л)легію, *рекомендую*

оной учинить по сей в(ъ) согласіе малороссійскихъ правъ раз-
смотреніе и рѣшеніе.

Въ подлѣнномъ подпись тако(в): А (:) Румянцовъ.
Подлѣнное приня(в) регистрато(р) Андрей Держунъ¹.

2. Виконавча документація

2.1 'доношение' — 'рапортъ' (репортъ)

28

1726 р., квітня 13, б. м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56961

Сияте(л)ному графу Петру Петровичу То(л)стому (,) ве(л)мо(ж)но(му) его млости пну по(л)ковнику нѣжи(н)скому

Доношение

Донося(т) жителѣ тиницкіе козаки со(т)ни Ба(х)мацко(й). Микита Лиленко (,) Яки(м) Логвинъ (,) Кли(м) Савче(н)ко (;) о обида(х) свои(х), чинячихъся ѿ(т) Гарасима чигири(н)ця старости Кочубейского того жъ села Тиниць, а в че(м) ихъ доношеніе, тому слѣдую(т) пункты:

1.

Сего 726 году априля 13 дня занялъ оной староста статокъ нашъ обивате(л)скій на жита(х) и де(р)жалъ в запе(р)тѣ в дворѣ то(м), где живеть.

2.

И когда хто з козаковъ пришолъ проси(т) своей ста(т)чини просити (,) то онъ вкидалъ козаковъ в кухню мѣсто ту(р)ми и мнѣ накидалъ козаковъ (,) а по(д)кома(н)дни(х) его не було в на(ми), бо свои(м) статокъ ворочалъ.

3.

Да того жъ дня оной староста упившися (,) поеди(н)це(м) хотѣлъ би(т) виводи(т) (,) и ти(л)ко вивели Па(р)хома Павле(н)-ка (,) и покладалъ бити киями (,) да писарь соте(н)ний на то(т) часъ находи(в)ся, и договоровалъ к старостѣ, что не изволь битъ козаковъ, буди ихъ вина е(ст) (,) нехай атаманъ вибеть, и онъ писара бранилъ и вдаривъ в сѣнця(х) палицею (,). На тое писарь видя его пьяно(г)ло, выпустилъ з(ъ) кухни всѣхъ насъ не би-

¹ П о м і т к а: «Пол (:). июня 23 (д). 1775 (:) году» (згорі).

ти(х) (,) а ему говорили ми всѣ: «Де(р)жи худобу нашу, а насѣ не бий.» И пошли безѣ сору з двору о(д) его. А онѣ тогда жѣ порваль писара за волоси (,) и киемѣ зятялѣ кидкома.

4.

Того ж дня пото(м) приказаль староста дворови(м) свои(м) поимати Клима Савче(н)ка (,) и, приведши в дво(р), бивѣ до-во(л)но киями и вкинувѣ в ту(р)му. //

5.

1 зв.

Того ж дня вночи послаль вонта из дворовими чоловѣка з десятокѣ и взяли Микиту Лиле(н)ка в дворѣ, где живе(т), а в дво(р) свой приведши, билѣ неща(д)но киями такожѣ и, ведучи, били дворовии з вонто(м) (,) и когда би не упросиль старости Овдѣвки Ми(р)горо(д)ско(г) [о], то б(ѣ), може, и до смерти при-бизѣ пянии.

6.

Тажѣ Якимѣ Логвинѣ пришолѣ ста(т)чини просити до его старости. Онѣ и то(г) [о] бивѣ неща(д)но киями (,) а ини(х) не бивѣ, кромѣ насѣ трохѣ (,) бо не пошли статку просити (,) але са(м) атаманѣ у тверезого випросиль.

7.

Да того часу жадного мужика не бивѣ (,) кромѣ насѣ, коза-ковѣ 3, а и инни(й) писарѣ не допустилѣ бити.

8.

Да по се(м) побои хотѣлѣ атамана вкинути в кухню, такѣ мѣсто его Зѣнка Дуле(н)ка вкинувѣ. По се(м) доношении про-ся(т) вашего сияте(л)ства учини(т) рѣшеніе.

Мѣсто атамана и козаковѣ тиницкихѣ по прошенію и(х) я, *Петро Яновскій*, писарѣ соте(н)ни(и) ба(х)мацки(й), руку приложи(л).

29

Б. д. і. м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 55200

В(ѣ) Войсковую ене(р)а(л)ную канцелярію

Доношеніе

За упрошеніемъ пна Леонтія Пилатовича насѣ з(ѣ) жоною моею до повороту зятя своего пна Топо(л)ницкого з Ма(р)щу (,) для вѣроятства (,) абымѣ въ Патютковщинѣскомѣ футорѣ былѣ

го(с)подаремъ и дозо(р)цою всего імѣнія его (,) и тимъ прошеніемъ упевне(н)ный будучи (,) мое убожество (,) з бидла яке было, поспродавши (,) з тимъ грошомъ, которого рубля три знайдовалося (,) и и(н)нов в рупи(с)кахъ убожества своего привезши в(ъ) футо(р) Потю(т)ковщи(н)ский (,) яко на певное мѣйстце завѣдованія пна Пилатовича по дховниці пна Топо(л)нищкого быле(мъ) беспечный (,) не сподѣваючись жа(д)ного ни о(т) кого нападенія (,). И такъ, а не пера(т)не, з темнаго рання набѣгши со многолю(д)ствіемъ козаковъ, пнѣ Костанецкая в пе(р)шомъ импетѣ спо(т)кавшись со мною посере(д) двора, казала бы(т) своему во(з)ницѣ (,) питаючи: «Чи ти го(с)пода(р) (,)?» А видячи по(д) поясо(м) у мене ключи которій, заразъ скочивши, оный во(з)ница тя(ж)ки(м) и сме(р)телни(м) ударомъ рази три обвалилъ мене и ногами попираль, покамѣсть пнѣ Костанецкая злѣзла з(ъ) коляси (,). А видячи, что былем мертвъ о(т) удару великаго, заволаала доси(т): «Дай ему покой! И якъ скоро по(д)нялемся о(т) земли (,) сама заразъ пнѣ Костанецкая з по(д) пояса ключи ви(р)вала (,) а я убитый и о свѣтъ не зналемъ (,) и пришовши мало к памяти, сказале(м): «Добродѣйко, за шо мене кажешъ забивати не в чомъ не виннаго (,)?» И она, не улѣтова(в)шись (,) еще похвалками грозила (,): «Кажу тебе кіями би(т) (,) шо ажъ пропадешъ (,)». И пото(м) зара(з) пошла з(ъ) ключами по всѣхъ будинка(х), ищачи імѣнія пна Топо(л)нѣцкого (,) а горѣлку вишневую казала сточова(т) в(ъ) барила з(ъ) куфѣ и на возъ класты (,) а простую в(ъ) Поволочъ пустила (,). Хто хотѣлъ з(ъ) ихъ компаній, браль и марнотравиль (,) а инніе рѣчи о(т) мала до велика, якіе были в(ъ) дворѣ, также забира(т) и на возъ кла(ст) ((:))якіе су(т) праве(д)но в рее(ст)рѣ пна Пилатовича вираженны (:)) приказала, и вовся пусть зостави(т) футо(р) умислила. И я, видячи такое разореніе (,) и грабите(л)ство, сказаль ей (,): «Добродѣйко, не слушне чинишъ, будешъ виновата (,) при че(р)нцу Ко(н)стантію (,)». И она з ни(м), че(р)нцемъ, незалюбивши // того, хотѣли мене кіями би(т) (,) и за тоє слово преч з двора зогнали (,) не давши мнѣ нѣчого моего власного внесенного (,) в(ъ) одной юпцѣ (,). И я, видячи такое бѣ(д)ство на себе, пове(р)нувшись з-за воротъ, слезне просилемъ о виданне принамнѣ ку(н)туша и кобеняка (,) який заледво з дитиною ншою пове(р)нули (,) а и то з великою лайбою як пна Пилатовича, такъ и мене о(т) чести и слави о(т)даливши, хвалили(с) тимъ, что «когда б пна твоего Пилатовича за(с)тали ту(т), до сме(р)ти кіями казали заби(т) (,)!» и з тимъ крико(м) (,) и галасо(м) повелѣли уступи(т) всеконечне з двора (,). И такъ пѣшки з(ъ) дитиною в село Покошичи заледво живо (,) а дитя зморозивши приволокся (,). А рупи(с)ки (,) и три рубли грошей в(ъ) скринѣ тимъ позо(с)тавалися не виданніе (,) якіе бгъ вѣсть хто забраль (,) чи сама она, чи хто иншый з(ъ) ей компаній (,). И о(т) того тя(ж)кого побою ей свѣдомо всему Стародубу, что(м)

І зв.

мало не умеръ (,) и в(ъ) убогой моеѣ субстанціи и разорень зоставъ (,) шною (;) прошу слѣ(з)не стой справедливосты.

К сему доношению (:) я (:), Васи(л) Виско(в)ски(й), руку свою приложи(л).

30

1746 р., листопада 3, [Чигриндуброва]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 51138

В полковую Лубенскую канцелярию

Покорное доношение

В(ъ) битность мою сотнѣ мое(й) в мѣстечку Еремѣевцѣ по случаю опредѣле(н)но(й) закрытия Днепрови(х) границъ дистанцій Лубенского полку о стоящей под мѣстечкомъ Еремѣевкою мнѣ кома(н)ди (,) усмотрѣлъ в ономъ мѣстечку Еремѣевцѣ чинячесь абшитованни(мъ) прилуцкимъ полковнико(мъ) Галаганомъ нестерпимие козакамъ сотеннимъ обиди (,) а именно: собравъ всѣхъ еремѣевски(х) курѣнчиковъ ((:))которые были отобрани по силѣ ея імператорскаго величества указу по(д) сотню (:)) зъ ружемъ, какъ надлежитъ войнскому человѣку, не дожидаетъ слѣдствія (,) посилаетъ по дворамъ козачимъ и чхъ двори разорае(т), скотъ беретъ (,) лѣси рубаетъ (,) з хать дверѣ и вѣкна вибираетъ (,). А взятимъ скотомъ козацкимъ лозу где найдетъ в дворѣ (,) колодя плитовое и дрань козацкое (,) и что ему понадобилось, в дворѣ сво(й) возить приказуетъ (,). И хто с того принуждения ему, Галагану, битъ по(д)даннимъ подпишется (,) тое все забратое вертаетъ (,) что видя, многіе козаки подписали(с) (,). Такожъ сѣна в(ъ) прийдучую зиму козацкие заготовленние на и(х) дѣдовски(х) и о(т)цевскихъ грунта(х) ради свойхъ лошаде(й) (,) которми службу ея імператорскаго величества нинѣ и всегда о(т)правують, брать приказуетъ (,). Рыболовлѣ и всѣ плавлѣ козачие себѣ о(т)няв (,) и сами(х) ихъ козаковъ, если которо(й) природное свое козацество (,) албо грунтъ, на которомъ живеть, козачо(й) свѣдителствуетъ, не смотря на то, принуждаетъ, чтобъ били по(д)данними ему (,) — чего я не токмо zde в(ъ) християнствѣ, но и по инши(х) земляхъ будучи не видалъ (,). Чтобъ противъ зѣми козаковъ о(т) всего ихъ добра вигонено без жадного указу з суда било (,) или писать насилно в по(д)данство (,) о(т) якого разорения намъ не безопасно, чтобъ тѣ еремѣевские козаки (если Днепръ станеть) по и(х) древнему обикновению яко побережние не токмо по йни(х) места(х), но и за Днепръ // в(ъ) полскую область чтобъ не учинили побегу (,) и чрезъ то в службѣ ея імператорскаго величества учинится можемъ умаление, какъ уже за о(т)нятемъ еремѣевки(х) и липовски(х) многи(х) козаковъ насилнемъ себѣ въ по(д)данство в нарядхъ козачи(х) в(ъ) здешней Чигриндубровско(й) сотнѣ ка-

1 зв.

саючи(х)ся к службѣ ея імператорскаго величества немалая остановка учинилась(,). И козакамъ крайнее разоренне(,) с чего видимое его, Галагана, старание, что(б) всѣ еремѣевскіе и липовскіе козаки били ему по(д)данними(,). А понеже в(ъ) козачо(й) службѣ интересъ ея імператорскаго величества состоятъ(,) а зъ мужиковъ ((:)кромѣ консистенско(й) дачи (:)) токмо една по(д)даническая приватная работа происходитъ, в грамотѣ же всемилостиви(й)шей, которою ему мѣстечко Еремѣевку жаловано мужиковъ, ((:)кромѣ козачи(х) волности(й) (:)) якъ и в протчійхъ жалованнѣхъ грамота(х) все волности козачіе виключаю(т)ся(,). А онъ полковникъ самъ през себе тое дѣлаеть(;) Того ради даби мнѣ за умолчание иногда не о(т)-вѣтствовать(,) а паче за разореніе козаковъ нимъ, Галаганомъ, не подпасть штрафу(,) чрез сие тое доношеніе полково(й) Лубенско(й) канцелярій покорно прошу ((:) не пишучи к нему, Галагану, понеже к(ъ) нему, якъ и нинѣ дово(л)но извѣстно(,) нѣсколко разъ писано било(,) такожь и я с писмами пославъ — то того онъ не слушается(,) и чинить не переста(в) (:) о недопущаній впредъ явленнимъ полковникомъ Галаганомъ ихъ в обиду и разореніе до учиненія о томъ слѣдствія к тамошнему атаману еремѣевскому Якову Бардасю с товариствомъ в полковой Лубенско(й) канцелярії указомъ предложить.

Сотникъ чигриндубровски(й) *Алеѣандръ Бутовскій*.
 («1746») году ноября («3») д.

31

1751 р., березня 12, [Глухів]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 51, оп. 3, од. зб. 10744

В Генера(л)ную войсковую канцелярію

Поко(р)нѣйшее доношеніе

С прибавши(мъ) пры мне з Санктпѣтербурга в Глухо(в) обо(в)о(мъ) ко ясневелможности повелительного гдна * гдна * Малая Росій і Войскъ Запорожски(х) гетмана ея імператорскаго величества дѣйствительного камергера Академіи наукъ президе(н)та лейбгвардій ізмаиловско(г) [о] по(л)ку подпо(л)ко(в)ника и разны(х) ордино(в) кавалера і сіятѣ(л)нѣшо(г) [о] графа Кирила Григоріевича Разумо(в)ско(г) [о] привезена пожа(р)ная машина, і оную постави(т) надлежи(т) на колеса к іспра(в)но(му) иногда в надобно(мъ) случае употребленію текущего весняного времени в домъ его ясневелможно(с)ти(;). А понеже з здѣшнихъ обивателе(й) кто би могъ оную к ісправно(му) употребленію споради(т) не окаже(т)ся, находящійся же здѣсь в постро(й)ке его ясневелможно(с)ти дому Гезе(л) Ме(р)гассе(в) чаяте(л)но в то(мъ) дово(л)не імѣе(т) знаніе и іскуство(;) того ради Генера(л)-

но(й) войсково(й) канцелярїи поко(р)нѣ(й)ше прошу означе(н)-
но(му) Гезелю Ме(р)гасову приказа(т) ту пожа(р)ную машину
на колеса постави(т) і к усправному в случайное време спора-
ди(т), а особливо(;) яко для ѡпасно(с)ти о(т) ѡгна надлежи(т)
имѣть при кладовой драбини и кадѣ з водою-и при то(мь) і ведра,
то і тоє все повелено (б) приказа(т) кому прина(д)лежи(т) испра-
ви(т) в скоро(с)ти ибо самое наступає(т) весняное, в кое о(т) ѡгна
всегдашнюю пре(д)осторожнос(т) имѣть должно.

Сотникъ гли(н)скїй Анто(н) Крижановскїй.
751 году ма(р)та 12 (д).

32

1758 р., жовтня 13, б.м.

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56830

*Ясневелможному высоковелителному гѣдну * [гѣдну] * Ма-
мля Россїи обоїхъ сторонъ Днепра и Войскъ Запорожски(х)
гетману(,) ея императорскаго величества дѣйствителному ка-
мергеру императорской Санктпѣтеръбургъской Академіи на-
укъ президенту(,) лейбъ гвардіи Изъмайловского полку подпол-
ковнику(,) и обоїхъ россійскихъ императорскихъ ординовъ
стихъ Апостола Андрея и Алеѣандра Невско(г) |о| (;) такожъ
полского Бѣлого Орла и Голсти(н)ского стия Анны кавалеру Рос-
сїйской имперїи графу Кириллу Григориевичу его сіятелству
Разумовскому*

Покорнѣйшее доношеніе

ІЗъ многихъ полку моего сотень(,) сотники зъ сотенними стар-
щинами представляють(,) что не толко в сотенніе комисари(,)
коймъ необходимо быть должно(,) грамотнимъ(,) яко жъ та
должность бываетъ всегда многотрудна(,) и простолюдинамъ
непонятна (;) но и въ сотенніе старшини ко опредѣленію крайней
есть недостатокъ въ грамотнихъ людяхъ(,) зачемъ въ инихъ
сотняхъ не точію асауловъ и хоружихъ(,) но и атамановъ со-
теннихъ нетъ грамотни(х) и въ бываеміе въ походи, комендира-
цій по недостатку за многими сотенни(х) старшинъ роскоманди-
рованїями(,) за сотеннихъ командировъ(,) наряжаются(,) и
командируются зъ сѣлски(х) атамановъ(,) и радовихъ коза-
ковъ(,) такъ же неграмотніе(,). И такови командири не точію
козаковъ исправи(т), но и самихъ себе какъ исправними оказать
должно в дѣйствїи военномъ вѣжести к тому не имѣя(!) вся-
чески не могу(т) (;). Чрезъ то многократно полковой канцеля-
рїи отъ командъ происходятъ и бывають поношенїа и укоризны.
// Я завѣрно присажную мою должность ища къ службѣ ея им-
ператорскаго величества ползи(,) и приращенїа разсудиль
постановленїе въ полку моемъ учинить таково(,) чтобъ имѣю-

1 зв.

щихся въ выборныхъ козаковъ и можнѣйшихъ подпомощниковъ дѣтей мужеска полу отъ дванадцати до пятнадцати лѣтъ переписавъ (,) и изъ оныхъ избравъ способнѣйшихъ къ науке ((:)хоть не всѣхъ, но по нѣсколку оныхъ (:)) отъдать въ школы тамошнихъ (х) же приходовъ (,) гдѣ оны жителствомъ находятся (,) для ихъ обученія грамоти (,). Кой къ то(му) годитимутся и понятость имѣтимутъ (,) и такови изъобучившіесь грамотъ, могутъ быть способными ко опредѣленію по сотеннымъ правленіямъ (;) и полковой канцеляріи къ писменнымъ дѣламъ (;). А потомъ и въ чина(х) яко-то атамани, писарѣ (,) асаули (,) и хоружие сотенніе (,) следовательно же и въ комисарахъ грамотныхъ недостатка подобнаго нынѣшнему не будетъ (;). И въ командированій за сотенныхъ старшинъ въ походы грамотныхъ (,) и въ протчемъ, что до необходимости касаться можетъ (,) видимая по достаточеству к тому грамотныхъ (,) а с того и годни(х) людей будетъ надежда (;) которой быть конечно чаять можно безъ сомнѣнія (;) якожь когда съ простолюдуемъ по ихъ имѣющей въ нихъ съ природы вѣжесты (;) бывають (,) зрѣлаго разсужденія (,) и къ коймъ либо употребленіями могущими (,) кольми же паче въ грамотни(х) и вѣще тое предъ видѣтись можемъ. А протчи(х), кой по изученію грамоти не способни покажутся (,) или в лѣтахъ переросли будутъ (,) техъ военной и артилерійской и другой къ войсковой службѣ принадлежащей экзерциціи заобучать (,) зъ малолѣтства (,) что имъ по малолѣтству ихъ (,) хотя казатимется быть нсъ нуждою (,) но за приходомъ ихъ въ совершенній возрастъ (;) (увидя по себѣ въ томъ могущество (,) и зрѣлость къ дѣйствѣ) (,) и сами тѣмъ доволни и за то благодарность чувствовать и ползоваться весьма будутъ (;). И таковыхъ, 2 кой еѣрцитоваться будутъ, // при надлежащему до войсковыхъ службъ порядку (,) поручить въ присмотръ и исправленіе сотеннымъ старшинамъ (,). А отъ оныхъ опредѣленнымъ над двадцать чтирма человекъ козаками урядникомъ (,) что примѣрно будетъ протчихъ училищныхъ мѣсть учрежденіямъ (;) и сколько въ школную (,) а особо въ воинскую еѣрцицію такови(х) козачи(х) дѣтей избрано будетъ (,) о томъ за повелителною вашей ясневелможности вишеписанною апробаціею (,) въпредъ именная вѣдомость будетъ прислана (,) и какой по тому моему проекту успѣхъ следоватиметь (,) о томъ ежечасто ясневелможно(ст) вашу репортовать (,) и о приведеніи того въ добрій порядокъ со всякимъ успѣхомъ обоперсонално старатся должность имѣть буду (:). Но такова постановленія учинить я убѣгаю бываемаго въ простомъ народѣ легкомислнаго ихъ мнимаго (,) пословія и нарѣканія сего (:), что уводится мнѣ то, чего прежде не бывало (;) безъ особливои вашей ясневелможности къ тому моему проекту (,) а къ порядочнѣйшой службѣ ея императорскаго величества средству (,) высокой резолюціи не смѣю (,). И для того више выраженное мое мнѣніе подъ высокое ясневелможности вашей разсмотреніе и апробацію повергал (;), долгъ имѣю со всенижайшою покорностию моею на сие ожидать въ резолюцію високовелително(г){о} вашей ясневелможности ордера (:).

Въ подлинномъ тако: полковникъ лубенскій
Іванъ Кулябка.

Старшій во(й)сковій канцеляристъ *Сергій Дергунъ.*

Войскови(й) канцеляристъ *Іванъ Шармановичъ.*

758 году октября 13 (д).¹

33

1748 р., травня 25, Козелець

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56826

В(ъ) Войсковую генералную канцелярію

Репортъ

Присланни(м) з(ъ) оной Генералной войсковою канцелярію сего мая («16») (д). в(ъ) полковую Киевскую канцелярію указо(м) велено во всемъ Кіевско(мъ) полку всѣ мѣста, гдѣ в проше(д)шую зиму залягла сарана и из(ъ) себе в(ъ) землю икру пустила, нарочными освѣдителействовавъ, присма(т)рива(т) и ежели бѣ только могла она сарана с той испущенно(й) икри выплотившись являться (,) то то(т) часъ не допуская ей в(ъ) силу к распространенію прилага(т) всевозмо(ж)ное ко искорененію ей у силъ пре(ж)де присланни(х) з(ъ) той Генералной канцелярію в(ъ) полковую Кіевскую канцелярію указовъ стараніе (,) и тѣ мѣста, где она явится, окопавъ рвами, чтобъ не могла она далѣе розлази(т)ся, пали(т) солому и наганя скоть, выбива(т) (,) сискивая при то(мъ) и другіе к(ъ) конечному искорененію оной какіе возмо(ж)но способи, даби оную вредителную сарану ради общей ползи к(ъ) крайнему приведено было погубленію (,). И хотя во исполненіе оногo ея імператорскаго величества указа посланними с(ъ) полковой Кіевской канцелярію сего мая («12») (д). в едни полку Кіевского со(т)нѣ к(ъ) со(т)ника(м) в(ъ) сроги(х) термѣна(х) указами, а в(ъ) другіе о(т)правленни(м) по инструкціямъ нарочни(м) значкови(м) товариша(м) велено собравъ во всѣхъ сотня(х) и з(ъ) атамановъ курѣнни(х) или инѣхъ старателни(х) людей, тако(ж) и виборни(х) козаковъ на лошады(х) верхови(х) немалое число, о(т)прави(т) они(х) в(ъ) разніе мѣста провѣдива(т) и осмо(т)реть всѣ(х) тѣхъ мѣсть, гдѣ она сарана в(ъ) минувшую зиму залягла и гдѣ уже выплодилася (,) и егда оную выплотившуюся сарану сищу(т) (,) то на тѣхъ всѣхъ мѣста(х) для знаку викокіе тички постави(т) и для видѣнія, куда далшей она с мѣста на мѣсто розлазитиме(т)ся, по человѣку при тѣхъ мѣста(х) о(ст)авля(т) (,). Сами(м) же со(т)ника(м) и вишепомянути(м) нарочно для того о(т)правленни(м) по о(т)ездѣ тѣхъ командъ заразъ каки(м) наибо(л)ши(м) число(м) // со всѣхъ обивателей возъ соломи необходя такъ козаковъ и посполити(х), та-

1 зв.

¹ Помітка: «(:) Пол(:). 1758 году октоврня («22») дня. Записа(т) к докладу № 4157».

ко(ж) и народа з(ъ) заступами (,) и мѣтлами съдържа(т) в(ъ) готовности (,). И егда о(т) те(х) нарочно проискуючи(х) зна(т) дано буде(т) (,) в котори(х) мѣста(х) ими оную сарану сиска-но (,) то на тѣ мѣста то(т) часъ со многи(м) число(м) народа следова(т) и ту солому провадит. И гдѣ оная саранча на ночь болши(ми) мѣстами соберется, тамо оную, обгорнувши соломою, жечь до единой. А гдѣ спали(т) не возмо(ж)но будетъ в(ъ) едно мѣсто собравшейся, тамо рви копа(т) и мѣтлами нагони(т) и по-тому (ж) егда нападаетъ в тѣхъ рова(х), пали(т) и топта(т) и землю зарива(т) (,) ското(мъ) топта(т) (,) череди и збивати и вся-чески при томъ стара(т)ся употребляя разніе к(ъ) конечно(му) искорененію оной сарани способи вигу(б)ля(т). И для того по ну(ж)дѣ и наси(л)но наро(д) к(ъ) тому оной саранчи искорененію побужда(т) и что во всѣхъ со(т)ня(х) будетъ происходи(т), чре(з) всякіе три дни полковую канцелярію репо(р)това(т) (,). К(ъ) о(т)репо(р)тованію з(ъ) разни(х) полку Кіевско(г)о сотень, такъ о(т) со(т)никовъ и сотенны(х) старшинъ, яко и о(т) пропи-санны(х) нарочно о(т)правленни(х) репо(р)тами в полковую кан-целярію пре(д)ставлено, а име(н)но (:) с(ъ) Козелецкой, Гого-левской и Коби(ж)ской сотень, что по осмо(т)ру в тѣ(х) со(т)ня(х) сискалось приписанной саранчѣ в(ъ) жита(х) и ярина(х), та-ко(ж) и в толока(х) превеликое множество (,) которой де хотя разни(ми) образи немало вигублено (,) обаче еще из землѣ оной велики(мъ) де число(м) вновь является (,). А в Бобровицкой со(т)нѣ по тому (ж) осмо(т)ру сискалось той сарани виплодив-шейся на толоцѣ Бобровицко(й) в должину верстѣ на «8», а в ширину верстовъ на три, а в(ъ) нини(х) мѣста(х) и болше и весма де оной лежи(т) густо (,) и между оною де уже есть вели-кая (,) и све(р)хъ то(г)о еще и из землѣ немалое число вихо-ди(т) (,). Тако(ж) на житѣ Бобровицки(х) обивателей лежи(т) де оной сарани ве(р)стовъ на двѣ, точію де порознь ярчаками, ме(ж)ду которою де уже и летучая имѣется. А в яринѣ на то(м) же Бобровицко(м) полѣ в(ъ) должину на версту, а в ширину на четве(р)ть версти (,) очень де густо залягла. И в(ъ) про(т)чійхъ де мѣста(х) чотири(х) поменше и порѣдше оной есть, с(ъ) которой де схотя потому (ж) мало что и на(д)палено и вигублено (,). Од-накъ де оной такое великое на то(м) Бобровицко(м) полѣ множест-во, что мало гдѣ и землѣ о(т) оной видимо (,) и уже де в(ъ) толоцѣ всю траву по житѣ на облага(х), траву (ж) и нивь // болшѣ чоти-ро(х) (,) жита вийла, да еще де и в нини жита вступаетъ (,). И о(т)ню(д) де оной саранчи вовся истреби(т) за множествомъ, а притомъ и чре(з) невисилку за ослушаніемъ горо(д)нични(х) мнстра Кіево-Печерского и други(х) владѣльцовъ для того искорененія людей, едними козаками (хотя и ежедневное непрестанное чи-ни(т)ся во истребленіи оной старательство) всячески де не мо(ж)-но, на которіе пре(д)ставленія хотя в по(д)тве(р)жденіе с(ъ) пол-ковой Кіевско(й) канцеляріи в(ъ) сроги(х) термѣна(х) во всѣ полку Кіевского со(т)нѣ к(ъ) сотника(мъ) и к(ъ) реченни(мъ) нарочно о(т)правленни(м) указами при(т)вер(ж)дае(т)ся оную

вредителную саранчу всемирно всему народу стара(т)ся погу(б)ля(т) (<,) и хлѣба и травъ есть не допу(с)ка(т) (<,) обаче во искорененій оной в(ъ) конецъ чрезъ великое множество сумнительная наде(ж)да состоятъ. И по той причинѣ уже в(ъ) здешнемъ полку в(ъ) привозѣ в(ъ) други(х) степни(х) мѣсть для продажи хлѣба весьма малое число на торгахъ бываетъ, и о(т) времени до времени цена оному по(д)вищается (<,) и чу(т)ли обиватель здешного полку яко болшою частію не на урожа(й)ни(х) пѣщани(х) мѣста(х) жителствующіе (<(:) буди особливой божеской милости не воспослѣдуетъ; () в(ъ) ннѣшное лѣто в(ъ) хлѣбѣ и сѣнѣ недоста(т)ка не прете(р)пля(т) и осталного скота лиши(т)ся не могу(т), ибо и кромѣ недоста(т)ка корму и ннѣ в нѣкотори(х) сего полку мѣста(х) не малой скотско(й) падежъ продолжае(т)ся (<,). Того ради в(ъ) Войсковую генералную канцелярію полковая Кіевская канцелярія о вишше писа(н)но(м) симъ с покорностію репо(р)туе(т) (<,) и всепоко(р)нѣйше проси(т) по(д) ннѣшной злой случай в(ъ) общенаро(д)ни(х) повинности(х) на малолу(д)ной и самой нище(т)но(й) полкъ здешній високомилостивое имѣть разсмо(т)реніе.

В(ъ) по(д)лѣнного тако:

Судія полковій кіевскій *Алеѣанде(р) Солонина.*

Писа(р) полковій кіевскій *Зѣновій Борсукъ.*

Асауль полковій кіевскій *Ма(т)вѣй Шумъ.*

1748 году мая 25 дня Козелець.

Войсковы(й) канцеляристъ *Григорій Дубовикъ*¹.

34

1760 р., травня 4, б. м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56839

*Ясневелможному високоповелителному гпдну * гпдну*¹ *Ма-лія Россій обоихъ сторонъ Днепра и Во(и)скъ Запорожскихъ гетману ея імператорскаго величества дѣйствителному камеръ-геру імператорской Санктпѣтербургской Академіи наукъ президенту (<,) лейбъ гвардіи Измайловского полку подъполковнику и обоихъ Россійскихъ імператорскихъ ординовъ святыхъ Апостола, Андрея и Алеѣандра Невского (<,) також полского Белого Орла и голстинского святія Анны кавалеру (<,) Россійской імперіи графу Кирилу Григориевичу его сіятелству Разумовскому*

Покорнѣйшій репортъ

Еще до получения в(ъ) аппробацію моего представления високого ѿ(т) вашей ясневелможности ордера и о виборѣ в виборнихъ козаковъ и можнѣйшихъ подпомощниковъ о(т) двена(д)цяти до пятнадцати лѣтъ дѣтей, и о о(т)дачи понятнѣ(й)шихъ ко изобучению грамоти в школы (< ;) во всѣ полку Лубенского сотнѣ

¹ П о м і т к а: «По(л). 1748 году юня 6 (д). Записавъ доложить» (вгорі).

² Так у тексті.

к сотникамъ и сотеннимъ ста(р)щинамъ з полковой Лубенской канцеляріи предложено (,) почему в нѣкоторихъ сотняхъ до тысячи троухъ сотъ малчиков (;) какъ сотники и ста(р)шини полковую канцелярию репортовали (;) vibrano и в(ъ) школи о(т)дано (,) а в другихъ сотняхъ, яко-то: Чигриндубровско(й) (,) Жовнинско(й), Городиско(й) (,) Смѣлянско(й) и Костантино(в)-ско(й) // к приведенію дѣйствительному высокому вашей ясневелможности повелѣнію исполненія избираются (;). Обучатся те дѣти, по мнѣнію моему, должны ниже слѣдующимъ порядкомъ: 1 (,). Первоначально имѣютъ учиться букваровъ (,) а потомъ ча(с)ловцовъ (,) а какъ распознаетъ литеры и слоги гора(з)дѣ (;), то что(б) не доку(ч)но имъ изд одними тѣми книжками было (;), будутъ до объдѣ учиться читать (,) а по объдѣ навикать помалу писать. 2 (:). Между тѣмъ сискивать такихъ людей, которіе хотя не совѣмъ (,) однакъ о(т)части вѣдаютъ исчисление на бумаги (,) и онихъ опредѣлить к показаннымъ дѣтямъ помалу изучити сколько мощно того щисленія (,) а особливо с полковыхъ канцеляри(ст)ъ и сотеннихъ писарей. 3 (:). В воскресные и празни(ч)ные дни на заутреню литургию и вечерню онимъ дѣтемъ велѣтъ ходитъ в(ъ) церкви и изучатися пѣть и примѣчать, кто с онихъ имѣтиметь хорошіе голоса (,) такихъ замѣчать до имѣющаго впредь быть случаю о виборѣ в пѣвчие к двору ея імператорскаго величества (,) или к до(му) вашей ясневелможности. 4 (:). Которіе с вибра(н)нихъ дѣтей к грамотно(й) науки являтся не понятные, тѣхъ всѣхъ опредѣля на(д) всяки(ми) двадцатью четирма едного атаманомъ (,) велѣ(т) онимъ атаманамъ имѣть у себе именній ихъ списокъ и во всякіе воскресение и празни(ч)ные дни // собирать онихъ в едно мѣсто и обуча(т) войнско(й) легкихъ командъ и артилерійско(й) эѣрциціи. А како(й) именно первіе тѣхъ атамановъ изобучи(т) зде при персональномъ моемъ на(д)сматриваній, оной и одпусти(т) по со(т)нямъ, что(б) по тому обучали дѣте(й) (,). И; какъ по нѣсколько изобучать (,) то тѣ и другихъ будутъ изобучать (,). И такъ всегда едни другихъ имѣютъ эѣрцѣтова(т). 5 (:). По неже при такой эѣрциціи дѣти ружемъ дѣйствова(т) не могу(т), да и по ихъ малолѣтству ружа к тому употребля(т) не надобно (,) даби иногда единъ другому какова не учинилъ вреда (;) для того онимъ подѣлани будутъ для той эѣрциціи деревяніе саблѣ и ратища з нашитими на концѣ во мѣсто копіовъ волняними булавками, что(б) оними еди(нѣ) другого разить не могль (,) и деревка во мѣсто ружа подобиемъ тѣмъ, какъ дѣлаются при гарнѣзонахъ салдацкимъ в обученій эѣрциціи находячимъ ся дѣтямъ. 6 (:). Что(б) тѣ дѣти едни в школа(х) еженеденно, а другіе в воскресение и празни(ч)ные дни эѣрциціи военно(й) обучани, того на(д)сматривать в селахъ атаманамъ (,) и самимъ со(т)ника(м) и сотеннимъ старщинамъ (,). И что в томъ буде(т) происходить, атамани должны сотника и ста(р)шину понеделно (,) а сотник полковую канцелярию помѣсячно репортовать. И тако оне дѣти помалу часъ од часу обучаясь войнско(й) // и артилерійско(й) эѣрциціи з молодыхъ лѣтъ, ежего(д)но умножатся будутъ (,) и когда той доспѣютъ пори (,) что в дѣйствительную вступлять

службу (;), тогда несомнительная по нимъ можетъ быть надежда (,) яко оные противъ другихъ козаковъ то(й) еѣрциѣи не обученныхъ в военныхъ дѣйствіяхъ буду(т) гораздо исправнѣйшіе и вѣжливѣйшіе — з чего може(т) быть не толко отечеству малороссійскому похвала (,) ис того ожидается по(л)за (;). Но и происходиміе ѡ(т) коммендующихъ в разнихъ мѣстахъ енера-лѣтетовъ и другихъ штапъ-офицеровъ на малороссійскихъ козаковъ нарѣканія и биваеміе к ви(ш)шимъ командамъ о негодности козачей предста(в)ления могутъ быть о(т)вращени (;) все-нижайше вашу ясневелможность репортую.

Полковникъ лубен(с)кий *Иванъ Кулябка*.
1760 года мая 4 (:) дня.

35

1768 р., січня 28, Полтава

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 2629, арк. 28

Въ Малороссійскую коллегию

Ѡ(т) полковой Полтавской канцеляріи

Репортъ

Ея императорскаго величества указъ из Малороссійской коллегіи о(т) (-17-) числа сего генвара по(д) номером) (-190-) с присилкою реестра (,) о ра(з)грабленни(х) ра(з)бойниками в войскового товариша Ивана Ковалевскаго (,) пожиткахъ (,) и о учиненію о сиску они(х) разбойнико(в) с пожитками публѣкаціи (,) сего генвара («27») (д). в полковой канцеляріи получень.

Полковникъ *Андрей Горле(н)ко*
Полкови(й) судна *Григори(й) Сахновски(й)*
Полковий писарь *Петръ Бѣлуха*
По(л)кови(й) хоружи(й) *Семенъ Лаврентіевъ*
1768 году генвара 28 (д). Полтава ¹.

36

1770 р.; грудня 22, Конотоп

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 65251

По секрету

*В полковое Нѣжинское правление
С сотенной Конотопской канцелярии*

Репортъ

Во исполнение указа з полковой Нѣжинско(й) канцелярии пущенного отъ («20») и в сотенной Конотопской канцелярии

¹ Помітка: «№ 899, Пол, 768 году февраля 5» (згорі).

«25») числѣ прошлаго октября полученного оно(му) полковому Нѣжинско(му) правленію сотенная Конотопская канцелярія репортуєть (:), что в местечку Конотопѣ і во всей сотнѣ здешней о(т) опасной болѣзны по благосты божией состоитъ благополучно (:).

Войскови(й) товаришь *Григори(й) Костенецки(й)*.

Атаманъ сотенный *Федоръ Канѣвецъ*.

1770 году декабря «22» (д). № «2605».

В должности сотенного писаря *Григорій Жуков*¹.

37

1778 р., серпня 13, Ніжин

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 51405

Въ Генералній судъ (,)

Из полковой Нѣжинской канцелярій

Репортъ

ω полученій указа

Ея императорскаго величества указъ из Генералнаго суду о(т) (-8-) числа сего августа по(д) № 1236 с присилкою копій рѣшенія учиненного в ономъ Генералномъ судѣ (,) по иску жителей полку Прилуцкого села Понорѣ Григорія и Максима Мицико(в) о козачествѣ (,) для исполненія по оному рѣшенія (,) в полковой Нѣжинской канцелярій сего жъ августа (-11-) числа полученъ.

Бунчукови(й) товаришь *Стефан Лѣвицкий*.

Полковий судія *Петр Базилевич*.

1778 году августа «13» (д). № 2684¹.

38

1785 р., вересня 3, б.м.

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 1702, оп. 2, од. зб. 122, арк. 36

В Конотопский Нижний земскій судъ

Рапортъ

Билетъ состоявшейся из Конотопского Нижнего земского суда к бунчуковому товаришу Алексѣю Костенецкому к явки его в судъ Генеральный для выслушанія рѣшенія, учиненного по дѣлу в иски его, Костенецкого, на коллежского ассесора Михаила Гамалѣю за неучиненіе справедливосты с подданныхъ его жителей семеновскихъ Федора Забары и Якова Мостового с то-

¹ Помітка: «№ 991. Пол. декабря 25 (:) (д). 1770 году» (вгорі).

² Помітка: «Пол. 1778 году августа 22».

варици, причинившихъ на земляхъ якобы его, Костенецкого, разни гвалты виораньемъ тѣхъ земель и заграбленнемъ на онихъ двухъ плуговъ и двадцети воловъ (.), мною изшедшого августа 31 числа персонално поручень и в немъ срокъ къ явки его в судъ Генералній для выслушанія вышеписанного рѣшенія сего года мѣся октября на второе число назначень. О чемъ Конотопскому Нижнему земскому суду рапортую (;).

Дворянскій заседатель Филипъ Пріймаков.
(1785го) года 3 сентября.

2.2. 'суплѣка'

39

1723 р., лютого 3, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55000

Ве(л)можни(й) мѣ * пне по(л)ковнику че(р)нѣговски(й)
и наказни(й) гетманѣ з ста(р)шиною енера(л)ною мнѣ пре-
милос(с)тивѣйши(й) пне и влики(й) добродѣю!

Уска(р)жаюся ве(л)можности вшой на Ивана Глуще(н)ка, жителя гутя(н)ско(г) [о], по(д)даного ре(й)мента(р)ско(г) [о], что онъ, Глуще(н)ко, купивши свое(й) на мене зло(с)ти чрезъ тое, что онъ, пе(р)ве в мене ча(ст) гаю купивъ, а (д)ругую свою я ча(ст) да(л) ему в завидоване з ни(х) кори(с)товать для того, что я (,) в селѣ Семяновцѣ за ми(л) три мешкаю. А потомъ, до-вѣдавшись я, що о(н) пустоши(т), мусѣле(мъ) оному о(т)казати, а другому тамошнему жъ члвку в завидоване поручити. Онъ не могль мнѣ причини дати, гнѣваючи(с) теди о(н) за тое, что о(т)дале(мъ) другому члвку в завидоване. За(с)тане(т) мене на(д) вecho(р) в гаю мое(мъ) рубаючо(м) дрова, послае(т) пере-домъ двоухъ члвкъ и онѣ(ми) питаючися (,) а поти(м) и са(м) приедеть и говоритъ мнѣ: «А що ти чинишъ?» О(т)казале(м) я: «У свое(м) гаю дрова рубаю (,). А онъ мови(т): «Для чого ти са(м) свое добре крадешъ поночи (,)?» Я ему о(т)казале(мъ): «Волно мнѣ коли хотя до своего доброго приехавши не кра(с)-ти (,).» А онъ мнѣ сказалъ: «Вѣда(й) же певне велю тебе якъ злодѣя вбыти и на санѣ зложити, щобъ и дѣти твои каялися (,) и ногою не бували у гаю». В то(т) часъ по(с)тупиле(мъ) ему, жебы мене не былъ (,) шкапу свою взяти (,). А хоча(й) же люде з ни(м) будучне ему перечили не брати шкапи мое(й) для того, что жа(д)ной вини не було, о(т)казаль: «Будеть, онъ вино-ва(т)» (,). А поехавши до села, приехавши в село прилудне ру-чилемъ я ему не ехати на тотъ порубъ (,) безправне в лѣсь а онъ, попойвши, тих же люде(й) з ни(м) будучи(х) нотчу взявши з со-

бою і Степана Бабыче(н)ка, помѣжника моего, и услѣдъ почи-
 нуть шкоду напротивъ моего гаю(,): в Бабыче(н)ковомъ двѣ
 березки невелики(х) вирубали, будто я вирубалъ сказали, а
 я готовъ уме(р)ти, не вѣдаю и на завтрашни(й) день для своего
 оправданія по(д)няле(м) трохъ члвка тамошнихъ на тотъ порубъ,
 а онъ такожъ взялъ ω(т) себе люде(й) (,). Обопо(л)не люде по(в)-
 стали и на(й)шли двѣ бере(з)ки зрубани(х) и познали, що рука
 рубала на пень, и совѣтовали ему шкапу мою, неви(н)не взятую,
 без бо(л)шой турбаціи ω(т)дати. Ω(н), не по(с)лухавши, не ве(р)-
 нуль (,) и вдался з ска(р)гою на мене до пна сотника конотопско-
 го, а пнъ сотникъ еще з ураду своего посила(л) двоухъ особъ
 товари(с)тва городского, а именно: Грика Бондаренка и Грицка
 Комисара сотенного и еще два та(м) же згодилося у селѣ. И
 тие всѣ по о(с)мотренію порубу сказали, же неви(н)не турбуєть
 мене, кроме ти(х) двоухъ березокъ чрезъ межу вируба(н)ни(х).
 І за тие велѣлъ бимъ пнъ сотникъ его первымъ свѣдкамъ, если
 певне мнѣ могутъ дове(с)ти, сумле(н)немъ поправити или мнѣ
 ω(т)вестися сови(с)тию, а о(н) безче(с)тие мнѣ нагородити пови-
 нень. О(н) теѣди права сотницкого не по(с)лухавши, уда(л)ся
 зо (м)ною и до (с)тарости своего подлипенского. А староста едно
 ва (с)вои(мъ) члвко(м) поблажуєть, а на(д)то и взя(т)ка(м) ра-
 дуючися, не ви(н)ного мене ви(н)ни(мъ) учинивъ, з которими
 не могучи та(мъ) розправитиса, мусѣле(мъ) турбовати при
 мое(й) мизе(р)ности влможность вшу. Всепокорствено прошу о
 видане висоце поважного вшого пнского до пна сотника конотоп-
 ского мнѣ указу о возвращеніи моеѣ шкапи и правной моеѣ утрати
 и жеби насъ в Конотопи пнъ сотникъ соверше(н)но росправиль,
 за що до(л)жень ва (с)щасливое пноване ве(л)можности вшой
 гпда * Бга блгати.

В(е)л)можно(с)ти вшой моего премило(с)тивѣйшого
 пна нижа(й)ши(й) слуга и по(д)ножокъ Левко Гавренко,
 козакъ сотнѣ Конотопско(й), житель семіоновски(й).
 Фев(р) (і). 3 д. Року 1723.

40

Б. д., Лизунівка

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 57009

Ве(л)можні(й) мѣцѣ* пне по(л)ковникъ чернѣговски(й) и на-
 казни(й) мнѣ превелики(й) добродѣю!

Живучи я въ селѣ Лизуновцѣ, жалуюся на старосту свое(г)ло
 Ивана Капиревича(,). По(д) ча(с) праздника Воскресенія Хва *
 жона моя пошла до кума своего з пирогами(,) а пото(м), погу-

ля(в)ши та(м), зашла до тамошно(г)[о] жителя лизуно(в)ско(г)[о] Лукіяна и та(м) стали гуля(т) (<, >). А пото(м) жона скину(в)ши з себе свиту, повѣсила на тину, а сама пошла въ хату (<, >) а жона Макарова при(й)шо(в)ши въ дворъ Лукіяно(в), взяла з(ъ) тину свиту и понесла до своего дому (<, >). А когда жона моя пошла на (д)воръ и увидѣла, что свити нема, при(й)шо(в)ши въ хату, почала пита(т) жени Лукіяново(й), где би тая свита подѣлася (<, >). А Лукіянова жона сказала, что приходила Макарова жона и взяла твою свиту (<, >). А моя жона послыша(в)ши тоє, пошла до Макарихъ (<, >) и почала говори(т) Макарисѣ, жеби о(т)дала свиту (<, >) а Макариха, не хотѣвши да(т), почала би(т) мою жону (<, >). А пото(м) я, Иванъ Рѣзниченокъ, почувши тоє, пошо(л) са(м) до Макарихи (<, >) и ста(л) оно(й) говори(т), жеби о(т)дала мое(й) жони свиту (<, >). А Макариха по(й)шо(в)ши пенєю, сказала, что я ей при(й)шо(л) розбива(т), о(т)да(в)ши свиту, вибила мене в шію з хати (<, >) а потомъ пошла позива(т) до старости (<, >). А старо(с)та вчини(в)ши мене ви(н)ни(м) въ вини таляре(й) три, а Макару велѣлъ заплатити бе(з)че(с)тія деся(т) (<, >). И за то(г)[о] вовка, которого Макаръ да(л) поклону старостѣ позиваючи мене, велѣлъ старости заплати(т) золоти(х) чтири, жону Макарову перепроси(т) (<, >). И я, помянути(й) Рѣзниченокъ, Макару [без]ви(н)не безчестія плати(т) не хотель (<, >) за що старо(с)та за Макара // якъ за кума свое(г)[о] хотѣвъ иха(т) до Глухова мене позива(т) (<, >) що я, увидѣвши, мусѣлъ покину(т) свою всю худобу и поле засѣя(н)ное, мусѣлъ по(й)ти з села (<, >). Которі(й) засѣвъ староста по(д)верну(л) по(д) себе, велѣлъ пожа(т). И нажа(л) копъ сѣмдеся(т) жита (<, >). И по(й)шо(в)ши я о(д)ту(л) зъ о(т)це(м) свои(м) и з(ъ) брато(м) двоюро(д)ни(м), по(й)шо(л) на слободу по(д) пана Пилипа Да(н)че(н)ка (<, >). И при(й)шо(в)ши туди, побудовалися, належите почали та(м) жи(т) (<, >) и пожили лѣтъ ско(л)ко (<, >). А Данченокъ, не живучи в то(й) слободѣ, живѣ на хуторѣ (<, >) а ключъ о(д) а(м)бару о(т)да(л) моему о(т)цу, жеби о(д)сипа(л) его па(н)скую горѣлку (<, >) а са(м) поиха(л) на хуторъ (<, >). З которого а(м)бара украдено каза(н) зъ а(м)бара из трубами (<, >) а Да(н)ченокъ, дочу(в)шися о то(м), при(й)хавъ въ туя слободу и, призва(в)ши о(т)ца мое(г)[о], велѣлъ заплати(т) то(т) каза(н) о(т)цу моему (<, >). Которого казана мо(й) ѿ(т)ць плати(т) не хотѣлъ (<, >). Пото(м) П (<:) Данченокъ по(й)хав до стародубовского по(л)ковника позива(т) ѿ(т)ца моего (<, >). А пнѣ по(л)ковникъ, розсмо(т)ривши межи ѿ(т)це(м) мои(м) и Данче(н)ко(м) справу, ѿ(т)ца моего ви(н)ни(м) не учини(л) (<, >) и велѣлъ по(й)ти на ратушу (<, >). А Да(н)ченокъ, не ишо(в)ши до ратуши, по(й)шо(л) до асаули по(л)кового стародубо(в). (<, >) и тамъ асаула мое(г)[о] ѿ(т)ца учини(л) ви(н)ни(м) и велѣлъ заплати(т) то(й) каза(н), и за свою пращу взя(л) у ѿ(т)ца моего таляре(й) два (<, >). А Да(н)ченокъ, при(й)хавши въ слободу, взя(л) у мене за то(й) казанъ дворъ, ви(н)ницю и гу(м)но (<, >) и жита по(л) шости осмачки и по(л)чвер(т)ки (<, >) побил двѣ (<, >) пшеницѣ по(л) осма(ч)ки (<, >) проса осмачокъ три и по(л)чвер(т)ки, овса осмачокъ одина(д)ця(т),

ячменю осмачку, конопе(л) полусмакъ и по(л)чвер(т)ки(,). А я, не имѣючи при чо(м) жи(т), мусѣль по(й)ти на свою ((:)) в село Лизуновку (:)) из ѡ(т)це(м) свои(м) о(т)чизну. А бра(т) мо(й) двоюро(д)ні(й), которого я ожени(л) свои(м) ко(н)што(м) (за которую жени(т)бу о(н) минѣ заплати(т) обиця(л)ся) оста(л)ся при // пну Да(н)че(н)ку, пото(м) при(х)а(л) до Лизуновки(,). А 2 я, помянуті(й) Рѣзниченокъ, по(й)шо(л) до старости своего и розказа(л) тог, якъ я ожени(л) брата свое(г)[о], за которую жени(т)бу о(н) минѣ мѣль заплати(т) и до сего часу не уисти(л)ся(,) — за що староста велѣль минѣ взя(т) у брата моего двоюро(д)ного коня(,). И того коня я взя(л)(,) а еще остався вине(н) бра(т) мо(й) минѣ копъ деся[т], а поти(м) я, поиха(в)ши зъ пански(м) дѣло(м) до Стародуба(,). П(:) Да(н)ченочъ велѣль брату моему за того коня взя(т) у мене кобилу(,) которую кобилу и з возо(м) бра(т) мо(й) двоюро(д)ні(й) заграби(л) и до сего часу не о(т)-дае(т), що я доніосши, до ногъ ве(л)можного добродѣя своего упадаю и слезне прошу милосердія.

(Велможности вашо(й), мое(г)[о] милостивого добродѣя,
по(д)ножок *Іванъ Рѣзниченокъ*,
жите(л) села Лизуно(в)ки.

41

1732 р., липня 5, Базалевка

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55076

*Ясневелможній мѣць * пне гетманъ і кавалеръ Даніїль Апо-
столь, мнѣ всемилостивѣйшій і єдинонадежній пне патроне
і великій добродѣю!*

Слезне падши до стопи ногъ велможности вшей(,) ускаржа-
юсь на Василя Дорошенка бунчокового товарища(,) жителя
сосницького(,) в(ъ) такой силѣ: в(ъ) прошломъ 1730 (м) году
мѣць * октоврїя 1 дня(,) приехавши онъ, Дорошенко(,) з(ъ)
женою своею до футора своего в(ъ) слобод(к)у Базалевку(,) и
жена его Дорошенкова(,) взяла в найми дѣвчину Наталію(,) и
жени моей сестричну(,) в(ъ) лѣтѣхъ тринадцяти(х). І жила в(ъ)
ныхъ она дѣвчина годъ(,) и три четверти другого года(;) и се-
го (ж) 732 году об десятой пя(т)ници о(т) нихъ тайно з(ъ) вели-
кой нужди своеи мусѣла(,) увойты з(ъ) дому ихъ(,) и вишь
означенной Дорошенко того (ж) часу(,) по(с)ла(л) за нею своего
слугу в(ъ) здогонки(,). И не здогнавши оной дѣвчини, тотъ слу-
га(,) приехалъ с писмомъ(,) в слободку Базалевку до старости
Дорошенкова Яреми Рєзника. И оный староста(,) по тому пи(с)-
му при(й)де(т) в(ъ) дворъ мой(,) и слуга тотъ посланій Дорошен-
ковъ(,) и сказовали мнѣ, что вша сро(д)ница утекла з двора пан-
ского(,) и знесла з собою дене(г) рублей пятнаде(т)(,). А шу-
кали в дому моему оной дѣвчини где хотѣли(,) и не знайшли(,).

И пошли з(ъ) двора моего (,) а пото(м) на други(й) день (,) идучи староста на слободку к ставку, увидѣль с протчийми людми (,) утекшую дѣвчину (,) идущую на дорозѣ в(ъ) одной жошуль (,) и в(ъ) споднички старой (,) подле ставка (,) (только что з слобо(д)ку входити стала) (,). И вловившу оную (,) сами осмотрили, что при ней имѣется (,) и привели до мене в дворъ (,) и стали передо мною в ней обискова(т) дене(г) и ничего не обискали (,). И стали оную (,) с пристрастиемъ допрашува(т): «Взяла ты таковіе денги пя(т)надце(т) рублевъ?» И она пере(д) ними сказала, что «ни знаю і ни вѣдаю (,) о тихъ денгахъ» (;). І я сказа(л) старость: «Озмѣте оную до себе в(ъ) дворъ (;) і о(т)ишлѣте знову в Сосницю до пана (,).» І онъ, староста, сказа(л), что дѣ «неха(й) в тебе живе(т) до слу(ш)ного часу», и пошли о(т) мене (,). А она дѣвчина переночовавши одну ночь в(ъ) мене, // и утрешнего дня тайно и о(т) мене увойшла не вѣдома куди до о(т)ца своего или где инде (,). А отецъ оной дѣвчини Иосифъ Ли(т)винъ живеть в(ъ) городѣ Лохвици (,) о чомъ я и объявилъ того (ж) часу старо(с)тѣ, что о(т) мене дѣвчина уткла (,). И староста о(т)писаль пи(с)момъ до своего пна Василя Дорошенка в Сосницю (,) озна(й)муючи о той утекшой дѣвчинѣ, что была в(ъ) слободцѣ в(ъ) своихъ сродственнихъ (;) и та(м) переночовавши, уткла (ж) (,). И по тому прислалъ письмо пнъ Василій Дорошенко од старости своего Яреми Резничка, что(б) мой пожи(т)ки о(т) мала до велика, всѣ позабѣралъ во дворъ свой (;). І оной староста Дорошенко(в) Ярема Резничокъ (,) взялъ в(ъ) мене (,) воловъ до(б)ри(х) робочихъ три (;), коровъ дойнихъ двѣ (,) под ними бичковъ два (,) коровъ ялови(х) три (;) итого рогатого скоту — десятеро (;) свиней — пя(т)надце(т) (,) гусей — двадце(т) ше(ст) (,) утятъ стари(х) и молодыхъ — пя(т)деся(т) (,) курей — сорокъ (,) посѣву на полѣ озимового хлѣба жита — три днѣ (,) ярового хлѣба, пшеници — два днѣ (,) проса — три днѣ (,) ячменю — два днѣ (,) овса — два днѣ (,) гречи — два днѣ (,) конопель — упру(г), лну — упругъ (,) огороднину всю (,) и мене самага в колодки забити хотѣль и везти до пна своего в Сосницю (,). И видячи я (,) такое грабительство (,) и крайнее разореніе, из великого страху мусѣлемъ увойти к слободки Базалевки (;).

О все(м) велможности вшей моего всемлостивѣйшаго и единопонадежнѣйшаго (,) о(т)ца и великаго добродѣя слезне прошу да(т) мнѣ с онимъ Василямъ Дороше(н)ко(м) в(ъ) невинности моей стую справедливо(ст) (,) — за что долженъ буду дне(в)но и ночью за ва(с) Гда * Бга благати до кончини жизни моей.

Вшей я(с)неве(л)можности найпо(д)лѣйши(й) рабъ
і подножокъ *Миронъ Харченко,*
жите(л) слободки Базалевки (;) полку Прилуцкого ¹.

¹ П о м і т к а: «Подана 5 (:) июля (.) 1732 (:) року (,). Записавъ в книгу о(т)ца(і) въ повѣте».

2.3. 'списокъ іменний'

42

1725 р., грудня 19, [Веприк]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56492

Списокъ іме(н)ни(й) сотнѣ Веприцкой Гадяцкого по(л)ку(,) о взятыхъ того (ж) ме(с)те(ч)ка обывателехъ в(ъ) плѣнѣ(,) за ми(р)нимъ состояниемъ(,) с(ъ) 1713 года(;) : кто(,) гдѣ(,) и куди(,) и в котори(х) чи(с)лѣхъ(,) до(с)та(л)ся(,) о томъ по(д)лино спорядивши, о(т)силає(т)ся в Войсковую енера(л)-ную канцелярию(,) сего 1725 году декаврия 19(;) д(;).

1713 году(,) время лѣтного будучи в(ъ) Старомъ Торѹ за проми(с)ломъ купецкимъ(,) Иванъ Шило и снѣ его Юско(,) тамъ же по(д) Старимъ Торомъ(,) на Макатисѣ(,) оба татаромъ досталися в(ъ) плѣнѣ. А куда ихъ взято(,) то(г)ло ни(х)то не вѣсть(;).

1714(;) году(,) время ве(с)няного(,) будучи в(ъ) промислѣ купецкомъ(,) Микита Терещенко(,) по(д) Багмутомъ на ступкахъ(,) татаромъ до(с)та(л)ся в плѣнѣ(,) А куда его взято(,) ни(х)то о томъ не вѣсть(;).

Грабите(л)ства обывателямъ ншимъ(,) якъ в(ъ) кри(м)ски(х) городахъ(,) такъ и в прочихъ мѣстахъ(,) ни о(т) кого неучине(н)-но(,)

Ту(р)ковъ и тата(р) (,) и(ж) бы(л)и взя(т)и бы(л)и о(т) кого у полонѣ, ни единого члвѣка в(ъ) сотнѣ ншой нѣтъ.

Леонтий Масюкѣ — сотникъ веприцки(й) (,) Савка Семене(н)ко — атама(н) городовий, а вмѣсто сотника(,) и атамана(,) неумѣтн(х) писати(,) по ихъ велѣнью к сей запи(с)ки писа(р) городови(й) Дмитро Трохимовичъ по(д)писали(,) Васи(л) Вели(ч)ковски(й) (,) дозо(р)ца веприцкій(,) Яковъ Дижє(н)ко, войтъ(,) Хведоръ Попє(л)нюхъ, бу(р)ми(с)тръ, а вмѣсто войта и бу(р)ми(с)тра, не умѣтн(х) писати(,) Иванъ Яковлевъ(,) по ихъ велѣнью по(д)писа(л)ся(;).

43

1734 р., серпня 19, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 738

Іменны(й) спысокъ По(л)тавско(г)ло по(л)ку товариства, кот[орие] чыслятъся значковимы августа 19 (д). 1734

Города По(л)тави

Іванъ Буцкій

Захарій Буцкій

Сотнѣ Кобеляцко(й)

Павель Козє(л)скы(й)

и т о (г) ло — 1.

Города По(л)тави

Даныло Захарієвъ
 Леонтій Мыненко
 Васи(л) Сама(р)скій
 Костя Тарасенко

и т о (г) [о] — 6 члкъ.

Сотнѣ <«1»> по(л)ковой:

Іванъ Нищынскій¹
 Алеѣѣ Чернякъ

и т о (г) [о] <—> 2.

Сотнѣ <«2»> по(л)ковой:

Ма(т)вѣй Буцкій
 Федоръ Котъ
 Федоръ Боченко
 Грыгорій Чуйкевичъ
 Леонтій Балясній²

Іванъ Старыцкій
 и т о (г) [о] — 6.

Сотнѣ Старосанжа(р):

Іванъ Воблій
 Павель Котъ

и т о (г) [о] — 2.

Сотнѣ Новосанжа(р):

Герасимъ Мелещенко
 Васи(л) Мелещенко³
 Грыгорій Бычь

и т о (г) [о] — 3.

Сотнѣ Бѣлицко(й):

Ма(т)вѣй Сердюченко

и т о (г) [о] — 1.

Со(т)нѣ Соко(л)ско(й):

Андрей Гордынскы(й)
 Грыгорій Штепа
 Грыгорій Афанасієвъ
 и т о (г) [о] — 3.

Сотнѣ Кышинско(й):

Іванъ Рабець
 и т о (г) [о] — 1.

Сотнѣ Переволо(ч):

Іовъ Се(ж)ченко з 2-ма брата(ми)

Лука Горайнъ
 Ныкита Дмы(т)рієвъ
 Андрѣй Совенко
 Васи(л) Гегела
 и т о (г) [о] — 7.

Сотнѣ Керебе(р)<:>:

Стефанъ Лыщенко
 Іванъ Палама(р)чукъ
 и т о г о <—> 2.

Со(т)нѣ Царычанско(й):

Яковъ Жаданенко
 Іосифъ Бабанскій
 и т о (г) [о] — 2.

Со(т)нѣ Кытайгоро(д)ской:

Ныкифо(р) Лохвицки(й) <—> 1

Со(т)нѣ Великобу(д):

Евстафій Ча(р)нолу(ц)кы(й)
 Іванъ и Семень Маѣиме(н)ко
 Іванъ Цурка
 и т о (г) [о] — 3⁴.

Сотнѣ Решети(л):

Яковъ Яременко
 Грыгорій Яременко
 Стефанъ Пыщански(й)
 Павель Радбановъ
 и т о (г) [о] <—> 4.

И т о (г) [о] в с ъ х ъ — 44⁵.

¹ Ім'я та прізвище в тексті рукопису викреслено.

² Те саме.

³ Те саме.

⁴ Помилка у тексті.

⁵ Те саме. Треба: 45.

2.4. 'контрактъ'

44

1751 р., травня 1, Москва

Копія XVIII ст. ЦДІА у м. Києві, ф. 51, оп. 3, од. зб. 10949

Я, графъ Кирило Григоріевичъ Разумовски(ѵ) ея императорскаго величества малороссійскій обоѣхъ сторонъ Днѣпра и Войскъ Запорожскихъ гетманъ, дѣйствителній камергеръ (,) Академіѵ наукъ президентъ, лей(б) гва(р)діѵ Измайловскаго полку по(д)по(л)ковникъ и разныхъ ординовъ кавалеръ, приняя силезско(ѵ) націѵ иноземца машинни(х) дѣлъ майстера Іогана Фри(д)риха Ги(р)шбе(р)гера к себѣ в(ъ) службу на три года на нижеслѣдующи(х) кондиція(х) (.):

«1»).

Строить ему Ги(р)шберггеру, где (,) повелено будетъ, всякія машини и мелници водянія, на которыхъ муку и перловую крупу молотъ, доски пилить, сукни толчи(;) и всякія камення, к строенію употре(б)ляеміе, полировать и точить, бумагу дѣлать и все то, что до они(х) водяни(х) машинъ и мелницъ касает(т)ся, делать будетъ можно (;).

«2»).

Денежного жалованія опредѣляется ему триста ру(б)лей на годъ (;) которое ему получи(т) за пе(р)вую треть наперед (,) а в(ъ)перед по прошествіи каждой трети (.)

«3»).

Све(р)хъ того опредѣляется ему, Ги(р)шбе(р)геру, свободная ква(р)тера, дрова и коляска дорожная с лошадами (,) ежели для работи буде(т) куди посланъ (,) а провіанту на годъ два(д)ця(т) четве(р)тей ржи (,) три четве(р)ти пшеницѣ (,) пять четвертей ячменю (,) пять четвертей овса, // едва четве(р)ть гороху (,) крупъ една четве(р)ть, гречневой една четверть (,) пшона одна четве(р)ть, овсяной двена(д)ця(т) четвертей (,) солоду ячного три пуда (,) хмелю четири пуда (;) масла коровного четири пуди (,) соли три пуда (,) свечь салнихъ, живой скотини два быка (,) дойна корова вовсе (,) которую при о(т)пуске его взят мне возвратно (,) два барана (,) двѣ свини (,) и пя(т)на(д)ця(т) вѣде(р) вина простого (,) а до Малоросіи и в Москву назадъ безденежной провозъ (,) такожь и для его услуженія два мужика и две женщины на моемъ коштѣ и на мое(мъ) соде(р)жаніи.

«4»).

Для приказанной ему работи дать ему люде(ѵ) сколько онъ требовать будетъ (,) и еще члвка осо(б)ливо(г) [о], которому на(д) ними срогое смо(т)реніе имѣть.

Ежели же оной Ги(р)шбе(р)геръ по прошествіи того срока да-
ле(й) служи(т) не пожелаетъ (,) или я ево о(т) себе о(т)пущу, то
дать ему на(д)лежащо(й) а(б)шить с(ъ) пашпортомъ без(ъ) за-
де(р)жанія (.)

На копій при(с)ланн(ой) по(д)писано тако:

По приказу его сіятелства коле(ж)ско(й) советникъ
Григорій Тепловъ.

Мая «1» дня 1751 году Москва.

45

1766 р., березня 30, [Стародуб]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 50396

1766 года марта 30 дня

Мы, нижеі по(д)писавшііся, мѣщане и жители староду-
бовскія Осипъ Тимофѣевъ (,) Омелянъ Ивановъ (,) и Евфимъ
Красноголовца (,) дали сей нашъ доброволній контрактъ гпдну *
обозному Скоруппъ (,) в томъ (,) что уговорились мы с(ъ) его
высокородіемъ по доброму нашему желанію здѣлать в(ъ) мает-
ности его, в селѣ Кустичахъ, церковъ двопрестолную во імя
Стытеля Хртова * Николая и Стыхъ безсребреннымъ Космы и
Даміяна, на показанномъ мѣстѣ (:) кая будетъ на каменномъ
фундаментѣ (,) а теперъ строить оную на коло(д)кахъ (,) и старой
церкви годной лѣсъ мешать с(ъ) новимъ гдѣ в стѣнахъ пристойно
будеть (;) з(ъ) самага (ж) фундамента будетъ круглая завива-
ная (:), такожь олтарь и переднюю лѣтію кругло по(д)водитъ в(ъ)
одинъ середній верхъ с прибанками в пропорцію всего располо-
женія (;) в(ъ) вышину в (35^т) венцовъ или какъ покажется оная
на практикѣ (;) а что касается до дверей и оконъ (,) и сколько
оныхъ надобно (,) то у его высокородія состоитъ разсмо(т)реній (,)
толко (б) оную церковъ во углахъ и в замкахъ крепко, а в(ъ)
стѣнахъ прямо и равно дѣла(т) должны (;) верхъ же оной по об-
разу новаго манеру ((:)какая гдѣ усмотри(т)ся церковъ хорошо
здѣлана (:)) такъ на той образецъ смякая, и здѣсь здѣлать долж-
ны (,) и покривать гонтою (,) и покожушить всю безъ остат-
ка (;) тако(ж) внутрь мости з круглыми крилосами дѣла(т) (;)
при оной же церкви опасанѣ не будетъ, но толко всходнія ганки
противко дверей с призбою // округъ церкви (: —) Будили жъ 1 зв.
бы мы не крѣпко во углахъ и в стѣнахъ не гладко и в кришцѣ
ту церковъ стали дѣла(т) с(ъ) порчю (;) и за усмотреніемъ того
всего нашего не крѣпкаго дѣла (:) должны мы будемъ своимъ
коштомъ всю ту порчъ здѣлать по настоящему (.) За трудъ же
свой получить имѣемъ о(т) его высокородія (:) денга(ми) 80 (:)
рублей (,) а с провизій (,) муки житной четвертей 20-т (:), крупъ
гречанихъ тетвертей 5 (:), пшена чвертокъ 3 (:), сала пудовъ

5 весу 50-т не(г)[о](<); соли пудовъ 5 (:), пшеницы чвер(т)ки 3 (<); гречаной муки сѣяной 2 четверти (:), конопель 2 (<) четверти (<); олѣй 80 кварта (<); горѣлкѣ 4 стани (<); рыбы чабака доброго 2 сотнѣ (<) овса 2 четверти (<), и гороху четверть, с которой цены в(ь) задатокъ взяли мы 20^(р) денегъ и 6 (<) четвертей муки житной (<); а впредь ставши на работѣ (<) должны мы по частямъ денги брать а именно (<) в десятиовскій ярмарокъ 20^(р) да у восенѣ объ Успеніи Престая Бцы 20^(р) (<). И с харчей что будетъ надобно (<) про(т)чее (ж) (<) все во окончаніи своей работи должны принять. Дѣла(т) же намъ оную церковь со всякимъ поспѣшеніемъ безъ остановочно (<) что(б) в сторону на другую роботу никуда не о(т)луча(т)ся (<) толко (б) былъ увесь к тому достатокъ (<) и себе имѣемъ вести честно (<) и постоянно безъ всякихъ шалостей (<) дабы добримъ порядкомъ оную церковь со всѣмъ к зимѣ и окончить могли какъ надобно. Ежели (ж) бы мы по сему нашему добровольному контракту не устоя стали какіе дѣла(т) худіе поступки (<) и в работѣ проволочку и остановку (<) то за тое по(д)вергаемъ себе бе(з)побла(ж)ному // штрафу (<). Чего во увѣреніе и в(ь) лутшую твердость дали мы его высокородію сей нашъ добровольній контрактъ (<) и на томъ яко неграмотній упростили вомѣсто насъ неграмотнихъ и во всидѣтельство ниже сего подписатись року и дня вышеписанни(й) (<).

2 зв. // К сему добровольному контракту по устному прошенію выше означенныхъ теслей (<) мѣщанъ и жителей стародубовскихъ Осипа Тимофѣева (<) Омѣ(л)ляна Іванова и Евфима Красноголовкѣ (<) писалъ сей контрактъ и во мѣсто ихъ неграмотнихъ (<) и во свидѣтельство протопопій Стародубовской писарь покровскій священникъ Николай Ждановски(й) подписался.

2.5 'росписка' (подписка)

46

1772 р., жовтня 27, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. VIII, од. зб. 2105

1772 году октября 27 (д).

Я, нижеподписавшійся, далъ сію росписку гдну * полковнику черніговскому Петру Степановичу Милорадовичу (<) в томъ, что за освященіемъ меня в чинъ священнической к церквѣ Свято-троецкой Любецкой (<) не повиненъ в мѣстечку Любечѣ (<) гдѣ я буду жить, горѣлки и никакимъ напиткомъ шинковать (<). А ежели бы я или жена моя чемъ шинковали (<) то оной напитокъ долженъ я даромъ о(т)дать в домъ любецкій господскій.

К сей росписки жытель любецки(й)
Александръ Каме(н)ски по(д)писа(л)ся.

1781 р., листопада 4, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. VIII, од. зб. 2106

1781 года ноября 4 (д).

Я, ниже подписавшийся, далъ сію по(д)писку его высокородію гпдну * бригадиру Петру Степановичу Мылорадовичу (;) в томъ, что дозволенно мнѣ о(т) его высокородія в мѣстечку Любечу у вынокурнѣ моей дѣлать горѣлку чрезъ пять зимнихъ мѣсяцовъ, то есть сего ноября о(т) (1^(r)[o]) слѣдующаго 782 году априля по (1^e) число (;), а не далѣе (.). И видѣланную горѣлку волю я имѣю, гдѣ хотя продавать в стороннихъ мѣстахъ, а в домѣ своемъ в мѣстечку Любечу какъ носаткамы, такъ вѣдрамы, квартамы и чаркамы я нѣ по(д) каки(м) выдомъ продавать не долженъ (/) По(д) лишеніемъ за неисполненіе по сему // вынокурнѣ і с котловъ (:). При томъ ((:)) о(т) сего Боже сохрани (.) ежели бѣ о(т) вынокурнѣ моей издалася пожа(р)ній случай, и о(т) того пожара подѣданнимъ его гпдна * бригадира любецкимъ послѣдовала обѣда, я обовязуюсь всю обѣду о(т) мала и до велика пополнить, на чемъ и по(д)писуюсь съ упрощенными свидѣтелмы. 1 зв.

Сотенній атаманъ *Даніла Каменецкій*,
 Во свидѣтельство по персонално(му) атамана Каменецкого прошенію при печатяхъ подписались
 сотник *Матвей Корицкій*,
 сотенній любецкій возний *Василь Константиновичъ*¹.

3. Засвідчувальна документація

3.1. 'аттестатъ'

48

1757 р., листопада 30, Переяслав

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 50866

По указу ея императорскаго величества самодержицы все-россійской з полковой Переяславской ка(н)целлярій

Аттестатъ

Сего ноября («28») (д). настоящаго 1757 году пода(н)нимъ в(ъ) полковую Переясловскую канцеллярію полковній переясловскій канцелляристъ Иванъ Рогоза доношеніемъ представилъ (,) не вспоминая де его предко(в), кой іменко прадѣдъ Иванъ (,) дѣдъ Якимъ (,) о(т)ць же Стефанъ Рогози ((:)) до рукоположения свя-

¹ Нижче — дві особисті печатки.

щенникомъ (:)) всероссійскому наслѣдственному ея императорскаго величества престолу в давни(х) года(х) чрез тогда бывшіе военныя обращения в козачої должности (,) что верно служили, зсилается на жителствующи(х) в сотнѣ Бубновской старожиловъ (,). Онъ, Иванъ Рогоза, зъ 1743 года началъ служить при полковой канцеляріи і писалъ поручаеміе ему дѣла в должности писцовъ (,) до 748 года, а с того года по усмотрению и опредѣленію той полковой канцеляріи доселѣ дѣйствително служить непорочно полковимъ канцеляристомъ (,) и дѣла тѣ, кой до его принадлежать, ісправляетъ по присяги его вѣрно, порядочно і нелѣтно. Но понеже де за тѣ его службы нѣкакова доселѣ онъ награждения не получилъ, для того тѣмъ доношениемъ оной Иванъ Рогоза просилъ с полковой здешней канцеляріи ко вяшшему поощрению продо(л)жастой службы званіемъ значкового товариства аттестовать (,). И яко подлѣнно, минуя предковъ его, онъ, канцел(л)яристъ Иванъ Рогоза, самъ вступи(в) зъ («743») году в службу канцел(л)яіскую оную поднесъ будучи уже о(т) 748 года настоящимъ канцел(л)яристомъ о(т)правляетъ без всякого порока такъ вѣрно и порядочно, какъ на то

1 зв. учиненная присяга повелѣваетъ // и честному члвку благопристойно есть (,) и надлежи(т) (,) о чемъ всемы, ниже іменованіе, в полковой канцеляріи совершено вѣдае(мъ) и признаемъ безпристрастно (,) за ту его, канцеляристи Рогози, вѣрно ревностную слу(ж)бу достойнимъ би(т) награждения званіе(м) значковихъ товаришей (:). Того рады полковая Перея(с)лавская канцелярия опредѣлили в респектъ показаной порядочной службы (,) и впредь к оной в немъ усмотренной згодности (,) упоминаемомъ Рогозѣ быть полку здешнего значковимъ товаришемъ и для получения о(т) его ясневелможности високоповелителного гдна * гдна * Малаый Россій обоихъ сторонъ Днѣпра і Войскъ Запорожски(х) гетмана ея императорскаго величества дѣйствителного камергера императорской Санктъ-Пѣтербургской Академіи наукъ президента (,) лейбъ гвардіи Измайловского полку подполковника и обоихъ россійскихъ императорскихъ орденовъ стихъ Апостола Андрея и Алеѣандра Невского (,) такожъ полского Бѣлого Орла и голстинского стия Анни кавалера, Россійской имперіи графа Кирилла Григоріевича, его сиятелства Разумовского (,) на то званіе високо повелителного унѣверсала (,) дать сей атестать, кой при надлежащомъ подпису і утвержденіемъ полковою печатю ¹ с полковой Переяславской канцеляріи и данъ в Переяславль 1757 году ноября («30») (д).

Полковникъ Семенъ [?].

Писарь Яким Каневский.

Асауль Як(ов) Пилипенко.

Хоружи(й) Иван Андрѣе(в)скы(й).

Ста(р)шій канцеляристъ Се(р)ги(й) Сезоновичъ.

По(л)кови(й) канцеляристъ Петръ Бохано(в)ский.

¹ Печатка — зліва, внизу.

1754 р., березня 6, Київ

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 57276

Оказатель сего бывшій Академіи Кіевской ученикъ школы риторики (,) *Федо(р)* Калѣновскій в(ъ) прошломъ 1753 (к) году (») марта 30 (д). в(ъ) вѣрности службы ея імператорскому величеству великой государинѣ імператрицѣ Елисаветѣ Петровнѣ самодержицѣ всероссійской (,) такожъ и ѿпредѣленному о(т) ея імператорскаго величества всероссійскаго імператорскаго престола наслѣднику ея імператорскому высочеству благовѣрному государю великому князю Петру Феодоровичу (,) к(ъ) указнимъ присяго(м) в Кіево-Печерско(й) крѣпости (;) в(ъ) церквѣ преподобнаго Феодосія приведенъ (,) и на присяжни(х) листа(х) по(д)писался (;) в(ъ) бытнос(т) же свою онъ, Калѣновскій, при той Академіи обучался благонадежно (,) а содержал себе честно и безподозрительно (,) в(ъ) чемъ ему Калѣновскому и *сей* с той Академіи данъ *а(т)теста(тъ)* 1754 года марта («6») дня.

Академіи Кіевской префектъ и філософій учитель іеромонахъ *Самуилъ Миславскій*¹.

1763 р., січня 8, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 230, од. зб. 6, арк. 30

Атестатъ

Спаского Новгородского Съверского мнтыря * (,) изъ дховного собора (,) оного жъ мнтыря * писару Якову Бѣлозерскому (;) въ томъ (,) что онъ, писарь Бѣлозерскій (,) поданнымъ сего («1763го») года генваря («6го») числа (,) его высокопреподобію гпдну * о(т)цу Феоктисту (,) просилъ увольненія его (,) о(т) той в ономъ мнтрѣ * писарской должности (,) и выдачи аттестата (;). На которомъ его, писаря Бѣлозерского, доношеній (;) его высокопреподобію гпднѣ * отецъ архимандритъ (,) того жъ генваря («7го») числа (,) учиненною резолюціею (,) повелѣлъ его, просителя (,) надлежащимъ порядкомъ наградивъ (,) уволить о(т) той писарской должности (;) и в томъ (,) и о состояній его битности при мнтырской * канцеляріи (,) видать ему и(з) дховнаго Новгородскаго монастыря собора аттестатъ (;). Почему яко за нимъ, писаремъ Бѣлозерскимъ (,) по извѣданю духовнаго собора к(ъ) увольненю его Бѣлозерского о(т) писарской в ономъ Спаскомъ Новгородскомъ мнтырѣ * должности (,) никакова не оказалось препятствія (;) для того (,) такъ в томъ, что

¹ Зліва, внизу — печатка.

онъ, писарь Бѣлозерскій, о(т) оной в Новгородскомъ мнѣрѣ * писарской должности уволенъ (;) яко и что жъ онъ, Бѣлозерскій (,) сначала своего битія в той в(ъ) оно(мъ) Новгородскомъ мнѣрѣ * писарской должности (,) о(т) прошлого («1762») генваря съ («1^(r)0^(o)») сего («1763») годовъ (,) генваря по («7») числа (,) всякіе по канцелярій мнѣрской надлежащіе указніе и челобитческіе дѣла (,) исправлялъ по своей присяжной должности (,) вѣрно и радѣтельно и вель себе чесно и во всемъ постоянно (;), сей ему, писару Бѣлозерскому, з духовнаго Спаского Новгородского Сѣверского мнѣря * собора за подписомъ рукъ (,) в оно(мъ) соборѣ присутствующи(х) (;) и с приложеніемъ мнѣ(р)ской печати и данъ атестать («1763») года генваря («8») числа.

Спаского Новгородского Сѣве(р)ского мнѣра *
намѣстникъ іеромонахъ *Фаддѣй*.
Казначей іеромонахъ *Жерманъ*¹.
Канцеляристъ *Стефанъ Григоровичъ*.

3.2 'свѣдѣтельство'

51

1762 р., листопада 12, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 27771

В бѣгу високопреподобнѣйшому гнѣдну * (,) Стопреображенского Мгарского лубенского мн(с)тира архимандриту (,) Лукѣ мило(ст)ивому ѡ(т)цу і до(б)родѣевъ

Свѣдѣтел(ст)во

Прихода села Ісачок подданства П(.) Андрея Новицкого слугитель Павель Мищенко удо(в) по первой женѣ (,) хошче(т) поняти за себе (,) Агафию Скляриху (,) по первому мужу подану мона(ст)ирску (,) между которими по свидителс(ст)ву старость (,) Лаврѣна Сидоренка да Лукяна Талидона (,) сродства пло(т)скаго і духовнаго і никакого крвнаго не имѣется (;). И что в силѣ указа в (:724^(m)) году генваря 5 (:)дня (,) состоявшогося по фо(р)мѣ ѡбон(х) сторонъ родителѣ тако(ж) і вице означение свѣдители в то(м) (,) что оние, хотящие брачити(с) обон(м) произволениемъ, а не с принуждения, намѣрени (,) зако(н)но сочетатись, к присяги приведени (,). Того ради високопреодо(б)нѣйше прошу я(с)не в Бѣгу вашего високопреподобия по сему свѣдѣтельству фторобрачній квитѣ видать, 1762 года ноябра 12 дня (:).

Іерей *Назарій Даниловъ* и *Мойсей Пронскій*.

¹ Нижче, справа — печатка.

1777 р., травня 11, Київ

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 62423

Свидѣтельство

Изъ Кієво-Подолскаго духовнаго правленія Кієвской академіи школи рыторики студенту Григорію Билецкому дано въ томъ, что онъ, находясь при Кієво-Подолской Набережно-Николаевской церкви въ дьячковской должности о(т) мая 9 (.) 776 года по нижеписанное чи(с)ло (.) вель себе честно и добропорядочно, а при томъ и въ должности своей съ охотою трудился исправно (,) нынѣ же о(т) оной должности по прошенію ево уволенъ и для приисканія ему мѣста свободно о(т)пущень. Чего во увѣреніе и сіе свѣдѣтельство изъ Кієво-Подолскаго духо(в)наго правленія ему, Билецкому, при печати въ Нижнемъ Городѣ Кієвѣ дано 1777 года мая 11 дня.

Протопопъ Кієво-Подолскій *Рома(н)*.

Намѣстникъ *Уласій Яновскій*.

Церкви Успенской Кієво-Подолской іерей
Іоаннъ Левандра.

Писарь діакон *Никита Струцевъ*.

1778 р., березня 26, [Київ]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 65214

Свидѣтельство

Изъ Кієвской Академіи бывшему ученику рыторики (,) уроженцу малороссійскаго Гадяцкаго полку (,) протопопій Опощнянской (,) села Тарасовки (,) церкви Параскевьевской постихарного дьячка Кирила Билецкаго сыну Григорію Билецкому (,) который съ прошлаго 1772 года началъ ученіе отъ нижшихъ классовъ, продолжалъ оное по 1776 годъ до рыторики (,) и въ бытность свою при той Кієвской Академіи вель себя честно (,) дѣль до него никакихъ не касалось, по коймъ бы онъ обвинень или штрафованъ былъ (,) и къ указной присягѣ въ Кієво-братско-училищномъ монастирѣ въ церквѣ Богоявленія Господня находившимся въ Нижнемъ городѣ Кієвѣ у содержанія карауловъ Кієвской рейтарской команды капитаномъ Іваномъ Суковкинымъ («775») года мая («4 (д).») приведенъ (,) въ чемъ ему, Билецкому, сіе свѣдѣтельство дано («1778») года марта («26») дня (.)

Академіи Кієвско(й) префектъ іеромонах *Іоаннъ*.

3.3 'пашпортъ'
(пашепортъ, подорожная,
свидѣтельство, билетъ, былѣтъ)

54

1729 р., червня 13, Глухів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 57183

*Его імперато(р)скаго величества Войска Запоро(ж)ского
обоихъ сторонъ Днѣпра гетманъ Данійлъ Апостоль*

Объявитель симъ пашпо(р)томъ почтеннымъ гпдамъ * воево-
да(мъ), коммендантамъ и всякого чина в городахъ и селахъ вели-
короссійскихъ, тако(ж) по заставахъ команду имѣющимъ, и
всѣмъ, кому о то(мъ) вѣдати надлежи(т) (,) и(ж) Стародубовского
полку Почеповской сотнѣ асауль Иванъ Гу(б)чиць с товарищи
едеть в дѣлахъ полку Стародубовского в Москву (,) и дабы оногo
асаула с товарищи и при ни(х) естніе и пите(й)ные припаси в го-
родахъ и селахъ до(б)роволно к Москвѣ пропускано бѣ(з) за-
де(р)жанія (,) чего для за рукою нашею гетманскою и печатью вой-
сковою сей пашпортъ данъ з Глухова юня 13 (д). 1729 году.

55

1730 р., лютого 20, Москва

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. VIII, од. зб. 1724

*Ея імператорского всепресвѣтлѣйшого величе(ст)ва Войска
Запорожского обоихъ сторонъ Днѣпра гетманъ Данійлъ Апо-
столь*

Объявляемъ симъ ншим пашпо(р)томъ почтеннымъ гпда(мъ)
воеводамъ (,) и комендантамъ в(ъ) города(х) (,) и села(х) приказ-
чикамъ (,) а на застава(х) всякого чина людемъ команду имѣю-
щимъ (,) и всѣмъ, кому о томъ вѣдати на(д)лежатиме(т) (:) и(ж)
обрѣтающійся при насъ в(ъ) Москвѣ бунчуковій товаришъ пнъ
Иванъ Мыклашевскій (,) о(т)пущень в(ъ) домъ свой в(ъ) Малую
Россію и при немъ людей члвкъ двана(д)ця(т) до Стародуба (:)
которому з(ъ) людьми при не(му) будущими (,) дабы по тракту в(ъ)
города(х) (,) и села(х) (,) такъ же и на застава(х) (,) свободній
чинень был пропускъ без(ъ) заде(р)жанія (:). Того рады во увѣ-
реніе ему, пну Мыклашевскому, за рукою ншою и печат(т)ю
войсковою сей пашпо(р)тъ данъ (:) в(ъ) Москвѣ февраля 20 (:)
1730 году.

Зви(ш)менова(н)ни(й) гетма(н) рукою вла(с)ною.

1774 р., вересня 12, Голінка

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 51412

*По указу ея величества государыни императрицы Екатерины
Алеѣѣвны самодержицы всероссійской*

I прочая и прочая и прочая

Объявитель сего малороссійского Прилуцко(г)[о] полку сотнѣ Кобытувской мѣстечка Голѣнки козакъ Иванъ Носенко на одной верховой лошади (,) следуетъ в заграничное полское место в село Спичинцѣ или где можетъ сискать находячюгося тамо на службѣ свойственника своего козака голѣнского Сидора Носенка на перемѣну (:), которому дабы чиненъ билъ вездѣ на караулахъ и заставахъ свободной по силѣ ея императорскаго величества указо(в) пропускъ (,) сей *пашепортъ* з сотенной Кобытувской канцелярии за подписомъ и печатью в благополучномъ о(т) все(хъ) опа(с)ностей мѣстечку Голѣнки данъ (,) сентября (.) 12 (.) (д). 1774 года (:).

Сотникъ *Кобытувскій* [підпис] ¹.

1784 р., квітня 14, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 4552

Свидѣтельство

Объявитель сего уезда Золотоношского села Келеберди житель Федоръ Бруленко, по(д)данний мой, о(т)пущень о(т) меня для заработковъ двумя пароволовими возами на шесть мѣсяцей, считая о(т) ниже писанно(г)[о] чи(с)ла и с отезду, для взятыя покормѣжной.

Дано о(т) меня сіе свѣдѣтельство 1784 году априля 14 дня.

Полковій писарь *Афанасій Яновскій*.

1785 р., травня, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 17636

Былетъ

Объявитель сего губерний Чернѣговской уезда Городницкого житель деревнѣ Козлово(й) подданій мой Афанась Никифоровъ синъ Евтушенко с работникомъ Василемъ Даниловимъ следу-

¹ Зліва — печатка.

еть рѣкою Днепромъ з молотивмъ лесомъ до Киева для продажи онаго, которихъ на учрежденнихъ караулахъ и заставахъ по силѣ указовъ прошу господь, команду имеющихъ, в оба пути туда и обратно чинить свободной пропускъ. Для чего и сие имъ билетъ ¹ о(т) меня данъ за подписомъ моимъ. Дано 1785 году мая.

Прапорщикъ *Филипъ Костантиновичъ*.

59

1794 р., квітня 21, Кременчук

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. VIII, од. зб. 2185

Билѣтъ

Явитель сего екатеринославской пѣшей козачей команды казакъ Василей Коущенко находился на службѣ в сей командѣ за кременчугского казака Федора Чекунова. По выслужении договоренного срока уволенъ, гдѣ жить пожелаетъ, которому въ пути куда потребно, чини(т) свободной пропускъ и въ прожити не делать некакова препядствія. Для чего сей за подьписаніемъ и с приложениемъ герба моего печати данъ въ Кременчугъ апреля («21») (д). (1794го) года.

Подполковникъ [...] *Александръ Трубецкой* ¹.

4. Статутна документація

4.1 'постановленіе'

60

1740 р., квітня 9, б.м.

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 6983

*По благо(с)ловеній Бѣга в(ѣ) Троици славимого при(с)нимъ строеніемъ и опасни(мъ) исправленіемъ в(ѣ) Бѣгу * превелебного его млти * оца городничого лѣтковскаго учиненъ есть порядокъ церковній в(ѣ) мѣстечку Лѣтка(х) в(ѣ) вотчинѣ монастыра Сто-Михайловского Кієво-Видубицкого (;), в которомъ церковно(мъ) порядку абы всегда помножалася хвала Божія и украшеніе (,) постави(л) цехмистра Василя Шикуну (,) абы ѿ томъ прилѣжное имѣлъ попеченіе (,) которій бы то цехмистръ братства збираючи ко(ж)до в свое(м) бра(т)ствѣ звичайніи въ скрынку доходи на ну(ж)ніе потреби и украшеніе церковное (,) чого будетъ*

¹ Замість викресленого *свѣдѣтелство*.

¹ Зліва — печатка.

2145/471. 113/.

Питанъ,

2145/471. 113/.

Листъ сего естествославной Пешки Козаки Команды
Казана Василии пощенио находися на службе всей
Иоанну Баилементуевоу Казана Фереи геновск
Повислужении готовоенноу Стана Уволенна въ жити
Покрелаетъ поштоому Обшии коза татари дини спод
Онои Плотуеи ибтложити ибелати некаша тата
Геттве для его селъ восторженнаеи. Истиме речеи
Зелва моего нестатъ Гали Обиленнаи Казана. 21.

1794го года *Резу...* *Ангу...*
М...

«Билѣтъ», виданий підполковником князем О. Трубецьким кременчуцькому козакови Ф. Чекунову (1794 р.)

пи(л)нѣй по(т)реба не(т)можно цехмистру до рук о(т)давали (;), а братства цеху резницкого для поваги своего цеху повинны мѣти ли(ст) (,) в(ъ) которо(мъ) всякіе по обычаю давному (,) каждого ремесла обряди (,) и уставы, а(л)бо артикули (,) ((:)) ведлугъ которы(х) непремѣнно маю(т) заховатися (:)) мѣють быти выписаны (,) Теди и той порядокъ единимъ, которіе просили мене братство ремесла резницкого (,) абы имъ (,) по ини(мъ) братство(мъ) порядокъ (,) и по ихъ стародавному в(ъ) ремеслѣ обычаю далъ имъ ро(с)пись (,) зъ выписаніемъ всяки(х) обрядовъ на брат(ст)во (;). На якую и(х) слушную и склонную прозбу (,) даю помененному резницкого ремесла братству сей мой листъ зъ выписаніемъ таковаго постановленія (;) во-перви(х), абы помянутое братство объбырали зъ межи себе цехми(ст)ра мужа статечного (,) разумного (,) и уважного (,) порядокъ своего ремесла добре вѣдомого и ведлугъ того порядку братство при(с)тойне исправляющого (,) абы ни в чомъ жадной не мѣль догани (:). А при тако(мъ) порядномъ цехмистру (,) повинны суть яко и іншіе братства ѿ церкви божой (,) и ей украшеніи, при ктитора(х) пи(л)ное имѣть стараніе (,) такожъ и инны(х) добрыхъ и милосердни(х) учинка(х) не забивать (:) яко-то: нищи(х) и уломныхъ

зп. // подлугъ во(з)можности *своей (,) болѣзнуючи(х) посѣщати(,) уме(р)шихъ своимъ стараніемъ погребати (;) между собою болѣзнуючую братію должны посѣщати (:), а престав(л)ши(х)ся такъ же з(ъ) на(д)лежающимъ (о)ряд(д)комъ до гробу запроважати (,) для чего покривало (,) и свѣчи мѣти повинны (,) и сходку за обесланемъ цехи повинны имѣть (:). А которій бы за обесланіемъ цехи не могъ быти (,) маеть дати вини три копѣйки (:) такоужь и на всякіе случаи на похоронъ и на прочое (:). А ежели въ небытно(ст) майстра повиненъ зъ ны(х) нео(т)мѣнно быти челядныкъ (,) а въ небытности челядныки (;) а непо(с)лушній (,) албо кто цѣху задержитъ (,) повиненъ дати вини цеховой шагъ грошей (;). На сходку зойшовшия, не пїятикою и по(с)варами (,) але порадою (,) и розмовою ѿ порядку братерства своего (,) яко и належны(х) церковни(х) потребахъ мають совѣтовати (,) и промишляти (,) якъ бы найлѣпши къ своей церквѣ могли вести порядокъ (,) и церкви божой зъ своего старанія слушній дати поратунокъ (:). Братъ того ремесла прихожій помешканіе безъ вѣдома цехмистерского не маеть дѣлати (,) доколь собѣ цехъ поеднаеть (;) въ якомъ поеднанню повиненъ дати до скри(н)ки таляръ готови(х) гроше(й), фунтъ воску (,) по(л)фунта ладану и братію ушановати по возможно(с)ти своей (:). Братъ когда возьметъ учня в(ъ) науку на лѣта умовніе (,) повиненъ дати до скринки золотій (,) и напиток(мъ) ушановати братію, пселику самъ возможеть (;) до половини умовни(х) лѣтъ (,) приодѣти (,) обути (,) и прикладъ майстеръ маеть дати учневи. По вибитію лѣтъ знову маеть дати до скринки по золотого (;) за гроши учень когда будетъ визволяти мае(т) дати до скри(н)ки золотій (,) и напиток(мъ) братію контентовати (,) по срѣ(б)ному и давно(му) ихъ обыкновенію // . И інніе належно(с)ти находячіе ѿ(т)быти (:) товаришъ вендровній повиненъ первіе быти у цехми(с)тра (,) а цехмистеръ маеть самъ дати его брату, якому будетъ потребно (:) братъ з(ъ) б, атомъ ест и перемовится пере(д) цехмистромъ да примирится (;). Винній в посварцѣ (,) и непокоривій да да(ст) вини до скринки шостака (,) фунтъ воску (,) четвертку ладану (;) а о(б)рази кривавіе (,) и неслушніе рѣчи, яко-то злодѣйство (;) и инные неучтивости, мають ро(с)правлятися в(ъ) дворцѣ мнтырско(мъ) * предъ о(т)цемъ городничимъ (:). Подъ ча(с) ярмарку о(т) пріе(ж)жи(х) мають братъ штихового шагъ ѿ(т) майстра (:). Которій посторонные ремесники того ремесла не мають куповати скота безъ оповѣди цехми(ст)ревой (:). Яковій порядокъ и постановленіе абы в братствѣ реме(с)ла резницкого было в цѣлосты (,) не о(т)мѣнно заховано по старши(х) братіяхъ. Пи(л)но того варуемъ, зичачи абы и инные братства, видячи ихъ слушній порядок (,) и чулость ѿ церкви ^стой стыгеля[?] Николая себѣ брали прикладъ поря(д)ного братерского строенія (;).

Того ради для лучшего увѣренія рукописаніе свое при мещана(х) лѣтковскихъ покладаю.

В(ъ) по(д)линно(мъ) по(д)пи(с) (:)

Іеромона(х) Ісаія лѣтко(в)скій горо(д)ничій.

С подлѣннимъ // сводылъ писарь *Артемъ Іевимович*
1740 («года») априля 9 (д).

2 зв.

5. Обліково-статистична документація

5.1 'вѣдомость' (видѣніе, вѣдѣніе)

61

1727 р., листопада 20, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56909

Року 1727 мѣця ноєврія 20 дня

Вѣденіе по(л)ку Нѣжинского сотнѣ Шаповаловской (,) ско(л)-ко роково(й) повинности с(ъ) посполити(х) людей бывшому коменда(н)ту батуринскому Аненку (,) и прочиймъ комендантомъ по немъ вибиралось (;) и ско(л)ко тепе(р) гѣдну * коменданту вновъ положенной дани собирае(т)ся (,) за сознатемъ старинни(х) людей, жителей шаповаловскихъ (,) именно zde слѣдуетъ (.)

Николай Бороденко (,) Дашко (,) Іванъ Москалецъ (,) Прокопъ Сидоре(н)ко, Матвѣ(й) Омелляненко сознали:

За Аненка собиравлось денегъ сто пя(т) золотихъ (.),

жита двадця(т) осмачокъ,

овса двадця(т) осмачокъ,

ячменю деся(т) осмачокъ,

крупъ деся(т) четвериковъ,

барановъ дванадця(т) (;)

гусей дванадця(т),

качокъ дванадця(т).

Сѣна кошовали сорокъ ски(р)тъ (,) а послѣдокъ са(л)дати скошовали на степу сѣна. //

1 зв.

Уже тому пя(т) лѣтъ (,) якъ нѣшнему коменданту дан(ъ) вновъ положенная собирается о(т) села Шаповаловки.

Денегъ двѣстѣ золоти(х) без(ъ) десяти золоти(х) пе(р)шого года,

жита двѣстѣ четвериковъ,

ячменю двѣстѣ четвериковъ,

овса чотиреста четвериковъ,

пшона пя(т)надця(т) четвериковъ,

крупъ пя(т)надця(т) четвериковъ,

гороху пя(т)надця(т) четвериковъ,

1727

С 30
Свѣдѣніе о полку Нѣжинскомъ

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году
по повелѣнію Его Величества Императора Петра Великаго
Свѣдѣніи о полкѣ Нѣжинскомъ въ войско въ 1727 году
Свѣдѣніи о полкѣ Нѣжинскомъ въ войско въ 1727 году
Свѣдѣніи о полкѣ Нѣжинскомъ въ войско въ 1727 году

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году
по повелѣнію Его Величества Императора Петра Великаго

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году

Въведеніи полка Нѣжинскаго въ войско въ 1727 году

36

«Въденіе полку Нѣжинскаго сотнѣ Шаповаловской» (1727 г.)

пшеници пя(т)надця(т) четвериковъ,
сѣ я пя(т) адця(т) четвериковъ¹,
бар. н ѡ сѣо тридця(т) пя(т) пе(р)шого року,
другого року сто тридця(т) три,
кабановъ годованихъ по(л)шестдеся(т) пе(р)шого року (.)
качокъ двѣстѣ,
курокъ о(т) вола по три,
гусей сто,
яецъ в(ъ) годъ пя(т) тысячъ.

ω(т) вола в(ъ) годъ по ква(р)тѣ масла (.) по ква(р)тѣ олѣй.
Ки(л)ко жунокъ в(ъ) хатѣ буде(т) (.) каждая (б) жу(н)ка з(ъ)
своего ліону двадця(т) пасомъ спряла (.) а накиданого ліону
ско(л)ко назначи(т) прикажчикъ (.) то(л)ко бѣ вистатчили пря-
деного (.) // З весни плуговъ двадця(т) ору(т) тижден(ъ) еденъ (.)
и которіи люде збѣгліи покидали поля (.) тіе поля ору(т) и жну(т).

Сѣно кося(т) чотири недели (.) с(ъ) хати (.) по два албо по
три человѣка не смотря и подсусѣдка.

Тое сѣно прика(ж)чикъ спровавши немалою ценою, наку-
пи(т) гречки, и на каждой дво(р) по чотири четверики накида-
е(т) круп(в) дра(т) (.) означивая мѣрою вистатчи(т) крупы (.)
которіе крупы и прочіе збожа звозя(т) люде в(ъ) Москву до города
Рѣчина (.)

Прика(ж)чика з(ъ) женою и с(ъ) служите(л)ми его каждого
дня по чередно годуютъ люде (.) и чтобъ потрави были добріе (.)

Сторожей чотири каждого дня (.) и ночи в(ъ) дворѣ бываю(т) (.)

К сему сознатию рука(ми) своїми крести написали ниже сего:

Я, *Ничипо(рѣ) Губскій*, пишу рукою моею крестъ.

Я, *Николай Бородеико*, пишу рукою моею.

Я, *Дашко*, пишу рукою крестъ.

62

1728 р., б.ч., [Шаповалівка]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56910

Бѣдѣніе ω(т) шаповаловски(х) мужиковъ, ско(л)ко за пре(ж)-
нихъ бившихъ ге(т)манов, яко и за покойного Скоропа(д)ско-
(г)ло(т) видѣвали (.) по вида(н)ной уставѣ з Войсковою енерал-
ной ка(н)це(л)ляріи за подписомъ руки ге(т)манской (.) буду-
чимъ владѣльцамъ Анненку² и про(т)чіймъ пре(ж)де его,
Анненка, и по немъ владѣющимъ Шаповаловкою годовою пови(н)-
ности. І ско(л)ко по своему хотѣнію тепе(р) гднѣ * комен-
дантъ Бо(г)данъ Григоріевичъ беретъ в(ъ) на(сѣ) в(ъ) годъ.

Анненку в(ъ) годъ выдавали всякой пашнѣ и живности (.)
по указу ге(т)ма(н)ско(мъ). Жита батуринской мѣри вусѣм-
на(д)ця(т) осмачокъ,

¹ Справа п р и п и с к а: «батуринской мѣри».

² Літеру н у позиціі після е помилково пропущено.

ячменю деся(т) осмачокъ;
овса двадця(т) осмачокъ и по(л) чва(р)ти осмака (,))
пшона по(л)чва(р)ти осмачки,
барановъ дванадця(т),
гусей дванадця(т),
утокъ чотирена(д)ця(т),
грошей золоти(х) сто (,)) и пять злоти(х).

Съна кошовали на степу ски(р)тъ три(д)ця(т). I оное сѣно перевозили в(ъ) Батуринъ (,)) и в(ъ) Глуховъ уже владѣющи(мъ) Вестову и Кгагарину.

А бо(л)ше всяки(х) работи(з)нѣ ему, Анненку, и про(т)чіймъ владѣлца(мъ) не работали (,)) и поля не пахали (,))

Прика(ж)чика в(ъ) Шаповаловцѣ нѣко(г)да не бивало (,)) а вѣдали ми одно(г) | о | со(т)ника (,)) понеже под(ъ) сотнею тамо(ш)ною всѣ мужики шаповаловскіе находились (,)) для того (,)) что всякіе переїзди о(т)бывали (,)) яко и тепе(р) (,)) тое дѣйствуемъ (,)) А ко(г)да при(й)де время оную вишписа(н)ную повинно(ст) о(т)давати (,)) то указо(мъ) бивало ге(т)манъ своймъ до со(т)ника пише(т) (,)) и жъ би тая пода(т) о(т)правлена была до владѣлци (;)

I зв. по которому указу со(т)никъ уже на(мъ) приказуе(т) (,)) //

Противъ пре(ж)ней выдачи пре(з)рѣвши(й) господинъ коменда(н)тъ вида(н)ную уставу Войсковой енера(л)ной ка(н)целлярій (,)) самъ по своему хотѣнію (,)) о(т) того часу, якъ завладѣлъ Шаповаловкою, оставивъ дачу и взимае(т) в(ъ) годъ (,)) а іменно (;):

жита батуринской мѣри пя(т)деся(т) осмачокъ,

овса сѣмъ деся(т) осмачокъ и пя(т) осмачокъ,

пшеницѣ три осмачки (,)) три че(т)верики,

пшона три осмачки (,)) три че(т)верики (,))

гороху три о(с)мачки (,)) три че(т)верики (,))

сѣмя три осмачки три четверики,

по ква(р)тѣ ма(с)ла о(т) вола и то(г) | о | триста ква(р)тѣ по ква(р)тѣ олѣи о(т) вола и то(г) | о | триста ква(р)тѣ

овець двѣстѣ и три(д)ця(т).

Кабановъ годованихъ шѣсть деся(т),

гусей триста (,))

утокъ триста (,))

курей шѣсть со(т),

яецъ пя(т) тысящъ;

грошей двѣстѣ золоти(х).

Ко(ж)дого году вла(с)ной своей гречки накидаетъ по триста че(т)верико(в) на всѣхъ мужиковъ (,)) и оную гречь (,)) передравши на мѣлкіе крупы жо(р)нами (,)) о(т)даемъ ему по(л)тора ста че(т)вериковъ половинную ча(ст) круповъ (,)) якіе о(т)возимо на своихъ власни(х) коня(х) в(ъ) Москву до города Ричина (;) в якомъ пути за бездоро(ж)жемъ лишае(м)ся своихъ коней и пѣши о(т)то(л) приходимъ (,)) //

2 Прика(ж)чика ((:) яко(г) | о | в(ъ) насъ нѣкогда не бивало (:)) з(ъ) женою и дѣтми ко(р)мит(ис) на день по два рази страву вареную носимо (,)) в(ъ) мя(с)ни(й) день (,)) что(б) была штука мяса (,)) ку(р)ка или гуска, паляницѣ (;) , а в(ъ) по(ст)ній день рыба свѣ-

жая (,). А ко(г)да хто за убожествомъ своимъ мало чего о(т)несе(т) ему, прика(ж)чику (,) мяса или риби (,) то прика(ж)чикъ, а найба(р)зѣй жена его го(р)шки побю(т), а само(г)ло изъ(ъ) очей зжѣну(т) (,) Прадива на всякую жунку ((:)) ско(л)ко буде(т) в(ъ) хатѣ (:)) своего накинеть (,) с которо(г)ло пряду(т) пасомъ по двадця(т) (;), а тому з своего вла(с)но(г)ло прадива ко(ж)дая жунка напрудѣтъ(ъ) же пасомъ двадця(т) (,) на мотовило косо-го (,) са(ж)ня (,) сорокъ пасомъ.

Пшоно и горѣлку куфами возимо в(ъ) Москву до города Ѡ(р)ла (,) своими ко(н)ми и за своею ха(р)чу (,) и до города Туль (,) Сѣна на степу накошуемо ((:)) чего ми з вѣку нѣ на о(д)но(г)ло владѣльца не работали (:)) ски(р)тъ по триста (,) а на оную косо-видо (,) ко(ж)ди(й) господа(р) посилаемо по два чловѣка (,) или самъ нанявши к(ъ) себѣ другого, идемо за своею ха(р)чу (,) и чрезъ все лѣто косимо (;).

А когда упораземъ сѣно (,) то тамъ же на степу чрезъ все лѣто и зиму два чловѣки почере(ж)но стережемо того сѣна (,) Якое сѣно на ве(с)нѣ прика(ж)чикъ продае(т) ски(р)ту по (д)ва рублѣ (,) и по (т)ри згу(н)ника(мъ) (,) И куда онъ прода(ст) (,) то мы усе до того мѣста перевозимо своимъ конми (.)

На то(мъ) же степу звѣку не орували (;), а ми тепе(р) ему, коме(н)да(н)ту, оремо то(т) степъ своимъ волами (,) и пашню сѣемо на ски(л)ко со(т) копь (,) но еще и тое поле (,) которое прика(ж)чикъ пош(т)нима(л) (,) в(ъ) козаковъ и въ мужиковъ (;) своимъ волами пооравши, засѣваемо (,).

І когда при(й)де время (,) то оную пашню ((:)) оставивши свою в(ъ) полѣ роботу (:)) пожавши, перевозимъ (,) и не имѣючи себѣ свобо(д)ного, не ти(л)ко //

буде(н)но(г)ло дня (,) но и нде(л)ного и праздничного, молотимо 2 зв
и пораемо (,) а себѣ чрезъ все лѣто нѣчего не придбаемо (,) и такъ за немалою тяжестью и незносною работизною оста(т)него хто имѣвъ у себе убоже(с)тва лишився (,) а іній из(ъ) села не маючи чимъ его о(т)бути, пошли (.)

До двора его (,) которій онъ ш(т)нявши о(т) со(т)нѣ (,) построенній на козацки(х) грунта(х) на лошадей государевы (,) в(ъ) якомъ тепе(р) прика(ж)чикъ живе(т) и всякая скотина его гдна * коме(н)данта зостае(т), наймаемо овчара до овецъ, рикуню до товару, а до коней, которіе лѣто и зиму на станѣ стоя(т), такъ же до свинней и індіковъ досмо(т)рева(т) (;) на ко(ж)діе су(т)ки ходимо по (т)ри чловѣка почере(ж)но (,) а осо(б)ливо до ти(х) коней, которіе в(ъ) полку ходя(т) (,) ходимо (ж) по три чловѣка на сторожу (;) да к тому (ж) двору на всю скотину, якої буде(т) со(т) на пя(т), чрезъ(ъ) всю зиму з(ъ) степу возимо сѣно ми(л) за три (,). А лѣтомъ (,) почере(ж)но траву возимо з своихъ вла(с)-нихъ сѣножатей (,) до двора (ж) (;).

В(ъ) Глуховъ до его (ж), господина коменда(н)та (,) уставичне сѣно и па(ш)ню его, которую мужиками прироби(т) возимо (,) и ко(г)да привеземо и поскидаемо в(ъ) дворѣ его в Глуховѣ з(ъ) возовъ сѣно и пашню, то онъ самъ, господинъ комендантъ, прикаже(т)

на(с) не о(т)пустити и возимъ ндѣль по двѣ дрова до винницѣ и до двора за свою ха(р)чу (,) так же груби топимо, муку сѣмо (,) воду своїми вла(с)ними конми по цѣломъ мцю * в(ъ) Глуховѣ почере(ж)но до двора его возимо (,) и ха(р)чующися ти(мъ) (,) оста(т)ную свитину з хре(б)та збуваемъ (.)

А сего 1728 (:) року, ко(г)да привезли сѣно в(ъ) Глуховѣ (,) то онъ, господи(н) коменда(н)тъ, загна(л) на(с) в(ъ) село Вихторовѣ (,) и тамъ орали ми ему сушками на жито недель чтири вла(с)ними ко(н)ми и за // своєю ха(р)чу (:). А всѣхъ ти(л)ко 3
імѣ(т)ся насъ в(ъ) Шаповаловцѣ мужиковѣ доста(т)нихъ, убоги(х) и по(д)сусѣлковѣ, вусѣмъдеся(т) (.)

Якую тяже(ст) ншу и работизну zde написавши до звѣрхнѣйшой власти подаючи (,) просимъ милостива(г) | о | респекту и ув ()ненія (.) Ту(т) же подаемъ вѣдѣніе ско(л)ко прика(ж)чикъ шаповаловски(й) Я(р)мола(й) людей билъ и про(т)чіе зби(т)ки чинилъ в(ъ) селѣ шаповаловски(мъ) мужикамъ, а іменно (.) :

Ма(т)вѣя Омеляненко батожемъ и ка(н)чуками би(л) неща(д)но (.) , ногами топталъ (,) за тое, что договорова(л) прика(ж)чику, даби гроши провія(н)товіе, и(мъ) забраніе, пове(р)нулъ сѣмъ деся(т) золоти(х) (,) . И о(т) того бою Ма(т)вѣй тяжко хоровала(л) и сакраме(н)това(л)ся (,) в(ъ) 726-мъ году (,) .

Того (ж) Ма(т)вѣя другимъ разомъ билъ до сме(р)ти (,) за тое, что сказа(л): «Я буду за свое побит(т)е суплѣкова(т) до звѣрхнѣйшой власти».

Федора Пчоленка неща(д)но билъ, за волоси рвалъ (,) ногами топталъ за тое, что не по(д)писова(л)ся данѣ дава(т) (,) и якого войтомъ хотѣлъ прикажчикъ ¹ по своему самово(л)ствію наста(в)и(т), того ему Федо(р) претилъ.

Того (ж) Федора Пчоленка другимъ разомъ билъ, что о(т)казал (,) : «По чему хочѣ(т) пнѣ, нехай бере(т) данѣ, то(л)ко ми не по(д)пишемся (,)» и с нимъ пяти чловѣкъ (,) — Василя Бодюча (,) Грицка Шостака, Ничипора Губского (,) Остапа Башту (,) Пе(т)ра Борисенка (,) а по томъ побой, в(ъ) коло(д)ки позабивавши всѣхъ, попроводи(л) до Глухова къ // господину коме(н)да(н)ту (,) и о(т)то(л) припровадивши в(ъ) дво(р), прозиваеми(й) Ременовѣ (,) канчуками всѣхъ билъ (,) а Федора Пчоленка найго(р)ше (:). А потимъ зо(б)равши всѣхъ людей до школи, велѣлъ дяку імена попо(д)писова(т) о видачи дани (:). 3 зв.

Прошлого 1727 (:)⁽¹⁰⁾ году Ничипо(р) Гу(б)скій договори(л) прика(ж)чику (,) что по пунктамъ Бо(г)дана Хме(л)ницкого такой подачи и работизни не било (,) . За тое прика(ж)чикъ его нещадно бато(ж)жемъ билъ (,) и с нимъ другого, прозиваемо(г) | о | Юре(з)ка (.) Василя, Моска(л)цево(г) | о | сна два рази билъ безвинне (.) Грицка Ма(т)вѣенка прика(ж)чикъ велѣлъ десяти(н)ка(мъ) би(т) неща(д)но, о(т) якого бою Грицко Ма(т)вѣенко в(ъ) чтири днѣ уме(р) (.) Прика(ж)чикъ велѣлъ едно(г) | о | коня (:)

¹ Літера ч у позиції після ж пропущена.

которій лѣто и зиму на станѣ стоить (:)) велѣлъ по се(р)цямъ. Василевъ Бодюку, старому чловѣковъ (;), доводи вести (,) которо(г)ло конь до сме(р)ти приби(л) (.) Ѡ(т) того и поме(р) (;).

Івана Кущенко неща(д)но билъ без вини (,) и брата его Алеѣья (,). По сѣно ко(г)да висилае(т) прика(ж)чикъ на степь, то мало кого не бе(т) за тое, что(б) и через мѣру возили, накладали, хоча и по бездоро(ж)жю (,).

Козаки з(ъ) посполитими опасую(т)ся брачитися для того, что прика(ж)чикъ (,) по по(л)тинѣ или по два золотій бере(т) кунциѣ (,) а ини(х) и бе(т) за нео(т)да(н)л[е] кунциѣ (,) а іме(н)но: Васня Те(р)ницкого, козака, би(л) неща(д)но (,) и золоти(х) два взя(л) кунциѣ.//

4 У Федора Свириденка (,) взя(л) кунциѣ из(ъ) шостаком зо(л) два

У Прокопа Те(с)ленка золоти(х) два взя(л) кунциѣ жъ (,). Да онъ же, прика(ж)чикъ (,) гай повирубова(л) (,) козацкіе и мужи(ц)кіе.

У Семена Ринковенка, мужика, гай изрубаль (,).

У Івана Татаре(н)ка, мужика, гай изрубаль.

У Пе(т)ра Сепика, козака, гай изрубаль.

У Івана Ма(р)ченка, козака, гай изрубаль.

У Грицка Ти(т)тки, козака, гай изрубаль.

І многимъ тако и козакамъ, яко и мужикамъ (,) зби(т)ки в(ъ) опу(с)тошенню гайовъ (,) и зди(р)ства чинить (;).

Данило Дашко, войтъ шаповаловски(й),

Ничипоръ Губски(й),

Ма(т)вѣй Омеляне(н)ко,

Миколай Бороденко, Прокупъ Сидоренко,

Васи(л) Бодюкъ, Алеѣѣ Кущикъ, Васи(л) Биланъ,

Федоръ Пчоле(н)ко,

Яковъ Ка(л)нѣенко зо всею громадою.

63

1738 р., б.ч., [Бахмач]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. І, од. зб. 51251

Вѣдомо(ст) именная в(ъ) Войсковую енералную канцелярию коликое чи(с)ло сотнѣ Бахмацкой виборнихъ козаковъ и ихъ подпомощниковъ самихъ лучшихъ разнимъ владѣльцамъ спродалося чили такъ по(д)дались, такожь в(ъ) Енералную войсковую артиллерию и в компанѣю отойшло з(ъ) 1736 по сей 1738 года, а кто ѿни именно, в томъ значить нижей 1738 году спораженна.

С е л а К у р е н ѣ

Спродавшиенся чили такъ поддавшиен(с) кераси(р)ского Минихова полку гідну подполковнику Юостову виборние козаки и под-

помощики, а именно:

Грицко Скребець
Гаврило Га(р)иленко
Гарасимъ Лашко
Грицко Скочко
Фе(с)ко Шулженко
Не(с)теръ Папоротний
Тимошъ Гмира
Яцко Пъхотинець
Сидоръ Панченко
Иванъ Сипливенко
Кирило Мацко
Тимошъ Курганъ
Климъ Курганъ
Тимошъ Хоменко
Павель Булашенко
Фе(с)ко Руденко
Семень Слухаенко
Андрѣй Бихкаленко
Иванъ Коша(р)ний
Савка Ткачъ
Фе(с)ко Сипливенко

Василь Булахъ
Яковъ Хвененко
Корнѣй Сипливий
Степанъ Губаръ
Иванъ Шулженко
Никита Величко
Лева
Трохимъ Пъхотинець
Максимъ Коваль
Лаврѣнь Устичъ
Ничипорко Старши(й)
Иванъ Уласенко
Гордѣй Маценко //
Иванъ Припахайленко
Иванъ Хадорошиха
Борисъ Хоменко
Хведор Самко
Гаврило Бережненко
Дени(с) Пъшенко
Иванъ Слабѣй
Ка(р)пъ Куриленко

1 зв.

Итого — 42

Спродавшися чили такъ поддавшися ѡхочокомонного по(л)-
ку сотнику Василию Ча(с)нику виборние козаки и и(х) под-
помощики:

Тимошъ Силка
Прокопъ Коша(р)ни(й)
Василь Бойко
Яцко Ли(т)винъ
Мойсѣй Кебенко
Романъ Зубовъ зя(т)

Стецко Коша(р)ни(й)
Грицко Семененко
Ќни(с)ко Бойко
Никита Съренко
Гаврис Пилипенко

Итого — 11

Спродавшися чили такъ по(д)давшися енералному во(й)ско-
вому подска(р)бию Андрею Марковичу виборние козаки и ихъ
подпомощики:

Иванъ Есупенко
Ярошъ Бурдюкъ
Никита Че(р)нишъ

Иванъ Бурдюкъ
Василь Отрушко
Ничипо(р) Жукъ

Итого — 6

// Спродавшися чили такъ поддавшися бунчуковому товаришу 2
Михайлу Скоропадскому:

Яцко Срачка
Евфимъ Федо(р)ченко

Василь Кизичъ
Итого — 3

Поддавшися под войсковую енералную а(р)тилерию вибор-
ние козаки и подпомощики:

Наза(р) Полонский
Иванъ Хвесенко
Халимонъ Фесенко

Савка Коляда
Иванъ Рубан
Грицко Гузка

Остапъ Мазниця по(д)давши(с) по(д) енералную войсковую
а(р)тилерию, не вѣстно чиєю шинкуеть горьлкою и тимь о(т)
служби войсковой ухилается и еще собою будто скупиль коза-
ка с(ъ) подпомощиковъ да также о(т) ѡбщихъ народныхъ козац-
кихъ тягостей уво(л)няет, а ѡного козака не (с)купиль, но по
(с)войству такъ прихилиль. Итого — 7.

Пошедшие в охочокомонной Ча(с)никовъ полкъ виборние
козаки:

Маѣимъ Чабанъ
Иляш Борщъ
Сидо(р) Грищенко

Хома Устичъ
Петро Жиленко
Итого — 5

При по(л)ковой Нѣжинской канцелярни служа(т) виборние
козаки:

Михайло Че(р)нуха
Ка(р)пъ Корецкий

Стефанъ Роба
Итого — 3

Ито(г){о} все(г){о} ѡ(т)далилось о(т) сотнѣ виборни(х) коза-
ко(в) и по(д)помощико(в) 77.

Василь Покотило, сотникъ ба(х)мацки(й).

64

1748 р., січня 1, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 61446

*Вѣдомость, коликое число (,) в которомъ году ваговихъ денегъ
з Роменской важницѣ в зборѣ имѣлось начавъ 1738 году августа
от 1 числа по настоящий 1748 годъ генвара по 1 чи(с)ла, о томъ
ниже сего явствуует*

а именно	ру(б)лѣ	копѣйки
в 1738 году за декабрь мць	121	63
за 1739 годъ	726	22
за 1740 годъ	792	31
за 1741 годъ	2005	84
за 1742 годъ	1174	28
за 1743 годъ	1489	18
за 1744 годъ	1590	8
за 1745 годъ	1343	43
за 1746 годъ	1746	29
за 1747 годъ	1871	55

1750 р., б.ч. і м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56231

Вѣдомость коликое число по ревизіи («1750») году за ниже писанни(ми) чинами (<(:)> которые при виборѣ в(ѣ) гетмані его сиятельства графа Кирилла Григориевича гдѣна Разумовского по(д)писавшимись (<(:)>) состояло во владѣній дворо(в), безъдворни(х) хатъ, такъ же конни(х) и пѣши(х) по(д)судковъ (<(:)>) и коликое число по расположению взискать доводится

Полку Миргородского	дворовъ	бездворных хат	по(д)су- сѣ(д)ковъ		рубль	копейки
			конныхъ	пѣшихъ		
Бунчучного генералного Дамяна Оболонского:						
в селѣ Вишняка(х)	16	56	<»>	<»>	10	96
в селѣ Горошинѣ	13	33	<»>	8	7	35
в слободки Демяновки	7	10	<»>	<»>	2	62
в селѣ Оболонскомъ	21	42	<»>	<»>	9	66
Полковниковъ — миргородского Капниста:						
в мѣстечку Балаклѣй	19	64	<»>	7	12	92
в(ѣ) городѣ Сорочинця(х)	21	13	<»>	<»>	5	31
в селѣ Обуховцѣ	19	72	<»>	1	13	88
в селѣ Зуевцях	39	81	<»>	14	18	95
в селѣ Поповки	15	58	<»>	4	11	26
в селѣ Трубайцяхъ	11	52	<»>	<»>	9	56
в селѣ Зайчинцяхъ	9	54	<»>	<»>	9	54
в селѣ Биляка(х)	26	46	<»>	<»>	11	6
в слободки Даниловки	7	23	<»>	<»>	4	57
в(ѣ) хуторѣ Марянопольскомъ	4	11	<»>	<»>	2	29
в селѣ Дмитровки	11	17	<»>	<»>	4	31
в(ѣ) мѣстечку Манжалій	35	85	<»>	8	18	67
в деревнѣ Ламаной гадяцкого — Петра Галецкого:	4	17	8	5	3	87
въ мѣстечку Багачки	8	67	<»>	<»>	11	33
// Бунчуковихъ товарищей:						
Ивана Остроградского —						
в(ѣ) городѣ Голтвѣ,	7	10	<»>	<»>	2	62
в деревнѣ Броварка(х)	6	13	<»>	<»>	2	91

1 зв

Полку Миргородского	дворовъ	бездворних хат	по(д)су- сѣ(д)ковъ		рублѣ	копейки
			коннихъ	пѣшихъ		
в(ъ) слободки Буняковки Петра Ломѣковскаго — в селѣ Шафоростовцѣ, в селѣ Милюшкахъ	4 1 10	42 <» 35	<» <» <»	<» 10 6	6 <» 7	94 56 9
Обозного полково- го миргоро(д)скаго Федора Москова						
в(ъ) слободки Меловатой в селѣ Дмитровки При хуторѣ на речки Омел- нику	11 9 <»	43 22 <»	<» <» 8	<» <» 4	8 4 <»	21 74 64
в селѣ Хорошка(х) в селѣ Шиловецѣ в селѣ Каленика(х)	19 3 7	32 15 17	<» <» <»	<» <» <»	7 2 3	84 73 67
Судій полковаго миргородскаго Федора Ост- рогра(д)скаго — в(ъ) городѣ Голтвѣ						
в селѣ Маюйловцѣ в деревнѣ Броварка(х) при хуторѣ Поповой	11 6 5	61 11 16	<» <» <»	<» <» <»	10 2 3	91 61 20
Писара полковаго Федора Козачковскаго — в селѣ Черевка(х)						
в селѣ Стецевцѣ в слободки Федоровки	3 16 11	78 23 11	<» <» <»	1 <» <»	13 6 3	82 1 41
Монастира Никола- евскаго Нового- родскаго [о] — в городѣ Городищи						
2 // в селѣ Максимовцѣ въ деревнѣ Погребка(х) в селѣ Твердохлѣбахъ в деревнѣ Яроша(х) в селѣ Пирога(х) в деревнѣ Опришкахъ в селѣ Жука(х)	33 15 14 2 2 9 6	50 25 19 2 10 10 <»	1 <» 1 <» <» <» <»	5 1 7 <» <» <» 11	8 6 5 <» 1 2 1	98 4 19 43 62 82 94 40

Полку Миргородского	Всего	Полковник	Полковник		Всего	Полковник
			Полковник	Полковник		
Бунчуковскіх Потаришскіх						
Івана Остроградского Второвъ Толмачъ - - -	7	10	2	62
Варлаамъ Броварскі - - - - -	6	13	2	31
Владимір Бундинович - - - - -	4	42	6	94
Петра Ломисненского Велатъ Шафоростовичъ -	1	10	..	56
Велатъ Милешкачъ - - - - -	10	26	..	6	7	9
Ободного Полковника Миргородского Флора Моснова						
Владимір Силаватинъ - - - - -	11	43	8	21
Велатъ Дмитровичъ - - - - -	9	22	4	14
Прихутиръ Мартинъ Омелянскі - - - - -	8	4	..	64
Велатъ Коршакъ - - - - -	19	32	7	84
Велатъ Шиловичъ - - - - -	5	15	2	75
Велатъ Палеминъ - - - - -	7	17	5	67
Суднъ Полковника Миргородского Флора Остроградского Второвъ Толмачъ						
Велатъ Маноилевичъ - - - - -	11	61	10	21
Варлаамъ Броварскі - - - - -	6	11	2	61
Прихутиръ Павловъ - - - - -	5	16	5	20
Писара Полковника Флора Податненского Велатъ						
Дервиль - - - - -	15	78	..	1	15	82
Велатъ Ступичъ - - - - -	16	23	6	11
Владимір Флорскі - - - - -	11	11	5	11
Монастыря Миклашево Пиволо Роденъ Второвъ						
Торашинъ - - - - -	17	40	1	5	8	98

«Вѣдомость, коликое число по ревизіи... полку Миргородского...» (1750 р.).
Середина документа

Полныя импорозначеня	Службы	Службы		Службы	Службы
		Службы	Службы		
дворянъ импорозначенъ	33	50	1	5	43
дворянъ импорозначенъ	15	25	-	1	6
дворянъ импорозначенъ	14	19	1	7	5
дворянъ импорозначенъ	2	2	-	-	62
дворянъ импорозначенъ	2	10	-	-	1
дворянъ импорозначенъ	2	10	-	-	2
дворянъ импорозначенъ	6	-	-	11	1
дворянъ импорозначенъ	21	50	-	-	10
дворянъ импорозначенъ	-	-	4	3	-
дворянъ импорозначенъ	36	-	-	5	19
Итого - 551478 43 100 715 81					

«Влажность, козиков число по ревизіи... полку Миргородского...» (1750 р.).
Кіевъ документа

Полку Миргородского	дворовъ	бездворних хат	по(д)су- сь(д)ковъ		рублѣ	копейки
			коннихъ	пѣшихъ		
в(ъ) городѣ Власовиѣ	21	50	⟨κ⟩	⟨κ⟩	10	81
При хуторѣ на речки Омел- нику	⟨κ⟩	⟨κ⟩	4	3	⟨κ⟩	36
Монастира Соро- чинского в селѣ Пере- возо(в)цѣ	⟨κ⟩	36	⟨κ⟩	⟨κ⟩	5	40
Итого	555	1478	23	100	315	88

Старши(й) войскови(й) канцеляристь
Александръ Давидовъ.

66

1752 р., б.ч., [Прилуки]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 54870

*Вѣдомость полку Прилуцкого сотнѣ Красноколяди(н)ско(й),
какіе іменно села по способности мѣсть до Карабутовской сотнѣ
ω(т)дѣленни ⟨,⟩ а кой при той Красноколяди(н)ской сотнѣ ωстав-
ленни ⟨,⟩ и сколько в онихъ селахъ козаковъ выборнихъ и по(д)-
помощико(в) ⟨,⟩ такожъ посполитыхъ дворовъ і хатъ явствуесть
под симъ [1752].*

Показаніе соте(нѣ) і селѣ	козаковъ				посполи- тнхъ	
	выборнихъ		подпомощи- ко(в)			
	дво- ро(в)	хатъ	дво- ро(в)	хатъ	дво- ро(в)	хатъ
Сотнѣ Кобытув- ско(й):						
село Голѣнка	48	110	21	39	13	27
село Депоука	56	135	38	82	5	23
село Фесюука	4	9	1	5	32	68
село Гыряука	9	25	7	8	20	42
в слободки Скоропа(д)ского подсусѣдковъ 7						

Възломства, поименно прибулого сотниъ Красноколядинской
 Хайи именно села по способности мѣсть до Карабутовской
 снхъ сотниъ бѣдѣннхъ, а иной третей Красноколядинской
 сотниъ шестидѣленни, а именно боняхъ сѣлахъ Козановъ въ
 боняхъ и тепелошхид, таиноу Постолѣтнихъ бѣдо
 роевъ хатиъ явстнуеть Подхитъ

Показаніе соте ієдів	Козаново				Постолѣтнихъ	
	Обборникъ		Подтемошнхъ		Хороши	Хитѣ
	Хороши	Хитѣ	Хороши	Хитѣ		
Сотниъ Козановъ						
село голѣнна	48	110	21	39	15	27
село дѣтшинона	56	135	58	82	5	23
село Шедина	4	9	1	5	52	68
село Тувама	9	25	7	8	20	42
село вольнаго мѣста бѣдѣннхъ по дѣлу бѣдѣннхъ					25	41
село Козановъ					18	50
село вольнаго мѣста бѣдѣннхъ по дѣлу бѣдѣннхъ					30	37
село маляга и бѣдѣннхъ		1	34	55	25	57
село Козановъ			21	29	24	48
село вольнаго мѣста бѣдѣннхъ по дѣлу бѣдѣннхъ			58	101	21	54
село чапороно	18	46	14	22	11	19
всего сотниъ Козановъ	135	319	194	371	222	419

Подхитъ

«Вѣдомость полку Прилуцкого сотниъ Красноколядинской, какіе именно села по способности мѣсть до Карабутовской сотниъ ш(т)дѣленни» (1752 р.).

Початок документа

Показаніє соте(нъ) і селъ	КОЗАКОВЪ				ПОСЛІДНІ-ТІЛЪ	
	виборнихъ		ПОДПОМОЩИ-КО(В)			
	ДВО-РО(В)	ХАТЪ	ДВО-РО(В)	ХАТЪ	ДВО-РО(В)	ХАТЪ
село Коурыловка	<«>	<«>	<»>	<«>	25	44
село Пекарѣ	<«>	<«>	<«>	<«>	18	30
в слободки Базалѣе(в)ки подсусѣдковъ 12						
слободка Юревка	<«>	<«>	<«>	<«>	30	37
село Малой Самборъ	<«>	<«>	34	85	23	57
село Корубутовъ	<«>	<«>	21	29	24	48
село Великой Самборъ	<«>	<«>	58	101	21	54
село Гайворонъ	18	40	14	22	11	19
Итого в сот(т)нѣ Ко- рыбуто(в)ско(й)	135	319	194	371	222	449
Сотнѣ Красноко- ляди(н)ско(й):						
мѣстечко Красній Колядинъ	10	22	28	42	<—>	<—>
подварки Гришовки	9	17	5	5	<«>	<«>
село Поноры	8	16	6	7	26	50
село Рябухи	17	32	16	26	4	7
село Ярошовка	2	4	4	9	61	128
село Кропивна	9	16	7	9	28	34
в слободки Петровки по(д)- сусѣдко(в) 58						
в слободки Лисогоровки подсусѣдко(в) 35						
село Григоровка	<«>	<«>	<«>	<«>	19	66
село Дмитровка	12	28	22	33	1	4
село Талалаевка	11	17	9	11	26	41
село Липовое	26	56	26	42	10	31
село Коренецкая	15	33	17	34	10	14
село Галка	27	62	38	54	8	15
Итого в сотнѣ Красно- коляди(нъ)ско(й)	146	303	178	272	193	390

Полковникъ Григори(й) Галаганъ
 Обозний полковій Федоръ Галенко(в)ски(й).
 Судія полкови(и) Яковъ Огроновичъ.
 Писарь полкови(й) Иванъ Александровичъ.
 Асауль полкови(й) Яковъ Вели(ч)ко.
 Канцеляристъ Федоръ Ма(р)ковски(и).

Попаданіє роти всея

Сотнѣ Красноколядинской
 мѣстечко Краснѣя Колыдино
 Покровскіе и цркви
 село Покровскіе
 село Рѣбухи
 село Яковлево
 село Кривое
 село Владиміръ и цркви 58
 село Владиміръ и цркви 55
 село Пригородна
 село Дмитровскіе
 село Паладины
 село Липовое
 село Ковчужная
 село Талица

Мѣстечко	Полкъ				Толкъ	
	1	2	3	4	5	6
Краснѣя Колыдино	10	22	28	12	-	-
Покровскіе и цркви	9	17	5	5	-	-
село Покровскіе	8	16	6	7	20	50
село Рѣбухи	17	52	10	26	4	7
село Яковлево	2	4	4	9	64	128
село Кривое	9	10	7	8	25	34
село Владиміръ и цркви 58						
село Владиміръ и цркви 55						
село Пригородна					33	60
село Дмитровскіе	12	28	22	33	1	4
село Паладины	11	17	9	11	26	11
село Липовое	26	50	26	12	10	31
село Ковчужная	15	33	17	34	10	14
село Талица	27	62	38	54	8	15

Итого всего полку Красноколядинской 116 503 178 272 193 390

Полковникъ Дмитрій Талызинъ
 Подполковникъ Александръ Талызинъ
 Мѣстечко Покровскіе
 Мѣстечко Паладины
 Мѣстечко Липовое

Сотничій Иванъ Талызинъ

1776 р., жовтня 20, [Київ]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 128, оп. 1, бухг., од. зб. 10,
арк. 65—65 ч.

Вѣдомостьъ принятыхъ мною в сентябрь мѣць * с казны Лаврской денга(м), такожъ и о расходѣ оныхъ денегъ сентября съ 23 по октябрь 20 («1776») года октябрь («20») дня

Чис- ла	Пріємъ денегъ	рубли	копейки
23	Принято мною с казны Лаврской денегъ сентября 23 остальныхъ отъ сентября	100	1/2
	Куплено по ерлику отца эконома гвоздя для побитья лавокъ тысячъ двѣ, дано	3	60
24	Куплено гвоздя шиліованного тысячу для побиванья в задворку малярскомъ(,) по ерлику отца эконома дано	1	80
	По ежегодному обыкновенію выдано в разніе послушанія на вариво и свѣчи, яко-то: на		
	болшую конюшню	4	40
	въ конвисарню	⟨«⟩	70
	въ малярню	5	
	въ кравечню	3	
	въ шевню	3	
	въ столярню	3	
	въ ковалню	3	
	въ склярню	1	30
	въ бондарню	1	80
	въ кушлярню	1	20
25	По ерлику отца намѣсника видано малярскому начальнику іеромонаху Захарій за купленной имъ двойникъ пять книгъ на коляску всякия книги по 1 р. 20 ко(;) всего	6	
	куплено дроту до грубы в склярню по ерлику отца эконома полфунта за	⟨«⟩	12
	О к т я б р я		
2	По ерлику отца эконома куплено гвоздя тысячу для побытья Либедской вишей мельницѣ, дано	1	80
	По другому куплено на конюшню для побитя болшой конюшнѣ гвоздя тысячъ двѣ, всякия тысяча по 1 (р). 60 (ко), всего	3	60

Чис-ла	Пріємъ денегъ	рубли	копейки
5	Куплено свѣчь салныхъ тысячу за По ерлику отца эконома куплено гвоз- дя для побитья лавокъ на мѣстечку ти- сячъ двѣ, всякая тысяча по 1 (р). 80 (ко), всего //	4	50
6	По другому куплено кухмейстерскую слободку для покритя тамошнихъ по- коевъ, гвоздя тысячь двѣ всякия тысяча по 1 (р). 80 (ко), всего	3	60
	По ерлику отца эконома куплено до козинского невода веровокъ личныхъ, двадцять, всякая по 4 (ко), всего	⟨«⟩	80
7	Выдано за порубку шести колодь в за- дворокъ отца Камлиста намѣсника де- негъ чрезъ служителя Терентія	⟨«⟩	36
12	По ерлику отца эконома куплено гвоздя в задворокъ отца писаря для побитья чулановъ⟨,⟩ тысячу дано	1	80
	По ерлику гдна * отца архимандрита уплачено стелмаху за издѣлку до келіи пански(х) тро(х) столовъ 2 (р). 15 (ко) да за шафу 55 (ко) всего	1	80
	По ерлику отца намѣсника куплено в канцелярію на грубу дроту полфунта за	2	70
13	По ерлику отца эконома куплено гвоздя пол тысячи для побитья лавокъ дано	⟨«⟩	12
	По ерлику гдна отца архимандрита уплачено за рибу, бублики і рижки в розніе числа 2 (р)., 10 (ко) да за юшку чугунную до грубы в келіи китаевской 1 (р). 30 (ко)⟨,⟩ всего	⟨«⟩	90
	в різніе числа куплено цибульъ вѣнковъ 309, всякой вѣнокъ по 2 (ко), да часни- ку⟨,⟩165⟨,⟩ вѣнковъ по 2 (ко), всего	3	40
	Куплено лою пудовъ девять и фунтовъ десять всякой пудъ по 1 (р). 30 (ко), всего	9	48
19	По поданному реестру отъ кухмистра, а по помѣтѣ отца намѣсника уплачено за скребѣнье бураковъ, да за шатко- ванье и сѣчинье капусты	12	
		10	59

1 зв

Чис- ла	Пріємъ денегъ	рубли	копейки
	По словесному повелѣнію гпдна * отца архимандрита куплено дроту на упокой для строенія грубъ фунтовъ тры всякой по 25 (ко), всего	⟨«⟩	75
	Куплено до пекарнѣ решетъ тры, всякое решето по 4 (ко), да подситковъ 2 включно по 4 (ко), всего	⟨«⟩	20
	В расходѣ	99	93
	В остаткахъ		8

К сей вѣдомости

2 // шафаръ іеромонахъ *Васіянъ* подписался.

68

1762 р., грудня 17, [Лубни]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. І, од. зб. 56843

*Перечневая вѣдомость, сколько в(ъ) полку Лубенскомъ пис-
менной грамоти козачихъ дѣтей обучается и какое уже прошли
учение (,) о то(мъ) значитъ над симъ сочиненна 1762 года де-
кабра («17») дня*

	Число малчиковъ
Граматниковъ	545
Часловниковъ	384
Псалтирниковъ	390
Ѡктоишниковъ	24
Ярмолойниковъ	2
Писать обучающихся	375
Листовъ (?) обучающихся	5
Обучившихся	61
Итого всѣхъ на всѣхъ	1786

Полковник лубен(с)ки(й) *Іванъ Кулябка*

Удостоверение

Данное удостоверение выдано 14-го декабря 1772 года в том, что
 для адмиралтейства изготовлено 1000 пудов лососины сего года
 по распоряжению Губернатора и по указу Его Величества

№ п/п	количество			в пудах			в фунтах		
	пудов	фунтов	копеек	пудов	фунтов	копеек	пудов	фунтов	копеек
81	24	17	1	260	16	13	76	43	55
99	26	15	4	254	16	42	40	42	55
96	26	16	1	264	.	44	.	44	15
95	21	13	1	172	16	36	40	30	55
94	17	11	1	202	32	42	20	48	95
	21	16	1	216	8	35	26	36	1
91	23	11	1	235	8	39	20	39	35
90	24	12	1	219	4	46	56	46	66
	24	16	1	231	24	38	60	52	75
	21	15	1	213	16	38	6	38	21
89	27	19	1	292	32	48	80	48	95
82	20	14	1	178	24	29	16	29	91
	19	13	1	171	8	28	53	28	58
87	25	17	1	240	.	40	.	40	15
	19	13	1	134	16	22	70	22	55
86	19	12	1	194	.	24	.	24	15
	25	11	1	214	32	35	80	55	55
85	19	11	1	120	.	20	.	20	15
	28	18	1	279	24	46	60	46	75
85	26	17	1	254	16	42	40	42	55
	27	16	1	236	16	39	70	39	55
85	20	16	1	171	24	29	60	29	75

Итого ведомости сего года
 1000 пудов лососины
 по распоряжению Губернатора

«Ведомость заготовленная в 771-(м) о поставленных... в 772 (м) ... для адмиралтейства мячовых лесов...»

1760 р., жовтня, б.м.

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 52673

*Вѣдомость, коликое число является при отборномъ отъ гнжи
Скоропадской Митченском дворцѣ разной наличности (.) 1760
году октября (« »)*

а именно:	четвер- ти	копы	шеты
скота рогатого	(—)	(—)	33
лошадей	(«)	(«)	4
индиков	(«)	(«)	38
свиней старыхъ и молодыхъ			19
курей и каплуновъ	(«)	(«)	60
гусей	(«)	(«)	13
овець	(«)	(«)	210
ржи	29	50	(—)
проса	(—)	15	(—)
ячменю	(—)	60	(—)
гречи	(—)	30	(—)
овса	(—)	62	(—)
вовны клубковъ	(—)	(—)	29
конопель повѣсом	(—)	(—)	50
три ямы неполные, въ конхъ в ед- но(й) рожъ, въ другой просо, в третьей гречь безперемѣру. Сѣна шестнадцать скирт.			

На подлѣнной тако:

Выписаль волостный писецъ *Петр Третьакъ.*

Съ подлиннымъ свидѣтельствовалъ
подканцеляристъ *Лукьянъ Велентъ.*

5.2 'квитанцѣя'

(квѣтациа, квытанця, квѣтанця, квѣтъ),
'карта'

1715 р., липня 5, Переяслав

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 66359

*Я, ниже подписанны(й), даю сию мою квѣтацию ви милости
пнѣ Пелагиі Лизогубовнѣ Стефановой Томариной (,) второй роди-
те(л)цѣ моей (.) Ижъ отобралемъ (,) по легациі небощика его*

мл(с)ти пна Стефана Томари, полковника переясловского, ѿ(т)ца моего (,) товару рогатого двадцатеро и млинъ лодяны(и) на Днѣпри стоячи(й) (,) в котори(х) ѿтобраннихъ (,) рѣчахъ (,) болше я самъ, жена моя и дѣти (,) еи мл(с)ть пню Пелагию Лизогубовну Стефановую Томариную впредь жаднимъ способомъ не мѣемъ турбовати (,) и болшь чого упоминатися (,) такъ теперъ ви сами, яко и по сме(р)ти еи мл(с)ти (,) дѣтей еи (,) ѿднако жъ на добродѣйскую еи мл(с)ти (,) ласку навсегда полагаюся (,) якую сию мою квѣтацию для лу(т)шой вѣри при ста(р)шинѣ полковон (,) : пну Ивану Гулаку, ѿбозному полковому переясловскому, Алеѣандру Сулимѣ, судѣи полковому переясловскому (,) Павлу Че(р)няховскому, писареву полковому переясловскому (,) Лукашу Василевичу, асаулѣ полковому переясловскому (,) Якову Рустановичу, сотникови трехтемировскому (,) Роману Ю(р)ченку (,) атаману городовому переясловскому (,) Ману(й)лу Каневцу (,) мѣщанину значному прилуцкому (,) Алеѣью Дрозду, бу(р)мистрови рочному переясловскому (,) Овсѣю Лукияновичу, тепервшному бу(р)мистрови рочному (,) при печатехъ обознической, суде(й)ской (,) и маистратовой (,) . Не умѣючи писати, знако(м) креста утве(р)ждаю. Дѣялося в ратушу Переясловско(м) июля 5 числа 1715 року.

*Иван Томара, Григори(й) Ба(р)тошевичъ,
писарь майстратови(й) переясловскій ¹.*

71

1719 р., червня 12, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 66362

Року 1719 іюля 12 дня

Ми, нижей писание (,) чинимо вѣдомо сеею ншею ка(р)тою (,) кому би того вѣдати потребно (,) ижъ по(д)лугъ оста(т)ней волѣ и розказаня (,) блжнно(й) памяти небожчиковъ (,) и(х) мл(с)те(й) пнвѣ родичовѣ своихъ (,) его мл(с)ть пнѣ Василий Томара (,) для випосаженя пни Тоссѣ (,) и пни Настусѣ (,) сесте(р) своих (,) видалѣ до рукъ ншихъ сумми готови(х) гроше(й) сѣмъ тысяче(й) волотихъ (,) . И уже з сесте(р) нѣ одина не повинна пна Василя, брата своего (,) за випосажене свое ту(р)бова(ти) (,) . Сеею ка(р)тою квѣтуючи его, пна Томару (,) руками ншими подписуемъся року и дня више(й) писанного.

*Василий Томара, судія полкови(й) че(р)нѣговски(й).
Федо(р) Марковичъ, сотникъ полкови(й) прилуцки(й).
Михайло Григориевичъ, обозни(й) полкови(й) прилуцкий ¹.*

¹ Нижче — три печатки.

² Три особисті печатки.

1744 р., березня 17, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 4472

1744 году мця марта 17 числа

Я, нижей подписавшийся, далъ сію квитанцію Максиму Петриченку, волости Буковской комисару, в то(мь), что ѿ(т)далъ онъ на сей мѣсяць мартъ раціи сорокъ двѣ. Одна половина раціи на щеть Гадяцкого полку натурою на полк Ризкий драгунскій, на роту первую.

Комисаръ городницкій *Стефанъ Симоновскій*.

1745 р., січня 23, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 4510

1745 году генваря 23 дня принято денегъ в скарбъ войскови(й) о(т) пана Симона Лизогуба у винокурних казановъ четирихъ показанщини четири рублѣ и восьмъ десять копѣекъ (,) а в приеми денегъ дана квитанція.

Збо(р)щикъ городницкій *Василъ Сибѣрскій*.

1751 р., вересня 16, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55960

Квѣтанція

По ѿпредѣленію генера(л)но(г){о} подска(р)быя принято в ска(р)бъ войсковой у войскового канцеляры(с)ти Маѣыма Руно(в)ско(г){о} дене(г) сто тридцят(т) пя(т) рублевъ, взы(с)каннихъ з(ь) Филипа Купчин(с)ко(г){о} вмѣсто изде(р)жа(н)ны(х) в учре(ж)денной по доносу ево, Купчинского, бывшой коми(с)сій на комисійскіе ра(с)ходы, тако(ж) и оставшіе за расходомъ при той коми(с)сій, которіе и в приходъ записани.

И в то(м) ему, Руновско(му), сія квѣтація при печати канцеля(р)ской дана 1751 года сентября 16 дня.

Генерални(й) по(д)ска(р)бій *Михайло Скоропа(д)скій*.Подка(н)целяры(ст) *Никифо(р) Ви(н)дер¹*.

¹ Зліва — печатка «канцелярін малороссійской».

1780 р., грудня 5, [Київ]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 61, од. зб. 1414

1780го года декабря 5 дня

Дана сія квитанція зъ магистрата Киє(в)ского въ цехъ рѣзницкій в томъ (,) что подлежащіе за сей 780го годъ отъ оноу цеху за состоящіе въ мясницкомъ ряду магистратскіе пятнадцять лавокъ куничніе денги (,) девяносто рублей въ оноу магистратѣ приняты.

Бургомистръ *Іосифъ Гуди(мъ)*.

1783 р., грудня 17, [Чернігів]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 11, од. зб. 17628, арк. 1

Квитанція

По указу ея императорскаго величества самодержицы все-россійской принято в казнѣ ея императорскаго величества въ уездное Черниговское казначейство прапорщика Филипа Константиновича с посполитихъ села Неданчичъ съ 10 и хутора Тищенковского съ («32») — итогу съ 42 душъ на вторую половину сего 783 года подушнихъ семигривеннихъ четырнадцать рублей семьдеся(т) копѣекъ накладнихъ двадцать девять копѣекъ с половиною от самого его Константиновича, которые в казначействѣ написаны в настолномъ вступающемъ реестрѣ сего 783 года декабря 17 (д). по(д) № 113 въ окладной подушного семигривенного збора книги того жъ числа по(д) № 5 («) 1783 года декабря («17») дня.

Казначей *Василий Булавкинъ*.Канцеляристъ *Данило Каровкин* [?].

1789 р., січня 20, [Чернігів]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 11, од. зб. 17628, арк. 1—1 зв.

Квитанція

По указу ея императорскаго величества самодержицы все-россійской принято въ казну ея императорскаго величества въ уездное Черниговское казначейство съ посполитихъ гідна прапорщика Филипа Константиновича футора Тищенковского съ (32^x) и села Неданчичъ съ (10^{тн}) — итогу съ (42^x) душъ — за вве(с)

сей настоящей (789^а) год(д) и прошлой (788^а) годъ подушнихъ
семигривенныхъ пятьдесятъ восьми рублей восьмьдесятъ ко-
пиекъ накладнихъ рубль восемнадцать копиекъ о(т) самого его
I зв. Константиновича, которые въ казначействѣ записаний // въ
настолюномъ вступающемъ реестрѣ сего (789го) года генваря
20 (д). по(д) Норо(м) («14»^м) — а въ окладной семигривенного
збора книги того (ж) числа по(д) Норо(м) («5»^м) (1789го) года
генваря («20») (г) дня.

Казначей *Иосифъ Глински,*
коллежскій канцелярист *Никита Сосницки(й).*

78

1801 р., травня 20, [Київ]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 61, од. зб. 1135

1801 года мая 15 (д). дана сія квитанція кievскому мѣщанину
Максиму Гиревскому въ томъ (,) что отъ него за церковную зем-
лю, лежащую под домомъ умершаго кievского (ж) мѣщанина
Семена Рубана, за шесть лѣтъ покуничны(х) денегъ шесть рублей
да за погребеніе онаго Рубана и на сорокоустъ два рубли (,) а
всего (-8-) получилъ Кіево-Подолской Набережно-Николаевской
церкви протоіерей *Матфей Роковски(й).*

5.3. 'росписка'

79

1748 р., травня 12, [Старий Крилов]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 51365

1748 году мая 12 дня я, нижей подписавшійся, полскоѣ націи
Старого Крилова админис(т)рато(р) Иосифъ Новицкий даю сію
мою росписку (,) в сотенную Кременчуцкую канцелярию (,) в
томъ, что з о(т)битихъ козаками кременчуцкими о(т) воровъ и
разбойниковъ, называющих(х)ся запорожцовъ, слѣдующихъ на
Низъ реки Днепра дубомъ пожитъковъ (,) принялъ я пна Мико-
лая Буковевского — адмѣнѣстратора Вороновского, то е(ст) шу-
бу лисичу — шлямову без ве(р)ха 1 (;) хутро волчое (:) і (:),
смушевъ че(р)нихъ 62 (.) килимовъ два новихъ, а третій старій
3 (,) ковде(р) вибойчанихъ подшити(х) една полотномъ бѣлимъ,
а двѣ кумачемъ з олубою зеленою 3 (,) камлятовая камзелка //
I зв. че(р)воною крашаниною подшита (,) сподницъ камлятовыхъ двѣ (,) черная
сподница (,) камзелка гроентовая, крашениною блакит-
ною подшита 1 (,) сподница зелена китайкова шо(л)кова, черво-
ною крашениною подшита (,) камзелка жо(л)тая китайкова шо(л)-
кова, че(р)воною крашениною подбитая (;) камзелка китаева

гранатова, крашениною че(р)воною подбита (;) шубокъ под зайцами — една китаева гранатова (,) друга китаева зелена (,) а третя камлятовая (;) лисиць 2 (:) простирало з московского полотна 1 (;) черевикъ че(р)вони(х) пара 1 (,) чулко че(р)ное оҗами(т)-ное 1 (,) поло(т)на локоть 24 (,) кафтанокъ хлопячий китаевий зелений 1 (;), кулбакъ 2 (;), повстей маліованихъ 2 (,) запаска штаметова че(р)вона 1.

Данила Велика(г){о}

Сукна зеленого локоть 5, полотна локо(т) 27 (,) запаска // 2 штаметова че(р)воная 1 (;) хлопячи(й) жупанокъ зелений 1, кунтушь блакитний 1.

Жида Іцка, арендара Вороновского

Намиста бо(л)шого зе(р)ня(т) 20 (,) меншого маниста зе(р)ня(т) 83 (,) опанча сукна че(р)ного 1 (,) кафтанъ китайки гранатови(й), полотномъ бѣлимъ подбитий 1 (;) кафтанъ китайки зеленой котами подбитий (,) якіе вещи я себѣ принялъ. На тоє и подписался По(л)ской области Старого Крилова адмѣнѣс(т)рато(р)

Іосифъ Новѣцьки(й).

Писарь криловски(й) *Федоръ Красноперичъ.*

Писарь кременчуцки(й) *Яковъ Кисѣль.*

80

1750 р., квітня 21, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 57480, арк. 154

1750 (г) года априля 21 дня

По облику умершаго бунчукового товарища Миха(й)ла Есмонтовского саморучномъ и кромѣ облика (,) пятнадцать рублей (,) жена его Марина Скоруповна уплатила мнѣ всѣхъ дене(г) пятьдесятъ пять рублей (,) и по уплатки оны(х) для вѣрности (,) о(т) мене за рукою моею дана в принятій росписка.

Анна Есмонтовская.

81

1764 р., вересня 16, б.м.

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 270, оп. 1, од. зб. 2, арк. 25

1764 году сентября («16») дня

Присланній з полкового Черніговского гродского суда по доношенію мѣщанина черніговско(г){о} Тимофѣя Крутеня ко мнѣ о явки в оній судъ полковій гродскій Черніговскій позовъ чрезъ возного повѣту Черніговско(г){о} сотнѣ полковой Демяна

Бѣлича в домѣ моемъ мною полученъ (;). И что я на означенній в ономъ позвѣ срокъ, то е(ст) октября к 15 числу долженъ и имѣю яви(т)ся (,) в томъ я за рукою своею оному возному даль по требованію его возно(г)ло правному росписку.

Хоружий польковой а(р)тилеріи Демьянъ Бубликовъ.

82

1780 р., листопада, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 22858

1780 года ноября

Я, ниже подписавшийся, далъ сію росписку Сѣверско(г)ло легкоконного полку кадету Семену Савицкому в томъ, что визи-чилъ я въ него, Савицкого, на необходимую надобность, на по-купку козачей строевой лошады (,) и другой воинско(й) исправ-но(с)ти тридцать рублей денегъ (,) за якіе денги пустылъ ему, Савицкому, под заставу паха(т)ного поля оранки на четырьѣ упруги (,) и часть лѣса чагарника в урочища Начовково (,) въ смѣжности с полемъ и лѣсомъ козака коваліовского Ивана Остроушка с темъ обовязательствомъ, что буды я оногo застав-ленно(г)ло Савицкому поля и лѣса в(ъ) два года выплатить не могль бы, то о(т)даю поле оное и лѣсь во вѣчное и потомственное его, Савицкого, владѣние, в чемъ и подписуюся при ниже подписавшихся свѣдителяхъ (.)

К сей росписки Черниговской губерній уезда Лохвицкого се-
I ав. ла Коваліовъ козакъ Федоръ Коляда, а вмѣсто // его, негра-мотного, по его устному и рукоданно(му) прошенію атаманъ сотенній Омелянъ Савченко руку приложилъ.

При дачи сей росписки были и во свидѣтельство по прошенію продавца оногo подписались:

Атаманъ сотенній Омелянъ Савченко.

Писарь сотенный Григорій Кравченко.

Козакъ сотнѣ Чорнуской Степанъ Видишъ.

83

1787 р., квітня 14, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 26045

1787 года апреля 14 (д).

Я, ниже подписавшойся, даю сію господину надворному со-вѣтнику Ивану Григориевичу Галагану росписку в томъ, что взялъ я в не(г)ло, господина Галагана, книгу малороссийскихъ правъ Статутъ (,) который и имѣю я в целости ему, господину Галагану, о(т)дать, когда о(т) него ни востребуется оной.

К сей росписки атаманъ сотенный [...]

Лукашевъ Ярмако(в).

1797 р., лютого 25, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 22877

Тысяча сѣмъ сотъ девять десять сегоду февраля двадцать пятого дня

Я, ниже подписавшійся, далъ сію закладную росписку господину войсковому товаришу Василию Романовскому в томъ (,) что вызичилъ я у него на свою хозяйственную надобность денегъ числомъ пятнадцать рублей (,) за которые деньги отдаю ему под закладъ собственную свою ниву положеніемъ находящуюсь за мѣстечкомъ Курѣнкою в урочище надъ Коломийчихою оранки на одинъ день (,) въ смѣжности земель зъ одной стороны отъ долины, прозываемой Качановой (,) съ другой жителя курѣнского Ивана Бойка (,) а с третьей отъ столбовой дороги и дугой с Курѣнки в мѣстечко Чернуги (,) которою нивою долженъ онъ, господинъ Романовскій, владѣть и корыстоватся до отдачи мною вызыченнымъ въ вышеписанной срокъ денегъ (;).

*В случаи ж бы я в означенной срокъ не могъ тѣхъ денегъ ему, Романовскому, отдать (,) то означенная нива (,) должна уже оставаться во вѣчномъ и потомственномъ его, Романовского, владѣніи (,) до которой я самъ, жена (,) дѣти (,) такъ же близкіе // и далекіе родственники интересова(т)ся не должны, а имѣтиметь онъ, господинъ Романовскій (,) волю тою нивою какъ хотя владѣть и корыстоватся — дать (,) продать (,) даровать (,) замѣнять и къ наилучшему своему пожитковъ оборочить (:). И въ случаи онъ, господинъ Романовскій, пожелаетъ сію закладную росписку представить на какой урядъ для истверженія, то я в сѣмъ ему, Романовскому, позволяю. Для лучшей же впредь твердости сія закладная росписка отъ мене (,) за подписомъ моимъ и упрошенныхъ отъ мене свидѣтелей ему, господину Романовскому, году мѣца * и дня вышеписанныхъ дана (.)*

К сей закладной росписки житель и козакъ Пирятинского повѣта мѣстечка Курѣнки Тимофѣй Филоненко подписался (,) а во мѣсто его, неграмотного, по его прошенію руку приложилъ Регистраторъ Иванъ Тищенко.

При дачи сей закладной росписки были // и по упрошению 2 дателя во свидѣтельство подписались:

*Корнетъ Григорій Жернавской.
Регистраторъ Василей Петраковский Меценко.*

5.4 'вексель'

85

1748 р., жовтня 24, Ніжин

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 65124

*Нежинъ октоврля (<:)24(<:) (д). 1748(<:) году
Веѣель на («112») рублей*

В едень годъ есть в двенадця(т) мѣсяцей, щитая о(т) сего октоврля двадця(т) четвертого числа (<;) («1748;») году по сему одинакому веѣелю повинень я заплатитъ гпдну* еѣактору малороссийскому Самойлу Феодоровичу его блгородню Пелле(<,) Понову (ілы кому прикажетъ) рублевою монетою сто дванадця(т) рублей (<.)

Век(ъ)селедавецъ асауль полковий чернѣговъскій
Елисеѣ Рашко(<.)

86

1765 р., лютого 12, Стародуб

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 17594

*Городъ Стародубъ тысяча семъсотъ шестдѣсятъ пятого
году февраля дванадцятаго дня(<:)*

Веѣель на 500 рублівъ (<:)

Считая о(т) вышеписанного числа сего году чрезъ одинъ мцъ* по сему одинакому веѣелю повинень я Стародубовского полку повѣту Пога(р)ского гпдну* судній земскому Степану Лашкевичу (или кому онъ от себе повѣритъ) монетою доброю серебряною ходячою суммою пять сотъ рублівъ заплатитъ.

Веѣеля давецъ рижскій маштовый бракаръ
Michael Dalbin.

87

1794 р., вересня 20, Курені

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 17971

«1794») года сентября «20»)

Я, ниже подписавсѣйся, далъ сей облѣкъ его высокородію гпдну статскому советнику и кавалеру Григорию Карповичу Долѣнскому в томъ(<,) что визичиль (<,) я в него, гпдна Долѣнско-

№ 17594
Половъ скаргоу въ тѣхъ сѣльскихъ сотвахъ шестидесяти
пятихъ году Геральдъ Иванъ Ивановичъ;

Везель на 500—Рублевъ;

Ситный дворянинъ Николай Ивановичъ сего году производивъ
посылъ мѣдью зримому въ сѣльскихъ сотвахъ
дѣлѣхъ своихъ по сѣльскимъ сотвахъ
Везель на 500—Рублевъ
Ситный дворянинъ Иванъ Ивановичъ сего году
сѣльскихъ сотвахъ мѣдью зримому въ сѣльскихъ
Ходяко сѣльскихъ сотвахъ мѣдью зримому въ сѣльскихъ
Везель на 500—Рублевъ

Michael Salbin

1765. II. 12

16

«Везель на 500 рублювъ» Михеля Дальбіна, виданий на ім'я земського судді
С. І. Лашкевича (1765 р.)

го, на свою надобность денегъ сорокъ четыре рубльъ ровно до сро-
ку слѣдующаго («795») года сентября по («20») число. Буди ж
бы в прописанной срокъ такови(х) денегъ сорока четирыхъ руб-
лей ему, гдну Долѣнскому, не отдамъ (,) то обявляюсь безъ
всякаго суда и права удвое уплатить (,) то есть восемьдесятъ
восемь рублей (,).

В томъ и подписался уезда Борзенского жителствующий
в селе Курень полковій канцеляристъ Павелъ Завгородный¹.

¹ Внизу три особисті печатки: одна Завгородного, інші — свідків.

6. Інформаційно-публікаторська документація

6.1 'промеморія' (меморіалъ)

88

1739 р., вересня 12, Лубни

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 27739

Промеморія

Изъ ратуша полкового Лубенского в мнтирь Мга(р)ски(й)
Лубенский

Превелебнѣйшому его мѣсти к о(т)цу Іасафу Горленку

Не дивно било (б) (<,) ежели би болше одного разу (:), который без всякого сумнѣнія по ннѣшное время, латво могль би забуться (<,) не било писано въ оний Мгарский мнтирь * к его превелебности зъ братнею (<,) даби приказано собравъ зъ сель владѣнія мнтир(с)кого в сотню в первую полковую принадлежащихъ на уплатку купленного для подмазъ о(т)правленнихъ к а(р)мий ея імперато(р)ского величества с наборными волами телѣгъ дегтю (<,) денегъ три рубля и пятьдесятъ копѣекъ (<,) да одну четъ (<,) одну осмью (<,) и одну шестую на десять долю копейки (<,) прислать в Лубенскую ратушъ для уплатки показаннимъ в прежнихъ промеморияхъ обивателя(мъ) за деготь (;).

А понеже таковой о нихъ денегъ присилки и по ся пори не имѣется (;) дего(т) же равномѣрно и на вози зъ тѣхъ с мнтирскихъ сель о(т)правленние к а(р)мий употреблень (<,) и на оний имѣется (<,) в ратуши за рукою бившихъ тогда о(т)правъ к а(р)мии телѣгъ іермонаха Венедикта (<,) да писара Матвѣя Дацѣева росписка имѣется, того ради опредѣлено в ратушу полковомъ Лубенскомъ паки въ Мга(р)ски(й) мнтирь * послать сию промеморию (<,) и чрезъ оную крайне требовать (<,) да благовольть его превелебность з братнею приказать по полученій сей промеморій показанное число денегъ если и доселѣ не собрано (<,) собравъ прислать чрезъ сего нарочного на уплатку више упомянутого дегтю (<,) а за роспискою для одобраня оной прислать зъ мнтира * (<,) .

Буди же над чаяние и за симъ таковыхъ денегъ не имѣло (б) битъ прислано (<,) то для чего (?) о томъ писменно чрезъ оногo (ж) нарочного объявить (<,) для представления, где надлежитъ (<,) ибо о(т)нюдь тому даби означенного дегтю не уплатить нелзя миновать (<,) и требование какъ пре(ж)де, такъ и ннѣ о томъ имѣется не напрасно (;). Сентябра 12 (д). 1739 году.

Атаманъ лубенски(й) Петро Корнѣевичъ.

Писаръ соте(н)ни(й) Григори(й) Іваненко ¹.

¹ Печатка на звороті.

1739 р., жовтня 17, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 27720

*Промеморія**Из сотенного Снѣтинского правления в мона(с)тирѣ Мга(р)-ский Лубенский**Превелебнѣйшому его мѣсти о(т)цу Исаафу Горленку игумену з братиею*

Сего моменту два вдругъ полученными в(ъ) сотенномъ Снѣтинскомъ правленіи з полковой Лубенской канцеляріи ордерами веленно по требованію бунчукового товариша Івана Себастьяновича в силѣ полученного нимъ імператорского величества самодержици всероссійской із Войсковой енеральной канцеляріи указу нарадивъ в сотнѣ Снѣтинской погонщиковъ 12 человекъ с посполитихъ людей с провянтномъ на три мсцѣ, такожъ с возами і ко всякому возу по одному заивому колесу и всѣ да ко дву[м] возомъ по одной мазницѣ з дегтемъ для о(т)правления ихъ на волахъ государевихъ бывши(х) у вѣдомствѣ показанного Себастьяновича у перевозки провянта какъ наискорѣе а нео(т)мѣно сего октября к 15 числу высла(т) въ Лубнѣ по силѣ онихъ полковой Лубенской канцеляріи ордеровъ да соизволите скоро с получения сей промеморіи тот же моментъ опредѣленное в сотенномъ Снѣтинскомъ правленіи противъ дворового числа з села Вовчка маетности мнастира Мга(р)ско(г)[o] Лубенского погонщиковъ с тромѣся(ч)нимъ провянтномъ такожъ с возами і ко всякому возу по одному заивому колесу і всѣ да к дву возамъ по одной з дегтемъ ма(з)ницѣ // в единъ моментъ приказать вислать сюда з Вовчокъ для о(т)сылки в Лубнѣ к показанному бунчуковому товаришу Івану Себастьяновичу непременно октября 17 (д). 1739 году.

Атаманъ нака(з)ни(й) снѣтинский *Левонти(и) Мищенко.*

1739 р., листопада 23, [Лубни]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 27760

*Промеморія**Изъ ратуша по(л)кового Лубенского в мѣсти(р) * Мга(р)-ски(й) Лубенски(й)**Превеле(б)нѣйшому его мѣсти * о(т)цу Иосафу Го(р)ленку, игумену зъ братиею*

За получениемъ в ратушу Лубенскомъ з(ъ) полковой Лубенской канцеляріи ордера ѿ собраній по силѣ получе(н)нихъ зъ

Войсковой енералной канцеллярій (,) ея імператорского величества указо(в) о(т) обивателей сотнѣ здешней первой по(л)ковой Лубенской теплой ѡдежи (,) тое(ст) кожухо(в) (,) свить и обува (,) на три(д)ця(т) члвкъ пого(н)чиковъ (;). Хотя писано в мнтирь Мга(р)скій (,) ѡ приси(л)ки в тое число з сель оногo мнтира * тоей теплой ѡдежи (,) на трина(д)ця(т) члвкъ (,) ѡднакъ оной и доселѣ не прислано, и за тимъ воспослѣдовала в о(т)правлений ѡстановка (;). А сего ноября 22 (д). ѡ(р)деромъ о(т) его велможности пна полковника (,) нашего лубенского в подтверждение прежнего получения [...] пре(д)ложено (,) дабы ежели паче чаяния и доселѣ тоей одежи и обува з со(т)нѣ пе(р)вой Лубенской не собрано (,) и куда надлежи(т) не о(т)правлено (,) заразъ по полученіи ѡного (,) собравъ о(т)прави(т) (,) з нарочнымъ достойнымъ при(с)тавомъ в(ъ) показаній Переясло(в)скій по(л)къ какъ найскоріе (,) и тамо за присутствіемъ опредѣленнихъ нарочныхъ о(т) полковой тамошней канцеллярій и обрѣтающихся при показаніяхъ погончикахъ приставо(в) тѣмъ погончикамъ ѡную ѡдежу и обувъ за росписками роздать (,) дабы тѣ пого(н)чики без того о(т) нинѣшни(х) зимнихъ стужей ну(ж)ди крайней прете(р)пѣть не мо(г)ли (,) и чрезъ то къ побѣгамъ случая не возимѣли (:). Сего ради во испо(л)нение оногo в ратушу Лубенскомъ ѡпредѣлено паки в мнти(р) * Мга(р)ски(й) посла(т) сию промеморию (,) и чрезъ ѡную крайне предложи(т) (,) да соблговоли(т) его превеле(б)но(ст) з братнею (,) приказа(т) скоро по получений ѡной (;) той же моме(н)тъ вишеѡзначеной теплой одежи, тое(ст) кожухов (,) свить и обува (,) если на(д) всяков чаяние по прежде посланой и до селѣ не собрано (,) какъ найскоріе на показаное число погончико(в) собравъ с нарочнымъ присла(т) в Лубенскую ратушъ для о(т)правления в(ъ) помянутий Переясло(в)скій по(л)къ (,) даби оние пого(н)чики без того о(т) настоящихъ и впредь слѣдующи(х) зимнихъ стужей ну(ж)ди крайней прете(р)пѣть не могли (,) и чрезъ то к(ъ) побѣгу случаю не возимѣли, ѡпасаясь за нескорую присилку (,). А ежели воспослѣдуетъ какая остановка, на самихъ взискание (;) для о(т)возки ѡдежи и обува // въ полкъ Переясловскій вислатъ нарочные подводи з доволнимъ для по(д)водчиковъ провиантомъ не премѣно. Ноеврия 23 (д). 1739 году.

1 зв.

Сотникъ полкови(й) лубе(н)ски(й) Михайло Скаржинин ¹.

¹ Печатка на звороті.

1767 р., травня 24, [Переяслав]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 89, оп. 1, од. зб. 1, арк. 9—9 зв.

*Из суда земского повѣту Переясловского (,) в судъ подкоморскій того жъ повѣту**Промеморія*

Сего мая 22 (д). избранный города Переясловля голова войсковой канцелярии Иванъ Бахчевскій (,) подалъ доношение с показаніемъ между прочимъ (,) яко з учрежденія оногo суда земского прислано дѣло з прочими о(т) суда полкового Переясловского в здешній судъ земскій по иску Киево-Софійского катедрального монастыря (,) на сотника воронковского Ма(т)вѣя Сулиму (,) и разно(г)лo званія людей (,) такожъ козаковъ (,) и посполитихъ о завладѣніи принадлежащихъ якобы до села Койлова грунтовъ (,) по которому де онъ, Бахчевскій, имѣя о(т) сотника Сулими до окончанія того дѣла и повѣре(н)ность, учинилъ судной процессъ (,) и в ономъ какъ о несправедливомъ иску (,) того монастыря (,) такъ и о промолчаніи давности земской довольно вираже(н)но (,) и что тотъ монастырь причинимомъ о(т) полковой Переясловской канцеляріи 1748 году слѣдствій своей претенсіи нѣчимъ не доказалъ, за чѣмъ де тое следствие в оной полковой канцеляріи о(т)ставлено и с того де времени оной монастырь до подачи в судъ земскій по тому жъ дѣлу 1766 году октя(б)ра по 4 число промолчалъ уже чрезъ вoсѣмьнадцять // годъ (,) и просилъ онъ, Бахчевскій, о томъ разъсмо(т)ренія (,) 1 зв. и понеже по справки прописанное дѣло еще прошлаго 1766 году октября 7 дня к надлежащему в силѣ правъ докончанію о(т)правлено о(т) здешнегo суда земского в оной подкоморскій судъ (,) того ради по указу ея императорскаго величества в судъ земскомъ повѣту Переясловского опредѣлено и оное подлинное доношение при сей промеморіи о(т)править в тотъ же подкоморскій судъ, которое и о(т)правлено (,) 1767 году мая 24 (д).

За судію подсудокъ *Дмитрій Лебедь.*За подсудка войсковой канцелярии *Иванъ Берло,*Писарь *Иван Данилевскій(ій),*канцеляристъ *Василь Косенко.*

6.2. 'публѣкація'

92

1757 р., лютого 39, Ромни

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 64, оп. 1, од. зб. 287, арк. 9

З сотенно(и) Роменско(й) канце(л)лярій

Публѣкація

Учинило(с) вѣстимо в оной сотенной Роменской канце(л)лярій, что в городѣ Ромнѣ привозили которыі бываему разными обивателми всякую пашню не на указніе мѣри (,) но на мѣхи продается (,). А понеже до сего указами ея імператорскаго величества в сотенной Роменской канцеляріи полученними (,) повелено всякую пашню продава(т) на указніе мѣри, а не на мѣхи (;).

Того рады з опредѣленія сотенной Роменско(й) канцеляріи симъ во всенаро(д)ное извѣстіе публѣкуется, дабы обивателѣ привозимую всякую пашню не на мѣхи, но на указную мѣру в Ромнѣ продажу производили (,) ібо ежели і по сему таковыми обивателями буде(т) продажа не на указніе мѣри производится, то імѣеть быть о(т) канцеляріи сотенной Роменской сколько нѣ буде(т) в кого якої пашнѣ забор чинитись ве(с) нео(т)мѣно. Ромень, 1757 году февраля 39.

Сотникъ мески(й) лубе(н). *Маркович.*
Атаманъ роменски(й) *Федор Лукянов*¹.

6.3 'былетѣ'

93

Б. р., серпня 20, Глухів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55957

Былетѣ

З Войскової генералной канцелярії в городѣ Глуховѣ публѣкується (;) во всенародное извѣстіе.

Что в силѣ повелительного ордера его ясневелможности високоповелительного гпдна гпдна * Малія Россій обойхъ сторонъ Днѣпра и Войскъ Запорожски(хъ) гетмана (,) ея імператорскаго величества дѣйствитѣльного камергера (,) імператорской Санктпѣтербургско(й) Академії наукъ президента лейбъ гвардії Измайловско(г)[о] полку по(д)полковника и ординовъ стаго Але-

¹ Нижче п р и п и с к а: «Публѣкованъ де в пяти мѣста(х) при народно(м) собраніи февраля 3 (д)».

Жандра Невского, також полско(г)ло бѣлого Орла и голстинского сѣя Анна кавалера Россійской імперіи графа Кирилла Григоріевича его сѣятелства Разумовского (,) по произведенному во особливо учрежденной по доносу сотника яготинского Купчинско(г)ло (,) на генерално(г)ло войскового писара гпдна Безбородка и старшого войскового канцеляристи Матвѣя Холодовича (,) комисіи (,) дѣлу (,) и по по(д)писанной всѣми гпдами генералными старшинами и полковниками сентенціи ((:)) которая и сами(мъ) его ясневелможностью разсматривана и апробована (:)) никакой винности ихъ писара генерално(г)ло гпдна Безбородка и старшого канцеляристи Холодовича не нашлось (;) почему имъ генералному писару и ста(р)шому канцеляристу по прежнему в Генерално(й) канцелярии быть велено (,).

А доносителя Купчинско(г)ло за ложній его доносъ по высокоповелителному его ясневелможности данно(му) Генерално(й) канцелярии ордеру велено, лишивъ чина и чести вовся (;), наказать киями публѣчно (,) и впре(дъ) его ни в(ъ) какіе чини и службу, ни гдѣ о(т)ню(дъ) не опредѣля(т) августа 20 (д). года 1.

Старши(й) войскови(й) канцеляристу
Василь Туманскы(й) ¹.

¹ Нижче приписка: «По сему исполненіи учинено і Купчи(н)ско(г)ло бити киями на мѣсту в присутствіи гпдѣ генера(л)ного асаула Якубовича і по(л)ко(в)ника чернѣго(в)ского Божича, того жъ августа 20 числа, По(д)писа(л) войсковы(й) канцеляри(ст) [Ал...?] Балацки(й)».

Розділ другий

***Процесуально-
юридична
документація***

#

РЗУСКО

Полное собрание

Писаний

С. 100

Органічний зв'язок судочинства з адміністративним управлінням на Україні XVIII ст. обумовлений традиційними формами державності, що склалися ще в ході визвольної війни українського народу 1648—1654 рр. За призначенням та формулярними особливостями акти, пов'язані з діяльністю правових органів різної юрисдикції, можна звести до п'яти жанрових груп: 1) слідча документація; 2) оповіщувальна; 3) процесуально-вирокова; 4) апеляційна; 5) нотаріальна. Звичайно, корпус розгляданої документації не замикається наведеними розрядами, оскільки проміжні акти, частина яких побутує в урядово-адміністративній сфері, не лише супроводять, а й визначають діяльність судових органів, виконавців чи підсудних.

Основу слідчої документації XVIII ст. становили «розыски», «інквізиції» (від лат. *inquire* — розшукую). Загальною назвою відповідних паперів є «допросъ», що фіксує також конкретні процесуальні дії. Розиски, інквізиції містили докладні, часом самотутні за викладом свідчення очевидців про ті чи інші акції, злочинні дії, проступки, вчинені нерідко за місцем проживання. Більшість документів, створених у ратушах, Генеральному військовому суді та виїзними уповноваженими на місцях, тематично неоднорідна. Серед них вирізняються допити у зв'язку з образою честі гетьмана і козацької старшини, насильницьким зміщенням земельних меж, завданими збитками у господарстві, бунтарськими виступами тощо.

Оптимальне самовираження мають акти, сповнені соціального звучання. Показовим у цьому плані видається розиск у справі Новгородського монастиря з повсталим козацтвом (1719): одна з кульмінаційних сцен настільки пластично відтворює класові суперечності, що не потребує обґрунтування матеріального становища низів. Чергування оповідних авторських ремарок з прямою мовою повстанців сприяє панорамному відтворенню події: «Ажъ знову бѣжать козаки... з межі якихъ прибѣгши еденъ почаль быти ⟨,⟩ мовячи: «Ось найшоль!» И зблизивши(с), всѣ были говорячи: «Убиймо до сме(р)ти ⟨,⟩ а(л)бо въ Десну втопѣмо ⟨,⟩ хочъ мѣемъ и поголовщину заплатити!» И в(ъ) томъ побою ѡ(т)ць городничи(й) тысячу таляровъ ѿмъ ручиль ⟨,⟩ жебы до сме(р)ти не были ⟨,⟩ и казалъ имъ: «Развѣ за то(г)ло молодика поголовщину заплатите ⟨,⟩ а за мене и всѣмъ селомъ не нагородите ⟨,⟩. И в(ъ) тотъ ча(с) сказалъ нѣяки(й)ся козакъ: «Покин(ь)мо быти» (док. № 3, арк. 1 зв.). Чимало «свидѣтельств» репрезентують у

слідстві заяви старожилів. Авторитет «мужів» визначався не лише віковим цензом, гострою пам'яттю, а й реакцією присутніх сторін на висловлену ними думку стосовно того чи іншого свідчення: «...И тоє написавши (тобто показання одного із свідків.— В. Г.), читано вголосъ. Поме-ненны(й) Сила Лобасъ, мужъ столѣтны(й), розсмеявся. И мы стопече(р)скіе спросили его (:) «Чого ты смѣшся (:)?» О(т)повѣдѣль: «Якъ минѣ не смѣятися (:) смаркачъ, блазень брудить (,) будучи молоды(й) и не знающій нѣчого, о(т)водитъ границу и все Глибовское займище неправедно (.) Коли бѣ минѣ лзя (,) очи бы выбывъ, сѣмъ разъ присягну, що неправе(д)но говоря(т)». И на сій слова нѣ о(т)цы братскіи (,) нѣ косачувцѣ нѣчого не о(т)казали, но всѣ мовчали» (док. № 10, арк. 1).

Промовисті діалоги з елементами непрямой мови наводнюють виклад допитів, де виявляються антагоністичні сутічки між рядовим козацтвом і старшиною. Наведемо для прикладу сцену зустрічі козака Филипа Гаха із сотником Григорієм Шинкевичем на черговому поклоні (у селі Кнутах Новомлинської сотні Глухівського полку 2 серпня 1717 р.): «...И скоро увойшо(ль) в хату и засталъ сотника лежачо(г) [о] на полу на подушкахъ (,) зара(з) поча(ль) (сотник — В. Г.) его лаяти: «Чому ты, скурви(й) сину (,) псяя борода, не буваєшь у мене (,) и хто бунтує(т)ся не пере(с)терѣгаєшь (,)?»... Филипъ не порозумѣвши перше, же его лає(т), и тамъ же (,) в хатѣ, обернувши(с) до козаковъ стоячихъ (,) питалъ их (:) «Кому-то П: сотникъ лає (,)» О(д)казали оны ему, что не кому иншому, то(л)ко тобѣ (,).

Теды на тоє о(д)казалъ Филиппъ сотниковъ: «Е(ст), мови(т), у мене, пне сотнику, такіє сини, якіє уже тобѣ служа(т) (,) а я старъ, болшь служити и бѣгати не здолѣю (,) и в мѣстѣ нѣколи не буваю». И зара(з) ви(и)шоль на дворъ з хати» (док. № 2, арк. 1). Шляхетна стриманість вигідно характеризує козака-старожила.

Жива народна мова лежить в основі інквізиції початку XVIII ст. Природна оповідь нерідко сповнюється фігуральними висловами, як-от: «А далѣй еще одного чоловѣка (имени его не знаю), як поставили (,) той чоловѣкѣ до свои(х) пановъ ставъ говорити (,)»: «Воля ваша, панове, що хотѣте чинѣте, а я правду буду говорити...» (док. № 10, арк. 3).

Народна фразеологія живила показання свідків (пор. приклади: *на словѣ не стоят, единъ однимъ живѣ; носітсѣ тая повѣст; сорома набиралисѣ; сталъ палець гризти* (док. № 10, арк. 1 зв., 2 зв., 3); *вернулся нѣ з чимъ, сказали в очи* (док. № 1, арк. 1 зв., 3 зв.); *упал безъ памяти* (док. № 6, арк. 2).

За структурою формуляр розиска (інквізиції) трикомпонентний. Крім початкового протоколу (де визначені дата і казусно-мотивувальна преамбула), він містить основну частину (виклад «повѣстей») та заключний протокол, інакше — есхатокол (підписи авторів зізнання, свідків, уповноважених осіб і т. ін.).

Виділення показань записами з нового рядка, через інтервал іноді доповнює рубрикація. Загалом інтервали обґрунтовуються композицією документа. Формула казусно-мотивувальної частини містила вказівку на особу, яка вела слідство — в суб'єктній чи опосередковано-суб'єктній формі («Мы, нижеі именованній, послани для виведеня розиску...» — док. № 5, арк. 1; «Перед нами, нижеі именова(н)ними, чинено розискъ...» — док. № 2, арк. 1 тощо). Початкова прикладка в цій форму-

лі звичайно визначає підоснову розпочатого слідства, вмотивовує законність дій уповноважених осіб («З(ъ) розказання его мѣсти пна Федора Василієвича на се(й) ча(с) на мѣстцу по(л)ково(мъ) резидуючого (<, >) будучи *мы, ниже(й) подписавшіеся*, по(с)ланніе в(ъ) городъ Смѣлов для розиску...» — док. № 6, арк. 1; «По розказанію самого *ясневѣлможно(г) [о] добродѣя* его мило(сти) пна Іоанна Скоропа(д)ского, Войскъ его ца(р)ско(г) [о] пре(с)тлого влчтва* Запорожскихъ обоихъ сторонъ Днепра гетмана» — док. № 3, арк. 1). У тексті ратушних актів наведені вище формули відсутні.

На розисках підписи хрестом неграмотних чи (замість них) довірених осіб супроводжуються застереженням-ремаркою. Власноручні підписи офіційних осіб, як правило, розгорнуті. Казусно-мотивувальна частина спорадично варіюється у вигляді розгорнутого заголовка — назви акта: «Свѣдѣтельство в(ъ) кгрунтѣ и границѣ стопече(р)ской ω(т) *ниже(й) выразивши(х)ся именами люде(й) призва(н)ное*» (док. № 10, арк. 1). Формули тієї ж частини нерідко репрезентують зміст судової справи. Оповідна частина в «допросах» становить конкретні зізнання свідків, при яких зазначається ім'я, прізвище, соціальний стан, місце проживання кожного з виступаючих (а також вік — для старожилів, «мужів»). Показання давали під присягою за відповідною формулою: «*подѣ совѣстію дши хртія(н)ской*» (док. № 1, арк. 2), «*по(д) совѣстію своєї (сказалъ)*» (док. № 5, арк. 1 зв.) та ін. Конкретні розповіді одержали назви «*повѣсть*», «*сказка*» чи «*показаніє*». Невишукана манера оповіді, образна мова, завершеність фабули дають підстави зарахувати оповіданя типу «повѣсти» Наталки Вашихи про знайдений скарб до зарисовок із народного побуту. Пор. характерні українські слова: *знаходка, схованка, сподѣватися, похвалятися*; вирази: *дати слово, у вучі доказовати, ити за своимъ дѣлом, якъ гараздѣ потѣмнѣло, мнѣ нѣколи, такъ власне було, на другую ночь ишло, мой дух чує, дойшлося и до черепка* та ін.; розмовні типи вставних речень: «*Бо чували о(т) люде(й), що такъ треба чинити, коли скарбѣ где показується*»; живомовні прикладки-звертання: *пане-брате* тощо (док. № 20, арк. 1—2 зв.).

Чимало ранніх актів зізнань майже позбавлені «редакторського» втручання писарів та канцеляристів. Наведемо фрагмент оповіді стародубівського колодника-розпусника: «Зійшовся де я з нею... на улицѣ гуляючи п'яний, и она де п'яна била, пили де ми з нею горѣлку, а потимъ уже и не разъ ми з нею тверезій чинили грѣхъ... Не знаю, як она дитя родивши згубила, а якъ бремена била, то я зналъ, и все село знало...» (ЦНБ, ф. І, од. зб. 56765, арк. 1). За винятком явних канцеляризмів *де, бремена*, привнесених ученістю секретаря-писаря чи тих, хто ставив запитання на слідстві, звучить природна жива мова. «Сказки» з Полуботківського «розиску» більше адаптовані писарем, проте задля достовірності викладу зберігається незмінною яскрава народна фразеологія та характерні українські слова: «Іван Сердюк, козакъ Полуботковскій, созналъ: «Росовскій мнѣ як сказалъ (<, >) же є(ст), каже, и безъ твоей нивки *где гроши дѣвати (<, >)* поневажъ на моровшиковъ і на іншихъ работниковъ *роходѣ в грошахъ немалій (<, >)* такъ я уже большъ не ходячи до пна Лѣневича оповѣщатися, помянутую нивку *рад не ра(д)* для кра(й)ней своє(й) ну(ж)ди *(же нѣ за що было хлѣба купи(т) (продалемъ)*».

Свирид Миколаєнко, мужик Полуботковський, сознає: *что туага, мовит, година, а нѣгде было з гола хоруючому ему через цѣлий годъ куса хлѣба для пропитанія взяти...* Петро Децка, мужик і житель Полуботковски(й) сознає: *что пришедши (мовит) я до такой мѣзерій, же нѣчимъ было попухлихъ з голоду дѣти моихъ поговорати и себе самого з жоною проко(р)ми(т)...* Однак я не помираючи голодною сме(р)тю, помянутую нивку продадемъ...» (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 52826, арк. 2—3 зв.).

Проте в текстах першого десятиріччя і в 20-ті роки XVIII ст. афоризми виступають у природній мовній стихії, якої ще не відчужувалися самі канцеляристи. Показовими видаються, наприклад, записи допиту рідних у кримінальній справі Усті Лук'янихи (Полтавський ратушний суд, 1707 р.): «Постановленни(й) и Гаврило, брат Усти(н) (<,>) и питанъ (<,>), котори(н) так сказа(л): «В прошлую середу будучи я на полѣ (<,>) вже в четве(р) у вечо(р) пізно пришоле(м) додому (<,>), где ма(т)ка наша старая обливаючи(с) слезами говори(т) мнѣ: *що мы будѣ(м) сину чинити (<,>) начинила наша Устя бѣды, Лук'яна своего забила на смерть (<,>)?...* Ее (Устю.— В. Г.) питано (<,>) з якої запам'ята(л)ос(т)и и изъ чиего совѣту проти(в) мужа своего на згубу стала, и вмѣсто доживо(т)ного приятеля вѣчни(мъ) враго(м) (<,>) и апостатою показался (<,>) же бе(з) жа(д)но(й) причины неви(н)ную кро(в) мужа своего пролила (<,>) и из свѣта шного вла(с)ною рукою своею згладила?» (ЦНБ, ф. 61, од. зб. 825, арк. 29 зв., 30). Пор. в інших допитах: «І сучий уби(й)ца Кусило Толоченко... питанъ, з яки(х) причи(н) они то(л)ко душъ з свѣта позгонили»... (арк. 16 зв.); «Сталь словами картать (арк. 137); «Хату всю поломя вкрило» (арк. 147 зв.); «В Старом Са(н)дзаровѣ видѣли тебе люде (<,>) что та(м) нѣчого не орудовалъ, а тилко плутался промежку лю(д)ми... (<,>) а тепе(р) тут в я(р)ма(р)ку сему блукаешъ (<,>) якое твое дѣло и чи(м) орудуешъ (<,>) — на то(й) теде нашъ вопросъ ста(л) слова(ми) нѣ саякъ, нѣ такъ мѣшати» (арк. 63 зв.).

Питома лексика виявляється серед основних частин мови: *напитися, сваритися, не змовчалъ, отлаювала, побѣгла* (ЦНБ, ф. 61, од. зб. 825, арк. 247 зв.— 248), *примчала* (арк. 146), *огѣрки* (арк. 145), *кизяки* (арк. 147 зв.), *повтѣкати, прискакувати, розборонити* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 55145, арк. 1), *впорожнѣ* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 51215, арк. 2) та ін.

«П о в и н н і и п о д п и с к и», в основі яких лежить сповідь-каяття та особисте зобов'язання, функціонально належать до слідчої документації, але за формою тяжіють до оповіщувальної. Підписка давала змогу уникнути судового процесу, звернутися до «полюбовного суду» (вину спокутували нерідко у присутності священника відповідної парафії). У формулярі повинної підписки виділяються такі визначальні клаузули: 1) дата (рік, число); 2) суб'єктно-особова формула давця-адресанта: «Я, Ефросинія Якимовна Горленковна, жена Федора Ка(н)диби... даю на себе сію мою повинную по(д)писку... въ томъ, що я...» (док. № 22, арк. 1); 3) виклад суті проступку, вини; 4) формула особистого каяття: «Я тепер винюсь же... каюся пред Бгмъ и пре(д) честними о(т)ци» (арк. 1 зв.); 5) особисте запевнення в неприпустимості надалі подібних проступків: «В предніе часи сего чинить не буду и ниже мысли(т)» (там же); 6) прохання в потерпілої (торони змилюватися, вибачити провину): «А свекра своего мл(ст)и пна Андрея Ка(н)диби и свекрухи своей, оупа(д)ши до стопъ ножнихъ, слѣзне прошу прости(т) мнѣ сей тяжкій грѣх и не сра-

мотить мене перед людьми» (там же); 7) особистий підпис; 8) вірчі підписи свідків. Оповідна частина повинна нагадує «повість» або «казку».

Оповідувальна документація відбиває традиції офіційного виклику до суду. Згідно з діючим законодавством правом виставити довірену особу для ведення судового процесу користувалися без обмеження всі верстви населення. Основним сповіщальним документом для явки на допит, до суду був *п о з о в* («*позовный листъ*»). Зіставлення позовів початку та другої половини XVIII ст. виявляє модифікації у формулярі, зумовлені диференціацією актових паперів та стабілізацією нових ознак, як-от: виділення заголовка у початковому протоколі окремою (надтекстовою) рубрикою, заміна традиційної формули адресанта двоединою — адресант/адресат — у непрямому відмінку з прийменником. Пор.: «Его црскго пре(с)вѣтлго влч(с)тва Войска Запоро(ж)ского судья енеральный Алеѣѣй Миха(й)ловичъ Туряньски(й) (док. № 11, арк. 1); «О(т) псд-коморо(г)ло повѣту Остерско(г)ло козаку со(т)нѣ Носовско(й) Оме(л)ку Андрѣеву сину, Буцану» (док. № 12).

Специфічною ознакою етикету в позові є звернення в особовій формі до адресата (2 особа однини), атрибути якого (ім'я та прізвище, соціальний стан, місце проживання і т. ін.) виражені прикладкою («*Тебѣ, Іванови Дашенковѣ, жителевѣ сосницкому, засилаючи сымъ нашимъ позовримъ листомъ, ознаймуемъ*» — док. № 11, арк. 1). Цей елемент споріднює позов з наказами XVIII ст. У позовах на основі скарги (зміст її стисло викладається) зазначено термін явки до суду. Крім дати, підпису, обов'язковим компонентом у реквізиті були печатка та вказівки на місце видачі акта, який вручали судові виконавці адресатові під розписку.

У 80—90-ті роки XVIII ст. поруч із позовом фігурує *п о в і с т к а* (*повѣстка* чи *оповѣстка*) на означення короткого сповіщення-виклику до суду, а також адміністративного нагадування. Вихід за межі юридичної сфери, як і регулярність уживання, мотивується зв'язком внутрішньої форми слова з вихідним дієсловом (*оповѣститъ*). Поєднання елементів оповіщення (наприклад, з приводу поданого кимось протесту, скарги тощо) й нагадування (про сплату недоїмки, позики і т. ін.) надавало переваги слову, запозиченому з російської мови.

Право на ведення судового спору (явка в суд, участь у процесі аж до повного завершення) довіреною особою підтверджував виданий на її ім'я *в і р ч и й л и с т* («*открытый листъ*»; варіанти назви: *вѣруюцій откритій листъ*, *вѣруюцій листъ* — *вѣруюцій листъ*, *вѣрчий листъ*). У листі, завіреному підписами представників влади, зафіксовано мотиви неявки адресанта на визначений термін з викладом наданого довір'я комусь вести судову справу: «Понеже я самъ по моей должности при межеваній границъ... быть и владѣнія своего защититъ не могу... вѣрю я господину войсковому канцеляристѣ Афанасею Яновскому с тѣмъ полномочіемъ (,) что онъ, Яновски(й) по сему межеванію ни учинитъ, я споритъ и прекословитъ не буду» (док. № 16). Пор. ще: «Повѣраю я економу моему Роману Леонтиеву въ судѣ земскомъ Чернѣговскомъ по тому дѣлу ходитъ судѣ говорить (,) доношенія подавать (,) рѣшенія слушать (,) и на рѣшеній... подписивать (,). А буди онъ и о(т) себе кому пожелалъ повѣритъ, і в томъ ему даю дозволеніе (,). И что онъ по сему учинитъ, прекословитъ не имѣю»

(док. № 17). Як свідчить останній приклад, довірена особа могла від свого імені виставляти іншого (звичайно, з поданням вірчого листа) для завершення певного спору. Компоненти *вѣрю (повѣраю), прекословить не буду (не имѣю)* — визначальні у формулярах вірчих листів. Розгорнутий підпис давця документа потверджувала нерідко поставлена печатка з іменними ініціалами. Звичайно, цементуючі ланки у формулах юридичних актів становили типові канцелярські кліше. Частина книжних компонентів обрамляє у формі ремарок виступи свідків, тобто являє собою спеціальні вислови-звороти, що належали до перспективного словника мови (*на наше питанє* — ЦНБ, ф. 1, од. зб. 57015, арк. 1 зв.; *достовѣрно не знаєт, в своє користованє* — ЦНБ, ф. 1, од. зб. 57041, арк. 2, 3; *веселная церемонѣя* — ЦНБ, ф. 1, од. зб. 51360, арк. 353 зв.; *готов подтвердить* — ЦНБ, ф. 1, од. зб. 51360, арк. 353 зв., арк. 356; *скаржачий твердо стоялъ при томъ* — ЦНБ, ф. 1, од. зб. 58073, арк. 1; *в оправданіє свое сказалъ, при дховних так и свѣцких урядових особах; за донесенєм* — ЦНБ, ф. 1, од. зб. 52725, арк. 2, 4 зв., 54—55; *не ω(т)ладне* — ЦНБ, ф. 1, од. зб. 55779, арк. 1; *при спорадичному безоткладне* — ЦНБ, ф. 1, од. зб. 57478, арк. 3; *по персональному прошенію* — ЦНБ, ф. 1, од. зб. 62662, арк. 40). У річище народної розмовної стихії природно вливалися звичайні для актового словника мови першої половини XVIII ст. дієприслівникові форми (в тому числі ускладнені зворотною часткою *-ся*), ад'єктивовані дієприкметники та віддієслівні іменники; окремі слова виступали у супроводі народних прикладок. Пор.: *«Сторговавшиє, почали могорич-горѣлку пити»*; *«Я, мало посидѣвши, мовила: «Лягу трохи спочину, не барячи(с)»* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 55104, арк. 4 зв., 6); *о знайдених грошахъ; въ заваленомъ погребѣ* (док. № 20, арк. 2); *о причинених порубах* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 62663, арк. 105 зв.); *прошу судового помилованя* (ЦНБ, ф. 61, од. зб. 825, арк. 241 зв.); *прославшиє* (арк. 30); *спочиваючи* (арк. 239), *одпочиваючи* (арк. 241); *посварившиє* (арк. 162); *розгѣвавшиє* (арк. 210 зв.); *вибѣвши* (арк. 247 зв.—248); *вислухавши* (арк. 241 зв.); *оскаржений* (арк. 20—21); *отимкнувши двери, не знайшовши, проламавши* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 55145); *вирвавшиє* (арк. 5 зв.); *позапрягавши; попривязовавши; переночовавши* (ЦДІА, ф. 745, оп. 2, од. зб. 1, арк. 11—12 зв.).

Вага книжної основи в історичному розвитку лексичного складу нової української літературної мови, безперечно, значна, проте системне дослідження ролі її неможливе без урахування наслідків обопільного калькування на тлі загального мовлення та запозичень початку XVIII ст. Пор.: *помѣщика Ісцова і помѣжчика Ісцова* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 56982, арк. 2—3 зв.) при укр. *помѣжникъ* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 12854, арк. 2) та *помѣжний* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 62566, арк. 1); *прозвищемъ* (Нагорный) при регулярному *прозвискѣ* [Нагорний] (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 56982, арк. 2; од. зб. 62599, арк. 1); *щоденнимъ пянством, щоденно* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 57015, арк. 1 зв.); *донесе(н)не* (ЦДІА, ф. 1566, оп. 1, од. зб. 1, арк. 218), *доносене* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 50650, арк. 164 зв.) при д.-рус., ст.-рос. — *доношение* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 55104, арк. 4 та ін.); *прилеглий* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 52475, арк. 55) *приналежний* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 52477, арк. 58) і *приналежащий* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 52471, арк. 49); *потверженя* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 52102, арк. 1) і *потвержденіє* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 51964, арк. 1); *столповой шлях* (ЦНБ, ф. 1, од.

зб. 62659, арк. 95) і *столбовая дорога* (ЦНБ, ф. I, од. зб. 62662, арк. 2) та ін.

Звичайно, детальний аналіз регіональних ознак в оформленні кожної з розглянутих підгруп юридичних актів на тлі типових їх різновидів, як і фронтальне обстеження перспективних стилістичних елементів на фоні живомовного підґрунтя, — одне з невідкладних завдань у галузі вітчизняної дипломатики та історії стилістики. Самостійне значення має вияв тих структурних компонентів у формулярі, що не обмежують виразові можливості мови взагалі. Йдеться передусім про співвідношення нарративної (оповідної) частини з іншими елементами в структурі документа. У цьому зв'язку слідча документація видається найбільш зближеним із народною стихією жанром.

Розбіжності в означенні однотипних актів зумовлені процесами мовного узагальнення в центрі і на місцях, поступовою диференціацією понять у різних сферах духовного життя народу (пор. ситуативне використання конкретних назв *повість*, *казка* при описових формах з дієсловами *сказалъ*, *созналъ* у ланцюзі загальних визначень *допросни рѣчи* — *допросъ* — *розискъ* — *інквізиція*).

Безперечно, зізнання свідків та підсудних є найзмістовнішими фрагментами у більшості судових актів XVIII ст.

Для дослідження витоків ділового стилю української мови, з'ясування іноваційних ознак у її виразових засобах неперехідне значення мають документи, що відображають хід судового процесу (власне — *«судний процесъ»*). Показ судового процесу в динаміці, як і виявлення повного репертуару причетних до нього актових паперів, — одне із важливих завдань у галузі історичного правознавства та дипломатики. Поступовий занепад ряду проміжних різновидів зумовлюється піднесенням статусу козацького судочинства на Гетьманщині, хоча судова реформа у 70—80-х роках XVIII ст. спричинилася до поновлення гродських та земських судів, отже, й часткового поширення в активі процесуального діловодства специфічних паперів, що характеризували діяльність шляхетських судів XVI—XVII ст.

Які ж акти неминуче пов'язувалися із судовим процесом? Фонд процесуально-виркової документації репрезентують три основні жанрові різновиди: *«докладъ»* — доповідна записка про зміст справи з коротким резюме щодо її проходження у нижчих інстанціях; *«присяга»* — клятва на знак правдивого зізнання в чомусь; *«декретъ»* (лат. *decretum*) — ухвала, указ) — остаточне рішення, присуд (у XVIII ст. — найчастіше стосовно визнаних земельних меж, землекористування).

Складений канцеляристом *«докладъ»* оголошували на першому засіданні суддів. Йдеться про новації, що сталися в діяльності Генерального військового суду не раніше другої половини XVIII ст. У формулярі документа виділяються такі структурні компоненти: 1) означення судової канцелярії, якій адресується записка (прийменниково-іменне сполучення у формі Давального відмінка однини); 2) назва документа (самостійна формула, виділена шрифтом); 3) основна частина (виклад справи, її попереднього розгляду, зміст апеляції); 4) розгорнутий підпис канцеляриста; 5) дата складення документа.

Резолюційна частина становила коротку виписку з протоколу. Виклад обставин попереднього розгляду справи вимагав мовного узагальнен-

ня, що спричинилося до уживання предикативних форм на *-но, -то* (*рѣшено, приговорено, закуто* і т. ін.), вставних конструкцій та речень: «*Ему, истцу Мигалю, по его дѣду Степану Мигаленку, (<: > кой по компутам 695, 701, 715 и 723 годовъ написанъ козакомъ (<: >) бытъ по прежнему козакомъ...*» (до к. № 27, арк. 1). Формули на означення конкретних рішень базуються на інфінітивах. Резолюційна частина складається по суті з інфінітивних речень та конструкцій, що відтворюють імперативний характер ухвали, як-от: «...Судъ генералній приказалъ: прописанное Суда генералного рѣшеніе обоимъ сторонамъ *объявить* за указными подписками, для чего и упомянутому бригадиру і полковнику гадяцкому Крижановскому *послать* ука(з) і *велеть* для выслушанія прописанного Суда генералного рѣшенія *прислать* поверенного с по(д)лежащою вѣрующею слѣдующаго февраля на <.....> число» (див. с. 233).

Заприсягання іменем Бога перед Святим Хрестом і Євангелієм належить до найдавніших ритуальних акцій у суспільному побуті східнослов'янських народів. Без клятви не відбувалася царська коронація, як і церемонія вручення знаків влади правлячій еліті. Традиційно *присяга* за встановленою формою чинилася у присутності осіб духовного сану. Судові й адміністративні *присяги* мали ряд спільних ознак у початковій та заключній частинах, були конкретніші за військову. Про це свідчить *присяга* запорозьких козаків на вірність гетьманові Конецпольському від 8 липня 1630 р., виявлена в рукописному збірникові XVII ст., що його склав архімандрит Києво-Печерської Успенської Лаври Афанасій Миславський. Наведемо для прикладу відповідні фрагменти:

військова козацька
присяга XVII ст.:

(початок)

Присягаю господу Богу в Тройце
единому и пречистой Бгце и
всемъ святымъ

(кінцівка)

Нам, пне Бже, поможь
А естли несправедливе,
Боже нашъ, надай на теле.
Аминь.

(ЦНБ, $\frac{74п}{20}$)

судова присяга
XVIII ст.

(початок)

Я, ныже имянований, присягаю
гпду * Богу в Троици святой
славимому...

(кінцівка)

Ми, Боже, помози.
А буди неправдиве —
скарай. В заключение чего цѣлую
слова и крестъ Спасителя моего.
Аминь.

(ЦДІА, ф. 106,
оп. 1, од. зб. 1)

Текст *присяги* завершується підписами її давця та особи із духівництва, у присутності якої вона прозвучала.

Чільне місце в юридичній документації посіли *декрети* — строкати за структурою і формальними ознаками акти, що містили остаточне рішення судів різної інстанції: гетьманського правління, виїзного суду уповноважених від Генеральної військової канцелярії, Генерального військового суду (док. № 24, 26; ЦНБ, ф. I, од. зб. 56942), ухвали

полкового суду та змішаних судів (наприклад, полково-ратушного — док. № 4). Незважаючи на синкретизм в оформленні (формуляр цього документа містив ряд ознак, спільних із протоколами, актовими записами, указами, офіційними листами і т. ін.), декрет відрізняється за змістом і має власну структуру, де є такі складові компоненти:

I. Вступна частина (початковий протокол — дата і каузально-мотивувальна преамбула); II. Основна частина, що містить: 1) слухання справи спірних сторін: а) виклад змісту скарги; б) виступ відповідальної сторони; в) виклад слідства, виступ свідків у справі; г) «контроверсыя» сторін у присутності свідків (власне, судове змагання); д) писемні доводи (виклад представлених документів). 2) Постанова суду: а) «разсужденіє» (з'ясування вини на основі викладених фактів та свідчень); б) приговор (винесення покарання). III. Заключення (есхатокол), де викладено судове застереження щодо сторін, можливість апеляції плюс місце видачі документа, підписи судді, членів суду. IV Печатка судового органу, наявність ряду інших структурних компонентів в окремих текстах зумовлене складністю колізії, способами аргументації провини, виступами спірних сторін, свідків і т. ін.

У типовому формулярі декрета початковий протокол має чимало спільного з «розісками» (така сама формула дати, засвоєна з актових книг: «року тисяча...» і т. ін.; формула іменного гетьманського титулу, що засвідчує правомочність судового органу: «по (з)леценію ясневе(л)можного его м(л)с(т)и пна Іоанна Скоропа(д)ского (<,>) Войскъ его црского пре(с)вѣтлого влчтва Запорожски(х)... гетмана». Проте формула каузально-мотивувальної частини помітно модифікована (вказівка на судовий орган та представлені сторони з коротким викладом змісту їх суперечки): «...перед Судомъ ца(р)ского првѣтлого* влчтва* Войска Запоро(ж)ского енера(л)нимъ (<,>) точилася справа и заво(д) межи его милостію пномъ Стефаномъ Бутовичемъ, асауломъ его ца(р)ского првѣтло(г)ло влчтва Войска Запоро(ж)ского енера(л)нимъ (<,>) скаржачою стороною (<,>) и межи о(т)вѣтующимъ Григорие(мъ) Дубовикомъ, козакомъ со(т)нѣ Горо(д)ницко(й) (<,>) о кгру(н)та солоно(в)ские (<,>) и старосѣлские (<,>) и о нанесенію ста(в)шого чре(з) Дубовика его м(л)ти пну асауловъ енералному бє(з)честія» (док. № 26, арк. 1).

У початковому протоколі слід виділити нову диференційно-узагальнюючу формулу на означення соціального представництва сторін: «...чрезъ пановъ Афанасія Покорского (<,>) Ан[д]рея Гудовича (<,>) и Николая, бывшего сотника се(р)дюцкого (<,>) знатныхъ товаришовъ войсковыхъ (<,>) зъ стороны козацкой (<,>), а з(ъ) стороны по(с)по(л)ства чре(з) П. П. Григорія О(т)вѣновского, писара майстратового (<,>) и Исаака Расае(н)ка, райцу тамошнего (<,>) в(ъ) свойхъ и всего по(л)ку обыдахъ (<,>) тяжестяхъ (<,>) и долегливосте(х) (<,>) скаргу занесши(х) на пна Лукяна Жоравку, полковника стародубского» (док. № 24, арк. 1).

Основній частині декрету передуює, як правило, формула «заносил свою жалобу» (док. № 25, арк. 1; док. № 26, арк. 1) чи «жаловался...» (на кого-небудь). Нерідко текст писемної скарги (без протоколу) канцелярист дослівно вмонтовує у канву основної частини, пор. у декреті, виданому на ім'я стародубського полковника Лук'яна Журавки (док. 24, арк. 1—3 зв.).

Далі в документі знаходимо виступи свідків. Правила їх викладу диктуються вимогами кодексу законів «Права, по которым судится малоросійській народъ» (Глухів, 1743 р.). У розділі 8, ст. 25, § 3 записано: «А сочиня(т) всякіє приговори на писмѣ с обстоятелно виписанными зо все(г) [о] дела кратко судными рѣчами без упущенія токмо потребно(г) [о], а именно: какой о(т) челобитчика искъ будетъ в челобите? Что в допросѣ и о(т)вѣтъ на то будет показано о(т) отвѣтчика? Какіє о(т) обоихъ сторо(н) покажу(т)ся быть на что доводы?» (арк. 139 зв.). Сказане стосується виступів відповідальної сторони, свідків, а також висвітлення важливого етапу процесу — к о н т р о в е р с і й (від лат. *controversia* — спір, тяжба) — змагання спірних сторін в аргументації, переконанні. Чергування сторін, що сперечаються, супроводжується нерідко ремарками писаря, який непомітно, по ходу промови коментує відповіді та реакцію на них супротивних сторін: «Теди Григорий Дубовикъ, хочъ удерж(л)ся былъ правди говорити, потомъ всю, якую замѣрали, зло(ст) на его млти пна асаула явилъ(,) в(ъ) тоє: «Я, мови(т) Дубовикъ, от всѣхъ жителей... ви(с)тавленъ(,) и сюди в(ъ) Глуховъ посланъ...» (док. № 26, арк. 4).

Для посилення аргументації у викладі привносилися фрагменти представлених документів («розиски», «свидительства» тощо). Відповідальна сторона висловлювалася на кожен пункт звинувачення, що втілювалося в ухвальній частині вироку. Так, у 22 пунктах скарги, поданої до Генерального військового суду як акт звинувачення стародубського полковника Лук'яна Журавки його полчанами та у відповіді адресата постає вся анатомія визиску, антагонізм стосунків між правлячою верхівкою й низами. Про спілку козацтва з челяддю у виступі йдеться у свідченні ієромонаха Агафона, одного із панських дозорців: «Мстячися кривды своей, погребские козаки(,) Матвѣй Матвѣевичъ(,) посылалъ Мишку, челя(д)ника своего, з(ъ) Терехомъ Чортко(мъ) и зъ и(н)ними(,) которие прише(д)ши до двора П. Холодовичового купно(,) а взявши кулъ соломы, запалили на покутю въ свѣтлицѣ(,) и заразъ, поскочивши купно (ж), и млыны запалили» (док. № 25, арк. 2 зв.).

Постановча частина в декреті відкривається формулою «Судъ его царского пресвѣтлого влчтва* Войскъ Запорожскихъ енералній *разсуждаетъ*, що свідчить про початок чергового етапу після заслухання справи — «д е л ъ б е р а ц і й» (від лат. *dēliberātio* — міркування), інакше «*разсужденія*». Етап цей міг тривати до трьох днів, протягом яких суд зобов'язаний був сформувавши рішення (якщо не сталося примирення сторін) і видати декрет «*правой стороне*» (див. Права..., розд. 8, арт. 12, п. 1, § 11). Перед винесенням заключного рішення у складній кримінальній справі Генеральний суд надсилав доклад гетьманові про результати судового розбору (док. № 24). Початкова формула у постановчій частині означається стабільним зворотом «*за волею его пнскоой велможности*», що виступає у складі загальної титулованої назви судового органу: «Судъ его цр(с)кого пре(с)вѣтлаго влч(с)тва Войска Запоро(ж)ского енералній доне(с)ши в(ъ) доклад яснєвє(л)можному его млти пну гетману с ей заво(д) полчанъ стародубовскихъ з пном полковникомъ ихъ тамошнимъ за волею его пнскоой ве(л)можности приступилъ до делѣберацій правной, а по делѣберацій рас-

мотрите(л)ной и разсъудите(л)ной всказует...» (док. № 24, арк. 4 зв. — 5) Кожен із пунктів вироку відірається формулою «за тоє, что» з подальшим викладом суті злочину і визначеної кари згідно із статтями кодексу. Провідними компонентами формули є дієслівні форми *повиненъ*, *маеть*. Також підрядна конструкція з сполучником *аби*. Невідповідність злочину змістові статей діючого права вимагала додаткового розгляду справи самим гетьманом. Наприклад: «6. За тоє, что пнъ по(л)ковникъ укончоніє заводи и спори между по(л)чанами своїми злагодою (<,>) подступне ли(с)тами своїми, до звѣрхнѣйшой вла(с)ти писа(н)ними, ро(з)рива(л) (<,>) до колотнечи успокоєнніє сторони приводи(л) (<,>) яко не(с)лушне чинил (<,>) так те(ж) дискредитованъ мѣеть быти (<,>) и по(д)лугъ уваги и волѣ рейме(н)-тарской наказанъ» (арк. 6). Недоведені звинувачення навіть по одному із пунктів визнавалися за наклеп, і сторона, яка в цілому виграла процес, підлягала покаранню за нього: «8. П. П. Поко(р)ский (<,>) Гудович зъ при(у)т)ствуємыми себѣ за тоє (<,>) что задали пну по(л)ковниковѣ (<,>) будто проги(в) заказу монаршого (<,>) пе(н)ку свою за границу до Кролевця Прусского посла(л) (<,>) а не довели (<,>) по(д) а(р)т (<.>) 2 (<.>) ро(з) (<.>) I § 2 (<.>), тимъ сами пови(н)ни быти карани (<,>) чымъ бы бы(л) каранъ за доводомъ. пнъ по(л)ковни(к)» (там же).

Заклучна варіантна формула в декреті засвідчує законне право позивача на апеляцію, з іншого боку, вказує на адресата, зацікавленого у в'язці документа. Обов'язковими її компонентами є кліше «за волею ясневелможного его млти* пна* гетмана» (пор. ще з прикладкою: «за вѣдомо(м) и вира(з)ною волею я(с)невел(л)мо(ж)ного его мл(с)ти пна гетмана» — док. № 24, арк. 6 зв; «за звѣрхнѣ(й)шою волею самого ясневелмо(ж)ного его мл(с)ти гетмана» — док. № 25, арк. 4), а також зворот: «потребующой сторонѣ виданъ» (док. № 26, арк. 5, рідше — в особовій формі: «зыдалисмо»). Серед інших елементів реквізиту слід назвати печатку з підписом судді та судового писаря.

Технічне оформлення рукописного документа вимагає спеціальних студій. Зазначимо, що в текстах декрету часто виділяються інтервалами його структурні частини, зокрема виступи спірних сторін, свідків, особливим шрифтом — початок у резолюційній частині (док. № 25), помітні початкові виступи у першому рядку (зворотні абзаци) і т. ін.

Декрети переповнені спеціальною термінологією. Пор. *інквѣзиторъ*, *інквѣровати*, *контровати*, *верѣфѣкуючій*, *респектовати*, *делиберацѣя*, *чи разсуждение*, *викладъ*, *пошлина*, *безчестя*, *очная ставка*, *контрверсія*, *претенсія*, *отвѣтная сторона*, *довести* та ін. Взагалі мова основної (оповідної) частини вироку початку XVIII ст. загальнонародна, часто почерпнута з діалектних джерел. Пряма мова відображає перлини фразеології: *на скоромъ часѣ* (док. № 23, арк. 1); *точилося зло, не знати для чого* (арк. 3); *вѣкъ свой зжити*, *брати басаринки* (док. № 26, арк. 1 зв.); *не за моего вѣку* (арк. 2); *в нѣвечѣ обернено, чути з устѣ*, *злости не мѣти* (док. № 25, арк. 12); *минула кара* (док. № 24, арк. 2 та ін.). Варту уваги дослідників народна лексика: *не попережати* (док. № 26, арк. 1 зв.); *заохочувати* (арк. 2); *повнистю*, *не переиначовалося*, *хзилося* (арк. 2 зв.); *задесенський «із-за Десни»*, *о(д)толь повернетеса* (арк. 3 зв.); *огинатися* (арк. 3 зв.); *жадати*, *починатися*, *отмовляючис* (док. № 23,

арк 1); *попереходити* (док. № 24, арк. 2 зв. та ін.). Не менш важливими для науки є книжні елементи, що виявляються в авторських відступах та коментарях судових писарів: *зурфальство* (док. № 26, арк. 1); *подступнимъ способомъ* (арк. 5); *зсилатис на...*, *спор чинити* (док. № 23, арк. 2); *обовязоватися* (арк. 2 зв.); *клястися смертною клятвою* (арк. 2 зв.); *не пропорційально* (док. № 24, арк. 2); *пропорційальний, квартировання* (арк. 6); явища синонімії: *загорѣтися — занятися* (док. № 25, арк. 2); *прикро* (док. 26, арк. 1 зв.); *уразливо* (арк. 5 та ін.). Серед типових мовних змін у декретах можна виявити факти калькування, зокрема російських та польських слів. Пор. *належний* (ЦНБ, ф. 1, од. зб. 51215, арк. 2 зв.), *надлежащий* < рос. *надлежащий*; *довгость* < польськ. *długość* (док. 26, арк. 4 зв.). Цікаві іновачії на рідномовному ґрунті: *переведенци* «переселенці» (док. № 24, арк. 2 зв.), *руйноватися* «зубожіти, спустошитися» (там же). Подібні приклади можна доповнити при зіставному вивченні оповідної частини інших документів, а також із залученням «повѣстей» і взагалі «розисков».

Загалом можна стверджувати, що декрети — судові рішення — за структурою, змістом і зовнішнім виглядом видаються оригінальними актами, рівень стандартизації яких був високим уже на початку XVIII ст. Історичний підхід до мовного оформлення вимагає особливої уваги до виразних засобів XVI—XVII ст., що фігурують у зв'язному тексті (цитатах) при відсиланні на відповідні статті Литовських статутів та інших джерел українського права. У постановчій частині декретів можна виявити чимало історизмів та архаїзмів, що зникли із загальнономовного словника, проте суворе дотримання статті закону вимагало дослівного відтворення того чи іншого формулювання. Звичайно, у даному разі читач має справу з елементами книжного словника, зокрема в його специфічній (юридичній) сфері, що давно змінився в узусі.

У нерозривному зв'язку з судовим процесом перебували акти, які стосувалися апеляції, а також діяльності нотаріату у козацьких та шляхетських судах змішаного типу.

Апеляційна документація складалася з «суплѣкъ» (пол. *suplika*) — прохань, що надсилалися різними особами до вищої адміністративно-судової інстанції — аж до Малоросійської колегії чи на ім'я царя (в останньому випадку вони іменувалися «чолобитними»). Специфічною ознакою ч о л о б и т н о ї є поділ тексту на окремі пункти, наявність формули «*б'єтъ челомъ*», кліше — «*а в чемъ мое челобитя, тому слѣдую(т) пункти*» — наприкінці початкового протоколу, а також чітких інтервалів у частинах, де викладається прохання¹. До апеляційної документації прилягає «*протестъ*» (нім. *Protest*) — писемне застереження, надіслане до суду чи іншого правомочного органу з метою правового захисту у зв'язку з незаконними діями відповідальної сторони. Заклучна формула документа «*прошу сей протестъ принят и записати*» нерідко поширюється різними доповненнями, як-от: «*И ратоват вла(с)тію своєю судовою*» (док. № 30). Найбільш частотними лексемами в протестах виступають похвалки *злісні наміри, спонукання, протестувати, протестуватися* та ін. Формуляр протеста нагадує часто донесення, адресовані канце-

¹ Про особливості формуляра російських чолобитних див. у кн.: Волков С. С. Лексика русских челобитных XVII в.— Л.: Изд-во ЛГУ, 1974.— С. 30—50.

лярією: типова формула адресанта, суб'єктна форма викладу (у формі І особи), підпис, дата.

Оснoву нoтаріальнoї дoкyмeнтaції стaнoвoлo кaнцeлoрськi кoпії, в тoмy чoслі вoпoскi з aктoвoх кнoг. Більшiсть із нoх oзнaчeнa вiдпoвiднoю пoмiткoю пeрeписувaчa (y прaвoмy вeрхньoмy кyтi — «кoпiя», внизу, звичaйнo з лiвoгo бoкy — «в пoдлиннoм... (aбo: «сoбствeннoю рyкoю) пoдписaнo тaкo» — зaсвiдчувaльнa фoрмyлa aвтeнтичнoстi рyкoписy oригiнaльнoмy тeкстoвi. Нoтаріальнi фyнкції вoкoнyвaлo здeбiльшoгo вiйськoвi кaнцeлoристи: «Писaль сiю кoпiю i с пoдлиннo(м) oрдeрoмъ справиль вoйськoвiй кaнцeлoрист Ивaн Гoрoдискiй» (дoк. № 33). Нa пiзнiшoх кoпiях виявлeнo iмeнa вoйськoвoх тoвaришiв i нaвiть хoрyнжoгo. Зaслyгoвyє нa yвaгy вoснoвoк нoтаріyсa нa дoкyмeнтaх дрyгoї пoлoвини XVIII ст. в тaкoмy фoрмyлювaннi: «1761-гo гoдy фeврaлeя 8-гo сь пoдлѣннoмъ кyпчoмъ зaписoмъ свѣдiтeлствoвaлo и пo oсвѣдiтeлствoвaнiю пoдѣчистoкѣ, пpиписoкѣ и пeрeпpавoкѣ нe явилoсь.— Пoлкoвiй мiргoрoдeськiй хoрyжiй Мѣркo Кoзиницкiй. Вoйськoвiй кaнцeлoристъ Ивaн Кoпiєвскiй» ЦНБ, ф. I, oд. зб. 51748, aрк. 128). Нaвeдeнa фoрмyлa aвтeнтифікaції мae чимaлo спiльнoгo із сyчaснoм нoтаріальнoм клішe. Звичaйнo, пpocілкoвитий збiг нe йдeтьсeя, пpote, вoтoкo, пpотoтипи нaявнi, хoчa вaрiaнти y пoвнoмy oбсeязi щe нe виявлeнi.

Пpи вiдхилeннi в тeкстi кoпії зaсвiдчувaльнa фoрмyлa нaбyвaлa iншoгo виглядy, як цe вoднo з кyпчoгo зaписy пiд 1730 p.: «1762 гoдy иoнeя 26 (д). Сь пoдлиннoмъ кyпчoмъ зaписoмъ свѣдiтeлствoвaлo i пo свѣдiтeлствoвaнiю явилoсь, гдe нaписaнo «пoлoвинoю нa дpугyю лѣсa зѣ лyкoю», нa oнoй дикцiѣ «зѣ лyкoю» пoдчистки, a бoлѣе пoдчистoкѣ, пpиписoкѣ, пeрeпpавoкѣ и дpугиxъ пoдoбнoхъ тoмy сyмнiтeлствѣ нe нaшлoсь. Пoлкoвiй мiргoрoдeськiй хoрyжiй Мѣркo Кoзиницкiй, вoйськoвiй кaнцeлoристъ Ивaн Кoпiєвскiй» (ЦНБ, ф. I, oд. зб. 52114).

Рoзгляд oснoвнoх жaнpoвoх рiзнoвидiв юpидичнoї дoкyмeнтaції зaсвiдчyє її вoрaзнy дифeрeнцiaцiю тa зpoщeннeя з aдмiнiстpaтивнo-ypядoвoм фoндoм, зoкpeмa нa oснoвi aпeляцiйнoх пaпepiв (пoр. *пpотeстѣ i сyплѣкa* — скapгa, чoлoбитнa). Нoмeнклaтyрa вoзнaчaльнoх aктiв (пpиcягa, дeкрeт, пpотeст, скapгa тa iн.) стaбiльнa, нeзвaжaючи нa змiннi, зyмoвлeнi сyдoвoю рeфoрмoю 70-x poкiв XVIII ст. тa зaгaльнoм вплaвoм poсiйськoї aктoвoї мoви нa пpотoкoли сyдiв, цeнтpaльнoх yстaнoв i кaнцeлoрiй.

Вивчeннeя стpyктyри дoкyмeнтa, вiдiлeннeя фoрмyл, якoмo oкpeслeнo oснoвнi змiстoвi фpaгмeнтo (клaзyзyли), дae змoгy вoзнaчити спeцифiчнi oзнaки y фoрмyлaрi пpocecyальнo-вoрoкoвoх aктiв (нa вiдмiнy вiд слiдчoї дoкyмeнтaції). Тeкстoлoгiчний aнaлiз зaсвiдчyє кoмпoзицiйнy дoвeршeнiсть, oригiнaльнiсть дeкрeтiв нe лишe в oснoвнiй чaстинi, якa включae живoмoвний вoклaд свiдчeнь, писeмнoх скapг тoщo, a й y пoстaнoвчiй, дe зaзнaчeнo пpи пoетaпнoмy вoнeсeннi зaключoгo рiшeннeя пyнкти yхвaли сyдy, щo спpиaютьсeя нa вiдпoвiднi стaттi дiючoгo кoдeкcy.

Виявлeючи нaрoднo-рoзмoвнi кoмпoнeнтo y вoзнaчeнoх фpaгмeнтaх aктiв, нe слiд лишaти пoзa yвaгoю тi кнoжнi eлeмeнтo, щo рoзвивaлoсь i зa мeжaми XVIII ст. Длe пpиклaдy нaвeдeмo слoвoспoлyчeннeя y склaдi мeтaмoви aктiв: *ypoчний тeрмiнѣ — yкaзнoй cрoкѣ, спpавeдливoстi мѣpилo, пoдстyпний фaлшѣ, кapи пoдлeглимѣ бyти* (ЦНБ, ф. I, oд. зб. 50749, aрк. 1—5), *пeрeд сyдoм... тoчилaсь спpавa, тaкoвoм спoсoбoмѣ,*

на очной ставцѣ (док. № 25, арк. 1—2), *пришовъ зѣ повиною, явная не- правда, слушнѣ справедливо* (ЦНБ, ф. I, од. зб. 50650, арк. 160 зв.— 166 зв.), *судѣ приговорил* (ЦНБ, ф. I, од. зб. 54384, арк. 1), *на виписках пѣдписуватся, подано персонално, представити документи, природ- ним правом, по персональному прошенію* (ЦНБ, ф. I, од. зб. 62662, арк. 3, 8, 15, 40), *просили неотступно* (ЦНБ, ф. I, од. зб. 50710, арк. 4 зв.), *о громадских денгах* (ЦДІА, ф. 1726, оп. 1, од. зб. 15, арк. 17 зв.) та ін. Серед іновацій у лексичних розрядах не менш перспективними ви- даються деривати: *узаконеній, беззаконній, штрафній, неустойка* (ЦНБ, ф. I, од. зб. 62662, арк. 1 зв., 19 зв., 28 та ін.), *дискредитованъ* (док. № 24, арк. 6), *голословный, опростестовать* (ЦДІА, ф. 1726, оп. 1, од. зб. 15, арк. 3, 17 зв.), *довести* (ЦНБ, ф. I, од. зб. 50715, арк. 3 зв.), *засѣдатель бунчуковий товаришъ Моисей Гриценко* (ЦНБ, ф. I, од. зб. 53616, арк. 2), *нотарѣусъ* (ЦНБ, ф. I, од. зб. 51372, арк. 2 зв.), *Нотаріусъ* («...протестовалъ войсковый товаришъ публичный Но- таріусъ Степанъ Зарубинъ — ЦНБ, ф. II, од. зб. 17970, арк. 1 зв.; гу- бернского города Чернигова нотарѣусъ Афанасій Зозуля — ЦНБ, ф. II, од. зб. 17969, арк. 2).

Публіцистичність виступів на судовому процесі спричинилася у ряді випадків до використання афоризмів книжного походження, наприклад, «*египетска роботъ*» у значенні «непосильний гніт, визиск»: «Нехай всѣ(х) люде(й) представля(т) кому ѡ(т) мене египетска робота дѣется, которие на ѡчной ставцѣ зо мною пред млтю паномъ асауломъ войсковимъ ене- ра(л)нимъ о ти(х) свои(х) гяжестя(х) донесли бы» (ЦНБ, ф. I, од. зб. 50656, арк. 162—163).

Звичайно, поглиблене вивчення еволюції формуляра, як і перехід від спорадичних спостережень над мовою юридичних актів до фронтального обстеження у визначених параметрах з виявом локальних відмінно- стей, ще попереду. Проте й наведені тут факти поширюють уявлення про метамову судочинства та нотаріату, засвідчують становлення структури та характерних ознак у формулярі основних актів.

1. Слідча документація

1.1. 'допросъ', 'розыскъ', 'инквизиція'

1

1710 р., жовтня 17, [Глухів]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 57043

*Року тысяча семъ сотъ десятого мѣца ѡктоврія сего на(д)-
ця(т) дня*

*За злеце(н)емъ его ца(р)ского пре(с)вѣтлого вѣчтва * ближ-
него сто(л)ника минѣ(с)тра и намѣстника сужда(л)ского сія-
те(л)нѣйшого его м(л) (:). гідна * Андрея Петровича Измайло-
ва, за злецене(мъ) ясневелможного его млтѣи * пана Іоанна Ско-
ропа(д)ского, его ца(р)ского пре(с)вѣтлого вѣчтва * Войска За-
порожского ѡбойхъ сторо(н) Днѣпра гетмана (<,> при битъности*

пна Алеѣвѣя Миха(й)ловича Турянѣскаго, судіи Войска его ца(р)-
скаго прѣствлѣс * влчтва * Запоро(ж)скаго енера(л)ного, пере(д)
судо(мъ) енеральнымъ

въ заводѣ Івана Логвиненка, сотника Коропскаго, з(ъ)
Кондрато(м) Песецки(м) (<, >) точка(м)чося

былъ допрошуванъ сотнѣ Коропско(й) атама(н) села Булки

Данило Кручокъ (<, >) которій обовязаній дши хртнянской * со-
вѣстію сказаль (<, >) же когда приехалъ его м(л) (: >) гпднѣ Семень
и Иларионович) Ладигинѣ в Коропѣ, шукаючи свой(х) бѣглихъ
слугъ и челя(д)никовъ (<, >) и ѡсвѣдчилъ в(ъ) томъ сотниковѣ ко-
ропскому Івану Логвиненку (<, >) в то(т) часъ сотникъ в корчмѣ
Верещачиной будучи(й), посилаль пе(р)ше асаулчика городово-
(г)ло Паска до Кондрата Песецкаго, аби(с) видалъ челя(д)ника
своего, великороси(й)скаго члвѣка, которій вѣрну(л)ся ѡ(т)
Кондрата нѣ з (чим) (<, >) напото(м) послаль сотникъ з тоей же
корчмы // Данила Кручка, атамана бы(л)скаго (<, >) Василя Ше(в) 1 зв.
ченка и Бахматка, атамана сохацко(г)ло (<, >) до Кондрата о вида-
ню того (ж) великороси(й)скаго члвѣка. Мы теди в дворѣ Кондра-
то(в) при(й)шовши, освѣдчили тые слова (<, >): «При(с)лаль насъ
сотникъ до тебе, пне Кондрате, з таки(м) своимъ указо(мъ) (<, >)
абы(с) не заде(р)жуючи у себе великоросіи(й)скаго члвѣка ви-
далъ (<, >).»

ѡ(т)казаль на тое Кондрат: «Я, мови(т), вашего сотника не
слушаю указу (<, >)» и поднявши свою юпку, ударилъ себе по заду
и сказаль: «О(с) вашего сотника ту(т) у мене указъ» (<, >). Що оные
почувши, при(й)шли до сотника (<, >) и тіе (жъ) слова Кондратови,
а не якіе інъшіе, сотниковѣ своему сказали. А сотникъ имъ
ѡ(т)повѣдѣль: «Не мнѣ, — мови(т) онъ, — такъ ѡ(т)казуе(т) (<, >)
лечъ на указъ ца(р)скаго прѣствлѣс * (<, >).»

Я теды, Данило Кручокъ, ѡ(т)казале(мъ) сотниковѣ своему:
«Нѣтъ, пане (<, >) сотнику (<, >) Кондрате не на указъ его ца(р)скаго
влчтва * (<, >) такъ отвѣтъ учинилъ (<, >) кгда жъ тамъ мовлю о указѣ
ца(р)скаго влчтва *, анѣ ѡ(т) насъ до Кондрата жадной не было
взмѣни (<, >) анѣ чулися, жебы Кондра(т) смѣль противъ указу
ца(р)скаго влчтва * проти(в)но говорити (<, >) ти(л)ко твоего сот-
ницкаго указу не дбае(т) (<, >) и тебе лихослови(т) (<, >) на чомъ го-
то(в) есте(мъ) и присягу выконати».

Васи(л) Шевченко, жите(л) и козакъ билскій (<, >) в то(й) же
часъ в Коропѣ будучи(й) (<, >) а зы(с)каны(й) до допросу и ѡбвяза-
ни(й) дши хртня(н)ской * совѣтно (<, >) созналь (<, >) же: «Сотникъ
коропскій посилаль, — мови(т), — и мене при атамана(х) бы(л)-
ско(м) и сохацко(мъ) ко(р)чми Верещачиной до двора Кондрата
Песецкаго по великоросіи(й)скаго члвѣка, и я приишоль з(ъ)
тими атаманами до Ко(н)драта (<, >) где атамани о(с)вѣдчали 2

Кондрату, жебы по указу сотничко(мъ), онъ, Ко(н)драть, видалъ челя(д)ника своего, великороси(й)ского члвка (,) на що Кондрать, заго(р)нувши свою юпку а указавши задъ свой, ударилъ (,) и повидѣлъ (,): «О(с), мовит, я на указъ сотницкій. Я его бѣ намнѣй не слухаю (,) и не по(д) его застаю влатю * (,.)» А такъ з ти(мъ) я посполу з атаманами до сотника вернуле(м)ся ѿ указу тежъ его ца(р)ского влчтва * жа(д)ной взмѣнки анѣ де о насъ до Ко(н)драта не бывало (,) анѣ Кондрать нѣчого на указъ ца(р)ского влчтва * противного не говорилъ (,) в томъ свое хртян(н)ское кладу сумънене же нѣчого о указу ца(р)ского влчтва * о(т) Кондрата не чулемъ (,.)

Асаулчикъ городовій коропскій Паско Омеляне(н)ко к сему допросу зисканъ будучи (,) созналъ подъ совѣстію дши хртян(н)ско(й) * (,) же: «За приездомъ в(ъ) Коропъ его м(л) (:) гпдна Ладигина посилалъ, — мовить, — мене сотникъ коропскій в юда по мѣсту провѣдовати о бѣглихъ руски(х) люде(х), а велѣлъ мнѣ дѣйти нарочно до двора Кондрата Песецкого (,.) и сказати, жебы видалъ великоросійского члвѣка, челя(д)ника своего. По якомъ розказаню, кгда, — мовить, — я прийшоль в дво(р) Кондрато(в) (,) и сказалъ, что(б) челя(д)ника своего видалъ (,.) По указу сотничко(мъ) (,) ѿ(т)повѣдѣлъ Кондрать: «Я, мови(т), бы на(м)нѣй вашего сотника указу не слухаю». З таки(мъ) прето ѿ(т)вѣто(м) я одийшоле(мъ) (,.) Знову, кгда о то(м) же повторе пр х) диле(мъ) до его жъ, Кондрата (,) теди Кондра(т) ѿ(т)вѣтовалъ мнѣ (,): «Негде жъ, — мови(т), — челя(д)никъ дѣне(т)ся» (,.) На пото(мъ) самъ Кондра(т) челя(д)ника свое(г)lo зиска(в)ши, осадил(л) вязене(м) в ратушу Коропьско(мъ). // Оме(л)ко Бахматокъ (,) атаманъ сохацкій, зи(с)каній будучи в Глуховѣ до сего жъ допросу, созналъ подъ совѣстію дши хртяннѣской * же: «Ходилъ онъ з(ъ) атамано(мъ) вышепоменѣнни(м) бѣлски(м) по приказаню сотничко(мъ) до Ко(н)драта Песецкого в дво(р) (,) а при(й)шовши, говорилъ онъ, Омелко, Кондрату, жебы великоросійского члвка, челя(д)ника своего, видалъ по указу сотничко(м). Теди Кондрат ѿ(т)вѣтовалъ (,): «Пойдѣте, — мови(т), — до сотника своего и донесѣте такую рѣчь (,) же я его не слухаю указу» (,) ѿ указу тежъ ца(р)ского пресвтлого влчтва * жа(д)ной тамъ не бивало взмѣнки (,) и Кондра(т) нѣчого проти(в)ного указовѣ его ца(р)ского влчтва * не говорилъ (,) що смѣле могу, — мови(т), — по(т)ве(р)дити дши моей присягаю (,.)»

Вышемене(н)ній атаманъ бы(л)скій спо(л)не з атамано(мъ) сохацки(м) по допросу свое(м) сказали же: «Сотникъ коропскій усиловне примушалъ, — мови(т), — писара коропского мѣского абы писа(л) на Кондрата Песецко(г)lo, будто Ко(н)драть говори(л) противно на указъ его ца(р)ского пре(с) (:) влч. (:) мона(р)ший чого мы ему збороняли(с)».

Октоврія 21 Семень Веприцкій, писа(р) сотенній короповскій, зи(с)канъ будучи з Коропа (<,) а ставши очевисто (<,) по(д) совѣстію дши своей созналъ же: «Когда гпднъ капитанъ Семень Иларионович(ъ) Ладигинъ приехалъ в(ъ) горо(д) Коропъ для ѡ(д)шуканя збыглихъ свойхъ слугъ (<,) и о то(м) своемъ приездѣ освѣдчилъ коропскому сотниковъ (<,) теде сотъни(к) посилалъ, — мовить, — // атамана би(л)ского и атамана сохацкого, в то(т) часъ въ Коропѣ 3 будучихъ, до Кондрата Песецкого абы видалъ великоросійского члвѣка, которій у его служилъ (<,).

Ѡ(т)ко(л) атаманы обыдва ве(р)нувшися, що та(м) у Кондрата чули и якъ до сотника в дво(р) шинько(в)ній Верещачин(н) п(и)шовши пятій, пяному сотниковъ чинили ѡ(т)вѣтъ з(ъ) свсеі посланки: «Я, — мови(т), — прето не вѣдаю, ти(л)ко сотникъ за п(о)воротомъ мене(н)ни(х) атамано(в) з двора Кондратово(г)го до себе послалъ по мене до моего дому (<,) ѡ(т)ко(л) я пришлоле(мъ) до свое(г)го сотника в Верещачинъ дво(р) (<,) ажъ сотникъ по(д)пилий с(а)завъ мнѣ: «Тепе(р), — мовить, — уловиле(мъ) Кондрата, послалъ, — мови(т), — атамано(в) своихъ до Кондрата, обявляючи указъ мона(р)шый (<,) жебы видалъ своего челя(д)ника, великоросійского члвѣка, влечь Кондратъ ѡ(т)казалъ (<,): «О(с), мовить, у мене указъ гдрскій *, запиши тые слова, пне писа(р) (<,). Ѡ(д)накъ я, — мовить, — ѡ(т)мовляле(м)ся записова(т) тыхъ словъ (<,) а сотникъ розказалъ конечно мнѣ записати, мовячи: «Ти сте(с) писа(р) (<,) я тобѣ що скажу писати, тое ты пиши». А кгда атаманя бѣлскій и сохацкій з(ъ) Шевченко(м) до сотника при(й)шли (<,) теде що сотникъ мнѣ казалъ писати (<,) о то(м) и атаманя бѣлскій и сохацкій казали: «Пиши, писа(р) (<,) тое, що сотникъ кажетъ (<,). По яко(м) розказаню тое писале(м), що сотникъ казалъ (<,).

К сему писа(р)скому допросу атаманя Бахмато(к) сохацкій (<,) и Данило Кручокъ // бѣлскій з(ъ) Василе(м) Шевченко(м), 3 зв будучи призвани, сказали в ѡчи писаровъ мѣскому (<,) же: «Мы, — мовить, — нѣчого не чули противного ѡ(т) Кондрата Песецкого на указъ мона(р)шый его ца(р)ского пре(с) влчтва * (<,) и не говорили сотниковъ (<,) ти(л)ко самъ сотникъ казалъ писати писаровъ (<,): «Пиши тое, що я кажу» (<,). А писаръ ѡ(т)вѣтовалъ (<,) же: «И ви, — мовить, — атаманы, тое жъ мнѣ потве(р)жали (<,): «Пиши тое П(<:) писару конечно, що П(<:) сотникъ кажетъ».

Якое признате записавшы до уваги и розсужденія сіяте(л)нѣйшого его млти * гпдна * Андрѣя Петровича Измайлова, его ца(р)ского превтлго * влчтва * министр (<,) такъ же и ясневелможного его млти (<:) пана Іоанна Скоропа(д)ского, гетмана Войска его ца(р). пре(с)втлго влчтва * Запорожского, подаемъ.

Его ца(р)ского пре(с)втлго влчтва *

Войска Запоро(ж)ского Судія енера(л)ны(й) Алеѣѣи Туря(н)скы(й).

1717 р., серпня 2, [Глухів]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55295

Року 1717, августа 2

Пере(д) нами, нижей именована(н)ними, чинено розискъ о прои(з)несенны(х) на особу ясневелможно(г) [о] его млти пна гетмана укорите(л)нихъ словахъ о(д) Григория Шинкевича, сотника новомлинского (.)

Прибувши до Глухова, стари(н)ны(й) козакъ Филипъ Кгахъ з села Кнutowъ сотнѣ Новомлинско(й) донеслъ же: когда сотникъ новомлински(й) приехалъ в ихъ село, потикаючи ясне в бгу преѡвще(н)но(г) [о] его млти * гпдина * ѡ(т)ца метрополити Рязанско(г) [о], простуючо(г) [о] з Москви в Нѣжинъ, теды онъ пришолъ до его, сотника, стоячого на то(т) часъ в дому атамана тамо(ш)него (ж) кнutowского, якъ своему ста(р)шому поклонитися (,) и скоро увойшо(лъ) в хату и засталъ сотника лежачо(г) [о] на полу на подушкахъ (,) зара(з) поча(лъ) его лаяти (,): «Чому ты, скурви(й) сину (,) псяя борода, не буваєшь у мене (,) и хто бунтуе(т)ся не пере(с)терѣгаешь (,) але все перестаешь з жидами (,)?»

Теди онъ, Филипъ, не порозумѣвши перше, же его лае(т) и тамъ же (,) в хатѣ, обернувши(с) до козаковъ стоячихъ (,) питалъ ихъ: «Кому-то П(:) сотникъ лае (,)?» О(д)казали оны ему (,) что не кому иншому, то(л)ко тобѣ (,)». Теды на тое о(д)казаль Филипъ сотниковѣ: «Е(ст), мови(т), у мене, пне сотнику, такіе сини, якіе уже тобѣ служа(т) (,) а я старъ болшъ служити и бѣгати не здолью (,) и в мѣстѣ нѣколи не буваю (,)». И зара(з) ви(и)шолъ на дворъ з хати.

Прето в(ъ) томъ же разѣ помянути(й) сотникъ велѣлъ завернути его назад в хату (,) в якую скоро вступивъ, знову началъ оно(г) [о] горше еще бе(з)честити (,). А кгда Филипъ Кгахъ, ставши в нога(х) его, о(д)казаль: «Уже, — мови(т), — я, пне сотнику, девяти со(т)никовъ перебувъ и гетмановъ семи(х) знаю (,)». О(д)повидѣлъ сотникъ з(ъ) немали(мъ) крико(мъ): «Уже (ж) мене десятого не перебудешь, когда тебе велю шаты прибити (,) на ко(г) [о] ты уповаєшь (,)!» А кгда на тое помянути(й) Филипъ сказаль: «Е(ст), — мови(т), — у на(с) звирнѣйшая вла(ст) гетманъ (,) то мы тоєю будемъ укладатися». В тотъ часъ // сотникъ крикнулъ: «Не ѡборони(т) тебе о(д) мене гетманъ, скурви(й) синъ, ось ему дуля (,)! Я не з его ласки со(т)ництво маю, але з(ъ) ласки свѣтлѣйшого кнзя (,). Нехай гетманъ тое знае, же своихъ кревнихъ — едного судю енералнимъ (,) а другого полковникомъ лубенскимъ наставиль (,) а у моего хлопця болшъ е(ст) розуму (,) анѣжь у ихъ». При тако(й) мови сотницко(й) бувъ Яковъ Устименко, козакъ новомли(н)ски(й).

Призванны(й) то(т) Яковъ Устименко в(ъ) допросъ своемъ сказалъ же: «Онъ былъ з(ъ) сотникомъ в(ъ) селѣ Кнутахъ противъ преѡще(н)ного * архіерея Рязанско(г)ло на встрѣчу(,) где в(ъ) то(т) ча(с) прилучился, перееха(в)ши на одномъ перевозѣ черезъ Сеймъ, гпдинъ * полко(в)никъ Еропкинь(,) з(ъ) которымъ сотникъ у дворѣ атамана кнютянско(р)ло по до(л)го(и) бесидѣ, по(д)пивши и випровадивши его, гпдина * полковника, зара(з) положився на полу в(ъ) томъ же дому атаманскомъ на подушка(х) (,) куда якъ скоро приехалъ з(ъ) Шабалинова з(ъ) тамошни(мъ) атаманомъ и з(ъ) товариство(мъ) Иванъ Демиденко, сердюкъ, козакъ шабалиновски(й) (,) почаль его сотникъ лаяти упоминаючи: «Для чо(г)ло, — мови(т), — вы одинъ друго(г)ло не де(р)житесь(,) и ви дали ску(р)вому сину бѣрезанско(му) старостѣ полковника лубенск(г)ло взяти воли у атамана, не да(в)ши ему шаты(,) при яксм(ъ) разѣ називаль ясневелмо(ж)но(г)ло и всѣхъ пновъ, особливе пна судю и пна полковника лубенско(г)ло, ску(р)вими синами и матерно бранилъ(,) а звер(х) то(г)ло говорилъ такіе слова: «Отъ, — ((:)) мови(т) (:), — своихъ кривнихъ то судями, то полковниками понаставлялъ гетманъ (,) такихъ за(с) словъ(,) якъ Кгахъ доносиль(,) же «в(ъ) моего хлопця болшъ розуму(,) нѣжь у йхъ(,)» не чувъ, о(д)гожуючися о(д) его, сотника, посланками, то за травою(,) то за иншими дѣлами. А при више вираже(н)нихъ словахъ сотнички(х) бувъ писарь новомлински(й) (:). Бо на то(т) ча(с) лист) писалъ хоружи(й) тамошни(й) же, новомлински(й), и атаманъ кнудо(в)ски(й) //, котори(й) за дѣломъ прохожовалься з(ъ) хати в(ъ) комнату, а 2 з(ъ) комнаты в(ъ) хату и на дворъ, якъ господарь(.)

Авраамъ, Гриценковъ синъ, новомлински(й) же козакъ, сказалъ, что приехалъ онъ въ полъ днѣ до сотника з(ъ) синомъ его в(ъ) село Кнуди и засталъ та(мъ) на то(т) часъ же сотникъ, злѣши в(ъ) дворѣ атаманскомъ на окно рукою, казалъ сердюка, помянутого Ивана Демиденка, бити кіемъ(,) якобы за то(,) что будучи онъ, сердюкъ, в(ъ) Новихъ млинахъ(,) когда конѣ у козаковъ шабалиновски(х) хотѣли брати в(ъ) по(д)воду(,) сказалъ, що, мови(т), «лучшее у васъ е(ст) за мощнѣйшіе люде, якіе маю(т) болшіе доста(т)ки, а на вулности сидя(т) (,) то в(ъ) тихъ берѣте конѣ, а не у нас(,)». А якіе пере(д) его Авраамовимъ преїздо(мъ) говорены слова, тыхъ онъ самъ о(д) его, сотника, не чулъ, толко когда уже виехали з(ъ) Кнудовъ противъ преѡще(н)ного * метрополити Рязанско(г)ло, извѣстився на дорозѣ о(д) Филиппа Кгаха, же називаль «скурвимъ синомъ» ясневелможно(г)ло и до матери лаявъ, зпомянувши тамъ же и пна писара енерално(г)ло и виговороваль, что гетманъ свонхъ кривни(х) такихъ же понастановлялъ пнами — судю енерално(г)ло и полковника лубенского.

По распросѣ снхъ трохъ вишей вираженныхъ людей при(з)ванъ былъ) и сердюкъ Иванъ Демиденко, козакъ шабалиновски(й) (,) котори(й) сказалъ такъ(:), же когда онъ приехалъ по указу сот-

никомъ в село Кнути з(ъ) атамано(мъ) шабалиновски(мъ) и з иншимъ товариствомъ и засталъ сотника в(ъ) дворѣ атамана тамошне(г) [о] стоячо(г) [о], виехавшо(г) [о] на встрѣчь противъ преѡвщенно(г) [о] * Рязанско(г) [о], геды зара(з) прое(з)домъ помянути(й) сотникъ почаль оно(г) [о] лаяти: «Для чо(г) [о], мови(т), ты не стойшь за свое(г) [о] атамана // и не вибивши кіями Березанско(г) [о] старости полковника лубенско(г) [о], допустилисте воли взяти (<, >).» На що онъ, Димиденко, о(д)казаль: «Що (ж), — мови(т), — минѣ чинити (<, >)?» Ажъ зара(з) сотникъ одо(з)валъся: «Ты не бо(й)ся не тилко полковника лубенско(г) [о], але и само(г) [о] гетмана (<, >) и наза(д) рукою пове(р)нувши, ляснулъ палцями и сказалъ: «фю» (<, >) при якихъ словахъ былъ атаманъ шабалиновски(й), козакъ новомлински(й) Устименко и атаманъ кнутовски(й), яко(ж) з(ъ) при(з)натя Устименковѣ виже(й) вираже(н)ного о то(й) сотничко(й) мовѣ такъ и показалося.

2 зв.

На остатокъ и атаманъ кнутовски(й) Грицко Хведяченко былъ допрошуванъ (<, >) котори(и) в(ъ) допросѣ сказалъ тоє, что сотникъ новомлински(й), едучи противъ преѡвщенно(г) [о] Рязанско(г) [о] на встрѣчь, сталъ в(ъ) селѣ Кнутахъ в(ъ) дому его атаманскомъ з(ъ) гпдиномъ полко(в)никомъ Еропкиномъ, на то(т) ча(с) тамъ пригодились, пото(мъ), когда гпдинъ * полковникъ о(д)ехалъ у свою дорогу (<, >) а Филиппъ Кгахъ, козакъ тамошни(й), до его, сотника, при(й)шоль, заразы началъ его ганебно многими ущипливими лаяти словами, а за що лаявъ, то(г) [о] не знає(т) (<, >) то(л)ко чувъ на дворѣ же онъ, Кгахъ, жаловалъся иншому товариству и ему самому, что «сотникъ мене, — (<: > мови(т) (<: >), — лаявъ за тоє, будто я з(ъ) жидами накладаю».

Знову при его (ж) очахъ, атаманскихъ, лаявъ сотникъ сердюка, козака шабалиновско(г) [о], же не согласивши(с) з(ъ) атамано(мъ) тамошни(мъ), не вибили Березанско(г) [о] кіями, виговоруючи такіє слова: «Мнѣ полковникъ лубенски(й) скурви(й) синь, не пнѣ. Нехай свое(г) [о] полку пилнує(т), а мнѣ онъ дармо (<, >). «Болшь за(с) на(д) сеє нѣчого не чуль и не знаетъ, // бо якъ господаръ в(ъ) дворѣ то сюда, то туда за дѣломъ усе ходиль».

3

Тотъ же атаманъ кнутовски(й) друго(г) [о] дня самъ прише(д)ши, донєслъ же. Мови(т): «В(ъ) то(т) ча(с), когда мене ро(с)прашовали, боячи(с) свое(г) [о] сотника все(г) [о] по правдѣ не сказалъ, а теперъ доношу (<, >) же онъ, со(т)никъ, лаючи перше Кгаха, козака кнуто(в)ско(г) [о], а потомъ бючи козака-сердюка шабалиновско(г) [о] при слова(х), на старосту тамошне(г) [о] о воли у атамана взятіє виговоренны(х), першъ на пна полко(в)ника лубенско(г) [о] лаялъ, називаючи «скурви(мъ) синомъ» (<, >): «У его, — мови(т), — грамоти непра(в)дивіє купле(н)ніє (<, >), а у мене правдивіє. А потомъ ясневелмо(ж)но(г) [о] називалъ сяки(мъ) такимъ синомъ: «Вунъ мнѣ, що дармо, я его не бою(с) (<, >) що мнѣ учини(т) (<, >) нехай тоє знає(т), же свои(х) кре(в)нихъ змѣнниковъ понаставлялъ урядниками, а у мене хлопецъ розумнѣйши(й) о(д) ихъ».

Іванъ Ману(ѣ)лович, сотни(к) глуховский.
Семенъ Уманецъ, атаманъ городовий.
Алеѣанде(р) Івановичъ, войтъ глуховский.
Федо(р) Емельяновичъ, писа(р) соте(н)ни(ѣ) глуховский¹.

3

1719 р., липня 5, Воронеж

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55299

Року тысяча седмъ сотъ девятого на дця(т) мѣя * іюля пятого дня

По розказаню самого ясневелможно(г) [о] добродѣя его мило(сти) пна Іоанна Скоропа(д)ского, Войскъ его ца(р)ского пре(с)тлого влчтва * Запорожскихъ обоихъ сторонъ Днепра гетмана (...)

Я, ниже(ѣ) іменова(н)ній(,) при би(т)но(сти) пана Романа Кобця, атамана городово(г) [о] и сотника на то(т) часъ наказно(г) [о] воронѣжско(г) [о] (,) Николая Ст фановича, войта з бу(р)мистрами при при(с)ланному на то(т) час ѡ(т) висоце в Бгу его мило(сти) гдѣна * о(т)ца Генадія а(р)хима(н)дрита новгородско(г) [о] (,) зако(н)нику честному ѡ(т)цу Николаю Уставнику (,) и другому ѡ(т)цу Ма(р)ковѣ послужниковѣ (,) вставшомъся побити в лѣсу (,) козаками богдановскими з ѡ(т)цемъ горо(д)ничимъ го(р)ковскимъ Чинили(с)мо в все(мъ) томъ нижей сего рози(с)къ.

Вопрошували(с)мо на(ѣ)пе(р)вѣй ѡ(т)ца Прохора, городничо(г) [о] го(р)ковско(г) [о], о учини(в)шо(мъ)ся в лѣсѣ побой, яки(мъ) би-то способомъ стался (,) ? Котори(ѣ) по(д) совѣстію дши свое(ѣ), такъ въ тіе слова сказала: «Іжъ будучи ему на послушенствѣ в Го(р)ковцѣ (,) сего жъ лѣта под ча(с) Свто(ѣ) Неделѣ (,) зайшолъ его в(ъ) среду противъ четве(р)тка ѡ(т) висоце в(ъ) Бгу превелебно(г) [о] его мило(сти) г(с)пдна о(т)ца а(р)химандрита указъ (,) жеби напротив его превелебно(сти) в гору Десни виехалъ з(ъ) шу га лѣю ((:)) ибо намѣреніе свое имѣ(л) ѡ(т)ць а(р)химандри(т) ехать водою в(ъ) Че(р)нѣговѣ (:)) Теди о(т)ць горо(д)ничий(,) взявши з собою девяти человѣка в(ъ) шугалѣю, приехалъ на о(с)тровъ, прозиваемий Луцѣ (,) где Де(с)на разлучила(с) надвое (,) и якъ хотѣли (,) тую шугалѣю перетя(г)ти через сагу опятъ в(ъ) Де(с)ну (,) что(б) напротивъ еха(т) о(т)цу а(р)химандритовѣ (,).

То(г)ди о(т)ць городничий(ѣ) (,) вилѣзши з тоей шугалѣй (,) взялъ двоухъ молодниковъ (,) а тре(и)того Гарасима, пошолъ берегомъ пона(д) Десною (,) и видячи якобы гре(б)цѣ на Гриву

¹ Нижче — три сургучних печатки урядників з ініціалами (сотника, атамана, войта).

прозиваннемъ урочища ходя(т)⟨,⟩ и чи не о(т)ць а(р)химандри(т) водою уже едетъ⟨,⟩. А Гарасимъ Козчижено(к), на то(т) ча(с) свѣцкимъ будучи(мъ)⟨,⟩ а тепе(р) на діякони єсть⟨,⟩ недавно постриженъ, з нимъ, о(т)цемъ горо(д)ничимъ, ишо(л) боси(й)⟨,⟩ котори(й), мало про(й)шовши, ве(р)нулся до шугалѣй вбути(с) в чоботи⟨,⟩ бо в лѣсѣ в ноги велми колко було⟨,⟩//.

І зв.

А ѡтць горо(д)ничи(й) самъ слѣдомъ за ними двома молодиками пошолъ⟨,⟩ где в(ъ) лѣсѣ на(й)шолъ на Миха(й)ла Кудровченка, козака богдановско(г)ло⟨,⟩ якого ѡ(т)ць горо(д)ничи(й) взявши за лобъ, о землю кинулъ⟨,⟩ мовячи «Хоча й би такихъ и три человѣка, то б здужалемъ»⟨,⟩. А пото(мъ) сталъ говорити⟨,⟩: «Для чо(г)ло мона(с)ти(р)ское добро пустошите⟨,⟩?» В(ъ) то(т) часъ Миха(й)ло, взя(в)ши за груди ѡ(т)ца горо(д)ничого, сказалъ⟨,⟩: «Не бо(й)ся, Фома»⟨,⟩. И ви(р)вавши(с) ѡ(т) него, побѣгъ дорогою⟨,⟩ лечъ вже мало згодя⟨,⟩. Ажъ бѣжать тѣ два молодики Сидо(р)⟨,⟩ и Иванъ⟨,⟩ мовячи на ѡ(т)ца городничо(г)ло⟨,⟩: «Утѣка(й)мо, позабиваю(т) на(с) мужики⟨,⟩». На тоє онимъ о(т)казаль: «Сто(и)те, не бо(й)теся⟨,⟩». И в томъ часу заразь прибѣгло человѣкъ з(ъ) двана(д)ця(т)⟨,⟩. Повидѣвши его, ѡ(т)ца городничого, стали ѡ(т)далеки⟨,⟩ и взя(в)ши о(т)ць горо(д)ничи(й) тичину лозовую, до нихъ зближи(л)ся⟨,⟩.

Теды козаки богдановскіє почали о(т) него ѡ(т)ступати⟨,⟩. Ви(й)шедши з(ъ) лугу на сѣножати, совокупили(с)⟨,⟩. И тамъ о(т)ць горо(д)ничій, о(д)далеки стоячи, почаль до нихъ говорити⟨,⟩: «Для чого ви в(ъ) мона(с)ти(р)ское доброе ходите ли(к) драти⟨,⟩ и лѣсъ пу(с)тошите⟨,⟩ а знову и забойство чините⟨,⟩?» Велѣлъ, — мсви(т), — своему молодиковѣ: «По(й)май якою человѣка⟨,⟩». И то(г)ди при(с)кочивши всѣ, кієвимъ боемъ о(т)ца городничо(г)ло прикрили(с) и доволно бивши о(т) него одишли(с)⟨,⟩.

Теды по(с)ли то(г)ло побою мало випочивши, ѡ(т)ць городничи(й) вставши пошо(л) назад⟨,⟩. Ажъ на(й)шолъ еще на чотирохъ человѣка тоє(й) артѣлъ, которіє Сидора молодика бю(т)⟨,⟩ в яко(г)ло и тепе(р) єсть зна(к) на головѣ загоєни(й)⟨,⟩. Покинувши того молодика, знову о(т)ца городничого били, а такъ килко рази(й) бивши, одишли о(т) нихъ⟨,⟩. А тѣ два молодики, Га(в)рило и Иванъ, втекли из горячо(г)ло часу.

Ѡ(т)ць горо(д)ничи(й) з(ъ) слугою пошо(л) булъ до шугалѣй⟨,⟩ и не змогши дойти, сѣли по(д) сосною⟨,⟩ оглянули(с) наза(д), ажъ знову бѣжать козаки⟨,⟩ которіє хотѣли були в(ъ) траву схвати(с), але, що видно було, сѣли⟨,⟩ з межи якихъ прибѣгши еденъ почаль быти⟨,⟩ мовячи: «Ось на(й)шолъ⟨,⟩!» И зближивши(с), всѣ были, говорячи: «Уби(й)мо до сме(р)ти, а(л)бо в(ъ) Десну втопѣмо, хочъ мѣемъ и поголовщину заплатити⟨,⟩!» И в(ъ) томъ побою ѡ(т)ць городничи(й) тысячу таляровъ ймъ ручилъ⟨,⟩ жебы до сме(р)ти не были⟨,⟩ и казалъ ймъ: «Развѣ за то(г)ло молодика поголовщину заплатите⟨,⟩ и за мене и всѣмъ селомъ не нагородите⟨,⟩!» И в(ъ) тотъ ча(с) сказалъ нѣяки(й)ся козакъ: «Покин(ь)мо быти»⟨,⟩.

А потомъ всѣ оди(й)шли по томъ побою⟨,⟩ а его, о(т)ца горо(д)ничого, з(ъ) слугою остановили⟨,⟩ якого городничого⟨,⟩ и моло-

дика ⟨,⟩ Гарасимъ Ка(р)чиженокъ ⟨,⟩ // о(т) шугалѣй поше(д)ши, 2
на(й)шоль въ лузѣ обойхъ лежачи(х) бли(з) сме(р)ти ⟨,⟩. Поо(т)-
мива(лъ) водою и, вложивши в(ъ) шугалѣю, попровадилъ в(ъ)
Горки ⟨,⟩. А люде хочъ були ведле шугалѣй, однакъ при томъ
заводѣ и побой не були ⟨,⟩. И на то(т) часъ нагоди(л)ся о(т)ць
а(р)химандри(т), едучи(й) водою ⟨,⟩. Велѣлъ его, городничо(г) [о],
до Горокъ провадити ⟨,⟩ приказавши ⟨,⟩ чтобы з(ъ) уряду Новго-
ро(д)ско(г) [о] и Воронѣжского посланніе осмотрили тихъ побоевъ,
якъ о томъ і(н)квизиціи обѣдвѣ явствую(т).

Михайла Кудровче(н)ка вопрошували, козака богдановско-
(г) [о] ⟨,⟩ обовязуючи его совѣстію хри(с)тия(н)скою ⟨,⟩ якъ то(т)
заводъ до побит(я) стался ⟨,⟩ которій в допросѣ своемъ такъ ска-
заль ⟨,⟩:

«Іжъ з села Богдановки козаки тамошніе з(ъ) домовъ свойхъ ⟨,⟩
розно поше(д)ши в(ъ) лѣсъ, прозиваемій Свинний, ликъ драти ⟨,⟩.
И тамъ уже человѣкъ дванадцять зобрало(с) ⟨,⟩ И когда о(т)лу-
чи(л)ся онъ о(т) свое(г) [о] товари(ст)ва, на(й)шоль на ѡ(т)ца
горо(д)ничого го(р)ковского ⟨,⟩ где его, горо(д)ничо(г) [о],
взявши за лобъ, о землю вдарилъ ⟨,⟩. И о(т)толь ѡ(т) него оди(й)-
шолъ ⟨,⟩. Ажъ напроти(въ) бѣжа(т) два гайдуки особицкихъ,
то(ж) два человѣка ⟨,⟩ з(ъ) якихъ якоби два гайдуки были пали-
цами ⟨,⟩ а два не были ⟨,⟩ и одишли о(т) него в(ъ) лѣсъ до город-
ничого ⟨,⟩. А онъ з(ъ) лѣса дорогою пошолъ ⟨,⟩ о(т)коль ви(й)шед-
ши, на(й)шоль свое товари(ст)во стоячое ⟨,⟩ которіе стали гово-
ри(ти): «Хто тебе былъ ⟨,⟩?» Такъ онъ объявилъ їмъ, що горо(д)-
ничи(й) ⟨,⟩. Аже в(ъ) скоромъ часѣ то(г)ди и онъ, городничи(й),

до нихъ яви(в)ся ⟨,⟩ будто з(ъ) деся(т)ма члвками ⟨,⟩ якому стал^н
говорити ⟨,⟩ же: «Чого ти за нами жене(ш)ся, же ту(т), — мо-
вятъ, — безъ убитого не буде(т) ⟨,⟩?» В(ъ) якомъ розговорѣ Федора
Новоченка отецъ горо(д)ничи(й) вдарилъ тичинсю ⟨,⟩. А зъ межи
їхъ Грицко Яременко вдарилъ горо(д)ничо(г) [о] березиною ⟨,⟩.
И вже всѣ кинувши(с), были его кіями з(ъ) єднимъ толко га(й)-
дуко(мъ) ⟨,⟩. А иншіе, увидѣвши, втеки рушили ⟨,⟩ за якими по-
гналиц(с) були вслѣдъ быти ⟨,⟩ а потомъ ве(р)нулись ⟨,⟩

Грицко Яреме(н)ко, козакъ богдановски(й), свѣдѣтельству-
е(т) ⟨,⟩ что, мови(т), в(ъ) лѣсѣ о(т)ць горо(д)ничи(й) о(т)нялъ
ше(ст) сокѣръ ⟨,⟩ іменно ⟨,⟩: в Васищенка ⟨,⟩ в(ъ) Федора Нови-
ченка ⟨,⟩ в(ъ) Фе(с)ка Демиденка ⟨,⟩ в(ъ) Олихвѣра, в(ъ) Кудро(в)-
ченка и в его (ж), Грицка, з челядію мона(с)ти(р)скою ⟨,⟩ з(ъ) ко-
торо(г) [о] лѣсу ви(й)шли гони(в) на двѣ ⟨,⟩ ажъ на(й)шоль на нихъ
городничи(й) якоби з деся(т)ма человѣками. // Пе(р)вей Федора 2 зв
Новиче(н)ка вдарил(л) горо(д)ничи(й) ⟨,⟩ а пото(мъ) Грицко его
кіємъ ⟨,⟩ и то(г)ди всѣ, кинувши(с) з(ъ) кіями, дово(л)но били ⟨,⟩.
А по(д)даніе, при єму будучіе, всѣ втеки руши(ли).

Лечь по томъ побою два брати родніе Демиденки идучи з лу-
гу ⟨,⟩ в якихъ напередъ то(г) [о] бою ѡ(т)ць горо(д)ничи(й) ѡ(т)нялъ
ножѣ ⟨,⟩ стали в(ъ) него доправляти(с): «О(т)дай наши ножѣ
пограбленніе ⟨,⟩» Напали его быти ⟨,⟩ и може, — мови(т), — ра-
зовъ по пя(т) вдарили ⟨,⟩. И на то(т) крикъ Іванъ Мищенко з(ъ)

Михайломъ Кудроченко(мъ) прибѣгши не дали быти(,) а всѣ уже не бѣгли своєю компанією бы(т)(,) . В кого були лика и се(з) ликъ — оди(й)шли до господи. Ігна(т) Демиденко(,) Федо(р) Новоче(н)ко(,) Кирикъ Кудровче(н)ко(,) Василь Заха(р)ченко(,) Олихвѣръ Даниленко(,) Феско Демиденко(,) три хлопцѣ(,) Фома и Дмитро, и Кондрат(:). Сіе всѣ, вишей іменами вираже(н)ніе, слово въ слово(,) та(к) сознали о заводѣ(,) и побитю(,) якъ Михайло Кудровченко и Грицко Яременко(:).

По томъ теди розиску и в побити вчигившо(мъ)ся законникови видячи они, козаки богдановскіе, себе быти ви(н)ними(,) а же си в(ъ) далши(й) заводъ и ту(р)бацію не вхсдючи, просили о(т)ца городничого го(р)ковско(г)ло за побите зъ слугою(,) яки(й) о(т)ць городничий за позволеніемъ о(т)ца уставника принялъ зъ ними козаками богдановскими вѣчистую згоду(.)

О лѣсѣ за(с) тіе жъ при(с)ланніе зако(н)ники требовали на(с), іжъ би, поеха(в)ши туда до лѣсу, вчинили рози(с)ртъ ((:)) якъ они козаки богдановскіе в суплѣще своей я(с)невелможному гасви доносили (:), же будто зда на то(т) лѣсѣ воли(й) бувъ ймъ, богдановця(мъ)(,) и іхъ е(ст) вла(с)ний(,) чому в сему тому они, козаки, сами доброволне виражались(,) и не похстѣли, щобъ туда на рози(с)къ ехали(,) и напра(с)но в(ъ) суплѣкахъ его жъ панско(й) велможности прекладали на законниковъ новгородски(х) ска(р)гу(,) бо «жадной, — мовъ(т), — та(мъ) на(мъ) близности не маешъ» // и не постановили такови(х) людей, жеби то(т) лѣсѣ ихъ вла(с)ни(й) бувъ(,) але тилко тимъ вимовляли(с)(,) же коли(с) може давно нашъ бувъ(,) и до руйни по лика в(ъ) они(й) було ходи(мъ)(:) а по(с)ля руини стали законники боро ни(ти)(,).

А зако(н)ники околични(х) сѣль людей хотѣли були представи о томъ лѣсу знакчихся(,) же здавна до мона(с)тира належи(т)(,) но и в томъ на себе помилованія в(ъ) законниковъ просили. Впрель уже обѣщали(с)(,) нѣ сами(,) анѣ тежъ жони(,) и дѣти іхъ в то(т) лѣсѣ(,) інтересовати(с) и ходити ликъ драти(,) по(д) зарукою на особу ясневелможного(г)ло, добродѣя его мл(сти) пна ге(т)мана, тысячу золотихъ, а до шкатули войсково(й) пя(т) сотъ золотих(х)(,).

Якій прето заводъ на то(мъ) прико(н)чивши(,) по прошенію козаковъ богдановски(х) потребууючо(й) сторонѣ(,) законникомъ мона(с)тира Новгородско(г)ло, честно(му) о(т)цу уставнику з(ъ) други(мъ) послушникомъ), при подписѣ рукъ(,) и печате(х)(,) виданъ в(ъ) Воронѣжи сей розискъ и доброволная згода. Року и дня звышъ на(й)мененно(г)ло

*Яки(м) Федорови(ч), товари(ш) сотнѣ Глухо(в)ской.
Савласи(й) Асеевичъ, писа(р) ратуша Глуховского.
Романъ Кобецъ, атаманъ городовий и со(т)никъ
наказний воронижский.
Николай Стефановичъ,
войтъ воронижский зъ бу(р)мистрами.*

1719 р., серпня 20, [Прилуки]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 50805

Року тисяча сѣмъ сотъ девятого на(д)ця(т) мѣця августа
два(д)цятого чысла.

На урадѣ ншомъ такъ по(л)ковомъ, яко и городовомъ Прилуцкомъ, пре(д) нами, Иваномъ Ма(р)ковичемъ, судією полковимъ прилуцкимъ(,) Григоріємъ Николаевичемъ, атаманомъ городовимъ(,) Евстафѣемъ Мо(й)сѣевичемъ, вѣйтомъ(,) Якимомъ Ивановичемъ(,) и Миха(й)ломъ Балабою, бу(р)мистрами(,) жалова(л)ся Каленникъ Верескуненко, житє(л) бережувскій на пна Ма(т)вѣя Федоровича, дє(р)жавцѣ своего(,) же якбы онъ не ти(л)ко взялъ у его корову за стравлене га(р)буза свинєю его(,) в(ъ) огородѣ оногo пна Матвѣя(,) ле(ч) еще велѣлъ его старостѣ своему, что за той га(р)бузъ не попустилъ ему ча(ст) огорода, обухомъ ведучи до дво(р)ца при Тимошу Ка(р)лу бити(,) А другое якобы за тоє, что рикуня оногo пна Матвѣя дала ему гру(д)ку сира(,) и з ложку ма(с)ла. Взялъ у его огоро(д) с хатою и садомъ(,) за которій давано талярєй два(д)ця(т) поля на ше(ст) неде(л) и другую корову(,) а до тєг: жита копъ по(л)десяти(,) гре(ч)ки полтори копи(,) овса полтори копи(,) голого жита по(л) четверики(,) гороху полчетверики(,) невзирая на тоє, что теща оно(г)[o] велѣла его палицею(,) а жунку оногo нагайкою бити по подошвахъ(,) и в колодѣ за то(й) же си(р) и масло два днѣ дѣ(р)жати его(;) в(ъ) чомъ проси(л) оній Верескуненко з(ъ) помянутого пна Матвѣя Федоровича сѣто(й) справе(д)ливости(,)

На такову тєды жалобу его зиска(в)ши пре(д) себе пна Матвѣя, питалисмо его, если взялъ онъ у помянутого Верескуненка за стравлене га(р)буза корову [?] или нѣтъ [д] и чи велѣлъ его старостѣ своему бити обухомъ(,) а знову чи забралъ онъ в(ъ) его за гру(д)ку сира и ло(ж)ку масла огоро(д) с хатою и садомъ(,) поля на ше(ст) неде(л) корову другую(,) и пашню, яко вишше виразилося(,) Тєды оній на питанє нше о(т)вѣтовалъ тоє(;), что корову єдну взялъ онъ не за а(р)бузъ(,) але за випасанє капуста и прочей огоро(д)нини(,). А що они(й) // Верескуне(н)ко повѣдає(т) (,) же якбы велѣлъ оногo обухомъ бити(,) то тому не єсть правда. Знову шо то(т) же Верескуненко, мови(т), же якбы онъ огоро(д) з(ъ) хатою и з(ъ) садомъ, за которій бу(д)то давано талярєй два(д)ця(т) поля на ше(ст) неде(л) корову другую(,) жита немолоченогo по(л)десяти копи, гре(ч)ки полтори копи, овса полтори копи(,) голого жита по(л) четверики и гороху по(л) четверики(,) за гру(д)ку сира о(т) рикунѣ данную(,) и ложку масла(,) забралъ(,) то и тому неправда дѣєтся(,) кгды (ж) того, мови(т), онъ не бралъ(,). Але еще тєсть Григорій Иванови(ч),

бывшій сотникъ иваницкій, будучи в(ъ) дому, забралъ, именно: огоро(д) з(ъ) хатою и садомъ(,) поля на килка нѣде(л) (,) корову(,) та молоченого жита всего тилко полтора четверика(,).

А болшь пашнѣ не бралъ и то не за гру(д)ку сира и ло(ж)ку масла(,) але що мѣлъ перево(д)ню з рикунею и(х), якая дойво поташловавши(,) и в(ъ) оное онучъ и землѣ наклавши, утекла, тое забрато.

А поневажъ предреченній Верескуненко здава(л)ся на Тимоша Ка(р)ла, жителя бережувского, же якобы свѣдомъ онъ якъ бивъ староста его обухомъ(,) а не Михайла Мен(т)ка, жителя тамошнего, хоч и зсила(л)ся(,) что свѣдомъ онъ, якъ быто его и жунку оногo по подошвахъ, теды з(ъ) суду ншего изсилалисмо пна Романа Березинского, знатного товариша войскового, до села Бережувки для распитаня людій о томъ побой свѣдомихъ и розисканя о томъ(,) хто в(ъ) оногo Верескуненка забралъ кгру(н)та и пашню и за якую вину(,) где пнѣ Березинскій по само(й) слушно(сти) розискавши, привезлъ до насъ на паперѣ розискъ, и в(ъ) ономъ не явилося того, чтобы по приказу пна Матвѣя обухомъ, а по повеленію тещи его палицею по подошва(х) (,) а жунку его нага(й)кою то(ж) по подошвахъ бито(,) але лживо тое онъ змислилъ(,) Тако(ж) и того на пна Матвѣя не показалося(,) иж бы мѣлъ онъ забрати // в(ъ) его кгрунти(,) але тесь оногo тѣе забралъ кгрунти за тое, что з рикунею ижъ в(ъ) дуйвѣ мѣлъ переводню(,) Судъ прето ншѣ полковій Прилуцкій видячи, что помянутій Верескуненко не слушне пна Матвѣя Федоровича обо(л)галь(,) зганилъ ему, Верескуненку, тое(,).

Однакъ, поневажъ помянутіе кгрунти у оногo Верескуненка взятіе в(ъ) завѣловане, помянутому пну Матвѣю zostалися.

Теды судъ ншѣ, респектуя на убозство мененного Верескуненка, велѣлъ пну Матвѣю, и(ж) бы ему приве(р)нулъ поле, тако(ж) корови обидвѣ и пашни, ско(л)ко забрато, о(т)далъ усю(,) А за тую вину, что оній Верескуненко мѣ(л) з(ъ) рикунею ихъ перево(д)ню, уде(р)жалъ при себѣ, оній пнѣ Матвѣ(й) огородъ из са(д)комъ(,) которимъ волно ему(,) и тестеви его за прибутемъ якъ хотѣти владѣти(,).

И жебы вже вишшепомянути(й) Верескуненко не важи(л)ся такъ оногo пна Матвѣя, яко и те(ст)я его(,) и потомковъ ихъ за тое, шо вишше выразилося, ту(р)бовати, вини положивши талярей двадцать(,) и кієвихъ ударовъ пя(т)дѣся(т), декре(т) сей при подписаніи руки судейской и при печате(х) такъ судейской, яко и городской прилуцкой, сторонѣ потребоуючой до рукъ видалисмо(,) в(ъ) ратушу прилуцкомъ року и дня вишше выраженни(х).

Звишменована(н)ни(й) судя по(л)кови(й)

з вишмене(н)ни(мъ) урядо(м) рукою вла(с)ною ¹.

¹ Нижче — печатка (зелений сургуч).

1723 р., червня 16, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 57202

Року тисяча сѣмъ сотъ два(д)цятъ третього(.) мѣца * юня шестого на(д)цятъ дня(.)

По указу правите(л)ствующой власти з(ѣ) Суду войскового енера(л)ного будучи мы, нижеи именованній, послани для виведеня розиску в(ѣ) заводѣ Годуновски(х) грунто(в): о которы(х) имѣютъ спо(р) межъ собою П(;) Данило Константиѣвичъ(,) и пнѣ Василю Уманецъ таковы(й)(;)

же пнѣ Василю, говори(т), бу(д)го на мѣскомъ и до ратуша нале(ж)номъ грунтѣ по(д)данній(;) который по(д) нимъ тепе(р) живу(т)(;) поселилися, а П(;) Данило говори(т) же на займанно(мъ)(,) купле(н)номъ(,) и замѣнно(мъ)(,) грунтѣ чре(з) прадѣда и дѣда его ти(ж) по(д)данній поселилися(,).

Для чого обѣ стороны зсилалися на стары(х) свѣдители(й)(;), которы(х) мы по(д) совѣстію допросивши(,) таковы(й) чинилисмо розискѣ, якъ ниже(й) слѣдуе(т).

I(.) Свѣдок

Савка, прозваніе(мъ) Четвериновъ издавца(,) ба(р)зо стары(й) члвкъ(,) родимецъ заднѣпрскій, зъ мѣстечка Городища, по(д) Корсуномъ лежачого, зайшовъ до Глухова(,) скоро Глуховъ осажень(,) и живе(т) в(ѣ) Глуховѣ лѣтъ(;) каже(т)(;) з(ѣ) осмьдесятъ, допрошуваны(й). По(д) совѣстію дши свое(й) що чуваль о(т) иншихъ(,) и що самъ сове(р)шенно вѣдае(т), такъ созналъ(,) же Годунъ стары(й) козакъ бувъ(;) а якъ звали оного не упомни(т)(;) и прибувъ сюди з(ѣ) нѣякого(с) города до Глухова з(ѣ) сномъ свой(мъ) в(ѣ) то(тѣ) часъ, якъ еще Глуховъ осаждова(в)ся(,) наперед о(т) него, Савки, за гетмана Хме(л)ницкого(;) которы(й) то Годунъ за(й)мавъ себѣ доброволне грунтѣ(;) где тепе(р) Годуновка седи(т)(;) на волно(мъ) мѣсцѣ и нѣ о(т) кого еще не за(й)манно(мъ) и построилъ тамъ млинокъ, за пна Пѣсочинского(;) которы(й) Пѣсочи(н)ски(й) затыга(в) люде(й) на слободу Глуховскую(,) якъ селився Глуховъ(,).

И при то(мъ) то млинку на займанномъ грунтѣ ѡстанови(в)ши сна своего, Году(н) о(т)ехалъ знову до того города(,) в(ѣ) якомъ онъ жилъ(,). И то(т) его снѣ // (;) которого по имени і е 1 зб. знае(т)(;) служачи войсково, быва(л) атаманомъ(,) и сотнико(мъ) в Глуховѣ(;) а осаживаль людей разны(х) заднѣпрско(й) стороны подлѣ того млинка(,) пере(д) сотництвомъ свои(мъ)(,) на займанно(мъ) грунтѣ(,) чре(з) о(т)ца его ему(ж) врученно(мъ). И якъ поселилися люде, стало тоє мѣсце Годуновкою зватися(,)

каторіѣ люде всегда ему повинное о(т)давали послушенство (<, >). А до ратуша мѣского неналежало оное селце (<; >) и оны(мъ) владѣль доброволие Годуненко а(ж) до смерти своей (<, >). А по сме(р)ти его не вѣдае(т) (<, >) якому сну или дочцѣ его остановле(н)на тая маетно(ст) (<, >). Однак знае(т) сове(р)шенно, ки(л)ко живе(т) в(ъ) Глуховѣ (<, >) то все его Годуново пото(мъ)ство (<, >) яко свой(мъ) власнимъ грунто(мъ) тоєю Годуно(в)кою владѣеть а(ж) до сего часу (<. >) И на се(мъ) своемъ свѣдите(л)ствѣ кре(ст) приложилъ.

2 (<. >) Свѣдокъ (<. >)

Семень Ігнате(н)ко бѣлополецъ, стары(й) члвѣкъ, якъ бы в осмидеся(т) лѣтехъ о(т) рожденія своего будучи (<, >) по(д) совѣстю христіанскою (<, >) въ допросѣ своемъ сказаль (<; >) же того (<; >) самъ не упомни(т) (<, >) якъ займалося тоє мѣстце (<(: >) где тепе(р) Годуновка стои(т) (<(: >)), а тоє уже памятае(т) добре, що о(т)ць его (ж), Семеновъ, бувало розказує(т) (<; >): якъ Алеѣѣй Году(н), стары(й) и значны(й) козакъ, живаль в(ъ) Бурумль (<, >) и о(т)толь пріеха(в)ши з(ъ) сномъ своимъ Степаномъ до Глухова того времени (<, >) якъ еще осажовавъся Глуховъ (<; >) зайнявъ себѣ доброво(л)не то(т) грунтъ нѣ о(т) кого не за(й)манны(й) (<(: >) где тепе(р) Годуновка (<(: >)), бо слобода була (<, >) по(д)часъ осажовання глухо(в)ского (<, >). И постройль тамъ млинъ (<; >), на яко(мъ) грунтѣ сна своего Степана, Алеѣѣй Годунъ посади(в)ши (<, >) самъ о(т)ехалъ знову до Бурумль (<, >) а то(т) Степанъ Годуне(н)ко служачи козацко (<, >) пе(р)ше буваль атамано(мъ) (<, >) пото(мъ) же и сотнико(мъ) в(ъ) Глуховѣ пере(д) Чигринщиною (<, >). И люде(й) осажоваль на томъ грунтѣ, займанномъ чре(з) о(т)ца его (ж) (<(: >).

2 И якъ уже // поселилися люде (<, >) всегда онъ, Степанъ, оными владѣль доброво(л)не (<, >) а до ратуша мѣского жадного послуше(н)ства тіє (ж) по(д)данній не о(т)давали (<, >) але всегда Годуне(н)ко Степанъ оны(мъ) владѣль ажъ до сме(р)ти своей, и по сме(р)ти его (ж), Степана, якъ о(т)давали заму(ж) Марію Годуно(в)ну, се(ст)ру родную Степанову, за Якова Перехриста (<, >) в(ъ) то(т) ча(с) досталася ему, Якову, тая має(т)ность (<; >) и онъ, владѣючи оною маєтностью доброво(л)не, якъ самъ хотѣль (<, >) купова(л) и в замѣну дава(л) поля пахатніє людя(мъ), розшираючи грунтъ тестя своего (<; >).

Бо которіє поля пахо(т)ніє жителе(й) бѣлополо(в)скихъ близко Годуновки були притягліє (<, >) то онъ, Яко(в), куповаль (<, >) и в замѣну дававъ свой поля далшій (<, >) за тей поля (<, >). И всегда владѣль ты(мъ) грунтомъ онъ, Яковъ, а(ж) до сме(р)ти своей (<, >). А по сме(р)ти его владѣли сны (<, >) а пото(мъ) и внуки его (ж), Якововы (<. >) На семъ свѣдоцтвѣ кре(ст) приложи(л) (<. >)

3 (<. >) Свѣдокъ

Петро бѣлополецъ, такъ же в(ъ) осмидеся(т) (<(: >) каже(т) (<(: >)) лѣте(х) о(т) рожденія своего живучи в(ъ) Глуховѣ (<, >) по(д) совѣстію христія(н)ско(й) дши, в(ъ) допросѣ своемъ сказа(л) (<; >) же

Алеѣѣй Годунъ, старій козакъ, жива(л) в(ъ) Борумлѣ (;) и о(т)-
толь з(ъ) сномъ своимъ Степано(мъ) приехалъ до Глухова в(ъ)
то(т) часъ (,) якъ пнѣ Пѣсочински(й) затагавъ на слободу (,) зв.
когда селився Глуховъ (,) и займалъ себѣ доброво(л)не грунть (,)
где тепе(р) Годуновка седи(т) (,) нѣкимъ еще не занятій (,) волны(й)
о(т) давны(х) временъ (.) И та(мъ) построилъ себѣ млинокъ (;) на
якомъ грунть посадивши сна своего Степана, самъ Годунъ (,)
о(т)ѣха(л) знову до Бурумлѣ (,).

А Степанъ, снъ его, Годуновъ живучи на занято(мъ) грунть
чре(з) о(т)ца его (ж), служилъ войсково (,) а осадовалъ люде(й)
подлѣ своего млинка з(ъ) разной стороны (,) и якъ поселилися
люде, стало тое мѣстце зватися Годуно(в)кою, // котрій всегда
ему повинное о(т)давали послуше(н)ство (,) а до ратуша не на-
лежало оноу селце (,) лечь всегда Годуненко (,) яко своимъ влас-
нимъ грунто(мъ) тою Годуновкою владѣль (,) до сме(р)ти сво-
е(й) (,). И по сме(р)ти его (,) якъ о(т)давали заму(ж) Марию Го-
дуновну, се(ст)ру родную Степанову, за Якова Перехриста (,)
в(ъ) то(т) часъ вмѣсто вѣна о(т)дали ему, Якову, тое селце (;).
И онъ владѣючи доброво(л)не ты(мъ) селцемъ (,) якъ самъ хо-
тѣль (;) которіи поля паха(т)ніи жителе(й) бѣлополо(в)ски(х)
бли(з) (;) Годуновки були притяглие (,) то онъ Яко(в) куповалъ (,)
и замѣновалъ свой поля далшій за тій поля (,) и всегда владѣль
онъ Яковъ ты(мъ) грунто(мъ), ажъ до сме(р)ти свое(й) (,). А по
сме(р)ти его сны владѣли и внуки его (ж), Якова. И на семъ моемъ
свѣдите(л)ствѣ кре(ст) приложилъ.

Сіе все належитымъ поря(д)комъ розискавши, до власти
зве(р)хнѣ(й)шой ко ра(з)сужденію подаючи, подписуемъся, имен-
но (!)

*Ілля Лѣвнѣцкій, атама(нъ) бѣлополовски(й) (,)
и Іванъ Стопановскій (.)*

6

1723 р., вересня 5, Сміла

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56749

*Року тысяча сѣмъсотъ два(д)цять третого мѣца * септевріа
пятого дня*

*З(ъ) розказання его млсти пна Федора Василюевича, на се(й)
ча(с) на мѣстцу по(л)ково(мъ) резидуючого (,) будучи мы, ни-
же(й) по(д)писа(в)шієся, по(с)ланніє в(ъ) городъ Смѣлое для
розиску ѡ(т)ца горо(д)ничого смѣлянского з(ъ) пнею сотниковою
смѣловскою (ж) (.)*

Понеже пнѣ сотниковая прекладала вѣ) челобитїи своемъ, же ѡ(т)ць горо(д)ничи(й) зобравшися зѣ) многими священниками и и(з) дяками та(м) же, и и(з) служите(л)ми своимъ, приходи(л) насилїе(мъ) своимъ вѣ) дво(р) ей и вѣ) комнать ѡкна повибиваль рапиро(мъ) голи(мъ) (.). А ѡ(т)туду пове(р)нувшися, писара городского мало не до смерти убилъ(.), и иного члвка та(м) же безѣ) млсердїя побилъ(.). Где призвавши атамана городского и многи(х) старико(в), вѣри до(с)тойни(х) люде(й), смѣловски(х) же обывателей, зѣ) котори(х) едного імене(мъ) Лукяна Боровика послали(с)мо(.), дабы ѡ(т)ць горо(д)ничи(й) самъ(.), или кого ѡ(т) себе при(с)лалъ для слуша(н)ня оногo рози(с)ку(.).

И будучи(й) на мѣстцу его рѣкотори(й) дяко(н) ѡ(т)каза(л) (.), что «ѡ(т)ць горо(д)ничи(й) поеха(л) вѣ) Глухо(в)(.), а мы нѣхто не по(й)демъ, а не слушаемъ нѣ вашего по(л)ковника (.), а нѣ кого иного, понеже нѣкому не по(д)вла(ст)ни есты»(.).

Тогда атама(н) смѣловски(й) и Хома Яременко ѡ дѣ(ис)твѣ ѡ(т)ца городничого проти(в) п. сотниково(г)ло(а) тако(мъ) нанесе(н)н(омъ) (.), допрошуваны, котори(мъ) случает(с)я тое чинилося(?) и для чого(?) Они сказовали(.): «Коли септе(в)рїа 2 (д.) пнѣ Громѣчина пришла зѣ) нами до ѡ(т)ца горо(д)ничого вѣ) замокъ и сталъ упоминатися ѡ конѣ свой заграбленїе и(мъ), ѡ(т)цемъ горо(д)ничи(мъ) (.), зара(з) ѡ(т)ць городнич(й) по мало(й) розмовѣ начал ей ругати и дѣтей еи, називаючи дочку еи п. сотникову ку(р)вою и бля(д)кою(.), и и(н)шими безчестными словами(.). А напото(мъ) сказаль е(и): «Иди прочь(.), бо велю тебе посере(д) замку по(с)торо(н)ками бити». И п. Громовичина жадного не мовлячи ему проти(в)ного слова, зара(з) ѡ(т)ишла(.).»//

1 зв. По то(мъ) призива(н)ни(й) Маѣи(мъ) Ігнате(н)ко, сторо(ж) дворови(й) сотницки(й), и допрошувани(й) (.). А (в) допросѣ такъ сказа(л) (.), же того (ж) числа вдень прислалъ ѡць горо(д)ничи(й) ѡ(т) себе члвка своего до п. сотниково(й), ѡбъявляючи еи что мѣль при(й)ти для гуля(н)ня вѣ) до(мъ) ей(.), которому п. сотникова ѡ(т)казала(.): «Жа(д)но(й) не маючи знакомо(с)ти зѣ) ѡ(т)це(мъ) горо(д)ничи(мъ), не могу его принять вѣ) домъ».

Їль теди добра(в)шися зѣ) многими священниками мона(с)тирскими и мирскими, зѣ) дяконами(.), зѣ) шко(л)никами и и(з) слугами свои(ми), а идучи до войта своего(.), вибилъ рапиро(мъ) вѣ) хатѣ ѡкно у писара городского(.), и пючи у войта, многокρο(т)не зѣ) ружя стрѣля(в) на со(т)ницки(й) дворъ, а пото(мъ) пришо(л) и до двора сотницкого(.), со все(м)и при не(мъ) будущими(.), що почу(в)ши сторо(ж), заперъ ворота и фо(р)тку(.). И самъ ѡ(т)ць горо(д)ничи(й) ста(л) о(т)бивать фортку(.), питаючи(с) сторожа(.): «Где ваша бля(д)ка?» И сторо(ж) ѡ(т)повѣда(л), же не машѣ паней дома.

И велѣлъ ѡ(т)ць горо(д)ничи(й) Якову Хридѣ и Стецку Пищику, слуга(мъ) свои(мъ), чре(з) парка(н) улѣзти во дворъ, ко-

торіе, влѣзши, ѡ(д)чинили ему фо(р)тку ⟨,⟩ а онъ, во(й)шо(в)ши в(ь) дворъ, ходи(л) по (д)вору, лаючи и ругаючи п. сотниковую ⟨,⟩ и шукаючи ей, добува(в)ся в(ь) сѣни ⟨.⟩ И ходи(л) на за(д)ворокъ ⟨,⟩ а з(ь) за(д)ворка идучи, повибива(л) рапиро(мъ) ѡкна в(ь) комнатѣ ⟨,⟩ и влѣзши в(ь) окно до пояса, ро(з)глядова(в) по ко(мъ)натѣ.

А по то(мъ) више(д)ши з(ь) двора, увидѣлъ на улицѣ писара и велѣлъ по(й)мать его, которо(г)[o] по(й)манного и пре(д) него приведенного зара(з) удари(л) рапиромъ по головѣ и ро(с)тялъ голову до кривѣ ⟨,⟩ и приказа(л) взя(т) его в(ь) замокъ и оковать в(ь) кухнѣ.

А самъ, пришо(в)ши на дво(р) Василя Петренка (та(мъ)), же по(д) сотнички(мъ) дворо(мъ) мешкающого и и(з) току приклика(в)ши его пре(д) себе, ста(л) спрoшува(т), на чие(й) землѣ живеть (?) И Васи(л) о(т)повѣдѣлъ ⟨,⟩ же на козацко(й) и на купле(н)ной ѡ(т)цевской землѣ ⟨.⟩ Зара(з), без(ь) всякого ра(з)сужденія, нача(л) его бить рапиро(м) по плеча(х) и многіе раны задавши, плечи ему ве(л)ми ро(з)билъ, по то(мъ) связа(в)ши руки наза(д), велѣлъ вести пре(д) собою в(ь) замокъ ⟨,⟩. И веденному бо(л)ше пятидеся(т) ударо(в) рапиро(мъ) да(в) ⟨;⟩ и по(д) карауло(мъ) держа(л) цѣліе су(т)ки.//

Пришо(в)ши за(с) в(ь) мѣсто пре(д) замокъ, приказа(л) з(ь) 2 ку(х)нѣ писара пре(д) себе привести ⟨,⟩ которого дважды покладаючи посере(д) мѣста, ра(з) в(ь) одежѣ, 2 ⟨.⟩ — в(ь) одной ти(л)ко кошулѣ — велѣлъ бити двома пугами воловими ⟨,⟩ а самъ третею барбарою ⟨.⟩ И бывши, посади(л) в(ь) ту(р)му ⟨,⟩ и ви(й)маючи три рази з(ь) ту(р)ми ⟨,⟩ рва(л) за волоси и билъ немилостиво ⟨,⟩ а пото(мъ) во(ж)ками связа(в)ши наза(д) руки и [всегож] почепивши за шию, торго(л), волочи(л) и билъ смерте(л)но. И привяза(в)ши до каменя млиново(г)[o], лежачого в(ь) за(м)ку, билъ паки без(ь) пощадѣнія и хотѣлъ конечно убити до смерти огло(б)лею ⟨,⟩ ежели бъ не ро(з)говорили стоячіе при не(мъ).

А напото(мъ) рапиро(мъ) та(к) ударилъ (вѣ) груди, же ажъ упа(л) на землю бе(з) памяти ⟨,⟩ и приказа(л) ѡковать в(ь) кухнѣ ⟨.⟩ и три днѣ держа(л) ⟨,⟩ а по(с)лѣ битя на други(й) день велѣлъ вимазать во(д)кою ⟨;⟩ и рану, заданную на головѣ рапиро(мъ), призва(в)ши з(ь) школи вирос(т)ка, приказа(л) проголоти ⟨,⟩ и пла(с)ти(р) приложити. А жупанокъ весь окрова(в)ленни(й) и подерти(й) велѣлъ вимити и позшивати ⟨.⟩ Сіе многіе свѣдате(л)ствовали видѣвшій ⟨.⟩, а невидѣнное лю(д)ми самъ ѡ себѣ писаръ сказова(л) ⟨.⟩, на яко(мъ) барзѣй раны ѡбой свѣдате(л)ствую(т) ⟨.⟩ Что все ви(ш)писанное созна(т)е и дѣйство атама(н) и прочіе з ни(м) присидячіе ⟨,⟩ именно Лукя(н) Боревикъ ⟨,⟩ Данило Близнюкъ ⟨,⟩ Дацко Кириче(н)ко, Кондрать Терещенко ⟨,⟩ Иванъ Велики(й) ⟨.⟩ Фома Яременко ⟨.⟩ Дми(т)ро Скорикъ и инніе многіе ⟨,⟩ сознали бить за исти(н)но ⟨,⟩ А мы, ро-вискуючіе, тое (ж) самое видѣвши и слышавши, и выписавши все порядочно на се(мъ) паперѣ, до лучшого разсмо(т)рѣнія при по(д).

писѣ рукъ нши(х) велможно(с)те(мъ) вашимъ ѡ(т)силае(мъ) в(ь)

Глухо(въ)⟨.⟩ Дѣяло(с) в(ъ) Смѣло(мъ) року, мѣя *⟨.⟩ и дня ви(ш)-
спеѣфѣкова(н)ни(х).

*Васи(л) Дѣня, атама(н) городовий роменски(й).
Федоръ Яновски(й), писарь¹.*

7

1725 р., грудня 19, [Опішня]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56496

*1725 году декабря 19 (д). в ратуше Опшанской опшан-
ские (ж) жителѣ⟨.⟩ Иванъ Маѣименко⟨.⟩ Петро Лисянченко⟨.⟩
Грицко Артю(х)⟨.⟩ Иванъ Гринченко⟨.⟩ Ілко Сакгалатъ⟨.⟩
Романъ, Литвиненковъ зя(т)⟨.⟩ и Петро Шулженко в допросѣ
своемъ сказали⟨:⟩*

«В прошло(мъ) де 1721 году ходили мы по соль до багмутскихъ
заводовъ⟨.⟩ и о(т)тудова возвратясь, слѣдовали в доми своя⟨.⟩
и какъ пришли до Теплинского байраку⟨.⟩ не доходя Изюма⟨.⟩
напали тамъ на(с) о по(л)днѣ измѣнники запорозци разбойни-
ческо⟨.⟩ члѣвка ихъ зо сто было конно⟨.⟩ и добували насъ у вата-
зѣ неприятелско оружейною стрелбою⟨.⟩

И убили з наши(х) товаришовъ двоухъ человѣкъ, здешни(х)
опшанскихъ жителей Паска Перепѣчаа з синомъ у смерть⟨:⟩
а ранили опшанскихъ двоухъ⟨.⟩ а семи человѣка Изюмского пол-
ку жителей⟨.⟩ понеже в той ватазѣ тихъ Изюмского полку жите-
лей в компаній з нами бо(л)ше 30 члѣзко(в) было⟨:⟩ и разграбо-
вали насъ они разбойники зовсѣмъ⟨:⟩ а взяли в самихъ насъ
опшански(х) жителе(й), ⟨(⟨:⟩ кромѣ ізюмскихъ⟨:⟩) воловъ двад-
ця(т) три⟨.⟩ коней трое⟨.⟩ ручницу⟨.⟩ казанковъ пя(т)⟨.⟩ шку(р)
возови(х) три⟨.⟩ риби рублей на три⟨.⟩ готови(х) пя(т) копъ
денегъ⟨.⟩ смушо(в) чорнихъ деся(т)⟨.⟩ а бѣли(х) девя(т)⟨.⟩ и с
каждого члѣвка кожухи⟨.⟩ ярмолуки⟨.⟩ свити⟨.⟩ шапки⟨.⟩ на-
ве(т) сорочки и убрання до наготи поздирали⟨.⟩ и що було в(ъ)
возахъ соки(р)⟨.⟩ косъ⟨.⟩ доло(т)⟨.⟩ и свердло(в) — все тое поза-
бырали⟨.⟩

*К сему допросу вмѣсто вишше писа(н)нихъ⟨.⟩ Ивана Маѣи-
ме(н)ка⟨.⟩, Пє(т)ра Лися(н)ченка⟨.⟩, и Грицка Артюха с то-
варищи комисаръ соте(н)ни(й) Васи(л) Баба(н)ски(й) по и(х)
прошению по(д)писа(л)ся.*

Во вѣрность к сему допросу и мы, ста(р)шина, по(д)писали(с):

Иванъ Саско, сотникъ наказни(й) опшанъский.

*Вмѣсто Григория Сѣрацкого, атамана городского,
писа(р) опшанскій Алеѣандеръ Семено(въ)
по его веленію по(д)писа(л)ся.*

¹ Далі аркуш попсовано.

1725 р., грудня 20, [Опішня]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56502

1725 году декабря 20 (д). В ратуше Опшанской жите(л) опоша(н)ской же Яковъ, Данило(в) синъ, Онопрѣенко допрашиванъ(,) а в(ъ) допросъ своемъ сказалъ:

«В прошломъ де 1715 году покойни(й) щъ мой Данило Онопрѣевъ щ(д)правоваль на рѣчке Ушивой салитерни(й) заво(д)(,) и напавши нечаянно, измѣнники запорозци совсѣмъ оной заво(д) разорили(,) и забрали(,) а іменно(,): котло(в) болшихъ салите(р)нихъ два(,) а меншихъ котловъ варѣлнихъ так же два(,) и мѣде(нъ), салитри куфу(,) и бочку(,) борошна куховъ чотири(,) салъ сѣмъ(,) воловъ рабочихъ двадця(т) воемъ(,) лошадей двана(д)ця(т)(,) а щобне работницки(х) двадця(т) чѣтверо лошадей(,) и всѣхъ работниковъ разогнали(,) и что било другого припасу — попело(в) лѣсныхъ и сѣнни(х)(,) и дровъ навоженнихъ(,) и посу(д)ку разного(,) — тое все в степу пропало(,).

И щ(т) такого ихъ разорения помянути(й) щъ мо(й) пришоль в крайную нищету(;) понеже и пре(ж)де того в(ъ) годъ послѣ рунни шведской(,) в(ъ) щ(т)ца моего воловъ сто воемъдеся(т) на той сторонѣ Днепра за городомъ Ка(л)ни болотами на рецѣ Вербовцѣ на зимовлѣ будущихъ они жъ щ(т)няли, запорозцѣ.

К сему допросу Яковъ, Данило(в) синъ,

Онопрѣенко подписался(,). Во вѣрно(ст) к сему допросу и мы, ста(р)шина, по(д)писали(с):

Иванъ Са(с)ко, сотникъ наказни(й) опшанъский.

Вмѣсто Григорія Сѣрацкого, атамана городово(г)ло(,)

писа(р) опоша(н)ски(й) Александр(р) Семен(ов)

по его веленію по(д)писалса.

1725 р., грудня 21, [Опішня]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56495

1725 году декабря въ 21 (д)(,) В ратуше Опшанско(й) допрашивани опшанские жителѣ(,) Андрѣй Ломака(,) Каленикъ Маце(н)ко(,) и Василь Га(н)нотченко(,) а в допросѣ своемъ сказали(,):

«Прошлого де 1720 году были мы на солянихъ завода(х) в(ъ) Багмутѣ(,) і о(т)толь какъ возвратились, напали на насъ по то(й) сторонѣ мѣстечка Коломака у попа(с)нихъ ба(й)раковъ ха(р)цин и запорозци(,) и разорили насъ(,) а забрали коне(й) че(т)ве-

ро(,) кожухо(в) чотири(,) казанно(в) два(,) соки(р) чотири(,) я(р)мулуковъ два(,) сви(т) трохъ(,) и рубахъ двѣ(.)»

К сему допросу вмѣсто Андрѣя Ломаки

с товарищи комисарь соте(н)ни(й)

Васи(л) Баба(н)ский по и(х) прошению по(д)писа(л)ся.

Того (ж) вышеписаного числа опошанскіе городовіе жителѣ Федо(р) Мокляченко и Иванъ Задорожній в допросѣ своемъ сказали(;): «В прошломъ де 1720 году били мы на солянихъ заводахъ в(ъ) Багмутѣ(,) и какъ поехали по дрова, напали на на(с) запорожци и ѿ(т)няли коней трое(,) желѣзное путо(,) и хомуть(,) а зобрали свиту, пояс(с) и рубаху(.)»

К сему допросу вмѣсто Федора Мокляченка

и Ивана Задорожного козакъ Федоръ, Яковлевъ снѣ,

по ихъ прошению по(д)писался.

Того жъ декабря въ 22 (д) (,) Опошанскіе городовіе жителѣ Васи(л) Пащенко, Лео(н)тій Павловъ в допросѣ свое(м) сказали(;): «Настоящаго де 1725 году будучи ми в Ба(г)мутѣ на соляни(х) завода(х), послали своихъ служителей по дрова(,) на котори(х) у ба(й)рацѣ напа(в)ши разбойниче(с)ко измѣ(н)ники запоро(з)ци(,) ѿ(т)няли нши(х) пятеро лошадей и казань(;) А зодрали в(ъ) служителей черкесокъ двѣ(,) и таля(р) денегъ(.)»

К сей сказки Васи(л) Пащенко по(д)писался(.)

В лучшее достовѣріе и ста(р)шина по(д)писали(с) (,):

Иванъ Барабащенко, сотникъ наказни(й) опошанский

Вмѣсто Григорія Сѣрацкого, атамана городского,

писарь Алеѣксандре(р) Семенов(в)

по его велению по(д)писался.

1.2 'свѣдѣтельство'

10

1704 р., вересня 24, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 50797

Року тысяча сѣмъсотъ четве(р)того септєв(р) (:). два(д)-ця(т) четве(р)того

Свѣдѣтельство в(ъ) кgrundѣ и границѣ стопече(р)ской ѿ(т) ниже(й) выразивши(х)ся именами люде(й) призва(н)ное.

Сыла Лобась, имѣючы(й) лѣтъ сто(,) с прадѣда бывшы(й) в Сорокошича(х) стопечерскі(и) подданный(,) а на се(й) часъ за Днѣпромъ в Тере(м)цяхъ в мае(т)ности Сопѣжиной чрез во(й)ну татарскую жиючій(,) пре(д) нами, пече(р)скими и и(х) мл(;).

братскими ⟨,⟩ о(т)цемъ Дософеемъ, що(т)ковски(м) намъ(с)ни-
комъ ⟨,⟩ и о(т)це(мъ) Лялковски(м) призналъ⟨:⟩, же: «Сорокошиц-
кая з лутовця(ми) граница идетъ ѡ(т) урочища Звѣровой Кроваты
в(ъ) Пѣщаны(й) Бродъ ⟨,⟩ а с Пѣщаного Броду те(р)ниа на лужки
и где стоймо власное пече(р)ское и тое просо на пече(р)скомъ
кгрунтѣ сѣвано ⟨,⟩ которое панъ городничі(й) пожавъ ⟨.⟩

Семень Михале(н)ко, Иванъ Ще(р)бына, з прадедовъ гли-
бовцѣ, поеди(н)це(м) о(т) ѡ(т)цевъ братски(х) допрошувани ⟨,⟩
тымы (ж) урочищами, котори(ми) ⟨,⟩ Сила признае(т), сказовали
границю стопече(р)скую з лутовця(ми) ⟨,⟩ ѡ(т) Звѣрово(й) Кро-
вати на Лутки и готови(и) су(т) з Силою и из многими людьми свѣ-
до(м)ця(ми) на то(м) присягнути.

Сего жъ дня з стороны косачовско(й) лѣтъ собѣ пя(т)деся(т)
сказуючы(й) ⟨,⟩ Маѣи(м) Омеляненко с Петро(м) же Риборе(н)-
ко(м) ⟨,⟩ и Беремѣемъ Дягиленкомъ, по соро(к) лѣтъ на свѣтъ
маючими ⟨,⟩ якъ стали куди хотя внутрь стопечерского звѣчного
кгрунту границю на свою сторону сказовати и тое написавши,
читано вголосъ ⟨.⟩. Помененны(й) Сила Лобась, мужъ столѣт-
ны(й), розсмѣявся ⟨:⟩. И мы стопече(р)скіе спросили его: «Чого
ты смѣешься ⟨:⟩?» Ѡ(т)повѣдѣлъ: «Якъ минѣ не смѣятися ⟨:⟩ сма(р)-
качь, блазень брудить ⟨,⟩ будучи молоды(й) и не знающій нѣчого,
о(т)водитъ границю и все Глибовское займище неправедно ⟨.⟩
Коли бъ минѣ лзя, очи бы вибывъ, сѣмъ разъ присягну, що не-
праве(д)но говоря(т)». И на сій слова нѣ о(т)цы бра(т)скии ⟨,⟩
нѣ косачувцѣ нѣчого не о(т)казали, но всѣ мовчали.

Пото(м) того ради, что еще не приспѣлъ городничы(й) пако(л)-
скі(й) о(т)ць Владимиръ, приговорили(с)мо и утвердили ⟨,⟩ з(ъ)
обохъ сторонъ ⟨,⟩ абы зехатися септеврїа два(д)ця(т) пятого
заутра в пя(т)ницу ⟨.⟩

// Сего (ж) року септевр⟨:⟩, два(д)ця(т) пятого в пя(т)ницу 1 зв,
рано з(ъ) о(т)це(м) Владимиро(м) и о(т)цемъ Вакхомъ, городни-
чи(м), и Ерофее(м), священнико(м) сорокошицки(м), и людьми на-
возними и прочіими свѣдомцями прв(д)ной границѣ, якъ приез-
дили по(д) Косачовку ⟨,⟩ ихъ мл(с)ть братскіе тогда с Косачовки
віѣхали ⟨,⟩ за которими о(т) насъ Іванъ, священникъ косачов-
(с)ки(й), в тропы посиланъ з договоромъ⟨:⟩ для чого на словѣ
не стоя(т) ⟨:⟩ и чого рады уежджаю(т) совершенно на(д)лежащей
справи не окончаючи ⟨,⟩ дабы зволили возвратитися и прилѣжно
о правдѣ инквѣровати. Ти(л)ко жъ мы болшъ полдня ожидающие
и(х) повороту в Косачувцѣ о(т) того свщника не инші(й) ѡ(т)-
вѣтъ ⟨,⟩ тилко же не схотѣли возвратитися ⟨—⟩. Услышавши,
возвратили(с)мося в(ъ) Сорокошичи з надѣянїемъ ⟨,⟩ что може
еще для окончанїя возврата(т)ся ⟨.⟩, а понеже не имѣючисмо о
ныхъ вѣдомости нѣяко(й) и одозву.

Септе(в)р⟨:⟩, два(д)ця(т) осмого. К написавши(м)ся выше
свѣдѣтельства(м), что о(т) яки(х) свѣдѣтелей слышалисмо о пра-
ве(д)ной границѣ виражаемъ ⟨.⟩

То(й) же Сила Лобась, з дѣда и прадеда бывшы(й) житель
сорокашицкїй ⟨,⟩ сказовал ⟨,⟩ що дѣдъ его на свѣтъ живъ полто-

раста лѣтъ, а все в Сорокошича(х) чрез розныя войны з [~]стопечер(р)ского по(д)данства нѣгде не [~]уходячи, сказуе(т), бывало, що и его предки не запомня(т), когда црковная печерская власть стала над Мневомъ — Навозо(м) по Коллею, Сивками, Сорокошича(ми) (<,> Глибово(м), Ощи(т)ками, Новосюлка(ми), Тарасовича(ми), Сважо(м)ле(м), Хотяновкою, Жарами, Лукоѣдами, Кгденемъ (<,> Бѣлою сорокою (<,> Оревичами и инши(ми) к Оревича(м) села(ми), а Окунинувъ з Глибовцювъ ставъ (<,> Глибовцѣ, далеко не хотячи з Глибова в кгрунта ходити (<,> ви(й)шло и(х) кило человѣка (<,> и та(м) теперъ, где седя(т) на(д) озеро(м) Окуниново(м), сѣзли в пече(р)ско(м) глибовско(м) кгрунтѣ (<,>.

А зъ Дубешень (<,> Сила сказуе(т) (<,> же са(м) вивозывъ плиты на Деску монасты(р)скіе (<,> в Пуховцѣ з вѣку дворъ [~]црковный и городничій живали (<,>). А где теперъ Осняки (<,> тамъ села не було (<,> забувъ якъ того человѣка звано (<,> которы(й) единь-едны(м) та(м) живъ (<,> и бывало до о(т)ца моего Олѣшка з Сорокошичы и до Ситы в Сивки присилае(т) абы лосювъ ишлы быти (<,>). И якъ бывало убють лося с тимъ чоловѣкомъ (<,> до монастыра о(т)дають (<,> печерского (<,> всякую здобичъ (<,>.

- 2 А дѣдъ его, Лобасовъ, въ панщи(н)щину умер (<,> а оць // в Чудновщину умеръ (<,>). Ти(л)ко жъ ему сказовали граныцю з лутовцями сорокошицкую о(д) Звѣровой Кровати на Пѣщаны(й) Бродъ да на Луки и [Мибовяне] не маючи з себе ухожей упросили его мѣць* и са(м) его мѣць* вийхавъ, мови(т), и ласкою у наши(х) предковъ упросивъ (<,> что сорокоши(ч)чина о(т) лѣса Тужира впоперекъ до Лутокъ (<,> а вдовжъ по кра(й) лутовской границѣ о(т) Звѣровой Кровати на тые жъ Лутки глибовця(м) уступили (<,> з(ъ) лѣсомъ (<,> по(д) котори(м) тепе(р) Косачувка сидитъ (<,>.

А якъ Проску за Козачувку осажовавъ (<,> Сила (ж) сказуе(т): «Я, мови(т), свѣдо(м) добре (<,> на(й)перше з двома сина(ми), Ивано(м) и Михале(м), Косачъ осѣвъ (<,> за бугро(м) под лѣсомъ [~]црковны(м) на границѣ противъ Лутокъ (<,>). До него пришовъ Михидъ (<,> пото(м) Омелянь (<,> Дягиль (<,> а послѣ Яки(м) з [~]сно(м) Пилипомъ (<,>). Такъ старики глибовскіе з(ъ) его мѣчного* указу о(т)туль ихъ зогнали и едну хату спалили (<,>.

Оны осѣли у са(д)ка встягъ по(д) лѣсомъ [~]црковни(м), а далѣй и о(т)туль пере(й)шли, где тепе(р) сидя(т) и огорода(ми). В лѣсѣ [~]црковны(й) глибовскій усунулися (<,> а зати(м) во(й)на наспѣла (<,>). А якъ Косачувка не була и шляху туди не було, але шля(х) бувъ на Скварову криницю (<,> чере(з) кгрунтъ глибовскі(й) (<,> на Звѣрову Крова(т) узболот(т)емъ о(т) Можевщины и Короповщины на Сокулліи Рога в Карпиловщинѣ (<,> якъ же Косачувка (<,> стала осѣдати, шля(х) прокладатися почавъ (<,>.

Костю(к), Мацюкувъ зя(т), лѣтъ сѣмьдеся(т) маючі(й), Гара(с)ко Ди(м)че(н)ко, шѣ(ст)деся(т) лѣтъ о(т) роду маючі(й), Иванъ Коноше(н)ко, мужъ в ше(ст)деся(т) лѣтъ (<,> пре(д)ка свого

конюха кгру(н)то(м) владѣючы(й) ⟨,⟩ и многіе люде старіи и молодіи, чувши о(т) стариковъ свои(х), признаю(т) ⟨,⟩ що Коношового кгрунту якъ удѣлено, глибовця(м) борокоши(т)чины ото(й)шли бо(р)тныи сосны.

А Сила, старикъ столѣтны(й), сказуе(т) що у Звѣровой Кровати, як(к) живъ у Сорокошича(х), знавъ двѣ соснѣ Коношового кгрунту и еще Косачувки не было, а Иванъ Усъ, глибовець, пахавъ поле за Перятиною, которое хотя(т) косачувцѣ завладѣти.

Семень Михале(н)ко, по о(т)цу Мышцѣ ⟨,⟩ по дѣду Богдану ⟨,⟩ а по прадѣду Усу и тепе(р) ти(м) поле(м) владѣе(т) ⟨,⟩ и всѣ люде признаю(т), что звѣчны(й) то кгрунтъ стопече(р)скі(й).

Всѣ сорокошичане готови присягти ⟨,⟩ шо чували о(т) свои(х) пре(д)ковъ и о(т) //щювъ, то(й) кгрунтъ бувъ сорокошицкі(й), а о(т) даны(й) глибовця(м) о(т) пре(д)ко(въ), мовя(т), наши(х) о(т) Тужира до Лутокъ вширь, а вдовжъ пона(д) лутавскою границею ⟨,⟩ о(т) болота мхового, где ягоди растутъ (називаючогося Звѣрова Крова(т) ⟨,⟩ на Лутки ⟨,⟩ якъ Сила Лобасъ признае(т) ⟨,⟩ И глибовцѣ слово в слово тое жъ знаю(т) и всѣ признаю(т) ⟨,⟩ что носи(т)ся звѣку тая повѣ(ст) о(т) стариковъ ⟨,⟩ шо сорокошичане наши(м) предка(м) о(т) Перетятини урочища уступили кгрунту до сами(х) Лутокъ з лѣсомъ ⟨,⟩ по(д) котори(м) тепе(р) сиди(т) Косачувка ⟨,⟩

2 зв.

И Семень Михаленко, правнукъ Уса глибовця признае(т) ⟨,⟩ шо двѣ роднѣ — една Шиндѣренковъ, а другая Степунка Петрова сына — стре(л)цѣ, як(к) осѣвши(х) косачувцювъ попалили ⟨,⟩ и в другое о(т) садкувъ зогнали, оны туды перейшли, где тепе(р) сидя(т) ⟨,⟩ о(т) кулъ такожъ хотѣли предки наши ихъ згоняти, шо у лѣсѣ глибовско(м) селя(т)ся ⟨,⟩ да во(й)на за(й)шла. И до сего часу осидѣлися ⟨,⟩ кгрунта пече(р)скіе пустоша(т) ⟨,⟩ сѣна на болота(х) црковны(х) звѣчн(и) попо(д) лѣсо(м) пече(р)ски(м) кося(т) ⟨,⟩ и лутавская граница боро(м) с пече(р)скою иде(т) ⟨,⟩. А в болотѣ лутовця(м) часты не бувало ⟨,⟩ всѣ сказую(т) глибовцѣ ⟨,⟩

Данило Кика, межи сорокоши(т)ця(ми) старѣ(й)шій и трясу(ч)і(й)ся: «Якъ коро(л) за Днѣпро(м) бувъ ⟨,⟩ то тогда таковыхъ лѣтъ и разума зостававъ ⟨,⟩ шо о(т) по(д)ска(р)біювого кролев(с)кого в Козелцѣ утѣкъ ⟨,⟩ признае(т), что то(й) кгру(н)тъ, якій своя(т) косачувцѣ, звѣчны(й) е(ст) стопече(р)скі(й) ⟨,⟩ о(т) сорокоши(т)щювъ (о(т) урочища Перетятини до Лутокъ ⟨,⟩ где граница з лутовця(ми) звѣчная) поступленій глибовця(мъ) ⟨,⟩

Нестер На(й)дю(н)ь, стари(к) ⟨,⟩ глибовець ⟨,⟩ признае(т) ⟨,⟩ шо за о(т)ца Иліи, еконо(ма) пече(р)ского якъ о границѣ з косачувця(ми) споръ бувъ ⟨,⟩ Тимухъ Ще(р)бина звѣку глибовскій ⟨,⟩ викидався противъ Жерибора Хведора двома стами золо(т) ⟨,⟩: викидався ⟨,⟩ е(с)ли покаже(т) рубежу ⟨,⟩ Жерибуръ не показавъ ⟨,⟩ а Ще(р)бына своего дѣда сосну з рубежами показавъ ⟨,⟩ другіи рубежѣ : колодѣ вирубано ⟨,⟩ и плахи до монастыра казано взя(ти) ⟨,⟩ а до трети(х) рубежювъ Жериборъ не пошовъ ⟨,⟩ нашу правду видячи ⟨,⟩ ⟨—⟩

3 // Мусѣй Осипе(н)ко, сорокошицкі(й), лѣтъ пя(т)дес(я)т) маючі(й), тоє(ж), що и На(й)дюнь признаєть(,) що якъ Ще(р)бына Тыму(х) викидався на едно(м) мѣстцу стами золотими(,) на друго(м) мѣстцу стами золотими(ми)(,) рубежѣ звѣчные показуючи и в колодѣ вирубанѣ(;) Жириборъ не викидався(,) але говоривъ через се(й) разъ: «Не будемъ сюда втручатися(,) а че(р)ць косачувскіе и жадень не були на рубежа(х)(—).

Синь Тимоха Ще(р)быни Иванъ Ще(р)бына, з(ъ) дѣда и пра-дѣда глибовецъ(,) сказа(л): о(т)ць его на дво(х) мѣстца(х) по сто золоты(х) викидавъ край рубежовъ противъ Жерибора(,) а Же-риборъ не хотѣвъ викидатися(,) и в пра-дѣда моего Петра соснѣ бо(р)тной стари(н)ные рубежѣ мо(й) о(т)ць показавъ, а другіи ру-бежѣ в колодѣ о(т)ць Коновъ казавъ вирубати при Жерибору и до липи рубѣжной не пошоль за сорома. Тую липу косачувцѣ з Критешемъ зарубыли и поле вирубывли и владѣють(—).

Дорошко Охванченко, з дѣда и пра-дѣда навозкій, з сѣ(мь)де-ся(т) лѣтъ маючи(й) признає(т)(,) когда о(т)ць Илія еконо(м) стопече(р)скій, на границѣ бувъ проти косачувцовъ(,) тогдѣ и навозскіи старики(,) Евхимъ Силе(н)ко(,) Власъ Величко(,) Луцко Скребенюкъ(,) Гришко Федосѣенко(,) Игнатъ Савлукъ(,) Зѣнко, Гришченковъ зя(т), и я, Доро(ш)ко, були(,) и видѣли и чули(,) и готовъ я присягти на то(м)(,) що яки(х) свѣдкувъ паны косачувскіи ставили(,) жадень противъ наши(х) не доказавъ прав-ди и тулко сорома набиралися(,) а далѣй еще одного чоловѣка (имени его не знаю), як поставили(,) то(й) чоловѣкъ до свои(х) пановъ ставъ говорити(,): «Воля ваша, панове(,) що хотѣте чинѣ-те(,) а я правду буду говорити(,). Якъ Исакъ Колода теселец-ки(й) и Маѣ(м), мелникъ сорокошицкі(й), признаю(т) грани-цю(,) такъ и минѣ ба(т)ко мой сказовавъ(,) що то правед-ная звѣсная границя(,) и косачувски(й) чернецъ на того члвѣка щикнѣ въ(,) сталъ палцѣ гризти(,) громада нѣша крикнула: «Не-хай говори(т) то(й) члвѣкъ(,)!» а че(р)нецъ той стреливъ с пѣсто-лѣта на наши(х) — и зачалася сва(р)ка(,) и розихалися. Посля того и що на завтре дѣялося не знає(мъ) мы(—). //

3 ав. По всѣхъ ти(х) свѣдѣтельства(х) пе(р)вѣйші(й) свѣдѣтель сто-лѣтні(й) мужъ Сила Лобасъ зъ Теремець, подданій Сопѣжинѣ(,) з многими свѣдѣтелми сорокоши(т)цями и глибовця(ми) старими и молодими(,) всѣ признаю(т) и готови крестъ святій и слова хр(т)ви лобизати(,) что на якии оурочища име(н)но о(т) Миши болоти(,) на сосни [...?] на Бѣли(й) Мохъ, на Скаварову Крилицю боромъ суходоло(мъ) у язвину логомъ, у збурину на яр та в Вид-рово Болото косачувцѣ именуо(т) границу(,) то тими урочища-ми з давного вѣку, о(т) тогда, якъ уступлено до Глибова о(т) сорокошичанъ к(р)гунту(,) сорокоши(т)ця(м) и глибовця(мъ) лежи(т) границя(,) а не лутавця(м)(,) а лутовця(м) з глибов-ця(ми) о(т) Звѣровой Кровати на Пѣщано(й) Бродъ на Лутки, на Са(д)ки поподъ лѣсъ стопечерскій(,) в которо(мъ) лѣсъ косачув-ця(м) не должно нѣ найменшой части имѣти и без вини лѣси,

бори пустошачи, на болотѣ стопечерски(х) сѣножате(й) и в [...] користь квалто(м) и разбоемъ уживаючи(,) людей волости Сорокошицко(й) у Ка(р)пиловцѣ(,) на перевозѣ(,) у Косачовцѣ на добровольной дорозѣ и в добра(х) стопече(р)ски(х) бють(,) оббираю(т) и рабують и похвалки убивати чинят за праведною стопече(р)скую границу с невинности(.)

Всѣхъ свѣдители(й) пишу(т)ся имена(,).

Я, Еронѣ(й) сщеникъ сорокошицки(й) (,) люд(с)кому свѣдигел(с)тву прису(т)ствующи(й) и все написа(н)ное слышачи(й) за Силу Лобаса, мужа столѣтного, и за Дорошка Охванченка, навозского и за всѣхъ свѣдители(й) (,) ѿ(т) которыхъ слышалаемъ свѣдигел(с)тво, по(д)писуюся і имена ихъ своею рукою вла(с)ною пишу(,) а оны своими руками кре(с)ти написали(.)

Сила Лоба(с) ¹ написа(л), Дорошко Охва(н)ченко написа(л), Гаврило Ролце(н)ко навозский написа(л), Семенъ Михайле(н)ко глыбов(с)кий ², Ива(н) Щербина глыбов(с)ки(й) (;) Ко(с)тюкѣ Мацяковѣ, зя(т) сорокошицки(й), Федо(р)ѿношко, за которого си(н) его Микита своею рукою написа(л), Данило Кика сорокошицкий, Гара(с)ко Ди(м)че(н)ко сорокошицки(й), Ива(н) Коноше(н)ко сорокошицки(й), Нѣ(с)те(р) На(й)дюнѣ глыбовскы(й), Мо(й)сѣй Осипе(н)ко сорокошицкий, Василь Рсклачѣ сорокошицки(й), Здишко Моше(н)ко, во(й)тъ сорокошицкий.

Я, Федо(р) свще(н)никѣ, глыбовскій за глыбовцовѣ парадфия(н) мойхѣ, по(д)писуюсь и вла(с)ною моею рукою имена ихъ пишу(.) А ѿни крестѣ свтій при именахѣ своѣхѣ кладуть(;) Иванѣ, воитѣ ново(г)лыбовскій, Пилипѣ Ко(р)нѣенко, Семенѣ Доронѣ(н)ко, Гара(с)ко Бобите(н)ко, Федор, воитѣ староглыбовскій, А(р)темѣ Ма(т)вѣенко, Семенѣ Степанѣ(н)ко, А(р)темѣ Сма(л)ко, Федорѣ Ду(д)ко.

Іеромонахѣ Вікесій П(;)П(;).

Іеромона(х) Владимирѣ П П.

Іеромонахѣ Дасихѣ.

Іерофе(й), попѣ сорокошицки(й).

2. Оповѣщувальна документація

2.1 'позовѣ', 'повѣстка' (оповѣстка)

11

Б. р., лютого 16, Глухів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 55778

Его црскго пре(с)вѣтлго влчтва* Войска Запоро(ж)ского судья енеральный Алеѣѣй Миха(й)ловичѣ Турянѣски(й)

Тебѣ, Иванови Дашенковѣ, жителевѣ сосницкому(,) засилаючи сымѣ нашимѣ позовнымѣ листомѣ, ознаймуемѣ(,)

¹ Далі — хрест.

² Тут і нижче після імені та прізвища поставлений хрест замість підпису.

ижъ будучи пре(д) судо(мъ) Войсковымъ енеральнымъ Андрей Степановичъ, жите(л) конотопьскі(й) подалъ свою суплику, ускаржаючи на тебе в той мѣре, ижъ, мовыть, третій годъ тому(,) сто(р)говале(с) в оного лою бочо(к) десять перетопьленого, камень цѣною по таляру, и о(н), Андрѣ(й), на положенны(й) те(р)мѣнь всѣ десять бочо(к) лою вистачиль, а вм(ст) любо и задатокъ золоти(х) двѣстѣ дале(с) (,) е(д)накъ, яко на положе(н)ный термѣнь, такъ и по се число лою не зна(т) з якої причины не берешъ и грошей ему, А(н)дрѣю, не хочешъ давати(,).

А о(н), запозичи(в)шися грошей в людей, на утрату твою вистачати мусѣль то(т) лой(,) и до се часу крие(т)ся, хочъ много и купцо(в) притрафляе(т)ся з ти(м) лое(м), же сто(р)гованного нѣльзя продати(,) Теди повагою суду войскового енерального приказуемо: если бы не похотѣле(с) того лою в А(н)дрѣя побрати, а ему що належи(т) грошей заплатити и утрати всеѣй поворо(ч)ати(,) то по(д) виною тысячи золоти(х) становися на второ(й) ндли о(т) По(с)та пре(д) су(д) Войсковы(й) ене(р)ла(н)ни(й) на росправу(,). Дан в Глу(х) (:). фе(в) (,) 16.

Звышъ менова(н)ны(й) судія ВѢ ене(р)алны(й) ¹.

12

1768 р., жовтня 3, [Остер]

Копія XVIII ст. ЦДІА у м. Києві, ф. 1455, оп. 1, од. зб. 4, арк. 8

О(т) подкоморо(г) [о] повѣту Остерско(г) [о] козаку со(т)нѣ Носовско(й) Оме(л)ку, Андрѣеву сину, Буцану

Позовъ

Пре(д) си(м) посланъ к тебѣ позовъ по иску брата твоего Есипа Буцана о явки тебѣ само(му) или о предявленій о(т) тебе повѣренно(г) [о] в судъ по(д)комо(р)ски(й) к разбору о поора(н)нихъ тобою бра(т)нѣхъ нива(х) і засѣвъ (,) на правни(й) шестонеделній срокъ (,) котори(й) какъ з репо(р)та возно(г) [о] подкоморско(г) [о] Василя Дворецкого видно, вполнитися імѣеть се(г) [о] октя(б)ра «15» числа, а яко еще з суда земского повѣту Остерского прислана в судъ мой по(д)коморский се(г) [о] октя(б)ра 3 (д). промемория по иску оно(г) [о] брата твое(г) [о] о прихваче(н)номъ тобою жиломъ его грунтъ с едно(г) [о] конца о(т) улицъ сажене(й) на четири с половиною (;) а в друго(мъ) ко(н)цѣ три сажнѣ (;).

Для того в судъ по(д)комо(р)ско(м) опредѣлено (,) послать к тебѣ сей позовъ чрез возно(г) [о] носовско(г) [о] Якова Миловича, дабы ты для разбору и об оно(м) жило(мъ) грунтъ на еденъ тотъ пе(р)ви(й) срокъ октя(б)ра 15 числа в судъ мое(м) по(д)коморскомъ

¹ Нижче — підпис.

самъ яви(л)ся или вмѣсто себе повѣренно(г) [о] з урядовою вѣрующею и со всѣма писме(н)ними документами и девятю человекъ старожилыми свѣдителями представилъ (;). В приемъ же се(г) [о] позва оно(му) возно(му) Миловичу далъ росписку 1768 году октя(б)ра «3» дня.

Подписалъ полкомори(й) повѣту Остерско(г) [о]
*Андрей Миткевичъ*¹.

13

1774 р., травня 17, [Ромни]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 52965

Изъ суда земского повѣту Роменского високоблагороднымъ господамъ коллежскому совѣтнику Григорію, пограничному доктору Ивану и бунч(.) товаришу Андрею Андреевичамъ Полѣтикамъ

Повѣстка

Выбранный в нинѣшныя роки для разсмотренія дѣлъ(,) вашихъ и господъ бунчукового товариша Степана Полѣтики, полковницъ Маріи Чесноковой(,) бунчукового товариша Петра Телеснѣцкого и войскового товариша Ивана Ласкевича в полюбовномъ судѣ имѣвшихся и рѣшенныхъ(,) на мѣсто писарское писарь сотенный Яншиполский Федор Подпалій отъ присутствія по онимъ дѣламъ отказался (;).

Для того зъ опредѣленія суда земского повѣту Роменского духовного и мирского званія шляхетству дано зна(т), чтобы они для выбору на мѣсто его, Подпалого, по онимъ дѣламъ другого кого въ судъ з [искомъ] сего мая 19 дня явились, А чтобы и вы на то жъ число въ судъ з [искомъ] явились, о томъ вамъ чрезъ сію повѣстку объявляется (.) 1774 года мая (.) 17 (.) дня.

Судія Афанасій Шкляревич.

Писарь Григорій С [?].

Протоколист Иван Бошневичъ.

14

1780 р., липня 25, Яготин

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 57670

Въ економію гндъ Сулимъ Баришевскую*

Повѣстка

По сылѣ указа полковой Переясловской канцелярії мною полученного(,) состоявшогося на основаніи Малороссійской

¹ Нижче п р и п и с к а: «Чисти(й) позовъ поданъ возному носовскому Якову Миловичу при інструкцій для врученія о(т)вѣтчику Омелку за роспискою».

Ваше

Изъ Свѣдѣній по вѣдомости Юстиціи
по поводу Коллежской Секретариши Григорія
по Ирландскому Департаменту Французскому
посольству, Андрея Андреевича Поля
Шинкина.

ПОВѢСТКА

1774

Въ Ирландіи Шинкинъ роши для радше
пріемъ дѣлъ, вашихъ въ Коллежѣ Секретариши
Сего Посольства (Секретариши Полюшской)
Полюшской Маріи Кетинской, Сего
Сего Посольства Шинкина Шинкина
Своего Посольства Французского
отъ Коллежской Секретариши Шинкина
Шинкина, Капитана Маршала Писаря
Секретариши Английской Федора Полюшской
отъ Ирландіи Полюшской отъ Коллежской
Земли; для того въ отрядѣ
Сего Шинкина по вѣдомости дѣлъ
Коллежской Секретариши Шинкина
Посольства. Къ сему повѣстку дано
заповѣданіе для выбора Капитана
представителю Полюшской дѣла
Сего Шинкина сего мая 1774
дѣла Шинкина Капитана Шинкина
Секретариши Шинкина отъ Коллежской
Сего Шинкина Шинкина. 1774
Мая 17. Для Шинкина Шинкина

Шинкинъ Шинкинъ Шинкинъ

Шинкинъ Шинкинъ Шинкинъ

«Повѣстка» з Роменського повітового [земського] суду на ім'я І, та А, Полетиків про явку до суду (1774 р.)

коллегии указа и сообщенной при томъ формъ ⟨,⟩ ко описанию
мнѣ по оной ⟨,⟩ въ сотня(х) Яготинской и Березанской ⟨,⟩ всехъ
сель, деревень и хуторовъ ⟨,⟩ потребно обстоятельного противъ
приложенной при семъ з формулярны(х) пунктовъ выписки по-
казанія ⟨;⟩ о владѣніяхъ въ сотни Яготинской гпдъ* Сулимъ
в сели Панфила(х) и хуторъ Журавскомъ имѣючи(х)ся ⟨,⟩ для
того оная економія благоволилъ сочиня обстоятельное о помяну-
тыхъ владеніяхъ изъясненіе протывъ оны(х) пунктовъ прислать
ко мнѣ в немедленномъ времени ⟨,⟩ а недалѣе какъ сего июля
я 31^е число неотменно. 1780 году июля 25 ⟨.⟩ зъ Яготина

На подлинномъ подписано:

сотникъ яготинскій *Михайла Юзефовичъ.*

У дѣль сотенный писарь *Осипъ Анатіенко.*

15

1793 р., вересня 19, [Чернігів]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 17649

*Изъ нижняго земского Черниговского суда
благородному господину прапорщику Филипу Николаевичу
Константиновичу*

Оповѣстка

Для уплаты слѣдующихъ с владѣнія вашего по послѣдней
182 года ревизій душъ в хуторъ Тищенковомъ 32^x, в Неданчичахъ
10 — итого 42 с каждой души по 4^{ко} денегъ 2^x 90^{ко} по переводу
о(т) рядчика коллежского ассесора Ивана Борковского кол-
лежскому секретарю Михайлѣ Михну за поставку имъ под проездъ
турецкого посолства троихъ лошадей со всею принадлежностію
и извозчикомъ въ Елисаветъ градъ нижній земскій судъ назна-
чилъ неделній срокъ, в которой и благовольте всѣми денгами
показанного Михна удовлетворять.

А ежели того не учините, то судъ имѣя о(т) главной коменди
на взисканіе такови(х) денегъ экзекуціею повелѣніе, непре-
мѣнно оное исполнить будетъ долженъ. 1793 года сентября
⟨= 19 =⟩ ч⟨:⟩

Засѣдатель *Микита Макіевскій.*

Засѣдатель *Трофимъ Познякоеъ.*

Въ докладѣ дел *Федор Молчановскій.*

2.2. 'открытый листъ' (вѣрши, вѣрующій листъ)

16

1779 р., жовтня 15, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 4550

Вѣрующій о(т)критій листъ

Понеже я самъ по моей должности ⟨,⟩ при межеваній границъ малороссійско(й) ⟨,⟩ и новороссійско(й) губерніи ⟨,⟩ быть, и владѣнія своего защитити не могу ⟨.⟩, для того оное мое владѣніе, лежащее на граница(х) сихъ губерній, показать и что оное владѣніе мое есть полку Миргородского ⟨,⟩ и из давни(х) лѣтъ в ономъ Миргородскомъ полку состоитъ ⟨,⟩ доказивать ревизіями какъ первѣйшимъ документомъ писменнымъ ⟨,⟩ такъ і владѣніемъ моихъ предшественниковъ Лѣсницкихъ ⟨,⟩ вѣрю я господину войсково(му) канцеляристу Афанасею Яновскому с тѣмъ полномочіемъ ⟨,⟩ что онъ, Яновски(й), по сему межеванію ни учинитъ ⟨,⟩ я споритъ и прекословитъ не буду ⟨.⟩

Для чего и сей вѣрующей листъ при печати моей и при свидѣтеляхъ подписалъ 1779 году октября ⟨«15»⟩.

Бунчуковый товарищъ *Левъ Данилевски(й)*¹.

При семъ ізвѣреній былъ и во свидѣтельство с приложениемъ печати подписался

Миргородского полку депутатъ
сотникъ яресковски(й) *Иосифъ Долгов*.

17

Б. д. і. м.

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 1484, оп. 1, од. зб. 4, арк. 15

Вѣрующій листъ

По искателству козаковъ сотнѣ Городницкой, жителей куликовскихъ, Ничипора Козла і Якова Бойкова на минѣ ⟨,⟩ яко бы о завладѣній ихъ козацкими землями дѣдомъ моймъ, обознимъ генералнимъ Яковомъ Лизогубомъ ⟨,⟩ а по не(м) і мною ⟨,⟩ по присланному ко мнѣ з суда земского Чернѣговского позву ⟨,⟩ повѣраю я економу моему Роману Леонтіеву въ судѣ земскомъ Чернѣговскомъ ⟨,⟩ по тому дѣлу ходитъ судъ говоритъ ⟨,⟩ доношенія подавать ⟨,⟩ рѣшенія слушать ⟨,⟩ и на рѣшеній во удовольствій и в неудовольствій подписиватся ⟨,⟩.

А буди онъ и о(т) себе кому пожелал повѣритъ, і в томъ ему даю дозволеніе ⟨,⟩. И что онъ по сему учинитъ, прекословитъ не

¹ Справа — печатки урядників з власними ініціалами.

свѣдѣтельство войсковій товаришъ при печати по(д)писался. К(ъ) сему вѣрующому лы(с)ту по персональному прошенію бунчукового товариша Якова Івановича г~дна * Лизогуба возній повѣту Менского суда по(д)комо(р)ского *Іванъ Добрицкій* при печати во свѣдѣтельство по(д)писался.

18

1761 р., жовтня 15, [Гадяч]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 51382

Открытой листъ

Указомъ ея императорскаго величества изъ Суда войскового генерального по иску подданного моего полку Прилуцкого жителя мѣстечка Красного Колядина Ивана Мигаля о козачествѣ повелено мнѣ для бытія при справкахъ о козачествѣ его, Мигаля, съ компутамы прислать съ правною вѣрующею въ Судъ генеральной повѣренного сего октября на 22 число.

А яко мнѣ самому отлучится невозможно, для того при такой справке бы(т) въ Судъ войсковомъ генеральномъ повѣряю жителю глуховскому Семену Гречинскому, и что онъ учинить, прекословить не буду(,) въ чемъ за подписомъ руки и съ приложеніемъ печати моею такожъ и упрощенныхъ отъ мене къ сему свѣдѣтелей въ согласіе права Статутового роздѣлу 4 артикула 56 ему, Гречинскому, сей вѣрующей открытій листъ данъ 1761 году октября (—15—) дня.

Брегадиръ и гадяцкой полковникъ

*Анто(н) Крижановский*¹.

По прошенію господина брегадира Крижановского во свѣдѣтельство подписались при печатехъ своихъ

Сотникъ опощанский *Федо(р) Момонто(в)*.

Городничій гадяцки(й) *Степанъ Сподѣн*.

19

1768 р., лютого 14, [Гадяч]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 51381

Открытой листъ

Учиненное въ Судъ генеральномъ по дѣлу ищущого козачества съ подѣ владѣнія моего полку Прилуцкого мѣстечка Красного Колядина жителя Ивана Мигаля рѣшеніе выслушать и на ономъ въдовольствій или недовольствій подписатся вѣрю я жителю

¹ Тут і далі — печатки урядників із червоного сургучу.

глуховскому Семену Гречинскому и что онъ учинить, прекословить не буду (;) для чего и сей вѣрющей открытой листъ въ сходство права Статутового роздѣла 4, артикула 56 за подписомъ руки моею (,) тако жъ и упрощенныхъ отъ мене къ сему свидѣтелей при печатехъ ему, Гречинскому, данъ 1768 году февраля 14 (д).

Брегадиръ и гадяцкий полковникъ
*Анто(н) Крижановский*¹.

При семъ во свидѣтельство по прошению господина брегадира и полковника гадяцкого Крижановского подписался сотникъ опошанскій *Федоръ Момонтовъ*².

2.3 'повѣсть', 'показаніе'

20

1713 р., б.ч., Седнів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55371

Повѣсть Наталки Ващихи Сакунихи, слюсарки седневской, о гроша(х), найденыхъ ей сыномъ малымъ хлопцемъ(,) и другимъ хлопцемъ, сыно(мъ) Омелка Костюченка, брова(р)ника седневского, якимъ тою дѣялося способомъ(.)

Року 1713(:) по повѣтру седневскомъ на другій рокъ в(ъ) Постъ Великій ишла, мовить, я, Сакуниха улицею в(ъ) Седневѣ на новомъ мѣстѣ до члвка за своймъ дѣломъ мимо дво(р) Омелка Костюченка, брова(р)ника (,) где мене идучую то(т) броварникъ Костюченко, сидячи на свойхъ воротахъ з кіємъ(,) зачепиль(.): «Чи до мене ти, Сакунихо, идѣшь грошей дѣлити(,) що твои снъ з(ъ) моймъ сыно(мъ) найшолъ(,) и ти, — мови(т), — тіе гроши до себе взяла(,) ? И заразъ сталъ мате(р)но лаяти(,) погрожуючися кіємъ(,) и похваляючися(,) же: «Ти за тіе гроши будѣшь у ката в(ъ) рукахъ»(,) . Що многіе люде з(ъ) околичныхъ сусѣдъ чуючи(,) позбиралися передъ его дво(р)(,) и слухали якъ мене лаявъ(,) а я, — мови(т), — не знаючи о якихъ онъ говорилъ грошахъ(,) и для чого мене сталъ лаяти(,) о(т)казала ему то(л)ко тою(,) : «Я, Оме(л)ку, не знаю, що ти говоришь(,) .» И пойшовши додому, питалася своего сына(,) если о(нъ) найшолъ якіе гроши з сыномъ Костюченковимъ чили нѣ(,) которій кгда сказалъ мнѣ(,) же найшолъ(,) . Теды я объявила того (ж) часу урядови Седневскому.

¹ Справа — печатка урядника.

² Справа — печатка урядника.

Призна(т)е хлопца, сына Сакунишиного Івана (<,>
о знайденыхъ черезъ его грошахъ (<.>)

Призванный теды на уря(д) Седневскій Іванъ, хлопецъ, сынъ Василюхи Сакунихи, признавалъ (<,> же: «На пе(р)вой неделѣ Поста гулялъ,— мови(т),— я з(ъ) другимъ хлопцемъ, Нестеромъ, сыномъ Омелка Костюченка, брова(р)ника (<,> на улицѣ (<,> якъ бы с полудня на(д)вечо(р) (<,> якій Нестер сказаль мнѣ: «Ходѣмъ правѣ мы до бровара к(ъ) моему ба(т)ку ((:)) а Костюченко то(т) робиль у броварѣ пна Стефана асаула на то(т) часъ (:)>». И якъ пошли (<,> теды не доходячи бровара того (<,> обачили, мови(т), у рову, прозиваеомъ Басанцевомъ, огникъ синій невеликій (<,> и заглядуючися на оный (<,> же не такъ якъ огонь показуе(т)ся (<,> говорили межи собою (<,> «чи не ска(р)бѣ то е(ст) (<,> ходѣмъ правѣ, а накріймо шапкою ((:)) бо чували о(т) людей, що такъ треба чинити, коли якій ска(р)бѣ где показуе(т)ся (:)>».

И пошовши на тоє мѣсце, я,— мови(т),— свою знявши шапку (<,> кинувъ на тотъ ѡгникъ (<,> якій заразъ згасъ (<,>). И я, зговоривши Костюче(н)ковому сыну // Нестеру тоє (<,> що если ту(т) що знайдемъ, то ти своему ба(т)ку не кажи (<,> а я своєю матери (<,>). И пославъ я его, Нестера, щобъ принюсъ сокѣрку для копаня, а я,— мови(т),— самъ на томъ мѣсцѣ ѡстався (<,>). И якъ пришовъ Нестеръ, Костюченковъ сынъ, з сокѣркою и стали копати землю (<,> такъ мало проривши, найшли мѣдень з(ъ) накришкою мѣденою (<,> в(ъ) которомъ на ве(р)сѣ были писма нѣякіе(с) (<,> а по(д) тимъ гроши (<,>). И мы той мѣдень обадва взявши з того рова, о(т)несли далѣй на гору (<,> и виривши ямку по(д) пнемъ гнилимъ дубовимъ межи корѣне(мъ), напротивъ того жъ пе(р)шого мѣсца недалеко оставили оный (<,> давши межи собою такое слово (<,> жебы ноччу тіє гроши взяти (<,>).

И якъ ночь пришла, и я звале(мъ) Костюченкового сына по гроши (<,> теды сказаль, что мнѣ тепе(р) нѣколи (<,> хиба,— мови(т),— на завтрешнюю ночь пойдѣмъ (<,>). А кгда на другую ночь ишло (<,> я, дождавши вечера, знову позвалѣмъ того (жъ) Костюченкового сына, щобъ ишо(въ) зо мною по знаходку (<,>). Теды идучи, онъ зчаста наговоруваль мнѣ тоє (<,>): «Да(р)мо мы панебрате идѣмо (<,> мой уже дух чує, що чи не винявъ хто того мѣдня». И якъ пришли на мѣсце, где заховалисмо гроши (<,> обачили толко ямку порожнюю (<,> а гроши винятіє (<,>). И положили межи собою, жебы не каза(т) уже нико(му) о тихъ грошахъ, що были знайшли (<,>) и що переносили на другое мѣсце (<,>) щобъ насъ не ту(р)бовано (<,>). Що може такъ бы и пошло безвѣстно, если бы самъ Костюченко потимъ вскорѣ ма(т)ки моей не зачепиль (<,>) припоминаючи о ти(х) грошахъ (<,>) якіє в(ъ) самого его быти мѣють (<.>)

По якомъ признатю и доводахъ вышписанного хлопця
Сакунишиного сына (<,>)

Кгда зискано Омелка Костюченка з(ъ) сыномъ его Нестеромъ (<,>) и Івана хлопця, сына Сакунихи слюса(р)ки седневской

до Чернѣгова ⟨,⟩ и питано — пє(р)вѣй Нєстера снѣ Костюченкова ⟨,⟩: «Если такъ в(ъ) самы рѣчи було, якъ Иван, хлопецъ, Сакунишинъ сынъ, признававъ на его ⟨,⟩?» Тєды сказавъ Нєстеръ, же «такъ власне було, и мы, прави, тїє гроши у мѣднѣ невєличкомъ знайшовши у рову, оба(д)ва перенєслысмо о(д)толь неподалєко на гору ⟨,⟩ и зарили по(д) дубовимъ пенкомъ ⟨,⟩ поставивши межи собою на завтрєшній дєнь обомъ прїйти и взяти онїє, не споминаючи нѣкому ⟨,⟩ и розїшлисмося на той часъ з собою ⟨,⟩. Але, — мовить Нєсто(р), — ⟨:⟩)прийшовши я того жъ днѣ увєчєри в(ъ) брова(р) до ба(т)ка своего Омєлка Костюченка, // 2 сказалємъ ему о тихъ нами знайдєныхъ гроша(х), по якїє годину чили болшь уночѣ якъ гараздъ потємнѣло ⟨,⟩ обадва з(ъ) ба(т)комъ пошлисмо. И выкопавши онѣ з(ъ) мѣднє(м) тамъ ⟨,⟩ взявъ ба(т)ко муй и принюсѣ у дво(р) Григорїя писара ⟨,⟩ горо(д)ницкого, гдє сами мєшкаємо ⟨,⟩. А несучи у хату, же мати моя хорая была и не в доброй з ба(т)комъ моимъ жила згодѣ ⟨,⟩ для того и не споминаючи юй о ты(х) гроша(х), щобъ кому не виявила, постановили у сѣнцяхъ ⟨,⟩. Мєнє (ж) самого одославъ к(ъ) матери у хату, жебы не виходила до сѣнєцъ ⟨,⟩ и не по(д)глядѣла тихъ грошей ⟨,⟩. А самъ ба(т)ко муй Омєлко в(ъ) той часъ заховавъ тїє гроши у сѣнцяхъ по(д) порогомъ на задворокъ будучимъ ⟨,⟩. Потомъ на другїй дєнь, винявши тїє(жъ) гроши з(ъ) подпорога сѣнєчного, перєсушувалисмо оба(д)ва з(ъ) ба(т)комъ в(ъ) за(д)ворку по(д) повѣткою на рогожи ⟨,⟩. И ужє я не вѣдаю, гдє ба(т)ко мой того часу зобравши гроши, сховалъ ⟨,⟩ бо мєнє знову постановивъ на сторожи, жебы хто не по(д)глядѣвъ грошей ⟨,⟩.

А гроши в(ъ) томъ мѣ(д)нѣ такїє були ⟨,⟩: талѣри бытїє ⟨,⟩ полтѣя(р)ки ⟨,⟩ и мєншіє о(д) полтѣя(р)ковъ ⟨,⟩ такъ же и чєхи ⟨,⟩ а копѣєкъ не було ⟨,⟩». По якїй Нєстеровой сына Омєлкова *повѣсти* ⟨,⟩ призвавши и самого Омєлка, ба(т)ка Нєстерова, многокρο(т)нє на слова(х) допрошовано, чи знає(т)ся онъ до тихъ грошей чили нѣ(т) ⟨,⟩. Тєды Омєлко Костюченко жа(д)ною мѣрою не признавался зпє(р)ва ⟨,⟩. А(ж) ему Омєлковѣ его (ж) власный снѣ Нєстеръ у вучи доказовавъ ⟨,⟩ и доводивъ того ⟨,⟩ что онъ конечно вынявъ тѣє гроши и з ны(мъ) же самимъ, Нєстеромъ ⟨,⟩ и принюсши у свой дворъ, перєховавъ ⟨,⟩ о якїй схованцѣ пє(р)во(й) Нєстеръ свѣдомъ бувъ ⟨,⟩ а о другой не вѣдавъ ⟨,⟩. За що Омєлко Костюченко сына своего Нєстера своими руками са(мъ) нєща(д)но бувъ ⟨,⟩ ганячи ему такое синово на его ба(т)ка визна(т)є ⟨,⟩ и якобы потребуючи о(д) оно(г)о (ж) собѣ певнѣйшихъ на тоє доводовъ ⟨,⟩ запираючися тимъ грошамъ ⟨,⟩. Але то(т) Нєстеръ, синъ его, Омєлковъ, з великимъ нарѣканємъ непремѣнно упоминаючи о(т)ца своего приводивъ до то(г)о, жебы собѣ и нѣкому свойхъ домовихъ не наносячи далшой трудности ⟨,⟩ за що бы и(х) впередъ не ту(р)бовано ⟨,⟩ признався доброволнє бє(з) жа(д)ной кары ⟨,⟩.

Тєды Омєлко Костюченко о(д)но будучи увѣща(н)ный такими сына своего словами ⟨,⟩ другое ко(г)да велєно и его боемъ постра-

шити ⟨,⟩ розмислившися, что тая схованка коли колвекъ можетъ выявитись, признався ⟨,⟩, що тіе хлопцями найденіе у мѣднѣ гроши вынявши з(ъ) по(д) дубового пенка, принюсь у свой дво(р) ⟨,⟩ и заховавъ бувъ пе(р)шей у сѣнцяхъ по(д) порогомъ безъ вѣдома жоны своей ⟨,⟩ потомъ винавши з того мѣсца, пересушовавъ ⟨,⟩ и закопавъ оныя в(ъ) стаенныхъ ясла(х) ⟨,⟩ А поти(мъ) сказавъ // то(т) же Омелко Костюченко, же онъ з(ъ) ясельъ вынявши з мѣднемъ гроши, закопавъ в(ъ) заваленомъ погребѣ в то(мъ) же дворѣ Григоріевскомъ ⟨,⟩ показуючи такіе признаки ⟨,⟩ где закопаны были гроши ⟨,⟩: на ве(р)сѣ дошка ⟨,⟩ по(д) дошкою талѣрка ⟨,⟩ по(д) талѣркою черепокъ ⟨,⟩ а по(д) черепкомъ мѣдень з(ъ) грошми ⟨,⟩ на якіи документъ повѣсти своей потребоваль жебы кого з(ъ) имъ до Седнева послано ⟨,⟩ обѣцуючися тимъ посланымъ гроши показати ⟨,⟩ где были закопаны ⟨,⟩ и о(т)дати ⟨,⟩. А ежели бъ онъ не мѣвъ показати и о(т)дати оныхъ ⟨,⟩ то доброволе самъ себе о(т)дававъ на неща(д)ное каранє ⟨,⟩.

2 зв.

Доходячи теды правдивого его признатя ⟨,⟩ послано з ны(мъ) же, Костюче(н)ксмъ, до Седнева певныхъ людей з(ъ) Че(р)нѣгова для обаченя ти(х) мѣсць, где закопаны были гроши ⟨,⟩ и жебы е(ъ) погребѣ тихъ признакъ оглядѣти ⟨,⟩ и гроши о(д)толь взяти ⟨,⟩. Прето за приби(т)емъ своимъ посланный з помянутимъ Омелкомъ Костюченкомъ ⟨,⟩ и сыномъ его Несторомъ до Костюченкогой госпеди в(ъ) дворѣ Григоріевскій знайшли ямокъ дѣ ⟨(;)⟩ якъ самъ же онъ признаваль Оме(ль)ко(;) ⟨,⟩ одну у сѣнцяхъ по(д) порогомъ ⟨,⟩ а другую у яслахъ выкопаніе в(ъ) половину голены ⟨,⟩.

И говоривъ Омелко посланымъ ⟨,⟩ что пе(р)ше у ти(х) ямка(х) переховувавъ гроши ⟨,⟩ а когда привювъ в(ъ) заваленый погребѣ ⟨,⟩ где бы уже сподѣватися непохибне схованыхъ грошей ⟨,⟩ показавъ тамъ ве(р)хнюю признаку — досчку по(д) стѣною лежачую — по(д) дошкою талѣрку деревяную ⟨,⟩ по томъ дойшлося и до черепка ⟨,⟩. Але по(д) черепкомъ не знайшли уже нѣчого ⟨,⟩ то(л)ко самую ямку видѣли, где были гроши з(ъ) мѣднемъ ⟨,⟩ якого Омелка кгда помене(н)ный посла(н)ный тамъ же питали ⟨,⟩ где бы тіе подѣлися гроши ⟨,⟩ (поневажъ ямка е(ст), где были сховани, а грошей немашь ⟨,⟩) о(т)казавъ ⟨,⟩ же хто(с) зна(т) подглядѣвши, вынявъ и тимъ скончилъ тую находку ⟨,⟩ которого якъ привезено знову у Чернѣговъ ⟨,⟩ теды былъ утѣкъ ⟨,⟩ з(ъ)за сторожи ⟨,⟩. А якъ посля того знову поймано оного и о(т)дано до вязеня шопного ⟨,⟩ для того ⟨,⟩ же, а дали(й) тые чи не причю(т)ся гроши ⟨,⟩. Прето немного в(ъ) ономъ забавившися, о(т)пущенъ зосталь ку домови ⟨,⟩

1765 р., березня 16, б.м.

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 795, оп. 2, од. зб. 1

⟨*⟩Показание о(т) циганъ Василя Дѣвицева и пасенка его Ничипора Сухорученка о бѣжавшом товарищу и(х) Захарю⟨,⟩ учиненное 1765 году марта 16 (д).

Онъ де, Захарко, примѣтъ такови(х): росту болшого, лицемъ рудяве, волосовъ на головѣ черны(х), кудрави(х); уси толко что вирастать начали, рудие, носа продолговатого, мало горбатого, очей кар(их). Говорить малочто по-литовску⟨,⟩ на лѣвой ногы о(т) прорубу топорного болшой шрамъ. Хожденіе(м) подобенъ запорожцю і лѣтъ єму о(т) роду болѣе двадцяти⟨;⟩.

К сему показанію вори цигане Василь Дѣвицевъ и Ничипоръ Сухорученко подписались. А вместо и(х) неграмотни(х) по и(х) прошенію Петро Пащенко руку приложилъ¹.

2.4. 'повинна подписка'

1719 р., травня 28, [Конотоп]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 50713

Року бжого тысяча сѣмъсо(т) девятого на(д)ця(т) мая два(д)ця(т) осмого дня.

Я, Ефросинія Якимовна Горленковна¹, жена Феодора Ка(н)-диби, а синовая его млоти* пна Андрея Ка(н)диби, даю на себе сію мою повинную по(д)пи(с)ку⟨,⟩ пре(д) честними о(т)ци духовними⟨,⟩ нарочне на тоє о(т) мене упроше(н)ними⟨,⟩ свекру своему его млти* пну Андрею Ка(н)дибѣ⟨,⟩ в томъ, що я з своего безумѣя оумислила мужа своего Феодора Ка(н)дибу⟨,⟩ так же свекра своего и свекруху и дѣтей ихъ, а мои(х) дѣверовъ и зовиць, из свѣта зглади(т) лютими трутизнами⟨,⟩ якій оуже мужу своему разными часи три рази давала в(ъ) по(т)равахъ и питій, якій брала оу бабъ Мари(н)ки Муйсѣйцевой тещи⟨,⟩ да Ткачихи Хве(с)ки Бѣле(н)кой⟨,⟩. А свекрусь так же оу понедѣлкові(й) день⟨,⟩ оу потраву сипала, якъ они сами постніє страви кушаютъ⟨,⟩. Дѣверамъ же и зовицямъ⟨,⟩ когда я прийхала із(ъ) Прилуки и тогдѣ оумислила, бу(д)то гостинця привезла пѣрниковъ⟨;⟩ (якіи я приготовала с трутизною, которую баби мнѣ давали — Химка Сивашка да Ганна Галущика⟨;⟩) и всѣмъ дѣверамъ и зовицямъ за гостинець давала и они кушали⟨,⟩ и я не довольствующись тимъ, еще другій разъ хотѣла була да(т), тол-

¹ Справа підпис.¹ В слові Горленковна помилково пропущена літера н.

150113 (1719 р.)
 100
 1719
 137
 12

Яко вѣдѣючи баба Хведориха Параска Тесличка, которая дитину мою гѣшила, що я из вишь помянутими бабами совѣтовала и що приготавливали, объявила свекру моему и свекрусь, щобъ были осторожни (,).

И то е почувши, свекоръ // пришолъ ко мнѣ оу хату (,) а потомъ просто оу комнату и началъ по комнатамъ иска(т) вездѣ (,). И найшолъ по(д) скриною фляшку з приготавлиемъ трутизни (,) и началъ мене пита(т): «Що се такое оу флящцѣ (,)?» То я и сказала, що то для нашей женской немощи (,). То о(н) начал мене принужда(т) пить, когда оно доброе (.) И я пи(т) не похотѣла (,) вѣдаючи же е(ст)ъ злое (,). И онъ мене началъ би(т)

Мои

«Подписка» Е. Я. Горленківни (1719 р.). Початок документа

ко жъ зна(т) не допустила мене до того сила Бжая, понеже по(д)смотрѣвши, баба Хведориха Параска Тесличка, которая дитину мою гѣшила, що я из вишь помянутими бабами совѣтовала и що приготавливали, объявила свекру моему и свекрусь, щобъ были осторожни (,).

И то е почувши, свекоръ // пришолъ ко мнѣ оу хату (,) а потомъ просто оу комнату и началъ по комнатамъ иска(т) вездѣ (,). И найшолъ по(д) скриною фляшку з приготавлиемъ трутизни (,) и началъ мене пита(т): «Що се такое оу флящцѣ (,)?» То я и сказала, що то для нашей женской немощи (,). То о(н) начал мене принужда(т) пить, когда оно доброе (.) И я пи(т) не похотѣла (,) вѣдаючи же е(ст)ъ злое (,). И онъ мене началъ би(т)

1 зв.

Handwritten signature in Cyrillic script, likely belonging to E. Ya. Gorlenkivna, dated 1719. The text is dense and cursive, typical of 18th-century handwritten documents.

«Подписка» Е. Я. Горленківни (1719 р.). Середина документа

жеби сказала, що то такое и на що приготова(н)но(,). И в той часъ я сказала, же то мнѣ дали баби вишь помянутіе Маринка(;) да Ткачиха Бѣле(н)ка(,). Толко не сказала на що(,).

Когда же бабъ тихъ изискали, и началъ свекор мой з принужденіемъ ихъ спрашова(т) (,) и они правду всю сказали, же я ихъ просила в тоє (,) и то оу флясцѣ трутизна злая, що они мнѣ дали. А нащо я оу нихъ просила, они того не вѣдали. Толко жъ я теперь винюсь, же не на що другое я о(т) ихъ брала, то(л)ко на тоє, щобъ мужа своего, свекра и свекруху и всѣхъ дѣтей ихъ из свѣта згладит(т) (,) за що теперь сердечне жалую и каюся предъ Бгомъ и пре(д) честными о(т)ци и (в) пре(д)ніе часи сего чинить не буду и ниже мислит(т) (,). А свекра своего его мл(ст)и пна А(н)дрея Ка(н)-диби и свекрухи своей, оупа(д)ши до стопъ ножнихъ, слѣзне

2 А во мѣсто Ефросініи Горленковни неграмо(т)ной по еи прошенію дховникъ ей, при семъ будучи, сію по(д)писку своеручно писалъ и подписался *Григорій Мигалевскій*, пре(с)витеръ цркви собо(р)ной Конотопской.

Ми, нижеи именованіе, по прошенію Ефросинии Горленковни, Феодора Кандиби жени, при сей пови(н)ной подписки били и словесно приносимую о(т) еи вину слышали и во свѣдѣтельство своеручно подписались (<, >):

Димитрій Димитриевичъ, протопопа конотопский, подписался и печать приложилъ ¹
Феодо(р) Пе(т)рувий, попъ свято-николски(й) конотопский.
! зв. *Иосифъ Ко(н)дратови(ч)*, пре(с)в/итеръ церкви Святихъ Соро(к) Мученикъ.

3. Процесуально-вирокова документація

3.1. 'декретъ'

23

1721 р., липня 28, Соснівка

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 50721

Року тысяча сѣмъ со(т) два(д)ця(т) пѣрвого мѣца * юля два(д)ця(т) осмого дня

По іменно(мъ) злѣще(н)ю яснѣе(л)можного добродѣя его мло(с)ти пна *Іоа(н)на Скоропа(д)ского* (<, >) *Войскъ его ца(р)ского священнѣйшаго величе(ст)ва Запоро(ж)ски(х) обоихъ сторонъ Днепра гетмана мы, нижеи мененнїй ординова(н)ны о(т) [...?]* его жъ пнско(й) велможно(сти) в(ъ) село Соснувку на рози(с)кѣ (< ; >).

Когда ро(ж)ны(х) заво(д)ны(х) слухали та(мъ) справъ (<, >) теды между инними приточилася пенная справа о ме(д) козацкы(й), десяти вѣдерокъ купле(н)ный цѣною по два таляри з(ъ) пяти копѣйкамы вѣдерко (<, >). А за то(т) ме(д) о(т)дали козаки соснувскіе гроши *Івану Бли(з)нюку*, жителевѣ конотопскому (< ; >)

Когда (ж) было по(т)ребно пней *Лизогубино(й)*, на то(т) ча(с) сотниково(й) конотопской, меду на весе(л)ле, а не имѣючи на скоро(мъ) часѣ, где оно(г) [о] купи(ти), при(з)вала *Дениса Ку(з)мен(н)ка*, козака сосновско(г) [о] (<, >) и просила, чтобы онъ где меду купивъ за еи грошы (< ; >)

Теды *Ку(з)менко* о(т)мовляючи(с) же не достане(т) купити меду, такіе до пней — *Лизогубино(й)* вирекль слова (< ; >) «Е(ст), правѣ, медъ це(р)ковны(й), купле(н)ны(й) и уже заплаче(н)ны(й) (< ; >»

¹ Далі — хрест.

И для того пнѣ Лизогубина за поводомъ Дениса уже нѣгде инде й не стараючи(с), на его слово ме(д) взяла у козака Бли(з)нюка, жителя конотопско(г)ло, и ро(з)сители на свою по(т)ребу(.)

Знову (ж) Андрѣй Величко, атаманъ сосновскы(й) з(ѣ) товари(ст)вомъ почувши, что ме(д) пнею Лизогубиною забранъ(,) стали доправляти(с) о ме(д) пна Лизогуба(,). А пнѣ Лизогубъ, на то(т) ча(с) сотнико(мъ) будучи и збуваючи за невчасо(мъ) козаковъ, замедлѣль яко(с) о то(мъ), же они де правую(т)ся о ме(д) (;) за що козаки потомъ пе(р)ве мусили удати(с) до высланны(х), на то(т) часъ згодивши(х)ся в(ѣ) Конотопѣ, име(н)но: до покойно(г)ло Карпѣки, асаула арти(л)лерій войсково(й) и до пна Яснопо(л)ско(г)ло, канцеляри(с)ти войскового(,) а потомъ и до Суду войскового енерално(г)ло аппе(л)лювали, яко жъ и самого ясневелможного добродѣя его млоти* пна ге(т)мана чре(з) немалы(й) ча(с) своймы ту(р)бовали супплѣкамы, доправуючи(с) о то(т) ме(д) у пна Лизогуба.

Однако (жъ) будучи посилянъ пнѣ Жораховскы(й), асауль войсковы(й) енера(л)ный, до Конотопу в(ѣ) интере(с)са(х) реймента(р)ски(х), когда заво(д)ную о ме(д) рози(с)коваль справу(,) то не кого ино(г)ло(,) то(л)ко сторону пна Лизогуба то(г)ло рады узналъ быти винного(,) что зара(з) за оны(й) ме(д) не заплачено(,) понеже по два таляри и по пя(т) копѣекъ перве былъ(,).

А якъ пошло вдаль, и пото(мъ) пнѣ асауль // рози(с)къ чинилъ(,) I зв то уже ви(ж)шою цѣною было тогда вѣдерко — по пя(т) копѣ(,).

Прето козаки мѣючи з(ѣ) пномъ Лизогубомъ заводъ за продолженіе часу(,) же зара(з) они(мъ) за ме(д) не уйщено по ви(ж)шой уже ценѣ за вѣдерко, претендовали у пна Лизогуба(,). А другое, правуючи(с) з(ѣ) пномъ Лизогубо(мъ), козаки о помянуты(й) медь витратили грошей копѣ тридця(т), виправляючи то поважніе листы рейментирскіе(,) то удаючи(с) до Суду войскового енерално(г)ло(,) и такъ обѣ сторонѣ на по(з)ви коштъ ронили чре(з) три роки з(ѣ) собою це(р)туючися.

Аже вновь Андрѣй Величко, атама(нъ) сосновскы(й), з(ѣ) товари(ст)во(мъ) в(ѣ) се(мъ) настоящо(мъ) 1721 року(,) мця юла 15 ускаржаючи(с) самому ясневелможному подавалъ супплѣку з(ѣ) пре(д)ложенемъ, что уже не за медь, лечъ проторовъ и убы(т)ковъ правны(х) чре(з) немалы(й) ча(с) правуючи(с) на пну Лизогубу претендую(т) (;). Теды на жалобу ихъ, козаковъ, занесенную виданъ былъ до на(с) поважный ли(ст) реймента(р)скы(й) з(ѣ) вира(з)нимъ его пнски(мъ) указо(мъ)(,) чтобы по рози(с)ку(,) если що козака(мъ) доведе(т)са о(т) пна Лизогуба в(ѣ) протора(х) и убытка(х), чинилъ награжденіе(,) яко жъ и в(ѣ) інны(х) интере(с)са(х) в(ѣ) томъ же селѣ Сосновцѣ повелено намъ чинити розы(с)къ(,).

Теды мы стосуючи(с) поважно(му) указови в(ъ) ли(ст)ѣ рей-
мента(р)ско(мъ) вираженно(му) ⟨,⟩ и за довле исполняючи
оны(й) ⟨,⟩ допрошували пна Лизогуба, яки(мъ) бы способо(мъ)
то(т) ме(д) козацкы(й) забрань ⟨,⟩ и для чого такая уро(с)ла меж-
ду пномъ Лизогубомъ и козакамы трудно(ст) и ту(р)бація не
такъ награ(ж)дєніє(мъ) грошей належны(х) за медь ⟨,⟩ якъ пра-
вующи(с) вишло утрати три(д)ця(т) копъ ⟨.⟩

Противъ сего пнѣ Андрѣй Лизогубъ на очной ставцѣ отвѣтст-
вовал: «Я, правѣ, не (з)наю ⟨,⟩ то(л)ко сама пнѣ моя то(т) ме(д)
брала ⟨,⟩.» Яко (ж) сама пнѣ Лизогубина на то(т) ча(с) случилася
и отвѣтствовала з(ъ) немалимъ жалє(мъ), же многокра(т)не такъ
ту(р)бую(т) козаки и про(т)чій ихъ в(ъ) невинно(ст)и прєкладаючи
тоє, что не ти(л)ко по два таяри ⟨,⟩ лечь хоча(й) бы и по пя(т)
копъ пришло за медь ⟨,⟩ а таково(й) не хотѣла ту(р)бацѣй ⟨;⟩. За
що з(ъ) собою обѣ сторонѣ, такъ пнѣ Лизогубъ ⟨,⟩ яко и атаманъ
сосновскы(й), спо(р) чинили, задаючи свѣдкамъ неправо(ст) ⟨.⟩

Толко жъ мы, видячи между пенни(ми) сторона(ми) споръ и
ра(с)пру, усиловали дойсковатиса того цѣле, з(ъ) кого бы и
яки(мъ) способо(мъ) то(й) завод) вщаль ⟨.⟩

В(ъ) то(мъ) разѣ сама пнѣ Лизогубина вспомнѣвши себѣ, якъ
оно(й) по(т)реба было меду на весе(л)є, сказала, что Дени(с)
2 Кузменко, козакъ су(с)но(в)скы(й),// нараявѣ то(т) ме(д) ⟨,⟩ на
якы(й), мови(т) ⟨,⟩ я Денису и гроши давала ⟨,⟩ чтобы козака(мъ)
хочъ грошмы ⟨,⟩ хоча й за гроши меду купивши. Пото(мъ) много-
кrotnie зсилала(с) она, пнѣ Лизогубина, на Дениса Ку(з)менка,
козака со(с)новского, з ти(мъ) прє(д)ложєніємъ ⟨:⟩, же «правѣ,
Дени(с), знає(ш) ⟨,⟩ якъ я то(т) узяла за его вѣдомо(мъ) и гроши
давала єму (ж), Денису ⟨,⟩». А Дени(с) на то(т) ча(с) буд(т)о тако
о(т)казаль ⟨,⟩ что «грошей не по(т)реба зара(з) ⟨,⟩ якъ правѣ у ме-
не такъ у вашєцѣ гроши нехай буду(т)» ⟨.⟩

По си(х) же слова(х) пнєи Лизогубино(й) ⟨:⟩, что она на Де-
ниса о помянутой медь зсилалася ⟨,⟩ посилали зара(з) по єго (ж),
Дениса, для аппробацій ⟨,⟩. И когда уже на очне допрашували
оного ⟨,⟩: «Яки(мъ) бы способомъ пнѣ Лизогубина то(т) ме(д)
брала чи за твоимъ, Денисе, вѣдомомъ? И если тебѣ гроши да-
вала, якъ сама пнѣ Лизогубина ту(т) намъ бє(з) тебе говорила?»

Прето призива(н)ны(й) о(т) на(с) Дени(с) на о(ч)ной ставцѣ
такъ сказалъ: «Я, правѣ, того меду не (з)наю и не вѣдаю, и гро-
ше(й) мнѣ пнѣ Лизогубина не давала».

О чє(м) многокrotnie, же свѣдителей явственни(х) не было,
доволно пнѣ Лизогубина спо(р) чинила, договоруючи Денисови
Ку(з)менку ⟨:⟩ же: «Я тобѣ, Денисе, гроши давала ⟨,⟩ жебы(с)
китору хочъ гроши о(т)давѣ ⟨,⟩ хоча й за гроши меду купивѣ».

Една(къ) же Дени(с) на очно(й) ста(в)цѣ мно(г) |о| боживѣса
перє(д) нами и претителни(мъ) сези(мъ) проти(вѣ) пнє(и) Лизо-

губино(й) о(т)зивалься // словомъ (:), же «я, правѣ, не чувѣ того 2 зв

о(т) пнен Лизогубино(й) и не знаю и не вѣдаю» и многокrotnie по(д) совѣстію дшѣ своей клявѣся сме(р)тною кля(т)вою(,). По(т)и(мъ) ему дали фо(л)кги на цѣліе су(т)ки до розмышленія(?).

На завтрешны(й) за(с) день допрошува(н)ны(й) Дени(с) Ку(з)менко о медѣ знову тайлса(,), а якъ уже казано ему готовати(с) до присяги и роту виписавши, наготовати(,), а и зара(з) еще не допускаючи его, послали до пна Лизогуба на го(с)поду з(ъ) лодмы зна(т)нѣйшими того жъ села Сосновки(,). З(ъ) козацкой стороны посланъ при немъ Павло Марче(н)ко(,), Оме(л)ко Ктиторъ(,), Федоръ Педина, те(ст) Денисовъ(,), а з(ъ) мужицко(й) стороны Дми(т)ро Книшъ Самодругъ з(ъ) тимъ догово(р)омъ(,);), жебы нѣмъ Дени(с) буде(т) присягати(,), пнѣ Лизогубина дшѣ хр(с)тіянско(й) не заводила присягою(,), и по сами(й) правдѣ со(з)нала о помянуто(мъ) меду(,), яки(мъ) бы способо(мъ) то(т) ме(д) пнею Лизогубиною зо(с)талъ заведен(?).

Когда (ж) та(мъ), у пна Лизогуба, Дениса при посланн(х) туда люде(х) допрошували(,), теды Дени(с) Ку(з)менко(,), що пере(д) нами кля(т)вою пере(д) ти(мъ) обовязовальса(,) же не вѣдае(т)ъ о помянуто(мъ) меду(,), при(з)налься уже та(мъ) пере(д) пномъ Лизогубомъ и пнею Лизогубиною, что «правѣ, зналъ я о то(мъ) меду(,), и са(мъ) я нараявѣ ме(д) пне(и) Лизогубиною и гроши мнѣ давала(,), то(л)ко я тепе(р) не схотѣлъ казати и при(з)натиса».

За що пнѣ Лизогубъ и пнѣ Лизогубина явную его Дениса видячи неправо(ст) (за премо(л)чаніемъ его (жъ) чере(з) // третолѣт- ное время между козака(мы) и ини(мы) неукротимое о то(т) ме(д) точилося зло и распра и сторона сторону невинне обѣ утрачали- са) жало(с)не ускаржалися на Дениса Ку(з)менка в то(т) способъ, же если бы Дени(с) Ку(з)менко взялъ былъ гроши, якъ пну Лизогубина давала(,), и о(т)далъ былъ оные ктитора(мъ) за ме(д) albo обявивъ о помянуты(х) гроша(х)(,), то бы не было жа(д)ной ту(р)бацій(;), а то хоча(й) и зналъ Дени(с) о помянуто(мъ) меду и что турбую(т)са за оны(й) чере(з) три года(,), то(л)ко жъ не знати для чо(г)о в(ъ) едно(мъ) селѣ живучи промовчавъ(,).

В(ъ) яко(й) о(т) его, Дениса, затѣянной пако(сти) и ту(р)бацій такъ пнѣ Лизогубъ, яко и Андрѣй Вели(ч)ко, атаманъ сосновскы(й), з(ъ) товари(ст)во(мъ) ту(р)буючи напра(с)но своймы жалобамы особу реймента(р)скую(,), Судѣ войсковы(й) енералны(й)(,) тако (ж) щора(з) требуючи ви(с)ланн(х)(,) и чере(з) третолѣтное время немалые кладучи еѣпе(н)са, просили обѣ сторонѣ на Дениса Ку(з)менка, яко явно(г)о дѣйцу пако(сти)(,) свто(й) справе(д)ливо(сти) и в(ъ) протора(х) и убы(т)ка(х) з(ъ) него награжденія(?).

Прето онѣ, Ку(з)менко, козакъ со(с)новскы(й), яко явны(й) оказался быти за своимъ премо(л)чаніемъ между сторонами

шко(д)ца и во(з)мутите(л)⟨,⟩ такъ таково(г)⟨о⟩ ту(р)батора по артикула(х) правни(х) судъ и право наказати правосудіємъ, виною и караннемъ⟨,⟩ // То(л)ко ж атаманъ сосновскы(й) з(ь) товари(ст)во(мъ), а особливе пнъ Лизогубъ по свое(мъ) на его Дениса милосердію⟨,⟩ ре(с)пектуючи, же пре(ж)де зичливе и вѣрне наслуговаль ихъ двору, не инстикгуючи вовса и не памятозлюбствуючи, уво(л)няе(т) его о(т) пре(ж)ны(хъ), проторовъ и убы(т)ковъ⟨,⟩ то(л)ко бы тепе(р) вѣновь роненные пну Андрѣю Лизогубу протори и убы(т)ки пополнилъ⟨,⟩

Мы tedy его, Дениса, явно(г)⟨о⟩ винова(т)цу, же за ни(мъ) значне чре(з) третолѣтное время супплѣкамы тубовано ¹ висоце поважную особу реймента(р)скую и Судъ войскови(й) енерални(й) яко промолчателю и ме(ж)ду сторонамы во(з)мутителя арма(т)ни(мъ) наказали(с)мо вязенемъ⟨,⟩ и за таковую проде(р)зо(ст) теперишніе убы(т)ки вновъ роненные и пере(д) нами ложенные чотири лѣви и три таляри бити(х) пну Лизогубу о(т)далъ бы, за ме(д)це(р)ковны(й) доводячіеса вусѣмъна(д)ця(т) копъ гроше(й) пополнилъ и за свое преступленіе жалобливую сторону перепросилъ⟨,⟩

Однакъ же тоє докладаемъ, чтобы Андрѣй Величко, атаманъ сосновскы(й), з(ь) товари(ст)во(мъ) жа(д)ного впре(д) з(ь) пномъ Лизогубо(мъ) не вщинаялъ заводу и нѣякой не чинилъ претенсій; а если бы впре(д) дерзнулъ хто на(д) сей нашъ декре(т) то(т) заводъ вщиinati⟨,⟩ то на такового вщинаяючого турбатора висоце поважни(мъ) імене(мъ) реймента(р)скимъ покладаемъ 4 штрафъ по(д) зарукою // тысячи талыре(й) и не ухроннимъ якъ в(ь) ли(ст)ѣ до реймента(р)скомъ виражено караннемъ; З(ь) ты(х) мѣрѣ сей *декре(т)* по указу ясневелможного добродѣя его мло(ст)и пна ге(т)мана требуючой вручили(с)мо сторонѣ⟨,⟩ Дѣалося в(ь) Соснувцѣ року и дна вышѣ писанного.

По указу ясневел(д)мо(ж)ного добродѣя его мло(ст)и пна ге(т)мана высланные Афанасы(й) Дорофѣевичъ, Иванъ Армаше(н)ко, канцеларист войсковы(й).

24

1719 р., червня 30, Глухів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 50715

Року тысяча семъ сотъ девя(т)на(д)цятого, м(с)ця априля четвертого дня

*По (з)леценю я(с)невел(д)можного его мл(с)ти пна Іванна Скоропа(д)ского⟨,⟩ Войскъ его црского пресвѣтлого влчтва * Запоро(ж)ски(х)⟨,⟩ обоихъ сторонъ Днѣпра гетмана⟨,⟩ слухана была справа предъ Судомъ войсковимъ енерални(м)⟨,⟩ по(л)-*

¹ Замість *турбовано*.

чанъ стародубовски(х)⟨;⟩ чрезъ пановъ Афанасіа Покорского⟨,⟩
Андрея¹ Гудовича⟨,⟩ и Николая, бывшего сотника се(р)дюцкого⟨,⟩
знатнихъ товаришовъ войсковихъ⟨,⟩ з(ъ) стороны козацкой⟨;⟩,
а з(ъ) стороны по(с)по(л)ства чере(з) ПП Григорія Ѡ(т)вѣнов-
ского, писара майстратового⟨,⟩ и Ісаака Ресе(н)ка, райцу та-
мошнего⟨,⟩ в(ъ) свойхъ и всего по(л)ку обыдахъ⟨,⟩ тяжестехъ⟨,⟩
и долегливосте(х)⟨,⟩ скаргу занеси(х) на пна Лукяна Жоравку,
полковника стародубского в(ъ) такіи способъ⟨.⟩

Помянутіе Ѡ(т) всего по(л)ку пленѣпоте(н)ти⟨,⟩ подавали
я(с)невелмо(ж)ному чолобытную по(д) іменемъ монаршимъ все-
россійского повелителя ншего всемл(с)тивѣйшаго цря и гдря*
его црекого свще(н)нѣйшаго влтва * справле(н)ную⟨,⟩ з(ъ) якои
пунктами прекладали тое⟨.⟩

(1.) Пнь по(л)ковникъ стародубовскій, извѣстившися Ѡ
то(м)⟨,⟩ что стародубовскіе по(л)чане⟨,⟩ за розніе свой ѡбыди⟨,⟩
согласившися з(ъ) собою⟨,⟩ такъ козацкій⟨,⟩ яко и по(с)политій
наро(д)⟨,⟩ спорядили ѡбщую на него чолобытную⟨,⟩ и своими
руками попо(д)писувалися⟨;⟩. Первіе П Григорія Ѡ(т)вѣновско-
го при ѡборо(н)номъ унѣверсалѣ рейме(н)тарескомъ⟨,⟩ майстра-
товое писарство Ѡ(т)правуючого⟨,⟩ велѣлъ в(ъ) козацкомъ
[ше(л)васъ?] ла(н)цугомъ до лави приковати⟨,⟩ а Ѡ(т)толь⟨,⟩
в(ъ) дворъ свой казалъ привести⟨,⟩ и пострашивши киями⟨,⟩
ассекурацію, о(т) него, Ѡ(т)вѣновского вытягль⟨,⟩ усыло(в)не
в(ъ) якои нѣгде на него, пна по(л)ковника, ѡбвѣзался не суп-
плѣковати⟨.⟩ По томъ П Андрея Гудовича⟨,⟩ тожь не по(д)ко-
ме(н)дного своей по(л)ковничой вла(с)ти⟨,⟩ але в(ъ) компуть
товари(ст)ва бу(н)чуковского⟨,⟩ Войску Запоро(ж)скому служа-
чого⟨,⟩ велѣлъ своему дворовому го(с)подаревѣ Ша(р)кевичу⟨,⟩
зловити и придержати⟨,⟩ жебы не еха(л) до Глухова з(ъ) жалобю
своею на него, пна по(л)ковника⟨,⟩.

Ле(ч) Гудовичъ ѡдозвавшись, з(ъ) тимъ же едетъ до яснев-
велмо(ж)ного⟨,⟩ зо(с)та(л) воленъ и не бра(н) до вязе(н)ня.

Також Николая, бывшего сотника се(р)дюцкого⟨,⟩ ва тое⟨,⟩
що по(д)писался на ѡбщей супплѣце⟨;⟩ и намѣра(л) свой вла(с)ній
кгрунтъ по нуждѣ продати⟨;⟩, держалъ пнь по(л)ковни(к) //
в(ъ) вязе(н)ню, окова(н)ного неде(л) три⟨,⟩ до якого прислал 1 зв.
свое(г)ло помянутого господара дворового Шаркевича⟨,⟩ которій
по щока(х) кулако(м) былъ Николая⟨;⟩. Потомъ з(ъ) вязе(н)ня
в(ъ) дворъ свой припровади(в)ши⟨,⟩ самъ пнь по(л)ковникъ⟨;⟩
тростиною былъ⟨,⟩ а на ѡстатокъ еще киями велѣлъ якъ хотя
быти⟨,⟩ и на здоро(в)вю увѣчилъ.

(2.) Пнь по(л)ковникъ з(ъ) того провія(н)ту⟨,⟩ якій был
со всего по(л)ку Стародубовского⟨,⟩ для великороссійскаго вой-

¹ Замість Андрея.

ска по указу монаршому зобранъ (;) житной муки й сухаро(в) забра(л) до своего двора сто двана(д)цать кулей(,) а овса три(д)цять три куль(;) и на себе употребы(л). А (з) другого двору провїя(н)тового в(ъ) чернѣговскій магазень то(ж) для великороссійска(г)[о] войска запроваженъного(,) о(д)но чи(с)ло прода(в)ши(,) взялъ грошей ше(ст)сотъ пятнадцеть золотихъ(,) другое чи(с)ло пя(т)десять кулей кому хотѣлъ ро(з)да(л) (,) а оста(л)ніе сто кулей не знать где подѣль(.)

(3). Яковъ(,) слуга по(л)ковничій, якъ по указу монаршому вибѣрано в(ъ) ка(ж)до(м) по(л)ку в(ъ) три аршини члвка(,) посиланъ былъ о(т) пна по(л)ковника в(ъ) по(л)ку Стародубовскомъ в(ъ) сотнѣ тамошніе(,) для зиска(н)ня такою (ж) мѣрою росли(х) людей(;) , которій у людей бралъ ро(з)ніе взя(т)ки(,) (куницѣ(,) лисицѣ(,) ме(д) (,) таляри бытіе(,) всякое борошно(,) и дробніе гроши(,)) для самой поблажки, такъ значному и премоцнѣйшому інтере(с)совѣ мона(р)шому(,) за що о(т) пна по(л)ковника бы(л) уже наказанъ арма(т)нимъ вязе(н)немъ(,) а указомъ рейме(н)тарски(мъ) велено публѣчне киями скарати(,) лечь(,) же(,) з(ъ) шелваху стародубо(в)ского утеклъ, минула его кара(.)

(4). П(.) Демяна Машкевича, пода(в)шо(г)[о] листь рейме(н)тарскій за собою пыса(н)нїй, пнѣ по(л)ковникъ билъ и за чуприну рвалъ(.) а при то(м) бою и овїй листь подралъ(;). То(т) за(с) Машкевичъ(,) тако(ж) ему, пну по(л)ковнику, не по(д)власнїй(;), але при шборо(н)номъ унѣверсалѣ ясневелмо(ж)ного в(ъ) Стародубѣ знайдуется(.)

(5). Федо(р), слуга полковничій(,) пе(р)вїе наеха(в)ши мае(т)ность Іва(н) Тїо(н)тки пна Андрея Гудовича галасовалъ(,) его жени ругалъ(,) и якъ хотѣлъ ущи(п)ливе безчестилъ(,) потомъ самого его, пна Андрея Гудовича, стрѣтивши в(ъ) Стародубѣ на улицѣ, дерзнове(н)но полаявши, палицею в(ъ) лице удари(л) (,) и окривави(л) (;) за що(,) когда побытїй ска(р)жился пну по(л)ковнику, жадной // собѣ не получи(л) управи з(ъ) слуги по(л)ковничого(;) ти(л)ко велѣлъ пнѣ полковникъ его, пна Гудовича, слузѣ своему Федоровѣ перепросити.

(6). Хочъ якїй заво(д) по(л)чанѣ стародубовскїе ме(ж)ду собою прилучившїйся злагодою и помѣркова(н)немъ сами уко(н)чили(;) то о(д)накъ пнѣ по(л)ковникъ(,) о(т)новляючи то(т) заво(д), писува(л) о(т) себе до вишной вла(с)ти(,) за о(д)ною стороною(,) за якою подобалося(,) й таки(м) своймъ писанїемъ по(л)чанѣ до бо(л)шихъ трудностей приводилъ(.)

(7). Не описавшися до я(с)невел(л)можного(,) и бе(з) согласія общого полчанѣ и майстратовихъ(,) мо(ст) зачалъ пнѣ по(л)ковникъ о(т) старого города Стародуба до нового строити(;) и вже значніе поча(т)ки оного лю(д)скимъ коштомъ на деревню ложе(н)нимъ(,) и працею не малою заве(л) (,) з(ъ) поруше(н)немъ

будувль мѣски(х) людей(,) а сколько было козаковъ(,) на той роботѣ мостовой(,) тими (ж) козаками проти(в) во(л)ностей козацкихъ(,) пнѣ полковникъ до своего хутора Гудова цеглу возилъ(,) а ѡ(т)толь буряки и капусту(,) чре(з) що козацкій станъ шляхетній спо(с)политоваль(,) а в(ъ) подда(н)скую роботизну употребляль(.)

(8). Еще за Мазепи в(ъ) году 1701 зайшла грамота мона(р)шая ѡ непропу(с)ку з(ъ) пенкою до Кролевца пру(с)кого(,) а пнѣ по(л)ковни(к) в(ъ) году 1713 послала(л) з(ъ) своею пе(н)кою Петра Гречина при инн(х) купцах стародубовскихъ за границу до Кролевца. Дави(д), сестренець по(л)ковничій, тако(ж) в(ъ) прошломъ 1718 году(,) зѣмою пе(н)ку пропускаль за границу до того (ж) Кролевца(.)

(9). За нераденіе(м) пна по(л)ковника не ро(в)но и не пропорцѣялно¹ расположе(н)ни по селахъ по(л)ку Стародубовского великороссійскому вои(с)ку ква(р)тери(,) але где бѣ належало болшъ(,) тамъ ме(н)шое число жолнѣровъ обрѣтае(т)ся(,) и опак где бѣ довлѣло меншъ(,) тамъ бо(л)шое число з(ъ) обыдою лю(д)скою сусте(н)туется(,) ѡсобливе в(ъ) по(л)ковничн(х) мае(т)ността(х)(,) значная людям фолига(,) а по иншихъ селахъ не помѣрѣ селя(н) чинено ди(с)позицію(,) чре(з) що тако(ж) де(р)жавцамъ(,) и по(д)даннмъ ихъ дѣется обыда(.)

(10). Пнѣ по(л)ковникъ не устрояючи по(л)ку(,) але ѡвше(м)(,) нѣби разоряючи(,) себе ѡбогашаетъ тимъ(,) же три(д)цеть члвка з(ъ) сем(ъ)ею перевювши з(ъ) города Мглина(,) на свою слободу(,) тими (ж) ймѣ кгрунтами мглинскими еще позволяе(т) владѣти(,) з(ъ) якихъ до слободи Че(р)ново(д)ской // перейшли(,) переведе(н)ци за(с) владѣючи тими своими кгру(н)тами(,) жа(д)ного з нихъ окладу до Мглина не даютъ(,) чре(з) що горо(д) Мглинъ немалую мѣеть ѡбыду(.)

2 зв.

(11). Коней а(р)ма(с)ки(х) полко(в)ничіе слуги позая(з)ждали(,) ѡ(т) чого четверо коней здо(х)ло(,) и порохъ за нераденіемъ пна полковника в(ъ) цекгавзѣ по(л)ково(мъ) увесь унѣвецъ попсова(л)ся(,) А тое все з(ъ) тихъ мѣрѣ дѣется, же ба(р)зѣй дбаеть ѡ свое приватное добро(,) нежели ѡ по(с)политое(.)

(12). Село Ели(н)ско ратушное, чре(з) рѣчку то(л)ко ѡ(т) вела Годунова по(л)ковничого растоящее(,) пнѣ по(л)ковникъ себѣ в(ъ) работи(з)ну завладѣль(,) чре(з) що ратушь Стародубовскій не вспомогае(т)ся(,) але разоряе(т)ся о(т) пна по(л)ковника(.)

(13). З Бакла(н)ской сотнѣ много людей попереходили в(ъ) слободу по(л)ковничую(,) которимъ пнѣ по(л)ковникъ и бакланскими кгрунтами владѣти по(з)воляетъ(,) а на ратушь жа(д)ного окладу з(ъ) ти(х) кгрунтовъ не допускаеть давати(.)

¹ Замість пропорцѣялно.

⟨14⟩. Пнѣ по(л)ковникъ не ти(л)ко по(л)чанамъ⟨,⟩ але и слуга(м) дворовимъ за домовую при(с)лугу ратушніе села понадаваль своими унѣве(р)салами во владѣніе⟨,⟩ чре(з) що руинуется ратушъ⟨,⟩ же села ратушніе приватной пна по(л)ковника голдують диспозицій⟨.⟩

⟨15⟩. Зве(р)хъ тихъ пу(н)ктовъ преречоніе пленѣпотє(н)ти о(т) по(л)ку Стародубовского⟨,⟩ сєе ѡсобно доносили⟨;⟩, что пнѣ по(л)ковникъ трактать з(ь) вм(л), рейме(н)тарской чре(з) пна бу(н)чучного єнера(л)ного раздѣлними уставами составле(н)ній⟨,⟩ и значною зарукою тысячи червони(х) обварова(н)ній⟨,⟩ зкѡва(л)тиль и наруши(л)⟨,⟩ в(ь) томъ⟨,⟩ что в(ь) трактатахъ составле(н)но⟨,⟩ абы пнѣ по(л)ковникъ в(ь) прилучаючіеся в(ь) своемъ дому трактамента⟨,⟩ з ратушного скарбу посполитого жа(д)них не бралъ коштовъ⟨,⟩ а пнѣ по(л)ковникъ стародубовскій⟨,⟩ угощаючи в(ь) дому своемъ гпдна * генерала Девеиз(ь)-баха⟨,⟩ з(ь) сорока талярєи⟨,⟩ з(ь) Бакла(н)ской⟨,⟩ и Мгли(н)ской сотнѣ на ратушъ Стародубовскій зложє(н)нихъ, то(л)ко половину для ратушной ро(з)дачи упо(тр)ребы(л)⟨,⟩ а другую половину з(ь) сорока талярєи и к(ь) тимъ инихъ грошей ратушнихъ дєся(т) талярєи⟨,⟩ на свою домовую привату выложилъ⟨.⟩ //

3 ⟨16⟩. В(ь) трактата(х) написано⟨,⟩ и(ж)бы давши на пна по(л)ковника копѣ дєся(т) з(ь) села Лотоко(в) ратушного⟨,⟩ волно было кому хотя з(ь) селянѣ тамошнихъ же горѣлку в(ь) Лотокахъ шинковати⟨,⟩ а пнѣ по(л)ковникъ чинилъ собѣ з(ь) села Лотоковъ злишнюю прибель⟨,⟩ запродаючи оное не селянамъ тамошнимъ⟨,⟩ але по своей волѣ⟨,⟩ хто болшъ поступа(л) и о(д)ного разу за копѣ 14⟨.⟩, другого разу за копѣ 16⟨.⟩, третьего разу за копѣ 18⟨.⟩ и всего того пребралъ надѣ опредѣле(н)ную собѣ дєсятокопную квоту пнѣ по(л)ковникъ 18 копѣ⟨;⟩. И на(д) тіє (ж) трактати в(ь) другихъ селахъ ратушнихъ пнѣ по(л)ковникъ накида(л) для виши(н)ку свою горѣлку малими кухвами⟨,⟩. И когда не ви(с)та(т)чи(л) ши(н)карѣ по 30 талярєи за кухву⟨,⟩ тєди мусѣли селяне за повелєніємъ по(л)ковничимъ на додачу три(д)цяти талярєи чинити скла(д)ку поневолѣ⟨,⟩. И ра(з) сѣмъ копѣ, а другій ра(з) ѡсѣмъ копѣ до шкатули по(л)ковничой выста(т)чили⟨;⟩ чре(з) що тако(ж) подданнимъ ратушнимъ общую тяглость ѡ(т)буваючимъ чинилася ѡ(т) пна по(л)ковника особливая ѡбыда и знище(н)не⟨.⟩

⟨17⟩. В(ь) трактата(х) стоить з ратушни(х) волостей ти(л)ко сорок косаро(в)⟨,⟩ а тридцєть женцовъ на двѣ неделѣ⟨,⟩ и двадцєть сохъ для ѡра(н)ня на три ндлѣ⟨,⟩ до работи(з)ни по(л)ковничой выста(т)чати⟨;⟩. А пнѣ по(л)ковни(к) на(д) опредѣле(н)ное чи(с)ло не ти(л)ко самъ з(ь) воло(с)тєй ратушнихъ на свою сколько хотѣлъ бралъ подданнихъ роботу⟨,⟩ але и по(л)ковимъ ѡсобамъ

ѡвихъ на работи(з)ну ѡ(т)даваль(,) не сходно волостніе люде
перемѣною чре(з) все лѣто и осѣнь у пна по(л)ковника(,) и ѡсобъ
полковни(х) (,) и прочіихъ робятъ(.)

(18). Выражено в(ъ) трактата(х), жебы з(ъ) воло(с)тей ратуш-
ни(х) до едно(г) [о] тилко по(л)ковничого двора(,) люде дрова
возили(,) а пнѣ по(л)ковникъ не ти(л)ко до двора(,) але й на ху-
то(р) Петрати(н)скій до бровара(,) до воскобѣйнѣ(,) и до га(н)ча-
ровъ тихъ(,) що палять горшки, на по(т)ребу полковничую уси-
ловаль возити(,) и купуючи, з ратуши выстатчати(,) якої куплѣ
на дрова самыя за три года вийшло з(ъ) ратуша грошей 1237 ша-
говъ з(ъ) алтиномъ(.)

(19). Запрещено в(ъ) трактата(х), жебы посполити(х) людей
в козацкій компуть не пріймати(,) а пнѣ по(л)ковникъ тяглихъ
и мѣщанъ в(ъ) козацкій // реестръ повписува(л) (,) а то для своей
прибели(.)

(20). В трактатахъ по(с)тавлено, жебы в(ъ) полку Староду-
бовско(мъ) з(ъ) по(л)ча(н) тамошнихъ(,) жадного ярмаркового не
брано(,) а пнѣ по(л)ковникъ заровно якъ у по(с)тороннихъ(,) такъ и у полчанъ стародубовскихъ бралъ я(р)марковое по се(й)
часъ(.)

(21). В(ъ) трактатахъ доложено, жебы жа(д)нихъ справъ по
дома(х) не сужено(,) кромѣ ратуша(,) а пнѣ полковникъ мимо
су(д) по(л)ковій(,) и майстратовій(,) по домахъ(,) чре(з) своего
го(с)подара домового Шаркевича справи рожніе судилъ по до-
махъ(,) по(л)чанъ свои(х).

(22). Постановлено в(ъ) трактата(х) жебы з(ъ) ратуша до дво-
ра своего пнѣ полковникъ нѣчого не велѣлъ брати(,) принявши
себѣ в го(д) ѡсмыдесять золотихъ(,) а пнѣ по(л)ковникъ на всякіе
свой расходи беручи(,) витратилъ ратушнихъ грошей чре(з)
три года 703 зо(л). з(ъ) чехомъ(.)

Ставши очне, пнѣ Лука(н) Жоравко, по(л)ковникъ староду-
бовскій, пре(д) Судо(м) войсковимъ енералнимъ(,) кгда по ви(с)-
луха(н)ню чита(н)нихъ всѣхъ жалобливихъ пунктовъ(,) не
знался нѣ до чого(,) ѡвшемъ виводъ даваль(,) некгуючи тіе
пункта. Теды акторіа(л)ная сторона, по(л)чане стародубовскіе,
чре(з) своихъ пленѣпотентовъ(,) пновъ Покор(с)кого, Гудови-
ча(,) Ѡ(т)вѣновского(,) Расе(н)ка(,) и прочіихъ забѣраючи(с)
всѣхъ тихъ пу(н)ктовъ ему, пну полковнику, зада(н)нихъ дове(с)-
ти(,) просилы у ясневелможного его мл(с)ти пна гетмана ѡ інквѣ-
витора в(ъ) Стародубо(в).

И по ихъ прошенію(,) посланъ былъ ѡ(т) его пнскої вел-
можности(,) его мл(ст) пнѣ Василій Журако(в)скій, асаулъ вой-
сковій енералній(,) з(ъ) прида(н)ними себѣ в(ъ) прису(т)ствіе
пдномъ * маіоромъ Стефано(мъ) Іллинимъ(,) да в(ъ) паномъ

Стефаномъ Маѣимовичомъ, канцеляри(с)тою войсковимъ⟨,⟩ которій розискуючи всѣ пункты, вышъ объявле(н)ніе, доінквѣровалъ. Того же явились доводи з(ъ) стороны акторія(л)ной всю жалобу верѣфѣкуючіе. Лечъ кгда еще пнѣ по(л)ковникъ и довода(м) інквизиціалнимъ⟨,⟩ кон(т)рова(л), теды інквизиція пномъ асаулою войсковимъ енера(л)нимъ виведе(н)ная⟨,⟩ во всѣхъ своихъ ко(н)тента(х) на Судѣ войсковомъ енера(л)номъ была читана⟨,⟩ при очеви(с)той обохъ сторонъ ска(р)жачой⟨,⟩ и о(т)-вѣтующой ставце⟨,⟩ и поволнимъ ро(з)боромъ апробована⟨.⟩

4 Где когда уже пнѣ по(л)ковникъ жа(д)нихъ з(ъ) стороны своей не яви(л) выводовъ⟨,⟩ // а з(ъ) стороны себѣ противной зо(с)таль крѣпкими и я(с)ними покона(н) докуме(н)тами⟨,⟩ тогда доброво(л)не повинившись, вла(с)ною своею рукою всѣ пункты по(д)писалъ в(ъ) такой способъ⟨;⟩. Подъ первымъ пунктомъ саморучно написалъ же ⟨(і) правда⟨:⟩⟩. По вторимъ такожь написалъ ⟨(:) правда⟨:⟩⟩.

Подъ трети(м) написавши ⟨(і) правда⟨:⟩⟩, дода(л) и тое⟨,⟩ же Якова, слугу своего, в(ъ) манаршомъ интересѣ про(с)тупного⟨,⟩ имѣеть по(с)тавити⟨.⟩

Подъ четверти(мъ) написа(л) ⟨(:) правда⟨:⟩⟩ и тое доложи(л), что за лобъ Машиевича узялъ⟨,⟩ а листь рейментарскій не зуми(с)лу и неумислне подралъ⟨,⟩ ω(д)накъ в(ъ) томъ разѣ⟨.⟩

По(д) пятимъ написа(л) ⟨(і) правда⟨⟩⟩, же слуга его по(л)ковничій, Федо(р), за побой пна Гудовича не наказанъ⟨,⟩ ω(д)накъ наказати и скарати готовъ.

По(д) ше(с)ти(м) написалъ ⟨(і) правда⟨⟩⟩ и доложи(л)⟨,⟩ что тое чинилося чре(з) запо(м)не(н)не⟨.⟩

По(д) семимъ написалъ ⟨(пра(в)да)⟩ и доложи(л), что в(ъ) поча(т)ку не пита(л)ся реиме(н)таря⟨,⟩ а теперь доволѣ его пнской слагаетъ⟨;⟩ за броваръ зась мо(с)то(м) занятій ровное мѣс(т)це опредѣлити имѣеть⟨.⟩

На ωсмій пункт да(л) выво(д) пнѣ по(л)ковникъ, же пере(д) заказо(м) монаршимъ пенка его послана в(ъ) Кролевецъ 1713 году и показувалъ лис(т) сياته(л)нѣйшаго гдрстве(н)ного * графа Гаврила Ивановича Головкина в(ъ) 1714 року⟨;⟩ заказующій з(ъ) пенкою и иними товарами за границу ходити⟨.⟩ а на се(с)т-ре(н)цѣ по(л)ковничомъ явилося з доводовъ⟨,⟩ что в(ъ) 1718 году про(ш)ломъ⟨,⟩ зѣмою пе(н)ку на(д) заповѣдь мона(р)шую за границу пропустилъ⟨.⟩

Девятій пу(н)кт взглядо(м) неправной ди(с)позицій драгу(н) в(ъ) по(л)ку Стародубовскомъ стягается до не(с)правности комѣсара⟨,⟩ а не до пна по(л)ковника⟨;⟩. Зачи(м) и по(д)писа(л)ся по(д) симъ пунктомъ пнѣ по(л)ко(в)никъ⟨,⟩ же впере(д) комѣсарской ди(с)позицій не мѣеть пречити⟨.⟩

По(д) десятимъ пу(н)ктомъ написа(л) пнѣ по(л)ковникъ, что за прошліе года прикаже(т) належитій окладъ с(ъ) поля на ра-

тушь Мглинскій ω(т)дати ⟨,⟩ и въпредь до мѣского кгрунту не интересоватись ⟨.⟩

По(д) одина(д)цатимъ пунктомъ написа(л) пнѣ по(л)ковникъ ⟨(;) правда ⟨;⟩⟩ ω коняхъ арма(с)кихъ ⟨,⟩ и о(т)далъ 4 коней свойхъ за здо(х)ліе ⟨,⟩ // а ω пороху попсова(н)номъ явила(с) не(с)правно(ст) досмотрщиковъ оногo ⟨.⟩

4 зв.

Ω дванадцатомъ пу(н)ктѣ довелось тоже ⟨,⟩ село Ели(н)ско ωпрочное е(ст) ω(т) села Гудова по(л)ковничего ⟨.⟩

По(д) трина(д)цати(м) пу(н)ктомъ по(д)писался, что за прошліе года прикаже(т) окла(д) з(ъ) поля на ратушь Бакла(н)скій оддати ⟨,⟩ и въперѣ(д) до кгрунтовъ ти(х) ⟨,⟩ з яки(х) люде попереходили, не интересоватися ⟨.⟩

В чтирина(д)цатомъ пу(н)ктѣ довелось тоѣ ⟨,⟩ же нѣкоторіе по(л)чане по унѣверсалехъ по(л)ковничихъ ратушними владѣю(т) селами ⟨,⟩ и по(д) симъ пунктомъ написа(л) пнѣ по(л)ковникъ, что по пре(ж)нему Ветемлію село мѣе(т) до ратуша належати ⟨.⟩

Ω пятна(д)цетомъ пу(н)ктѣ довелось ⟨:⟩, что ω(с)танокъ грошей з(ъ) соте(н) зобранихъ ⟨,⟩ на ратушь одда(л) пнѣ по(л)ковникъ ⟨.⟩

По(д) шестьна(д)цяти(м) пункто(м) ⟨,⟩ написалъ пнѣ по(л)ковникъ ⟨(:(:правда:))⟩ чинилося такъ ⟨.⟩

По(д) семьна(д)цятимъ пу(н)ктомъ написалъ пнѣ полковникъ же ⟨(:(:правда:))⟩.

По(д) осмьна(д)цятимъ написалъ ⟨(;) правда ⟨;⟩⟩.

По(д) девять(н)а(д)цатимъ написалъ ⟨(:(: правда ⟨;⟩)⟩ ⟨,⟩ лечъ рози(с)чикомъ рейме(н)тарскимъ иншихъ о(т)ставле(н)но ⟨,⟩ а иншіе козакують ⟨.⟩

По(д) два(д)цятимъ пункто(мъ) написалъ ⟨(:(: правда ⟨;⟩)⟩.

Ω два(д)цять пе(р)вомъ пу(н)ктѣ довелось тоѣ же ⟨,⟩ прива(т)не суди о(т)правуются ⟨:⟩ по дома(х) по(л)ковнихъ ωсобъ ⟨,⟩ а не в ратуши ⟨,⟩. Аже господаръ по(л)ковничій Ша(р)кевичъ переиначилъ су(д) пна по(л)ковника ⟨,⟩ на иншую децизію ⟨:⟩ по(д)писалъ теда пнѣ по(л)ковникъ сеи пу(н)ктѣ такъ: Войцех з(ъ) Николаемъ, где хотять росправити(с), во(л)ни будутъ ⟨,⟩ а викла(д) ймъ господаръ вернетъ ⟨,⟩ и в(ъ) предь о(н), пнѣ по(л)ковникъ, того не мѣе(т) чинити.

По(д) два(д)ця(т) вторимъ пу(н)ктомъ написа(л) пнѣ по(л)ковникъ же ⟨пра(в)да:⟩.

Судъ его цр(с)кого пре(с)вѣтлаго влч(с)тва Войска Запоро(ж)скаго енералній ⟨.⟩ доне(с)ши в(ъ) докладъ ясневел)можному его млти * пну гетману сей заво(д) полчанъ стародубовскихъ ⟨,⟩ з(ъ) пномъ по(л)ковникомъ ихъ тамошнимъ за волею его Пнкой*// ве(л)можности приступилъ до делѣберацій правной, а по делѣберацій расмотрите(л)ной и разъсудите(л)ной всказуетъ ⟨.⟩

5

1. За тое, что пн̃ по(л)ковникъ стародубовскій важи(л)ся П̃ О(т)вѣновско(г)о[о] при ѡборо(н)номъ унѣверсалѣ рейментарскомъ вязати (<,>) киями страшити (<,>) и наси(л)но ассекурацію собѣ втягати (<,>) по артикулѣ 13^м ро(з)дѣлѣ 1^(мъ) (<,>) в(ъ) Статутѣ княжства Литовского описа(н)ному (<(:>) то ж уставуемъ (<,>): «Если бы мы, господарь кглайтюмъ своимъ кого обе(з)печили (<,>) а той бы к(г)лейтъ явній вначне былъ обвола(н) (<,>) за котори(мъ) бы онъ, обвине(н)ни(й), на справу до на(с) (<,>) албо до уряду ншего приехалъ (<,>) а кто бы такого по(д) той часъ ранилъ (<,>) теды за рани совѣтою навяз(з)кою платити (<,>) а за (з)лама(н)не к(г)лейту по(л)року на днѣ в(ъ) вежѣ повиненъ сидѣти (<,>) и по артикулу 28 (<,>) ро(з)дѣлѣ 11^(мъ) в(ъ) том же Статутѣ великого Княжства Литовского, «той, которій в(ъ) вязе(н)ню безправне де(р)жалъ (<,>) повиненъ будетъ найпе(р)вей кгла(л)ту 12 (<,>) копъ грошей заплатити (<,>) а при томъ совѣто а(л)бо в(ъ) двое я(к)бы его два рази киемъ былъ навязати (<.40.>) копъ грошей (<,>) по а(р)ти (<.27.>) ро(з) (<(:>) того ж 11 (<,>) § 5 (<,>) «а кто бы кого умы(с)лне на зе(л)живость стану шляхецкого киями (<,>) и к стеномъ (<,>) булавою (<,>) бычами, албо ро(з)гами, былъ (<,>) албо быти казалъ (<,>) за такой подлій бой и зе(л)живо(ст) повиненъ навяз(з)ки плати(т) 40 (<,>) копъ (<(:>) абы ему О(т)вѣновскому 48 (<,>) копъ навяз(з)ки заплатилъ (<,>) и многократніе прое(з)ди и утрати правніе нагородилъ.

А Николаю, бывшому сотниковѣ се(р)дюцкому за тое (<,>) що пн̃ по(л)ковникъ безправне его в(ъ) вязе(н)ню недель три де(р)жалъ (<,>) копъ 48 (<,>) по тому (ж) арти(к) (<(:>). 27 (<,>) и 28 (<,>) ро(з) (<,>) 11 (<,>) заплати(л) бы и проезди з(ъ) утратами попо(л)ни(л) бы (<,>) Ша(р)кевич, за(с) господа(р) по(л)ковничій, за тое, що кулакомъ Николаевѣ поличокъ да(л), по а(р)т (<,>) 57 (<,>) роз. 14 (<,>) в(ъ) Статутѣ Княжства Литовского § 6 (<,>) 6 (<(>) а кто бы кому поличокъ далъ (<,>) а(л)бо бороду (<,>) любъ волоси рвалъ (<,>) то такови за тое 12 (<,>) рублей грошей платити (<,>) и три ндлѣ в(ъ) вязе(н)ню сидѣти мѣеть (<,>) 12 рублей заплативши (<,>) повиненъ арматнимъ вязе(н)немъ наказанъ быти чре(з) трое сутки.

2. За тое, что пн̃ по(л)ковникъ провія(н)тъ з(ъ) по(с)полства зобраній для о(т)буття монаршого интересу важился 153 кулей на свой пожитокъ обернути (<(:>), а за другій провія(н)тъ 615 (<,>) золоти(х) то(ж) до своей // шкатули приня(л) и 59 (<,>) кулей кому хотѣлъ ро(з)дал (<,>) а чре(з) тое общому добру шкоду ею (<,>) а интересу монаршому яви(л)ся быти по(д)ступнимъ (<,>) по арти(к) (<(:>). 14 (<,>) ро(з) (<,>) 3 (<,>) в(ъ) Статутѣ уложе(н)ному в(ъ) той сенсъ (<,>) Уставуемы «Ижъ достоинства и вшеляки(х) урядовъ (<,>) старость (<,>) тиву(н)ствъ (<,>) на (с)праву чію ко(л)векъ (<,>) на обмову заочную мы и потомкове нши не мѣемъ одиймовати (<,>) але кгда в(ъ) урадниковъ нши(х), которій бы(л) бы разоритель (<,>) албо шко(д)никъ ншъ и дворовъ ншихъ (<,>) и до насъ в(ъ) томъ обне-

сенъ и обвиненъ былъ ⟨,⟩ теды обѣ сторонѣ донощикъ ⟨,⟩ и обжа-
лова(н)ніе маю(т) пере(д) нами очеви(с)то за ма(н)датомъ станути.

А мы з(ъ) пнами радними ншими Великого Княжства Литовско-
го ⟨,⟩ ви(с)лухавши и розе(з)навши ⟨,⟩ тую и(х) рѣчь ви(н)ного
ве(д)лугъ ви(с)тупку его маемъ скарати⟨⟩) повине(н) в(ъ)весь
той провѣянтъ ⟨,⟩ нагородити ⟨,⟩ и о(т) уряду своего до волѣ
рейме(н)тарской о(д)ставле(н) быти⟨;⟩ понева(ж) не того рады в(ъ)
чинъ по(л)ковничій постановленъ ⟨,⟩ жебы общее добро разо-
раль ⟨,⟩ и на свою потребу приватную оборочаль ⟨,⟩ себе обога-
щаючи ⟨,⟩ з(ъ) обнище(н)немъ по(л)чанъ свойхъ ⟨,⟩

3. За тое, что о(д) пна по(л)ковника стародубовского ⟨,⟩ поси-
ла(н)ній слуга Яко(в) в(ъ) полкъ тамошній ⟨,⟩ для вибѣра(н)ня
а(р)шинниковъ про(с)тупень яви(л)ся ⟨,⟩ а не скаранъ ⟨,⟩ якъ
на(д)лежитъ за интересъ мона(р)шіей ⟨,⟩ и ушолъ ⟨,⟩ если не поста-
вить пнъ по(л)ковникъ оногo ⟨,⟩ и не виведеться в(ъ) томъ ⟨,⟩ же
помянутой слуга з(ъ) своего самово(л)ного доми(с)лу ⟨,⟩ а не за
по(з)воле(н)немъ пна своего ⟨,⟩ важи(л)ся чинити лупѣжства ⟨,⟩
и здирства на(д) людми ⟨,⟩ то повиненъ за тое по(д)лугъ а(р)тик ⟨,⟩
24 ⟨,⟩ ро(з)д ⟨,⟩ 1 ⟨,⟩ § ⟨,⟩ 6 ⟨,⟩ присягою о(д)вестися ⟨,⟩ а ви(с)туп-
ного слугу во(л)но будетъ и(н)стикгуючой сторонѣ винаходити
и до суду поставити.

4. За тое, что пнъ по(л)ковникъ ли(с)та рейме(н)тарско(г)ло
не учти(л) ⟨,⟩ по а(р)тик ⟨,⟩ 24^(м) ⟨,⟩ ро(з)д ⟨,⟩ 1 ⟨,⟩ § ⟨,⟩ 1 ⟨,⟩ по-
виненъ на замку по(л) рост сидѣти ⟨,⟩ а Машкевича, що при листѣ
пререченомъ, за лобъ рвалъ ⟨,⟩ совѣто навязаты, то есть по а(р)-
тик ⟨,⟩ 27 ⟨,⟩ ро(з)д ⟨,⟩ 11 ⟨,⟩ § ⟨,⟩ 1 ⟨,⟩ два(д)цять чтирма, рубля-
ми ⟨,⟩

5. За тую калюмнѣю, якую нане(с) Федо(р), слуга по(л)ков-
ничій, пну Андрею Гудовичу боемъ и шкареднимъ лая(н)немъ ⟨,⟩
повиненъ пнъ по(л)ковникъ належите оногo Федора скарати ⟨,⟩

6. За тое, что пнъ по(л)ковникъ уко(н)чоніе заводи и спори
ме(ж)ду по(л)чанами своїми злагодою, подступне ли(с)тами свой-
ми до звѣрхнѣйшой // вла(с)ти писа(н)ними ро(з)рива(л) ⟨,⟩ и 6
до коло(т)нечи успокоє(н)ніе стороны приводи(л) ⟨,⟩ яко не(с)луш-
не чинил ⟨,⟩ такъ те(ж) дискредитованъ мѣеть быти ⟨,⟩ и по(д)-
лугъ уваги и волѣ рейме(н)тарской наказанъ ⟨,⟩

7. За тое, что мимо вѣдомо(ст) и волю я(с)неве(л)можного его
мл(с)ти пна гетмана ⟨,⟩ и бе(з) согласія по(л)ковой старшини и
маєстратовихъ ⟨,⟩ нача(л) мостъ въ Стародубовѣ строити ⟨,⟩ з(ъ)
убыткомъ и доле(г)ливостю по(с)по(л)ства ⟨,⟩ то(ж) волѣ рейме(н)-
тарской по(д)лежитъ пнъ по(л)ковникъ ⟨,⟩

8. П ⟨,⟩ П ⟨,⟩ Поко(р)скій ⟨,⟩ Гудови(ч) з(ъ) прису(т)ствуємими
себѣ за тое ⟨,⟩ что задали пну по(л)ковниковъ ⟨,⟩ бу(д)то проти(в)
заказу монаршого ⟨,⟩ пе(н)ку свою за границу до Кролевця прус-
кого посла(л) ⟨,⟩ а не довели ⟨,⟩ по(д) а(р)т ⟨,⟩ 2 ⟨,⟩ ро(з)д ⟨,⟩ 1 § 2 ⟨,⟩

тимъ сами пови(н)ни быти карани(,) чымъ бы бы(л) каранъ за доводомъ пнѣ по(л)ковни(к)(>.) А Давидъ его рейме(н)тарской по(д)лежить волѣ за пропускъ пенки(>.)

9. Яко саморучно пнѣ по(л)ковни(к) записа(л)ся на то(м)(>,) абы коммѣсарамъ ра(с)полагаючи(м) крѣпкоросѣйски(мъ) жо(л)нѣра(м) ква(р)тири(,) не чини(л) помѣшки и не пречиль бы(,) такъ, а не иначе въ пре(д) повинне(н) се(й) запи(с) испо(л)няти(,) не охороняючи жа(д)нимъ способомъ своихъ маєтно(с)тей о(д) пропо(р)ція(л)ного квартирова(н)ня(>.)

10. Мгли(н)скіе люди, якіе перейшли на слободу по(л)ковничую мешка(т)(>,) ско(л)ко лѣтъ кгрунтовъ мглинскихъ уживали(,) удалившиися о(т) оны(х)(>), сто(л)ко пови(н)ни окладу дати(,) за каждій рокъ до ратуша Мгли(н)ского конечно(,) и въ пре(д) уже до тихъ кгрунтовъ не мѣють интересоватися(,) якъ на томъ и самъ пнѣ по(л)ковникъ рукою своею по(д)писа(л)ся(>,) же окла(д) нале(ж)ній дати прикажетъ и кгрунтами бо(л)шъ владѣти мгли(н)скими закажетъ(,) однакъ гро(з)но всѣ(м) тимъ людемъ на свой кгрунта прійти и ними владѣти приказуе(т)ся(>.)

11. За четверо коней а(р)маскихъ(,) якіе о(т) слугъ по(л)ковничихъ(,) на ча(с)тіе пое(з)дки пориваючи(х) подошли(>) понева(ж) своихъ четверо коней пнѣ по(л)ковникъ на тоє мѣстце о(т)далъ(>.) Теды в(ъ) то(м) кривда нагорожена зостала(,) попсова(н)не за(с) пороху досмотрщини оного повинни нагорожати(>.)

12. Понева(ж) село Ели(н)ско опро(с)ное е(ст) отъ села по(л)ковничого Гудова, теды яко пере(д) тимъ оноє го(л)довало и прислушало ратушу Стародубовскому(,) такъ и теперь на ратушъ опредѣляется(>.) сколько за(с) безъ вѣдома и волѣ ясневелможного его мл(с)ти пна гетмана, о(т)нявши тоє село, пнѣ по(л)ковникъ себѣ учиниль кори(с)ти(,) а тоє все за пораху(н)ко(м) повиненъ на ратушъ оддати(>.)

13. З Бакланской сотнѣ перешедшіе люди по(с)политие на слободу по(л)ковничую(>,) яко не повинни бакла(н)скихъ кгрунто(в) уживати(,) такъ за тоє(>) // що пере(н)шовши уживали(,) и кори(ст) себѣ чинили(,) пови(н)ни(,) на ратушъ Бакланскій нале(ж)ній оклад дати(>) яко и самъ пнѣ по(л)ковникъ на семъ пунктѣ записа(л)ся. Же окладъ за прошліе года о(т)дати прикажетъ(,) а до кгрунто(в) бакла(н)ски(х) болшъ не интересоватися(,) судомъ за(с) гро(з)но имъ приказуется на пре(ж)ніе свой кгрунта прійти и тими владѣти(>.)

14. Ветемлію, село ратушное, яко записа(м) своимъ пнѣ по(л)ковникъ приворочае(т) до ратуша(,) такъ впре(д) инихъ сель о(д) ратуша не повинне(н) о(д)ривати(,) и бе(з) волѣ рейме(н)тарской нѣкому в(ъ) де(р)жаву не надавать своимъ унѣве(р)саламн(>.)

15. Що зась наруши(л) пнѣ по(л)ковни(к) трактата(,) по(д) zakładомъ тысячи червонихъ поставле(н)ніе(,) и тоє наруше(н)не(,) не ти(л)ко перевелося за доводомъ на него(,) але и самъ

повинившися (<,>) на всѣхъ пу(н)ктахъ проти(в) трактато(в) в(ъ) контроверсій положе(н)нихъ тимъ словомъ записа(ль)ся, что (<:) правда (<:). Теды по а(р)т(<.) 25(<.) ро(з)(<.) 1 §(<.) 4(<.) в(ъ) то(т) теѣть описа(н)ному (<,>) (<:)<: «а где бы шляхтичъ в(ъ) заруки поавши(й)ся (<,>) такъ великой маетности лежащей и рухомой не мѣль (<,>) на чомъ бы вся тая зарука о(т)правле(н)на быти мѣла. Теды ско(л)ко маетности мѣти буде(т), тоей половина до скарбу земского (<:)<: то есть по(с)политого (<:)<:, а другая половина сторонѣ дана буде(т) (<,>) и не мѣемъ таковыхъ закладовъ впушати (<,>) а то для завстягне(н)ня (<,>) сваволе(н)ства и злости лю(д)ской, и для захова(н)ня общего покою (<:)<: повиненъ пнѣ по(л)ковникъ до ска(р)бу войскового пять со(т) чирвонихъ золотихъ платить (<,>) а сторонѣ противной доювшой ему всего того (<,>) що задала (<,>) другими пя(т)ма стами чирвонихъ золотихъ (<,>) прое(з)ди (<,>) харчѣ (<,>) и убытки (<,>) и всѣ кошты на подима(н)не розищика роне(н)ніе (<,>) отъ мала до велика попо(л)няти (<,>) и впредь (<,>) в(ъ) чомъ нарушилъ трактати (<,>) в томъ исправи(в)шиися овіе ненарушно содержать (<,>) если при урядѣ зо(с)таватиметь (<.)

Аже по семъ всказа(н)нью за вѣдомо(м) и вирия(з)ною волею я(с)невелмо(ж)ного его мл(с)ти пна гетмана ферованномъ (<,>) апеліоваль пнѣ по(л)ковникъ стародубовскій до суду за(д)ворного в(ъ) Санктъ Пѣте(р)бурхъ, теды тото ему по(д)лугъ права не во(з)бранивши (<,>) иле же з(ъ) обохъ сторонѣ чолобитніе по(д) превисокимъ іменемъ пре(с)вѣтлѣйшаго и самоде(р)жавнѣйшаго его црского свще(н)нѣйшаго влчтва * пнской ве(л)можности (<.) и якъ заво(д) весь слуханъ (<,>) такъ тутъ // записавши (<:), сей 7 декретъ з(ъ) по(д)писомъ руки и приложе(н)немъ печати требующой сторонѣ выдаетъ в(ъ) Глуховѣ (<.) Року вышпецѣфѣкованного (<.) Мця * юня 30 дня (<.)

Его цркого * пр[е]л(с)вѣтлого влч(с)тва, Во(й)ска Запоро(з)ского (<,>) судіа енера(ль)ный(й) *Іванъ Чарнишъ*¹.

25

1712 р., травня 21, Глухів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 50942, арк. 43—48

Року тысяча семъ сотного второго на(д)ца(т) мѣца мая двадца(т) первого дня

*По злеце(н)ю ясневелмо(ж)ного его м(л)ти * пана Іоа(н)на Скоропа(д)ского, гетмана Во(й)ска его царского пресвѣтлого велич(ст)ва Запорожского (<:), пере(д) Судомъ его (ж) царского пресвѣтлого велич(ст)ва запорожского енералнымъ (<.) точылася справа (<,) межы пано(мъ) Івано(мъ) Холодовичомъ, жителемъ*

¹ Нижче — печатка Генерального суду.

воронѣжски(м)⟨,⟩ скаржачою стороною⟨,⟩ а межы Матвѣемъ Матвѣвичо(м), товаришо(мъ) со(т)нѣ Новгоро(д)ской, жытеле(мъ) села Погребко(въ)⟨,⟩ межы Терехо(мъ) Маѣиме(н)-комъ и межы Денисомъ Охонченкомъ, жите(л)ми погребскими⟨,⟩ ѿ спале(н)ю млыно(в) П̄⟨:⟩ Холодовичовы(х) на рецѣ Квотѣ ѿ трохъ клѣтка(х) стоячыхъ⟨,⟩ и ѿ спаленю при ти(х) же млынахъ построены(х) буди(нѣ)ко(в)⟨,⟩ таковымъ способомъ⟨;⟩.

Заносиль свою жалобу панъ Иванъ Холодовичъ пере(д) Судъ во(й)сковы(й) енералны(й) з такимъ пре(д)ложенемъ⟨,⟩ же по(д) часъ приходу неприателского во(й)ска шве(д)ского в(ъ) Малую Россію⟨,⟩ когда его млыны з(ъ) будинками при млына(х) будучи(ми) спалено⟨,⟩ и внѣвечъ обе(р)нено⟨,⟩ на яки(х) млыновъ и будынковъ строеніе онъ много на ки(л)ко тысяче(й) золоты(х) рониль кошту⟨,⟩. Провѣдовалъ⟨,⟩ ѿ(т) кого бы ему такая учинилася шкода⟨,⟩ и увѣдоми(лъ)ся⟨,⟩ же Федо(р), Ляховъ вну(к), жытель села Чулатова, донеслъ Кузмъ Покаленъкови, жытеливи села Погребковъ⟨,⟩ и че(ст)ному о(т)цу Агафонію, горо(д)ничому свѣржанскому⟨,⟩ якобы Матвѣ(й) Матвѣвичъ⟨,⟩ Терехъ Маѣименко⟨,⟩ и Денисъ Охонченъко, погребскіе жители, причиною су(т) до спале(н)я млыновъ П̄ Холодовичовыхъ и буди(н)ковъ⟨,⟩ з ти(х) прычинъ⟨:⟩ «Чулемъ, — мови(т), — я, Федоръ, о(т) Костъ, слуги дворцового а(р)хіере(й)ско(г)[o]⟨,⟩ котри(й) в(ъ) домъ то(й) до Чулатова приѣхавши⟨,⟩ доброволне сказа(лъ), же зосталемъ, — мови(т), — я в тоє время⟨,⟩ когда палены П̄. Холодовичовы млыны и будинъки⟨,⟩ при самой пожозѣ Матвѣевого челя(д)ника Левка, прозиваемого Мешъка⟨,⟩

1 вв. З яки(х) мѣръ П̄⟨,⟩ Холодовичъ по свѣдите(л)ству Федоровомъ // Ляше(н)ковомъ⟨,⟩ просиль у Суду во(й)скового енера(л)ного ѿ стленю своѣхъ млыновъ и будынковъ розыску⟨,⟩ а по розыску стой справедливости⟨,⟩ И по томъ его прошенію⟨,⟩ посланъ былъ о(т) ясневелмо(ж)ного его милости пна гетмана в року тысяча семь сотно(мъ) десято(мъ) в(ъ) мѣцу маю осмь на(д)цятю(м) дню панъ Данило Гарасимовичъ Кутневски(й), зна(т)ны(й) войсковы(й) товаришъ, а тепѣрешны(й) сотни(к) новгоро(д)ски(й)⟨,⟩ для выведеня ѿ спален(ю) тыхъ млыновъ и будынковъ інъквѣзіцій⟨,⟩ котори(й)⟨,⟩ кгда по своемъ злеценю⟨,⟩ прибувши в(ъ) село Погребки розыскивалъ⟨,⟩ при бы(т)ности ѿсобъ дховныхъ превелебного ѿ(т)ца Германа Мултанского, законъника мн(ст)ра Новгоро(д)ско(г)[o]⟨,⟩ ѿ(т)ца Геласіа, діакона того (ж) мн(ст)ра Новгоро(д)ского⟨,⟩ ѿ(т)ца Панкратіа, сщеньніка погребско-г[o]⟨,⟩ а з(ъ) свѣцкогo стану при обещнос(т)и Івана Андрѣева, атамана новгоро(д)ского⟨,⟩ Івана Поплавского, товариша сотнѣ Воронѣжской⟨,⟩ Івана Ижицкого, зослано(г)[o] о(т) ѿ(т)ца горо(д)ничого свѣржанского⟨,⟩ Семена Маля(с)ки, товариша польку Чернѣговского⟨,⟩ и Матвѣя Люба(р)товича, писара сотенного новгоро(д)ского⟨;⟩.

Для допросу теды призыванъ былъ Федо(р), Ляховъ внукъ⟨,⟩ и допрошуванъ⟨;⟩ есмь совершенно вѣдаетъ, хто бы мѣлъ палити⟨,⟩ млыны пана Холодовичови и будынки его, та(м) же поблизу млыновъ стоячыє⟨?⟩ и если его пе(р)вое слово согласи(т)ся⟨,⟩ якъ онъ пере(д) симъ признавалъ на Матвѣя Матвѣевича⟨,⟩ на Тереха Маѣименка и на Дениса Охо(т)ченка, жытеле(й) погребски(х)⟨,⟩ что будто онъ, Федо(р), видѣлъ всѣхъ и(х)⟨,⟩ якъ взяли ку(л) соломи⟨,⟩ и первѣе зажгли буди(н)ки з(ѣ) свѣтлицами⟨,⟩ а пото(мъ) и млыны Холодовичови. А та(к) онъ, Федо(р), внукъ Ляховъ, за повторны(мъ) допросомъ при обещно(ст)и // инквѣзиторовъ созналъ⟨;⟩ Же «я,— мови(т),— того часу бы- 2

ле(мъ) на островѣ противъ млыновъ П̃⟨.⟩ Холодовичовыхъ⟨,⟩ когда млыны оныє горѣли⟨,⟩ а хто бы палилъ⟨,⟩ и чимъ тые млыны были палены⟨,⟩ того не знаю и не видѣле(м)⟨,⟩ тылко (ж)

видѣлемъ⟨,⟩ что пе(р)вие загорѣлися буди(н)ки П̃⟨.⟩ Холодовичови, при млына(х) будучие⟨,⟩ а пото(мъ) и млыны о(т) близко(ст)и буди(н)ковъ занялися. А що донесле(м),— мовить,— Кузмѣ Пакале(н)кови⟨,⟩ и о(т)цу Агофону, городничо(му) свѣржанскому, на Матвѣя Матвѣевича⟨,⟩ на Тереха Маѣименка и на Дениса Охонченка⟨,⟩ же они были причиною до спале(н)я ти(х) млы-

новъ и будинокъ П̃⟨.⟩ Холодовичовыхъ⟨,⟩ то я о то(мъ) чулемъ з усть Костѣ, слуги дворцового архиере(й)ског[о]⟨,⟩ яки(й) приехавши в(ѣ) дворъ то(й) до Чулатова⟨,⟩ говорилъ не в(ѣ) якого примусу⟨,⟩ ле(ч) з доброе во(лѣ) свое(й)⟨,⟩ такіє слова⟨;⟩ «Застале(мъ),— мовить,— на самой пожозѣ млыновъ Холодовичовы(х)⟨,⟩ Матвѣя⟨,⟩ Тереха и Дениса Охонче(н)ка⟨,⟩ котріє сове(р)шенно палили тые млыны⟨,⟩ да та(м) же былъ прито(м)нымъ⟨,⟩ челя(д)никъ Ма(т)вѣя Ма(т)вѣевича Левонъ, прозиваемы(й) Мешокъ⟨.⟩»

Позванная сторона, Матвѣй Матвѣевичъ⟨,⟩ Терех(х) Маѣименко и Денисъ Охо(н)ченко⟨,⟩ ставши очевисто пере(д) Судомъ войсковы(м) енера(л)нымъ⟨,⟩ того всего запиралися⟨,⟩ о(т)вѣтующи⟨,⟩ же «мы,— мовя(т),— якъ злости жадной на пана Івана Холодовича не мѣли⟨,⟩ такъ и не былимы жа(д)ною причиною до спале(н)ня ты(х) его млыновъ и будинокъ⟨,⟩ и не знае(м) жадною мѣрою о(т) кого бы в(ѣ) тихъ млына(х) чрезъ спале(н)е пану Холодовичу такъ зна(т)ная шкода стала».

На певнѣйшы(й) доводъ зыскиванъ былъ пере(д) Судъ енералны(й) Федоръ, Ляховъ внукъ⟨,⟩ котри(й) на о(ч)но(й) ставцѣ

в допросѣ своемъ обовязаны(й) будучи хртіанско(й) дши сумне(н)е(м) сказаль⟨;⟩ «Былемъ,— мовить,— я в(ѣ) островѣ в(ѣ) тотъ

часъ⟨,⟩ когда пожаръ ста(л)ъ в(ѣ) дворѣ // и в млына(х) П̃⟨.⟩ Холодовичовыхъ⟨.⟩ А хто бы оныє запалилъ⟨,⟩ о се(мъ) чулемъ,— мовить⟨,⟩— о(т) Костѣ, слуги дворцового архиере(й)ского⟨,⟩ что ты(х) П̃⟨.⟩ Холодовичовы(х) млыновъ и будинокъ спаленыхъ причиною су(т) Матвѣ(й)⟨,⟩ Терехъ⟨,⟩ и Денисъ Охонче(н)ко⟨.⟩» 2 зв

По якомъ сознанию помене(н)ного Федора, внука Ляхового, презе(н)товаль еще на по(д)па(р)те свое(й) справы панъ Иванъ Холодовичъ свѣдѣтельство на писмѣ за вла(с)ною рукою дховного особы велебного іеромонаха Агафона, дозо(р)ци свѣржанского (,) котрое так ся в(ъ) собѣ имѣеть: «Мѣца мая 12 Федоръ Ляшонокъ (,) по(д)лугъ пре(ж)ныхъ словъ то(ж) при люде(х) вѣры го(д)ныхъ жытеле(в) села Слобо(д)ки Свѣржанско(й) (,) име(нъ)но при Семени Воли(н)цу (,) при Тарасу (,) при Иосифу, при Овдѣеви (,) и при Тарасу, жытелю шатрицкому (,) созналъ (:) что «я, — мовить, — мене(н)ны(й) Ляшонокъ, былъ в збѣгу по(д) часъ шведовъ з(ъ) многими лю(д)ми в(ъ) островѣ о(т) тривоги (,). А по оде(й)стю шведовъ з(ъ) Чулатова (,) когда возвратилися всѣ люде з(ъ) острова в(ъ) своѣ дома (,) млыны еще былъ в(ъ) цѣлости (,) а по утру сталъ пожа(р) (,) що запалено млынъ (:)».

И сказаль слуга дво(р)цовы(й) Кость о то(мъ) спаленю (,) что мстячися кривды своей погребскіе козаки (,) Матвѣй Матвѣевичъ (,) посылаль Мишку, челя(д)ника своего, з(ъ) Терехомъ Чортко(мъ) и зъ и(н)ними (,) котриє прише(д)ши до двора П Холодовичового купно (,) а взявши куль соломы, запалили на поку(т)ю в(ъ) свѣтлицѣ (,) и заразъ поскочивши купно (ж) и млыны запалили (,) Що безъ жа(д)ного примусу, доброво(л)не, — мови(т), — мнѣ Кость, слуга дворцовы(й) архиерейски(й), сказаль (:) при яко(й) сказцѣ и рука приложена

Іеромонахъ Агафонъ, дозо(р)ца свѣржски(й)».

- 3 // Того прето слугу дво(р)цового а(р)хиере(й)ского Костю (,) любо на певнѣ(й)ши(й) документъ надобно было пере(д) Судъ во(й)сковы(й) енералны(й) зыскати для потве(р)женя на очевисто(й) ставцѣ свѣдѣ(л)ства Федорового (,) лечъ вже невозможно его было зыскати (,) поневажъ померъ (,) Зачымъ (,) Судъ њ его црского пресвѣтлого величе(ст)ва Во(й)ска Запоро(ж)ского енера(л)ны(й) (:) по выслуха(н)ю обоихъ сторонъ (,) ска(р)жачой и о(т)вѣтующой споровъ и контрове(р)си(й) (,) и по вычитаню учиненого розыску чрезъ вышъ помене(нъ)ного пана Данила Кутневского, сотника новгородского (,) стосуючися до права посполитого в(ъ) Статутѣ Кнзства Литовского в(ъ) роздѣлѣ девято(мъ) в(ъ) а(р)тикуль седмомъ выраженного (:) («если бы хто кому млынъ спалилъ (,) а в томъ бы тотъ былъ млынъ шкодовалъ (,) же ему чрезъ тую пожогу з млина на шного корысти жадно(й) не было (:) теды за показа(н)емъ доводу (,) мѣеть шко(д)ца платити кгвалту двана(д)ця(т) рубле(й) гроше(й) (:) а шкоды всѣ за замешка(н)е млыва нагородити (,) и млынъ спалены(й) (,) якъ власне построены былъ (,) своимъ збудовати кошто(мъ) (:) а если бы не схотель будовати (,) и былъ бы знову повторе до суду позванъ (,) теды мѣеть на немъ заплата грошовая сказана быти подлугъ важности того будова(н)я (:)) розсу(ж)даеть. Понева(ж) по свѣдѣтельству Федора, внука Ляхова, оказується доводъ (,) же не о(т) кого и(н)шого zostалы спалены млыны Холодовичивы зъ будинками, ты(л)ко о(т) Матвѣя Матвѣевича (,) Тереха Маѣи-

ме(н)ка ⟨,⟩ и Дениса Ѡхо(н)ченъка ⟨,⟩ жителе(й) погребскихъ ⟨,⟩
теды Судъ во(й)сковы(й) енералны(й) наказалъ ⟨;⟩ абы Матвѣй
Матвѣевичъ повише(й) выраженномъ свѣдѣтельству Федора Ля- 3 зв.
шонъка ⟨,⟩ конечно пану Холодовичови // за спале(н)е его млы-
новъ и будыньковъ заплатилъ девят сотъ золоти(х) добро(й) мо-
неты ⟨.⟩ Терехъ Маѣименко, атаманъ погребский, абы уистилъ
и о(т)далъ за тую (ж) шкоду П̃ ⟨.⟩ Холодовичу триста золоти(х),
и Денисъ Ѡхонъченко за тоє (ж) спалене млыновъ и будинъ-
ковъ ⟨,⟩ абы з своего імѣнїа заплатилъ П̃ Холодовичу золоти(х)
трыста гроше(й) ⟨,⟩ якую сумму П̃ Холодовичъ о(т) поменѣнїи(х)
жителей погребскихъ всю сполна до рукъ своѣ(х) одобравши ⟨,⟩
мѣетъ ихъ квитовати во вси ⟨,⟩ и боль не ту(р)бовати до жа(д)-
ного суду и права по(д) винами не ѡтпустными ⟨,⟩ моцью сего
декрету ⟨;⟩, котори(й) за звѣрхнѣ(й)шою волею самого ясневел-
мо(ж)ного его мл(ст)и гетмана з(ь) по(д)писо(м) рукъ и з притис-
не(н)емъ звыкло(й) печати судово(й) ⟨,⟩ сторонѣ потребууючо(й)
есть выданъ ⟨.⟩ в(ь) Глуховѣ ⟨,⟩ року мца и дня выше(й) выра-
женныхъ ⟨.⟩

Его црского пресвѣтло(г)ло влчтва * Во(й)ска Запо(р) ⟨.⟩
судїя енералны(й) Алеѣѣй Ту(ранский).

Петро Миха(й)ловичъ Була(в)кинъ, писарь Судовъ
во(й)сковы(х) енера(л)ныхъ.

26

1714 р., травня 4, Глухів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55393

Року тысяча се(мъ)сотъ че(т)ве(р)того на(д)ця(т) мця
мая четве(р)того дня

З полѣценя ясневелмо(ж)ного его млти* пна Іоанна Скоро-
па(д)ско(г)ло, его ца(р)ского пресвѣтлого влче(с)тва Войска
Запоро(ж)ского обойхъ сторонѣ Днепра ге(т)мана, пере(д)
Судмъ ца(р)ского првѣтлого* влчтва* Войска Запоро(ж)-
ского енера(л)нимъ ⟨,⟩ точилася справа и заво(д) межи его ми-
лостю пномъ Стефаномъ Бутовичемъ, асауломъ его ца(р)ского
првѣтло(г)ло влчтва * Во(й)ска Запоро(ж)ского енера(л)-
нимъ ⟨,⟩ ска(р)жачою стороною ⟨;⟩ и межи о(т)вѣтующимъ Гри-
е рие(мъ) Дубовикомъ, козакомъ со(т)нѣ Горо(д)ницко(й) ⟨,⟩
о кгру(н)та солоно(в)ские ⟨,⟩ и старосѣлские ⟨,⟩ и о нанесеню
ста(в)шого чре(з) Дубовика его млти * пну асауловѣ енералному
бе(з)честїя ⟨.⟩

Заносилъ свою жалобу его мило(ст) пнѣ асауль енера(л)ны(й),
уска(р)жаючися на Григорїя Дубовика о тоє ⟨,⟩ же мѣючи уже
не о(т) тепери(й)ши(х) време(н) его мило(ст) пнѣ Стефанъ Буто-

вичъ, еще когда асауло(мъ) полкови(мъ) че(р)нѣговскимъ былъ ⟨,⟩ за вѣ(р)не роне(н)нїе зна(т)нїе во(й)сковїе праці ⟨,⟩ на да(н)нїе по мило(с)ти его ца(р)ского священѣйшого влчтва * и по реймента(р)скомъ призрѣнїю села ⟨:⟩ то е(ст) прозиваемїе Солоновка и Старосѣле ⟨,⟩ в(ъ) по(л)ку Че(р)нѣговско(мъ), со(т)нѣ Горо(д)ничко(й) ⟨,⟩ зо всѣми приналежитими в(ъ) положеню тамошни(х) кгру(н)товъ ⟨,⟩ якъ онїе в(ъ) себѣ маю(т) по давнему ограниченю всѣ угодїя ⟨,⟩ в(ъ) котори(х) кгрунта(х) за ля(д)ско(й) де(р)жави нѣяки(й)сь пнѣ Лашъ будучи тимъ мене(н)нимъ селамъ де(р)жавцею ⟨,⟩ осадилъ в(ъ) своемъ кгрунтѣ на селищи пусто(мъ) да(в)немъ слобо(д)ку ⟨,⟩ якая тепе(р) назви(с)комъ соте(н)ны(й) городокъ Горо(д)ня ⟨,⟩

Прето хто в(ъ) тую слобо(д)ку зайшолъ жити ⟨,⟩ давалъ во(л)ный уездъ то(т) Лашъ в(ъ) свою Солоно(в)скую и Старосѣлскую пуцу ⟨,⟩ позволяючи на строенїе хоро(м)ное и на всякїе упо(т)ребленїя якъ свои(мъ) по(д)данїмъ рубати, дере(в)нїю ⟨,⟩ розробляти паха(т)нїе поля ⟨,⟩ прибирати удо(б)нїе мѣстца на сѣножати, // однак з(ъ) опредѣленїемъ таки(мъ), же мѣю(т) оныя слобожане ширитися угодїями в(ъ) кгрунта(х) его дѣдицки(х) ⟨,⟩ в(ъ) острова(х) ⟨,⟩ Чекари(н)ско(мъ) ⟨,⟩ Отинско(мъ) ⟨,⟩ и Горо(д)ничкомъ ⟨,⟩ по(д) Солоно(в)ку и по(д) Жабчичи ⟨,⟩ не чинячи ⟨,⟩ да(в)нѣйши(м) селамъ ути(с)ку и бо(л)шъ на(д) тое (б) себѣ не позволяли (б) заходовъ ⟨,⟩

Теди як за ля(д)ски(х) пновъ обваровано ⟨,⟩ и по(с)тановлено ⟨,⟩ еще кгда о(д)ного пна то(т) кгру(н)тѣ былъ ⟨,⟩ так о(д) само(г) [о] Хмелницкого войни в(ъ) де(р)жавѣ козацко(й) не иначе на то(й) учине(н)но(й) давне(й) границѣ переставало ⟨,⟩ А тепе(р), не вѣдати з(ъ) яки(х) мѣрѣ, житель и козакъ со(т)нѣ Горо(д)ничко(й) Григори(й) Дубовикъ килкокро(т)нимъ "свои(мъ) зуфа(л)ство(мъ) показуючи нѣяки(с) о(т) Лаща, ляха, тн(х) селъ пѣ(р)шого де(р)жавци, листи ⟨,⟩ на осажоване Горо(д)нѣ слобо(д)ки ⟨,⟩ возмуща(ет) тамошнѣхъ жителей початко(мъ) самъ стану(в)ши приводо(мъ) ⟨,⟩ посилае(т) людей свои(х) в(ъ) пуцу Солоно(в)скую и Старосѣ(л)скую рубати на свою дворовую по(т)ребу дере(в)нѣ ⟨,⟩ що и инїе заглядаючися на его, Дубовика, тое (ж) чиня(т) ⟨,⟩ вездя(т) ⟨,⟩ пу(с)тоша(т) пуцу ⟨,⟩ разширяю(т)ся, на ки(л)ка со(т) казако(в) горѣлки куря(т) ⟨,⟩ себе обогащаю(т) ⟨,⟩ а мененны(й) кгрунтѣ вѣ нѣве(ц) оборочаю(т), на о(с)татокъ любо его Дубовика по(с)ла(н)ны(х) люде(й) зостаючи в(ъ) пуци граблено, забираю конѣ ⟨,⟩ и в(ъ) томъ ему что фо(л)кговано ⟨,⟩ конѣ ворочано ⟨,⟩ правомъ непереконано ⟨,⟩.

Того ради онѣ, Дубовикъ, не попере(с)талъ ⟨,⟩ овше(мъ) в пуцу везди(л), наве(т) и иншимъ села(мъ) беручи басари(н)ки ⟨,⟩ многие житель горо(д)ницки(е) позволяли в(ъ) Солоно(в)ско(й) и Старосѣлско(й) пуци рубати дере(в)нїю. До того зми(с)лилъ Григорий Дубовикъ прибравши себѣ товарищей ⟨,⟩ вдалъ рѣчь ⟨,⟩ пре(д) его мл(с)тю пномъ Павломъ Полуботкомъ, полковникомъ его ца(р)ского првѣтло(г) [о] * влчтва * Во(й)ска Запоро(ж)ского

чернѣговскимъ (<,>) бу(д)го на(д) учиненную з(ъ) горо(д)нянами
границю (<,>) его мл. пнѣ асауль енералный по своемъ приуподо-
банюся и хотенію (<,>) позаездилъ кгрунти (<,>).

И по такомъ Дубовикъ з(ъ) товарищи ло(ж)номъ непра(в)ди-
во(м) доношенію (<,>) оди(р)жавши в(ъ) его м(л) * пна полковника че(р)-
нѣговског[о] ли(ст), зъ ти(мъ) листо(мъ) яви(в)ся въ Се(д)невъ (<,>).
И при о(т)данію в(ъ) дому его м(л) (<,>). пна асаула енера(л)ного
листа (<,>) домовлялъ прикро Дубовикъ его мило(с)ти пну асауловѣ
енерално(му) (<,>): «На що (<(:>) мови(т) (<(:>)), пне асауле, пуци го-
ро(д)нички(мъ) намъ, жителемъ, боронишь // рубати и роска- 2
зуешъ своему лѣсничому у вла(с)ныхъ наши(х) горо(д)нички(х)
кгру(н)та(хъ) грабити, конѣ, сокири забирати (<,>) чога тебѣ не
на(д)лежи(т) (<,>) бо ту(т) наши ба(т)ки вѣ(къ) свой зжили, ужива-
ли, нѣхто не боронилъ пуци (<,>) а ти, пне асауле, з(ъ)-за Днепра
гряшо(в)ши (<,>) да ту(т) намъ забороняти хочешъ (<,>)? Где ваша на
то м) боцъ Днепра слу(ж)ба и кгрута¹ зостають (<,>) туда на
свой вла(с)ности ширитися присто(й)но пойти (<,>) а не ту(т) намъ,
стари(н)нимъ жителемъ, утискъ важитися грабити (<,>) розпо-
вати забивати насъ (<,>) же и в сихъ часехъ допустилъ челяди свое(й)
Якова Волика, жителя горо(д)ницкого, который купленную лу-
чину тракто(мъ) чрезъ пуцу везъ (<,>) переняти, ограбити такъ ти-
ранско (<,>) что скоро (<,>) о(т) і об (т)я оныхъ зме(р) (<,>»

Чуючи теде его мило(с)ть пнѣ асауль енера(л)ны(й) о(т) Гри-
горія Дубовика не зносную проти(в) сообы своей укоризну (<,>)
а в(ъ) забо(й)ствѣ нанесенную напа(ст) (<,>) в(ъ) кгрутахъ² со-
лон(в)ски(х), узнавши кривду (<,>) и в(ъ) старосѣ(л)ски(х) не
м(н)шое спус(с)тошене о(т) Дубовика и о(т) горо(д)нички(х) жи-
телей (<,>), просилъ у ясневелмо(ж)ного его мило(с)ти пна ге(т)-
мана стой справе(д)ливости (<,>) жеби пре(д) Судомъ войсковимъ
енералнимъ узнано самую слушно(ст) (<,>) и было би о все(м)
то(мъ) розискано.

Обжалованный Григорій Дубовикъ, козакъ и житель горо(д)-
нички(й), на занесе(н)ную его мило(с)тю пномъ асауломъ войско-
вимъ енерални(мъ) жалобу (<,>) пере(д) Судомъ войкови(мъ) ене-
ралнимъ, очевисто станувши, о(т)вѣтоваль (<,>): «Не за моего,—
мови(т),— вѣку еде кгда о(т)ць мой за де(р)жави пновъ полски(х)
жилъ по(д) пномъ Криштофо(м) Лаше(мъ), де(р)жавцею села Со-
лоновки, з(ъ) иними тамошнѣми стари(н)ними селами, позволи(лъ)
прето то(т) де(р)жавца Лашъ на свои(х) солоно(в)скихъ добрахъ
осадити слобо(д)ку, тепе(р) називаемое мѣстечко Горо(д)ню, и
далъ свое пи(с)мо то(т) Лашъ нѣякому(с) Василю Ляшку по(д)
іменемъ своимъ и по(д) кондиціею такою жеби на тую слободу

¹ Замість кгрунта.

² Замість кгрунтахъ.

затягаль на жите⟨,⟩ заохочоваль, упевняючи три(д)ця(т) лѣтъ волно(с)тю, не борониль в(ъ) бору дѣлати о(т)чину⟨,⟩ в(ъ) острова(х) о(т)веде(н)ы(х) имъ, слобожанамъ⟨,⟩ въ Чекаринско(мъ) и О(р)ти(н)скомъ и Солонувскомъ⟨,⟩ по(д) Жабчици⟨,⟩. // В дуброви за(с) в(ъ) дубю о(т)чину де(р)жати намениль⟨,⟩ а в(ъ) со(т)няхъ, которіе по дубровѣ стоя(т), забороняль з(ъ) таки(мъ) договоромъ⟨,⟩ жебы оны, слсбжане, не позволяли себѣ болше заходовъ в(ъ) пуци на(д) о(т)веде(н)іе Чекари(н)ски(й) и О(р)ти(н)ски(й) два о(с)трови⟨,⟩ что(б) селамъ старимъ не было ути(с)ку, ти(м) бы доволствовали⟨,⟩ и з того нале(ж)ную повнистю три(д)цяти го(д) дачу давали⟨,⟩ и служили по(д)данскую повинно(ст)⟨,⟩ в(ъ) таки(й) теѣтъ⟨,⟩ а не иншое позволите(л)ное о(т) Лаща де(р)жавци пи(с)мо оса(д)шому было данное⟨;⟩ которое пи(с)мо, — мови(т) Дубовикъ, — не знаю якимъ способомъ досталося в(ъ) руки о(т)цеви его⟨,⟩ а по о(т)цевѣ ему, Дубовиковѣ⟨,⟩ и тое-то о(т) Лаща пи(с)мо доде(р)жалъ по сие часи⟨,⟩ а тепе(р) одобрено востало его милостію пномъ полковникомъ че(р)нѣговски(мъ)⟨,⟩ и в(ъ) его, мови(т), панско(и) милости, если есть в(ъ) цѣлости или згублено, того Дубовикъ сказалъ: «Не знаю⟨,⟩ и на(д) тое пи(с)мо болше не имѣю⟨,⟩ и не мѣлемъ и ти(мъ) бывало писмомъ, а не иншимъ хвалюся⟨,⟩».

«А оное Горо(д)нѣ мѣстечку тогдашне(й) слобо(д)цѣ служащее потому же хочъ на шупло(мъ) мѣсцу розказаль пнѣ Лащѣ осадити, о(д)накъ по таки(мъ) границя(мъ), якъ за держави полски(х) пновѣ бывало⟨,⟩ такъ и по Хмелницкого войнѣ не переиначовалося, на тому переставало пре(ж)нему постановленію⟨.⟩ Аще, — мови(т) Дубовикъ, — горо(д)няне вездили по вся часи про(ш)ліе, то в тую надѣю же намъ не боронено⟨,⟩. А тепе(р) понева(ж) его мило(ст) пнѣ Стефанъ Бутовичъ, асауль енералны(й), уже двукро(т)нимъ разомъ чере(з) своего лѣсничого в(ъ) его, Дубовика, конѣ забираль у Старосѣлско(й) вла(с)ной его пуци⟨,⟩ о(т)ню(д) того, — мови(т) Дубовикъ, — зрекаюся перестати не посилати въ Старосѣ(л)скую пуцу рубати дерева, по(д) утраченемъ св(ѣ)й худоби обовязова(л)ся⟨,⟩. А хто, — мови(т), — хоче(т) вездити о(т) сего часу, нехай на свою шкоду заводи(т)ся⟨,⟩» (Упомянати тимъ словомъ должно себе Дубовикъ постановиль).

Его мило(ст) пнѣ Стефанъ Бутовичъ, асауль енералный, пере(д) Судомъ войскови(мъ) енералнимъ договороваль о пуци Солонувско(й), в(ъ) которой ему не мешкая дѣе(т)ся о(т) горо(д)нянѣ спустощенію шкоди⟨,⟩ же хоча й и утрактоваль былъ з ни(ми), городянами, // установу роковую такимъ поведеніемъ⟨,⟩ для обереганя что обще всѣмъ горо(д)комъ Горо(д)нею не тилко самы оны чере(з) утве(р)женную да(в)нюю не нарушенную границу в(ъ) пуцу вездя(т), рубаю(т) и на будовлю себѣ дерево⟨,⟩ доми свой отоплюю(т)⟨,⟩ на казани горѣлку куря(т), дрова везя(т), спо(с)та(т)чають з(ъ) Солон(в)ско(й) пуци⟨,⟩ лечь на(д) тое все заводя(т) себѣ, беручи басаринки, по(с)торо(н)ни(х) селянѣ и задесе(н)ски(х) жителей в(ъ) тую (ж) Солонувскую пуцу про(й)-

маючися мало не до самого села Солопо(в)ки готовити надобного дерева, з(ъ) ты(х) мѣ(р) з(ъ) мѣста дво(х) члв(к)а, о(д)ного з(ъ) козацко(й) руки, другого — о(т) по(с)политихъ (,) а о(т) стороны его милости пна асаула енералного два члв(к)а сторожовъ постановили (,).

И когда то(т) в(ъ) осторо(ж)ности порядокъ знайдова(л)ся (,) спу(с)тошеня в(ъ) пущи збытечного и сторо(н)нимъ людямъ везду не бывало (;). А тепе(р) горо(д)няне для сна(д)нѣйшого своего уходу (,) що пущу свою в нѣве(ц) спу(с)тошили (,) маючи по доста(т)ку таки(х) в(ъ) себе жителей, же нѣчимъ инымъ бавля(т)ся, ти(л)ко горѣлку куря(т) (,) и нѣо(д)коль имъ дровъ спо(с)та(т)ча(т) (,) да с побуд(к)и Григорія Дубовика и иныхъ его единоми(с)лениковъ приложили з(ъ) мило(с)ти пеню (,) якъ бы горо(д)няна(мъ) о(т) его мило(с)ти пна асаула кривда дѣе(т)ся такая, бу(д)то границу имъ сказа(л)ъ и власной ихъ пущи заборонилъ и не допу(с)каетъ имъ нѣкому по пре(ж)нему для потребъ общи(х) мѣти в оную, уходу, з(ъ) тимъ о(т)зовъ чинили до его мило(с)ти пна полковника чернѣговского (,). И справивши по тому своемъ намѣренію в(ъ) его м(л) (:). ли(ст) (,) до его м(л)ти * пна асаула енералного сторожи не дали (,) да и з(ъ) суплѣкою до ясневелмо(ж)ного его милости пна ге(т)мана вдалися (,).

На тое Григори(й) Дубовик(к) о(т)вѣтствовалъ пере(д) Судомъ войскови(мъ) енералнимъ (,): «Правда,— мови(т),— то, что его мило(с)т) пнѣ Стефанъ Бутовичъ пре(д)ложилъ (,) лечь такимъ дѣялося поря(д)ко(мъ). Пнѣ Андрей Стаховичъ, на сей часъ горо(д)ницки(й) сотникъ, установилъ былъ давати сторожу роковую з(ъ) общей поради городови(х) жителей (,) потомъ зазвавши в(ъ) свой дво(р) щозна(т)нѣйшихъ козаковъ и мещанъ горо(д)ницки(х) (,) чинилъ отвѣтъ (,): «Сторожу на(д) пущею по(с)тавленную уняти (,) а если хочете за Солонувскую пущу чинити // з(1) 3 зв. его милостію пномъ асауломъ енера(л)нимъ спо(р) входити (,) в(ъ) позви (,) маєте ехати до его м(л)ти пна полковника чернѣговского (,) и о(д)толя з(ъ) чимъ пове(р)нетесе до мене, со(т)ника, з(ъ)яви(т)ся» (,) що такъ и учинилося (,).

Дубовикъ мови(т): «Не хотѣлъ и огина(л)ся ехати, а мусѣлъ (,). Скоро прибули з(ъ) пи(с)момъ полковничимъ до сотника горо(д)ницкого. Справи(л),— мови(т),— договорѣте его м(л)ти пну асауловъ енералному о свои(х) кри(в)дахъ, що попр(е)жнему въ пущу забороняе(т) для рубаня дерева в(ъ)ездити, а при томъ скажѣте, что челя(д) его, жителя горо(д)ницкого Якова Волика, спо(т)кавши в(ъ) пущи з(ъ) лучиною, купле(н)ною на дорозѣ, ограбили и прибыли (,) же додому скоро прибувъ о(т) ихъ вла(с)ныхъ рукъ побыти(й) уме(р) (,).

Онъ, Григори(й) Дубовикъ, о(т) пна сотника учувши в(ъ) дому, самъ тому не таячися пере(д) Судомъ во(й)скови(мъ) енера(л)-

нимъ призна(л)ся ⟨,⟩: «Чого, — мови(т), — не годилося мнѣ тоє з(ъ) не ужити(х) и завзяти(х) на особу его млти * пна асаула енералного людей ⟨,⟩?» — говориль ⟨,⟩ изъ побудки оныхъ впаль и договориль ущипливо, мовячи ⟨,⟩: «Пне асауле, на ти(х) кгрунта(х) солону(в)ски(х) наши дѣди и ба(т)ки поро(с)ли и вѣкъ свой зжили ⟨,⟩ да ни хто имъ в(ъ) тоє время не борониль ⟨,⟩ и намъ по сѣй часъ не боронено ⟨,⟩ а ты, пне асауле, з(ъ)-за Днєпра при(й)-шовши ⟨,⟩ где служиль о(т)ць твой и мѣваль свои угодія ⟨,⟩ и ты на свой кгрунта та(мъ) бы ишоль боронити ⟨,⟩ а ту(т) бы намъ, стари(н)цомъ, не чиниль ути(с)ку, не борони(л) бы на(мъ) пуши».

Да онъ же, Дубовикъ, не таячися пере(д) Судомъ войскови(мъ) енера(л)нимъ, що домовляль его милости пну асауловъ забойствомъ ⟨,⟩ то(л)ко по(д) совѣстію дши своей на томъ готово(ст) свою поприсягнути положиль ⟨,⟩ что, мовить, не зналь и не вѣдалъ, чи бито на якомъ мѣсцу того члвка, прозиваемо(г) [о] Волика ⟨,⟩ а з(ъ) якої причини умє(р) или живъ онъ ⟨,⟩ не перепитоваль, и звѣщенія нѣ о(т) кого болшъ не мѣль ⟨,⟩ если (б) пнь сотникъ горо(д)ницки(й) в(ъ) дому своемъ не сказаль ⟨,⟩ не домовля(ль) бымъ его млти * пну асауловъ енералному ⟨,⟩ а хочъ и домо(в)ля(л) того ту(т) пере(д) Судомъ во(й)сковимъ енералнимъ и на всякомъ мѣсцу впере(д) говорити и то не говорилъ, мови(т), ревиховаль зрекаюся ⟨,⟩.

4 На томъ прето его мило(ст) пнь асауль енералный не хотѣль переставати ⟨,⟩ да засобна такъ // о безчестій своемъ и о кгру(н)та, в(ъ) котри(х) дѣе(т)ся его мило(с)ти шкода (от) горо(д)ницки(х) жителей ⟨,⟩ и спус(с)тошенє ⟨,⟩ викида(л)ся з тысячи талярєй, кладучи до шкатули войскової на выноватого ⟨,⟩ и жадалъ судового такового респекту ⟨,⟩ что(б) о всемъ томъ инквизито(р) зосланъ былъ ⟨,⟩ и учинєнь бы сове(р)шено по свѣдителя(мъ) о границѣ кгрунту солонувского и старосѣлского розискъ ⟨,⟩ виставляючи памя(т) признатя лю(д)ского ⟨,⟩ котріє іменно то єсть: Опанась Колениця автуни(с)ки(й) ⟨,⟩ Гришко Дмуха староселски(й) и многіє свѣдоми положеню грани(ц), на(д) якіє нѣмало не переходячи его мило(ст) пнь асауль обовязова(л)ся ⟨,⟩ о(т) пере(д) очи хто по(д)бываль з(ъ) товарищи ихъ, имъ постановити и доказати.

Теди Григорій Дубовикъ ⟨,⟩ хочъ удержал(с)я былъ правди говорити ⟨,⟩ потомъ всю, якую замѣрали, зло(ст) на его млти * пна асаула явилъ ⟨,⟩ в(ъ) тоє: «Я, — мови(т) Дубовикъ, — о(т) всѣхъ жителей на тоє пе(р)ше тамъ договорити его млти пну асауловъ енералному ви(с)тавленъ ⟨,⟩ и сюда в(ъ) Глуховъ посланъ ⟨,⟩ вижу самъ и знаю же з(ъ) неправдою ⟨,⟩ и спорити о кгрунтъ не хочу ⟨,⟩».

А кгда на пе(в)нѣйши(й) дово(д) его (ж), Григорія Дубовика, пере(д) Судомъ войсковимъ енера(л)нимъ допрашовано о грани-

ця(х), по котори(х) бы належало его мѣти * пну асауловъ ене-
 ралному кгру(н)товъ солонувскихъ и старосѣлски(х) уживати (,) онъ теде, Григори(й) Дубови(к), в(ъ) допросѣ своемъ доброволне
 бе(з) жа(д)ного примусу о(т)давна зналъ и на его всѣ жителѣ
 горо(д)ницкии сознати фундовалися (,) такъ призналъ: же соло-
 новски(й) кгрунтъ еще за Криштофа Лаща кгда осадилъ слобо(д)-
 ку, тепери(й)ши(й) городокъ Горо(д)ню (,) учинилъ предѣлъ,
 жебы старинному селу Солонувцѣ, где самъ живалъ, утиску и
 препятія не было (,) такимъ поряд(д)комъ (,). Починае(т)ся з Ве(р)-
 бчи Ручки у Татариново болото (,) з(ъ) болота Татаринового на
 поляну Носацицкую (,) з(ъ) поляни Носацицкой въ Товедь-
 рѣчку (,) з(ъ) Товедѣ в(ъ) Кругликъ (,) з(ъ) Круглика на Жура-
 вокъ (,) з(ъ) Журавка у Метлаху (,) з(ъ) Метлахи в(ъ) Кра(с)ніе
 Горки (,) о(т) Кра(с)ны(х) Горокъ по Смячъ-рѣчку (,) на яко(й)
 рецѣ в(ъ) кгрунтѣ солонувско(мъ) млинѣ Войцеховича, сотника
 сѣ(д)невского, построень. О(т) Староселя, за(с) села, // въ кгрунтѣ 1 зв.
 старосѣлскомъ в(ъ) себѣ мае(т) граница знаки (,) то(ж) з(ъ)
 Ве(р)бчи рѣчки починае(т)ся и (й)детъ в(ъ) Солонувское болото (,) з(ъ)
 Солонувского болота (,) у Вудвицкое га(й)ло (,) и логомъ
 Вудвицкимъ в(ъ) Ростопту (,) з(ъ) Ростопти болото(м) по(д) Чер-
 мо(ш)ное, з(ъ) Черемошного не займаючи тоей Лащемъ осажен-
 но(й) слобо(д)ки (,) тепери(й)шого горо(д)ка Горо(д)нѣ (,) че-
 ре(з) Чибрѣжъ-рѣчку полемъ горо(д)ницкимъ на дорожище Го(р)-
 ностаево, з(ъ) Го(р)ностаева просто в(ъ) Смячъ-рѣчку (,) и та(мъ)
 з(ъ) жите(л)мы давнѣми слобожанами (,) а ннѣшними горо(д)-
 нянами, грань утве(р)жде(н)ная ко(н)чится.

По вислуханю теде ска(р)жачой стороны его мѣти * пна Сте-
 фана Бутовича, асаула енералного, и о(т)вѣтующого Григорія
 Дубовика, козака горо(д)ницкого контрове(р)сѣи и по внимател-
 ном слуханю знаковъ грани(ч)ныхъ Судъ его ца(р)ского пресвѣт-
 лого влчтва * Войска Запоро(ж)ского енералного (:) разсуждаеть.
 Понева(ж) Григорій Дубовикъ (,) любо о(т)части и спорилъ зъ
 его милостю паномъ асауломъ енералнимъ, заставляючися о
 кгрунта солонувские (,) и старосѣлские (,) о(д)накъ потомъ самъ
 з(ъ) своей доброй волѣ (,) а нѣ з(ъ) по(д) ущенья, нѣ з(ъ) приму-
 су (,) оказался з(ъ) рѣчю такою (,) же о(нъ) есть о(т) всѣхъ го-
 ро(д)нянъ для виговору и о границѣ в(ъ) кгрунтахъ в зискане
 зосланъ (,) з(ъ) тихъ мѣрѣ, що давнимъ знакомъ грань добре
 свѣдомъ и на его всѣ обще заглядаючися в(ъ) томъ фундовалися (,)

Аже Григори(й) Дубовикъ яви(л)ся з(ъ) тимъ (,) кривду и не-
 право(ст) оставивши в(ъ) сторону, исто(т)ніе знаки границъ якъ
 самая слушно(ст) веде(т), урочища показалъ (,) по которимъ бы
 власне его мѣти владѣти (;) якие вираже(н)ніе границъ межи
 солонувскими, старосѣлскими и горо(д)ницкими кгрунта(ми)
 давніе узнавши з(ъ) признатя Григорія Дубовика за слушніе (,) Судъ во(й)сковы(й) енералный тие всѣ урочища знаки граничніе
 давніе стве(р)жае(т) и дае(т) вла(ст) и моць его мѣти * пну Стефану
 Бутовичу, асауловъ енера(л)ному во всѣми тамъ на(д)лежащими

5 угодія ⟨,⟩ якъ ся оны в(ъ) себѣ мають довгостю, широкостю, заходами уживати, владѣти ему и потомко(мъ) его // его бе(з) жа(д)ного нагабаня кгрутомъ¹ солоновски(мъ) и старосѣлски(мъ), не узнаючи о(т) горо(д)нянь и о(т) околичныхъ сель спустошеня ⟨,⟩ спокойне ⟨,⟩ а если бы о(т) сего часу мѣль хто и важи(л)ся чинити кривду, пустошити з(ъ) жителей горо(д)ницки(х), в(ъ)-ежджаючи на(д) границу утве(р)жденную и чинити шкоду яки(мъ) ко(л)ве(к) по(д)ступни(мъ) способомъ ⟨,⟩ чи то сами горо(д)няне, чили кого заводити на шкоду ⟨,⟩ таковие за доводомъ слушнимъ не тилко на всей своей субстанціи ⟨,⟩ лечь и на здоровю значне понести маю(т) непоблажное каране.

Взаемъ же, его мило(ст) пнѣ асаулъ енералный нѣ те(ж) его солоновскіи и старосѣлскіе жители по(д)даніе в(ъ) кгрунтъ горо(д)ницки(й), в(ъ) острови прозиваеміе Чекарински(й) и О(р)ти(н)ски(й) ⟨,⟩ якъ есть ограничене давнимъ положеніе урочища, на(д) тоє не пови(н)ни чинити шкоды ⟨,⟩ по(д) такою (ж) обовязкою Судъ войскови(й) енера(л)ны(й) варує(т) ⟨.⟩

А за тоє, що легкоми(с)лнимъ своимъ поступкомъ увевшися и послухавши, хто его, Дубовика, по(д)биваль ⟨,⟩ важи(л)ся уразливо к чести его млти * пна асаула енералного доткливо примовляти, всказуєть ⟨,⟩ абы вязане а(р)матное неделѣ ше(ст) те(р)пѣль ⟨,⟩ а по вистю неделѣ шести має(т) онѣ, Дубовикъ, его милости пна асаула енералного перепросити, переблагати ⟨,⟩ и всѣ правніе виклади о(т) мала и до велика пополнити ⟨.⟩

Ту(т) же и тоє докладаємъ, если бы мѣль Дубовикъ еще умеренный сей заводъ ⟨,⟩ або з(ъ) него товарищей побу(д)чики входити в(ъ) правніе тру(д)ности ⟨,⟩ без жа(д)ной милости понесе(т) каране моцю сего декрету, котри(й) за волею ясневелмо(ж)ного его млти * пна гетмана и за разсмотреніе(мъ) слушни(мъ) правнимъ Суду войскового енералного потребуемой сторонѣ з(ъ) подписомъ рукъ из притиснечїемъ печати судовой есть виданъ ⟨,⟩ въ Глуховѣ року мця * и дня вышей вираженны(й).

Его ца(р)ского прѣтлого * влчтва * Войска
Запо(р) ⟨.⟩ енералны(й) судія *Алѣксїй Турянски(й)*.

Мѣсце печати судово(й) ене(р) ⟨.⟩

¹ Замість кгрунтюмъ.

3.2. 'докладъ'

27

1768 р., січня 28, б.м.

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 51388

Суду генералному

Докладъ

Имѣющоесь в ономъ Судѣ генералномъ дѣло (,) ищущого козачества с-подъ владѣнія гпдна* брегадира и полковника гадяцкого Антона Крижановско(г)ло (,) жителя полку Прилуцкого, мѣстечка Красно(г)ло Колядина, Ивана Мигалья (,) минувшого («767») году декабра («21 (д).») рѣшено (,) и приговорено (,) в силѣ указа («723») году априля («16 (д).») состоявшогось. И по обстоятелствамъ дѣла (,) ему, истцу Мигалю, по его дѣду Степану Мигаленку ((:)) кой по компутамъ («695») («701») («715») и («723») годовъ написанъ козакомъ (:)) быть по прежнему козакомъ (,) а ис по(д)данства полковника Крижановского (,) исключить (,). Для чего и о приводѣ его на вѣрность ея императорскому величеству (,) къ присяги и употребленій в козачую службу¹, а к владѣльцу Крижановскому о непривлеканію его ни к какимъ по(д)даническимъ повинностямъ (,) послать указы (,).

О грунтахъ же по рѣшенію значащихся (,) по выраженнимъ в ономъ же рѣшенію обстоятелствамъ (,) велѣно ему, истцу Мигалю, на показанного Крижановског[о] искать в надлежащемъ земскомъ судѣ (,). Обявит же оное рѣшеніе и о исполненію истцу (,) или обоймъ сторонамъ с подписками (,) сего в ономъ не доложено (,). Реченній же истецъ Иванъ Мигаль (,) являсь в Судѣ генералній, просить выполненія по тому рѣшенію (,) и о томъ, что повелено будетъ.

Войскови(й) канцеляристъ *Иванъ Балабановъ*.
1768 году генвара 28 (д).

3.3. 'присяга'

28

1776 р., лютого 17, [Переяслав]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 105, оп. 1, од. зб. 3, арк. 159

Я, Никифоръ, присягаю господу Богу (,) предъ святимъ его Евангеліемъ и честнимъ крестомъ (;) в томъ, что по дѣлу киевскихъ мѣщанъ Юстина Малчевского (,) и Карпа Максимова (,)

¹ Вставка: «в пол[ковую] Прил[уцкую] канцелярію» (на полях).

з жителе(мъ) остаповскимъ Иваномъ Ляшенкомъ и товарищми его Павломъ Михнюкомъ і Алексѣе(мъ) Станкевичемъ с подозрѣваніемъ на нихъ в оумерщвленій киевскихъ жителей Ивана Кропивинского и Григорія Чернобылского (<,>) чего мене в магистратѣ Переясловскомъ спросятъ противъ промеморіи полковой Переясловской канцеляріи состоявшойся по промеморіи суда гродского Миргородского (<,>) имѣю показа(т) в самую сущую правду (<,>). Такъ мнѣ госпо(д) богъ душевно и тѣлесно да поможетъ (<,>). В заключеніе сей моеї присяги цѣлую слова і крестъ спасителя моего. Аминь (<,>)

Писарь магистрата Переяславского *Степанъ Андрѣевский*¹.

29

Б.д., [Миргород]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 106, оп. 1, од. зб. 1

Я (<,>) ныже имянований, присягаю *гѣду* * Богу в Троици Святой славимому (<,>) в(ъ) томъ, что будучи я сисканъ в судъ подкоморский повѣтъ¹ Миргородского по производимимъ в ономъ судѣ дѣла(мъ) сотника миргородского Забѣли, атамана походного миргородского Григорія Короленка и козака миргородского Никити Коваленка (<,>) на обозного полкового миргородского Родзянку за землѣ за Королевою Дубровкою лежачіе и протчое (<,>) в чемъ мене спросят и что знаю и вѣдаю — все по справедливости, нѣчего не (в)таеая показать имѣю (<,>) не смотря на грозби, на дари, на дружбу, ни на свойство.

Так ми, Боже, помози. А буди неправдive, скарай! В заключение чего цѣлую слова и крестъ спасителя моего, аминь ;>².

¹ Нижче приписка: «1776 году февраля 17 (д). у сей присяги били мѣщанинъ переясловскій Никифоръ Вовченко і по(д)писался (<,>) а за неграмотного по его прошенію по(д)канцеляристь Власъ Мойсѣенко руку приложи(л).

К сей присяги вишеписанного мѣщанина приводилъ священникъ *Іванъ Михайловскій*, вѣкарей преображенскій переясловскій(й)».

² Замість *повѣту*.

* Далі приписка: «В сей присяги били козаки села Сорочинець Семень и Гринцо Наконешніе, Леско Шкута и прикажчикъ обозного Родзянка Павло Пашенко и подписались, а вмѣсто ихъ неграмотни(х) по и(х) прошенію козакъ сотнѣ Сорочинской *Пе(т)ро Ростовскій* руку приложилъ.

К сей присяги више писани(х) козаковъ и прикажчика приводилъ іерей *Елисей Кременецкій*».

4. Апеляційна документація

4.1. 'протестъ'

30

1723 р., березня 23, [Глухів]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56959

Протестъ

Суду войсковому енералному

Обявляю їх млтємъ * пномъ ассе(с)сорамъ Суду енера(л)-но(г)[о] (<, >) что пнь Федо(р) Кочубе(й) не тилко бы где на сторонѣ чиниль похва(л)ки, чигаючи на здоровя сна мое(г)[о], але ту(т), стоя у правѣ, явне пре(д) їх мл(с)тнеми (ж) ассе(с)сорами Судовъ енерални(х) не уважаючи, что на правѣ зо мною стойть, ма(р)та 23 сказаль тие слова: «Бивъ я его и еще буду (<, >)!»

Протестуюся теди такимъ его пна Кочубея онимъ похвалкамъ, что говори(л) на судѣ стоячи и зо мною (<, >) и по его словамъ до-дому свое(г)[о] опасуюся (<:) для то(г)[о], что онъ, пнь Кочубей, ту(т) на судѣ обявилъ, же еще буду бити (<:) ехати (<, >) а за дворомъ или в селѣ свое(м) похвалки схоче(т) исполнити (<.)

Прошу, прошу сле(з)не, при(й)няти сей мой протестъ и рато-ва(т) вла(с)тію своею судовою абы чере(з) похвалки пна Кочубея невинне снѣ мой живота не лиши(л)ся (б), или дому моему бѣдно-му кра(й)ное разореніе о(д) его не учинилося (<.), понева(ж) пе-ре(д) Судомъ енера(л)нимъ що говорилъ, тое схоче(т) и исполнити жебы сна мое(г)[о] би(т). Прошу сей протестъ записати у Суду енерално(г)[о] и декретомъ обваровати, жебы впре(д) якъ его пна Кочубея похвалки имѣли би (<:) чого ухава(й) бже (<:) на(д) сномъ моймъ пополнитися. Жеби знову якъ уданіємъ до суду, когда указоватиме(т) потреба, чого себѣ не желаю, свѣдительство-валь декретъ (<.), что его, пна Кочубея, такіе на судѣ явніе были похвалки.

Ірина Федориха, вдова з сномъ Никитою Телитиницкіє.
Ма(р)та 23 (д). року 1723.

1755 р., червня 30, [Гельмязів]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 66436

*В сотенное Гельмязовское правленіє**Протестъ*

Імѣю я во владѣніи моемъ полку Переяславского в сотнѣ Яготинской село Войтовецъ принадлежащими угоднями (<,>) пре(д)кам моймъ за вѣрніе и рачителніе служби наданное і утвержденное, коймъ наслѣдственно владѣю. Войтъ же нѣжинскій Петръ Терनावіотъ невѣдомо почему вдираясь в принадлежащій до того моего села Войтовецъ степъ, тайнимъ о(т) мене о(б)разомъ, самоволніе в томъ моемъ степу положилъ копци і в проти(в)нос(т) пра(в) малоро(с)сійски(х) учинилъ заору, о чемъ то(г)да бывшій того моего села Войтовецъ староста Іванъ Ігнатъевъ прошло(г) [о] 1755 году мая («30») (д). подалъ в сотенную Яготинскую канцелярію (<,>), которой того жъ году іюня («9») (д). в оной сотенной Яготинской ка(н)целярій і полученъ (< ;>).

А ннѣ извѣстился я о(т) писара дому моего Стефана Волчановского, что упомянутій нѣжинскій войтъ Терनावіотъ не престаея такови(х) приключач(т) мнѣ противо пра(в)ни(х) обидъ на томъ моемъ владѣлче(с)комъ степу насѣялъ разного хлѣба да и сего іюня 26 числа наслалъ приказчика своего, прозиваемо(г) [о] Загоревско(г) [о] з косарами до тро(х)сотъ члвкъ коси(т) траву, кой з похвалками рубать людей моих косами учини(т) забойства, нашедши на тотъ мой степъ гвалто(в)но траву косят і приключаютъ мнѣ обиду (<,>) о чемъ всемъ по порядку імѣю (<,>) я на его, войта, гдѣ надлежи(т) іска(т) (< :>).

Того ради в сотенное Гельмязовское пра(в)ление симъ протестуя, прошу сей мой протестъ приня(т), в книгу записа(т) і ннѣ с оногo датъ правн (<,>) випи(с).
1755 году іюня («30»).

4.2. 'ч о л о б и т н а'

1743 р., лютого 3, [Полтава]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 54697

Всепресвѣтлѣйшая державнѣйшая великая государиня-императрица Елисаветъ Петровна, самодержица всероссійская, государиня всемилостивѣйшая!

Бѣтъ челомъ малоросійского Полтавского полку сотнѣ Соко-
ской жите(л) Касіянъ Паламаренко(,) на дворанина Грузинского
гуса(р)ского полку(,) пе(р)вой роты(,) Назара Баратова(,) а в чемъ мое прошеніе, тому слѣдуютъ пункты(,):

1.

Прошлого 1740 году(,) когда по силѣ вашего імператорскаго
величества указовъ(,) роздавано грузинскимъ князямъ и двора-
намъ(,) посполитіе Полтавского полку двори(,) тогда и мене
нижайшого с протчими соколскими жите(л)ми(,) шному Бара-
тову в по(д)данство дано(,) в которого и ннѣ в по(д)данствѣ на-
хожусь(,) и по его приказамъ по(д)даническую до(л)жно(ст) о(т)-
буваю(,);

2.

Сего 743 году минувшого генвара пе(р)ви(х) чисель по приказу
помянуто(г)ло дворанина а в него в дворѣ(,) на сторожѣ былъ
чре(з) день и ночь(,) а на другій де(н) приказаль висла(т) (,) на
сторожу жену свою(,) по якому его Баратова приказу жену свою
а и висла(л) (,) где она будучи(,) в другой хатѣ кушаніа ему го-
товала(,). Шній же Баратовъ прише(д)ши к ней пянъ(,) хотѣлъ
насилно згвалтовать, о(т)ко(л) оная жена моя(,) ви(р)вавшись з
рукъ утекла(,) к соко(л)ской жите(л)цѣ Любцѣ Калюжновнѣ(,).

3.

Того (ж) генвара 29 (д). шній ж дворанинъ Барато(в) (,) при-
слалъ по мене, что(б) к нему ишо(л) на сторожу(,). Когда жъ а
поше(д)ши явился в него(,) то онъ заразы(,) кричачи, вигна(л)
мене с хати(,) сказуя: «Пойти ты з шчей(,) тебе ту(т) не надоб-
но(,) а пришли ко мнѣ жену свою(,)». Почему а поше(д)ши в
домъ(,) когда сталъ висила(т) жену свою к реченному Баратову
на сторожу(,) то она обявляя, что напре(д) сего в бытно(ст) ея
в его Баратова хотѣлъ онъ насилс(т)віе гва(л)товное учинить(,) а
боячись, ити(т) не похотѣла(,).

4.

Послѣ того(,) прислалъ ко мнѣ брата моего ро(д)ного Савку
Паламаренка(,) что(б) жена моя ишла к нему, Баратову(,) то
а боячи(с), что(б) здоровья за тое, что напре(д) не яви(л)ся(,) а
не умалилъ, покинувши все господарство(,) при ма(з)цѣ своей
з женою скрился.//

1 зв.

5.

Ннѣ же и(з)вѣстился а низайшій(,) что бе(з) битности
моей(,) все з дому моего имущество(,) а іменно: коровъ три(,) а
вола едного(,) овецъ двѣ(,) ложни(к) единъ(,) я(р)молукъ(,) а
проса копь деся(т) (,) жита копь деся(т) (,) жита мѣховъ деся(т) (,) а
гречи мѣховъ три(,) а проса два(,) а пшеницѣ единъ(,) а сѣмя два(,)

хустку шо(л)комъ вишитую одну ⟨,⟩ подушокъ двѣ ⟨,⟩ пререченій Баратовъ забралъ ⟨.⟩ и соде(р)жи(т) в себе ⟨:⟩, чре(з) что а пришо(л) в крайное разореніе.

И дабы височайшимъ вашего імператорскаго величества указомъ повелено было сіе мое челобите в По(л)тавской полковой канцеляріи принявъ записа(т) ⟨,⟩ а к реченному дворанину Баратову ⟨,⟩ дабы все означенное забратое мое имущество возврати(т) ⟨,⟩ и впре(д) бы таки(х) вимишленни(х) напа(д)ковъ, яко и жени моей ⟨,⟩ к себѣ не бралъ ⟨,⟩ а долженъ бы ежели какое дѣло касатимется ⟨,⟩ зна(т)ся зо мною ⟨,⟩ з по(л)ковой канцеляріи пре(д)ложи(т).

Всемилоствѣйшая государиня, прошу вашего імператорскаго величества ⟨,⟩ ѡ семъ моемъ челоби(т)и рѣшеніе учинить.

Писана сія челоби(т)на 1743 году февраля 3 дня к поданю на(д)лежи(т) ⟨,⟩ в По(л)тавскую по(л)ковую канцелярію ⟨,⟩ к сей челоби(т)ной соко(л)скій жите(л) *Касіянъ Паламаренко* по(д)писался ⟨,⟩ а вмѣсто его, яко неграмо(т)ного, по его прошенію старосанжаровски(й) козакъ *Яковъ Савичъ* руку приложилъ ¹.

5. Нотаріальна документація

5.1 'копія'

33

1750 р., жовтня 5, [Глухів]

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 53872

Копія

*Высокородному генералному хоружому гдну * Ханенку*

Прежде вашего прибытія по требованію ншему в(ъ) Санктъ-пѣтербургъ о(т) насъ ордеръ бунчуковому товарищу гдну Гудовичу. Вѣдать ему до указу дѣлами ншей Походной канцеляріи. А понеже нинѣ усмотрѣли мы ⟨,⟩ что в той же ншей Походной канцеляріи дѣла умножаются ⟨,⟩ да и вы сюда для тѣхъ же дѣлъ малороссійскихъ о(т) насъ призваны ⟨:⟩.

Того ради чре(з) сіе предлагаемъ вамъ ⟨,⟩ всѣ дѣла входящіе в ншу Походную канцелярію ⟨,⟩ и что по онимъ к(ъ) произвоженію и о(т)правленію надлежитъ ⟨,⟩ разсмотрѣвать обще с(ъ) нимъ, бунчуковимъ товарищемъ господиномъ Гудовичемъ ⟨,⟩ и намъ докладивать обоймъ вамъ ⟨.⟩ И что о(т) насъ на вшы доклады при-

¹ Нижче приписка іншим почерком: «Писаль сіе челоби(т)а Полтавской полковой канцеляріи писецъ Іванъ Слуцки(й)».

казано будетъ (<,>) оное о(т)правлять порядочно и немедленно (<,>)
да о чемъ и самымъ ва(м) о(т) насъ же предложено будетъ писать
в ншу Войсковую генера(л)ную канцелярію в(ъ) Глуховъ (<,>) то
и о томъ вамъ обоймъ же туда писать (<,>) и намъ о всемъ доносить.

В подлинномъ его ясневелможности

со(б)ственною рукою по(д)писано тако:

Вамъ вседоброжелателны(й) гетманъ графъ *К. Разумо(в)ский*.

Писалъ сію *копію* и с подлинны(м) ордеромъ справиль
войсковій (/) канцелярист *Іванъ Городискій*.

Октября 5 дня 1750 года.

Розділ третій

*Канцелярська
документація*

Б. Б. К. А.
У. П. К. К. К.

№ 199.

1877

К. А. У. П. А.

Всехъ имъ до свиданья
и до свиданья
и до свиданья
и до свиданья

1777. 10 24

У складі офіційно-службової актової документації XVIII ст. виділяється цілісний масив пам'яток, тісно пов'язаних зі сферою діяльності канцеляристів різного профілю.

Офіційні акти поруч із приватними документами в особових справах (прототипами сучасних автобіографій, заяв і т. ін.) склалися за визначеною формою і часто за участю представників козацького писарського штату, а також секретарів, возних та інших службових осіб з органів міського управління і шляхетських судів.

У розгляданому колі джерел належить чимало дослідити на терені історичної стилістики: у композиції документа насамперед важливо з'ясувати співвідношення та еволюцію складових його частин упродовж століть. Серед типових і специфічних ознак формуляра заслуговує на увагу аналіз стабільних і змінних, власних і запозичених чи новостворених у процесі інтеграції елементів.

Жанрова атрибуція поліфункціональних різновидів документів (типу *донесення, лист, опис*) передбачає врахування змістового спрямування акта і тих диференційних ознак, які пов'язані з поступовим удосконаленням мовно-виразових засобів, з проблемою наступності у розвитку ділового стилю, культурою діловодства певної доби. При ретроспективному ознайомленні з актом важливо виявити перспективні елементи у структурі при зміні формуляра, не оминаючи і такі компоненти реквізиту, як позначка про узгодження, гриф, печатка тощо. Завдання наступних студій полягає в монографічному вивченні певного жанрового різновиду документа у повному обсязі його протографів і типів.

Загальна канцелярська документація XVIII ст. може бути поділена на персонально-ділову, довідково-інвентарну та реєстраційну. Вивчення оригінальних матеріалів фондів дає підстави твердити, що незважаючи на нерівномірність у становленні форми окремих розрядів документів, уже в середині XVIII ст. заповнюються основні клітини в усіх зазначених вище функціонально-стильових підгрупах. 70-ті роки XVIII ст. ознаменувалися подальшим розвитком формуляра за рахунок усунення оповідних елементів, виникнення самостійних додатків, які поступово відособлювалися від загального тексту.

У складі персонально-ділової документації виявлено супровідні листи, описи документів, заяви про прийом на службу (роботу) і своєрідні автобіографії. **С у п р о в і д н и й л и с т** («листъ», «доношеніє») як

службовий документ містив у початковій мовній формулі офіційне звернення автора до адресата із зазначенням титула й чину без будь-яких суб'єктивних моментів (пор., напр., заміну формули «*мнѣ ве(л)це ласкавий добродѣю*» на «*нам ве(л)це ласкавий добродѣю*»), а в основній частині — короткий виклад одержаного запиту та констатацію про вчинені дії (пересилку зазначених документів, слідство та ін.) і завершувався розгорнутим підписом із субординаційною прикладкою «*Ве(л)можности вшой ншому ласкавому добродѣви поволние слуги Иванъ Ши(б)кевич, сотникъ новомѣлинский*» (док. № 1, арк. 1).

Складання спису персональної справи завжди було прерогативою канцеляристів. Описи велися як на судові справи (частіше кримінальні), так і цивільно-службові (у зв'язку з просуванням у чині, обранням на посаду в «правление», «колегию» і т. п.). Завдяки доданим до справ спискам не могли згубитися у віках перелічена й оправлена при них документація. Описи склалися у зв'язку з представленням канцеляристом чи судовим писарем справи членам правління та суду перед її заслуховуванням, а також з метою передачі її до іншої інстанції для остаточного рішення. Спостереження свідчать, що у процесі еволюції формуляра медіальна (середня) інтерпункція тексту поступово зміщується до самостійної вертикальної графі (графа ліворуч, яку перетинає горизонтальна графа зі словом «звания»). Щодо мови, то важливою з погляду перспективи є заміна позначки «число дѣла» у вертикальній графі номером (№), що вказував на порядок розташування документів у справі. Взагалі ж рамка в заголовку — стандартна, типова для відомостей, інвентарних описів та протоколів XVIII ст. У переліку документів зазначається автентичність найважливіших справ, номер, дата, кількість аркушів, розмір паперу. Опис завершується розгорнутим підписом укладача (канцеляриста, писаря). Можна констатувати, що уже в першій половині XVIII ст. описи документів подібні до сучасних і становлення їх типової форми не викликає сумніву.

Складнішим видається питання про час відособлення у самостійний жанр такого різновиду документа, як заява про прийняття на службу (роботу). Зауважимо, що в цей період будь-яка заява іменувалася «*доношеніє*». Перші зразки заяв про прийняття на службу трапляються в 70-ті роки XVIII ст., отже, припадають на час поновлення на Україні земських і підкоморських судів. Чи практикувалися вони раніше і зокрема, в інших сферах? Сказати важко. Оскільки прохання про прийняття на службу в канцелярію фактично було не чим іншим, як клопотанням, ходотайством, заява часто означувалася словосполученням «*покорное доношеніє*». Щодо стислості, то цей документ наближався до тодішнього «рапорта». На відміну від звичайних донесень, заява містила частіше дві клаузули в основній частині. Формули початкової клаузули у викладі передають відомості про попередню роботу (місце служби, вид роботи, ставлення до обов'язків і т. ін.): «*Пред симъ находился я нижайший при сотенной Батуринской канцелярий в писменнихъ дѣль; исправляя оные порядочно чрезъ нѣсколко годъ...*» (док. № 4, арк. 1). Формули заключної клаузули містять бажання автора працювати у певній канцелярії, його клопотання про прийняття на відповідну службу: «*А желаю быть в судѣ земскомъ повѣту Батуринского (;).* Того ради оного суда зем-

ского повѣту Батуринского покорно прошу о принятий мене к дѣламъ письменнымъ учинить милостивое шпредѣление».

Трапляються заяви і без вихідної початкової клаузули (док. № 5, арк. 1) І все-таки ця клаузула була, мабуть, не тільки адковою, адже у другій половині XVIII ст. при прийомі на адміністративну і канцелярську службу або ж підвищенні в чині необхідною була характеристика («атестат») з попереднього місця служби, в якій докладніше, ніж у заяві автора, йшлося про попередню роботу зацікавленої особи.

Для одержання характеристики потрібна була заява того, хто звільнявся з служби. Формули початкового й заключного протоколів у ній стандартні: адресат, заголовок (угорі) розгорнутий підпис адресанта із зазначенням соціального стану, чину, місця проживання чи служби (внизу, справа), дати (рік, число, місяць — там же, зліва). Нижче на заяві (після інтервалу) знаходимо текст резолюції («опредѣленіє») про задоволення прохання, тобто прийняття пред'явника її на службу: «(«1765») году мая («6») (д). записавъ о(т)дать в повѣте, а показаного просителя Гриценка к писменимъ дѣламъ принять по надобности к онымъ» (док. № 5, арк. 1).

В особовій справі колодників знаходимо на початку XVIII ст. «с к а з к а» — своєрідну біографію, записану канцеляристом чи судовим писарем під час слідства. У середині XVIII ст. «сказка» у вигляді послужного списку додавалася за підписом автора до документів при просуванні в якому-небудь чині чи одержанні якоїсь винагороди за добру службу (напр., маєтка, іменної пенсії). «Сказки» такого типу лягали в основу атестата — службової характеристики. Якщо в «сказках» колодників головним чином в'ясовується соціальне походження затриманої особи, місце народження, зміни місця проживання і роботи до арешту, то послужні списки містять дані про навчання і службу до моменту складання їх автором. Відомості про територіальне переміщення, виїзд за кордон зазначаються в атрибутивних прикладках. Виклад ведеться звичайно у формі 1-ї чи 3-ї особи з виділенням чітких хронологічних періодів у діяльності автора, а також із зазначенням найважливіших подій. Саме тому «сказки» є важливим джерелом для вивчення соціальної психології, взагалі для відтворення цілісної картини про участь різних суспільних верств у походах, повстаннях, відношення до проблеми війни і миру, розвитку вітчизняної культури й освіти. Як прототип сучасних біографій, «сказка» вже на початку 50-х років XVIII ст. вилася у самостійний жанр актової документації. Специалізація слова «сказка» саме у цьому зв'язі спричинилася до заміни його назвами «повѣстъ» та «свидѣтельство» (коли мовилося про такі документи, як свідчення, свідцтво на судовому процесі).

Шар довідково-інвентарної документації окреслюється такими жанрами і різними видами актів, як «протоколь», «выписка», (інвентарний) «опись». Протокольний жанр в історичному плані ще не досліджено, неясним залишається й питання про його межі та критерії відбору з корпусу актових книг прототипів сучасних протоколів. Слово «п р о т о к о л ь» (гр. протоколлов, прωτος — «перший» та κολλω — «приклеюю»: так називався приклеєний до звитку манускрипту аркуш, в якому помічені дата й підпис писаря чи власника паперу) на початку XVIII ст. уживається на означення будь-якої актових книги, в тому числі й реєстрів,

а також різних записних книг і навіть приватних щоденників. І все-таки факт закріплення назви «протоколь» за самостійним жанровим різновидом актів, які склалися у стінах адміністративно-військових, судових та різних економічно-господарських канцеляріях XVIII ст., — не викликає сумніву.

Показовим видається формуляр протоколів полкових канцелярій, писаних у середині XVIII ст. Характерною стильовою ознакою адміністративного протоколу був чіткий поділ основної частини на констатуючу і резолюційну за допомогою відповідних формул-кліше, виділених на письмі виразним шрифтом: *слушано — опредѣлено* (дещо пізніше: *слушали — опредѣлили*, *слушали — приговорили*; *слушали — приказали*). Те ж саме можна спостерігати, переглядаючи й судові протоколи: останні, як правило, містили детальний запис ходу засідання суду. З документальною точністю тут викладено кожен виступ, писемні свідчення, пояснення спірних сторін, а в резолюційній частині наведено дослівні посилання на відповідні статті діючих правових кодексів. Формула «*опредѣлено*» тут, звичайно, заміщається юридичною — «*приговорили*» (від «*приговоръ*») чи «*приказали*» (в 70-ті роки, не без впливу протоколу ого стилю Малоросійської колегії). Отже, за змістом та структурними ознаками судові протоколи у своїй частині збігаються з декретами. Проте такі стилістичні ознаки у формулярі, як номер із цифровою позначкою (зліва у вертикальній графі), коротке позначення справи у верхній горизонтальній графі за допомогою формули «*по дѣлу...*» (своєрідна «шапка») дають підстави зараховувати ці папери до протокольних актів. Слід підкреслити, що наведені нами диференційні ознаки у ранніх адміністративних протоколах часом відсутні, однак у виписках із протоколів центральних канцелярій (зокрема, Малоросійської колегії) така важлива деталь, як вказівка на порядковий номер, зберігається послідовно. З посиленням стандартизації рукописних документів у 60—70-ті роки XVIII ст., викликаной спрощенням їх за рахунок усунення зайвої інформації, отже, й скороченням самого тексту, у формулярі протоколів поступово закріплюються основні структурні компоненти і визначальні формули.

Група документів, відомих під назвою «*в ы п и с к а*» (арх. «*выпись*», «*выписъ*», «*экстрактъ*»), не однорідна. У ній можна виділити три основні різновиди: актові документи (власне, урядові копії), виписка з протоколу та витяги із текстів документів (оригіналів). Як відомо, у давньоруський період вихідний термін «*выпись*» означав оригінальний акт («*грамоту*», «*память*», «*запись*»). Згодом (у XVII—XVIII ст.) так іменуються копії актів, занесених в офіційні книги (магістратські, ратушні, полкові та ін.). Йдеться передусім про акти купівлі-продажу, що затверджувалися у присутності властей і дослівно заносилися в актові книги з видачею відповідної копії.

Актування документів (у тому числі й офіційних листів, указів тощо) приватною особою надавало їм юридичної сили, забезпечувало надійними аргументами на випадок пред'явлення граптового позову до суду. Тому виписки у XVIII ст. прирівнювалися до оригіналів. Серед обов'язкових нотаріальних елементів у формулярі даного роду копій слід відзначити наявність початкового протоколу, який включає назву документа («*выпись*» — у середині XVIII ст. замінюється похідними «*выписка*»), дату і формулу мотивувальної частини, де міститься прохання адресанта ак-

тувати документ з видачею йому копії. У заключному протоколі, крім загальних вказівок на наявність печатки («*мѣсто печати*», «*мѣсто печати ратушной*» і т. ін.) та розгорнутих підписів офіційних осіб, знаходимо помітки про звірку з оригіналом, здійснену уповноваженою особою: «*С подлѣннымъ свидѣтельствомъ значковий товаришъ Иванъ Ідершенъ*» (док. № 9, арк. 1 зв.); «*З по(д)лѣн(н)ою выпискою сводилъ повѣре(н)ни(й) пана Андрея Миклашевского Кондра(т) Мѣрановичъ*» (док. № 12, арк. 2).

Виписки з протоколів (на постанову, указ, одержане донесення, позов та ін.) у своїй класичній формі усталилися в середині 70-х років XVIII ст. на основі протоколів Генеральної військової та полкових канцелярій початку століття. Якщо виписки з актових книг міського управління досить традиційні і майже не відрізняються за формуляром від декрета чи іншого акта, постанови (це по суті копії справи), то виписки із протоколів органів центрального управління відзначаються лаконічністю. Їх формуляр базується на однотипних із протоколів кліше-формулах («*слухали — приказали*»), але вони позбавлені будь-яких мовних прикладок у вступній (мотивувальній) частині. Зліва перед початковою формулою арабська цифра позначала порядковий номер розгляданої справи.

У зв'язку з тим, що протокольні книги XVIII ст. називалися часто журналами (раніше це справді були щоденні журнали), замість сучасної назви «*виписка з протоколу*» уживалося словосполучення «*выписка из журнала*». Виписка завершується опосередкованим зауваженням щодо автентичності підписів офіційних осіб, які приймали [ухвалу у чий-небудь справі («*Подленой подписали Семен Кочубей, Василей Туманский*» — док. № 15; «*На подлѣно(м) тако: Семен Кочубей, Василей Туманский, Семень Неплюевъ, Яковъ Козелский*» — док. № 16).

Третій різновид виписок, що використовувалися як додатки до рапортів і розпорядчих документів, представлені копіями частин тексту того чи іншого документа. Даний витяг з тексту за традицією іменується «*екстрактъ*» (від лат. *extractum* — витягнуть, вийняте) або теж «*выписка*» (з XVIII ст.). Витяги містили статистичні дані, взагалі кількісні показники, перенесені з планів (розкладок) різних економічних відомостей, ревізій тощо. Очевидно, через те вони мають спільну (дуже подібну) заголовну рамку і відрізняються від відомостей як назвою, так і фрагментарністю викладу. Одна з виписок, що публікується, складена в полковій канцелярії на ім'я козака сотні, підтверджує його соціально-політичне становище на основі минулої ревізії (док. № 18). Розглядааний різновид («*выписъ*») виразно відрізняється від інших, формуляр його нагадує собою виписку з протоколу, проте за змістом, спрямуванням та викладом він видозмінюється у прототип майбутньої довідки.

Самостійну групу у складі довідково-інвентарної документації становлять описи рухомого і нерухомого майна тієї чи іншої особи у зв'язку з її смертю, продажем господарства власника з молотка і т. ін. Прості перелікові описи мають над основною текстовою частиною звичайну заголовну рамку, в якій наявна внутрішня предметно-тематична рубрикація. Завершується опис підписом офіційної особи (отамана чи іншої уповноваженої особи). Оцінні описи ускладнені статистичними даними та підрахунками, отже, за формуляром нагадують певні різновиди відомостей.

Оснoву загальної канцелярської документації утворюють звичайно книги для запису вхідних та вихідних паперів — «реєстри» чи «реєстри» (пол. rejestr, від лат. registrum — список, перелік < лат. registrum — внесене, вписане). Формуляр цих документів істотно не відрізняються від сучасних облікових книг-реєстрів.

Насичення інформацією канцелярської документації залежить не лише від жанру акта, а й від суспільного впливу на ті чи інші події. Вивчення типових різновидів актів дає можливість з'ясувати функції управлінських ланок, висвітлити історію діловодства у центрі й на місцях, правові джерела та судову практику, побут низів і старшину тощо. Описи, наявні в особових справах, допомагають вивчити нomenclaturу, формуляр, термінологію зібраних документів. Системне дослідження службових заяв, зокрема поданих від канцеляристів, допомагає через призму індивідуального досвіду зрозуміти умови становлення різних шкільних писем на Україні, вплив визначальних стилів на загальний розвиток ділової мови.

У виписках відображені такі дії, як взяття підписки при врученні указу та його обнародуванні («...і войть слободы Еленки с това ищи в слушаньи и въ исполненій того указа по(д)писались» — док. № 12, арк. 1), тимчасове накладання арешту на майно, землю у зв'язку з несплатою боргу кредиторів, юридичне визнання традиційних «рубешей» (особливих зарубок на деревах) при розмежуванні володінь, лісових ділянок тощо).

Чимало виписок знайомлять нас з елементами звичаєвого права при проведенні слідства: здійснення, зокрема, перед арештом «труса всею громадою», «прилюдне», можливої опіки громади або ж присуду її винного на довічне вигнання за межі села, хутора та ін. у зв'язку з аморальною розпустою та іншими проступками («дается на волю громады лескопозкой, если буде(т) возможно или нѣтъ жити оному... въ Лесконога(х)» — док. № 7, арк. 2 зв.).

«Краткій екстрактъ 1756 г.» містить важливі для сучасника дані про місце і час (дні) проведення ярмарків та базарів у десяти лівобережних полках. Врахування традицій у цьому питанні, безумовно, має значення і для сучасної практики (док. № 19).

На особливу увагу читача заслуговують протоколи та надвірні описи. Важливим видається факт, що слідчі матеріали заносилися до книг земських судів лише після прийняття ухвали на засіданні суду (док. № 28). Для вивчення історії діловодства на місцях не менш цікавим є свідчення про практику використання полкових писарів замість сотених, але після узгодження з відповідною (вищою) інстанцією, оскільки «в(ь) переписки имѣющихся тамо дѣлъ може(т) воспослѣдова(т) остановка» (док. № 22, арк. 1 зв.).

Цінним джерелом дослідження права й побуту населення Гетьманщини є «Протоколи Полтавського суду 1747—1757 рр.» (док. № 25—27). У кримінальних справах зафіксовано факти про пільги, що надавалися підсудним жінкам — вагітним та породіллям, публічне покарання убивць, яких прив'язували воловодом до труни при проводах жертви в останню путь. Непроста родинна драма, пов'язана з необачним чи свідомим убивством дружиною власного чоловіка, який піддався всевладній силі «зеленого змія», описана настільки пластично, що протокол-звину-

вачення виливається у повість про трагічну долю козака. Для вивчення побуту велике значення, на нашу думку, мають інвентарні описи господарства, що склалися при посмертному арешті двора. Наприклад, в

«Описании оставшейся по умершей гпжи полковниково(й) Переяславско(й) Параскевiй Василенни Сулимино(й)... всякой... наличности» (дск. № 32) перед читачем постає полковничий двір з будинком, кімнати якого заставлені посудом, різноманітними предметами побуту і живністю, як це було за життя господаря. Такі відомості мають неперехідне значення для історії культури східних слов'ян, вивчення лексики української мови. В одній з кімнат багатокімнатного будинку серед символічних прикрас та картин засвідчені, зокрема, у прихожій, крім образів, «кувшть папѣрній о побѣдѣ Шве(д)ской» (тобто на честь перемоги під Полтавою в 1709 р. — В. Г.), «ка(р)тина Хмелницког[о]», «ка(р)тина запорожца на стѣнѣ» (арк. № 1), а «в пятой средней комнатѣ» «шафа з двойнима за стекломъ двѣрцами по(д) печатю и замкомъ. В ней фрусталю: графѣновъ болши(х) десять, графѣновъ малих двадцять пя(т)» (арк. 2). Вражає сучасника велика кількість ікон (лише в одній «шестой комнатѣ» їх нараховується 15). Очевидно, у старшинських домах це була ознака багатства і соціальної впливовості, адже не хто інший, як старшина часто виступала фундатором церковів, для яких замовляла коштовні образи.

Крім надвірного птаства, у полковничих садибах ви́чували й декоративних птахів, на що є свідчення, почерпнуті з того ж опису: «Павѣ старихъ двѣ, молодихъ павѣ тры, лебедѣвъ старихъ два» (арк. 7).

Щодо мови, то канцелярська документація видається строкатою. Найлаконічніші з них — заяви, виписки з протоколів центральних установ — формальні настільки, що суцільний їх текст ніби побудований на основі лише незграбних штампів-кліше. Документи з довгою оповідною частиною (виписки та протоколи полкових канцелярій, ратуш і т. ін.) написані зрозумілою для сучасного читача мовою. Точний виклад фактів, опис подій, зазначення окремих деталей, наведених звинуваченими та свідками при розслідуванні кримінальної справи, спричинилося до використання живої народної мови, що особливо помітно у протоколах Полтавського полкського суду. Іноді доводиться говорити не просто про окремі елементи (лексичні, фонетичні, фразеологічні), а в цілому — про словосполучення на рівні речення, які становлять органічну єдність у складному тексті. Пор. приклади: *до серця снѣгъ клала, в жартахъ, чи не одужаетъ; дихал легше, толко ничего не говорил; лежалъ в сѣняхъ зъ годину; вбѣгъ въ дворъ, зъ списомъ кынувся на ни(х)* (док. № 25 арк. 3—4); *двое дѣтей близнят родила, каганця свѣтитъ, нѣкому въ окно зъ хати свѣтла не подавала* (док. № 26, арк. 2—3); *попаялъ чрезъ хатній порогъ, выпхнул и(з) сѣней); а походивши надворѣ и знову в хату стогнуци увоишол* (док. № 27, арк. 3). Народні слова в українській огласовці *боже-вѣлній, потѣмъ, Христини волѣкъ за собою, тягъ* (док. № 25, арк. 2—3 зв.); *зѣвши, жителка, домовина, не сварливо* (док. № 27, арк. 2—2 зв.); *пѣдситокъ одын* (док. № 32, арк. 10); фразеологія («*Шии втнути, врагъ би его матер убивъ, богъ тебѣ на помощь, иди себѣ, влѣзъ же в чужую солому да и шелести(т)*» — док. № 25, арк. 3 зв.— 4 зв.) — все це надає колоритності найбільш збідненим, здавалося б, у мовно-експресивних засобах протокольним документам. До протоколів та описів про-

никає діалектне мовлення (влягома «час, коли лягають спати» — док. № 25, арк. 3; *стулець, ряма* — док. № 32, арк. 1 зв., 3 зв.; *ковбикъ* — док. № 21, арк. 2; *гурокъ* — карватка «кухоль», *оскардъ* «вид кирки», *драхлий* «зношений, поламаний» — док. № 32, арк. 1 зв., 4, 9 зв., 11; *рубанецъ* при літ. *полъно, полънце* — док. № 25, арк. 2 і т. д.).

Описи — цінне джерело для вивчення термінолексики у виробничо-побутовій сфері: *сортъ сошниковъ два, сверделъ одинъ, долото одно* (док. № 31, арк. 1; 3 зв.); *угластое крѣсло — столецъ складаний, нутряній замокъ в дверяхъ, пукалов безхвости(х) простого шкла два, чарокъ з ушками и безъ ушокъ одина(д)ця(т), сапъ желѣзнихъ зъ довгими держаками сѣмъ, лопатъ желѣзнихъ двѣ, заступовъ два, стругъ і коса одна, теслиця одна, кривень, лопатень еденъ, что дѣлають колеса, витушокъ десятъ, мука петліована, ломъ «бита цегла»* (док. № 32, арк. 1 зв. — 2 зв., 5, 8—9).

Акцентуючи увагу на народній мові, не можна ігнорувати і значення книжної лексики для розвитку літературної мови нового часу. Йдеться про вироблену у канцеляріях адміністративну лексику і термінологію, яка виявилася необхідною у процесі економного, стислого висловлення думки. Пор. приклади: *листъ закритий* (док. № 11, арк. 2); *приналежній сторонѣ потребуючої* (док. № 9, арк. 1 зв); *обов'язок* (док. № 10, арк. 1), *претенсія* (док. № 11, арк. 1), *помѣта* (док. № 12, арк. 1 зв.) *персональне* (док. 7, арк. 1) замість архаїчного *персоналѣтеръ* (XVI—XVII ст.); *рекомендуєтъ* (док. № 15, арк. 1); *не подкомандній, резолюцію* (док. № 23, арк. 1 зв.); *по формѣ* (док. № 38, арк. 126 — див. розділ I). Для вивчення подібного лексичного шару однаковою мірою корисними видаються документи, написані як живою народною мовою, так і переважно канцелярським стилем.

1. Персонально-ділова документація

1.1 супровідний лист (листъ, доношеніє)

1

1710 р., травня 1, [Глухів]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 53637

*Ве(л)мо(ж)ний мѣць * пне по(д)ска(р)бий генѣра(л)ний малоросийский намъ ве(л)це ласкавий добродѣю!*

Сего іюля 9 получилъ я ѿ(т) ве(л)можности вшой лис(т), чрезъ которий изволите требова(т) да бимъ приказавши на ратушу Новомлинскомъ з(ъ) книгъ мѣскихъ виписа(т) екстрактномъ крѣпости на степь Курѣнский(;) и закрепя руками, присла(т) при листъ ншомъ же до ве(л)мо(ж)ности вшой(;).

Для того же по указу ясневел(л)мо(ж)ного добродѣя его млти пна ге(т)мана и кавалера, а по чолобитя велмо(ж)ности вшой

опредѣле(н)но теперь для розиску на то(т) степь з бунчукового товариства пна Раковича да пна Себастьяновича (,) а в прису(д)ствий к нимъ з Мѣнѣсте(р)ской канцелярий пору(т)чика, прозиваемого Глотова (,) по которому ве(л)мо(ж)ности вшой листовному требованію (,) виписавши крѣпо(ст) з(ъ) книгъ мѣскихъ ново(мъ)линскихъ ѡ(т) Пагаскевий Захариевни Жураковской з(ъ) синомъ ея Афанасиемъ Жураковскимъ же на про(т)чие грунти и на степь Курѣнскій ве(л)мо(ж)ности вшой да(н)ной при се(м) же листѣ ншомъ за по(д)писомъ рукъ ншихъ сообщаемъ и при семъ все(г)дашней добродѣйской ласце себе о(т)даючи зостаемъ (.)

Ве(л)можности вшой ншому ласкавому добродѣви поволние слуги *Иванъ Шибкевичъ*, сотникъ новомѣлинскій.

// Виписка з книгъ мѣскихъ ратуша Новомлинского

I зв.

Мѣцъ * пне сотнику ново(м)лински(й), пне атамане городовий и пне войте тамошний зо всѣмъ урядомъ, мой ве(л)це ласкавие приятель (.)!

Извѣстно вшимъ млсте(м) чиню, ижъ мѣючи в(ъ) селѣ Шабалиновѣ везду города вашего в(ъ) мае(т)ности его млти пна Андрея Ма(р)ковича, сотника глуховского, дво(р) зо всѣмъ дворовимъ строеніемъ (,) з(ъ) ви(н)ницею (,) солодовнею (,) ѡвиною (,) и ѡгородами (,) другий дво(р) — шинковний дво(р) з будинкомъ (,) поле пахатнее и цѣлини (,) сѣножати (,) лѣси (,) гай, такъже и ѡзера якие е(ст) (,) и що ко(л)векъ било преречо(н)ного родича моего Захария Ши(б)кевича в(ъ) грунтахъ, на которіе имѣю купчие записи; тако(ж) в селѣ Куренѣ дворъ с полями паха(т)ни-ми и цѣлинами и з степомъ.

Яко всѣ грунти шабалиновскіе и курѣнскіе з(ъ) доброй моей волѣ, а нѣ з жадного примусу продала(м) его млти пну Андрею Ма(р)ковичу, сотникови глуховскому, за готовую су(м)му монети добро(н) зо(л). пя(т)сотъ (:), якие гроши ѡтбравши руками мойми, самую себе и сна моего Афанасия ѡ(т)даляю, родичовъ мойхъ близкихъ и да(л)скихъ, и нѣхто инши(й) в тие ѡ(т) мене гру(н)ти интересоватися и жа(д)него уступу мѣти не пови(н)но вѣчисте права своего зрекаюся (,). А его млти пну сотниковъ глуховскому, пней его и потомъко(м) во(л)но буде(т) тими всѣми ѡ(т) мене прода(н)ними грунтами пожи(т)куючи диспоновати те(п)е(р) и в потомъніе часи (,) прошу млтей вшихъ з уряду своего видати на тие мой ѡ(т)цевскіе прода(н)ніе грунта в(ъ) Шабалиновѣ и в Куренѣ зостаючіе, врядовий записъ его млти пну сотниковъ глуховскому (,) или кого его млть ѡ(т) себе прислати // ізволи(т) противку моего листа и купчихъ стари(н)нихъ, якіе 2 при се(м) же моемъ посылаю листѣ (,) и повторе ѡ тоє вшихъ

млтеѣ просячи, застаю назавше (.) Зѣ Глухова мая 1 (.) року
1710 (:)

Вшимъ млтемъ всего добра зичливая прияте(л)ка
Параскевѣя Захарѣевна Ивановая Жураковская,
Афанаси(ѣ) Жураковски(ѣ),
Иванъ Шибкевичъ, сотникъ ново(м)линскій,
Леонти(ѣ) Мѣтелски(ѣ), атаманъ городови(ѣ),
Алексѣй Филиповъ, воитъ новомли(н)скій,
зѣ бурмистромъ Иваномъ Антоновомъ.
За писара правящи(ѣ) Никола(ѣ) Тупицки(ѣ).

1.2 'опись [дѣла]'

2

1749 р., червня 17, [Нові Санжари]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 51361

Опись произведенного в сотеной Новосанжаровской канцеля-
ріѣ взятого за безпашпортній ходѣ Ониска Ѡвчаренка дѣла 1749
году юня 17 д (.) чиненная

Число дѣла	Званія
1.	Допро(с) оного Ѡниска Ѡвчаренка на цѣломъ листѣ
2.	Ѡпредѣленіе ѡ взятій с показанихъ нимъ, Ониско(м), свойстве(н)ны(х) сказокъ на по(л)чтвертцѣ
3.	Сказка матки его, новоса(н)жаро(в)ской жите(л)ки Маріи Игнатихи, Ѡвча(р)ки, на чвертцѣ
4.	Сказка крестной его матки Хи(мъ)ки Голички той же чвертки на ѡстатной части
5.	Сказка дядковъ его жѣ Ониска новоса(н)жаровски(х) съ жителей Диниса, Ивана и Семена Ѡвчаренков на чвертцѣ
6.	Ѡпредѣленіе о допросѣ свѣдителей и о изслѣдованій по- казани(х) ни(м), Ониско(м), примѣтъ на полчвертцѣ
7.	Допроси свѣдителей Юска, Янченка, Петра, Ѡвчара, Лукъяна, Лебеденка и Кондрата Чумака на чвертцѣ
8.	Сказка ѡ показанію ни(м), Онискомъ, полеви(х) при- мѣтъ данная ѡ(т) новосанжаровски(х) жителей Петра Чумака, Демяна Литвина, Лаврѣна Ѡмелченка҃я Івана Бездѣлненка на по(л)чтвертцѣ
9.	Доношеніе свойствени(х) его, Ониска, об ѡ(т)писки его с-по(д) караулу, писанное на чвертцѣ
10.	Вопросніе пункти и о(т)вѣти его (ж), Они(с)ка, противъ указа состоявшогося об немъ с полкового полтавского суда, писанние на чвертцѣ

Сотенній новосанжаровскій писарь Данило Афанасіевъ.

1781 р., травня 19, [Миргород]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 22028

Опись дѣлу («757») года полковой Миргородской канцелярїи об опредѣленїи в сотню Городискую сотеннимъ атаманомъ значковаго полку Лубенскаго товарища Иосифа Довгого (,) учиненна в силѣ указа Малороссійской коллегїи («781») года мая («19») числа

№	
1.	Доношеніе в полковую канцелярїю от атамана городискаго Иосифа Довгого, полученное («757») года генваря («24») (д.), писанно на одной полуаркушевой страницѣ(;)
2.	Копія ордера изъ Енералной войсковой канцелярїи(,) к полковнику миргородскому з полковою старшиною подъ номеромъ («2167»), писанная («756») года априля («2») (д.) на трохъ полуаркушових страница(х)(;)
3.	Опредѣленіе в сей канцелярїи, учиненное («757») года генваря («29») числа под номеромъ («318»), писанное на двохъ четвертковихъ страницахъ(;)

А все оное дѣло писанно на 4 перенумерована(н)них листа(х).
Сочинилъ канцелярист [... ?]

1.3 'доношеніе'

4

1765 р., квітня 25, [Батурин]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 797, оп. 2, од. зб. 2, арк. 13

*В судѣ земский повѣту Батуринскаго**Покорное доношение*¹

Пред симъ находился я нижайший при сотенной Батуринской канцелярїи в писменныхъ дѣлѣ (;), исправляя оные порядочно чрезъ нѣсколко годъ(;) и по желанїю моему о(т) оной соте(н)ной канцелярїи уволенъ(;). А желаю быть в судѣ земскомъ повѣту Батуринскаго(;).

Того ради оного суда земскаго повѣту Батуринскаго покорно прошу о принятїи мене к дѣламъ писменнымъ учинить милостивое о(п)редѣленіе.

Козакъ сотнѣ Батуринской *Андрей Павловский.*

1765 году, априля 25.

¹ Помітки: «№ 369» (вгорі зліва). «Подано мая 5 (д). 1765 году» (справа).

1765 р., травня 6, [Батурин]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 797, оп. 2, од. зб. 2, арк. 14

*Въ судѣ земскій повету Батуринского**Покорное доношеніе*¹

Желаю я служить при судѣ земскомъ повету Батуринского въ писменихъ дѣлѣ.

Того рады суда земского повету Батуринского покорнѣйше прошу о принятій мене в оній судѣ (:) учинить милостивое разсмотреніе и опредѣленіе.

Возного суда подкоморского повету Батуринского
Самойла Гриценка снѣ Мойсей Гриценко².

2. Довідково-інвентарна документація

2.1. 'в и п и с к а' (в и п и с ь), 'э к с т р а к т ь'

1704 р., квітня 1, [Стародуб]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 50619

*Виписъ з(ъ) книгъ мѣски(х) стародубовскы(х) права май-
дебу(р)ского*

*Року бжого тысяча семъсотъ четвертого
мця * априля пє(р)вого дня*

На майстратѣ его црского пресвѣтлого велчства* Стародубовско(мъ) перед нами, Спиридономъ Яковлевичомъ Шираемъ, во(й)томъ, Никитою Потаповичо(мъ) и Малахіємъ Фоминичомъ, бу(р)мистрами (,) райцами (,) лавниками и всѣми рочне засѣлими радними (;) постановившися очевисто Лаврѣнь(,) Васко й

¹ Помітки: «№ 375» (вгорі зліва). «Подано мая 6 (д). 1765 году» (справа).

² П р и п и с к а: «1765 году мая («б») (д). записавъ о(т)дать в повѣте, а показаного просителя Гриценка к писменимъ дѣламъ принять по надобности к онимъ.

1765 году, мая дня».

Семень Сидоренки — брати родній — товариство во(й)сковое, жителѣ села Аннушина явне, яснѣ и доброволнѣ, а не принушоне до книгъ мѣски(х) стародубовски(х) в тіє слова зознали (,) іжъ углядаючи ку лѣпшому пожитковѣ своему пляць селедебны(й) в(ъ) слободцѣ Бѣлогоско(й) лежачи(й) сво(й) власны(й), никому ни в чомъ не пенний и не заведенны(й), з(ъ) огородомъ, полемъ паха(т)ни(м) и сѣножатми деліовими, межи резками слободскими на(й)дуючієся, якъ сами уживали имѣли, в свое(м) держаню о(т)вели и подали в моць (,) и в держане пану Афанасію Покорскому, писаревѣ по(л)ковому стародубовскому (,) и пото(м)комъ его млтн * вѣчностю тими кгрунтами владѣти споко(й)не й пожитковати, продати, даровати, з ким заменити и якъ хотѣти оборочати вѣчными часы.

До которихъ кгрунтовъ оніє Сидоренки з(ъ) жонами и потомками своїми интересоватися (,) до права ту(р)бовати (,) и на(й)меншо(й) перешкоды пну писарови полковому и потомко(м) его чинити не повинны (,) и могли не буду(т) (,) и овше(м) о(т) кожного в то(м) доброволнѣ // о(т) нихъ, Сидоренковъ, уступлено(м) I зв. селидебно(мъ) и сѣнокосно(мъ) кгрунтѣ перешкоду чинячого в каждого суду и права свои(мъ) кошто(м) заступаты и боронити повинни и всякіє шкоди и утрати и наклады правніє и неправніє полнити и нагрожати по(д)лугъ своею запису и права посполитого обовязалися по(д) зарукою таляре(й) пятьдесяти на урадь то(й) неотпустною, где тая справа приточитися мѣла (.)

В ти(х) те(ж) кгрунтовъ, виже(й) речоны(х), в замѣну помянути(м) Сидоренка(м) на то тоє доброволное сознаваючи(м) (,) а панъ Поко(р)ски(й), писа(р) по(л)кови(й) стародубовски(й), пожню свою власную, нѣ в чо(м) не пе(н)ную и не заведеную, Сидоренкамъ добре вѣдомую, зовомую Лубенець, по(д)лугъ уподобаня и(х) взаємне пустиль и поступиль у владѣніє вѣчное (,) по(д) кондицією таковою (,). Пожиѣ помянуто(й) Лубенець прозиваемо(й) як тепе(р) естѣ в свое(й) околичности, такъ повини уживати, а зарослѣ чисти(т) и розробляти далє(й) не мѣю(т) и не повинны буду(т) под зарукою таляре(й) пя(т)десяти (.)

Вѣчными теди часы пожнею, зовомую Лубенець, яко Сидоренка(м) во(л)но е(ст) под усѣми кондиціями в купчихъ писатися звиклими владѣти такъ тоє іхъ обосторо(н)ное угодливое помѣрковане (ж) то е(ст) (,) замѣну, кгрунтовъ казалисмо до книгъ мѣски(х) стародубовски(х) записати и е(ст) записано. З котори(х) и се(й) випи(с) по(д) печатю урадовою и по(д)писо(м) рукъ насъ, ма(й)страту, сторонѣ то(г) [о] потребууючо(й) е(ст) виданъ (.)

Писанъ на ма(й)стратѣ Стародубовскомъ (.) Року (,) мѣця * и дня вижей писанны(х).

Спиридонъ Яковлевич Ширай,

Войтъ з Стародубовским майстратомъ.

Григори(й) Семеновичъ О(т)фѣновскый, писа(р) мѣскый стародубовскый з книги скорикговаль.

1708 р., січня 14, [Новгородок]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 50939

*Випись з(ъ) книгъ мѣскихъ новгородскихъ**Року бжого тысяча семъсотъ ѡ(с)мого**мца * януаря четве(р)того на дца(т) дня*

Пред нами, урядомъ мѣскимъ его ца(р)ского пресвѣтлого величества новгородскимъ (,) Василиемъ Афанасовичомъ, атаманомъ городовимъ и сотникомъ наказнымъ новгородски(мъ) (,), Стефаномъ Андреевичомъ, войтомъ новгородскимъ (,), ставши пе(р)соналне, велебный в(ъ) Бгу гднѣ ѡ(т)цѣ Стефанъ Евтихіеви(ч), презвите(р) цркве Блговѣщенія Првтыя* Бцы села Лесконогъ уезду (,) и присуду Новгородского (,) прекладалъ жалосне (,) что в мимоше(д)ши(х) з вишмененного мца числехъ (,) а меновите числа (,) з(ъ) пя(т)ници на субботу в(ъ) его о(т)ца Стефана у дворѣ выкрадено клѣтъ (,) яко-то: з(ъ) фантовъ три жупаны (,) плахту (,) монистечко каралевое (,) и инныхъ रुपесковъ з(ъ) плаття бѣлого немало (,) а найба(р)зѣй грошей готови(х) — чеховъ з(ъ) копѣйками копѣ сто спо(л)на (,) которіе то правѣ гроши, а іменно чехи, на(й)довалися у исподцѣ з(ъ) под шапки випорото(й) не завязани (,) а копѣ(й)ки в(ъ) пушцѣ зашнурованые да в то(й) же едно(й) исподцѣ (,). Яковую-то шкоду свою значную онъ, о(т)цѣ Стефанъ, на завтрѣшни(й) де(н) скоро свѣтъ в(ъ) субботу самъ собою осмотрѣвши (:) и того (ж) часу тое Остапу Романовичу, атаману лесконозкому (,) и Андрею

1 зв. Чикуну, войтови // тамошнему (,) такъ же П (,) Федору Маджудженку и всей того села громадѣ напродѣ извѣстивъ, а потимъ и намъ, урадовѣ городовому, за обыскомъ уже з(ъ) поради ста(р)шини и всей громади тамошней вѣдати донеслъ (:) и просиль насъ ѡконченія справи (,).

Зачимъ мы, прежде помянутый урядъ городской новгородскій (,) з(ъ) общей всѣхъ насъ до суду належни(х) особъ порады (,) успокоеваючи таковы(й) в селѣ Лесконога(х) (,) а в(ъ) дому его чтного * ѡ(т)ца Стефана прилучійшійся злый вѣщесь (,) для выведенія інквѣзиціей (,) где (,) и в кого и на якомъ мѣстцу и какое лице и при комъ есть зна(й)дено (,) послали(с)мо двоухъ особъ з(ъ) уряду ншего мѣского (,) именно (,): пна Матфея Люба(р)товского, писара нше(р)[о] мѣско(р) новго(р) (:) и пна Ивана Ишуту, асаула сотенного новгородского (,) пре(д) котрими то якъ мененная ста(р)шина лесконозкая (,) такъ вся громада тамошняя доброволне, без вшелякого примушенія (,) в(ъ) знайденню лица з(ъ) покрадени(х) вещей з(ъ) клети священнически(х) (,) и в чиємъ добромъ понаходовано явне и ясне признали (,) в такови(й) цель (,):

«Я, атаманъ и войтъ лесконозкій, зо всею нше(г)[о] села громадою (,) як стари(й), такъ молодого вѣку челоуѣкъ (,) за оголошеня(мъ) тое(й) шкоди (,) почали(с)мо уже на трети(и) де(н) (,) то е(ст) (,) в(ъ) ндлю рано, чинити обыскъ (,).

И зачавши з(ъ) едного напродъ конца села ншого трусити гумна и двори (,) зна(й)шли у гумнѣ Іллѣ Ковтуненка, жителя тамошнего, лице певное (,) то естъ: плахту (,) и секиру по(д) крило(мъ) в(ъ) стузѣ у ячменѣ (;) потымъ за его уже гумномъ на дубровѣ у глинищи (,) зна(й)шоль Се(р)дю(к), станцю в то(м)

же селѣ маючій, именно Васи(л) (,) два жупани священниково(й) же худобы (,) и всѣмъ тамъ будучимъ тое освѣдчилъ (.) А по вина(й)деню того в гумнѣ и за гумно(мъ) лица (,) пришли(с)мо правѣ до двора его жѣ, Іллюшки Ковтуненка, всею сполне громадою (,) и почали трусити (,) где за(с) зна(й)шли в(ъ) сѣннику по(д) сѣномъ схованую мененную исподку, в(ъ) котро(й) украдено чехи, ти(л)ко жѣ уже без грошей (,) та(м) же и оную пушку зна(й)шли у исподцѣ, тож уж[е] випорожненную //.

Поти(м) кгда(с)мо правѣ пришли до его (ж) в(ъ) сѣнци (,) те- 2
ди тотъ же Се(р)дюкъ зна(й)шоль (,) в сѣнца(х) его шнурокъ рябенки(й) (,) котори(й) при то(й) же священническо(й) худобѣ взятый. А на остатокъ уже всего того лица (,) за приездомъ само-

го пна Стефана Андреевича, во(й)та новгородзского, по его по-
требѣ (,) зна(й)дено, пересипаючи пшеницу з(ъ) судна в(ъ) судно,
в(ъ) его Іллѣ в клетѣ за замкомъ стон(ж)ку че(р)воную атласко-
вую его (ж) священническую (.)

Прето за таковимъ явны(м) в(ъ) килко(х) мѣстца(х) прилюд-
не зна(й)дени(мъ) лицемъ (,) взято оногo Іллю Ковтуненка
до секвестру в(ъ) городъ Новгородокъ до [...] и у себе о томъ
лици да(ст) выводъ (,). И кгда оногo даючи слуги мѣскіе до вя-
зенья, вына(й)шли у его в(ъ) поясѣ нѣякое(с) зѣлля увязаное (,) и
презентовали на урядѣ (,) о чомъ (,) кгда(с)мо пытали оно-
(г)[о] (,) що бы то за зілля и для чого при себѣ в то(й) окказій
носилъ (,) теди без жадного постраху сказаль доброволне (,) що
дала, правѣ, мнѣ баба на имя Стешиха, старая козачка леско-
нозкая идучому на право, абымъ я поискалъ (,).

До чого теди и тая баба будучи зискана до мѣста, признала
доброволне (,) же «Ілля, — мови(т), — три рази мнѣ докучаль
и просилъ мене о зѣллѣ (,) котрое мусѣле(мъ) оному дати з(ъ)
обыкли(мъ) до того належни(м) бабѣмъ приговоромъ (,) за що
те(ж) и баба оная вязенья прете(р)пѣла и урядовое наказаніе.
Тотъ же Ілля хотячи якобы з себе о то(мъ) лицѣ дати выводъ (,) пово(н)тпѣваль на нѣяко(с) москаля Стіопку (,) та(м) же в(ъ)
Лесконога(х) мешкаючого (,) розумѣючи оно(г)[о] быти тому
дѣлу виннимъ, котрого то кгда на его жаданя зискано до горо-
да (,) и всяче(с)ко пытано в(ъ) ратушу на урядѣ (,) лечь по(д)
совѣстію хртѣнскою * чинилъ себе в то(мъ) не знаєми(мъ), в
чомъ и самъ видячи, онъ, Ілля, невинно(ст) москалеву (,) а

близшого при лицу явно(мъ) себе самого в томъ дѣлѣ прѣмѣняю-
чи (:) явне и яснѣ повинилсѣ предъ усѣми вырекши: «То (,) не-
ха(й), правѣ, самъ не топячи інши(х) людей, о(т)бывати буду».

Ово жъ мы, урядъ (,) не конклюдуючи з(ъ) само(й) яко(й), не
дай бже, ншо(й) на его Іллѣ че(ст) и худобу інстигаціей справы (,) 2 зв.
але зазрѣвши в(ъ) права в(ъ) Статута(х) Кнзтва Литовского опи-
санные (:) яко мѣемъ при не виведенномъ лицу пошлякова(н)ного
человѣка прикрити декретомъ, тымъ подлугъ а(р)тикуловъ прав-
ни(х) // третего и четве(р)того на десе(т) (,) а въ раздѣлѣ чтир-
надцятюмъ же урядовне прикончили(с)мо (,) поневажъ вящшая
его Іллѣ оказалась вина в то(мъ) (,) же за замкомъ у клетѣ
на(й)шлося лице стон(ж)ки, а вина в(ъ) клетѣ и на(й)меншого
не на(й)довалося (,) в(ъ) котрое бы по(д)часъ мѣлѣ хто вкинути
лице оное (,) а иле еще и в(ъ) пашню сховати (,) знову (,) же
анѣ жадного заводци в томъ учинку зломъ не поставилъ (,) анѣ
те(ж) сознания(мъ) урядовимъ (,) и людскимъ не очыстилъ себе (,).

Теды наказуе(т) судъ, абы всю шкоду чтному * о(т)цу Сте-
фану онѣ Іллюшка з(ъ) добръ свои(х) нагородилъ (,) а меновите
з(ъ) добръ свои(х) нерухомихъ (,) то естѣ кгрунтомъ господа(р)-
скимъ, где ли колвекъ мѣетъ поля пахатного (,) такъ тежъ сѣно-
жатей (,) и інни(х) угоде(й) господа(р)скихъ (;).

А чтиши(й) * о(т)ць Стефанъ, одобравши тотъ уве(с) кгрунтъ на
себе за свою шкоду (,) повиненъ тымъ за все уже контентовати-
ся (,) яко те(ж) дворови(м) пляцемъ (,) гумномъ (,) и огородами
при ономъ кгрунтѣ описанно(мъ) (;).

А за злодѣйство в(ъ) рѣчей рухоми(х) то(ж) подлу(г) права
саѣо(н)ского у а(р)тикулѣ пя(т)деся(т) четверто(мъ) (,) а в сум-
мѣ пятой (,) описанно(г) [о] навязка повинна быти урядовѣ горо-
довому плачена (;). А взглядо(м) за(с) его, Іллѣ Ковтуненка
(после сеей кавзи) житія (,) дается на волю громади лесконоз-
кой (,) если буде(т) возможно или нѣтъ жити оному попере(ж)не-
му в(ъ) Лесконога(х).

Писанъ в ратушу мѣскомъ Новгородзкомъ (,) року мця и дня
звишменованного изъ притисненнемъ печатей урядови(х) (,) и при
подписѣ рукъ вла(с)ни(х) ему, чтному * о(т)цу Стефану, яко актору
права, естѣ выданъ.

Лукачъ Иванови(ч), сотни(к) новгоро(дз)ки(й).

Васи(л) Афанасови(ч), атаманъ городови(й)

і со(т)ни(к) наказний.

Стефа(н) А(н)дриѣви(ч), во(й)тъ новгоро(д)ски(й).

М. Любартовски(й), писар мн (.) мра.

1710 р., травня 1, [Нові Млини]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 53659

*Выпи(с) з кни(з) мѣски(х) новомли(н)ски(х) року бжого
тысяча сѣмъсотъ десятого мѣсяця мая первого дня*

На врадѣ нашемъ мѣскомъ передо мною Григориемъ Шишкевичемъ, сотникомъ новомлинскимъ (,) Василиемъ Железнякомъ, атаманомъ городовимъ (,) Никифоромъ Хомовичомъ, войтомъ (,) Грицкомъ Ярусенкомъ, бу(р)мистромъ, ставши пе(р)сона(л)не, явне, я(с)не и доброво(л)но, бе(з) жадного примусу (,) панѣ Пара(с)кевия Захариевна (,) а по мужу Ивановая Жураковская (,) и панѣ Афанасий Жураковскій, синѣ ей, панѣ Параскевийнѣ (,) зо(з)навала [...] свою мову в тие слова ку записаню, мовячи (,): «Пне ураде, вѣдо(мо) и извѣстно вамъ твору (,) ижъ блаженной памяти небожчикъ, родичъ мой Захария Ши(б)кевичъ (,) розниє кгрунта, то е(ст) поля пахатниє, цѣлини, сѣножати (,) лѣси (,) гай (,) сади (,) шгороди (,) шзера (,) и двори з(ъ) домами покупи(л) (,) у жителей шабалиновски(х) (,) и в(ъ) курѣнски(х) — у Василихи вдови шной, в Данилихи Луцѣ (,) Ма(р)тина Чепу(р)ного (,) Па(р)хома Кравца (,) Гапки Го(р)дѣйхи (,) Гаврила Солове(н)ка (,) Феодора Брагинченка (,) в ш(т)ца Сави Ярицкого, бившого священника шабалиновского (,) Феодори Ивановой Ковалихи (,) Семена Наконе(ч)ного зятя (,) Лукяна Хведоренка, Дмитра Никоненка (,) Матвѣя Тимофѣевича (,) Вувдѣ удови (,) Феодора Еремченка (,) Клима Гребѣнченка (,) и в Феодора Рака (.)

И ш(д) ти(х) всѣхъ помянутихъ людей мѣючи небожчикъ, роди(ч) мой, купчие записи на тие кгрунта шабалиновские и курѣнские (,) где и в якомъ положеню лежать и хто имъ помѣжниками знайдуе(т)ся (,) по (с)мерти родича моего мнѣ позо(с)талися. Шво (жъ) тепе(р) яко синѣ мой Афанасий з(ъ) доброн волѣ своей а не примушонной (,) такъ и я, Пара(с)кевия, тие (,) всѣ кгрунта свои вла(с)ниє, нѣкому нѣ в чомъ не заведенниє, якъ в собѣ мѣють (,) лежачиє в(ъ) Шабалиновѣ селѣ уе(з)ду сотнѣ вшей Новомли(н)ской (,) дво(р) зо всѣмъ дворовимъ старанемъ (,) з(ъ) винницею (,) солодовнею (,) швиною (,) шгородами (,) другий шинковни(й) дво(р) з(ъ) будинкомъ (,) поле пахатное (,) цѣлинами (,) сѣножати (,) гай (,) лѣси (,) сади (,) и шзера якиє е(ст) (,) такожъ дво(р) в Куренѣ з(ъ) полями // пахотними (,) с цѣлинами (,) и и(с) сѣножа(т)ми (,) продали(с)мо его млти пну Андрею Марковичу, сотниковѣ глуховскому (,) за певную и уговоре(н)ную готовую суму монети доброй за тысячу золоти(х), котория гроши ш(т) его, сотника (,) всѣ ско(л)ко до рукъ свойхъ вла(с)ни(х) ш(т)обравши (,) на тие всѣ ш(т) на(с) проданниє кгрунта в(ъ) Шабалиновѣ и Куренѣ (,) мѣючиє купчие и записи в(ъ)писавши, шние в(ъ) книги мѣские ново(м)линские (,) такъ и помянутиє

кгру(н)та подаемо ему, пну сотниковъ(,) такъ пней и потомкамъ его у вѣчную вѣчно(ст) и в(ъ) спокойное де(р)жане(,) ѡ(т)даляючи сами(х) себе, дѣтей своихъ(,) и крвни(х) бли(з)ки(х) и далеки(х) (,).

И не повиненъ нѣхто и(н)ши(и) в ѡние кгрунти ѡ(т) на(с) купл(н)ние якъ тепе(р), такъ и да(л)шие часи лѣта и времянъ втручатися и впиратися(,) ле(ч) во(л)но ему, пну сотниковъ(,) ма(л)жонцѣ(,) и потомкомъ его ѡвими кгрунтами владѣти(,) корис(с)товати(,) да(т) (,) прода(т) (,) дарова(т) или на (с)вой пожитокъ ѡбе(р)нуть якъ воля и(х) буде(т) (,). И просила на(с), уряду, панѣ Пара(с)кевия и па(н) Афанасий, си(н) ей(,) ѡ випи(с) (,).

Мы теди, урядъ више(й) писа(н)ний мѣски(й) новомли(н)скии, на прошение и(х) (,) видали сей нашъ урядовий випи(с) с кни(г) своихъ мѣски(х) новомли(н)ски(х) потребуочо(й) сторо- нѣ его млти пну Андрею Ма(р)ковичу, сотниковъ глуховскому(,) с по(д)писо(м) руки писа(р)ской и прити(с)ненемъ печати горо- довой(,). Писа(н) в ратушу мѣскомъ Ново(м)ли(н)ско(мъ) року, мѣсяця и дня вишь ѡписа(н)наго.

Звышменова(н)ны(й) урядъ ново(м)линскій
Васили(й) Железнякъ, атаманъ городови(й) рукою,
Іва(н) Стефанови(ч) рукою¹.

9

1712 р., березня 18, [Лубни]

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 62384

Выписъ с книгъ мѣскихъ ратуша Лубенского(,) року бжого тысяча сѣмъсот второго на(д)цять(,) ма(р)та ѡсмого на(д)цять дня

Перед нами, Васи́лемъ Савичомъ(,) полковникомъ Войска его црского пресвѣтлого величества Запоро(ж)ского лубенскимъ(,) с притомностью уряду городского(,) Івана Корнѣевича, сотника(;), Демяна Василкевича(,) атамана(,) Тихонія Па(р)- хомовича, войта(,) Нестора Федоровича(,) и Паска Івановича, бу(р)мистровъ(;), презенторъ пнѣ Михайло Михайлови(ч), сотникъ чигриньдубровскій(,) ставши чиниль сознание к усему записови добровольной продажи(,) в(ъ) тие мовячи слови(,): «Мѣцъ пне по(л)ковнику и ви, пнове вряде(;)! Мѣючи я млинъ свой вла(с)ній зо всѣмъ по(с)троенній ѡ шести колахъ стоячій на рець Сулѣ(,) на греблѣ жовнинской и на той же греблѣ чтирѣ ставидлѣ(,) приналежній до того млина моего(,) якій теди

¹ Унизу зліва — печатка міського уряду, нижче справа — особиста печатка новомлинського сотника з ініціалами «І. Ш.».

тотъ млинъ мой и четирѣ ставидлѣ (>) не з якого жадного приму-
шенія (>) лечь з до(б)рой волѣ моей (>) продадемъ висоце в Бгу
превелебному его млти * ѡ(т)цу — гпдну * игумену переясловско-
му Дамаскыну Бгуславскому * (>) в(ъ) завѣдоване вѣчи(с)тое и
посессію его архипа(с)тирской млсти ясне в Бгу преосвященному
гпдну ѡ(т)цу епископу перея(с)ловскому Захарий Ко(р)нилови-
чу (>) до кате(д)ри перея(с)ловской (>) за певную сумму готовы(х)
грошей, совыто покла(да)ючи золотихъ тысячъ пять и золоти(х)
сто (>).

А такъ продавшы тотъ мой млинъ ѡ ше(с)ти колахъ и чтири
ставидла, и гроши сполна руками мойми ѡ(т)ѡбравши, вирекаю-
ся ѡ(т) ѡного во вѣчние роди иже ся не мѣю болшь до не(г)ло
жадни(мъ) способомъ инте ресоватися (>) такъ я самъ (>) жона моя
и потомкове и з(ъ) приятелей нашихъ близкы(х) и далеки(х)
не пови(н)ни будутъ до того млина и ставидель упоминатися,
анѣ тежъ грошей ѡ(т)кладати, по(д) виною еще совыто вышь
ѡписанного до кате(д)ры Перея(с)ловской деклярую (>).

И ежели (б) мѣло в(ъ) кого и право винайтися (>) на тотъ
млинъ и ставидла (>) то жадного валіору и поваги не мѣеть раз-
вѣ сего права (>). Але волно будетъ вишей помянутимъ высоко-
вла(д)цемъ яко своимъ власнимъ о(т) мене купленнымъ (>) тимъ
1 зв. у ше(с)ти колахъ млиномъ и чотиоро(х) ставидель (>) такожде
ведле млина зо всею основою споряженныхъ // якъ хотя владѣти
и диспоновати (>) и яко ку найлѣпшому своей обители спокой-
ному пожитку и кори(с)ти повернути (>).

Мы теды, вишейменованній, полковникъ лубенскій с присидя-
чимъ урядомъ (>) слишачи о(т) мене(н)ного пна сотника чигринь-
дубровского доброволную его продажу (>) яко і запи(с) видячи
з уряду чигриньдубровского виданій, ѡсобливе записы ѡ(т)
іныхъ ѡсобъ выданные на обнят(т)е того млина и чотиорохъ ста-
видель ему пну сотнику (>).

А его млти* ѡ(т)ца игумена куплю (>) велѣлисмо до акту книгъ
мѣскихъ приняти и виписомъ с книгъ (>) при звиклихъ печатехъ
для лучшого потве(р)женя в потомние часы при по(д)писѣ руки
писа(р)ское (>) его млти* ѡ(т)цу игумену і намѣснику кате(д)рал-
ному перея(с)ловскому сторонѣ потребующой катедрѣ Перея-
ловской видати казали(с)мо в Лубняхъ вишьписанного те(р)-
мѣну.

В по(д)лѣнной виписи таковъ:

Авдій Го(р)диевичъ, писарь мѣскій лубенскій.

Мѣсто печати полковничой

Мѣсто печати ратушной

2 С подлѣннымъ свидѣтельствомъ //

Значкови(й) товаришъ

Іванъ Ідершенъ.

1721 р., червня 15, [Глухів]

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55 340

Коптя купчихъ на грунта и прочие угодия в полку Стародубовскомъ имѣющіеся покойнимъ Иваномъ Ча(р)нишемъ, судиєю енералнимъ, сполне з Евдокією Константиновною Голубовною нажитіе

Випись з книгъ мѣскихъ глуховскихъ

Року 1721 мѣсяця шоня 15 дня

На врадѣ мѣскомъ перед нами, Иваномъ Мануйловичомъ, сотникомъ глуховскимъ, Семеномъ Уманцемъ, атаманомъ городовимъ, Алеѣандромъ Ивановичомъ, войтомъ, Андрѣемъ Федоровичомъ и Димитриемъ Ивановичомъ зъ бурмистрами (,) постановившия, Анна Ерофѣевна, по мужу своемъ Омеляновая, бывшая хоружая стародубовская (,) сознавала намъ явне, ясне и доброволне свое о(т)повѣданіе тими слови (,) ижъ: «Пнове урядъ (,) мѣючи я свой власний млинъ на рѣцѣ, прозиваемой Королювцѣ, з строеніемъ двохъ клѣтокъ на греблѣ (в одной клѣтцѣ камене до млива построе(н)ное, а в другой ступи сукновалніе и просяніе) (,) такъ з доброй моеи волѣ, а ни жадного примусу продала велмо(ж)ному его млти * пну Ивану Ча(р)нишу, Войскъ Запорозкихъ судин енералному, за суму певную готовихъ грошей осмь сотъ золотихъ, якіе всѣ сполне руками мойми одлѣчивши (,) и до себе одобравши, отдаляю самую себе, дѣтей мойхъ, родичовъ близкихъ и далекихъ (,).

И не повинни будемъ в то(т) млинъ о(т) мене проданній интересоватися и жадного уступу вѣчисте права своего вирекаю под обовязкомъ и варункомъ правнимъ на ту(р)батора совитой суми и велмо(ж)ному его млсти (,) пну судий войсковому енералному волно тимъ млиномъ зо всѣмъ до него приналежнимъ около и пуття грунтомъ (,) владѣти и ко наилучшой своей употреблять кори(с)ти тепе(р) и на потомніе часи (,).

Ми прето, вишше означеній, урядъ мѣскій глуховскій, вислухавши доброво(л)но(и) куплѣ и продажи Анни Омеляновой, бывшой хоружой стародубовской, рассказалимо сей купчи ли(ст) в книги нши мѣскіе записати и і с тихъ еѣтрактомъ винявши, потребуемой сторонѣ — велмо(ж)ному его млти* пну Ивану Ча(р)нишу судий войсковому енералному — видати с подписаніемъ рукъ и с притискненнемъ звиклой урядовой мѣской печати в Глуховѣ року и дня звишъ писе(н)наго.

Иванъ Мануйловичъ, сотникъ глуховскій.

Семень Уманецъ, атаманъ городови(й).

Алеѣанде(р) Ивановичъ, воить глуховскій з бурмистрами.
Мѣско печати

1722 р., травня 18, [Стародуб]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56.787

*Еѣтрактъ з(ъ) книгъ мѣскихъ стародубо(в)скихъ права
майдебурского*

*Року бжого тысяча се(м)сотъ з два(д)ця(т)
второго мца * мая осмогона(д)ця(т) дня*

На майстратъ его імперато(р)ского всепретлѣйшого *
влчтва* Стародубо(в)ско(г)ло за вѣдомо(мъ) и zesланемъ о(т) его
млти* пна Петра Корецкого, по(л)ковника наказного (,) пе-
ре(д) нами, Яковомъ Андрѣевичомъ, бу(р)мистро(м) и войто(в)-
ский уря(д) правящимъ (,) райцамы (,) лавникамы (,) и всѣмы
рочне засѣдаючими уря(д)никамы (.) Постановившиися очевисто
П(:) Симо(нъ) Маслакъ, мѣщанинъ и купецъ стародубовски(й),
презе(н)товаль (,) и пода(ль) до актъ ннѣшнихъ стародубовски(х)
ку записаню справи (,) себѣ служаціе которіе, такъ ся в(ъ) себѣ
починаю(т) (.) :

Его црского* прстлого* влчтва* Войска Запоро(ж)ского
шбойхъ сторонъ Днѣпра
гетманъ Іоаннъ Скоропа(д)ски(й)

Вамъ, пну Івану Ча(р)нолузкому, сотниковъ по(л)ково(му)
и наказно(му) полковниковъ стародубовско(му), обявляемъ (.)
И(ж) оказате(л) сего листа Симонъ Маслакъ, обыватель староду-
бовски(й) (,) жалосне в(ъ) супплѣце своей доносилъ намъ (:) ,
что горо(д)ничій лищицки(й), о(т)ць Мойсе(й) (,) приславши лю-
дей мона(с)ти(р)ски(х), самоволне и бе(з)правне в(ъ) мѣсто Ста-
родубъ на дво(р) супплѣкуючого (,) хати кгвалтомъ казалъ по-
роскидати, жону и дѣтей жалобливого вигнати, яко (ж) вигнан-
ніе и тепе(р) по чужихъ дома(х) туляю(т)ся по(д) часъ таково(й)
безправной на дво(р) супплѣкуючого інвазіи (,). Коня его по-
грабылъ и инніе шкоди ((:) якъ в(ъ) протестаціи на ратушь Старо-
дубовско(й) справленной (,) и намъ презентованно(й) читалис-
мо (:)) в(ъ) дворѣ его затѣялъ (:) .

1 зв. Прето хоча й бы такового самовла(с)тія и обыди (.) // людя(мъ)
рейме(н)ту ншого о(д) его горо(д)ничого (якъ чуемъ, же онъ не
о(д)ному тое задѣявъ (;)) чинячихся бе(з)правне те(р)пѣти не
на(д)лежало (,) а должно оногo за тую zufало(ст) и бе(з)правне
премынувши суда (,) где козамъ роги правя(т), равни(х) награ-
дити ему тое безправемъ и начити ¹ бы дховни(х) особъ подобаю-
що(г)ло чину ихъ кротости. О(д)накъ оставляючи тепе(р) тое до
далшого опредѣленія, приказуе(м) пи(л)но вѣти* (,) абысь по(д)-

¹ Замість навчити.

дани(х) монасти(р)ских велѣль на то(р)гу заграбыти (,) и то(т) гра-
бѣжъ о(т)дати жалобливому поколя а(ж) все его разореніе (,) и
зазо(р) о(т) стороны горо(д)ничо(г)[о] буде(т) награ(ж)дено и
повторе упоминае(мъ).

З Глу(х) (:). януа(р) (:). 24 року 1720 (.) У того унѣве(р)салу
по(д)пись руки реймента(р)ской тими слови (.):

Звишъменованны(й) гетманъ рукою власною.

Мой велце ла(с)кави(й) пріятелю, панъ Березовскій!

Справа Симона Ма(с)лака, жителя стародубовского, ясневелмо(ж)ному добродѣевъ была прежде докладана по его жалобѣ на горо(д)ничо(г)[о] лиши(н)ского за грабежи и про(т)чіе убытки в(ъ) дому ему самоволне починеніе и пото(му) виданъ его ясневелмо(ж)ности ли(ст) з ти(мъ) указомъ, жебы таковое самоволство зганивши то(му) горо(д)ничому ста(р)шина стародубовская (,) учинили конечную сати(с)факцію жалующомуся (.)

А понеже по се(й) часъ за ро(з)нимы препя(т)ствіями то(т) реймента(р)ски(й) ука(з) не принялъ своего исполненія, в(ъ) томъ за(с) интересъ и до мене ясневелмо(ж)но(с)ти было листовное пре(д)ложено (,) того ради іменни(мъ) указо(мъ) реймента(р)ски(мъ) я злецаю вмте(й) и жадаю (,) абысь по(д)лугъ виданного помянуто(му) Симону о(т)вористого листа его велмо(ж)но(с)ти принявшися до жалобливого дѣла со обстоятелство(мъ) и прилежаніе(мъ), окончилъ оное бе(з) всяко(й) побла(ж)ки (,) и о(т)лагате(л)ства // такъ (,) якъ би уже за уко(н)тентованне(мъ) 2 жалобливого болшъ ясневелмо(ж)ному труд(д)ности не было (,) и о(н), Симонъ, впре(д) волокити (,) и убытку не поносилъ (.)

З(ъ) Глу(х) (:)., року 1721 дека(б) (:). 29 вми * зичливи(й) пріятель (.)

Его црского прстлого * влчтва Войска Запоро(ж)ского бунчучны(й) енералны(й) *Яковъ Лизогубъ.*

Мой ла(с)кавій пне Корецки(й)!

Ажъ сюда в(ъ) Москву стародубовски(й) жите(л) Симонъ Ма(с)лакъ (,) прислалъ чере(з) сина своего до насъ супплѣку з(ъ) плачливою жалобою (,) что виданъ былъ ншъ ему пере(д) си(м) о(т)крити(й) ли(ст) (,) до пна Ча(р)нолузкого (,) и до уряду мѣского тамошнего его о(т) законниковъ лищански(х) оно(му) учиненное разореніе, здѣлано ему по розиску слушную и нео(т)волочную сати(с)факцію (.) О(д)накъ по се(й) часъ за о(д)ездомъ мененного пна Ча(р)нолузко(г)[о] в(ъ) походъ по(д) Ладогу тоя не исполненно (;) чере(з) що в(ъ) болшіе жалующойся убитки.

Сего ради что(б) онъ Маслакъ болше не поносилъ волокити и на субстанцій урону (.), за полученіе(мъ) сего листа мѣете вм(ст) (:) по(д)лугъ виданного ему пере(д) си(мъ) о(д) насъ о(д)тво(р)ного указу не о(т)волѣкаючи нѣмало (,) конечную учинити управу (,) и в убытка(х) сатисфакцію. Пи(л)но повелѣвае(мъ).

З(ъ) Москвы, априля 2 (.) року 1722 (.) вм(с)ти зичливи(й) *Іванъ Скоропа(д)ски(й)*, гетманъ Войска его імперато(р)ского прѣтлого влчтва Запоро(з)ского.

Ншъ велце зичливи(й) пріятелю, пане по(л)ковнику
нака(з)ны(й) стародубо(в) (:),!

Будучи ту(т), в(ъ) Глуховѣ, Симонъ Ма(с)лакъ, жите(л) стародубовски(й) (,) при супплѣць свое(й) презентоваль намъ листь о(д) покойного ясневелмо(ж)ного пна гетмана Скоропа(д)ского в(ъ) року 1720 (.) до пна Ча(р)нолузко(г) [о], а други(й) закрыти(й) з(ъ) Москвы до вмти писанны(й) дабы за учиненное ему // о(т) ченцовъ лищински(х) к(г)валтовное в(ъ) дворѣ его грабите(л)ство и раззореніе и здѣлано по розиску слушную (,) и не о(т)волочную сати(с)факцію (.) Аже по се(й) часъ оной не учиненно, жалобливи(й) засъ мѣючи долгъ на Микитѣ Нѣжинченку в обывелъ Пече(р)ской застаючо(мъ), перебо(р)нихъ чре(з) брата его Василя Нѣжинченка грошей два(д)ця(т) и одинъ рубль (.)

И тилко они(й) по данно(й) ему о(т) оно(г)о Василя квѣтацій (,) чре(з) такъ долгое время на оно(мъ) Микитѣ доправити не можетъ (,) але еще его, Маслака, з(ъ) власного оно(г)о дво(р)ца в(ъ) Стародубѣ лежачомъ футора Мглинского че(р)цѣ лищинскіе витиснули (,) и немаліе ему починили грабежи и убытки (,) на яки(й) футо(р) о(н), Маслакъ, и писмо мѣе(т) о(т) помянутого Нѣжинче(н)ка, даного себѣ еѣтракто(мъ) з(ъ) книгъ мѣскихъ ратушни(х) виняты, чре(з) которое тимъ футоро(мъ) Мглинскимъ безперепонно владѣти ему стве(р)жаемъ непремѣнно (.) Чего ради просиль в(ъ) то(мъ) разсмотренія и указу (.)

Прето, если такъ есть, рассу(ж)даючи мы (,) же жалобливи(й) не слушне понесъ и поноси(т) о(т) законниковъ лищинскихъ обыду (,) и убытокъ (,) жадаемъ вм(с)ти абись примѣраючися до писе(мъ) в(ъ) его, Маслака, обрѣтаючи(х)ся, по которихъ онъ обыди свое(й) доискуется (,) и на онихъ всю свою фу(н)дуе(т) претенсію, приказаль (,) в(ъ) дво(р) его, Симоновъ (,) и хуторецъ, з(ъ) котори(х) насилно (,) и бе(з)правно че(р)цѣ лищинскіе оно(г)о витиснули, свободо(д)но ему уступити (,) и мешка(т) по пре(ж)нему, без далшо(й) волокити (.) З(ъ) Глу(х) (:). ноев(р) (:). 2 (.) року 1722 (.)

А буде по сему указу че(р)цѣ лищинскіе покажу(т) якую нѣбу(д) противно(ст) (,) то певне са(мъ) о(т)ць городничій буде(т) зисканъ в(ъ) Глуховѣ в(ъ) Коллегію Малоро(с)сійскую о(т)вѣтствовать (.) У того ли(с)та по(д)пись рукъ правителя(й) малороссійски(х) тими словы (!): вмти * зичливіе пріятелъ его імперато(р)ского прѣтлого * влчтва * Войска Запоро(ж)ского, полковникъ че(р)нѣговскій и наказны(й) гетманъ *Павелъ Полуботокъ* (.), войсковій енералны(й) писарь *Семенъ Савичъ* (.), *Василій Жураковски(й)*, асауль енералны(й) (.), *Яковъ Лизогубъ*, енералны(й) бунчучны(й) (.)

Якіє листи реймента(р)скіє на урядѣ вголосѣ чита(н)ніє (,) мы, урядѣ, вислухавши и за слушне быт(и) узнавши (,) // казалисмо 3 до актѣ нѣшнихъ стародубовски(х) записа(ти) и естѣ записанъ но (.) З(ъ) котори(х) и сей еѣтрактѣ виписавши (,) при печати урядовой и по(д)писе(й) рукъ насъ, уряду, сторонѣ того требуючо(й) естѣ виданъ.

Писанъ на майстратѣ Стародубовскомъ ¹.

12

1732 р., вересня 26, [Стародуб]

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН ф. I, од. зб. 55 861

*Выписка з(ъ) протоколной книги суда полкового стародубовского требующой сторонѣ, пну Андрею Миклашевскому, бунчуковому товаришеѣ, 1732 (:) року мѣца * септеврѣя 26 (:) дня з(ъ) доношения осмотра (,) и сказки данная (,) якіє так(ъ) в(ъ) себѣ мѣю(т)*

В канцелярію полковую Стародубовскую доношеніє сего 1732 году в(ъ) августѣ мѣцѣ * (,). По имѣющемуся моему в(ъ) Канцелярній министр(р)ского правленія (,) малороссійскихъ дѣль (,) о земля(х) и дубровахъ (,) между мною и описной расколниче(с)кой слободы Еленки жителми спо(р)нихъ дѣлу (;) ея імперато(р)ского величе(ст)ва ука(з) глуховско(г) [о] гва(р)низонного полку к капитану Ивану Бранчанинову (,) да к(ъ) бунчуковому товаришу Па(р)фену Пекалицкому присланъ (,) в которо(мъ) повелено (,) хлѣбъ (,) и сѣно (,) на спо(р)нихъ земляхъ (,) имѣючись приарештовать до указа (,).

И чтобъ то(т) хлѣбъ (,) и сѣно на спо(р)ныхъ земля(х) былъ в цѣлости (,) велено, якъ о(т) моей стороны з(ъ) села Нижне(г) [о] (,) такъ и з(ъ) слободы Еленки бы(т) караулу (,) і войтъ слободы Еленки с товарищи в слушаній и в(ъ) ісполненій того указа по(д)писались (.)

А се(г) [о] септеврѣя с(ъ) 24 (:) на 25 (:) число нощю жители слободы Еленки напавъ на караулщиковъ, о(т) мене по вишеписанному ея імперато(р)ско(г) [о] величе(ст)ва указу к(ъ) обереженію хлѣба на спо(р)нихъ земля(х) имѣючого(с) приставленнихъ, прочь розигнали и были (,) с которы(х) е(д)ного побыто(г) [о] жителя [ни(ж)невско(г) [о] Кондрата, Микитина сна, в(ъ) полковую Стародубо(в)скую канцелярію при семъ пре(д)ставляю (,) и прошу (,) да ѡблговолить полковая Стародубовская канцелярїя оно(г) [о] Кондрата Микитина побой и рани осмо(т)рѣтъ (,) и записа(т) (,) такожь и что онъ, Кондра(т), словесно покаже(т) (,)

¹ Нижче зліва — міська печатка

хто его іменно (:) и якимъ бое(мъ) былъ, записа(т) же и с те(г) [о] всего да(т) мнѣ за закрѣпою на(д)лежащою випись (.)

1 зв. В по(д)линномъ доношеній (,) по(д)пи(с) таковъ (,): «К сему доношенію бунчуковый // товаришъ Андрей Миклашевскій руку приложилъ (.) На ономъ по(д)линномъ доношеніи помѣта рукою обозно(г) [о] полково(г) [о] стародубовского пна Афанасія Есимонтовского такова (,) (: «1732;» году *мца* септеврїя 26 (:) (д) (.) подано сіе доношеніе (,) которое принявъ в(ъ) полковой канцеляріи (,) и в(ъ) протокольной соде(р)жа(т) книзѣ (,) абы того осмотра бой и раны описать (,) и требующой сторонѣ да(т) випись» (.)

І по вишеписанной помѣтѣ по(д)данно(г) [о] пна Андрея Миклашевского, товариша бунчукового (,) нижевского жителя Ко(н)драта, Микитина сна, в(ъ) канцеляріи полковой Стародубовской осма(т)ривано и в(ъ) томъ осмо(т)рѣ явилось такъ (,): «Року 1732 (:) септеврїя 26 (:) д (.) мы, нижей по(д)писавшіеся, осма(т)ривали в(ъ) канце(л)ляріи полковой Стародубовской по(д)данного его милости пна Андрея Миклашевского (,) товариша бунчуково(г) [о] (,) нижевского жителя Кондрата, Микитина сна, боевы(х) знаковъ (,) о(т) жителе(й) слободы Еленки учинены(х) (,) на которомъ видѣли на право(й) руцѣ, ни(ж)ше лопа(т)ки (,) а више локтя, двѣ спухлины (,) да на лѣво(мъ) бедри в(ъ) дво(х) мѣстцахъ маліе синіе знаки (,). И на то(мъ) по(д)писуе(мъ)ся (,).

В по(д)линно(мъ) осмо(т)рѣ по(д)писъ таковы(й) (,): «К(ъ) сему осмо(т)ру руку приложилъ канцеляри(ст) Григорій Польштика, коллегіумъ Кіево-Могилянського студентъ Ігнатій Родзиевски(й)» (,). Да в(ъ) поданно(й) ска(з)цѣ в канцелярію полковую Стародубовскую о(т) оно(г) [о] Кондрата Никитенка, жителя нижевского, показано тако (,): «1732 (:) году септеврїя 26 (:) дня я, Кондра(т) Никитенокъ, житель нижевскій, по(д)данній его млти* пна Андрея Миклашевско(г) [о], товариша бунчукового (,) чиню вѣдомо в(ъ) канцелярію полковую Стародубовскую (,) сею моею ска(з)кою в(ъ) томъ, что ко(г)да будучи мнѣ по приказу пна своего на спо(р)ни(х) земля(х) для осторожности, // чтобъ слободы Еленки житель (,) и села Нижне(г) [о] по(д)данніе пна Андрея Миклашевско(г) [о] хлѣба приарештованно(г) [о] нѣкуди не (з)возили (.), то сего септеврїя з(ъ) 24 (:) на 25 число ночью наехавши слобожане еліо(н)скіе человѣка з два(д)ца(т) (,) з(ъ) котори(х) толко знаю тре(х) человѣка, а іменно: Івана Панкова (,) Івана Ліонкова (,) и Мамуренка (,) а інны(х) узна(т) не могъ (,) которіе квалтовне стали бра(т) пшеницу яровую на пя(т)на(д)ца(т) возъ (,). А я, видя такое ихъ самоволствѣ и ночное воровство, не допускалъ імъ оной пшеници бра(т) (,).

Токмо з нихъ означенніе Іванъ Панковъ (,) да Іванъ Ліонковъ (,) и Маморенокъ были мене неща(д)но (,) якъ о томъ в(ъ)

поданномъ доношеній о(т) пна мое(г)ло явствуе(т) (& ,). Потымъ туо пшеницу на пя(т)на(д)цяти воза(х) ве(з)ши в слободу Еленку, сказивали: «Если де станешъ намъ не допускать бра(т), то мы тебе в(ь) сме(р)ть убемъ (& ,)». Оній же хлѣбъ приарештованній (& ,) и ннѣ ночью воровски собою беру(т) и в(ь) Еленку возя(т) (& ,). В(ь) по(д)линной ска(з)цѣ по(д)пись тако (& ,): «К сей ска(з)цѣ по прошенію Кондрата Никитенка, жителя нижневско(г)ло стародубовскій житель (& ,) и служитель гдѣ баронъ Строгановыхъ (& ,) Стефанъ Евстафіевъ руку приложилъ (& ,)».

На по(д)линной виписцѣ по(д)писался ассесо(р) суду полково(г)ло стародубовско(г)ло Кирилъ Панюшка (& ,) По листамъ закрепишь писа(р) судовій стародубовскій Стефа(нъ) Косачъ (& ,) Виписалъ с(ь) протоколно(й) книги канцеляри(ст) Романъ Высоцкій (& ,) З по(д)лѣн(н)ою випискою сводилъ повѣре(н)ни(й) пана Андрея Миклашевского Кондра(т) Мерановичъ (& ,)

13

1746 р., січня 12, [Стародуб]

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55 300

Выписка з(ь) книги майстрату Стародубовского

Яковъ Івановичъ, гетманич, полковникъ Войска їхъ црско(г)ло пресвѣтлого величества Запоро(ж)ского стародубовскій (& ,)

Пномъ обозному (& ,) судѣ (& ,) асаулови (& ,) сотникови (& ,) полковымъ стародубовскимъ (& ,) всему старшому и меншому полку нашего товариству (& ,) туда (ж) войтовъ стародубовскому со всѣми майстратовими особами (& ,) и кому тылко о томъ вѣдати належатиметь (& ,) симъ нши(мъ) ознаймуемъ писанемъ (& ,) и(ж) по килко кратне суппиковали до насъ всѣ зуполне громадою жители нижневскіе, подданныя наши, перекладаючи скаргу на Михайла и Ілію Рубцовъ, знатное войсковое полку ншего товариство в(ь) тотъ способъ (& ,), же якобы оныя не уважаючи на старыя межи и предѣли (& ,) в(ь) власныя їхъ, нижневцовъ, о(т)чистіе грунта (& ,) которыя межами з(ь) курозновскими кгрунтами зходя(т)ся (& ,) втручаю(т)ся и просили насъ нео(т)ступне [овсе?] по(д)данныя наши нижневцы (& ,) жебы смо на розграничене меж ними и Рубцами помененны(х) грунтовъ о(т) своего боку якого зослали члвка (& ,)

Мы теды в(ь) томъ їхъ до доси(т) чинячи прозбѣ зсилалисмо къ нимъ пна Павла Гудовича, товариша значного войкового (& ,) злецивши оному (& ,) и приказавши подлугъ само(и) слушности и стой правды (& ,) а особливе по зезнаню стары(х) з(ь) околичны(х) сюль людей (& ,) учинити розграничене (& ,) и описати старыя по давнымъ рубежамъ копцѣ (& ,) [...] й урочища (& ,) которое то розграничене та(к) ся в собѣ мѣеть (& ,)

Року тысяча шесть сотъ осмь десять шестого мѣя декаврѣя
второго дня (.)

По указу самого велмо(ж)ного добродѣя его мл(с)ти пна Іако-
ва Івановича гетмановича, полковника Войска іхъ црского пре-
свѣтлого величества Запоро(ж)ского стародубовского за зесла-
немъ мене, Павла Гудовича, товарища войскового, для розгра-
ниченя грунтовъ mezi Миха(й)ло(мъ) и Ілією Рубцами, знач-
нымъ войсковымъ товариствомъ (,) и жителми села Нижнего (,) для лѣпшого узнаня и певнѣйшой вѣдомости (,) приказалемъ
именемъ велможного милостивого добродѣя з(ъ) околичны(х)
сюль (,) знаючи людей стары(х) зобрати (,) и якъ было розгра-
ничене нижневски(х) пере(д) тымъ з(ъ) Рубцами абы завели и
признали (.)

1 ав. Прибывши // теды з(ъ) села Чубкови(ч) Петро Дмитрови(ч),
атама(н) (,) Семен Григоріе(в) (,) Леонъ Петровичъ (,) Костя
Фомини(ч) (,) Опанась Хомичъ, житель нижневскій (,) Ларко
Гаврилович (,) Іванъ Гавриловичъ (,) Алистратъ Онопрієви(ч) (,) и
Юрко Опанасови(ч) — круковцъ (,) и Власъ Юркови(ч) села
Душкина Старинець, всѣ едностайне пре(д) священникомъ ниж-
невскимъ по самой правдѣ и істиннѣ обещали границу завести и
показати (:)

Взявши теды я всѣхъ тыхъ помененны(х) людей з(ъ) собою (,) и
изехавши на границу (,) почале(мъ) о(т) шляху, идучого з(ъ)
Стародуба чере(з) Чубковичи до Ропска, знаковъ глядѣти (;).
Теды на право(й) сторонѣ на(д) Вертіюбками (,) на которо(мъ) з
едной стороны кри(ж) вырубано (,) а в(ъ) другой два рубежи
стары(х) давныхъ видѣлисмо, о(т) того недалеко другій дубъ
на томъ з(ъ) двохъ боковъ нарубано по три рубежи (,) на(д) кото-
рими понову учинилемъ крыжъ (.) До которой границы Ілія
Іванъ (,) Юрій (,) Ігнатъ Рубцы доброволне признали (:). «Же
се прави (,) ажъ о(т) того дуба першого (,) до татарского шляху
идеть границя (.)

О(т) того дуба лугомъ на соснѣ по три рубежи и з(ъ) обохъ
сторонъ понова крижъ (.) А о(т) сосны до дуба зламано(г) (,) вед-
ле которого и пнѣ Тимохъ едучи на другомъ поновилъ и о(т) того
на осичинѣ три рубежи, понова крижъ (,) . Потымъ по соснѣ три
рубежи (,) з одного боку понова кри(ж) (,) . О(т) той сосны двѣ
сосны вкупѣ, о(т) шляху знаки (,) и понова кри(ж) (,) . О(т) тыхъ
сосна з(ъ) обохъ сторонъ по три рубежи и кри(ж) понова (,) .
О(т) той сосны бли(з)ко шляху татарского сосна, на которой
три рубежи и кри(ж) понова (.)

А зезджаючи з(ъ) татарского шляху на другій бокъ лугомъ
частіе по деревнямъ знаки (,) потымъ на соснѣ з(ъ) обохъ сторонъ
по три рубежи (,) . На томъ же лугу за сосною в дубѣ по три ру-
бежи (,) а понова крижъ (,) . Тамъ же на лугу много часты(х)
знаковъ (.) На курганѣ и за ку(р)ганомъ на дуба(х) двохъ зна-
ки (,) и понова крижи (.) А о(т) кургана ведле стародубовского
гостинця в(ъ) дубѣ знакъ (,) и по той сторонѣ на соснѣ за гостин-
цемъ стоячо(й) знакъ и понова кри(ж) (.)

А кгда далей знаковъ шукали (,) не нашли розграниченя (,). Теды старые люде, которые ходя(тъ), о(т)чины признали (,) же и пере(д) тымъ такъ хожовали (,) и половинѣ того кгрунта завели (,). До якого(ж) ихъ зезнаня и Рубцы призналися (,) уgodу з(ъ) собою приняли (,) и в(ъ)купѣ обѣ стороны на розграничене новое ехали (.) Взявши теды я о(т) гостинця з Истобокѣ идучого до Стародубова (,) ведле дороги два дубы з(ъ) едного кореня. На ты(х) обохъ починивши знаки по три рубежи и крижъ (,). О(т) ты(х) на дубѣ (жъ) у корнатого болота в(ъ) верхъ три рубежи на одномъ боку (,) а на другомъ крижъ (,). О(т) того сосна з(ъ) пристоемъ великая (,) на той три рубежи (,) и о(т) того частіе знаки по деревю чинили (.)

А кгда до называемого болота Олжиного пришли (,) теды в(ъ) концу на кривой соснѣ три рубежи вчинивши, чере(з) тое(ж) болото перешли и по другой // сторонѣ сосни в(ъ) то(й) зна(к) три 2 рубежи вчинили (,) а бли(з)ко котре и(ж) на другой три рубежи вчинивши (,) шли ажъ до Снови-реки (,) частые по деревю, якихъ есть тому обычай чинячи знаки (.) А в(ъ) концѣ границѣ на(д) Сновю на соснѣ великой (,) при которой лежи(т) вывертена (,) вчинивши знакъ (,) и в другой близко оной же вчинивши три рубежи на соснѣ (,) просто въ Снову-реку до Нижнего о(т)ехали (.)

І де теды яко обѣ стороны ты(мъ) контентуючись розграниченемъ в(ъ) злагодѣ з(ъ) грунтовъ помененныхъ зишли (,) такъ я до высоко(и) велможного добродѣя уваги (,) и особливого его панского разсмотренія (,) всѣ помененны(х) грунтовъ розграниченя (,) знаки (,) и урочища тутъ выражаю.

Писанъ на границѣ нижневской и курозновской року (,) м(с)ця (,) и дня вышписанного.

Мы теды тое его п̃на Павла Гудовича на обѣ стороны непохибное (,) а иле по зезнаню старыхъ людей учиненное розграничене (,) яко за слушность уважилисмо (,) а звлаша же и сами преречоныя Рубцы (,) доброхотне до того ро(з)езду призналися (,). Такъ симъ нашимъ ствержаючи писмомъ, варуемъ (,) и приказуемъ (,) жебы в(ъ) потомніе часы обѣ стороны (,) такъ сами межи собою (,) яко и правны(х) жадны(х) заводовъ (,) мимо описанную тутъ границу не важилися чинити (.) А мѣла бы котрая сторона меновите з(ъ) Рубцовъ (,) якую (ж) колвекъ о томъ вчинати алтернацію (,) таковая нео(т)пустне до скарбу войскового золоты(х) тысячу маеть заплатити вини (.)

На що для лѣпшой моци и в(ъ) потомныя часы твердости и сее ншее писане зъ по(д)писомъ руки и притисненемъ печати обоймъ сторонамъ выдалисмо в(ъ) Стародубѣ 16 д(:) . декабр(:) . 1686 року. Z которыхъ и сей *э̀трактъ* ннѣшнего 1746 году выписавши генвара 12 д(:) . при печати и подписомъ рукъ урядовы(х) сторонѣ того потребуемой есть выданъ (.)

Писанъ на майстратѣ Стародубовскомъ.

На по(д)линномъ *э̀трактѣ* по(д)писано тако (:))

По повеленію Ісака Яковлевича бурми́стра
и войтовскій уря(д) соде(р)жащого вмѣсто его я,
Андре́й Себастьянскій, по(д)писо(к) майстрату
ста(о)д(д) (:). по(д)писа(л)ся (.)

Бурми́стръ майстратовій стародубовскій

Але́ксандръ Злотниковъ (.)

Анто́нъ Коменокъ, райця майстрату Стародубовского.

Фома Іовлевъ, лавникъ майстрату Стародубовского.

На томъ же е́ттрактѣ печать майстрату Стародубовско(г)[о]
приложена (.)

К в(к) копѣи розграниченіа я, Андре́й Ми(к)лашевскій,
товаришь бунчукови(й), руку приложи(л),
а подлѣние к себѣ принялъ.

14

1730 р., лютого 24, [Стародуб]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. І, од. зб. 52 523

*Выпись зъ протоко(л)ной книги суду по(л)кового староду-
бовского по(т)ребующей сторонѣ пну Есимонтовскому, сотнѣ-
ковѣ мглинскому року 1730 февраля 24 (д). дана в нижеслѣдую-
чо(й) силѣ (:)*

В полковое правленіе Стародубовское о(т) мене, ниже по(д)пи-
савшагося, протестъ, а в чо(м) — ѿ томъ слѣдуетъ ниже сего (.)

Сего (ж) февраля проше(д)шихъ числъ будущому миѣ по указу
в Стародубовѣ ѡбъявленъ указъ ве(л)мо(ж)ного добродѣя его
млти * пна ѡбозного енералного листовни(й) такови(й) (,) чтобы
его млти * пну Андрею Миклашевскому, полковнику наказному
нашему стародубовскому, з полковою ста(р)шиною (,) и з сотни-
ками подписа(т) миѣніе по(д) належащими на ранги селами (,)
якіе на которій рангъ издавна прислушали (,) и ннѣ прислу-
шаю(т) (,) по(д) которыми селами старинними ранговими и
про(т)чими братъ мой рожони(й) пнѣ Афанасій Есимо(н)товскій,
ѡбозни(й) полкови(й) стародубовски(й) без указу и слободы но-
вопоселенній, а вже гпдном * пору(т)чиком Осмяцкимъ ѡписан-
ніе ѡпискою своею по(д)ложилъ (,).

А читаючи собою прина(д)лежащіе села на ранги и другіе в
дому его млти * пна Андрея Миклашевского, полковника нака(з)-
ного стародубовского, при его млти * и при нѣкоторой по(л)ко-
вой ста(р)шинѣ, також де сотниках ѡписання слободъ нашихъ
ѡнимъ пномъ рожонимъ моймъ сполни(х) и ѡсобни(хъ) не чи-
таль (,) а написалъ ѡніе все в спо(л)ность (,) и слободу мою но-
воѡсажуючюся Жа(т)кову бы(т) спо(р)ную (,) чого я, не знаючи

и не слишачи, на ѡписаню рангови(хъ) сель и з другими и слободъ смо(т)ря на інихъ по(д)писа(л)ся (,).

А тепе(р), будучи на ярма(р)ку стародубовскомъ (,) ѡсвѣдомившися в канцелярїй полковой с такого по(д)ступу слободъ нашихъ спо(л)нихъ и неспо(л)нихъ непристойного мнѣ по(д)ступного пномъ рожонимъ своймъ учиненного всепокорне прошу правленія по(л)кового стародубовского сей мой протѣ(с)ть прїня(т) и велѣтъ онїй в книги полковой канцелярїй записа(т), а з они(х) еѣтракто(м) за руками своими вида(т), чтобы мнѣ вишевираженїй по(д)пись слободъ нашихъ впредь не шкодовалъ (,) ѡ что и вторично найпоко(р)нѣйше // прошу (:)

1 зв.

В по(д)лѣнно(мъ) подпись таковъ (,):

«Сотникъ мглински(й) *Алеѣѣ Есимо(н)товски(й)*».

Хоружи(й) по(л)ку Стародубовского *Федор Данченко*.

Ассессоръ суду полкового *Стефанъ Старосѣлскїй*.

Справиль канцеляристь полкови(й) *Петро Тоцкїй*¹.

15

1775 р., червня 23, [Глухів]

Орнїнал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 55 207

Выписка зъ журнала въ коллегїи 1775 году июня 23 (д). учиненного

1. С л у ш а л и: предложение его сиятельства господина генераль фельдмаршала (,) малороссїйского генераль-губернатора Коллегїи Малороссїйской президента и разныхъ ординовъ кавалера графа Петра Алеѣандровича Румянцова (,) при котормъ включа поданное его сиятельству отъ козаковъ села Гайворона Каленика Пархоменка с товарищи доношение (,) съ прошенїемъ обѣ опредѣленїй за ихъ депутата съ прокураторомъ по искамъ на ни(х) въ судѣ земскомъ повѣту Иваницкого примерь-майора Якова Скоропадского (,) или о перенесенїй изъ того земског[о] суда какне теперъ имѣются и впредь будутъ отъ его, Скоропадского, иски въ судѣ земскїй повѣту Роменско(г)[o] (:) рекомундуеть учинить в согласїе малороссїйскихъ правъ разсмотрение и рѣшение (:).

П р и к а з а л и: оное доношение съ приложениемъ отослать при указѣ в(ъ) Судѣ генералнїй къ надлежащому в силѣ того его сиятельства предложениа въ опредѣленїй за просителя прокуратора или в перенесенїй тѣхъ исковъ в другой судѣ разсмотрения и рѣшения по правамъ.

Подленой подписали *Семенъ Кочубей, Василей Туманскїй*.

¹ Нижче — печатка.

1775 р., жовтня, [Глухів]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 50 778

Выписка зъ журнала в Коллегій 1775 года октября (д). учиненного

5 (.) С л у ш а л и: челобитной полковника Скоруппи, которою представляеть при посажений де полковникъ писаремъ Дублянскимъ поданнымъ ему крепостями на купленних и пустовскихъ грунтахъ обаполь реки Пеліонки захожими людьми деревни Писаревки, которая де состоитъ и в селѣ въ его Скорупи владѣний. Зашли в оную въ подданство изъ села Бѣлогощи мужики Семень Ефимовъ з сыномъ Максимомъ и внукомъ Антономъ Василюви(мъ) Сіомками и Ярмола Галутвеннокъ зъ синомъ Азаромъ.

Сіомки, за показанного Дублянского и въ подданствѣ за Дублянскимъ въ деревнѣ Писаревки — Семень Ефимовъ — умре, а Галутвенко — за Алексѣя Есимонтовского на грунта в той слободѣ по куплѣ имѣючись.

И живучи в той слободе Писаревки по сме(р)ти о(т)ца своего Семена Ефимова Максимъ, Антонъ и Васили(й) Сіомченки въ грунтахъ Дублянского и Галутвенки (Ярмола зъ синомъ Азаромъ) Есимонтовского немало росчистили дубровъ, лѣсовъ, отчинъ на грунта пахатние и сѣнокосние и по ревизий 723 году въ деревнѣ Писаревки въ подданствѣ Максимъ Сімченокъ за Дублянскимъ и Ярмола Галутвеннокъ за Есимонтовскимъ написани. А въ 726 году августа 17 (д). Дублянскій предписанную слободку Писаревку со всѣми грунтами и живущими мужиками въ томъ числѣ по [...] во вѣчное владѣние Алексѣю Есимонтовскому продалъ.

Ониѣ жъ мужики Сіомченки и Галутвенки (когда о(т) бывшей въ Малой Россій коллегій 724 (.) году февраля 7 (д). посланни къ бывшему полковнику стародубовскому Колошкину подстрелецкому сотнѣ Мглинской атаману Тимофѣю казени¹ указы и велѣнно, чтобъ с того года зъ стрелецкого промыслу платить в казну в годъ по семидесяти пяти рублей и дабы оной полковникъ освидѣтелствовалъ помя//нутихъ стрелцовъ, коликое число имѣеть быть двороваго числа и въ которыхъ селахъ и деревняхъ и хто ониѣ именно, и о томъ прислалъ въ Коллегию обстоятельную вѣдомость по подговору онаго атамана, казени. Дабы умножить число стрелцовъ къ меншой себѣ въ окладѣ платѣ, начали въ подданической повинности ослушатся и называть себя стрелцами. И подъ укривателствомъ реченного атамана казени, живя и владѣя дворами, кгрунтами онаго Дублянского, а по куплѣ Есимонтовского самоизвольно в той деревнѣ Писаревки по ревизия(м) козацкимъ (.) 1733 (.) и 1735 (.) годахъ писали себя въ

¹ Тут і далі в цьому слові пропущена друга літера в.

деревнѣ Писаревки под козаками стрелцами (,) а о грунтѣ и дворахъ чтобъ въ нихъ были собственные в деревнѣ Писаревки не упоминали тѣмъ оные двори гдѣ живутъ въ деревнѣ Писаревки грунтами владѣнія Алексѣя Есимонтовско(г) [о], а ихъ грунты и двори мужичие — в селѣ Бѣлогощи за Покорскимъ, какъ они Сіомченки и Галутвенки показивали и самы в комисіи генеральной описѣ.

Нинѣ жъ де отъ онога Семена Ефимова умножилось в оной деревнѣ Писаревки Сіомченковъ дворовъ пять хатъ, двенадцят(т), а Галутвенковъ дворовъ четирѣ, хатъ семь, грунту жъ пахатного и сѣнокосного в той (ж) деревнѣ Писаревки прежде бывшего Есимонтовско(г) [о] нинѣ его Скорупи, Сімченкамы болѣе четиро(х) четвертокъ захваченно, а в Гулутвенковъ болѣе (ж) трехъ четвертокъ.

В Канцеляріи же де малороссійского скарбу оные Сіомченки и Галутвенки показали вѣдомостью утая дал окладу по одной якобы четвертки. И такъ де отъ времени до времени утискается в грунта его Скоруппи, незаконно називая себя стрелцами.

И просить оной полковникъ Скоруппа тое челобитною въ предреченныхъ Сіомченковъ и Галутвенковъ приказами усмотрить и подданическую повинност по прежнему отъбывать безъ спорно.

П р и к а з а л и : якъ по справкѣ въ Коллегіи въ унѣверсаль 2 лѣ полковника стародубовского Скоропадского // 708 (.) году февраля 11 (д). состоявшийся ((:)) и с коего о(т) бывшего стрелецкого атамана в сотнѣ Мглинской жителствующаго Григорія Дубини и стрелцовъ Ларіона Колбаси с товарищи при доношеній въ Коллегію прошлаго 765 (.) году мая 13 съ прошениемъ подтверждения имъ сего промысла представленна копия (:)) значится, что зѣдавна за антецессоровъ въ его в сотнѣ Мглинской установленно на стрелецкой повинности двадцять шесть человекъ да в гетманскихъ унѣверсалахъ отъ онога жъ Дубини с товарищи при томъ же доношеній, копиями представленныхъ, значится: въ 1 (.) гетмана Апостола 727 году декабря 22 (.), что онъ, гетманъ, стосуючись до универсаловъ антецессора его и не перемѣняючи давнего опредѣленія предъ оставивъ всѣхъ мглинскихъ стрелцовъ для ловлѣ звѣринной при дворѣ его, гетманскомъ, приказивая дабы полковникъ стародубовский зъ старшиною и сотникъ мглинский зъ урядомъ до нихъ не интересованни и в грунтахъ обиды не чинили и что(б) атаманъ стрелецкий до и(х) звания стрелецкого никакихъ другихъ людей войсковихъ и посполитихъ безъ вѣдома и приказу его, гетмана, кромѣ старихъ стрелцовъ не привлекалъ. А когда до походу военного позоветь случай, то бы онъ, атаманъ стрелецкий с товариствомъ, о(т)бувалъ войсковую службу при его гетманско(м) дворѣ; въ 2^м его снятелства гпдна * генерал-фелдмаршала сенатора и кавалѣра графа Кирилли Григориевича Разумовского по битности его гетманомъ прошлаго 751 году октября 18 (д). повелѣнно состоять имъ, стрелцамъ, въ толикомъ числѣ людей сколько за

прежних гетмановъ ихъ было, а сверхъ того имъ собою въ то стрелецкое званіе никого с козаковъ и посполитихъ о(т)нюдь не принимать, общенародные жъ повинности несть имъ съ протчими козаками точію излишше ихъ противъ другихъ козаковъ ничимъ не отягощать, в случае жъ каковыхъ воинскихъ командирований // имѣють они стрелци службу отправлять при не(м) гдну * гетману. 2 зв.

Хотя ж изъ челоби(т)ной полковника Скоруппи значится (,) да и по справки съ ревизіями оказалось, что показываемые и(м) Скорупою стрелци Сіомченокъ за Дублянски(м) (,) а Галутвеннокъ за Есимонтовски(м) по ревизіи 723 (.) году въ слободѣ Писаревки написаны (,) но въ послѣдующи(х) ревизіи(х) даже в послѣ(д)ной на 764 годъ сочиненой, въ оной же деревнѣ Писаревки Сомченки и Галутвинок писаны уже между стрелцами (,). Полковникъ же Скоруппа показываетъ въ челобитной, что означенные Сіомченки и Галутвенки по по(д)говору стрелецко(г) [о] атамана казени.

За состояніемъ въ 724 году изъ бывшей Малороссійской Коллегіи о платежѣ зъ стрелецко(г) [о] промысла въ окладъ по 75 (:)^{ру} по присилци о стрелца(х) ведомости къ полковнику стародубовскому Кокошкину (.) и къ стрелецкому атаману Казеки указовъ (,) дабы умножить число стрелцовъ ко меньшей себѣ въ окладѣ платѣ начали называть себя стрелцами (.) То въ по(л)ковую Стародубовскую канцелярію послать указъ (,) чтобъ она учинила слѣдствіе (:) вышепоказанные Сіомченки и Галутвенки или предки ихъ и хто именно состояли (л) въ званіи стрелчомъ въ числѣ тѣхъ стре(л)цовъ, о кои(х) въ вышепрописано(м) полковника Скоропа(д)ско(г) [о] унѣве(р)салѣ 708 (.) году февраля 11 (д) состоявшемся показано (,) что било и(х) въ сотнѣ Мглинской 26 (.) человекъ (.) И ежели не состояли, то которо(г) [о] времени и с какова званія хто съ ни(х) ке(м) и по како(му) повелѣнію въ званіе стрелчое приняты. I во время сочинения (723^р) году ревизій (.) на каки(х) грунта(х) они сами или пре(д)ки и(х), в како(м) званіи и гдѣ именно жителствовали, и нѣ въ колико(м) числѣ дворовъ, хатъ и семейства и на каки(х) же грунта(х) они, Сіомченки и Галутвенки, жителствуют.

И свер(хъ) жили(х) и(х) грунтовъ какіе еще во владѣній и(х) находятся имѣнія и о(т) ко(г) [о] достали(с) (.) И то слѣ(д)ствіе пре(д)ставлено въ Коллегію (,) къ разсмотренію, а въ крію малороссійска(г) [о] ска(р)бу послать ука(з), что(б) она, учиня из(ъ) себе по дѣла(м) о стрелчествѣ они(х) Сіомченковъ и Галутвенковъ выправку, репо(р)товала въ Коллегію.

На по(д)лѣно(м) тако (:) *Семенъ Кочубей,*
Василей Туманскій,
Семен Неплюевъ, Яковъ Козелскій.

1781 р., червня 18, [Гадяч]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 795, оп. 2, од. зб. 77, арк. 16.

Выписка журналная зъ опредѣленія въ гродскомъ Гадяцкомъ судѣ 1781 года шюня (-18-) (д) учиненного.

За представленіємъ въ судъ гродскій отъ подкоморія Василя Ковалевского подсусѣдка его Федора рѣзника (;).

П р и к а з а л и: оного рѣзника о его породѣ, службѣ и поведеніи и противо оговору вора Максима Василенка и товарищей его допросить и за конечного рѣшенія отдать въ острогъ Гадяцкій за письменнымъ атаману городовому Тищевскому приказомъ (:)

На подлѣнномъ тако: выписаль канцеляристь *Андрей Вечорка*

Б. д., [Лубни]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. II, од. зб. 27 706.

Випи(с)ка з расположенія (,) коликов з ниже о(з)наче(н)ни(,) владѣннѣя мѣтиря Мга(р)ского селѣ вислатъ чи(с)ло по(д)водѣ (;) для приему на оніе з Лубенского магазейна муки к перепеченію въ сухари

	вислат по(д)-водѣ	на оніе при-ня(т) муки четверте(й)
3 Волшанки	2	10
3 Мгара	4	14
3 Луки	2	10
3 Пѣсокъ	2	10
Итого	10	44

А в Вязовку и Хи(т)цяхъ положено куплю з козака(ми) () а которихъ імѣючимся войта(м) приказа(т) бе(з) всякои спере(н)и и(з)сполня(т) по по(с)ла(н)ни(м) в оніе села из соте(н)ного пр вленія приказамъ.

1756 р., б. ч., [Глухів]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 54662

Краткій вѣтрактъ

Учиненній с вѣдомостей въ Генералную войсковую канцелярію о(т) полковъ малороссійскихъ присланныхъ съ показаніемъ, в каки(хъ) именно малороссійскихъ полковъ мѣстахъ когда бываю(т) ярмонки и торги (1756 г.)

Означение по чему гдѣ бивають ярмонки и торги

Полку Лубенского

Въ сотнѣ Первой полковой в(ъ) городѣ Лубняхъ въ годъ ярмонковъ четирѣ:

- 1) ⟨»⟩ о Сошествіи Свѣтаго Духа,
- 2) ⟨»⟩ о Преображеніи Гднемъ*,
- 3) ⟨»⟩ о Покровѣ Пресвѣтїа Брцы,
- 4) ⟨»⟩ о Масляной неделѣ.

А торги единственно бивають всякой неделѣ в понеделникъ и пятокъ.

Сотнѣ Лукомской

въ городѣ Лукомлѣ в годъ ярмонковъ 2:
1) ⟨»⟩ июля 20 ⟨»⟩ на пророка Ілію,
2) ⟨»⟩ ноября 8 на архистрига Михийла
торги жъ в день неделній.

Сотнѣ Горошинской

въ мѣстечку Горошинѣ ярмонковъ 3 ⟨«⟩:

- 1) ⟨«⟩ сентября 14 ⟨»⟩,
- 2) ⟨«⟩ на Проводи воскресенскіе,
- 3) ⟨«⟩ января 1 ⟨»⟩.

В мѣстечку Оржицѣ ярмонко(въ) 2:

- 1) ⟨«⟩ сентября 8 ⟨»⟩,
- 2) ⟨«⟩ ноября 21 ⟨»⟩. //

В мѣстечку Буромцѣ ярмонко(в) 2:

- 1) ⟨«⟩ ноября 1 ⟨»⟩,
- 2) ⟨«⟩ юня 24 ⟨»⟩.

А в онихъ вышеписанныхъ мѣста(хъ) торговъ не бываетъ.

Сотнѣ Чигриндубровской въ городѣ Чигриндубровѣ ярмонковъ 3:

- 1) ⟨«⟩ априля 23 ⟨»⟩,
- 2) ⟨«⟩ июля 20 ⟨»⟩,
- 3) ⟨«⟩ октября 14 ⟨»⟩.

Полку Лубенского в сотняхъ Глинской(,) Сенецкой(,) Чорнуской(,) Яблунувской(,) и Горошинско(й) имѣются ярмонки и торги по указу Генеральной войсково(й) канцеляріи 1742 (г)[о] года юня 12 дня состоявшому по доношенію содержащо(г)[о] тогда на вѣре собираемыхъ съ полку // Лубенскаго в(ъ) скарбѣ войсково(й) доходовъ сотника глинскаго ((:что ннѣ компанѣ(й)скій полковникъ:)) Антона Крижано(в)скаго для вящой в казнѣ ея императорскаго величест-

I зв.

Торги жь бивають по днямъ неделни(мъ) и пятнични(мъ) в мѣстечкахъ и сотнѣ Чигриндубровской надлежащихъ.

В Жовнинѣ ярмонковъ 2 (»):

- 1) (») В(ъ) день Вознесения гд̃ня *
- 2) («) сентября 1 (»).

Торги в день неделній.

Въ Веремѣвки ярмонковъ 4 (»):

- 1) (») въ Неделю всеедную,
- 2) (») въ день Преполовления праздника

Воскресенія гд̃ня *,

- 3) (») июня 29,
- 4) (») октября 26.

Торги в день неделній.

Сотнѣ Яблунвской

в мѣстечку Яблунове ярмонковъ 3:

- 1) (») в день преполовленія пра(з)дника Во(с)кресения Хртова *,
- 2) (») на Усѣкновение главы предтечеви,
- 3) (») на Богоявление гд̃не.

Торговъ не биваетъ. //

Сотнѣ Пирятинской

в(ъ) мѣстечку Пирятинѣ ярмонковъ 4 (»):

- 1) (») въ Великой постъ на Крестопоклонно(й) неделѣ,
- 2) (») на Вознесение гд̃не *,
- 3) (») на Рождество Пресвѣтїя Брцы,
- 4) (») въ день великомученицы Параскевїи

Торги в понеделникъ и пятокъ.

Сотнѣ Чорнуской

въ мѣстечку Чорнухахъ ярмонковъ 4 (»):

- 1) (») в Великой постъ на похвалной неделѣ,
- 2) (») о Троецкой неделѣ,
- 3) (») на Успение Пресвѣтїе Брцы,
- 4) («) декабря 6 (») на Николая.

Торги в понеделникъ и пятокъ.

въ мѣстечку Курѣнциѣ торгъ биваетъ в день неделни(й).

Сотнѣ Городиской

в мѣстечку Городищѣ ярмонковъ 3:

- 1) («) генвара 1 (»),

ва прибели и к ползѣ околнично.му) техъ мѣсть народу (,) а паче промиш в'никамъ, кой по уд во ствию и содержанию себе в торгахъ имѣють прилѣжность оногo указа при полковой вѣдомости имѣется копия по(д) Но(м). 1 (»).

- 2) мая 9,
3) ⟨»⟩ августа 1.
Торги въ день неделній.

Сотнѣ Сенчанской
въ мѣстечку Сенчѣ ярмонковъ 3 ⟨»⟩:
1) ⟨«⟩ декабря 9 ⟨»⟩ на Зачатие свѣтыя
Анни,
2) ⟨»⟩ въ Фомину неделю,
3) ⟨«⟩ июля 27 ⟨»⟩ на свѣаго Пантелей-
мона.
Торги по неделямъ. //

2 зв.

Сотнѣ Лохвицкой
въ городѣ Лохвицѣ ярмонковъ 4 ⟨»⟩:
1) ⟨»⟩ На Преполовление пра(з)дника
Воскресения Хртова *,
2) ⟨«⟩ июля 8 ⟨»⟩ на Прокофія,
3) ⟨«⟩ сентября 20 ⟨»⟩ на Евстафія,
4) ⟨»⟩ на всеедной неделѣ.
Торги въ понеделокъ и пятокъ.

Сотнѣ Глинской
въ мѣстечку Глинску ярмонковъ 2 ⟨»⟩:
1) ⟨»⟩ на Петрово пуще(н)ня, то е(ст)
въ) Неделю всѣ(х) свѣтихъ,
2) ⟨»⟩ На Симеона сътолника.
Торги въ) день неделній.

Сотнѣ Роменской
въ городѣ Ромнѣ ярмонковъ 4 ⟨»⟩:
1) ⟨»⟩ о Масляной седмици,
2) ⟨»⟩ на Вознесение гдѣне *,
3) ⟨»⟩ на Илию пророка,
4) ⟨»⟩ на архистратига Михайла.
Торги в понеделникъ и пятокъ.

Сотнѣ Хмеловской
въ) селѣ Хмеловѣ(,) и в Медвежомѣ в
воскресение дни собираются небольшие
торжки, ярмонков же не бивае(т).

Сотнѣ Смѣлянской
въ) мѣстечку Смѣломѣ ярмонковъ 4:
1) ⟨«⟩ генвара 1 ⟨»⟩,
2) ⟨«⟩ мая 9 ⟨»⟩,
3) ⟨«⟩ июля 8 ⟨»⟩ на Прокофія,
4) ⟨»⟩ въ) день преподобія Параскевій.
Торгъ в понеделникъ. //

Протчіе жъ в чо(мъ)
полку Лубенскомѣ
ярмонки и торги //
почему имѣть поло-
жено(,) какъ по пол-
ковой Лубенской(,)
так и по сотеннимъ

Сотнѣ Константиновской того полку канцеля-
в мѣстечку Коста(н)тиновѣ ярмонковъ 3: рия(мъ) никакихъ
1) «» в Троицни дни, привилегий и указовъ
2) «» о Успениі Богоматере, не сискалось
3) «» о Покрова дни.

В селѣ Хоружовки ярмонков три:

- 1) «» на Преполовление,
- 2) «» о Преображеніи господнемъ,
- 3) «» въ день Николая Чудотворца.

В селѣ Коровинцахъ ярмонокъ единъ, в
урочище Дубинѣ о десятой пятниши, а
торги бивають в неделю.

Полку Полтавского

В (ъ) сотнѣ Полтавской яр-
монковъ 4 «»:

- 1) «» на Всеедной неделѣ в февраль мѣцъ,
 - 2) «» мая 9 на Святителя Николая,
 - 3) «» июля 20 на пророка Илию,
 - 4) «» на Воздвижение честного креста.
- Торги в(ъ) понеделокъ и пятокъ.

В сотнѣ первой полково (й)
ярмонко(в) и то(р)говъ не бивають.

В сотнѣ второй полко-
вой торговъ и ярмонковъ не би-
вають(,) а толко в едно(мъ) селѣ Магу-
лахъ по неделямъ малія то(р)жки би-
вають. //

3 зв. В сотнѣ Великобудиской
ярма(н)ковъ 2:

- 1) «» июля 8 «» в день великомуче-
ника Прокофія,
- 2) «» сентября 26 «» в день Иоана Бо-
гослова.

Торги в понеделокъ и пятокъ.

В сотнѣ Решетилловской
ярмонк(ов) 4:

- 1) «» неделѣ Свѣтлой Воскресенія
гидня * на провода(х),
- 2) «» въ день Сошествія Свѣтого Духа,
- 3) «» августа 1 «» на свтихъ мученикѣ
Маккавей,
- 4) «» ноября 21 «».

Торги в(ъ) понеделокъ и пятокъ.

В сотнѣ Старосанжаровской ярмо(н)ковъ 3:

- 1) ⟨»⟩ апреля 23 ⟨,⟩ на Георгия великсмученика,
 - 2) ⟨«⟩ июля 27 ⟨»⟩ на Пантелеймона,
 - 3) ⟨»⟩ сентября 1 на Семиона Столпника.
- Торги в праздничные дни.

В сотнѣ Новосанжаровской ярмонковъ два:

- 1) о десятой пятнице,
- 2) сентября 8.

Торги в неделю и пятокъ.

Въ сотнѣ Бѣлицкой ярмонковъ 3:

- 1) ⟨»⟩ на Василиевъ день,
- 2) ⟨»⟩ на Вознесение гднѣ *,
- 3) ⟨«⟩ октября 1 ⟨»⟩ на Покровъ Богоматере.

Торги в неделю и пятокъ.

Въ сотнѣ Кобеляцкой ярмонковъ 4:

- 1) ⟨»⟩ в день Сошествія Святого Духа, //
- 2) ⟨»⟩ августа ⟨«15»⟩ на Успение Богоматере,
- 3) ⟨«⟩ октября 14 ⟨»⟩ на Параскевей,
- 4) ⟨«⟩ декабря 6 ⟨»⟩ на Николая.

Торги в понеделокъ и пятокъ.

В (ъ) сотнѣ Соколской ярманковъ 3 ⟨»⟩:

- 1) ⟨«⟩ генвара 6 ⟨»⟩ на Хрещение гднѣ *,
- 2) ⟨»⟩ на Преполовление,
- 3) ⟨«⟩ сентября 26 ⟨»⟩.

Торги в неделю и пятокъ.

Въ сотнѣ Кишѣнской ярмонковъ 3:

- 1) ⟨»⟩ ноября 8 в(ъ) день Архангела Михайла,
 - 2) ⟨«⟩ генвара 25 ⟨»⟩ в день Григория Богослова,
 - 3) ⟨»⟩ на пушалной день Петрова поста
- Торговъ не биваетъ.

В сотнѣ Переволочанской ярмо(н)ковъ 2:

- 1) ⟨»⟩ июля 8 в(ъ) день Прокофія,

Полку Полта(в)ского в сотнѣ Переволоча(н)ской имѣть положено ярмонки и торги за силу состоявшего 1743 ⟨»⟩ году июля 18 Генеральной войсково(й) канцеляріи указа по доношению полковой

2) ⟨»⟩ ноября 1 ⟨»⟩ въ день Кости и Дамьяна.

Торги в(ъ) неделю и пятокъ.

В сотнѣ Келебердянской ярмонковъ 3:

1) ⟨»⟩ в Неделю масляную,

2) ⟨»⟩ июня 12 ⟨,⟩ на Онуфрия Великого,

3) ⟨«⟩ октября 28 ⟨»⟩ на свтѣя Параскевей.

Торги в неделю и пятокъ.

В сотнѣ Китайгородской ярмонковъ 2:

4 ав.

1) ⟨«⟩ октября 26 ⟨»⟩,

2) ⟨«⟩ июня 24 ⟨»⟩.

В сотнѣ Нефорощанской // ярмо(н)ковъ 1 ⟨»⟩:

августа 6 на Преображение гпдне *, а то(р)говъ не биваетъ

В сотнѣ Маяцкой торговъ и ярмонков не биваетъ.

В сотнѣ Царичанской ярмо(н)ковъ 2:

1) ⟨»⟩ июля 29 на Петра и Павла,

2) ⟨«⟩ сентября 1 ⟨»⟩ на Симеона и Столпника.

Торговъ не биваетъ.

В сотняхъ Орлян(с)кой и Старосамарской торговъ и ярмонковъ не биваетъ.

Полку Прилуцкого

въ городъ Прилуке въ годъ ярмонковъ 4:

1) ⟨«⟩ генвара 1 ⟨»⟩,

2) ⟨»⟩ о Фоминой неделѣ,

3) ⟨«⟩ июня 24 ⟨»⟩,

4) ⟨»⟩ октября 26.

Торги въ понеделокъ и пятокъ.

В мнѣирѣ * Густинскомъ Прилуцко(м) ярмонко(в) 2:

1) ⟨»⟩ О Сошествіи Святого Духа,

2) ⟨«⟩ августа 15 ⟨»⟩.

По(л)тавской канцеляріи для показанно(й) прибели оного указа при полковой вѣдомости имѣется копия по(д) Но(м). 2 ⟨»⟩.

А в сотнѣ Китайгородской в(ъ) мѣстечку Китайгородъ положено имѣть ярмонки и то(р)ги по ордеру его ясневелмо(ж)но(сти) состоявшо(му) 1753 году // октября 11 (д) по доношенію по(л)ковника полтавского и по мнѣнію по(л)ково(й) По(л)тавской канцеляріи с оного ордера при по(л)ковой вѣдомо(с)ти имѣется копия по(д) Но(м). 3 ⟨»⟩;

в про(т)чихъ же по(л)ку По(л)тавского мѣста(х) почему положено имѣть ярмонки и торги ⟨,⟩ при по(л)ково(й) По(л)тавско(й) и соте(н)ни(мъ) канцеляриямъ привилегій и указовъ не сискалось.

В(ъ) полку Прилуцкомъ ярмонки и торги по показанію сътарожиловъ по древнему учрежденію производятся Привилегій же и указовъ такъ при полковой Прилуцкой, яко и по сотеннимъ того полку канцеляриямъ не сискалось.

Сотнѣ полковой При-
луцкой

в селѣ Переволочной торгъ бивает(т) в не-
делю ⟨,⟩ да ярмонокъ единѣ, августа 6». //

Сотнѣ Журавской

5

в мѣстечку Журавке ярмонокъ в годъ
едень,
сентябра 14 ⟨,⟩, а торговъ не биваетъ.
В(ъ) селѣ Ладинѣ ярмонковъ два:

- 1) ⟨,⟩ о Вознесеніи гднемъ *,
 - 2) ⟨,⟩ октября 1 ⟨,⟩.
- Въ мѣстечку Варвѣ торги в
среду ⟨,⟩ ярмонковъ 3 ⟨,⟩:
- 1) ⟨,⟩ мая 9,
 - 2) ⟨,⟩ июня 29,
 - 3) ⟨,⟩ ноября 1.

В(ъ) сотнѣ Сребрано-
кой

в мѣстечку Срѣбномъ ярмонковъ 2:

- 1) ⟨,⟩ апреля 23 ⟨,⟩,
- 2) ⟨,⟩ сентября 8 ⟨,⟩. //

Торги в понеделокъ и пятокъ

6

В мѣстечку * Дермановскомъ ярмонковъ 2:

- 1) ⟨,⟩ о десятой пятницѣ,
- 2) ⟨,⟩ июля 2 ⟨,⟩.

В сотнѣ Карабутовской

в селѣ Голюнки торги в(ъ) пятокъ.

В мѣстечку Іваницѣ торгъ в неделю.

В мѣстечку Ичнѣ торги в(ъ) понеделокъ
и пятокъ, а ярмонки единѣ Великого ⟨,⟩
а другій Петрова посто(в) на первихъ
седмицахъ ⟨,⟩ третій же июля 20.

В мѣстечку Монастирищахъ торги в су-
боту, а ярмонки

- 1) ⟨,⟩ мая 9,
- 2) ⟨,⟩ сентября 8 ⟨,⟩. //

6 зв.

В(ъ) мѣстечку Красномъ Колядинѣ
торги в понеделникъ ⟨,⟩ а ярмонки

- 1) ⟨,⟩ на Сошествіе Святого Духа,
- 2) ⟨,⟩ сентября 14 ⟨,⟩,
- 3) ⟨,⟩ декабря 6 ⟨,⟩.

Полку Гадяцкого

в городе Гадячу въ годъ ярмонковъ 4:
1) ⟨«⟩ генвара 6 ⟨»⟩ в день Богоявленія
гднѣя*,

2) ⟨«⟩ априля 23 ⟨»⟩,

3) ⟨«⟩ июня 29 ⟨»⟩,

4) ⟨«⟩ октября 14 ⟨»⟩.

Торги в понеделокъ и пятокъ.

В мѣстечку Рашовки ярмонковъ 2:

1) ⟨«⟩ мая 9 ⟨»⟩,

2) ⟨«⟩ сентября 1 ⟨»⟩.

Торги въ неделю.

В мѣстечку Комишно(й) ярмонковъ 4:

1) ⟨«⟩ генвара 1 ⟨»⟩,

2) ⟨»⟩ Великого посту на первой неделѣ,

3) ⟨»⟩ о десятой пятницѣ,

4) ⟨«⟩ октября 26 ⟨»⟩ на великомученика Димитрия.

Торги в понеделокъ и пятокъ.

В мѣстечку Лютенки ярмонковъ 3:

1) ⟨»⟩ первій на Преполовление праздника гднѣя*,

2) ⟨«⟩ июля 20 ⟨»⟩ в день пророка Илий,

3) ⟨«⟩ ноября 1 ⟨»⟩ торги в неделю и пятокъ. //

В мѣстечку Ковалевки в(ъ) годъ

ярмонокъ единъ — июля 27 ⟨..⟩⟨,⟩ в день великомученика Пантелеймона, а торговъ не бивает.

В мѣстечку Зѣнкове ярмонковъ 4:

1) ⟨«⟩ октября 1 ⟨»⟩,

2) ⟨«⟩ июня 24 ⟨»⟩,

3) ⟨«⟩ августа 15 ⟨»⟩,

4) ⟨«⟩ декабря 6 ⟨»⟩.

Торги в понеделникъ и пятокъ.

В мѣстечку Опошне ярмонковъ 4:

1) ⟨»⟩ на Проводи праздника Воскресения Хртва*,

2) ⟨»⟩ о десятой пятницѣ,

3) ⟨«⟩ августа 6 ⟨»⟩,

4) ⟨«⟩ октября 26 ⟨»⟩.

Торги в понеделокъ и пятокъ.

В(ъ) полку Гадяцкомъ почему положено имѣть ярмонки и торги при полковой Гадяцкой и по сотенни(мъ) того полку канцеляриямъ привилегіи и указовъ не сискалось.

В мѣстечку Кузоминѣ ярмонко(в) 3:

- 1) ⟨«⟩ мая 2 ⟨»⟩,
- 2) ⟨«⟩ июля 20 ⟨»⟩,
- 3) ⟨»⟩ сѣнтября 14.

Торговъ не биваетъ.

В мѣстечку Веприку ярмонковъ 3:

- 1) ⟨«⟩ мая 9,
- 2) ⟨«⟩ августа 29 ⟨»⟩,
- 3) ⟨»⟩ ноября 21.

Торги в день неделни(й). //

Полку Переясловского

7 зв.

в городѣ Переясловлѣ в годъ ярмонковъ 3:

- 1) ⟨»⟩ о десятой пятницѣ,
- 2) ⟨«⟩ сѣнтября 1 ⟨»⟩,
- 3) ⟨«⟩ генвара — 6 ⟨»⟩.

Торги в понеделникъ и пятокъ.

В мѣстечку Воронковѣ ярмонковъ 2:

- 1) ⟨»⟩ на Вознесение гдѣне *.
- 2) ⟨«⟩ сѣнтября 8 ⟨»⟩.

Торговъ не биваетъ.

В мѣстечку Баришовке ярмо(н)ковъ 3 ⟨»⟩:

- 1) ⟨«⟩ генвара 1 ⟨»⟩,
- 2) ⟨»⟩ мая 9,
- 3) ⟨»⟩ сѣнтября 14.

Торги в понеделникъ и пятокъ.

В мѣстечку Березанѣ ярмонковъ 3:

- 1) ⟨»⟩ в день Победоносца Георгія,
- 2) ⟨»⟩ на Успение Богоматере,
- 3) ⟨»⟩ в день Покрова Бгоматере.

Торговъ не биваетъ

В мѣстечку Басанѣ ярмонковъ 4:

- 1) ⟨»⟩ на Вознесение гдѣне,
- 2) ⟨«⟩ июня 29 ⟨»⟩,
- 3) ⟨»⟩ сѣнтября 20,
- 4) ⟨»⟩ декабра — 6.

Торги в понеделникъ.

В мѣстечку Яготинѣ ярмонковъ 4:

- 1) ⟨»⟩ на похвалу пресвтыя Брщы, //
- 2) ⟨»⟩ на Победоносца Георгія,

Полку Переясловского в городѣ Переясловлѣ ярмонки и торги имѣть положено по височайшей високомонаршей грамотѣ состоявшейся 1768 году ма(р)та 24 (д). по челобитю войта переясловского съ товарищи с которой грамоти при по(л)ковой ведомости имѣется копия по(д) Но(р). 4

- 3) ⟨*⟩ на Преображение господне,
 - 4) ⟨*⟩ на архистратига Михайла.
- Торговъ не биваетъ.

В мѣстечку Золотоношѣ ярмонко(въ) 4:

- 1) ⟨*⟩ о Проводахъ Свѣтлого праздника,
 - 2) ⟨«⟩ о Сошествіи Свѣтлаго Духа,
 - 3) ⟨«⟩ сентября 8 ⟨*⟩,
 - 4) ⟨«⟩ декабря 6 ⟨*⟩.
- Торги в понеделникъ.

В мѣстечку Глемязовѣ ярмонко(въ) 4:

- 1) ⟨*⟩ ноября 21,
 - 2) ⟨*⟩ на Сирной неделѣ,
 - 3) ⟨*⟩ на Преполовление праздника Воскресения Хртва *,
 - 4) ⟨«⟩ августа (⟨*⟩).
- Торги в день неделній.

В мѣстечку Кропивной ярмо(н)ковъ 2:

- 1) ⟨*⟩ на пророка Илию,
 - 2) ⟨*⟩ на Покрову Богоматере.
- Торги в день неделній.

В мѣстечку Иркльевѣ ярмонковъ 3:

- 1) ⟨«⟩ мая 9 ⟨*⟩,
 - 2) ⟨«⟩ августа 15 ⟨*⟩,
 - 3) ⟨*⟩ ноября 8.
- Торги в понеделникъ.

В мѣстечку Пѣщаномѣ ярмонковъ единъ — августа 1 ⟨*⟩.

Торговъ не биваетъ. //

8 зв.

В мѣстечку Бубновѣ торговъ и ярмонковъ не биваетъ ⟨,⟩ а збѣрается торжокъ тою Бубновскою сотнѣ в селѣ Прохоровки в понеделни(къ).

Полку Чернѣговского

В сотнѣ полковой торговъ и ярмонковъ нигде не собирается ⟨,⟩ в Чернѣговѣ жь издревле торги в понеделокъ и пятокъ собираются, а ярмонковъ в годъ биваетъ три.

А в мѣстечку Пѣщано(мѣ) ярмоно(къ) имѣется по ордеру полковой Переясловской канцеляріи.

Полку Чернѣго(в)ского в городѣ Че(р)нѣговѣ торги и ярмонки имѣт положено по королевскому привиле-

В мѣстечку Сѣднѣвъ ярмонковъ 2:

- 1) ⟨»⟩ на свѣтлаго пророка Илию,
 - 2) ⟨»⟩ декабра 6 в день свтителя Николая
- Торги в пятокъ.

В селѣ Новихъ Боровичахъ ярмонковъ 2:

- 1) ⟨»⟩ о Троицни дни,
 - 2) ⟨»⟩ о Покрова дни:
- Торги по неделямъ.

В сотнѣ Городницкой ярмонковъ 2:

- 1) ⟨»⟩ июня 29,
 - 2) ⟨»⟩ октября 14.
- Торги в субботу.

В сотнѣ Лубецкой ярмонковъ 2:

- 1) ⟨»⟩ о Вознесеніи гѣднемъ *,
 - 2) ⟨»⟩ декабра 6 ⟨»⟩.
- Торги в понедельникъ. //

В сотнѣ Менской ярмонковъ 2:

- 1) ⟨»⟩ мая 9 въ день свтителя Николая,
 - 2) ⟨»⟩ сентябра 8 ⟨»⟩.
- Торги въ четвертокъ.

В сотнѣ Синявской в мѣстечку Синявъ торги в(ъ) субботу, а ярмонковъ не биваетъ.

Сотнѣ Киселювской в мѣстечку Алеѣандровки торги в пятокъ ⟨,⟩ а ярмонковъ не бивает(т).

В сотнѣ Сосницкой ярмонковъ 2 ⟨»⟩:

- 1) ⟨»⟩ о воздвиженіи Честного креста,
- 2) ⟨»⟩ августа 15.

Торги в понедельникъ.

В сотнѣ Понурницкой ярмонковъ 2:

- 1) ⟨»⟩ сентябра 8 ⟨»⟩,
 - 2) ⟨»⟩ априля 23.
- Торги в понеделокъ.

В селѣ Орловцѣ ярмонокъ единъ — октября 14, а торги въ четвертокъ. //

гій и по височайшой високомонаршой грамотѣ и гетма(н)скому унѣверсалу съ чего всего при по(л)ковой вѣдомости значать копій и в репо(р)тѣ полково(й) канцелярій обстоятельно показано по(д) N(p). 5 ⟨»⟩.

В(ъ) мѣстечку Алеѣандровки по унѣверсалу Генеральной войсково(й) канцелярїи, состоя(в)шому 1755 ⟨»⟩ году ноября 26 ⟨»⟩ по доношенію сотника Кисилювского Лисенка для вяшой казенной прибели и к по(л)зѣ околични(м) сотнѣ Киселювско(й) обивателямъ, с которого копия при по(л)ково(й) ведомости приложена по(д) N(p). 6 Протчіе жъ ярмонки и торги в(ъ) полку

Въ сотняхъ же Волынской(,) Столинской, Бѣлоуской(,) Слабинской и Бибелской торговъ и ярмонковъ никогда не биваетъ.

Чернѣго(в)скомъ по-чему имѣть положено, о томъ привилегій и указовъ никакихъ не сискалось.

Полку Киевского

Сотнѣ Козелецкой в(ь) городѣ Козелци торги в понеделникъ и пятокъ(,) ярмонковъ 5:

- 1) ⟨»⟩ на Сирной неделѣ въ пятокъ,
- 2) ⟨»⟩ о Проводахъ праздника Воскресенія Хртова,
- 3) ⟨»⟩ о Троицни(х) дняхъ,
- 4) ⟨«⟩ сѣнтябра 1 ⟨»⟩,
- 5) ⟨«⟩ октября 28 въ день святія Пара(с)кѣвій.

В(ь) сотнѣ Остерской в мѣстечку Острѣ торги в(ь) понеделокъ, ярмонковъ же 2:

- 1) ⟨«⟩ генвара 1 ⟨»⟩,
- 2) ⟨»⟩ о десятой пятници.

В мѣстечку Лѣткахъ торги в понеделокъ и пятокъ(,) а ярмонковъ 3 ⟨»⟩:

- 1) ⟨«⟩ мая 9 ⟨»⟩,
- 2) ⟨«⟩ октября 1 ⟨»⟩,
- 3) ⟨«⟩ декабра 6 ⟨»⟩.

В сотнѣ Моровской торги в понеделникъ, а ярмонки:

- 1) ⟨«⟩ декабра 6 ⟨»⟩,
- 2) ⟨«⟩ мая 9 ⟨»⟩.

// В сотнѣ Олишевской ярмонки:

- 1) ⟨«⟩ мая 9 ⟨»⟩,
- 2) ⟨«⟩ ноябра 8 ⟨»⟩.

Торги в понеделникъ.

В сотнѣ Мринской, в мѣстечку Мринѣ ярмоно(к) о Вознесеній гднемъ*, а торги в среду.

В сотнѣ Носовской В мѣстечку Носовки торги в понеделникъ и пято(к), а ярмонки:

- 1) о Сирной неделѣ,
- 2) юня 29,
- 3) сѣнтябра 8.

Сотнѣ Кобезской

в мѣстечку Кобезщѣ торги в понедельникъ и пятокъ, а ярмонки:

- 1) апреля 23 ⟨⟩,
- 2) ⟨⟩ июля ⟨—⟩ 20,
- 3) ⟨⟩ ноября 8.

Сотнѣ Бобровицкой

в мѣстечку Бобровицѣ торги в понедельник(к) и пятокъ, ярмонокъ единъ — июля 8.

Сотнѣ Гоголевской

в мѣстечку Гоголевѣ торги в понедельникъ, а ярмонки:

- 1) ⟨⟩ в Великой постѣ на четвертой неделѣ,
- 2) ⟨⟩ июля 24,
- 3) ⟨⟩ ноября 8

// В сотнѣ Баришполской

в мѣстечку Баришполѣ торги в понедельникъ, ярмонки жъ:

- 1) ⟨⟩ на Сирной неделѣ,
- 2) ⟨⟩ июня ⟨—⟩ 29,
- 3) ⟨⟩ сентября 20.

Сотнѣ Киевской

в городѣ Киевѣ торги в понедельникъ ⟨,⟩ пятокъ ⟨,⟩ да ярмонокъ 4:

- 1) ⟨⟩ мая ⟨—⟩ 9,
- 2) ⟨⟩ августа ⟨—⟩ 15,
- 3) ⟨⟩ декабря 6,
- 4) ⟨⟩ на третьей неделѣ Великого поста.

Полку Сътародубовского

в городѣ Сътародубѣ торги в понедельникъ и пятокъ ⟨,⟩ ярмонки жъ:

- 1) ⟨⟩ на второй неделѣ Великого поста,
- 2) ⟨⟩ по Воскресеній господнемъ на десятой неделѣ.

Въ городѣ Почепѣ

Торги в пятокъ ⟨,⟩ а ярмонки:

- 1) ⟨⟩ на второй неделѣ Великого поста,
- 2) ⟨⟩ на Вознесеній господнемъ,
- 3) ⟨⟩ июля 20 ⟨⟩.

Полку Киевского в сотнѣ Баришпо(л)ской в мѣстечку Баришполѣ ярмонки и торги в и(х) положени по королевск(му) привилегию 1649¹ году 27 ⟨⟩ генвара состоявшому для каза(ц)кой прибели и по(л)зи (кол ч(о)му) мѣстечка Баришовки народу ⟨,⟩ с которого привилегиумъ копий при по(л)ковой ведомости приложена по(д) N(p). 7 ⟨⟩.

10 зв.

Протчие (ж) в по(л)ку Киевскомъ ярмо(н)ки и то(р)ги почему быть положено никакихъ привилеги(и) и указовъ не скалос.

Сотнѣ Топалской

в мѣстечку Ропску торги в понедельник,
ярмонки ж:

- 1) ⟨»⟩ по Сошествіи Свѣтаго Духа в(ъ)
неделю всѣ(хъ) свѣтихъ,
- 2) ⟨«⟩ июля 24 ⟨»⟩,
- 3) ⟨«⟩ октября 26 ⟨»⟩.

В селѣ Хоромномъ торги въ чет-
вертокъ, а ярмонки:

- 1) ⟨«⟩ декабря 6 ⟨»⟩,
- 2) ⟨»⟩ на Вседной неделѣ

В(ъ) мѣстечку Горску

торги в понедельник, ярмонки ж:

- 1) ⟨»⟩ на Воздвижение честного креста,
- 2) ⟨»⟩ на Сирной неделѣ,
- 3) ⟨«⟩ мая 9 ⟨»⟩.

В селѣ Великой Топалѣ торжки

- 1) ⟨»⟩ на Фоминой неделѣ,
- 2) ⟨«⟩ августа 6 ⟨»⟩,
- 3) ⟨«⟩ ноября 8 ⟨»⟩. //

Въ мѣстечку Симеоновки

Торги в понеделокъ, ярмонки ж:

- 1) генвара 1 ⟨»⟩,
- 2) ⟨»⟩ в день Свѣтїи * Троици,
- 3) ⟨»⟩ о Покровѣ Богоматере.

В(ъ) городѣ Погарѣ ярмонки:

- 1) ⟨»⟩ мая 9,
- 2) ⟨»⟩ августа 15,
- 3) ⟨»⟩ декабря 6.

Торги в понедельник.

В мѣстечку Гримячомъ

ярмонокъ еденъ — сентября 8, торги в
пятокъ.

11 зв.

В городѣ Новгородку

Торги в понедельник и пятокъ, ярмонки:

- 1) ⟨»⟩ на Сирной неделѣ,
- 2) на Петра и Павла.

За городомъ Новгородкомъ близъ мона-
стиря Спаского Новгородского (,) в годъ
бываетъ единъ ярмонокъ на Преображе-
ние господне.

Полку Сѣтародубов-
ского в сотнѣ Новго-
родской за городомъ
Новгоро(д)ко(мъ)

близъ монастыра
Съпаского, на пре-

ображение гдне * //

ярмонокъ имѣтъ поло-
жено по указу Гене-
ралной войсково(и)

канцелярїи состояв-
шему прошлаго 746 ⟨»⟩

году априля 24 ⟨»⟩

по резолюціи Прави-
тельствующаго Сена-

та для збору трехъ
часте(й) на церковь

монастирскую дохо-
до(въ), с котораго ука-

за при по(л)ково(й)
ведомости копия при-

ложена по(д) Но(р). 8.

Да по грамотѣ бла-

женниа и вѣчно де-
стойниа памяти Вели-

кого гдря * царя и
великаго князя Але-

ѣѣя Михайловича,
данной 7179 году ап-

риля 19 на владѣние
мнтиру * Новгород-

скому маестностей и
земель к той мона-

стирской землѣ, гдѣ
ярмонокъ собирает-

ся // с(ъ) которой
грамоти и копия при

по(л)ковой ведомости
приложена по(д) Но

(р). 9 ⟨»⟩.

В(ъ) городъ Мглинъ ярмонковъ
три:

- 1) ⟨⟩ о Сошествіи Свѣтаго Духа, 7
 - 2) ⟨⟩ августа 6 ⟨⟩,
 - 3) ⟨⟩ на третьей неделѣ Великого поста.
- Торги бивають в пятокъ.

Полку Миргородского

в городъ Миргородъ ярмонки:

- 1) ⟨⟩ Великого поста на крестопклонной неделѣ,
 - 2) ⟨⟩ на Вознесение гдѣне *,
 - 3) ⟨⟩ сентября 8 ⟨⟩ на Рождество Бг-матере,
 - 4) ⟨⟩ декабря 6 ⟨⟩ въ день свтителя Николая.
- Торги в(ъ) понеделникъ и пятокъ.

Сотнѣ второй Миргородской
в мѣстечку Хомуць торги в неделю.

В городъ Хоролъ ярмонки:

- 1) ⟨⟩ мая 9 ⟨⟩,
 - 2) ⟨⟩ июня 29 ⟨⟩,
 - 3) ⟨⟩ августа 15 ⟨⟩,
 - 4) ⟨⟩ декабря 9 ⟨⟩ в день Зачатія свтїя Анни.
- Торги в понеделникъ и пятокъ. //

В мѣстечку Городищѣ ярмонки

- 1) ⟨⟩ мая 9,
- 2) ⟨⟩ октября 1,
- 3) ⟨⟩ декабря 6,
- 4) ⟨⟩ августа 1 ⟨⟩.

Торги в неделю и пятокъ.

В мѣстечку Власовцѣ ярмонки:

- 1) ⟨⟩ августа 6,
 - 2) ⟨⟩ сентября 14,
 - 3) ⟨⟩ о Сошествіи Свѣтаго Духа.
- Торги в(ъ) неделю.

В(ъ) мѣстечку Кременчуць ярмонки:

- 1) ⟨⟩ генваря 1,
 - 2) ⟨⟩ июня 24,
 - 3) ⟨⟩ сентября 1 ⟨⟩.
- Торги в неделю и пятокъ.

Протчіе жъ ярмонки и торги в полку Сьтародубовскому почему // положени о томъ 12 привилегій и указо(в) никаких нигдѣ не сискалось.

Полку Миргоро(д)ского в сотняхъ второй Ми(р)городской ⟨,⟩ Городиско(й) ⟨,⟩ Потоцкой ⟨,⟩ Голтвянской ⟨,⟩ и Остаповской да в мѣстечку Богачке ⟨,⟩ торги и ярмо(н)ки имѣть положено по указамъ Генеральной войсковой канцелярій въ 742 ⟨⟩ году состоявшимся по доношеніям содержащего на вѣре // собираемие в скарбъ войсковій доходи сотника глинского ⟨(:)⟩ что инѣ полковникъ компанѣйскій ⟨(:)⟩ Крижановского для яшой казенной присели и на- 12 зв.
родной по(д)ви с коихъ указовъ при полковой вѣдомости приложени копій по(д) Но(р). 10, 11, 12.

Протчіе жъ торги и ярмонки в по(л)ку Миргоро(д)ско(мъ) // почему положени ⟨,⟩ о томъ привилегіи и указовъ никаки(хъ) не сискалось.

В мѣстечку Потоке ярмонки:

- 1) ⟨»⟩ мѣся * октября въ день великому-ченика Дими(т)рия,
 - 2) ⟨«⟩ апреля 23 ⟨»⟩ на побѣдоносца Георгія.
- Торговъ не биваетъ.

В мѣстечку Омелнику
ярмонокъ еденъ ⟨.⟩ июля 20 — на свята-
13 го пророка Илию. //

В мѣстечку Манжалѣй
ярмонокъ единъ — на Фомину неделю

В(ъ) мѣстечку Голтвѣ ярмонки:

- 1) ⟨»⟩ июня 29,
 - 2) ⟨»⟩ августа 8,
 - 3) ⟨»⟩ ноября 8,
 - 4) ⟨»⟩ генвара ⟨—⟩ 6.
- Торги в неделю.

В(ъ) мѣстечку Остаповки ярмо(л)ки:

- 1) ⟨»⟩ сентября 20,
 - 2) ⟨»⟩ июня ⟨—⟩ 24.
- Торги в неделю.

В(ъ) мѣстечку Бѣлоцерковке яр-
мо(н)ки:

- 1) ⟨»⟩ в десятую по Воскресеній гднне(мъ) * пятницу,
 - 2) ⟨«⟩ июля 27 ⟨»⟩ в день Пантелеймона.
- Торги в пятокъ и в неделю.

В(ъ) мѣстечку Богачкѣ ярмонки:

- 1) ⟨»⟩ в Неделю всѣхъ свѣтыхъ,
- 2) ⟨«⟩ сентября 1 ⟨»⟩,
- 3) ⟨»⟩ в Фомину неделю,
- 4) ⟨»⟩ на Всеядной неделѣ.

В мѣстечку Устивицѣ ярмонки:

- 1) ⟨»⟩ июля 20,
 - 2) ⟨»⟩ октября 26.
- Торги в неделю. //

13 зв. В селѣ Матяшовки торгъ биваетъ мая
9 ⟨»⟩

В мѣстечку Ярескахъ ярмонки:

- 1) ⟨»⟩ июня 24, на Рождество Іоанна Пре(д)течи,
 - 2) ⟨«⟩ августа 15 ⟨»⟩ на Успение Бого-матере.
- Торги в понедельникъ и пятокъ.

В(ъ) мѣстечку Шишаке ярмонки:

- 1) ⟨»⟩ ноября 8 в день архистратига Михайла,
- 2) ⟨»⟩ в Неделю всѣхъ свѣтихъ.
Торги в неделю и пятокъ.

В(ъ) городѣ Сорочинцяхъ ярмонки:

- 1) ⟨«⟩ генвара 1 ⟨»⟩,
 - 2) ⟨»⟩ Великого поста на Похвалной неделѣ,
 - 3) ⟨»⟩ о Сошествіи Свѣтаго Духа,
 - 4) ⟨»⟩ сентябра 14,
 - 5) ⟨«⟩ ноября 14 ⟨»⟩.
- Торги въ понеделникъ и пятокъ. //

14

Полку Нѣжинского

в городѣ Батуринѣ ярмонки:

- 1) ⟨»⟩ Великого поста о похвалной неделѣ,
 - 2) ⟨»⟩ мая 9,
 - 3) ⟨»⟩ августа 1,
 - 4) ⟨»⟩ октября 26.
- Торги в понеделникъ и пятокъ.

В сотнѣ Дѣвицкой

в мѣстечку Дѣвицѣ торги в(ъ) понеделникъ, а ярмонокъ июня 24.

В мѣстечку Конотопѣ

торги в понеделникъ и пятокъ ⟨,⟩ ярмонки:

- 1) ⟨»⟩ априля 23,
- 2) ⟨»⟩ августа 15,
- 3) ⟨»⟩ ноября 21.

В мѣстечку Воронѣжѣ

торги в понеделникъ и пятокъ ⟨,⟩ ярмонки (ж):

- 1) ⟨»⟩ в Неделю всѣхъ свѣтихъ,
- 2) ⟨»⟩ августа 15,
- 3) ⟨»⟩ ноября 21.

В мѣстечку Кролевицѣ ярмо(н)ки:

- 1) ⟨»⟩ сентябра 15 ⟨»⟩,
 - 2) ⟨«⟩ декабра 6 ⟨»⟩,
 - 3) ⟨»⟩ о Вознесеніи гднемъ*.
- Торги в понеделокъ и пятокъ. //

Полку Нѣжинского в мѣстечку Кролевицѣ ярмонокъ по височайшому високомонаршому въ 728 (м) году состоявшому(с) указу

В мѣстечку Новихъ Млинахъ ярмонки:

- 1) ⟨κ⟩ генвара 6 ⟨ϣ⟩,
- 2) ⟨κ⟩ априля 23 ⟨ϣ⟩,
- 3) ⟨κ⟩ июня 29 ⟨ϣ⟩,
- 4) ⟨κ⟩ сентября 8 ⟨ϣ⟩.

Торги в понеделникъ и пятокъ.

Въ мѣстечку Иванъ-городъ торги в воскресные дни ⟨,⟩ а ярмонки:

- 1) ⟨κ⟩ сентября 1 ⟨ϣ⟩,
- 2) ⟨κ⟩ февраля 2 ⟨ϣ⟩,
- 3) ⟨κ⟩ июня 29 ⟨ϣ⟩.

В мѣстечку Борознѣ торги в понеделникъ и пятокъ ⟨,⟩ ярмонки жъ:

- 1) ⟨ϣ⟩ о Крестопоклонной неделѣ,
- 2) ⟨ϣ⟩ о Троицни дни,
- 3) ⟨ϣ⟩ октября 14.

Да в мѣстечкѣ * Маѣаковскомъ зборъ августа 6.

В городѣ Коропѣ торги в понеделникъ и пятокъ ⟨,⟩ а ярмонки:

- 1) ⟨ϣ⟩ о Всеедной неделѣ,
- 2) ⟨ϣ⟩ о Сошествіи Свѣтаго Духа,
- 3) ⟨κ⟩ сентября 20 ⟨ϣ⟩.

В мѣстечку Ямполь ярмонко(в) 2:

- 1) ⟨κ⟩ октября 1 ⟨ϣ⟩,
- 2) ⟨κ⟩ априля 23 ⟨ϣ⟩.

Торги в понеделникъ и пятокъ. //

15 Тоей же сотнѣ в селѣ Шатрища(х) торги биваю(т) в субботу.

В селѣ Серединой Будѣ ярмонокъ сентября 8.

Торги в понеделникъ.

В селѣ Чернацкой ярмонокъ ноября 21.

В городѣ Глуховѣ ярмонки:

- 1) ⟨ϣ⟩ о Сошествіи Свѣтаго Духа,
- 2) ⟨ϣ⟩ июля 20,
- 3) ⟨ϣ⟩ ноября 8,
- 4) ⟨ϣ⟩ генвара 1.

Торги в понеделникъ и пятокъ.

для общенародной ползи // и к умноженію комерцій с котораго указа при вѣдомости полковой приложена копия по(д) No(p). 13.

Да тоей же со(т)нѣ в селѣ Улановѣ то(р)гъ положень всякой неделѣ в четвертокъ по указу // Генералной войсково(й) канцелярій 1744 (г). году июня 8 состоявшому по доношению пресвященнаго Черниговскаго за разстояние(мъ) далеки(мъ) того села Уланова до други(х) мѣстечокъ, гдѣ торги бивають, с

В селѣ Марчишиной Будѣ торгъ в субботу.

В селѣ Сопичѣ торгъ в вовторникъ.

В селѣ Улановѣ торгъ в(ѣ) четвертокъ.

В городѣ Нѣжинѣ в годѣ ярмонковъ 3 ⟨»⟩:

1) ⟨»⟩ на Всеедной неделѣ,

2) ⟨»⟩ на Сошествіе Свтаго Духа,

3) ⟨»⟩ на праздникъ Покрова Богоматере.

Торги в понеделникъ и пятокъ.

которого указа копия при по(л)ково(й) вѣдомости приложена по(д) № (р). 15 ⟨»⟩.

Протчіе (ж) в полку Нѣжинско(мъ) почему положено имѣть ярмонки и торги какъ по по(л)ково(й) Нѣжи(н)ской, такъ и по сотенни(мъ) канцелярія(мъ) привилегии и указовъ не скалось.

20

1775 р., січня 31, [Прилуки]

Копія XVIII ст. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 51410

По указу ея императорскаго величества из полковой Прилуцкой канцелярій козаку сотнѣ Корибутовской Ивану Бутенку

Выпись

Сего генвара 29 (д) оной козак Бутенко поданны(мъ) въ здѣшную полковую канцелярію доношеніемъ представляя по сочиненной де на прошедшой (-1764-) годѣ ревизій записаль онъ, Бутенко, сотнѣ Корибутовской в селѣ Голюнки козакомъ вмѣстѣ съ тестемъ его, козакомъ Терешкомъ Носенкомъ ⟨;⟩ с которой де ревизій о томъ нужно ему, Бутенку, имѣть выпись ⟨;⟩ просиль о выдачи ему таковой выпись по полковой канцелярій опредѣленію ⟨;⟩. А по справки въ полковой Прилуцкой канцелярій з ревизією на (-1764-) годѣ сочиненою явилось ⟨,⟩ что по той ревизіи точно написанъ сотнѣ Корибутовской в селѣ Голюнки между выборными козаками козакъ Терешко Носенко вмѣстѣ зъ зятемъ Ивано(мъ) Диченкомъ ⟨;⟩.

Для того по указу ея императорскаго величества въ полковой Прилуцкой канцелярій опредѣленно ⟨,⟩ о вишеписанномъ просителю Бутенку за подписомъ присутствующи(х) сей полковой канцелярій и с приложеніемъ печати видать сію выпись ⟨,⟩ которая и вида(н)на (-1775-) году генвара 31 (д).

На подлѣнно(й) тако: Сѣбозній полковій *Яков Кисель.*

Полковій хоружій *Андрій Голюнковский.*

Атаманъ сотенній *Федоръ Кудевич.*

С подлинною витегль канцелярист *Степан Сенович.*
Место печати.

2.2. 'протоколъ'

21

1725 р., серпня 23, [Глухів]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56752

Року 1725 авгу(с)та 23 (д) (<:). *слухавъ* в(ъ) Войсковой еперал-ной канце(л)лярій о(д) писара по(л)кового стародубовско(г) [о] и полковими дѣлами правящего Стефана Маѣимовича при(с)ланного доношенія з(ъ) розискомъ по чолобитю Павла Ігнатіевича, жителя кустицкого о козачествѣ его, Павлова о(т)ца, и о(д)чима (<,) и о кгрунтѣ его (ж). в(ъ) которомъ розиску показано, что Павловъ *грунтъ* з(ъ) основанія былъ мужичій, и Павловъ о(т)ць зда(в)на на то(мъ) *грунтъ* мужиковаль, токмо по сме(р)ти о(т)ца его, Павлова, понявши матку его Тимохъ Се(р)дюкъ (<,) козаквалъ (<,) А по сме(р)ти оного Се(р)дюка (<,) мати его, Павлова, и самъ Павел. з(ъ) други(ми) братами своими мужиковали до 1713 году (<.)

А в(ъ) то(мъ) 1713 (мъ) году нояврія 29 дня либо данъ оному Павлову о(т) покойно(г) [о] полковника стародубовского Журавки унѣзе(р)саломъ оного Павлова зъ *рее(ст)ру* козацкого вимазано (<,) и велено ему до двору писара по(л)кового стародубовско(г) [о] Григорія Скорупи о(д)дава(т) послушенство (<,) . А по справки з(ъ) Войсковой енера(л)ной канце(л)лярій в(ъ) ревѣзѣй по(л)ку Стародубовского оного Павлова в(ъ) компуть ме(ж)ду козаками не написано (<.)

В(ъ) оной канце(л)лярій *п р и г о в о р и л и*: посла(т) указъ до писара по(л)кового стародубовского, что(б) онъ помянутому Павлову приказалъ (<,) жебы онъ до двору его пна Скорупи прислушающій по пре(ж)нему о(д)давалъ (<,) на(д)лежащее послушенство.

Іванъ Левенецъ, Федо(р) Потребичъ Гречаний.

22

1746 р., травня 5, [Лубни]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 51127

По указу ея імператорскаго величества

С л у ш а н о в(ъ) полковой Лубен(ъ)ской кан(ъ)целлярій доношенія атамана лукомского Федора Хилчевского, коймъ онъ *требуеть*, даби о о(т)пуски о(т) сотен(ъ)ной Лукомской канцеллярій пи(с)ца Евфима Дация к(ъ) поручен(ъ)ному ему слѣдстве(н)ному полковника прилуцкого гпдна * Галагана дѣлу

к(ъ) ста(р)шинъ соте(н)но(й) лукомской о(т) полковой канцеллярій было пре(д)ложено, а на мѣсто А(р)тема Іосифова оной же Лукомъской крѣи писца, которій ннѣ о(т)пущень о(т) то(и) сотенной канцеллярій за купеческимъ промысломъ, опредѣлено (б) к тому (ж) слѣдстве(н)но(му) дѣлу другого писца полковой Лубенской канцеллярій Матвѣя Наумовского (;).

1 зв. А понеже для переписки по той комисіи имѣючи(х)ся дѣлъ о(т) сотенной Лукомской канцеллярій // опредѣлять писцовъ никакъ возмо(ж)но, ибо ежели о(т) оной сотенной канцеллярій тѣхъ писцовъ опредѣля(т) (,) то в(ъ) переписки имѣющихся тамо дѣлъ може(т) воспослѣдова(т) остановка (,).

Того ради о п р е д ѣ л е н о в(ъ) Лубенской полковой канцелляріи послать къ оному атаману луко(мъ)ско(му) Федору Хилчевскому указъ (,) с предложениемъ, дабы онъ для переписки касающихся по то(му) слѣдствію дѣлъ востребовалъ к(ъ) себѣ писца полковой Лубенской канцеллярій, жител(с)твующаго в(ъ) сотнѣ Лукомской Матвѣя Наумовского ((:) о чемъ к(ъ) нему с полковой крѣи и приказъ посланъ (:)) и оногo до окончанія того слѣдствія при себѣ соде(р)жалъ.

Е(с)ли же для переписки того слѣдствія болѣе писцовъ буде(т) надо(б)но (,) то(б) онъ не пре(д)ставляя о томъ в(ъ) полковую канцеллярію, требовалъ онихъ о(т) повѣреннаго полковника прилуцкого гпдна * Галагана Михайла Тимковскаго. Мая (сб) (д). 1746 году.

Полковы(й) писа(р) А. Шкляревич.

23

1746 р., листопада, [Лубни]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 51139

По указу ея імператорскаго величества самодержицы всеросійской в(ъ) полковой Лубенской канцелляріи слушавъ доношенія сотника чигриндубровскаго Алѣксандра Бутовскаго, коймъ онъ представилъ (,) что полковникъ прилуцкій Галаганъ немаліе козака(м) со(т)нѣ Чигриндубровской липовскимъ и веремѣвскимъ чини(т) обыди (,) яко-то: со(б)равъ всѣхъ еремѣвскихъ курѣнчиковъ з руже(м), какъ надлежи(т) войнскому члвку, не дожидая(с) слѣдствія, посилаеть по дворамъ козачимъ, козачіе двори разоряеть, ско(т) беретъ, лѣси рубаеть (,) и где в(ъ) козацкихъ дворахъ плитовіе колоди и дрань и что ему понадобилось, бра(т) и взятимъ в(ъ) козаковъ ското(м) в дво(р) свой вози(т) приказуе(т). Такожъ риболовлѣ и всѣ плавлѣ козачіе себѣ в(ъ) козаковъ поо(т)нѣмалъ и о(т) всего козацкаго добра принуждая ихъ, что(б) были ему подданими. Противъ зѣмы без жаднаго указу вигонить (,).

И просилъ о недопусканій онихъ липовски(х) и веремѣевски(х) к заковъ // оному полковнику Галагану в(ъ) разореніе к(ъ) атаману еремѣевскому Якову Бардасю о(т) полково(й) Лубенско(й) канце(л)лярій указомъ пре(д)ложенія (:).

1 зв.

О п р е д ъ л е н о: посла(т) к(ъ) оному сотнику Бутовскому в(ъ) резолюцію указъ, в(ъ) которомъ написать, что хотя неоднократно с полковой Лубенской канцелярію по жалобамъ више о(б)явленныхъ еремѣевски(х) и липовскихъ козаковъ якъ и ему довольно извѣстно о нечиненій онимъ липовця(м) и еремѣевця(м) никаки(х) до окончанія порученного атаману луко(м)скому Федору Хилчевскому слѣдствія (<,) и по оному надлежащо(г)[о] опредѣленія обидъ и разореній Писано было (<,) точію онъ, полковникъ Галаганъ, яко полковой Лубенско(й) канцеляріи не подкомандній (<,) того не слушается и чини(т) козакамъ липовскимъ и еремѣевскимъ обыдъ грабительствъ и разореній не перестаетъ (<,) и затѣмъ уже з полковой Лубенской канцелярію болше к(ъ) оному полковнику Галагану писать нѣ для чего (<,) но имѣеть // онъ, сотникъ, онимъ липовскимъ и еремѣевскимъ козакамъ, которіе о(т) оногo Галагана обыдими, о(б)яви(т), что(б) они на его были чело(м) в Енералную войсковую канцелярію и о запрещеній таковыхъ обыдъ просили разсмотренія.

2

Ибо если атаману еремѣевско(му) и козака(мъ), позволит до таки(х) обыдъ себе не допуска(т), то чрезъ то може(т) воспо(с)льдова(т) междоусо(б)ная драка и забойства и большое затруднение. («1746») году ноябра («д»).

Полковникъ Апостолъ.

24

1746 р., травня 3, [Лубни]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 51124

По указу ея імператорскаго величества

С л у ш а в ь в(ъ) полковой Лубенской канцелярію приела(н)ного полковника прилуцкого Галагана о(т) повѣренного его Михайла Тимковского доношенія (<,) в(ъ) которомъ написаль (<:), что по состояв(ъ)шомуся в(ъ) полковой Лубенской канцелярію опредѣленію по делу онаго полковника Галагана о поселившихся на жалованной его жъ землѣ обивателяхъ веремѣевскихъ и липовскихъ (<,) посланною к(ъ) атаману лукомскому Федору Хилчевскому зъ полковой канцелярію інструкцією между протчіймъ велено (<,) о(т) оногo полковника Галагана для присутствія прі ономъ слѣдствій повѣренному бы(т) (<.) Почему онъ, Тимковскій, о(т) оногo полковника Галагана въ оное слѣдствіе при вѣрующомъ писмѣ и присилаемъ былъ (<,).

И ннѣ, яко тоє слѣдствіе еще нимъ, Хилчевскимъ, не совсѣмъ оконче(н)ное, о(т) него, полковника Галагана, онъ, Тимковскій, присланъ // и прибитія его, Хилче(въ)ского, в тоє слѣдствіе ми-

1 зв.

ну(въ)шого априля хотя требоваль(;) токмо онъ, Хилчевскій, писменно к нему о(т)вѣтствовалъ, яко де по нѣкоторому дѣлу в Лубнѣ в полковую канцелярію указомъ его позвано(,) и для того ему (ж), Хилчевскому, в тоє слѣдствіе прибитъ невозмо(ж)-но(,). Онъ же де, Тимковский, дожидаясь прибитія его напрасное, узнаеть в дѣлѣ ме(д)лѣніе(,). І просиль онъ, Тимковский, о присилки его, Хилчевского, для око(н)чанія того слѣдствія з полково(й) канцеляріей к нему, Хилчевскому, предложенія(,.)

О п р е д ѣ л е н о: послать к вишеозначенно(му) атаману лукомскому Федору Хилчевскому указъ і предложить, дабы онъ по полученій того указа тотъ часъ(,) для око(н)чанія ви(с)шеписанного за силу данной ему з полковой канцеляріей по дѣлу полковника прилуцкого Галагана инструкцій слѣдствія(,) в Еремѣевку и Липове ехаль(,) і оное в скоромъ времени старался 2 окончить(,). // И по око(н)чаній для на(д)лежащего разсмотренія и опредѣленія прислалъ в полковую Лубенскую канцелярію 1746 году мая «3» (д).

Полковы(й) писа(р) А(:). Шкляреви(ч).

25

1750 р., вересня 13, [Полтава]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 62657, арк. 43—48.

*По дѣлу содержащи(х)ся в По(л)тавско(мъ) секвестрѣ колодниковъ, по(л)тавски(х) жителей Дмитра Козаченка и Тимоша Ярошенка, сна Федора Ярошенка, за смертное убійство по(л)тавско(го) козака Алексѣя Онищенка.*¹

1 зв. По указу ея императорскаго величества в по(л)ковомъ по(л)тавскомъ судѣ слушавъ выписки и по(д)линого дѣла, произведенного в оно(мъ) // полковомъ судѣ на(д) содержащимся в Полтавскомъ секвестрѣ коло(д)никовъ (Полтавскомъ секвестрѣ колодникомъ) полтавскимъ жителемъ нѣжинского полковника Семена Кочубея по(д)даннымъ Дмитро(мъ) Козаченкомъ и полтавского козака Тимоша Ярошенка, синомъ Федоромъ Ярошенкомъ ((:)) кой до рѣшенья дѣла о(т)данъ на поруки(;) за сме(р)тное убійство полтавского козака Алексѣя Онищенка, которіе прошлого 1749 году генваря 31 (д). при доношеній по(л)тавского атамана Ілій Олховского прислани в(ъ) по(л)ковую канцелярію и в(ъ) судѣ по(л)ковомъ допрашивани(,).

А в(ъ) допроса(х) показали и и(с)пито(къ) утве(р)дили(,) а именно: Дмитро Козаченко: Оного де генваря 30 (д). по то(р)зѣ ходилъ онъ, Козаченко, до своей родной сестри, полтавского козака Тимоша Ярошенка жени, Марій Козаченковой в домъ ея позичи(т) себѣ з(ъ) мѣхъ (или сколко о(т)пущено (б) было) жита. И за приходомъ тамо засталъ в(ъ) оной своей сестри зятя ея, озна-

¹ Помітка: Ном. 19 (у початковій графі зліва).

ченого покойного Онищенко, и его жену Горпину Ярошенкову да с (ъ) яру, прозиваемого Кобизчанового, женку(,) (а чья она и якъ ея зовуть и прозивають не знаетъ). Пили горѣлку, с котори(ми) и онъ, Козаченко, сѣвши, горѣлки випи(в) толко с(ъ) одну ча(р)ку, где былъ в(ъ) до(му) и синь оно(й) его сестри Федоръ и, выпивши горѣлку, сидѣли(,).

А какъ би передь вечернею убитій Алексѣй Онищенко началъ тещѣ свое(й), а его Козаченковой сестрѣ означеной Ярошенковой, договоривать, якобы о безчинно дѣлаеми(х) во время бытности его в(ъ) Орели доче(р)ю ея, а его женою поступка(х), и притомъ сказива(т): «Онъ де для того з(ъ) Орели в(ъ) домъ приехалъ, что(б) не толко бой учини(т), но еще и пе(т)люки комусь надѣлаеть(,)». И вдарилъ о(б) столъ кулакомъ(,). Схватившися (ж) з(ъ)-за стола, взявъ означенную свою тещу за груди, говори(т): «Я де тебе, стару суку, побью»(,).

Противъ чего ему онъ, Козаченко, сказал, яко при нѣму, Козаченку ея бить не будетъ, то оній Онищенко набраня ему, Козаченку, матерно и оставя тещу, с хати на дворъ пошоль и по(д) коморою стоящее в присѣнка(х) ратище вхвativъ и бранячи на его, Козаченка, мате(р)но (ж), сказивалъ оно(й) де его, Козаченка, и в хатѣ достанеть. Которимъ ратищемъ во всѣ четири окна доставаючи его, в остатное // окно мало не скололъ(,) 2
ежели (б) онъ, Козаченко, за списъ рука(ми) не вхвativъ, при чемъ списомъ и руку обрезава(,).

Онъ же, Онищенко, переставши того дѣлать, побежалъ за дворъ до по(д)ва(р)ка войта по(л)тавского Юсифа Кирилова. И ввойшовши в(ъ) дворъ (не вѣдаеть онъ, Козаченко, с(ъ) какой причини), кынувся з(ъ) списомъ до людей оного войта, якѣ тамо в(ъ) дворѣ деревню перекладали(,) (а какъ ихъ зовуть и прозивають — не знаетъ)(,). Они же людѣ о(т)нявши списъ, или онъ самъ имъ по(д)и тулъ, выпихали его, Онищенко з(ъ) двора(,).

То тое видячи, пре(д)явленои сестри его, Козаченка, синь Федоръ Ярошенко з дому заразы туда (въ) подварокъ прибежавъ, даби о(з)наченными подва(р)чанами его, Онищенко, не прибито(,) и взявъ его по(д) плечи, вивель за ворота. То онъ, Онищенко, его, Ярошенка, вхвativъ за груди, вдаривъ о(б) землю и взявши за волосы ззаду, потѣкъ за собою(,) и выймавъ з ноженъ ножъ. — что онъ, Козаченко, увидѣвши, к ра(з)боронѣ, боячись, что(б) Онищенко не скололъ, тако(ж) и ему что(б) чего послѣдовать не могло (яко (ж) в хатѣ его мало списомъ не скололъ) взявъ в дворѣ рубанецъ, туда к нимъ побежалъ(,) и важиль (что онъ Ярошенка за волоса тягъ и выймавъ ножъ колотъ), упомянутимъ взятимъ в(ъ) дворѣ рубанцемъ намѣривши вдарить по потилицѣ и не потрафивши въ то мѣсто, ударилъ по головѣ. Потѣмъ и голову пробиль (о(т) которого вдару оной впаль ниць на землю и толко мало дихалъ), что онъ, Козаченко, увидѣвши, зара(з) рубанецъ з рукъ выпустилъ на землю и ему, Онищенко, рознявъ зуби.

И обливали з(ъ) Ярошенкомъ принесеною туда в(ъ) кухлѣ сестрою его, Козаченка(,) а его, Онищенко, тещею водою. И прійшов-

шими туда (ж) по(л)тавскими жителми Терешкомъ Бурляенкомъ (,) (которій и кровь замовлялъ) (,) да Андрѣемъ Перепеличенкомъ знимали оногo Оищенко на вѣтеръ, чи не одойдетъ (,). А послѣ чотири и(х) его взявши, на рука(х) внесли въ домъ означеной сестри его, Козаченка, Ярошенковой и в сѣняхъ положили, где онъ, Козаченко, посидѣвши мало и оставя еще его, Оищенко, живого, поишолъ до своего дому (,). И по о(т)ходѣ его до(л)го (л) оной Оищенко былъ живъ (,) и какъ уже умеръ, онъ, Козаченко, // не знаетъ (,).

2 в.

Федоръ Ярошенко: Того (ж) числа прійшовши онъ, Яроше(н)ко, с торгу в(ъ) домъ свой, засталъ в(ъ) дому матку свою Ма(р)ю Ярошенкову и означеного своего зятя Оищенко жену, а свою родную сестру, Горпину да дядка матченого родного брата, полтавского жителя Дмитра Козаченка и одну жонку з(ъ) яру, прозиваемого Кобизчанового, Пе(р)гатовну (которой имени и чья она не знаетъ), приведенную туда онимъ зятемъ Оищенко с то(р)гу, которіе ягоди вышневіе йли и горѣлку вышніовку пили. И онъ имъ с приказу матчиного за двѣ копѣйки в д и купилъ (,). Випивши (ж) горѣлку (,) сидѣли всѣ.

А какъ би уже передъ вечернею зять и(х) Оищенко началъ первіе тещѣ своей, показанной его, Ярошенка, ма(т)кѣ, договарива(т) якобы о безчинно дѣлаеми(х) во время бытности его в Орели при скотѣ женою его, а его, Ярошенка, сестрю поступка(х) (,). И потомъ оную свою жену, которая выходила с(ъ) хати в комору, вишелъ за нею с(ъ) хати, вдарилъ два рази кулакомъ (,) которая о(т) того и на землю впала (,) что учувши, matka его, Ярошенка, до ни(х) в хати выйшла й оногo как прошениемъ (даби того не чинилъ) розвела и вкликала в(ъ) хату.

То потомъ оной взявъ ея за груди говорилъ: «Я де еще тебе старую суку, побю». Противъ чего реченій его, Ярошенка, дядко Козаченко сказавъ, что(б) онъ, Оищенко, при нему, Козаченку, «я бить не будетъ (,). То оной Оищенко на брань матерно ему, Ярошенку, и дядку его Козаченку поишолъ съ хати на дворъ и на дворѣ по(д) коморою состоящее в(ъ) присѣнка(х) за тима вувативъ и бранячи на дядка матерно, сказыва(л) при томъ: «Онъ его и в хатѣ достанетъ» (,). Повибивалъ онимъ ратищемъ всѣ четири окна (,) достався его, Козаченка, и в окно мало не склोलъ (,) ежели (б) онъ, Козаченко, за списъ рука(ми) нехвати(л)ся (,) при чемъ списомъ и руку о(б)рѣзалъ (,).

3 едного Маѣйма в то(м) по(д)ва(р)ку по(л)тавского войта Иосифа Кирилова на тотъ часъ згодивши(с) тамо его, войта, люде (а какъ ихъ зовуть и прозиваю(т), онъ, Ярошенко, кромѣ двоухъ, // жите(л)ствующе(г) [о], сна его, Грицка, не вѣдаетъ), говорил онъ, де чи божевѣлній, что до ни(х) побегалъ и вбѣгъ в(ъ) дворъ, з(ъ) списомъ кынувся на ни(х). То з между ни(х) одинъ вдари(л) по ратищу дручкомъ — о(т) чего онъ з рукъ пустилъ тотъ списъ (,) которій тогда з(ъ) землѣ схватили до себе (,) и туда онъ, Ярошенко, зара(з) побегалъ, даби его, Оище(н)ка, не прибито.

И взялъ его, Онищенко, по(д) плечи(,). А якъ за ворота вивелъ, то оной Онищенко за воротами хвативъ его, Яроше(н)ка, за груди, вдаривъ о землю(,) и насѣвши, выйма(л) з ноженъ ножъ сказивая при томъ, онъ де его сколетъ(,) и тогда уже пустить о(т) себе(,). То туда до ни(х) прибежавши, упомянутій его, Ярошенка, дядко Козаченко з ѳхъ, Ярошенкового, дому вдарил(л) оного Онище(н)ка рубанцемъ по головѣ, потѣмъ и голову пробилъ, о(т) которого вдару оной впалъ ниць на землю(,) и толко мало дихалъ, что оной его дядко Козаченко выдючи, зарат(з) рубанецъ з рукъ выпустивъ на землю и рознявъ ему зуби. Принесенною туда в(ъ) кухлѣ маткою его, Ярошенка, водою о(б)ливали. А послѣ оной его дядко з нимъ, Ярошенкомъ, и прійшовшими туда (ж) по(л)тавскими жителми, по(д)данними По(л)тавского монастыря, Тѣрешкомъ Бу(р)ляенкомъ (которой и кровь замовлялъ)(,) да Андрѣемъ Перепеличенкомъ знимали оного на вѣтеръ — чи не одойдетъ(,). «И чотири (ж) насъ взявши его, на рука(х) внесли (въ) домъ ихъ, Ярошенка, где онъ лежалъ живъ, чре(з) долгое время и умеръ какъ би уже вягома». Онъ же, Ярошенко, его, Онищенко, ((:))кромѣ что дядко рубанцемъ единъ разъ вдарилъ(:)) не былъ(,).

Противъ котори(х) допросов и убитого Онищенко тѣща Марія Ярошенкова допрошована и показала, что о(б)явленого году масляной седмици в(ъ) понедѣлокъ, какъ би уже по торзѣ, прішовши з(ъ) мѣста, зять его помянутій Алѣѣй Онищенко, которій з(ъ) свсею женою вмѣстѣ з ними жилъ, в(ъ) домъ привелъ з собою по(л)тавскую козачку Сришку Пергатовну. И посидя, между розговорами оной Онищенко означеной Пергатовнѣ говорил: она де его жену, когда была недужа, купала в(ъ) зѣлїи мѣхунка(х) и [... ?] // коренїи и ей о(т) того помогло, о(т) чегось недуж(ж) и просилъ, что(б) и его скупала в(ъ) томъ зѣлїи чи не одужаетъ(,). И пила горѣлку вишневку да купленую синомъ ей Федоромъ з(ъ) ея Ярошенковой приказу в шинку за двѣ копейки и ягоди вишневіе з горѣлки ѳли.

3 зв.

Ме(ж)ду же тѣмъ прійшовъ туда к(ъ) ни(мъ) братъ ея родній, полтавской житель Дмитро Козаченко, принесъ поль мѣха бураковъ и просилъ ея, Ярошенковой, даби за оне бураки дала ему капусты, которому она давши капусты (съ) подситокъ, просила его обѣдать(,). И какъ стала обѣдать она, Ярошенкова, брат ея Козаченко и зять Онищенко з(ъ) дочкою ея, а своею женою, да жена Пергатовна, — то з ме(ж)ду ихъ о(б)явленїи зять ея Онищенко всталъ о(т) обѣда з(ъ)-за стола и при(й)шолъ в(ъ) комору чере(з) сѣни имѣющуюся(,).

А за нимъ и жена его туда (ж) пошла(,) она (ж) до ни(х) не для чего с хати не выходила(,) а толко ходила в состоящую на дворѣ комору за ночвами, о(т)коль несучи ночви, увидѣла в(ъ) сѣня(х) дочку свою, а оного Онищенко жену, которая кровь идущую з(ъ) губи утерала, где и ея дочки мужъ реченїи Онищенко стоялъ(,). То она обойхъ и(х) в(ъ) хату позвала, которїе уоїшовши зять Онищенко се(р)дитъ уже сѣлъ на лавѣ бли(з) брата

ея, Ярошенковой, показаного Козаченка (,) а его жена на припѣчку похму(р)ная (,).

И мало оній ея зять Онищенко посидя, вдаривши кулакомъ о(б) столъ, схватясь з лави и при томъ нача(л) говорить, онъ де з(ъ) Самари не того приехалъ, что(б) чего не учинить уже ему на христина(х). В брата его Онищенко Демяна о(д) брата его Василя Онищенко и оногo жени Марій на его, Онищенко, жену за небитностію его в(ъ) домъ наговорено (,). И взялъ ей Ярошенкову за груди, то(р)гнувъ сказивая: онъ де комусь шій тамъ втнетъ и пойдетъ куда луче (,) которому она с прошеніемъ говорила, что(б) ея не займалъ и не билъ, а себѣ з(ъ) женою що хотѣлъ би дѣялъ (,). И тогда братъ ея Козаченко, унимаючи о(т) того, говорилъ ему, Онищенко, что(б) онъ того пересталъ и ея не билъ и не займалъ уже при нему, быть ея не будетъ, а зъ женою своею що хотѣлъ би дѣлалъ. По чему оной Онищенко ея и пусти(л) и матерно ея Козаченку набранивши, по(й)шолъ // с хати на дворъ, а сталъ списомъ, взяти(мъ) по(д) коморою, бранячи на оногo ея (ж) брата Козаченка, мате(р)но виговаривая при томъ «онъ его и в хатѣ достанетъ», и ратище(мъ) повибивалъ всѣ чотири окна.

Оногo доставаяючи въ пере(д)пѣчное окно, мало не скололъ ежели (б) онъ за спи(с) рука(ми) не вхвати(л)ся, котормъ списомъ и руку обрѣзавъ (,). При чемъ какъ оной ея зять окно подовое вибилъ, то синъ ея, Ярошенковой, схватившись с полу, побежалъ с хати на дво(р), за котори(мъ) и Пе(р)гатовна с хати на дворъ пошла (,). И пото(мъ) зять ея Онищенко що дѣлалъ, чуть не стало (,) она (ж), Ярошенкова, з(ъ) своею дочкою, а Онищене(н)ковою женою, боячись того, что(б) не покололъ, побежала с хати, а за нимъ и ея братъ Козаченко вибѣгъ на дворъ, где она его и оставила, а сама побежала в садокъ (,). И какъ в садку остановилась, чула (въ) яру шумъ, а с нимъ и за что тотъ шумъ происходилъ, не знаетъ. Назадъ возвратилась в(ъ) дворъ. В дворъ жъ почувши голосъ в тіе слова «врагъ би его матеръ убивъ» (а хто тое говори(л) — не знаетъ) (,) по чему она туда в яръ пошовши, увидѣла просто воротъ полтавского войте(н)ка Павла Кирилова, что братъ ея, упомянутій Козаченко, зять ея Онищенко держитъ за руку, по(д)вѣвши мало о(т) земли, в(ъ) которого и голова к(ъ) земли была опущена и высще выска на лѣвомъ боку на тѣмъй кровь — о(т) чего онъ, Онищенко, толко стогнавъ ва(ж)ко — и то(г)да она спрашивала брата, хто его вдарилъ.

То братъ ея говорилъ: «Онъ де себе только добувъ (,) не хотѣлъ де тамъ вдарить и имѣлъ вдарити по руцѣ (,) в которой оной ножъ держалъ». И она заразъ о(т)толь пошовши в(ъ) объявленной войтовичовъ подварокъ (,) тамо с колодызя в(ъ) горщикъ, взятій нею в(ъ) ономъ же подварку, води набрала и оною водою два(ж)ди в ротъ речено(му) зятю ея, Онищенко, непомному лила и до сердца снѣгъ клала, о(т) чего оной переста(л) стогнать и дихалъ легше. Толко ничего не говори(л). И о(т)толь взять в домъ и лежалъ в сѣняхъ з(ъ) годину, где по о(т)ходъ брата ея Козаченка о(т) ни(х) и умеръ.

А намѣняная полтавская жителка Оришка Пергатовна показала, что когда она на прошеніе и по свойству убитого Онище(н)ка в(ъ) домъ Ярошенковъ пришла в ту пору туда и помянутой Козаченко принесъ к(ъ) сестрѣ своей Ярошенковой полъ мѣха бураковъ, за що она ему, дала капусты(,). При обѣдѣ жъ Онищенко в(ъ) жа(р)та(х) женѣ своей ободралъ губу, то Козаченко за то ему (ж), Онище(н)ку, // набрани(л) матерно, сказывая: 4 зв. «влѣзь де в(ъ) чужую солому да и шелестить». Но Онищенко противъ того ему ничего не о(т)казиваль, токмо пообѣдавши, с хати на дворъ пошолъ и невѣдомо где взявши списъ, онимъ у хати всѣ оболонки повибиваль, чего она убоявшись, вийшла с хати в(ъ) сѣни. То Онищенко, увойшовши к ней у сѣни, говориль: «Бгъ тебѣ на помощь, иди себѣ в домъ»(,). И показа(л) ей з(ъ) сѣней дорогу куда ити, где она его в сѣняхъ оставивши и пошла в(ъ) домъ(,). А по о(т)ходѣ, что с нимъ в дому чинилось, яко при тсмъ не била, не знаетъ.

За показаніе (ж) по висще писани(мъ) допросамъ в подва(р)ку Павла Войтовича находящиеся в(ъ) то(т) часъ як помянутому Онищенко последовало убійство люде(,) Андрѣй Ляхъ, Грицко Шевченко, Грицко Литвиненко, Васи(л) Гончаренко, Ярема Литвиненко и Иванъ Кошикъ по(д) присягою сознали, что означеного 1749 году — масляной седмицѣ в(ъ) понеделокъ будучи они і(ъ) подва(р)ку Павла Войтовича на яру, прозиваемомъ Здихалномъ, находячомся носили з(ъ) хати в(ъ) виницю деревню(,) куда тогда к нимъ пришедъ въ подварокъ реченой Тимоша Ярошенка прійшовъ к нимъ и на молодика Івана Кошика намѣрилъ еписъ за то, будто они з шуриномъ его, о(б)явлениемъ Ярошенкомъ, согласуютъ его вязать. Но оной Иванъ Кошикъ то(т) списъ руками ухвативши, з рукъ его, Онищенко, вирвавъ(,).

И тогда оногo Онищенко шуринь, упоминаемій Ярошенко, взявши за плчъ, хотя онъ ити не хотѣлъ, рвучись в(ъ) него з рукъ, до ни(х) в си(л)но виве(л) на улицу, зовучи его в домъ(,). Оной же Онищенко на улицѣ опявши(с), далъ вести себе не даль(,) и похвативши Ярошенка за чу(б), повалялъ на землю(,) и насѣв зве(р)ху(,) и сидячи что з Ярошенкомъ ме(ж)ду собою чинили, былъ ли хто кого или что другое дѣла(л), онъ того за тиномъ не видѣлъ. Толко видѣли, что туда к нимъ, Яроше(н)ку и Онищенко, дядко и(х) Дми(т)ро Козаченко прибежа(л) якъ би з(ъ) двору Ярошенкового и имѣючимся в(ъ) его (въ) рука(х) полѣнцемъ вдарилъ единъ разъ по головѣ, о(т) которого вдару онъ упалъ на землю. // Прибежавши (ж) туда, оногo Онищенко теща 5 принесла в(ъ) го(р)щику води(,) которую с колодызя войтовичевого брала, и оною водою обливала его Онищенко(,). А послѣ зараз туда сойшло много людей (а ка(к) и(х) по имени зовуть и прозиваютъ — не знаетъ(,) и оногo Онищенко понесли в домъ Ярошенковъ(,). Что же с нимъ тамо болѣе в домѣ чинилось, они ничего не видѣли и не знаютъ(,).

Сверхъ чего добавил с между они(х) свѣдителей Грицко Литвиненко: «Прийшовши де к ни(мъ) покойній Онищенко в(ъ) под-

варокъ войтовичовъ, говорилъ: «Дерево де носите, дайте, не може винести(,) Василь Гончаренко». Ко(г)да де оной Онищенко на улицѣ Федора Ярошенка вхвативши за чу(б), повалыль на землю, то с тымъ его кулачомъ сидячи на грудя(х)».

А в описѣ по(л)тавского козачого писара Степана Сосни и нака(з)ного атамана Івана Варави о боеви(х) на тѣлѣ Онищенко-вомъ имѣючи(х)ся знака(х), которая при доношеніи по(л)тавского атамана Ілій Волховского к(ъ) дѣлу прислана, показано: «На головѣ черепъ пробить и с того прибитого мѣста много на землю кровѣ витекло(,); ухо лѣвое побито синее(,)».

Убитого (ж) Алексѣя Онищенко жена Горпина, Ярошенкова дочь, допросомъ показала, что оной ея мужъ убить дя(д)комъ ея Дми(т)ромъ Козаченко(м) не по совѣту и по согласью ея (ж), Го(р)пини, ибо она напередъ того и никогда с нимъ, дядко(м) Козаче(н)ко(мъ), к тому никакого совѣту и согласья не имѣла(,). И хотя по о(б)стоятельству прописаного дѣла к(ъ) убійству упоминаемого Алексѣя Онищенко праньцѣпа(л)ною виною состоятъ единѣ толко Дмитро Козаченко и стаетъ з сознаты своего по силѣ малоросыйского права книги Порядку, части третьей, на листу восемьдесятъ шестомъ напечатаного за переконаного (которое сознате и обявленіе свѣдителей показаніями утвердили(,)), однакъ, что оное убійство Онищенко, якъ выше выражено, послѣдовало о(т) Козаченка не уми(с)лно, но причиною учинившойся ме(ж)ду ими звади в(ъ) оборонѣ Федорового Яроше(н)кового здоровья, которого убитій Онищенко намѣренъ былъ ножемъ сколоть.

О(т)ць же Онищенковъ з(ъ) женою ((:) якъ сего 1750 году июня 1 дня атаманъ полтавскій Ілія Волховскій репортомъ в(ъ) судѣ по(л)ковій на посланій к нему ука(з) пре(д)ставиль(;)) о(б)явилъ и доводи(т) не желаетъ, а в Правѣ малоросійскомъ // в(ъ) книги Статутъ ро(з)дѣлу одина(д)цятаго в(ъ) артикулѣ два(д)цять второмъ напечатано: «Хто би уми(с)лне з уфалства, опилства и якого іного злого уми(с)лу будь где в(ъ) дому, в(ъ) господае, на улице и на дорозе, и где кольвекъ звару с нимъ почаль(,) а тотъ другій проти(в) кого звада почата, боронячи здоровья своего, оного заби(л) и таковій припадокъ за разбой людемъ сторонни(мъ)(,) а пото(мъ) и на враде нашомъ судовомъ на бли(з)шомъ оповедалъ(,) а кгда доправе о то забойство притягненъ будетъ(,) тогда онъ маеть высвѣдчитися лю(д)ми добрими, вѣри годними, которіе прі то(м) были и то видѣли — и(ж) се то неуми(с)лне, але в(ъ) обороне стало. И при такомъ висвѣдченю еще самъ тотъ маеть самотреть присягу на то(мъ) учинити(,) ижъ тое забойство неуми(с)лне, але за початкомъ оного забитого и в(ъ) обороне учини(л) (,) а по присязе о(т) го(р)ла и [... ?] воленъ будетъ(,) толко пре(д) се головщи(з)ну повиненъ будетъ запла- тити(,)».

И понеже по выше писано(му) дѣлу тако(ж) и с показанія свѣдителя значить, что зачинатель ссори убытій Онищенко является, ибо онъ, взявши по(д) коморою списъ, всѣ окна в хати повибиваль, зостаючи онимъ сколотъ Козаченка, а на улицѣ —

Федора Ярошенка (якъ пре(д)явленіе свѣдѣтель Андрѣй Ляхъ, Грицко Шевченко, Грицко Литвиненко, Василь Гончаренко, Иванъ Кошикъ и Ярема Литвиненко сознали) за чуб порвавши, повалилъ на землю и сидячи на грудя(х), былъ кулатчомъ, что увидѣвши, Козаченко прибежалъ с(ъ) полѣномъ (рубанцемъ) Ярошенка борони(т) и они(мъ) полѣномъ намѣреваючи вдарить по потилицѣ, но не потрафивши в то мѣсто, ударилъ по тѣмю и черепъ пробилъ, о(т)чего онъ Онищенко и умеръ(,).

Того ради за силу высше писаного права опредѣленно пре(д)реченному Дмитру Козаченку з(ъ) Федоромъ Яроше(н)комъ о(б)явить присягу в(ъ) томъ, что онъ помянутого Алеѣѣя Онищенко убилъ не умислно, но причиною ссори учинившойся за початкомъ Онищенко (которій пѣрвѣе на Козаченка в(ъ) окна списомъ шурхаль и окна повибиваль и замалимъ Козаченка не сколо(л), а послѣ на улицѣ Ярошенка за чу(б) по(р)вавши, повали(л) на землю и билъ // кула(т)чо(мъ) и но(ж) винима(л) его 6 Ярошенка сколотъ же; при чемъ Козаченко боронячи здоровья Ярошенкового, намѣреваль Онищенко вдарить(,) полѣно(м) (рубанцем) по потилицѣ, а не по тѣмю), которую [присягу] они должны з(ъ) бли(з)кими ибо те(ж) з(ъ) людьми о(б)щими смотреть и выконать с(ъ) обявленія сего третого дня опо(л)днѣ(,).

По силѣ права книги Статута роздѣлу четве(р)того(,) в а(р)тикулъ восемьдесятъ первомъ напечатаного(,) и по присяги о(б)явленого Козаченка о(т) го(р)ла и вязеня свободы(т). Что же по силѣ изображеного права книги Статута, роздѣлу одынадцят(о)го(г)о| артикулу два(д)цять второго касае(т)ся до взисканія с него головщизни (вираженной в Правѣ тоей же книги Статуту к роздѣлу в(ъ) артикулъ два(д)цять семо(мъ)(,) тако: «Хто би шляхтича на смерть забилъ албо якимъ колвекъ обичаемъ в смерть приправиль и в(ъ) томъ справа выни(мъ) зосталъ, тогда за забитого мае(т) головщизна плачона сто копъ грошей»(,) то яко убитого Онищенко о(т)ць з(ъ) женою о(т) инстигту о(т)к: валися, такъ и взисканіе оной головщизни оставить(,). А вмѣсто того и къ приношенію покаянія упоминаемого Козаченка к(ъ) работѣ Полтавской новосозидаемой каменной соборной церкви опредѣлить на годъ(,) и туда его о(т)дать ктитора(мъ) за по(д)пискою с(ъ) Федора (ж) Ярошенка.

Понеже онъ по сему убійствено(му) дѣлу виною не состоитъ, поруки снять, и сей приговоръ о(б)явивъ, в(ъ) книгу записать 1750 году сентября 13 (д).

*Григорій Сахновскій, Григорій Бачинскій,
Василь Магденко.*

1753 р., вересня 25, [Полтава]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 62657, арк. 375—376 зв.

По дѣлу оговоренной коло(д)ницею женою Юрковною Катри Кушнеровни (,) ¹якоби ко умерщвленію мужа ея онъ Бойко причиною состоитъ

«1753» году сентября «25» (д). в полковомъ По(л)тавскомъ судѣ с лѣу ш а л и дѣла содержащейся в(ъ) Полтавскомъ сѣквестрѣ коло(д)ницѣ о(р)лянской жителки Катри Кушнеровни по оговору соде(р)жащейся в(ъ) ономъ сѣквестрѣ коло(д)ницею Фескою Юрковною по причинѣ послѣдовавшей мужу ея Федору Нечаю смерти в(ъ) то(мъ), что прошлаго «1751» году ноября «19» дня в(ъ) вовто(р)никъ над вечери (,) оная Юрковна пришедши к ней, Катри Кушнеровни, (—) просилась, что(б) ей пустила ночова(т), и при томъ объявила, яко му(ж) ей безвинно бѣтъ (,) и опасна к нему явится, якіе побой она ей, Кушнеровнѣ, и показала (,); в(ъ) которой Кушнеровни оная Ю(р)ковна тоей, когда му(ж) ея умеръ (противъ «20» чысла ноя(б)ра), и ночовала (,).

То тоей ночи пре(д) свѣтомъ приходила к ней, Кушнеровнѣ, о(р)лянской жителки, вдови лисой дочка Тетяна каганця свѣти(т) (,). И за приходомъ, стукнувши в(ъ) двери, просила, что(б) двери о(т)чинила. То Кушнеровна ей о(т)казала, что двери позабивати крѣпко и не пустила. И она, Тетяна, просила свѣтла в окно подать (,) (а в хатѣ оная Тетяна не была), которая Кушнеровна засвѣтивши ей, Тетянѣ, каганецъ, в окно и подала (,).

2 Напротивъ чего реченая // Кушнеровна первіе, какъ в(ъ) допросѣ такъ и из данной ей питки (,) о приходѣ к ней оной дѣвки запе(р)лась и показала, что когда она, Юрковна, в(ъ) ей, Кушнеровни, ночовала, то дѣвка Тетяна и нѣхто нѣ за чимъ тоей ночи к не(й), Кушнеровни, не приходилъ (,) и нѣкому в(ъ) окно с(ъ) хати свѣтла не подавала (,).

А потомъ за призывомъ о(б)явленной дѣвки Тетяни на очнѣй с(ъ) нею ставки в(ъ) томъ, что оной Тетянѣ, какъ висшеписанно, в(ъ) окно засвѣтивши каганецъ, в(ъ) полночи подавала, призналась, за которое ей, Кушнеровни, мотовство по состоявшомуся в(ъ) судѣ полковомъ опредѣленію учинено ей, Кушнеровни, плетми наказание (,) да сверхъ того в(ъ) даванной реченной Юрковнѣ сего году августа «3» (д). питки она, Ю(р)ковна, оговорила была объявленную Катру Кушнеровну (,) и о(р)лянскую жителку Оришку Дячиху (,) якоби они ко умерщвленію мужа ей Ю(р)ковни Нечая виною состоятъ (,). А потомъ на очной с(ъ) ними ставке в(ъ) томъ ихъ и зговорила (,).

И понеже она, Кушнеровна, ка(к) висшеписанно, взята в(ъ) судѣ полковій и соде(р)жится с(ъ) показанія мененой Ю(р)ковни поприличію тому, что оная Ю(р)ковна тоей ночи, которой му(ж)

¹ Помітка: Ном. «147» (у початковій графі зліва).

ей неживъ сталъ ⟨,⟩ в(ъ) ней, Кушнеровни, ночова(л) ⟨,⟩ а и(з) данихъ ей Кушнеровни питокъ она ни в чемъ ко умерщвленію мужа оной Ю(р)ковни не винилась ⟨,⟩. И хотя она, Ю(р)ковна, было в(ъ) то(мъ) уме(р)щвленій ей, Кушнеровнѣ, и Оришку Дячиху оговорила, но в томъ ихъ на очной ставки зговорила ⟨,⟩.

И такъ по тому ей Юрковни дѣлу болѣе к ней Кушнеровни дѣла не является. А что она, Кушнеровна, в(ъ) допросахъ свои(х) не согласно показала, за то прете(р)пѣла питки и сверхъ того наказаніе ⟨,⟩ и долговреме(н)ное в(ъ) секвестрѣ сидѣніе ⟨,⟩.

Того ради о п р е д ѣ л е н н о ей, Катру Кушнеровну, с(ъ) по(д) караулу освободить и о(т)пустить в(ъ) домъ. Но понеже она, Кушнеровна, будучи в секвестрѣ, чинила с(ъ) колодникомъ Игнатомъ Пивоваромъ блудодѣяніе — какъ по слѣдствію в(ъ) судѣ по(л)ковомъ явилось ⟨,⟩ о(т) чего и двое дѣтей близнятъ в(ъ) секвестрѣ родила ⟨,⟩ а указомъ з(ъ) войсковой Генеральной канцеляріи // прошлаго ⟨«1751»⟩ году октября ⟨«30»⟩ (д). в полковой канцеляріи полученнимъ, повеленно «егда жена или дѣвица упадаетъ в(ъ) блуд, и случится блуднорождение дитины ⟨,⟩ тоби тако в ихъ блуднорождени(х) дѣтей смерти не предавать, но они(х) сохраня(т) и препитать ⟨,⟩ ибо за блудное паденіе ⟨,⟩ хотя и таковіе преступившіе подлежа(т) будутъ наказанію и штрафамъ ⟨,⟩ но о(т) сме(р)тн(х) казнѣй будутъ свободни ⟨;⟩» — для того ей, Катри Кушнеровнѣ, при о(т)пуске за тое прелюбодѣяніе ⟨,⟩ тако(ж) и коло(д)нику Пивовару Василиу оного Генеральной канцеляріи указу учинить наказаніе быть плетми ⟨,⟩ и дать ударовъ Кушнеровнѣ три(д)цять ⟨,⟩ а Пивовару пятьдесятъ ⟨,⟩.

И по наказаній держать его, Пивовара, по(д) карауломъ в(ъ) секвестрѣ, яко (ж) о(б) немъ мнѣніе в(ъ) Су(д) войсковій генеральной о(т)правленно ⟨,⟩. И сей пригово(р) в(ъ) книгу записа(т).

Андрей Горленко,
Григорій Бачинскій.

27

1753 р., листопада 29, [Полтава]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 62657, арк. 423—427

По дѣлу колодницѣ присла(н)ной о(т) соте(н)ной новоса(н)-жаровской ста(р)шини леляховской жителки Евдохи Щербанѣвни за послѣдовавшее о(т) ея мужу ей Кирилу Бу(р)яну смертное убійство¹

1753 году ноябра 29 (д). в(ъ) Полтавскомъ полковомъ судѣ слушали виписки и всего по(д)ли(н)ного дѣла прои(з)веде(н)ного на(д) содержащеюся в Полтавскомъ секвестрѣ коло(д)ницею присла(н)ною мину(в)шого мая ⟨«11»⟩ (д). при доношеніи сотенной новосанжаровской ста(р)шини сотнѣ Новоса(н)жаровской

¹ Помітка: 160 (у початковій графі зліва).

козака села Леляховки жителя Кирилла Бу(р)яна, женою Евдохою Щербанѣвною (<, >) по причинѣ (<—>) смерти мужа ея Кирилла Бу(р)яна оногo же мая зъ (<«5»>) противъ (<«6»>) чисель (<, >) в(ъ) ночь в домѣ его Бу(р)яна убійствено послѣдовашой, которого
1 зв. убитого родніе брати новосанжаровскіе // козаки Федор и Андрей Буряни поданнимъ в сотенное Новосанжаровское правленіе того жъ мая (<«8»>) (д). доношеніе(мъ) представили (<: >), яко оногo мая зъ (<«5»>) противъ (<«6»>) чисель вночь брата и(х) родного Кирила Буряна в домѣ жъ его под хатою невѣдомо кимъ убито в смерть (<: >).

И о боеви(х) знакахъ опи(с) о(т) сотеной Новосанжаровской канцелярій на ме(р)твомъ тѣлѣ чинена (<: >). Пред тимъ люде оногo брата и(х) Кирила жена Евдоха Щербанѣвна будучи еще за первымъ мужемъ Маѣимомъ Бреусомъ оногo мужа своего на смерть задавила, за что при погребѣ оногo тѣла и бли(з) труни привязана была за шию (<, >) да и козака сотнѣ Кобеляцкой (а какъ его имя и прозваніе — не вѣдаетъ) на Вовчой долини друкомъ была, которая будучи уже за брато(м) их, показани(м) Буряномъ, еже часто било его Кирила бе(т). А напослѣдокъ више прописаного числа и рубаху с него зняла насилно и произносила похвалки о(т) того дни: «Либо ему, Кирилу, либо ей на свѣтъ не битъ» (<, >) которое де брату и(х) Кирилу убійство не о(т) кого иного, точію о(т) жени его означеной Щербанѣвни послѣдовало (<, >).

Оная (ж) Щербанѣвна в допросѣ своемъ в сотеномъ Новосанжаровско(м) правленіи и в перепросѣ в судѣ полковомъ показала — іс трократъ яитки утвердила: яко по спаленно(й) татарами имѣючойся в селѣ Лелѣховцѣ первого мужа ей, Ще(р)банѣвни, Маѣима Бреуса хати она, Щербанѣвна, з онимъ мужемъ своимъ Бреусомъ перейшли в сусѣди до леляховского жителя посполитого, на рангъ полкового полтавского судейства принадлежащего Ивана Журавля (<, >) в которого живучи мужъ ея перво(й) Бреусъ заболѣвъ и болѣзнуя чре(з) ше(ст) мцей такъ что
2 самъ и исти (<: >) ежели что ложкою не нагодует (<: >) // не могль (<, >).

В той хоробѣ оному мужу ея Бреусу паралѣжь руку и ногу о(т)няль, с которой и не виздоровя, умеръ настоящою смертію и сповѣданій. И в томъ зослала(с) на тогдашнюю ея хазяйку Анну Журавлиху и священника преображенского новосанжаровского Гамалѣю (<: >), в которого первой мужъ ея пред смертію в исповѣди билъ.

Когда жъ оной первой мужъ ея померъ (<, >) то вибивши в томъ времени в селѣ Леляховцѣ старостою, Семень Сендецкій поклепав ея, Щербанѣвну, — якоби она то(г)ло своего мужа задавила, велѣлъ привязати за шию до домовини, в которой мертвое тѣло первого мужа ея Бреуса лежало, воловодомъ пока тѣло до ями припровадили (<, >). А якъ тѣло у яму впустили, то ея, Ще(р)банѣвну, о(т)пусти(т) оно(й) Сендецкій велѣлъ (<, >).

А она то(г)ло первого мужа своего не давила, и(з) чего оно(й) Сендецки(й) тѣмъ ея, Щербанѣвну, поклепавъ, а она не знае(т) (<: >). Оставшия жъ Щербанѣвна по первому мужу своему

вдовою (:), ввійшла замужъ за ви(с)ше упомянуто(г) [о] Кирила Бур(ъ)яна (будет то(му) наза(д) годовъ боліе десяти) (<, >) с котори(м) она живучи не сва(р)ливо (<(:) кроме того, что в случаи подпилости онъ, Бурянь (<, >) когда вчнетъ ея, Щербанѣвну, брани(т) и побеть (<, >) то она на то(т) ча(с) з дому сходила (:).

Сего жъ году о(т) воскресенски(х) святъ, когда мужъ ей, помянутой Кирило Бурянь, нача(л) пян(н)ствовувать (<, >) то она, Ще(р)банѣвна, его о(т) того удерживая, уговоривала, что(б) онъ пянствува(т) переста(л) (<, >) за что она з онимъ мужемъ своимъ и в частую ссору приходила (<, >). А вышеписанного мая («5») дня о полднѣ она, Щербанѣвна, будучи пяна, вщала за нимъ, мужемъ своимъ Кириломъ, тожъ з пянимъ соритися (<, >) за тое, что онъ пянствуе(т) (<, >) а на ярмарокъ в Полтаву не виезди(т), виговоруя ему при то(й) ссорѣ: «Развѣ де голій пойдеть в шинкѣ пить?» // А 2 зв. одежи она ему не да(с)ть, то онъ и рубашку самъ з себе скинувши (<, >) а надѣвши на голое тѣло свиту, пойшоль до шинкарки леляховской Марини Пензлихи пи(т) горѣлки.

А увечеру по заходѣ слонца (<, >) пришедши пянь в домъ, звали(л)ся под приспою возлѣ хати на дворѣ спа(т) (<, >) А она, Щербанѣвна, ягнята стала захонить ¹ з кошари в хлѣвъ. Помянутой же мужъ, звѣвши голову, ста(л) ся брани(т) (<, >) То она не сте(р)пя того, имѣющимся в рука(х) ей полѣномъ не толстимъ на е(г) [о] з рук кинувши, поверхъ виска по головѣ вдарила. И усмо(т)ря, что онъ, бранячи ей, ста(л) встает, убоясь даби (<—) и ей не би(л), взявши дитину, пойшла в хлѣвъ, где и ночовала до свѣта (<, >).

На утришний же день ввійшедши она з хлева, усмотрѣла, что мужъ ей ме(р)твѣ лежи(т) и сусѣда(м) о томъ объявила. Болѣе жъ она, Ще(р)банѣвна, того своего мужа кромѣ едно(г) [о] разу не била нѣчи(м) (<, >). И то(т) одной уда(р) о(т) нея слѣдова(л) не сти(м) намѣреніемъ, что(б) его вбить в смерть или знатно окалѣчить, но толко з неуте(р)пко(с)ти ея (<, >) А козака кобеляцко(г) [о] никакого на Вовчо(й) друкомъ никогда не била.

И хотя помянутое убитого Кирила Бу(р)яна родніе бра(т)тя Федоръ и Андрѣй данною в судѣ полковомъ июля («5») (д) настоящего году к производимому дѣлу подпи(с)кою о(б)ъявили, яко они по тому дѣлу на ея, Щербанѣвни, зверхъ више помяненого и(х) доношенія в доводъ убійства брату и(х) о(т) ея послѣдовавшие(г) [о] в доказательство ничего (<—) показа(т) не имѣють (<, >) однакъ, что по зсилки ея, Щербанѣвни, о причинѣ сме(р)ти первому мужу ея Бреусу о(т) нея послѣдовавшей новосанжаровской преображенско(й) попь Гамалѣя и Новосанжаровская жителка Ганна Журавлиха допросами засвѣдителействовали, не противъ и зсилки ея, Щербанѣвни, з коихъ показали, а именно: попь Гамалѣя (<—) // когда де леляховскому жителевѣ Маѣиму Бреусу 3 сме(р)ть приключила(с), то с какой причини, онъ Гамалѣя, подлѣнно не извѣстенъ (<, >) Токмо такъ онъ, Гамалѣя, тѣло оногo Бреуса погреба(л), то чере(з) уве(с) погребѣ близъ труни означенная Щербанѣвна била вожками привязанна за шію (<, >). Оной

¹ Літера х у слові — явна описка (замість г).

же де мужъ ея первой Бреусъ нечаянно бѣ(з) исповѣди умеръ, которого онъ за тѣмъ и погребать опасовалъся, что не (з) пянства (л) или з какой другой причини самъ себѣ смерть приключи(л) (<, >). И потому по и(з)слѣдованію знающіе о его смерти люде словесно засвѣдителействовали, что не самъ онъ, Бреусъ, себѣ учинилъ смерть, но жена его, реченная Щербанѣвна, приключила ему смерть, а какимъ случаемъ — онъ, Гамалѣя, упомялъ.

Ганна Журавлиха (:) означенній Бреусъ з женою своею, выше мененною Щербанѣвною, жилъ в ней, Журавлихи, в сусѣда(х) о(т) воскресе(н)ски(х) святъ до покрови и чрез тую его битность она на немъ болѣзни не толко паралѣжа, но и другой ниякой не видѣла. Прежде жъ смерти его, за три дни в понеде(л)никъ увечерь, онъ з женою своею Щербанѣвною промежду собою двое и(х) засорили(с) за тое, что онъ, Бреусъ, чре(з) уве(с) день объда(т) не приходилъ. И в той и(х) сорѣ хотячи онъ, Бреусъ, ея, Щербанѣвну, и(з) хати за порогъ вывести, взявъ ей за груди и попялъ чре(з) хатній порогъ, вдари(л)ся наза(д) плечима. А она, Щербанѣвна, на груди ему впала. По тому жъ ея, Журавлихи, Иванъ Жураве(л) видячи и(х) драку, взялъ ея, Щербанѣвну, з его плечи и выпхнулъ и(з) сѣней вонъ.

А онъ, Бреусъ, вставши, в хату войшолъ и посѣдѣвши мало, пойшолъ надворъ ей искать. А походивши надворѣ, и знову в хату стогнучи увойшолъ и бранячи говорилъ на щеку [?], якъ де его жена забила, при чемъ нача(л) и з себе вимѣстова(т) в понеделникъ // и(з) вечера, даже до утра середи. А у среду и умре, которое попа Гамалѣи и вдови Ганни Журавлихи показаніе о сме(р)ти первого мужа ея Бреуса сходственно з доношеніемъ братовъ убитого Кирила Буряновъ и явнимъ приличіемъ к уби(й)ству и ею, Щербанѣвною, и первого мужа ея Бреуса.

А о бой второго мужа ей сама она, Щербанѣвна, сознала, что ударила (л) полѣномъ по головѣ поверхъ ви(с)ка и с ни(м) частую имѣла ссорѣ. Да и на мертвомъ тѣлѣ второго мужа ей Кирила Буряна (<(:)> як в присланой при доношеній сотенной новосанжаровской старшини учиненно(й) значковимъ товаришемъ Кириломъ Бичемъ сотенни(м) новосанжаровским писаремъ Даниломъ Афанасіевымъ да козаками Якимомъ Бодакомъ, Терешкомъ Обѣйникомъ и Якимомъ Ковезою описъ показа(н)но боевіе знаки: на право(й) щекѣ к(ъ) уху на виску пробыто якоби перстомъ заложчимъ [?] и около пробитого синѣи цятки и ни(ж)ше уха на шій синѣй жъ знаки, на лобѣ на(д) лѣвимъ шкомъ в дву(х) мѣста(х) неболшіе знаки (<, >) на плеча(х) низше потилицъ пробито какъ бы перстомъ заложчи(м) [?], (<, >) языкъ зубами придавленій и кровь в(ъ) ротѣ скипѣла (< >) с коихъ явившіесъ на головѣ, на виску по обявлено(й) описъ в(ъ) убитого Бу(р)яна боевіе знаки сходстве(н)ни суть с при(з)натемъ ей, Щербанѣвни, о ударе его полѣномъ по виску (<, >) с(ъ) чего и с пре(д)писани(х) недоброжелательств ей, Щербанѣвни, к(ъ) перво(му) и сему ей мужамъ видимое подо(з)рѣніе о убійствѣ рече(н)ного Бу(р)яна нею, Щербанѣвною (:)

А в(ъ) Правѣ малороссійскомъ книги Статута, роздѣлу одина(д)цятого, в(ъ) артикулѣ шестомъ напечатанно (;): «Кгди би з(ъ) ненависти и немилости на обидве стороны такъ мужъ(,) яко и жена(,) будучи в(ъ) ростирку з(ъ) яки(х) колвекъ причинъ, еденъ другого приправиль ѿ го(р)ло(,) замо(р)дова(ль) // або струйль, таковое окруте(н)ство и замо(р)доване дѣти або бли(з)кіе того замордова(н)ного мають сусѣдамъ околичнимъ того жъ часу(,) а потомъ и вряду оповедати и ожаловати и и(н)стикговати або фолдровати на каждо(г)ло такового мо(р)дера и при виведа(н)ю достаточномъ у сусѣдовъ околични(х) о зломъ яко мѣшканю и не згоде и(х) и при оказа(н)ю причинъ и знаковъ яки(х) слушни(х) того мо(р)дерства(,) або трути(з)ни не дети або близкіе(,) которіе будутъ и(н)стикговати(,) бли(з)шіе будутъ смотрети в(ъ) сусѣди (—) ѿколичними шляхтою(,) а в недостатку шляхти з слугами, з челяд(ь)ю домовою(,) само трети присягнути и по таковому доводе о(б)винѣ(н)ній горломъ будетъ каранъ(,). А хотя би синове або крѣвніе не хотѣли фолдровати, тогди в(р)яд нашъ з(ъ) ме(с)тца своего маеть того осо(б)ливе перестерѣгати и с пилностью около того виведатися(,) и в околични(х) сусѣдовъ бли(з)ки(х) о того замо(р)дова(н)ного опить чинити. И обравши семъ шляхтичовъ ку присязе привести, которіе по(д) присязою о томъ справедливе пере(д) в(р)ядомъ повѣдати. И кгди бо тіа семъ шляхтичовъ о того замо(р)дованого присягнуть(,) таковой мо(р)деръ бе(з) милости маеть быти каранъ горломъ тимъ способомъ, якоби о(т)ца або матку забыль(;)».

А того жъ роздѣлу, в(ъ) артикулѣ семомъ: «Кгди би синъ або дочка о(т)ца або матку свою умислие з(ъ) якої запамяталости забыль(,) и якимъ колвекъ обичаемъ о горло приправиль(,) тогди таковой не толко го(р)ломъ быти каранъ(,) але и почтивость и вси име(н)я и маетность тратить(,) а такою карностью смертю гане(б)ною каранъ мае(т) быти(,): по ри(н)ку водечи кльщами тѣло то(р)гати, а потомъ в мехъ скуре(н)ній всадивши, до него пса, кура, ужа, котку и тоє все посполу зашити(,) кгде наглубей до води, утопити. // Тимъ же тежъ ѿбичаемъ и помочники его, которихъ онъ поволаеть(,) або на нихъ правомъ переведено будетъ, мають быти карани(;)».

По силѣ которихъ правъ висше писанная коло(д)ница Евдоха Щербанѣвна за смертноє убійство мужа своего Кирила Бу(р)яна(,) присуждаеться смертной казни(,). И яко полученными о(т) его ясновелможности гдѣна * Малая Россій обойхъ сторо(н) Днепра и Войскъ Запорожски(х) гетмана ея императорскаго величества действително(г)ло камергера императорской Са(н)ктпѣтербургской Академіи наукъ президента лейбъ гвардій И(з)маиловско(г)ло полку по(д)полковника и обойхъ росси(й)скихъ императорскихъ ѿ(р)диновъ святи(х) апостола А(н)дрея и Алеѣ(н)дра Невского(,) тако же полского Бѣлого О(р)ла и голсти(н)ского святія Анни кавалера(,) Россійской імперіи графа Кирилла Григорієвича(,) его сіятелства Разумовского(,) високоповелителными о(р)дерами повеле(н)но о коло(д)ника(х)

присуже(н)ни(х) к смертной казни полѣтической сме(р)ти и вѣч-
ной зсылки.

Миѣнія по порядку в Су(д) войсковій генералній къ аппро-
баций о(т)силать (;) для того и о(т) оной сме(р)тноубійци Евдосѣ
Щербанѣвнѣ (<,) сомнѣніемъ с приложеніемъ) виписки и прав-
ни(х) а(р)тикуловъ и с по(д)линого дѣла точной копій (<,) къ
аппробаций войскового генералного суда взнестъ (;) А сей при-
говоръ в(ъ) книгу записать.

*Андрей Го(р)ленко,
Григорій Сахновский,
Григорій Бачинский.*

28

Б. р., червня 25, [Переяслав]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 290, арк. 55

Июня 25 во вторникъ

Прибили с полуночи

*судия земскій Василей Кодратъевъ въ 8 (м) часу, подсудокъ Ан-
тонъ Гурковскій в то(м) же часу, за писаря атаман Никифоръ
Зубковскій въ 7 (м) часу.*

С л у ш а л ы :

1. По сознатью возного второполковой сотнѣ Кирила Болѣ-
лого (<,) объ освидѣтелствованій имъ (<,) по требованію кате-
дрално[го] Переясловского м(с)тря (<,) покошенни(х) якобы на
земляхъ оногo мн(с)тря Со[...]ковскихъ травы (<,) полковника
переясловского Иваненка подданными юрковскими Иваномъ
Чайкою с товариши (<).

П р и к а з а л и: оное сознатье до книгъ суда земского в силу
Права Статутово(г)[о] роздѣла 4, артикула 9 принявъ записать.

Василій Кодратъевъ, Антоній Гурковскій.

2. По сознатью его жъ, возно(г)[о] Болѣлого, объ освидѣтел-
ствованій имъ по требованію Михайловского Переясловского
мистра игумена Германа (<,) на землѣ оногo мн(с)тря при селѣ
Малой Каратуль лежачои (<,) спашенни(х) и выкошенни(х) травы
и ячменю, такъ же и о поораній о(т) ниви (<.) Яреми Руденка об-
нѣжка малой части (<,) якобы армашами артилерій переяслов-
ской Пилипомъ и Дмитромъ Руденко(м) (<).

П р и к а з а л и: оное сознатье до книгъ сего суду в согла-
сие права Статутоваго, роздѣла 4 (го), артикула 9 принявъ за-
писать (<).

Василій Кодратъевъ, Антоній Гурковскій.

Б. р., жовтня 2, [Переяслав]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 290, арк. 119

Октябра 2 (2). среда

Прибыли по полуночи

судья земскій Василей Кодратьевъ, подъясудокъ Антонъ Гурковскій — въ 8 (м) часу, за писаря земского Никифоръ Зубковскій — въ 7 (м) часу.

С л у ш а л и:

1. По доношенію сотника яготинско(г)[о] Михайла Юзефовича с прошеніемъ выдачи ему въ имеющихъ въ здѣшнемъ судѣ при дѣлахъ на хуторъ его Остаповскій крѣпостей по тому доношенію прописанни(х) правной виписъ (;).

П р и к а з а л и: [с] справокъ в судѣ здѣшнемъ буды такови крѣпости при дѣлахъ имѣются, съ онихъ просителю в силу права книги Стату(т), роздѣла 4, артикула(.) 13(.) правную виписъ видать.

Василий Кодратьевъ, Антоний Гурковскій.

1796 р., березня 20, [Конотоп]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 1702, оп. 2, од. зб. 122, арк. 126

1796 года марта («20»)го (д). четвертой Конотопской нижней расправы присутствующіе прибыли въ присутствіе по полуночи:

Судья титулярній совѣтникъ Герасимъ Адамович (—) 9.
Засѣдатели: канцеляристъ Василей Карповъ (—) 9,
хоружій сотенный Федоръ Котъ (—) в 10,
козакъ Кирило Волховскій (—) 8,
вахмистръ Иванъ Телегинъ (—) 9 часах.

№

С л у ш а л и:

1. Сообщение нижнего земского Конотопского суда, при коемъ присланъ къ поступленію по законамъ козакъ уезда Конотопского, житель подварка Протасовки Степанъ Горкавій, приличившейся къ подстрелу козака того жъ подварка Онисима Барили, от чего онъ и умре.

Съ учиненнымъ об немъ в томъ судѣ производствомъ п р и к а з а л и: оного присланного козака Гаркавого по формѣ допросить (,) а для содержанія его под стражею отъправи(т) при записки въ городничество Конотопскоѣ.

Герасимъ Адамовичъ(,) Василей Карповъ, Федоръ Котъ, Кирилъ Волховскій, Иванъ Телегинъ.

2.3 'опись [майна]'
(описание)

31

1777 р., червня 12, [Святое]

Оригінал. ЦДІА у м. Києві, ф. 66, оп. 1, од. зб. 29

Опись

учиненная в деревнѣ Свято(м) в дворѣ козака Павла Плаѣи дви-
жимому и недвижимоу имуществу (<,>) а что именно и какою це-
ною оцѣнено (<,>) о то(м) пояснено ниже сего 1777 году июня 12 дня

Показание имущества	Рубль	Копейки
Дворъ Павла Плаѣи з братаничами нероздѣ- ленъ (<,>) на оно(мъ) строения — хата о(д)на его собственная, оцинена.	1	50
На то(м) же дворѣ комо(р) рублихъ двѣ въ оцѣнки по два рубли и пять деся(т) копѣекъ, итого	5	<»>
Винокурня его со(б)ственная, в ней каза(н) старий с трома трубами старими ж и всѣ надоб- ности (<,>). За оную цѣнено денегъ	20	<»>
Скота разного:	.	
Воловъ пять, з нихъ три молодыхъ оцѣнкою по четыри рубли, а два по три рубли, итого	18	<»>
Корова яловка одна, четыре рубли	4	<»>
Бичко(в) торучнихъ два по рублю, итого	2	<»>
Лоша(д) о(д)на, цѣнена въ шесть рублей	6	<»>
// Овецъ старихъ з ягнятами три по рублю в оцѣнки (<,>) итого	3	<»>
Одна яловка в шес(т)десят копѣекъ	<»>	60
Свиней:	.	
Старих три по пя(т)деся(т) копѣекъ	1	50
Кабанов два по шес(т)десять копѣекъ	1	20
По(д)свинк(ов) два по два(д)ця(т) копѣекъ, ито(г)ло	<»>	40
Мали(х) порося(т) дванадцатеро, всякое поло- жено по пят копѣекъ, итого	<»>	60
Гусей стари(х) пятеро, каждое по девять копѣ- ек, итого	<»>	50
Молодыхъ пя(т)на(д)цатеро и каждое по 2 (ко)	<»>	30
З тро(х) сторонъ двора три огороди нероздѣ- ленние (<,>) на о(д)номъ его со(б)ственная клуня в оценки	5	<»>

1 зв.

Показание имущества	Рубль	Копейки
Огоро(д) велики(й) роздѣлянь(,) на его со(б)- ственной половинѣ(,) накошивается всякое лѣ- то по сорокъ копень, оценкою	50	(*)
По(д) деревню Савинѣ поля нероздѣленного на семь дней, всякой день оценкою по два рубли и пятьдесятъ копѣекъ, итого	14	50
Под селомъ Пичоговкою роздѣленного на три дни, итого по оценки	7	50
В вышеписа(н)ной клунѣ жита с копами копѣ двадцать со(бс)твенного		
Итого	85	10
2 // В Сокѣринѣ на четири дни оцѣнкою	10	(*)
По(д) Омеляновѣ на сѣмь день	17	50
По(д) деревню Святи(м) на восьмь день	20	(*)
По(д) Стибинѣ на три дни	7	50
В урочищи Комарейщинѣ землѣ пахатной не- ро(з)дѣленной на два(д)дцять два дни в оцѣнки	50	(*)
Сенокосу:		
В урочищи Слупови на три косари наде(л) оценкою шест рублей(,) в Сокѣринѣ на три косарей шест рублей(,) на Ржавци и близь деревнѣ Святого на два косарѣ четири рубли(,) итого	16	(*)
В урочищи Штана(х) гай и на два дни поля не- роздѣленное в оцѣнки сорокъ рублей	40	(*)
В урочищи про(з)ваниемъ Гу(м)нищы со(б)- ственной его гай оцѣнкою въ	20	(*)
По(д) гаемъ паха(т)ной землѣ на три дни в оцѣн- ки	7	50
В урочищи Хархунувщинѣ гай неро(з)дѣленѣ оцѣнкою	100	(*)
Покупкою имѣ Павло(мъ) в урочищи Рокитахъ поля паха(т)ного на четири дни	10	(*)
Итого	298	50
2 зв. // Там же, в деревнѣ Свято(м), куплено имѣ в козака Маѣзима Хотченка небольшой огоро(д) з хатою и хижками въ	10	(*)
Саль свинихъ двѣ по рублю	2	(*)
Ковбиковѣ два по три(д)ця(т) копѣекъ	(*)	60

Показання имушества	Рубль	Копейки
Екіпажу и про(т)чей рухляды:		
Бодня(,) в ней намѣтокъ нови(х) четири по сороку копѣекъ(,) итого	1	60
Ручниковъ шест по девять копѣекъ, ито(г)[о]	⟨ъ⟩	60
Плахо(т) женски(х) новихъ три, всякия по семидеся(т) копѣекъ, итого	2	10
Намѣтокъ перетикани(х) заполочю четири по пя(т)деся(т) копѣекъ, итого	2	⟨ъ⟩
[... ?] хустка одна	⟨ъ⟩	10
Скатерте(й) три по два(д)ця(т) копѣекъ, итого	⟨ъ⟩	60
Хустокъ разного сорту шесна(д)цять, всякия в оцѣнки по пя(т) копѣекъ, итого	⟨ъ⟩	80
Да три набо(й)чати(х) по двадця(т) пять копѣекъ	⟨ъ⟩	75
Запаска красная штаметова прите(р)та	⟨ъ⟩	25
Синя(т)ка одна	⟨ъ⟩	20
Мужеских рубашекъ нови(х) ше(ст), всякая по тридцять копѣекъ, итого	1	80
Итого		
	23	40
// Старая рубашка одна	⟨ъ⟩	10
Женски(х) рубашекъ двѣ, една кужу(л)ная в оцѣнки пятьдесят копѣекъ(,) другие на пу(д)тоцѣ сорокъ копѣекъ, итого	⟨ъ⟩	90
Нитокъ прибѣляни(х) два моточки	⟨ъ⟩	10
Овчинъ чинени(х) двѣ по пя(т)деся(т) копѣекъ	1	⟨ъ⟩
Свить мужески(х) двѣ по шестдесят копѣекъ	1	20
Жупанокъ простого зеленого сукна старенкий в ценѣ	⟨ъ⟩	60
Женскихъ свить една приношена белого сукна в оцѣнки	⟨ъ⟩	80
другая такого (ж) сукна новая	1	⟨ъ⟩
Кожу(х) женский старий	⟨ъ⟩	60
Рядно новое	⟨ъ⟩	40
Женское черное хутро	⟨ъ⟩	60
Сукна нового неваленого белой вовни востьмнадця(т) локо(т) по десяти копеекъ, итого	1	80
Кубковъ валових на ря(д)на всякой по три денежки	⟨ъ⟩	9
Итого		
	9	19

Показание имущества	Рубль	Копейки
3 зв. // Шабля и ладу(н)ка в ветхости	⟨⟩	50
Седло простое	⟨⟩	50
Стримена [... ?]	⟨⟩	10
Коса старая с косемъ и банкою	⟨⟩	30
Засѣковъ лозою плетени(х) для пашнѣ четири всякий по двадцять копѣекъ	⟨⟩	80
в о(д)номъ жита четверть	⟨⟩	45
в другомъ муки четверть	⟨⟩	60
Кухва старая	⟨⟩	40
Барило старое	⟨⟩	25
Мѣдень, годний в работу и ве(т)хая кварта ве- со(м) пя(т) фунтовъ в оцѣнки	1	50
Сошниковъ два(,) сковорода(,) о(д)на(,)		
Свердель одинъ(,) долото о(д)но оцѣнкою въ	⟨⟩	90
Итого	6	30
Итого по оцѣнки денегъ	478	99

К сей описѣ атаманъ куреня сотенного *Романъ Тарасенко*, а вмѣсто его и за себе козакъ *Останъ Волковъ* руку приложилъ.

1766 р., грудня 7, [Баришівка]

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. I, од. зб. 56524

Описание оставшейся по умершей г(с)пжи полковниково(й) переясловско(й) Параскевіѣ Василицевни Сулимино(й) в(ъ) дворахъ Сулимовскомъ, Макаровскомъ и Власовскомъ да при мельниця(х) Бочечковскихъ(,) Седенковской(,) и Сухоступской(,) водяныхъ(,) да при Сулимовки в(ъ) двохъ, а при Власовки в одной вѣтряныхъ всякой о(т) мала до велика наличности чрезъ атамана сотенно(г) [о] баришовского Федора Горкушу учиненно («1766») году декабря («7») дня

I. В комната (х):

1. В пе(р)вой прихожей образовъ деревяни(х) два — Спасителя и Троица¹.
2. Кунштъ папѣрній о побѣдѣ шве(д)ско(й).

¹ Тут і далі для зручності здійснена предметна нумерація.

3. Ка(р)тина Хмелницко(г){о}.
4. Образъковъ папърни(х) на(д)верми три.
5. Ка(р)тина запорожца на стѣнѣ.
6. Лихта(р) неболшій ме(д)ній побѣлюваній в(ъ) стѣнѣ край дверей.
7. Рукомійка ме(д)ная.
8. Лихтарикъ мосенжній.

II. В другой комнатѣ сре(д)ной

1. Обра(з) Богоматерь на полотнѣ.
2. Другой — Николая деревяній.
3. Третій — ангеловъ на блясцѣ мѣдной.
4. Четвертый — на полотнѣ Святия Великомученицы Евфиміи.
5. Пятій образъ папърній Стаго Димитрия Ростовско(г){о}, неболшій.
6. Шкафъ болшо(й) роскрашенно(й) с(ъ) шестма шуфлядами порожними, а за двома по(д) стекломъ дверцами в немъ книги разніе за замкомъ и печатю гпжѣ * полковницѣ // нѣ- | зв- жи(н)ской. На оной шкафѣ обра(з)ковъ два папърнихъ неболшихъ.
7. Стѣнніе часи с курантами в(ъ) футляри рос(к)рашенно(м) по(д) замкомъ и печатю (<, >).
8. Зеркало неболшее.
9. Столикъ едынъ з шуфля(д)кою выкрашенный орѣхово.
10. Два столиковъ неболши(х) викрашенни(х) красно, четвертій слѣса(р)ской работи невикрашеній.
11. Крѣселъ двѣ обыти(х) красною шкурою, едно круглое, другое угластое.
12. Столець едынъ болшій красной.
13. Стулцовъ три: два викрашенни(х) орѣхово, а третій обытій гарусомъ складуваній.
14. Лихта(р) ночній жерстѣ белой.
15. Нутряній замокъ в(ъ) дверяхъ едынъ.

III. В довгой хатѣ третой

1. Образовъ на стѣна(х) два, еди(н) болшій, а другій Благовѣщеніе меншой.
2. Столець складаній, викрашено зелено, другой простой работи.
3. Третій — ослончикъ низкой красной в шуфлядѣ, стекло болшее.
4. Сундуковъ два в рогожах, при(с)ланни(х) в Пѣте(р)бурга, за печатю Семена Семеновича //.
5. Затуль повстаніи(х) тры оконнихъ.
6. Лихтарикъ в(ъ) стѣнѣ желѣзній при (д)верахъ едынъ.

IV. В (ъ) круглой четвертой:

1. Шкафа з двома гратками, а третие две(р)цѣ в(ъ) сподѣ окованна.
2. Образокъ на стѣнѣ мане(р)ній папѣрній.
3. Столиковъ два, единъ снѣсарско(й) работи, а другой простой; ослоновъ простихъ два.

V. В пятой сре(д)ней комнатѣ:

1. Шафа з двойнима за стекломъ дверцами по(д) печатю и замкомъ. В ней фрусталю:
графѣновъ болши(х) десять,
графѣновъ малих двадцять пя(т),
пукаловъ с крышками, тры между койми с позло(т)кою, в едно(г)[о] кришка быта;
пукаловъ без кришокъ три, в о(д)ного денце и самъ бытой;
рюмокъ цѣннихъ тры,
рюмокъ без ножекъ два,
стакановъ болшихъ шесть,
стакановъ малихъ два(д)цять,
чарокъ з ушками и без ушокъ одына(д)ця(т),
крушокъ с(ъ) кришками цѣновими два да безъ кришки едынъ //
- 2 зв. 2. Пукаловъ безхвости(х) просто(г)[о] шкла два.
3. Чарокъ глинянихъ пять, а двѣ безъ мисочокъ чашки.
4. Фурфурнихъ чашокъ пара една.
5. Чайниковъ глинянихъ два.
6. Глечиковъ глинянихъ два.
7. Чаю полбутилки простой стекляно(й).
8. Слоиковъ с разными лѣка(р)ствами четири.
9. Чайникъ красной медѣ единъ.
10. Талѣрокъ маліовани(х) деревяни(х) по(д)носни(х) деся(т).
11. Соляничка една фрусталная одна.
12. Стакановъ шкляни(х) два.
13. Мѣтелка осокова една.
14. Чайникъ жолтой мѣдной единъ.
15. Чайникъ цѣновой без кришки з деревяною ручкою одинъ.
16. В шкафу в(ъ)низу двое дверецъ, в ней фляшка просѣтого шкла и лихта(р) желѣзной поламаной.
17. Образовъ два неболшихъ новихъ на стѣнѣ богоматерей:
папѣрнихъ печерского друку два богородице Хво исповѣданіе повседневное (,).
18. Зеркало между окнами на стѣнѣ сре(д)ственное одно.
19. Столикъ снѣса(р)ской работи викрашенно блаки(т)ною фа(р)бою (,).
20. Други(й) столи(к) просто(й) работи //
- 3 21. Краснихъ столцевъ низкихъ четири, а пятій краски орѣховой.
22. По(д)лѣ шкафы в(ъ) стѣнѣ лѣхта(р) желѣзно(й).
23. Канафей, обытой шкурою красною в дверяхъ, нутряній жолтій замокъ, другій замокъ нутряній в(ъ) скляни(х) дверяхъ.

VI. В (ъ) шестой комнатъ икони:

1. Страстние спасительъ и Богоматерь неболшіе два деревяніе.
2. Третій — изображеніе икони Богоматерь чудотворной гонимкой деревяной.
3. Четвертой — Богоматерь старинно(й) работи.
4. Пятій — Успеніе Богоматерь, в(ъ) коемъ иконци за гра(т)-кою сребною імѣются деревяніи.
5. Шестій — Вознесеніе Госпо(д)не деревяній.
6. Семій — изображеніе чудотворной Богоматере икони каплуновские деревяній.
7. Восмій — Святителя Хрѣстова Ніколая, на коемъ и шата сребрана визолочена.
8. Девятій — Рождество пресвятія Богородицы.
9. Десятій — в стеклѣ изображеніе Святителя Хрѣстова Дмитрия Ростовско(г)ло чудотворца, при коемъ ле(н)та и каптурикъ блакитние.
10. Одына(д)цятій образъ преподобного мученика Макария(,) // в рѣзбы в коему імѣются мощи. 3 зв.
11. Двана(д)цяти(й) — изображеніе Святителя Христова Дмитрия Ростовского в(ъ) рямахъ на полотнѣ.
12. Трина(д)цятій — Святія Великомученицы Варвари деревяной.
13. Четирна(д)цятій — изображеніе Семіона богоприимца и про(т)чихъ, при коемъ образъ и кручокъ желѣзній в стѣнѣ.
14. Пятна(д)цятій — на стѣнѣ болшіи старій полотняній в рямахъ(,).
15. Лямпа жолтая на кручку желѣзномъ на покутъ пред иконами.
16. Столъ снѣсарско(й) работи невикрашеной, на немъ килимъ жолтій с квѣтами притертій.
17. Стулцовъ краснихъ одина(д)цять, а три орѣховой красній.
18. Пърѣ павуновое в деревѣ на стѣнѣ.

VII. При они(х) покояхъ кладовая, в оной кладовой:

1. Шкафа деревяная простой работи, в оной —
2. Чашки файфуру бѣлого да чашечокъ склееванихъ двѣ бѣли(х) //
3. Ящикъ полній сосуды точеной жолтой. 4
4. Лихтаръ оправленни(й) в(ъ) бѣлой жерстѣ.
5. Ящикъ маліованій тройчастій.
6. Лихтаръ жолтій мосенжній з щипця(ми) бѣлими.
7. Мощиръ мосенжній з лучкомъ мосенжни(м) же неболшіи.
8. Столикъ красній складаній неболшіи.
9. Шалечки неболшіи жолтіе.
10. Лѣйка медная една.
11. Лѣчокъ жерстянихъ три.
12. Бутель болши(х) шесть.

13. Графинчиковъ болши(х) и менши(х) просто(г)[о] скла два(д)ця(т) два.
14. Ка(р)ватокъ простого скла пять, а меншихъ порцѣй четири.
15. Дѣжечокъ малихъ четири.
16. Ведро новое.
17. Ложка желѣзная что кулъ ллють до оружжа.
18. Образъ старій болшіи на полотнѣ.
19. У дверяхъ замокъ нутряній желѣзній.
20. Метелка шерстяная хатная у пня(х) в(ъ) дво(х) (<, >) висящи(х) лихтире(н) двѣ.

Нагорѣ вышѣ писани(х) комна(т)

- 1 зв. столець зеленой одынь // орѣховъ в(ъ) скринѣ просто(й) какъ бы в(ъ) чвертку.

В(ъ) вишѣ показанни(х) комната(х) окна и оковка цѣлие.

VIII. В(ъ) другихъ комната(х) — в(ъ) право(й):

1. Образъ Богоматере старій.
2. Столець просто(й) работи.
3. Стулчиковъ три орѣховой краски, а четвертой гарусовей складуваной.
4. Лихтарикъ желѣзной в(ъ) стѣнѣ.

IX. В(ъ) другой комнатѣ:

1. Образъ святія великомученици Варвари старинно(й).
2. Столиковъ два простой работи.
3. Ложко новое снѣсарской работи.
4. Лихтарикъ мѣдній побѣлюваній в(ъ) стѣнѣ.

X. В великой комнатѣ:

1. Образъ Богоматере деревянная неболшая.
2. Столъ красній складуваній.
3. Другой столъ простой работи.
4. Ослоновъ простихъ четири.

XI. В крайней комнатѣ о(т) пекарнѣ:

1. Образъ Богоматере деревянной неболшіи //.
2. Столиковъ два единъ простой, а другой складуваной с окобкою бѣлій.
3. Ослонъ простой болшіи одинъ.
4. При они(х) комната(х) лихта(р)ня скляная на столпѣ имѣется. В сихъ комната(х) окна и оковки в(ъ) дверяхъ цѣлие.

XII. Нагорѣ в(ъ) сихъ комнатахъ:

1. Саль пять.
2. Валторень в(ъ) бѣломъ желѣзѣ, двѣ лихтарнѣ пѣкніе.
3. Галѣрокъ деревяни(х) прости(х) белихъ пя(т)деся(т) пять.
4. Поливянихъ мисокъ пятна(д)ця(т).

5. Ліону повѣсомъ пятьна(д)цять.
6. Витушокъ десять.
7. Ложокъ простихъ девя(т)деся(т) пя(т).

XIII. В первомъ инбарѣ о(т) комна(т):

1. В(ъ) засѣку проса пя(т)деся(т) одинъ че(т)верикъ с половиною, в(ъ) другомъ засѣку пшеницѣ девя(т) четвериковъ.
2. Пшона в(ъ) двоухъ бочкахъ восьмъ че(т)вериковъ, муки гречаной петлюваной з(ъ) четверикъ.
3. Маку в(ъ) дѣжцѣ чвертокъ три.
4. В(ъ) боцѣ круповъ гречани(х) три чвертки; ячни(х) круповъ в дѣжцѣ поболшъ полчетверики //.
5. Гороху в дѣже(ч)цѣ росхожо(г)[о] с(ъ) по(л)четверики. 5 зв.
6. Соли кримки в(ъ) боцѣ с(ъ) полтора че(т)верика.
7. Меду дѣжечокъ три повнихъ, а въ четвертой патоки кварт зо три, в пятой вощина сушь імѣтся.
8. Сукна неваленого сѣмдеся(т) восьмъ локоть чорного и бѣлого.
9. Вовни праденой клубковъ болши(х) восьмъ.
10. Ведщини полтретя гуски.
11. Сала менша половина.
12. Барилце смоли мало не полное дегтю.

XIV. В другомъ амбарѣ:

1. В засѣку солоду три(д)цять четвѣриковъ.
2. В(ъ) троухъ бочкахъ гороху трина(д)цять че(т)вериковъ.
3. Сѣмя в(ъ) боцѣ конопляного три че(т)верика.
4. Ліону в(ъ) боцѣ два четверики.
5. В боцѣ вапна полъ четверика.

XV. На верхъ амбара в горницѣ імѣтся:

1. Сира дѣжечокъ пять.
2. Масла горшковъ два неболшихъ //.
3. Гусей пятеро патрани(х). 6
4. Поросять патранихъ двана(д)цятро.
5. Начиня ковалское ковадель три мѣшокъ и про(т)чое.
6. Свердловъ три.
7. Пиль двѣ — перечняя и одноручна, третяя подовжня.

XVI. Край амбара по(д) шопою:

1. Бырлѣновъ три. В двоухъ окна спереду вибытие — одинъ краснимъ камліотомъ(,) а другій зеленимъ сукномъ и подушо(к) зеленихъ шного бырлѣна зеленого двѣ, а третій с трема окнами (в(ъ) нихъ же и стекла цѣлие імѣются) вибытій краснимъ сукномъ новій. И подушка с оногo бирлѣна в(ъ) господара красна імѣтся.
2. Платникъ одинъ викрашеній зелено, в оногo сулѣй сѣмъ, между которими три обшитие да у двоухъ шійки о(т)бытие.

XVII. Комнатъ двѣ чрезъ вѣни,
з(ъ) боковими комнатами, в оной:

1. Образовъ три стари(х), една — Богоматерь — деревяна, а два полотняные Іоани Креститель.
- 6 зв. 2. Столъ неболшій одынь // и ослонъ единъ неболшій.
3. В другой — образъ московской работи деревяній маленький, столъ куха(р)скій одынь, ослонъ ветхій малій; в нихъ какъ оковка імѣется в(ъ) двера(х) такъ и окна цѣлие.

XVIII. Хата, где живетъ господарь:

1. В одного господара імѣется плуговихъ желѣзъ трое, между которыми толко одно с чересломъ.
2. Ложокъ викрашенныхъ сѣмнадцать, а жолтихъ два(д)цять во сѣмъ.
3. Сковородъ двѣ.
4. Подковъ конски(х) шестна(д)цять.
5. Лихтаренъ склянихъ двѣ.
6. Прядива роздано господаремъ Призизки паней прасти мотковъ на шестьдесять.

XIX. Пекарня, в ней:

1. Кухва уксусу на два коряки неповна.
2. Кочерга и рогачъ желѣзные.
3. При ономъ дворе алембиковъ три: единъ болшій, другой среднѣй, третій малій з шапками и с пятма притрубками.

XX. Разныхъ птицъ //

- 7 1. Павъ старихъ двѣ, молодыхъ павъ тры.
2. Лебедѣвъ старихъ два.
3. Индиковъ тридцять.
4. Гусей девять десять сѣмъ.
5. Утятъ сѣмъдесять.
6. Курей во сѣмъдесять.

XXI. Свиной:

Кой годуются на сало — десятеро; поросятъ неболши(х) на(д)ворнѣхъ троена(д)цятро.

XXII. Конюшня, в ней:

1. Кибѣтка зимняя с трома окошками и едними две(р)цами, зеленимъ сукномъ выбыта.
2. Санки дощатие ветхие.
3. Жеребцовъ три, единъ каштановатій, грива направо, другій темногнѣдїй лисїй, задня нога с правого боку по мичку бѣлая, грива налѣво; третій свѣтлогнѣдїй, грива направо; буланыхъ цуговихъ лошадей во сѣмъ, да старая лошадь сиво-желѣзая. Подездковъ лошадей: единъ сивїй, другій гнѣдїй. Приблудъ четири: кобыла една ворона с лошамъ; другая коби-

ла ворона; третья кобыла рѣжа //, четвертій лошакъ рѣжій 7 зв. лсій.

4. При конюшнѣ коморка для поклажи хомутовъ и про(т)чого и при ней желѣзній замокъ висящій. В оной коморцѣ: муштуковъ наборнихъ з чубами шесть, сѣдло простое одно, дерга красная и шапка форита(р)ская з околицею вовчою блакитна, букша желѣзная неболша, шпенювъ два, шрубель одинъ желѣзніе.

XXIII. При томъ же дворѣ:

1. Рогато(г)ло скота два(д)цятѣро девятѣро, в(ъ) томъ числѣ рабочи(х) воловъ пара; коровъ старихъ пятна(д)цять, молодыхъ быковъ чѣтири, молодыхъ телицъ двѣ, назимковъ бычковъ пять да бугай еденъ.
2. Овецъ: баранъ еденъ, овецъ старихъ девятна(д)цять.
3. Козъ с(ъ) козлами девятна(д)цять.

XXIV. Посуды разной, іменно:

1. Пѣкнихъ дѣжей чѣтири.
2. Ситъ три (<,>) //.
3. Решеть три.
4. Ночовок болшихъ и меншихъ восѣмна(д)цять.
5. Дѣжечокъ сре(д)ственни(х) неболши(х) восѣмъ.
6. Вѣдеръ водянихъ шесть.
7. Кадовбовъ на всипище пять порожнѣ(х).
8. Куховъ стари(х) з двома днами девять.
9. Сапъ желѣзнихъ з довгими держаками сѣмъ, меншихъ сапъ желѣзнихъ чѣтири.
10. Болшихъ копаницъ желѣзнихъ три, меншихъ копаницъ желѣзнихъ пять.
11. Лопать желѣзнихъ двѣ.
12. Заступовъ два, стругъ и коса една.
13. Пѣшенъ ліодовихъ пять (<(:)> теслиця една, а кривень другий, сокѣръ пять (<(:)>), лопатень еденъ, что дѣлаю(т) колеса.
14. Вовъ воловихъ драбынчастихъ три.
15. Вовъ конскихъ три: одинъ болшій обшитій лубомъ, другій меншій обшитій, третій драбынчастій неболшій.
16. Водовозная телѣга одна.
17. Воловихъ гринжоль трое.
18. Обшити(х) сапокъ лубомъ конски(х) трое.
19. Столовъ сѣмъ (кромѣ тѣхъ что в(ъ) комнатахъ записано), между которыми чѣтири складанни(х) с оковкою, а ослоновъ простихъ пять.
20. Ложокъ восѣмна(д)цять, между котори(ми) восѣмъ переплутувани(х) вожками (без тѣхъ, которіе запискою више значатся). //

XXV. В пох(о)дномъ погребѣ:

8 зв.

1. Меду в(ъ) полубочку три корхи и двѣ цалѣ.
2. Сливянки іс пивами в(ъ) кадковомъ барилце три корхи.

3. Вишніювки в барилцѣ ка(д)ковомъ с ягодами на ко(р)хъ и три цалѣ.
4. Куфа с грушевымъ квасомъ.
5. Носа(т)ка медная одна неболша.
6. Барилце малее порожнее.
7. Варива в немъ: капусти кухва одна, угорковъ двѣ дѣжечки, капусти шатковано(й) по(л)дѣжечки, цибулѣ вѣнковъ сто двадцять; моркви, брукви и ка(р)топлювъ по четверику имѣется.

XXVI. В другомъ погребѣ по(д)ля¹
пека(р)нѣ:

1. Двѣ куфи буряковъ.
2. Капусти дѣжечка неболша росхожой одна.
3. Гурковъ дѣжечка неболшая.

XXVII. В саду имшани(к) пчеляно(й),
в немъ:

Улювъ с пчелами восьмьдеся(т) пять, порожнѣхъ улювъ в(ъ), хижцѣ сто сорок.

XXVIII. Клуня при дворѣ Сулиминскомъ,
в ней —

за объявленіемъ господара Опанаса Дубася, имѣется: ржи копь сто сѣмдеся(т), овса копь три(д)ця(т) пять, болѣе жъ другой пашнѣ нѣтъ //.

9 XXIX. При селѣ Сулимовцѣ мелницѣ
двѣ вѣтрани(х) го(д)нихъ, в онихъ:

1. Оска(р)довъ три, размѣру ржи в одной боцѣ два четверики без четверки гречки в(ъ) кадовбѣ четверка.
2. В другой мелницѣ размѣру ржи в боцѣ два четверика, безъ четверки, гречки в кадобцѣ четверка.
Другой же пашнѣ в они(х) мелниця(х) нѣтъ.
3. При тѣхъ же мелниця(х) цегелня, в оной цегли паленой пята(д)ця(т) тысячъ без лому.
4. Да при мелницѣ водяной Сухоступско(й) в одно(м) каменѣ, оная мелниця совсѣмъ годная. Оскардовъ два, бочокъ порожнѣхъ для всипища четири.
5. При мелницѣ Сезе(д)ковской водяной в одно(мъ) каменѣ, якая мелниця совсѣмъ годна, бочокъ порожнѣхъ для всипища три, а четвертая дѣжечка неболша одна. Оска(р)довъ же при ней пять.

XXX. При хуторѣ Макаровскомъ
виноку(р)ня, в ней:

1. Котловъ два из шестма трубами робочие, а третѣй затѣралнѣй;
2. Кадокъ двѣ. //

¹ Літеру д помилково пропущено.

3. Заслонка желѣзна одна.
4. Двѣ кадки в работѣ горѣлки.
5. Кухва една з во(д)кою, со всѣми к винокурнѣ надобностми.

XXXI. В коморѣ при винокурнѣ:

1. В(ъ) засѣку борошна на кадку.
2. Солоду молотого на пя(т) кадокъ.
3. Свиной стари(х) с молодыми пя(т)десять трое, а двѣ чухонскіе о(т) Шулго(в)ско(г) [о], с котори(х) припло(д)ку одина(д)цятро, а маленькихъ порося(т) девятро с ни(х) чухо(н)ски(х).

XXXII. При мелниця (х) Бочечковски (х):

1. Хатъ тры.
2. Комора и ліудовня. В ліудовнѣ бочка една пи(в)ная.
3. Мелницъ двѣ в трохъ каменяхъ, валушнихъ гнѣздъ три, просянихъ ступъ четиры.
4. Оска(р)довъ пять.
5. Быяковъ два.
6. Бочокъ порожнѣхъ усипнихъ пять.

XXXIII. При дворѣ Власовско(мъ) дворѣ чрезъ сѣни.

1. В одной свитлицѣ образовъ три стари(х) деревянихъ, четвертій на полотнѣ старій; столъ простой работи, // ослонъ 10 простой работи.
2. В комнатѣ кадовбовъ два (в одномъ солоду молото(г) [о] два че(т)верика), талѣрокъ простихъ четырна(д)цять, ложокъ викрашеннихъ пять, мисокъ поливянихъ четиры, лихтарня скляная одна¹. В соломяной коробцѣ сечевицѣ с(ъ) по(л)ъ-чвертки, ліону повѣсомъ тры. Виннични(х) горшковъ зайвихъ четиры; шматка с подусковъ — подусковъ на три; рихва желѣзная одна.
3. У сѣнцахъ засѣковъ два (в одномъ суржку че(т)верико(в) девять), другій порожнѣй. Кадовбъ единъ, ширутвасъ едынъ, дѣжечокъ двѣ порожнѣе, пѣкнихъ дѣжечокъ двѣ, пѣдситокъ одынъ, решето їдно. Со-кѣръ тры, свердловъ два, долото едно. В(ъ) вишьписани(х) хатахъ окна и оковка цѣлие, курей пя(т)на(д)цятро, болѣе жъ птицъ не(т). //
4. Въ погребѣ: бораковъ една бочка.
5. Въ коморѣ: ржи в(ъ) одномъ засѣку четвериковъ два(д)цять четиры, в(ъ) другомъ засѣку ячменю тры четверики, в(ъ) третьому засѣку овса два(д)цять пя(т) че(т)вериковъ, в четвертомъ ржаной муки, по обявленію господара, девять четвериковъ; овсяной муки в(ъ) боцѣ четверикъ, ліону насѣня в ширутвасѣ с полтори чвертей; барило порожное в(ъ) двѣ кадки, четверикъ мѣрній одынъ.

¹ Тут і далі в рукопису кожна предметна назва з відповідним визначенням стоїть в одному рядку.

6. Рогатого скота: воловъ старихъ четири, а бико(в) молодихъ два (взяти(х) в(ъ) карату(л)ско(г)ло(ш) шевця), лошадь една; козь старихъ девять.

Возовъ волови(х) два; возъ коній одинъ простій, гришжоль трое, между которими єдни конскіє.

7. Солодовня, в коей кадей двѣ порожнѣхъ виннични(х), мѣрочокъ двѣ.

11 8. При томъ же дворѣ виноку(р)ня, в оно(й) котловъ шесть (при каждомъ по три трубъ с го(р)шка(ми) добрим(и), // а семій замѣрній одинъ.

Затуль желѣзнихъ три, кадокъ тры; четверти драхла з хмелемъ ка(д)ка; приставокъ четири, кухва з водкою една, барило с припускомъ едно, в роботъ борошна в винокурнѣ на три кадки, цевровъ два болшихъ, мѣрникъ еденъ, коновъ водчани(х) пять, перепустовъ горѣлчанихъ три.

И другіє к виноку(р)нѣ надобности імѣются. Свиной сажовихъ одына(д)цятєро, старихъ свиной надворнихъ два(д)цятєро двое, по(д)свинковъ лѣтнихъ з два(д)цять одынь.

9. При томъ дворѣ клуня, в оной імѣється:

ржи по обявленію господара Семєна копъ десять, другой же пашнѣ никако(й) не(т). //

11 зв. 10. При ономъ дворѣ Власо(в)ско(м) вѣтраная ме(л)ница. В оной: оска(р)довъ два; кодола една, розмѣру в боцъ ржи полчетверика, а другая полубочокъ єдынъ неболшій порожній.

XXXIV. Показаніє шинковъ.

1 В селѣ Сулимовки шынокъ, в ономъ горѣлки нѣтъ.

Барило поменшъ [?] кадки порожное, бутеля склянная неболшая, кварта деревяная (;) пляшка четиорокопѣчная (<(:) шаговка една (<(:) копѣйчанна и денежчанна імѣється.

По обявленію шинкара якобы и с те(х) до(л)гу нѣтъ.

2. При мелнѣца(х) Бочечковски(х) шынкъ, в ономъ:

горѣлки на вишынку ка(д)ка една, кварта деревяная една, гарнець склянній одынь.

На тамошнемъ шинкару денегъ за выдаваемую горѣлку завыситъ на чоту рубль і восьмьдєся(т) двѣ копейки (<(:))

3. При Власовки шынкъ, в ономъ:

12 горѣлки в кадковомъ барилѣ по(л)кадки, сто(л) оды(н), // бутеля една небо(л)шая, кварта една деревяная, по(р)ціи двѣ склянни(х) і ча(р)ка третья.

На шынкару Власовскому в показаніє его за выдаваемую горѣлку якобы начоту нѣтъ (<(:))

XXXV. Показаніє сѣновъ.

1. При хуторѣ Макаровскомъ ски(р)да, в оной копиць сто тридцять (<(:)).

2. При Сулимовцѣ в левадѣ скирда, в оной копиць сто девять ближ села Варовомъ скирда, в оно(й) копиць 70, над доро-

- гою Лебединскою ски(р)да, в оно(й) копиць 90, за гаткою в гая(х) скирдъ двѣ, в ка(ж)до(й) копиць по восьмьдесятъ (:(:)
3. За Морозовкою на Желѣзняковски(х) поля(х) скирдъ двѣ, в они(х) копиць двѣстѣ девять пять (:)

Атаманъ сотени(й) баришовски(й) Федоръ Горкуша.

3. Реєстраційна документація

3.1 'реєстрові книги' (фрагменти)

33

1744 р., січня 7, Ніжин

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 199

Книга

всякимъ двѣламъ, о(т)ходящимъ із(ъ) судовой полковой Нѣжинской канцелярии «1744» году

Число	Номер	1744 году мѣся * генваря	Кому отда- но в пови- тѣ
7	1	Указъ Ярмоль Новгородско(му), жителю шаповаловскому, о прие(з)дѣ в судъ полкови(й) сего генваря 10 для о(т)вѣтствия проти(в) челобитя удов- ствующой бывшой сотниковой шапо- валовско(й) Анастасии Купчинской(,) якоби о прижитий и(мъ) дочерѣ ей Купчинской Агафін блудно дитини(.)	Приня(ль) канцеля- ри(ст) Васи(л) Богатие- вичъ
10	2	Указъ писару сотнѣ Первой полковой Нѣжи(н)ско(и) Василю Це(д)ровско- му(,) даби онъ явился в судъ текущего генваря на 11 чи(с)ло к о(т)вѣту по челобитю умершого сурмача Василя Иванова жени его жѣнии Павловой, до- чери якоби о насиланий нимъ писа- ремъ гвалто(мъ) на домъ ей жѣний со- тенни(х) служителей Грицка Кулика с товарищи и о грабителствѣ и о про(т)чомъ(.)	Принялъ ка(н)целя- ри(ст) Иванъ Ста- севичъ

Чис- ло	Но- мер	1744 году мѣся * генваря	Кому о(т)да- но в по- вѣ	
11	3	Ордеръ атаману городовому Григорию Козѣвскому о содержаній в по(л)ково(мъ) секвестрѣ под карауломъ колодника Івана Плесконоса, предста(в)леного при челобитѣ жителе(мъ) нѣжи(н)ски(мъ) Грицко(мъ) Дзюбою(.)	Приня(л) канцеляри(ст) Демья(нъ) Андреевъ	
11	4	Указъ дублика(т)ний апшитованному сотнику олишевскому Шрамченку, что(б) онъ приѣзди(л) в Нѣжинъ для представления крѣпостей, по чему владѣ(т) селомъ Топчѣвкою, хуторомъ и мелницами и для обявленія онихъ войсковому канцеляриствѣ Якову Почепѣ по пода(н)ному о(т) него Почепи о томъ протесту. //	Приня(л) канцелярист Сава Пѣсковски(н)	
1 ян.	11	5	Указъ сотнику борзенскому Забѣль з ста(р)шиною с о(т)правлениемъ о(б)ратно доношения и слѣдствия, учиненого в сотеномъ Борзенскомъ правлений о смертно(мъ) убийствѣ з ружжа Николая Шрамченка жителя бо(р)зенского Сидора Нѣмченка синомъ его Гарасимомъ, о учинений по тому дѣлу надлежащего рѣшения и о про(т)чемъ.	Принялъ Иванъ Стаевичъ
11	6	Инструкция козаку сотнѣ Батуринской Никитѣ Шулженку по дѣлу сме(р)тного убийства Якиму Камѣнскому, учиняного якобы служителемъ о(т)ставного обозного Величковского Харкомъ Ивановимъ о требованій имъ по указу в сотника и старшини сотенной борзенско(й) Евтуха Пинчука матери для представления оной в судъ сего генваря на 13 чи(с)ло(.)	Принялъ канцеляри(ст) Сава Пѣсковский	
13	8	Помѣта, на копій челобитной учиняная жителки нитинской жѣний Павловой, дочери сурмачки, о насиланій на домъ ей писаре(мъ) сотени(мъ) Василемъ Цедровски(мъ) сотени(х) служителей и о грабительствѣ, данная оному писару о формѣ суда, даби онъ явился в судъ сего генваря (: 19 :) дня к оправданію. //		

Число	Номер	1744 году мѣсяца * геввара	Кому о(т)- дано в по- винѣ
13	9	Билеть истици Ксений Павловой дочери, что(б) она по више писано(му) своему челобитю явилась в судъ геввара на 19 чи(с)ло о фо(р)мѣ суда к доказательству.	2
13	10	О(р)дерь атаману городово(му) Козѣвско(му), даби онъ по дѣлу колодниковъ в секвестрѣ полково(мъ) содержащи(х)ся сотнѣ Батуринско(й) жителе(й) Демка Куташенка и козака Шаповала жени Марини о убийствѣ смертно(мъ), котори(мъ) на(д)лежи(т) учини(т) сме(р)тную казнь (о(т)сѣчь голови) приняль промеморию в полковую Прилуцкую канцелярию и пашпортъ о (с)вободномъ пропуску о требованнемъ заплѣчно(р)[о] ма(й)стра.	Приняль канцеляристь Василь Богатиевичъ
13	11	Промемория в полковую Прилуцкую канцелярию с требованиемъ присилки заплѣчного майстра для учинения смертной казни наказаннимъ колодника(мъ) Куташенку и женѣ Маринѣ.	
13	12	Пашпортъ козакамъ Грицку Габацкому и Грицку Руденку, о(т)правлениемъ в полковую Прилуцкую канцелярию для проважения о(т)толь заплечного майстра.	
14	13	О(р)дерь атаману городовому Козѣвско(му), даби онъ о(т)правиль при нарочни(х) козака(х) колодницу дѣвку Катру Квасо(в)никовну в майстратъ Киевскій по инструкторий при промеморий в они(и) же майстратъ и о прочомъ //.	

Число	Номер	1744 году мѣсяца * геввара	Кому о(т)дано в повѣсть	
2 зв.	14	14	Інструкція козака(мъ) о требованіи іми в(ъ) атамана городского Козѣвского содержащейся в секвестрѣ колодницѣ дѣвки Квасовникѣвни для опровожения ей в(ъ) городъ Киевъ в(ъ) тамошній майстратъ при промеморіи для показанія Квасовникувною тамо в Киевѣ двора, в которо(мъ) она дитя родила и породивши под каки(мъ) дворомъ положила и о протчо(мъ).	Канцеляристъ Васи(л) Богатиевичъ
	14	15	Промеморія в Киевски(й) майстратъ с требованіемъ, ежели она, колодница Квасовникувна, Дрибовку и того купца дворъ, по(д) которій дитя по(д)несла, покажетъ, то по свѣдѣтельствуванію ежели живое, врученно (б) нарочни(мъ) для припроваженія в Нѣжинъ.	
	14	16	Указъ атаману городовому Козѣвскому о учиненій имъ справки, сколько о(т) полкового суда в се(к)вестрѣ на лице имѣ(т)ся колодничко(в) и с какого мѣсяца * и числа и за какия преступленія соде(р)жа(т)ся, и о учиненій об они(х) статейного списка для представленія в судъ и о протчомъ.	
	16	17	Указъ сотнику бахмацко(му) Барановско(му) з ста(р)шиною з соо(б)щеніемъ подлинного челобитя, поданного в судъ о(т) козака сотнѣ Бахмацкой села Куренѣ жителя Левка Лашка, якобы о вирубки разного у его деревя козакомъ Кириломъ Илче(н)комъ, да би по тому челобитю учинено било разсмо(т)реніе и рѣшеніе в тамошнемъ пра(в)лений. //	Канцеляристъ Семен Полѣшко

Число	Номер	1744 году мѣсяца * генвара	Кому отдано в повѣстѣ
16	18	Ука(з) сотнику бахмацко(му) Барановско(му) з ста(р)шиною з сообщеніемъ по(д)линного челобитя, подано(г)ло в суд(д) о(т) атамана бившого села Куренѣ со(т)нѣ Ба(х)мацкой Івана Лесенка о занятій нимъ в би(т)но(ст) его атамано(мъ) в обивателей денегъ и о и(з)де(р)жаний они(х) на поклони и о не упла(т)ки имъ тѣ(м) обивателя(мъ) за недачею по(с)ля него ста(в)ши(мъ) атаманомъ Іваномъ Шишемъ, о учинений по тому челобитю разсмотрения и рѣшения.	
16	19	Указъ сотнику бахмацко(му) Барановско(му) з старшиною з сообщеніемъ подлинного челобитя, подано(г)ло в судъ о(т) козака сотнѣ Ба(х)мацкой села Куренѣ жителя Грицаенка, якоби о поворованиі в него разни(х) вещей и якоби о наущеніи кра(с)ти козако(мъ) Левко(мъ) Лашко(мъ), даби по то(й) челоби(т)ной учинено било разсмотрение и рѣшение.	
17	20	Інструкція козаку сотнѣ Батуринско(й) Минѣрудку, даби онъ ехаль в мѣстечко Олише(в)ку к тамошней сотеной ста(р)шинѣ для требованія в ни(х) жителствующого в Олише(в)цѣ Михайла Коновала для представлення оного с лошадоу в судъ полковий.	Принялъ канцеляри(ст) Демянъ Андреевъ
17	21	Писмо к полковнику киевскому Михайлу Танско(му), что(б) онъ приказаль старо(с)тѣ своему Мокѣвскому Івану Вонжулу взятую имъ в жителя нѣжинского вора Івана Коновала лошадь и інструмент, а о(т)да(т) нарочному для присилки в судъ полковий. //	Принялъ канцелярист Пѣсковскій

Число	Номер	1744 году мѣсяца * гѣнваря	Кому отдано в повѣсть	
3 зв.	17	22	Указъ значково(му) товаришу Федору Полѣшку, даби онъ явился в суду полковомъ гѣнваря на 22 чи(с)ло к отвѣту проти челобитя канцеляри(с)та по(л)кового Семена Полѣшка о грабителствѣ и о про(т)чемъ.	Приня(л) канцелярист Семенъ Полѣшко
	17	23	Ука(з) сотнику полково(му) Левицко(му) с посылкою челобитя, поданого в судъ о(т) служителя по(л)ковой а(р)тилерий Никити Подлузкого на писара сотнѣ Первой полковой Василя Цедро(в)ско(г)ло, якоби о побой его Подлузкого имъ писаремъ і о протчо(мъ) для учинения по то(му) челобитю рассмотрения и рѣшения.	
	17	24	Указъ ста(р)шинѣ сотенно(й) івангородской с посылкою при ономъ челобитно(й), подано(й) в судъ от козака сотнѣ Івангородской села Би(л)мачовки жителя Василя Топтуна на козака той же сотнѣ Павла Прилуба(,) о неуплаченю ему, Топтуну, за о(т)возъ имъ з Сѣчи в припражки своего вола под возъ челядника Павла Прилуба(,) и о забраню в него, Топтуна, по словесному суду сотенного Івангородского правления пари воловъ(,) даби по той челобитно(й) учинено било ра(з)смотрение и рѣшение.	Приня(л) канцелярист Васи(л) Богатиевич
	19	25	Копия челобитно(й) Агафий Лубянички, жителки нѣжинской, якоби о неуплачений ею, жителкою нѣжинскою Василихою Трубачкою, за потераную мужемъ ея, Василихи, Есипомъ лоша(д), да(н)ная за помѣтою о фо(р)мѣ суда оной Трубацѣ, даби она явила(с) в судъ к о(т)вѣту гѣнваря на 25 чи(с)ло. //	Принял канцелярист Семенъ Полѣшко
4	19	26	Билеть и(с)тицѣ жителцѣ нѣжинско(й) Агафий Лубяницѣ, даби она явилась в судъ о формѣ суда гѣнваря на 25 чи(с)ло к доказате(л)ству по више писано(му) своему челобитю.	

Чис-ло	Но-мер	1744 году мѣя * генвара	Кому отдано в повите
19	27	Ука(з) значковому товарищу Николаю Забѣлѣ с предложениемъ, даби онъ явился в судъ генвара на 23 чи(с)ло к о(т)вѣту проти(в) челобитя охочокомонного старого Часникова полку компанѣйца Івана Ще(р)бакова, о заарештований якобы имъ, Забѣлою, его, Ще(р)бакова, грунту и о протчемъ.	
20	28	Наказъ сторожу полковой канцелярии Давиду Ковшу о представлений имъ в судъ на число сего генвара 20 жителей нѣжинскихъ Самойла Медовника и синовъ его Івана и Леонтия к о(т)вѣту проти(в) челобитя сотника мринского Івана Гарасевича о долгови(х) денгахъ(.)	
21	29	Указъ ста(р)шинѣ сотенной Олишевской по дѣлу войскового канцеляриста Онуфрия Пригарѣ о(т)ца его з козакомъ сотнѣ Олишевской Андрѣе(мъ) Дегтяремъ о завладений онимъ Дегтяремъ заставленими о(т)цу его Пригарѣ грунто(ми)(,) даби они, ста(р)шина, реченого Дегтяра при(з)вав, приказали, что онъ во владѣний означенихъ грунто(в) ему канцеляристъ Пригарѣ препятствия не чиниль, а вручили (б)гѣ грунту ему, канцеляристъ, во владѣние и о протчемъ. //	Принял кан(н)целярист Сава Пѣсковски(й)

Но-мер	Чис-ла	мѣя * май	Кому отдано
145	19	Указъ сотнику іва(н)горо(д)скому Кони(с)ко(му) з ста(р)шиною с поси(л)кою копій челобитя жите(л)ки іва(н)городской Марини Ма(р)чихи (она ж) Козаче(н)кова на дѣвера ей Ко(н)драта Ма(р)че(н)ка іва(н)горо(д)ского (ж) о пору(б)ки в лѣсѣ уме(р)шо(г)ло мужа ей Де(мъ)ка Ма(р)че(н)ка дерева і о занятій оно(г)ло і о про(т)че(мъ)(,) для учинения тамо ра(з)смо(т)ренія и рѣшенія.	Приня(л) канцеляри(ст) Васил Багатиевич

19 зв.

Но- мер	Чис- ла	мѣць * май	Кому отда- но	
146	21	Указъ в три по(л)ковіе сотнѣ для вѣ- дома и публѣкацій о заплѣчно(мъ) по(л)ково(мъ) майстру Якову Мо(с)цѣ- паненку, кой пойма(н) и пожелал(л) би(т) вѣчно, которому что(б) паки не вбежалъ вѣси(л)ницѣ, на обо(х) ще- ка(х) напя(т)нени.	Принялъ ка(н)целя- ри(ст) Іванъ Ста- севич	
147		Указъ со(т)нѣ Мри(н)скую, Олише(в)- скую, Дѣвицку и Ве(р)киевскую в той же силѣ.		
148		Указъ в со(т)нѣ Прохо(р)скую(,) Ива(н)горо(д)скую, Бахмацкую и Ко- нотопскую в той же силѣ.		
149		Указ в со(т)нѣ Бо(р)зенскую, Шапова- ло(в)скую(,) Батуринскую(,) и Кро- левецкую в той же силѣ.		
150		Указ в со(т)нѣ Новомли(н)скую(,) Ко- роповскую(,) Воронѣжскую и Ям- по(л)скую в той же силѣ.		
151		Указ в со(т)ню Глуховскую в той же силѣ о заплѣчномъ майс(т)ру Мосцѣ- паненку. //		
20	152	21	Доношеніе в Енера(л)ную войсковую ка(н)целярню с прошеніемъ во всѣ полки лу(б)лѣкацій о заплѣчно(мъ) по(л)ковомъ майстру Якову Мо(с)цѣ- пане(н)ку, кой пойма(н) и пожелал(л) быть вѣчно(,) которо(му) что(б) паки не вбежал(л) вѣси(л)ницѣ на обохъ щека(х) напя(т)нени.	
153	21	Извѣстие в описную Батури(н)ско(г)[о] правления ка(н)целярню о приси(л)ки извѣстия ж по дѣлу о(т)купщицѣ Ага- фій Ребрико(в)ской з жите(л)ми ново- мли(н)скими Василемъ Веретюлни- комъ с товарищи(,): она Ре(б)риков- ская на и(х), о(т)вѣтчиков, била че- ло(мъ) о воспященій и(мъ) ши(н)ко- ва(т) і о протчемъ в силѣ прежни(х) дву(х) извѣстій.	Принялъ канцеля- ристь Се- менъ По- лѣшко	

Но- мер	Чис- ла	мѣць * май	Кому отда- но
154		Указъ ста(р)шинѣ сотенной батуринской о висн(л)ки жителствующо(г)ло в то(й) сотнѣ Михайла Чо(р)нухи к допросу по дѣлу стародубовской жите(л)ки ея села(х) новомлинскими жите(л)ми Василе(мъ) Вѣретю(л)нико(мъ) с товарищи і о протчомъ в силѣ прежде по(с)ла(н)ни(х) двоухъ указовъ. //	
155		Инструкция козаку сотнѣ пе(р)вой по(л)ковой [сотнѣ] Ивану Гуменскому о представленіи в судъ з описной Батуринско(г)ло правления канцелярии извѣстия и жите(л)ствующо(г)ло в той сотнѣ Михайла Чо(р)нухи по више писа(н)но(му) о(т)купшицѣ Ребрико(в)ской дѣлу.	20 зв.
156		Прика(з) сторожу судовому Федору Курочцѣ о требованіи ни(мъ), что(б) великоро(с)сійскій купецъ Степа(н) Ситнико(в) яви(л)ся в су(д) для о(т)вѣтствія проти(в) челобитя значково(г)ло товарища Ивана Медовника, якоби о до(л)гови(х) по облѣку денга(х) і о протчомъ.	Приня(л) канцеляри(ст) Демянь Андреев
157	21	О(р)де(р) атаману городовому нѣжи(н)скому Григорию Козѣевскому о соде(р)жаніи по(д) арештомъ запорожского козака Антона Дуброви по дѣлу вдови жите(л)ки ве(р)кѣвско(й) Евдокіи Бойковни, якоби о наворованни(х) в нея трох лошада(х).	Приня(л) канцелярист Богативичъ
158	22	Указъ соте(н)ной шаповало(в)ско(й) ста(р)шинѣ о приси(л)ки в су(д) по(д)лѣнно(г)ло дѣла Анастасій Купчинской з жите(л)е(мъ) шаповало(в)ски(мъ) Я(р)молою Но(в)горо(д)ски(мъ), якоби о прожитіи и(мъ) Но(в)горо(д)ски(мъ) з доче(р)ю ея Ку(п)чи(н)ско(й) Агафією блудно дитини(.) тако(ж) и самой оной Купчи(н)ско(й) з доче(р)ю ея Агафією вислали (б) на чи(с)ло се(г)ло мая <«28»>. //	Принялъ канцеляристь Демянь Андреевъ

Но- мер	Чис- ла	~ мць * май	Кому отда- но
159		О(р)де(р) атаману городовому нѣжи(н)-ско(му) Григорию Козѣвскому о про-иску при(с)тойно(г)ло мѣста к перене-сенню по(л)ково(г)ло секве(ст)ра в го-родѣ Нѣжинѣ.	Принялъ ка(н)целя- ристь Іванъ Ста- севичъ
160		Указъ сотнику бо(р)зе(н)скому Забѣлъ з ста(р)шиною соте(н)ною о виси(л)ки в су(д) козако(в) едути(н)скихъ Алеѣѣ Демка и Леска И(л)юше(н)ко(в) се-(г)ло мая на «25» для о(т)вѣту про-ти(в) челобитя писара по(л)ково(г)ло Василя Кулако(в)ско(г)ло о гвалто(в)-но(мъ) ораніи его наста(в)ника і о за-сѣваню ржею и о протчемъ.	

34

1750 р., липня 6, Глухів

Оригінал. Відділ рукописів ЦНБ АН, ф. 1, од. зб. 53764

Регистъръ

получаемимъ о(т) ясневелможного гѣдна * [гѣдна] всея Малія Россіи обоихъ сторонъ Днѣпра и Войскъ Запоро(ж)ски(х) гет-мана(,) ея императорскаго величества дѣйствителнаго ка(м)-мергера(,) императорской Академіи и нукъ президента(,) лейб-гвардіи Измайловского полку подполковника и рзнихъ ординовъ кавалера сіятелнѣшаго графа Кирила Григоріевича Разумовс-кого в(ъ) Генеральной войсковой канцеллярій унѣверсаламъ(,) ордерамъ, и какое по оным в(ъ) оной Генеральной канцеллярій дѣйствие происходило, значи(т) ниже се(г)ло 1750 году юля (.б.) дня

НО (р).	Получе- ние	Означеніе унѣверсалу	Что по нему исполнено (.)
	числа	~ мць * юль(.)	
1	(.б.)	О присутвіи в(ъ) Генеральной кан-целлярій до прибы-тія его ясневелмож-	В силе одного его ясневел-можности унѣверсала ис-полнено(.) и о томъ в(ъ) малороссійскіе полки і

НО (р).	Получе- ние	Означеніє універсалу	Что по нему исполнено (.)
2	〈.6.〉	<p>ности гпдна * гетмана и кавалера в(ъ) Малую Россію судій енералному гпдну * Лисенку(,) подскарбію енера(л)ному(.) асаулъ енералному гпдну * Валкевичу(,) въ Генерално(мъ) судѣ(;) судій енералному гпдну * Горленку, хоружому енералному гпдну * Хане(н)ку да бунчучному енерално(му) гпдну * Оболонско(му)(.)</p> <p>// О поручений в Генеральной канцелярїи надлежащихъ на урядъ гетманскій маестностей едному и(з) здешнихъ чиновъ, придавъ к(ъ) нему и(з) войсковыхъ и значковыхъ товарищѣй в(ъ) порядочное смотреніе; також і состоящихъ свободныхъ войсковыхъ по(д) ко(м)миссією экономїи маестностей; о порученїи по прежне(му) ратушамъ впре(д) до указу і о притве(р)жденнїи полкови(мъ) канцелярїямъ о неупотребленїи свободныхъ пос-</p>	<p>в(ъ) другїе надлежащїе мѣста указы послани, такожъ в(ъ) Кіевогуберскую канцелярїю къ генералу фон Бисма(р)ку промеморїями сообщено, о чемъ и к(ъ) его ясневелможности репо(р)товано // в силе того ордера опредѣленъ в(ъ) на(д)смотреніе гетманскихъ маестностей главнымъ экономомъ бунчужковїи товарищѣй Павелъ Ломиковскїи и к(ъ) нему в(ъ) добавокъ и ему (ж) по(д)чинени товарищи бунчужковїи Василь Казановичъ(,) войсковїе Андрей Гонзеровскїи і Константїи Остро(ж)скїи сотникъ бакланскїи Василь Косачъ да значковїи товарищѣй стародубовского полку Іванъ Чубрицкїи і о добромъ соде(р)жанїи тѣхъ маестностей в Генеральной канцелярїи дани инструкцій(,) а о состоящи(х) по(д) вѣдомствомъ ко(м)мисїи экономїи свободныхъ маестностяхъ объ о(т)даче онихъ сообщено в(ъ) канцелярїю министерскаго правленїя(,) і о бытїи онимъ по прежнему в(ъ) вѣдомствѣ ратушѣй послани в(ъ) полки указы(,) по о(т)вѣта(мъ) же на указы о(т) секунд(о)т(о)ра фон Лусіова і пример-майора Симбугина в(ъ) неимѣнїи ими об о(т)даче находящихъ в(ъ) вѣдомствѣ ихъ маестностей</p>

1 зв.

2 зв.

НО (р).	Получе- ние	Означеніє універсалу	Что по нему исполнено (.)
3	⟨.6.⟩	политихъ в(ъ) партикулярніє работи⟨,⟩ а собираемого с нихъ доходу о соде(р)жаній в цѣлости до указу жъ. О непрон(з)вожденій в(ъ) Генеральной войсковой канцеляріи бе(з) волѣ его ясневелможности никого в(ъ) чины // і о не чиненій по занесеннимъ на Судъ Енералній аппеляціямъ рѣшенія бе(з) волѣ жъ его ясневелможности⟨.⟩	о(т) командъ свойхъ указовъ пре(д)ставлено его ясневелможности къ резолюціи. В(ъ) силе оногo в(ъ) непрон(з)вожденій чиновъ ісполняется⟨,⟩ а о аппеляціяхъ его ясневелможности пре(д)ставлено с(ъ) мнѣніе(мъ)⟨,⟩ что по занесенни(мъ) на Судъ Генерални(й) // аппеляціи(мъ) Генералная ка(н)целлярія в(ъ) рѣшеніе онихъ вступа(т) не должна⟨,⟩ а исполненіе чинить по тому Суда Генералногo рѣшенію надлежитъ в(ъ) силѣ малороссійскихъ правъ запретить⟨.⟩
4	⟨.6.⟩	О присилке для содержания его ясневелможности походной канцеляріи з(ъ) скарбу войскового четырехъ сотъ рублевъ.	Донесено его ясневелмо(ж)ности яко прежде полученія того ордера о(т)пущено із скарбу войскового на содержаніе той походной канцеляріи тысячу рублевъ дигъ з(ъ) о(т)правивши(мъ)ся о(т)сель в Са(н)ктпѣтербургъ хоружи(мъ) енералнимъ гпдно(мъ)* Ханенко(мъ)⟨.⟩
5	⟨.6.⟩	О запрещеній Гезелю чинить воспященія желающимъ строенія по Путивлской улицѣ решотками украшать⟨,⟩ и къ всѣмъ такъ и бунчуковому генерално(му) гпдну * Оболонскому.	С(ъ) оногo ордера к(ъ) не о(т)мѣнно(му) исполненію о(т)ослана справочная копія к(ъ) обрѣтающомусь в(ъ) Глухове Гезелю и о томъ к(ъ) его ясневелмо(ж)ности репо(р)товано⟨.⟩

НО (р).	Получення	Означеніє універсалу	Что по нему исполнено (.)
6	⟨.6.⟩	Съ присилкою доношенія писара Суда Генералнаго Пиковца⟨,⟩ о должнихъ ассессоромъ министрской канцелярій Денисовимъ ему Пиковцю двустахъ рубляхъ.	Посланъ ука(з) к(ъ) ассессору Денисову о(б) о(т)-даче онихъ двоухъ сотъ рублевъ днгъ ему, писарю Пиковцю Ули(с)кому, повѣрено будетъ і о томъ к(ъ) его ясневелможности репо(р)товано⟨.⟩
7	⟨.23.⟩	О увольненій асаула полкового стародубовского Малъшевского о(т) всѣхъ полкови(х) должностей і о порученій в(ъ) присмотръ ему Гудовичевъ домъ до пріезду одного Гудовича з(ъ) Санктпѣте(р)бу(р)-ха.	Посланъ к(ъ) полковнику стародубовскому Маѣимовичу о увольненій одного асаула Малъшевского о(т) полковихъ должностей ука(з)⟨,⟩ такожъ і оному Малишевскому о содержаній в(ъ) присмотръ Гудовичевого дому пре(д)ложено и к(ъ) его ясневелможности репо(р)товано⟨.⟩

Мѣць августъ⟨.⟩

8	⟨.5.⟩	О присилке к(ъ) его ясневелмо(ж)ности всякаго мѣця* канцелярій зборовъ репо(р)то(въ), о приходе і расходе по той канцелярій днжной ка(з)ни⟨.⟩	О томъ къ исполненію [ко исполненію] в(ъ) канцелярію малороссійски(х) зборовъ указо(мъ) предложено⟨.⟩ и к(ъ) его ясневелможности о полученій ордера репо(р)товано⟨.⟩
9	⟨.5.⟩	На пре(д)ставленіє Генералной канцелярій⟨;⟩ о не смѣшиваній повеле(н)ни(х) присла(т) на соде(р)жаніє походной его ясневелмо(ж)ности канцелярій четырехъ сотъ рублевъ днгъ	На соде(р)жаніє его ясневелмо(ж)ности походной канцелярій двѣстъ рублевъ днги о(т)правлени бытъ имѣють⟨.⟩, а к асаулъ полковому нѣжи(н)скому Долѣнскому⟨,⟩ толики(мъ) же числомъ днгъ за взятіє в(ъ) него бунчу-

НО (р).	Получе- ние	Означеніє універсалу	Что по нему исполнено (.)
3		<p>з(ъ) сум(м)ою о(т)- правленною з(ъ) хо- ружимъ генерал- ни(мъ) гпдномъ Ха- ненкомъ на соде(р)- жаніє той же кан- целлярій по писму // і о присилки до- сталнихъ двохъ сотъ рублевъ днгъ к(ъ) его ясневел- мо(ж)ности на со- держаніє той кан- целлярій(,) яко (ж) двѣстъ рублевъ днги на содержаніє походной канцел- лярій взяти в(ъ) асаула полкового нѣжинского До- лѣнского(.)</p>	<p>кови(мъ) товарише(мъ) гпдномъ Гудовиче(мъ) днги в(ъ) ска(р)бу войско- вого велено видать і о томъ к его ясневелмо(ж)- ности // реп(о)ртовано(.)</p>
10	⟨.5.⟩	<p>На доношеніє Ге- неральной войско- вой канцеллярій о апелляціяхъ.</p>	<p>К(ъ) его ясневелмо(ж)нос- ти о полученій оногo ор- дера репортовано(.)</p>

Додатки

Т

ПОКАЖЧИКИ АНТРОПОНІМІВ, ТОПОНІМІВ ТА ІНШИХ ВЛАСНИХ НАЗВ

Покажчики містять назви осіб, центральних та місцевих адміністративних урядів, населених пунктів, ландшафтних об'єктів, що зустрічаються в текстах документів.

До іменного покажчика внесено усі власні назви людей (із зазначенням імені, прізвища чи прізвиська та назви по батькові), виявлені в актових паперах. Чоловічі особові назви подаються, як правило, за прізвищем. Виняток становлять патронімічні утворення на *-ович*, що можуть кваліфікуватися як прізвища за певних умов: при означенні представників родовитої династії, нащадків можновладців і т. ін. Проте для такої оцінки потрібні студії з генеології. Лишаючи питання відкритим для подальших досліджень, подаємо відповідні патроніми за чоловічим ім'ям. Жіночі особові назви подаються за особовим ім'ям. Назва по батькові (дівооче прізвище), назва за ім'ям або прізвищем чоловіка зазначаються згідно з текстом. Осібно уживані імена, прізвища та назви по батькові співвідносяться з повним ім'ям за допомогою ремарки *див.* Назва по батькові (дівооче прізвище), як і назва за ім'ям чи прізвищем чоловіка, подається за текстом.

Ідентифікація антропонімів у пояснювальній частині залежить від повноти інформації у публікації.

Фонетико-морфологічні варіанти особових назв подано в довідковій частині словникової статті, хоч винесено в реєстр з посиланням до нормативного варіанта. Об'єднання у спільному гнізді омонімічних особових назв, власне однозвучних імен, прізвищ або імені та назви по батькові зумовлене частим повторенням традиційних назв у багатьох актах (*Іван, Василь, Грицько* і т. ін.) та труднощами в оформленні зв'язку з конкретним носієм. Подана за таких умов інформація про родинне, соціально-службове становище стосується однієї, а іноді й інших осіб, що встановлюються на основі контексту, а в деяких випадках — при залученні додаткових матеріалів. Наприклад: *Котъ Федоръ значковий товариш Полтавського полку I, 43; сотенний хорунжий, земський засідатель Конопольської четвертої нижньої розправи III 30*. Осібні імена співвідносимо з повним ім'ям: «*Микита син Оношка Федора, жителю Іа Сорокошичі II, 10; див. Нв-жинченко Микита*».

До покажчика топонімів та інших власних назв, крім власне географічних, входять назви центральних та місцевих адміністративних урядів, монастирів, назви урочищ, річок, боліт тощо.

Реконструйовані назви населених пунктів зазначаємо у квадратних дужках. Якщо населений пункт протягом століття входив до різних адміністративно-територіальних об'єднань, інформація про це подається згідно з документом. Про кожний населений пункт наводимо такі дані: назва населеного пункту, категорія (місто, село, хутір), назва сотні, полку, повіту, губернії, намісництва і т. ін. У покажчику зберігається колишнє визначення категорії населеного пункту, за винятком назв «город», «деревня», які замінені сучасними літературними словами з астериском (місто *, село *).

При користуванні матеріалами слід враховувати, що римська цифра означає розділ збірника, де міститься акт, арабська — порядковий номер публікації. У правилах транслітерації для зручності систематизації власних назв зроблено такі зміни:

а) надрядкові літери внесено у рядок без застереження;

б) уніфікується передача різних літер на письмі, зокрема: графічні варіанти *v* — *v* передано літерою *v*; *g*, *г* — літерою *г*; *z*, *z* літерою *z*; *N*, *n* — літерою *N*; *o*, *ω* — літерою *O*; *θ*, *φ* — літерою *φ*; *ѣ*, *ѣ* — сполученням літер *КС*, *ПС*; *Я*, *я* — літерою *Я*.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Авдій Гордієвич лубенський міський писар III, 9
 Агафія Лубяничка ніжинська жителька III, 33; Лубяничка II, 33
 Агафія див. Агафія Купчинская
 Агафія Купчинская дочка Анастасії Купчинської III, 33; Агафія III 33
 Агафонъ див. Агафоній
 Агафоній ієромонах, свіржанський дозорець II, 25; Агафонъ II, 25; Агофонъ II, 25
 Агофонъ див. Агафоній
 Адамовичъ Герасимъ суддя Конотопської четвертої нижньої розправи III, 30
 Азаръ син Галутвенка Ярмоли, житель села Білогощі III, 16
 Александеръ Івановичъ глухівський війт III, 10
 Александровичъ Іванъ член Ніжинського полкового суду I, 4, прилуцький писар I, 66
 Алексій брат Куценка Івана I, 62
 Алексій Михайлович цар III, 19
 Алистратъ Онопрієвичъ житель села Круково III, 13
 Анастасія Купчинская шаповалівська жителька III, 33; Анастасія Купчинская III, 33; Купчинская III, 33
 Анагієнко Осипъ яготинський сотенний писар II, 14
 Андреевъ Демянъ канцелярист Ніжинської полкової судової канцелярії III, 33
 Андрей Степановичъ житель міста Конотопа II, 16; Андрій II, 11
 Андрієвский Іванъ переяславський полковий хорунжий I, 48
 Андрієвский Степанъ писар Переяславського магістрату II, 29
 Андрій див. Андрей Степановичъ
 Андрій Федоровичъ глухівський бурмистр III, 10
 Аненко див. Анненко
 Анна Ероф'євна Омелянова колишня дружина стародубського хорунжого III, 10; Анна Омелянова III, 10
 Анна Журавляха див. Ганна Журавляха
 Анна Омелянова див. Анна Ероф'євна Омелянова
 Анненко комендант міста Батурина I, 62; Аненко I, 61
 Антоній ігумен Києво-Видубецького монастиря I, 21
 Антоновъ Іакимъ I, 24
 Антоновъ Іванъ новомлинський бурмистр III, 1
 Апостоль полковник III, 23 див. Апостоль Даніиль
 Апостоль Даніиль гетьман Лівобережної України I, 41, 53, 54; Апостол III, 16
 Армашенко Іван військовий канцелярист II, 23
 Арсеній київський митрополит, архієпископ кафедрального Свято-Софійського монастиря I, 25
 Артемъ Ієвимовичъ писар I, 60
 Артемъ Іосифовъ лукомський сотенний писар II, 22
 Артохъ Грицько житель [містечка] Опішні II, 7
 Афанасієвъ Данило див. Афанасієвъ Данило
 Афанасій див. Жураковський Афанасій
 Афанасій Дороф'євичъ висланий для ведення слідства у селі Соснівці II, 23
 Афанасієвъ Данило новосанжарівський сотенний писар III, 27; Афанасієвъ Данило III, 2
 Бабанский Василь опішнянський сотенний комісар II, 7, 9
 Бабанский Іосифъ значковий товариш Полтавського полку I, 43
 Бабиченко Степанъ поміщик I, 39
 Базилєвичъ Петръ ніжинський полковий суддя I, 37
 Балаба Михайло прилуцький бурмистр II, 4

- Балабановъ Іванъ *військовий канцелярист* II, 27
- Балацкий Ал[ександръ] *військовий канцелярист* I, 93
- Балясній Леонтій *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Барановский *бахмацький сотник* III, 33
- Баратовъ див. Баратовъ Назаръ
- Баратовъ Назаръ *дворянин грузинського гусарського полку* II, 31; Баратовъ II, 32
- Бардасъ Яковъ *времійський отаман* I, 30
- Барила Онисимъ *козак підварку Протасівки* III, 30
- Бартышевничъ Григорій *перяславський магістратський писар* I, 70
- Бахматко див. Бахматюк Омелко II, 1
- Бахматюк Омелко *отаман с. Сохачі Коропської сотні Ніжинського полку* II, 1; Бахматко II, 1
- Бахчевский див. Бахчевскій Іванъ
- Бахчевскій Іванъ *військовий канцелярист, голова міста Переяслава* I, 91; Бахчевскій I, 91
- Бачинский Григорій III, 26, 27; Бачинскій Григорій III, 25
- Бачинскій Григорій див. Бачинский Григорій
- Башта Остапъ *посполитий села Шаповалівки* I, 62
- Безбородко *генеральний військовий писар* I, 93
- Бездълненко Іванъ *новосанжарівський житель* III, 2
- Бережненко Гаврило *підданий Юстова* I, 63
- Березинский див. Березинский Роман
- Березинский Романъ *значковий військовий товариш* II, 4; Березинский II, 4
- Березовскій [Семень] *новгородський сотник* III, 11
- Берло Іванъ *військовий канцелярист* I, 91
- Биланъ Василь *житель села Шаповалівки* I, 62
- Билецкий див. Билецкий Григорій
- Билецкий Григорій *колишній студент Київської академії, дячок Києво-Подільської Набережно-Миколаївської церкви* I, 50, 53; Билецкий I, 52
- Билецкий Кирило *дячок* I, 43
- Бисмаркъ, фон *генерал* III, 33
- Бихкаленко Андрій *підданий Юстова* I, 63
- Бичъ Кирило *значковий товариш Новосанжарівської сотні* III, 27
- Быковскій *гадяцький полковий обозний* I, 21
- Бычь Григорій *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Бычь Кирило *значковий товариш Новосанжарівської сотні* III, 27
- Бълничъ Демянъ *возний Чернігівського городського суду* I, 81
- Бълзерский див. Бълзерский Яковъ, Бълзерский Яковъ *писар Новгород-Сіверського монастиря* I, 50; Бълзерский I, 50
- Бълуха Петръ *полтавський полковий писар* I, 35
- Близнюкъ див. Близнюкъ Іванъ
- Близнюкъ Данило *житель міста Сміли* II, 6
- Близнюкъ Іванъ *житель міста Конотопа* II, 23; Близнюкъ I, 23
- Бобитенко Гараско *житель села Глибова* II, 10
- Богатиевичъ Василь *канцелярист Ніжинської полкової судової канцелярії* III, 33
- Богданъ дід Михаленка Семена, *житель села Глибова* II, 10
- Богданъ Григоріевичъ *комендант міста Батурина* I, 62
- Богуславский *Дамаскынъ перяславський ігумен* III, 9
- Бодакъ Якимъ *новосанжарівський житель* III, 27
- Бодюкъ Василь *посполитий села Шаповалівка* I, 62
- Божичъ *чернігівський полковник* I, 93
- Бойко чоловік Катрі *Кушнерівни* III, 26
- Бойко Василь *підданий Часника Василя* I, 63
- Бойко Іванъ *житель міста Курінки Пирятинського повіту [Маларосійської губернії]* I, 84
- Бойко Ониско *підданий Часника Василя* I, 63
- Бойковъ Яковъ *козак села Куликівки* II, 17
- Бойковна Евдокія *веркїївська жителька* III, 33
- Болълій Кирило *возний Переяславського земського суду* III, 28
- Бондаренко Гринкъ I, 39
- Боратинский князь, *генерал* I, 3
- Борисенко Петро *посполитий села Шаповалівки* I, 62
- Борковский Іванъ *колезький асесор* II, 15
- Бородавка Охрѣмъ *правитель Баришівської сотні* I, 24
- Бороденко Миколай див. Бороденко Николай
- Бороденко Николай *житель села Шаповалівки* I, 61; Бороденко Миколай I, 61
- Борсукъ Зѣновій *київський полковий писар* I, 33
- Борщъ Иляшъ *виборний козак* I, 63
- Бохановский Петръ *канцелярист Переяславської полкової канцелярії* I, 48
- Боченко Федоръ *значковий товариш Полтавського полку* I, 43

- Бошневичъ Іванъ *протоколіст земського суду Роменського повіту* II, 13
- Брагинченко Федоръ *сільський житель Ніжинського полку* III, 8
- Бранчаниновъ Іванъ *капітан глухівського гарнізонного полку* III, 12
- Бреусъ Максимъ *житель села Лелехівка, перший чоловік Явдохи Щербанівни* III, 27; Бреусъ III, 27
- Бруленко Федоръ *житель села Келеберди, підданий Яновського Афанасія* I, 57
- Бубликовъ Дем'янъ *хорунжий Чернігівської полкової артилерії* I, 81
- Буковський Миколай *адміністратор* I, 79
- Булавкинъ Василій *скарбник* I, 76
- Булавкинъ Петро Михайловичъ *генеральний військовий писар* II, 25
- Булахъ Василь *підданий Юстова* I, 63
- Булашенко Павель *підданий Юстова* I, 63
- Бурдюкъ Іванъ *підданий Марковича Андрія* I, 63
- Бурдюкъ Ярошъ *підданий Марковича Андрія* I, 63
- Бурляенко Терешко *підданий Полтавського монастиря, житель міста Полтави* III, 25
- Бурянь Кирило *чоловік Явдохи Щербанівни* III, 27
- Бурянь Федоръ *новосанжарівський козак, рідний брат Буряна Кирила* III, 27
- Бутенко *див.* Бутенко Іванъ
- Бутенко Іванъ *козак села Голюнки* III, 20; Бутенко III, 20
- Бутовичъ Стефанъ *генеральний осавул* II, 26
- Бутовский *див.* Бутовский Александръ
- Бутовский Александръ *чигрин-дубровський сотник* III, 23; Бутовский III, 23
- Буцанъ Есипъ *брат Буцана Омелька* II, 12
- Буцанъ Омелко *козак Носівської сотні* II, 12; Омелко II, 12
- Буцкий Григорій *полтавський наказний полковник* I, 1
- Буцкий Захарій *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Буцкий Іванъ *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Буцкий Матвій *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Вакхъ *отець-дозорець* II, 10
- Валкевичъ *генеральний осавул* III, 33
- Валкевичъ Петръ I, 21
- Варава Іванъ *полтавський наказний отаман* III, 25
- Варлаамъ *намісник Глухівського Свято-Петропавлівського монастиря* I, 10
- Василенко Максимъ *грабіжник* III, 17
- Василиевичъ Лукашъ *перяславський полковий осавул* I, 70
- Василій *див.* Томара Василій
- Василиха *вдова* III, 8 *див.* Василица Трубачка
- Василиха Трубачка *ніжинська жителька* III, 33; Василиха III, 34; Трубачка III, 33
- Василій Афанасовичъ *новгородський міський отаман і наказний сотник* III, 7
- Василь *син Єсимонтовського Олексія* I, 3 *див.* Нїжинченко Василь
- Васильєвъ Іванъ *російський урядовець* I, 3
- Васіянь *ієромонах Києво-Печерської лаври* I, 67
- Васюшенко *козак села Богданівки* II, 3
- Велентій Лук'янъ *підканцелярист* I, 69
- Велецкий Василій *гадяцький полковий сотник* I, 22
- Великий Данило I, 79
- Великий Іванъ *правитель Баршівської сотні* I, 24; *житель міста Сміли* II, 6
- Величковский *абшитований обозний* III, 33
- Величко Андрій *отаман села Соснівки* II, 23
- Величко Власъ *свідок-старожил села Навоз* II, 10
- Величко Никита *підданий Юстова* I, 63
- Величко Яковъ *прилуцький полковий осавул* I, 66
- Величковский Василь *веприцький дозорець* I, 42
- Вельяминовъ Степанъ *бригадир, президент Малоросійської колегії* I, 1
- Венедиктъ *ієромонах Мгарського Лубенського монастиря* I, 80
- Веприцькій Семенъ *воронізький сотенний писар* II, 1
- Верескуненко *див.* Верескуненко Каленикъ
- Верескуненко Каленикъ *мабуть, житель села Бережівка* II, 4; Верескуненко II, 4
- Веретюльникъ Василь *новомлинський житель* III, 33
- Вестовъ *царський урядовець* I, 62
- Вечорка Андрей *гадяцький міський отаман* III, 17
- Видишъ Степанъ *козак Чорнуської сотні* I, 82
- Виндєръ Никифоръ *підканцелярист* I, 75
- Висковский Василь *дозорець маітку Пилатовича Леонтія* I, 29
- Высоцкий Романъ *канцелярист* III, 12
- Вікєсій *ієромонах [Києво-Свято-Печерського монастиря]* II, 10
- Вікторъ *ієромонах, викладач риторики в Київській академії* I, 25
- Владимиръ *ієромонах [Києво-Свято-Печерського монастиря]* II, 10

- Власъ Юрковичъ *житель села Душкіна* III, 13
- Воблій Іванъ *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Вовченко Никифоръ *перяславський міщанин* II, 29
- Войцехъ *житель Стародубського полку* II, 24
- Воликъ *див.* Воликъ Яковъ
- Воликъ Яковъ *житель містечка* Городні* II, 26; Воликъ II, 26
- Волинець Семень *житель села Слобідка Свіржанська* II, 25
- Волковъ Остапъ *козак села Святого* III, 31
- Волховский Ілія *полтавський отаман* III, 25
- Волховский Кириль *див.* Волховскій Кирило
- Волховскій Кирило *козак, земський засідателъ Конопотської четвертої нижньої розправи* III, 30; Волховский Кириль III, 30
- Волчановский Стефанъ *двірський писар* II, 31
- Воронковскій Яковъ *писар кафедри Київської митрополії* I, 12
- Воронченко Яковъ *правитель Гадяцького замку* I, 22
- Вувдя *вдова* III, 8
- Вуяхевичъ Василій *стародубський протоієрей* I, 16
- Гавренко Левко *козак села Семенівки* I, 40
- Гавриленко Гаврило, *підданий Юстова* I, 63
- Гаврило *молодик, житель слободи Горківки* II, 3
- Гагаринъ *царський урядовець* I, 62
- Галаганъ *див.* Галаганъ Григорій
- Галаганъ Григорій *прилуцький полковник* I, 30, 66; Галаганъ III, 22, 24
- Галаганъ Іванъ Григорієвичъ *надвірний радник* I, 83
- Галенковский Федоръ *прилуцький полковий обозний* I, 66
- Галецкий Петро *гадяцький полковник* I, 65
- Галутвенки III, 16
- Галутвеннокъ Ярмола *посполитий родом із села Білогощі* III, 16; Галутвеннокъ III, 16
- Гамалѣя *новосанжарівський священник* III, 27
- Гамалѣя Михайло *колезький асесор* I, 38
- Ганна Галушиха *баба* II, 22
- Ганна Журавлиха *новосанжарівська жителька, дружина Журавля Івана* III, 27; Журавлиха III, 27; Анна Журавлиха III, 27
- Ганнотченко Василь *житель містечка Опішні* II, 9
- Гапка Гордѣиха *сілська жителька Ніжинського полку* III, 8
- Гарасим *син Німченка Сидора* III, 33 *див.* Козчиженокъ Гарасимъ
- Гегеля Василь *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Гезель *ніжинський житель* III, 33
- Генадій *архімандрит Новгородського монастиря* II, 3
- Германъ *ігумен Переяславського Михайлівського монастиря* III, 28
- Гиревский Максимъ *київський міщанин* I, 78
- Гиршбергеръ Іоанъ Фридрихъ *сілезький механік* I, 44; Гиршбергеръ I, 44
- Глински[й] Іосифъ *скарбник Чернігівського повітового скарбу*
- Глотовъ *поручик* III, 1
- Глушенко *див.* Глушенко Іванъ
- Глушенко Іванъ *підданий чернігівського полковника* I, 39; Глушенко I, 39
- Гмира Тимошъ *підданий Юстова* I, 63
- Головкинъ Гаврило Івановичъ *граф* II, 24
- Голутвенокъ Ярмола *див.* Галутвеннокъ Ярмола
- Голюнковский Андрій *прилуцький полковий хорунжий* III, 20
- Гонзеровскій Андрей *військовий товариш при комісії по нагляду за гетьманськими маєтностями* III, 33
- Гончаренко Василь *посполитий, підданий Кирилова Павла* III, 25
- Горайнъ Лука *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Горасенко Костя *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Гордынскій Андрей *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Гордѣєвъ Іванъ *військовий канцелярист* I, 4
- Горкавій Степанъ *козак підварку Протасівки Конопотського повіту* III, 30
- Горкуша Федоръ *баршівський сотенний отаман* III, 32
- Горленко *генеральний суддя* III, 33
- Горленко Андрей *полтавський полковник* III, 26, 27, 35
- Горленко Григорій *бунчуковий товариш* I, 21
- Горленко Іосафъ *див.* Горленко Ісаафъ
- Горленко Ісаафъ *ігумен Мгарського Лубенського монастиря* I, 88, 90; Горленко Іосафъ I, 90
- Городвскій Іванъ *військовий канцелярист* II, 33
- Горпина *див.* Горпина Ярошенкова III, 25
- Горпина Ярошенкова *рідна сестра Ярошенка Федора, дочка Марії Ярошенкової Козаченкової, дружина Онищенка Олексія, племінниця Козаченка Дмитра* III, 25; Горпина III, 25
- Грабянка Григорій *полковий обозний і навапний гадяцький полковник* I, 22

- Греб'ячєнко Климъ сільський житель Ніжинського полку III, 8
- Гречинъ Петро стародубський купець II, 24
- Гречинський Семен житель міста Глуховя II, 18; Гречинський II, 18
- Григорієвъ Семенъ житель села Чубковичі III, 13
- Григорій городнянський сотенний писар II, 20
- Григорій Івановичъ колишній іваницький сотник II, 4
- Григорій Николаевичъ прилуцький міський отаман II, 4
- Григорій [С...] писар земського суду Ромеїнського повіту II, 13
- Григоровичъ Стефанъ канцелярист I, 50
- Грицаєнко козак села Курені III, 34
- Гриценко див. Гриценко Мойсей
- Гриценко* Авраамъ новомлинський козак II, 2
- Гриценко Мойсей син Гриценка Самійла III, 5; Гриценко III, 5
- Гриценко Самойло возний підкоморського суду Батуринського повіту III, 5
- Гриценко Сидоръ виборний козак I, 63
- Грицко син Максима III, 25 див. Яременко
- Гром'ячина пані, дружина смілянського сотника II, 6; Громовичина II, 6
- Громовичина див. Гром'ячина
- Грошенко Уласъ намісник надвірної ек'номії Ханенка Михайла I, 17
- Губарь Степанъ підд'яний Юстова I, 63
- Губській Ничипоръ житель села Шаповалівки I, 61, 62
- Губчиць Іванъ осавул Почепівської сотні I, 54
- Гудимъ Іосифъ бурмистр Київського магістрату I, 75
- Гудовичъ бунчуковий товариш II, 33 див. Гудовичъ Андрей
- Гудовичъ Андрей знатний військовий товариш II, 24; Гудовичъ II, 24
- Гудовичъ Павло значковий військовий товариш Стародубського полку III, 13
- Гузка Грицко служитель, підлеглий генеральній військовій артилерії I, 63
- Гулакъ Іванъ переяславський полковий обозний I, 70
- Гуменський Іванъ козак Ніжинської першої полкової сотні III, 33
- Гурковській Антонъ підсудок Переяславського земського суду III, 28, 29
- Гурманъ Ілля член Ніжинського полкового суду I, 4
- Давидъ племінник, син сестри Жоравки Лук'яна II, 24
- Давидовъ Александръ старший військовий канцелярист I, 65
- Данилевський Іванъ писар Переяславського земського суду I, 91
- Данилевський Левъ бунчуковий товариш II, 16
- Даниленко Олихв'єръ козак села Богданівки II, 3
- Даниловъ Василей I, 58
- Даниловъ Назарій ієрей I, 51
- Данченко Пилипъ I, 40; Донченко I, 40
- Данченко Федоръ стародубський полковий хорунжий III, 14
- Дасихъ ієромонах [Кієво-Свято-Печерського монастиря] II, 10
- Дац'євъ Матвей писар I, 88
- Дац'їй Евфимъ лукомський сотенний писар III, 22
- Дашенко Іванъ житель містечка Сосниці II, 11
- Дашко житель села Шаповалівки I, 62
- Дашко Данило війт села Шаповалівки I, 62
- Дворецкий Василь возний підкоморського суду Остерського повіту II, 12
- Девеиз[ъ]бахъ генерал II, 24
- Дегтярь Андрій козак Олишевської сотні III, 33
- Демиденка II, 3
- Демиденко див. Демиденко Іванъ II, 2
- Демиденко Іванъ козак сердюцького полку, житель села Шабалинова II, 2
- Демиденко Ігнатъ козак села Богданівки II, 3
- Демиденко Феско козак села Богданівки II, 33
- Демко Алексій козак села Борженської сотні Ніжинського полку III, 33
- Демянъ Василкевичъ лубенський отаман III, 9
- Демяновичъ Федоръ бунчуковий товариш I, 14, 18
- Денисъ див. Кузменко Денисъ
- Денисовъ асесор міністерської канцелярії III, 33
- Дергунъ Андрей колезький реєстратор I, 27
- Дергунъ Сергій старший військовий канцелярист I, 32
- Дзюба Грицко житель міста Ніжина III, 33
- Дижєнко Яковъ вєприцький війт I, 42
- Димитрій Димитрієвичъ конотопський протопіп II, 22
- Димченко Гараско житель села Сорокошичі II, 10
- Д'євищєвъ Василь циган II, 21
- Д'єня Василь житель міста Сміли II, 6
- Дмитро хлопець із села Богданівки II, 3
- Дмитро Книшъ Самодругъ посполитий села Соснівки II, 23
- Дмуха Грицько житель села Старосілля II, 26
- Дмытрієвъ Ныкита значковий товариш Полтавського полку I, 43,
- Добрицькій Іванъ возний підкоморського суду Менського повіту II, 17

- Довгий Йосифъ значковий товариш *Лубенського полку, городиський сотенний отаман* III, 2
- Долговъ Йосифъ яресківський сотник II, 16
- Долѣнський ніжинський полковий осавул III, 33 див. Долѣнський Григорій Карповичъ
- Долѣнський Григорій Карповичъ *штатський радник і кавалер* I, 86; Долѣнський I, 87
- Донченко див. Данченко Пилипъ
- Дораганъ Евтимъ I, 11
- Дороненко Семень житель села Глибова II, 10
- Дорошенко див. Дорошенко Іванъ
- Дорошенко Василій бунчуковий товариш, житель містечка Сосниці I, 40
- Дорошенко Іванъ значковий військовий товариш I, 5; Дорошенко I, 5
- Дорошко свідок-старожил села Навоз II, 10
- Дософей священник *Киево-Свято-Печерського монастиря* II, 10
- Дроздъ Алексей переяславський бурмистр I, 70
- Дубина див. Дубина Григорій III, 16
- Дубина Григорій *кошикий стрілецький отаман у Мглинській сотні* III, 16; Дубина III, 16
- Дублянський писар III, 16
- Дублянський Александръ член *Ніжинського полкового суду* I, 4
- Дубовикъ див. Душовикъ Григорій
- Дубовик Григорій *козак Городнянської сотні Чернігівського полку* II, 26; Дубовикъ II, 26
- Дубовикъ Григорій *військовий канцелярист* I, 33
- Дуброва Антонъ *запорізький козак* III, 33
- Дудко Федоръ *житель села Глибова* II, 10
- Дуленко Зѣнко *житель села Тиниці* I, 28
- Дягиленко Веремѣй *житель [села] Косачівки* II, 10
- Дягиль Омелянъ *один із перших поселенців [села] Пласки* II, 10
- Дяченко Іванъ *зять Носежка Терешка* III, 20
- Евдокія Константиновна Голубовна III, 10
- Евдоха Щербанѣвна *колодниця Полтавського секвестру, жителька села Леляхівки, дружина Бурина Кирила* III, 27
- Щербанѣвна III, 27
- Евстафієль Стефанъ *стародубський житель, підданий Строганових* III, 12
- Евтушенко Афанасъ Никифоровъ *підданий Константиновича Пилипа* I, 58
- Екатерина Алексеївна *імператриця* I, 56
- Елисавета Петровна *імператриця* I, 49
- Елисаветъ Петровна *імператриця* II, 32
- Еремченко Федоръ *сільський житель Ніжинського полку* III, 8
- Еронеі священник *села Сорокошичі* II, 10
- Еропкинъ полковник II, 2
- Ерофей священник [села] *Сорокошичі* II, 10
- Есимонтовский див. Есимонтовский Алексѣй
- Есимонтовский Алексѣй *мглинський сотник* III, 14, 16; Есимонтовский III, 16; *бунчуковий товариш* I, 3; Есимонтовский I, 3
- Есимонтовский Афанасій *брат мглинського сотника Есимонтовського Олексія, стародубський полковий обозний* III, 12, 14
- Есипъ *чоловік Василихи Трубачки* III, 33
- Есипенко Іванъ *підданий Марковича Андрія* I, 63
- Есмонтовская Анна I, 80
- Есмонтовский Михайло *бунчуковий товариш* I, 80
- Ефимовъ Семень *посполитий, підданий Дублянського, родом із села Білогощі* III, 16
- Ефросинія Горленковна див. Ефросинія Якимовна Горленковна
- Ефросинія Якимовна Горленковна *дружина Кандиби Феодора* II, 22
- Ефросинія Горленковна II, 22; Якимовна Горленковна II, 22
- Жаданенко Яковъ *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Ждановский див. Ждановскій Василій
- Ждановский Николай *священник* I, 45
- Ждановскій Василій *священник с. Кустичі* I, 16 Ждановскій I, 16
- Железнякъ Василій *новомлинський міський отаман* III, 8
- Жериборъ Хведоръ *житель села Сорокошичі* II, 10
- Жерманъ ієромонах, *скарбник Новгород-Сіверського Спаського монастиря* I, 50
- Жернавской Григорій *корнет* I, 84
- Жиленко Петро *виборний козак* I, 63
- Жоравка Лукянъ *стародубський полковник* II, 24; Жоравко Лукянъ I, 6; Журавка III, 21
- Жоравко Лукянъ див. Жоравка Лукянъ
- Жораховский *генеральний військовий осавул* II, 23
- Жукъ Василь I, 19
- Жукъ Ничпоръ *підданий Марковича Андрія* I, 63
- Жуковъ Григорій *комотопський сотенний писар* I, 36
- Журавель Іванъ *житель села Леляхівки* III, 27
- Журавка див. Жоравка Лукянъ
- Журавлиха див. Ганна Журавлиха
- Жураковский Андрей *ніжинський полковник* I, 15

- Жураковський Афанасій син Парасковї Захарівни Іванової Горленківни III, 1; Афанасій III, 1, 8; Жураковській Афанасій III, 8
- Жураковській Афанасій див. Жураковський Афанасій
- Жураковській Василій генеральний військовий осавул II, 24
- Забира Федоръ житель села Семенівки, підданий Гамалії Михайла I, 38
- Заб'їла миргородський сотник III, 29; борзенський сотник III, 33; пор. Заб'їла Владимиръ
- Заб'їла Владимиръ сотник Борзенської першої сотні I, 15
- Заб'їла Михайль генеральний суддя I, 3
- Заб'їла Николай значковий товариш III, 33
- Заб'їла Петръ I, 26
- Завгородній Павель полковий канцелярист, житель села Курені Борзенського повіту I, 87
- Задорожній Іванъ житель містечка Опішні II, 9
- Закревський прикажчик у маєтках Тернавьота Петра II, 31
- Захарій товариш Дівичева Василя II, 21; Захарко II, 21
- Захарія Корниловичъ переяславський єпископ III, 9
- Захарієвъ Данило значковий товариш Полтавського полку I, 43
- Захарія ієромонах Києво-Печерської Лаври I, 67
- Захарко див. Захарій
- Захарченко Василь козак села Богданівки II, 3
- З'їнко житель села Навоз II, 10
- Злотниковъ Александръ стародубський бурмистр III, 13
- Зубковській Никифоръ отаман, замісник переяславського земського писаря III, 28, 29
- Іванъ див. Іванъ
- Іваненко переяславський полковник III, 28
- Івановъ Омелянъ житель міста Стародуба I, 45
- Івс'їй Лукиновичъ переяславський бурмистр I, 70
- Ігнатъ колодник III, 26
- Ігнатій ієромонах, викладач пїтики в Київській академії I, 25
- Іжицкий Іванъ висланий на слідство у кримінальній справі II, 25
- Ізмайловъ Андрей Петровичъ див. Ізмайловъ Андр'їй Петровичъ
- Ілія священник, економ Києво-Свято-Печерського монастиря II, 10
- Ілченко Кирило козак Бахмацької сотні III, 33
- Ілющенко Леско козак села Ядути Борзенської сотні Ніжинського полку III, 33
- Іосифъ житель села Слобідки Свіржанська II, 25
- Ішута Іванъ новгородський сотенний осавул III, 7
- Іассонъ ієродиякон Києво-Братського монастиря I, 25
- Іванъ молодикъ, житель слободи Горківки II, 3; священник села Косачівки II, 10; хлопець, син Наталки Василихи [Вашихи] Сакунихи II, 20; син Медовника Самійла III, 33; прадід Рогози Івана I, 48; війт села Новоглибова II, 11; Іванъ II, 10
- Іванъ Андр'євъ новгородський отаман II, 25
- Іванъ Гавриловичъ житель села Крукова III, 13
- Іванъ Корн'євичъ лубенський сотник III, 9
- Іванъ Романовичъ військовий канцелярист I, 2; Романовичъ I, 2
- Іваненко Григорій лубенський сотенний писар I, 88
- Івановъ Александер зять Уманця Петра I, 2
- Івановъ Василь батько Ксенії Павлової, сурмач III, 33
- Івановъ Харко служитель Велицького III, 33
- Івановичъ Александер глухівський війт II, 2
- Ігнатенко Максимъ надвірний сторож у смілянського сотника II, 6
- Ігнатенко Степанъ член Ніжинського полкового суду I, 4
- Ігнат'євъ Іванъ староста села Віїтівці II, 31
- Ідершенъ Іванъ значковий товариш III, 9
- Ізмайловъ Андр'їй Петровичъ царський резидент, міністр II, 1
- Ізмайловъ Андрей Петровичъ II, 1
- Іллінъ Стефанъ майор II, 24
- Ілля див. Ковтуненко Ілля
- Іоаннъ префект Київської академії I, 53
- Іовлевъ Фома лавник Стародубського магистрату III, 13
- Іосифъ Кондратовичъ пресвітер II, 22
- Ірина Федориха колишня дружина Кочубея Федора, вдова II, 30
- Ісаня ієромонах, літківський дозорець I, 60
- Ісакъ Яковлевичъ стародубський бурмистр III, 13
- Іцко арендар I, 79
- Казановичъ Василь бунчуковий товариш при комісії по нагляді за гетьманськими маєтностями III, 33
- Каленикъ козак села Гайворонъ I, 27
- Кал'їновській див. Кал'їновській Федоръ

- Калъновскій Федоръ колишній студент Київської академії I, 49
Калъновскій I, 49
- Калъненко Яковъ житель села Шаповалівки I, 62
- Каменецкій Данила любецький сотенний отаман I, 47
- Каменски[й] Александръ житель містечка Любеча I, 46
- Каменскій Якимъ житель Батуринської сотні Ніжинського полку III, 33
- Кандиба Андрей свекор Єфросинії Якимівни Горленковни II, 22
- Кандиба Федоръ чоловік Якимівни Горленковни II, 22
- Каневецъ Мануйло прилуцький міщанин I, 70
- Каневскій Якимъ переяславський полковий писар I, 48
- Канъвецъ Федоръ конопотський сотенний отаман I, 36
- Капиревичъ Иванъ староста I, 40
- Капнисть [Василь Петровичъ] миргородський полковник I, 65
- Карпъка осавул військової артилерії II, 23
- Карповъ Василей земський канцелярист Конопотської четвертої нижньої розправи III, 30
- Катря Квасовниковна, дівка, колодниця III, 33; Квасовникувна III, 33; Квасовникъвна III, 33
- Катря Кушнеровна колодниця полтавського секвестру, жителька Орлянської сотні Полтавського полку III, 26; Кушнеровна III, 26
- Квасовникъвна [Квасовникувна] див. Катря Квасовниковна
- Кгахъ див. Кгахъ Филипъ
- Кгахъ Филипъ козак-старожила II, 2; Филип II, 2; Кгахъ II, 2
- Кебенко Мойсѣй підданий Часника Василя I, 63
- Кизичъ Василь підданий Скоропадського Михайла I, 63
- Кика Данило старожила села Сорокошичі II, 10
- Кирилло Григоріевичъ Разумовскій див. Кирилло Григоріевичъ Разумовскій
- Кирилло Григоріевичъ Разумовскій див. Кирило Григоріевичъ Разумовскій
- Кирилловъ Іосифъ полтавський вѣст III, 25
- Кирило Григоріевичъ Разумовскій гетьман Лівобережної України III, 27, 33; Кирилло Григоріевичъ Разумовскій I, 93; Кирилло Григоріевичъ Разумовскій III, 16
- Кириловъ Павло син Кирилова Іосипа III, 25 Павло III, 25
- Кириченко Дадко житель міста Сміли II, 6
- Кисель Яковъ прилуцький полковий обовний III, 20
- Кисіль Яковъ кременчуцький писар I, 79
- Кислівскій Федоръ військовий канцелярист I, 14
- Кобецъ Романъ воронізький міський отаман II, 3
- Ковалевскій Василій підкоморій Гадяцького гродського суду III, 17
- Ковалевскій Иванъ військовий канцелярист I, 35
- Коваль Максимъ підданий Юстова I, 63
- Ковеза Якимъ новосанжарівський козак III, 27
- Ковтуненко Іллюшка див. Ковтуненко Ілля
- Ковтуненко Ілля житель села Лесконоги III, 7; Ковтуненко Іллюшка III, 7; Ілля III, 7
- Ковшъ Давидъ сторож Ніжинської судової полкової канцелярії
- Козаченко Дмитро житель міста Полтави, дядько Ярошенка Федора, рідний брат Марії Ярошенкової Козаченкової, дядько Горпини Ярошенкової III, 25; Козаченко III, 25
- Козаченкова див. Марина Марчиха III, 33
- Козачковскій Федоръ миргородський полковий писар I, 65
- Козель Ничипоръ козак села Куликівки II, 17
- Козелскій Павель значковий товариш Полтавського полку I, 43
- Козелскій Яковъ [канцелярист] III, 16
- Козелскій Семень I, 19
- Козѣвскій ніжинський міський отаман III, 33; Козѣвскій Григорій ніжинський міський отаман III, 33
- Козчиженокъ Гарасимъ дяк II, 3; Гарасимъ II, 3
- Кокошкинъ колишній стародубський полковник III, 16
- Колбаса Ларіонъ стрілець III, 16
- Колениця Опанась житель села Солонівки II, 26
- Колічовъ капітан гренадерського полку I, 8
- Колода Ісакъ житель села Сорокошичі II, 10
- Коломѣйчиха I, 84
- Коляда Савка служитель, підлеглий генеральний військовій артилерії I, 63
- Коляда Федоръ козак села Ковалі I, 82
- Коменокъ Антонъ райця Стародубського магістрату III, 13
- Комисаръ Грицко I, 39
- Кондрать хлопець із села Богданівки II, 3 див. Никитинъ Кондратъ див. Песецкий
- Кондратьєвъ Василей переяславський земський суддя III, 28, 29
- Кониский івангородський сотник III, 3

- Кошовъ священник села Глибова II, 10
 Кошовалъ Михайло житель містечка
 Олишевки III, 33
 Коношенко Иванъ старожил села Сороко-
 шичі II, 10
 Константиновичъ див. Константиновичъ
 Филиппъ Николаевичъ
 Константиновичъ Филиппъ Николаевичъ
 прапорщик II, 15; Константиновичъ
 Филиппъ I, 58, 76; Константиновичъ
 I, 77
 Константиновский Филипъ канцелярист
 I, 4
 Константиновичъ Данило пан II, 5 Данило
 II, 5
 Константій чернець I, 29
 Корецкий див. Корецкий Петро
 Корецкий Карпъ виборний козак, служи-
 тель при полковій військовій канцелярії
 I, 63
 Корецкий Петро стародубський наказний
 полковник III, 11 Корецкий III, 11
 Коржевичъ Лука магістр аналогії в
 Київській академії I, 25
 Корицкий Матвей любецкий сотник I, 47
 Корнѣвичъ Лука викладач анології в
 Київській академії I, 25
 Корнѣвичъ Петро лубенський отаман I, 88
 Корнѣенко Пилипъ житель села Глибова
 II, 10
 Коровкинъ Данило канцелярист I, 76
 Короленко Григорій миргородський ота-
 ман II, 29
 Косачъ перший поселенець [села] Пласка
 II, 10
 Косачъ Іванъ значковий товариш Старо-
 дубського полку при комісії по нагляду
 за гетьманськими маєтностями III, 33
 Косачъ Стефанъ стародубський судовий пи-
 сар III, 12
 Косенко Василь канцелярист Переяслав-
 ського земського суду I, 91
 Константиновичъ Василь любецкий сотен-
 ний возний I, 47
 Костенецкая пані, землевласниця I, 29
 Костенецкий див. Костенецкий Алексій
 Костенецкий Григорій військовий товариш
 I, 36
 Костенецкий Алексій бунчуковий товариш
 I, 38; Костенецкий I, 38
 Костюкъ зять Лацяна, житель села Соро-
 кошичі II, 10
 Костюченко див. Костюченко Омелко
 Костюченко Омелко седнівський browарник
 II, 20; Костюченко II, 20; Омелко II,
 20
 Кость ієромонах, архієрейський писар
 II, 25; Кость II, 25
 Кость Павелъ значковий товариш Полтав-
 ського полку I, 43
 Котъ Федоръ значковий товариш Полтав-
 ського полку I, 43; сотенний хорунжий,

- земський засідатель Конотопської чет-
 вертої нижньої розправи III, 30
 Коущенко Василей козак катеринославсь-
 кої піхотної команди I, 59
 Кочубей див. Кочубей Федоръ II, 30
 Кочубей Василь підкоморій земського суду
 Глухівського повіту I, 4
 Кочубей Семенъ ніжинський полковник
 III, 25; генеральний обозний, правитель
 Генеральної військової канцелярії I, 13,
 14
 Кочубей Федоръ II, 30; Кочубей II, 30
 Кошарний Иванъ підданий Юстова I, 63
 Кошарний Прокопъ підданий Часника
 Василя I, 63
 Кошарний Стецко підданий Часника Ва-
 силя I, 63
 Кошелявъ Петръ правитель Генеральної
 військової канцелярії I, 8
 Кошикъ Иванъ посполитий, підданий Ки-
 рилова Павла III, 25
 Кравецъ Пархомъ сільський житель Ні-
 жинського полку III, 8
 Кравченко Григорій чорнумський сотенний
 писар I, 82
 Красно оловца Евфимъ житель міста
 Стародуба I, 43
 Красноперичъ Федоръ крилівський писар
 I, 79
 Кременецкий Елисей ієрей II, 29
 Кривий Федоръ родич Чайки Кіндрата
 I, 7
 Крижановский див. Крижановский Антонъ
 Крижановский Антонъ бригадир і га-
 дяцький полковник II, 18, 19, 27; Кри-
 жановский II, 19; глиньський сотник I,
 31; III, 19
 Кропивинский Иванъ житель міста
 Києва II, 28
 Кропоткинъ Петръ правитель Генеральної
 військової канцелярії I, 1
 Крутенъ Тимофій чернігівський міщанин
 I, 81
 Кручокъ Данило отаман села Білки II, 1
 Ксенія див. Ксенія Павлова
 Ксенія Павлова жителька міста Ніжина,
 дочка Іванова Василя III, 33; Ксенія III,
 33
 Ктиторъ Омелко козак села Соснівки II, 23
 Кудевичъ Федоръ сотенний отаман III,
 20
 Кудровченко Кирикъ козак села Богда-
 нівки II, 3
 Кудровченко Михайло козак села Богда-
 нівки II, 3; Михайло II, 3
 Кудровченко Олхвѣръ козак села Богда-
 нівки II, 3
 Кузменко див. Кузменко Данило
 Кузменко Данило козак села Соснівки II,
 23; Кузменко II, 23
 Кузменко Денисъ козак села Соснівки II,
 23; Денисъ II, 23

- Зулаковський Василь *ніжинський полковий писар* III, 33
 Куликъ Грицко *сотенний служитель* III, 33
 Кулябка Василь *бунчуковий товариш* I, 21
 Кулябка Іванъ *лубенський полковник* I, 32, 34, 68
 Кулябка Яковъ *бунчуковий товариш* I, 21
 Купрієвичъ Козона *осавул* I, 19
 Купчинская див. Анастасія Купчинская
 Купчинский *яготинський сотник* I, 93
 Курганъ Климъ *підданий Юстова* I, 63
 Курганъ Тимошъ *підданий Юстова* I, 63
 Курленко Карпъ *підданий Юстова* I, 63
 Курочка Федоръ *сторож Ніжинської судової полкової канцелярії* III, 33
 Куташенко Демко *колодник, житель Батуриної сотні Ніжинського полку* III, 33
 Кутневський Данило Гарасимовичъ *знатний військовий товариш новгородський сотник* II, 25
 Кушнеровна див. Катря Кушнеровна
 Кущенко Іванъ *посполитий села Шаповалівки* I, 62
 Кущикъ Алексій *житель села Шаповалівки* I, 62

 Лаврентієвъ Семень *полтавський полковий хорунжий* I, 35
 Ладигинъ див. Ладигинъ Семень Иларіоновичъ
 Ладигинъ Семень Иларіоновичъ II, 1; Ладигинъ II, 1
 Ларко Гавриловичъ *житель села Крукова* III, 13
 Ласкевичъ Іванъ *військовий товариш* II, 13
 Лациянъ *тесть Костюка, житель села Сорокошичі* II, 10
 Лашкевичъ Демянъ *житель міста Стародуба* II, 24
 Лашкевичъ Степанъ *земський суддя Погарського повіту* I, 86
 Лашко Гарасимъ *підданий Юстова* I, 63
 Лашко Левко *козак села Курені* III, 33
 Лашъ див. Лашъ Криштофъ
 Лашъ Криштофъ *польський державець* II, 26; Лашъ II, 26
 Лебеденко свідок, *новосанжарівський житель* III, 2
 Лебедь Дмитрій *перяславський земський підсудок* I, 91
 Лева Никита *підданий Юстова* I, 63
 Левандра Іоаннъ *іерей Кієво-Подільської Успенської церкви* I, 52
 Левенець Іванъ *правитель Генеральної військової канцелярії* I, 2; III, 21
 Левицкий *ніжинський полковий сотник* III, 33
 Леонъ Петровичъ *житель села Чубковичі* III, 13
 Леонтієвъ Романъ *економ, повірений у справі Лизогуба Якова Івановича* II, 17
 Леонтій син Медовника Самійла III, 33
 Леонтій Івановичъ *війт села Голубівка* I, 12
 Лесенко Іванъ *колишній отаман села Курені* III, 34
 Лизогубъ див. Лизогубъ Андрій II, 23
 Лизогубъ Андрій *колотопський сотник* II, 23; Лизогубъ II, 23
 Лизогубъ Симонъ *пан* I, 73
 Лизогубъ Яковъ *генеральний обозний* I, 10, 11, 17; *генеральний бунчучний* III, 11
 Лизогубъ Яковъ Івановичъ *бунчуковий товариш* II, 17
 Лизогубина *дружина колотопського сотника Лизогуба Андрія* II, 23
 Лиленко Микита *козак, житель села Тиниці* I, 28
 Лиса *жителька Орлянської сотні Полтавського полку, вдова* III, 26
 Лисенко *генеральний суддя* III, 33
 Лисовський *державець, власник села Голубівки* I, 12
 Лисянченко Петро *житель [містечка] Опішні* II, 7
 Литвинъ Демянъ *новосанжарівський житель* III, 2
 Литвинъ Іосифъ *батько Наталії, наймички Дорошенка Василя* I, 41
 Литвинъ Яцко *підданий Часника Василя* I, 63
 Литвиненко Грицко *посполитий, підданий Кирилова Павла* III, 25
 Литвиненко Ярема *посполитий, підданий Кирилова Павла* III, 25
 Лыценко Стефанъ *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
 Льв[ицкий] Стефанъ *бунчуковий товариш* I, 37
 Льсницькіє II, 16
 Ліонковъ Іванъ *житель слободи Єленки* III, 12
 Лобасъ Сила *старожил, підданий Кієво-Свято-Печерського монастиря* II, 10
 Сила II, 10
 Логвинъ Микита *козак села Тиниці* I, 28
 Логвиненко Іванъ *коропський сотник* II, 1
 Ломака Андрій *житель містечка Опішні* II, 9
 Ломиковскій Павель *бунчуковий товариш, головний економ при комісії по наглядѣ за гетьманськими маєтностями* III, 33
 Ломѣковскій Петро *бунчуковий товариш* I, 65
 Лохвицкий Никифоръ *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
 Лубяничка див. Агафія Лубяничка
 Лука ігумен Глухівського Свято-Петропавлівського монастиря I, 10
 архімандрит Мгарського Лубенського Свято-Преображенського монастиря I, 51

- Лука Данилиха сільська жителька Ніжинського полку III, 8
- Лукіянь житель села Лизуновка I, 40
- Лукиянь Івановичь новгородський сотник III, 7
- Лукияновъ Федоръ роменський отаман I, 92
- Лусіовъ секунд — ротмістр III, 33
- Любартовичъ Матвій новгородський сотенний писар II, 25
- Любартовский Матфей новгородський міський писар III, 7
- Любка Калюжновна жителька Сокильської сотні Полтавського полку II, 32
- Лялковский священник Києво-Печерського монастиря II, 10
- Ляхъ* дід Ляшенка Федора II, 25
- Ляхъ Андрій посполитий, підданий Кирилова Павла III, 25
- Ляшенко Іванъ житель села Остапівки [Варвинської сотні Прилуцького полку] або ж хутора Остапівки [Менської сотні Чернігівського полку] II, 28
- Ляшенко Федоръ житель села Чулатове II, 25; Федоръ II, 25; Ляшонокъ Федоръ II, 25
- Ляшко Василь II, 29
- Ляшонокъ Федоръ див. Ляшенко Федоръ
- Магденко Василь III, 25
- Маджудженко Федоръ III, 5
- Мазепа гетьман Лівобережної України II, 24
- Мазниця Остапъ служитель, підлеглий генеральній військовій артилерії I, 63
- Макаръ кум Капиревича Івана I, 40
- Макаріха дружина Макара I, 40
- Макаровский хут. III, 32
- Макіевській Микита засідатель Чернігівського нижнього земського суду II, 15
- Максимъ мірошник із села Сорокошичі II, 10; підданий Кирилова Йосипа III, 25
- Максименко Іванъ житель [містечка] Опішні II, 7
- Максименко Терехъ отаман, житель села Погребки II, 25 Терехъ II, 25
- Максимовъ Карпъ київський міщанин II, 28
- Максимовичъ стародубський полковник III, 33
- Максимовичъ Стефанъ військовий канцелярист II, 24 стародубський полковий писар III, 21
- Малахій Фоминичъ стародубський бурмістр III, 6
- Малъшевский стародубський полковий осавул III, 33 Малишевский III, 33
- Малчевский Юстинъ київський міщанин II, 28
- Маляска Семень товариш Чернігівського полку II, 25
- Маморенокъ див. Мамуренко
- Мамуренко житель слободи Єленки III, 12; Маморенокъ III, 12
- Мануйловичъ Іванъ глухівський сотник II, 2, 8; правитель Генеральної військової канцелярії I, 1
- Марина колодниця, дружина козака Шаповала III, 33
- Марина Марчиха івангородська жителька III, 33; Козаченкова III, 33
- Марина Пензлиха шинкарка села Леляхівки III, 27
- Марина Скоруповна дружина Єсимонтовського Михайла I, 80
- Маринка баба II, 22
- Марія дружина Онищенка Дем'яна III, 25
- Марія Ярошенкова Козаченкова жителька міста Полтави, дружина Ярошенка Тимоша, рідна сестра Козаченка Дмитра, теща Онищенка Олексія III, 25; Ярошенкова III, 25
- Марко отець-послушник Новгородського монастиря II, 3
- Марковичъ лубенський міський сотник I, 92
- Марковичъ Андрій бунчуковий товариш I, 21; глухівський сотник III, 1; генеральний підскарбій I, 3, 63
- Марковичъ Дмитрій бунчуковий товариш I, 21
- Марковичъ Іванъ прилуцький полковий суддя I, 26, II, 4
- Марковичъ Федоръ прилуцький полковий сотник I, 71
- Марковский Федоръ прилуцький канцелярист I, 66
- Марченко Демко чоловік Марини Марчихи III, 33
- Марченко Іванъ козак села Шаповалівки I, 62
- Марченко Кондрать івангородський житель, дівер Марини Марчихи III, 33
- Марченко Павло козак села Соснівки II, 23
- Маря Шкляріха пряха в Нічогі Івана I, 8
- Маслакъ див. Маслакъ Симонъ
- Маслакъ Симонъ стародубський кунець III, 11; Симонъ III, 11; Маслакъ III, 11
- Матвѣенко Артемъ житель села Глибова II, 10
- Матвѣенко Грицко посполитий села Шаповалівки I, 62
- Матвій див. Матвій Матвѣевичъ, Матвій Федоровичъ Омеляненко Матвій
- Матвій Матвѣевичъ товариш Новгородської сотні житель села Погребки III, 25; Матвій II, 25
- Матвій Федоровичъ пан, державець II, 4; Матвій II, 4
- Маценко Гордій підданий Юстова I, 63
- Маценко Каленикъ житель містечка Опішні II, 9
- Мацко Кирло підданий Юстова I, 63

- Медовникъ Самойло ніжинський житель III, 33
- Медовниковъ Иванъ значковий товариш III, 33
- Мелешенко Герасимъ значковий товариш Полтавського полку I, 43
- Ментко Михайло житель села Березівки II, 4
- Мерановичъ Кондратъ повірений у справі Миклашевського Андрія III, 12
- Мергасовъ Гезель I, 31
- Мещенко Василей Петраковський реєстратор I, 84
- Мешько див. Мешокъ Левонъ
- Мешокъ Левонъ челядник Матвіевича Матвія II, 25; Мешько II, 25; Мишко II, 25
- Мигалевскій Григорій пресвітер Конопської соборної церкви II, 22
- Мигаленко див. Мигаль Иванъ
- Мигаль див. Мигаль Иванъ
- Мигаль Иванъ житель містечка Красного Колядина II, 18, 27; Мигаль II, 18, 27; Мигаленко II, 27
- Микита син Оношка Федора, житель села Сорокошичі II, 10; див. Нѣжинченко Микита
- Микитиха I, 42
- Миклашевскій Андрей бунчуковий товариш Стародубського полку III, 12, 13; стародубський наказний полковник III, 14
- Миклашевський Антонъ бунчуковий товариш I, 4
- Миклашевський Иванъ бунчуковий товариш I, 55
- Миклашевський Павло бунчуковий товариш I, 21
- Миловичъ Яковъ носівський возний II, 12
- Милорадовичъ Петро Степановичъ чернігівський полковник I, 46; бригадир I, 47
- Мыненко Леонтій значковий товариш Полтавського полку I, 43
- Миньрудко козак Батуриної сотні III, 33
- Миргородскій староста [села] Овдійки I, 28
- Миславскій Самуиль префект Київської академії, викладач філософії I, 49
- Мисюкъ Леонтій веприцький сотник I, 42
- Миткевичъ Андрей підкоморій Остерського повіту II, 12
- Михайленко Семень житель [села] Глибова II, 10
- Михайло див. Кудровченко Михайло
- Михайло Григорієвичъ прилуцький полковий обозний I, 71
- Михайло Михайловичъ чигрин — дубровський сотник III, 9
- Михайловскій Иванъ священник, вікарій Переяславського преображенського монастиря II, 29
- Михаленко Семень правнук Уса Івана, житель села Глибова II, 10
- Михаль син Косача II, 10
- Михидъ один із перших поселенців [села] Пласки II, 10
- Михно див. Михно Михайло II, 15
- Михно Михайло колезький секретар II, 15; Михно II, 15
- Михнюкъ Павло товариш Ляшенка Івана II, 28
- Мицики I, 37
- Мицикъ Григорій житель села Понори I, 38
- Мицикъ Максимъ житель села Понори I, 37
- Мишко див. Мешокъ Левонъ
- Мышко старожил села Глибова I, 10
- Мищенко Иванъ козак села Богданівки II, 3
- Мищенко Леонтій наказний смітинський отаман I, 89
- Мищенко Павель служитель, підданий Новицького Андрія I, 51
- Мѣтелскій Леонтій новомлинський міський отаман III, 1
- Мойсей отець-дозорець у селі Лищичі Новомлинської сотні Стародубського полку III, 11
- Мойсєвичъ [...] прилуцький віт II, 4
- Мойсєнко Власъ переяславський підканцелярист II, 29
- Мокляченко Федоръ житель містечка Опішні II, 9
- Молчановскій Федоръ секретар Чернігівського нижнього земського суду II, 15
- Момонтовъ Федоръ опішнянський сотник II, 19
- Москалець Иванъ житель села Шаповалівки I, 61
- Московъ Федоръ миргородський полковий обозний I, 65
- Мостовий Яковъ житель села Семенівки, підданий Гамалії Михайла I, 38
- Мосцьпаненко Яковъ полковий кат III, 34; Мосцьпаненко III, 34
- Мошенко Здишко віт села Сорокошичі II, 10
- Мултанскій Германъ законник Новгородського монастиря II, 25
- Найдюнь Нестеръ старожил села Глибова II, 10
- Наконечний Семень сільський житель Ніжинського полку III, 8
- Наконешний Грицко козак села Сорочинці II, 29
- Наконешний Семень козак села Сорочинці II, 29
- Настуся сестра Томари Василя I, 71
- Наталія наймичка Дорошенка Василя I, 41
- Наталка Василя Ващиха Сакуниха седнівська жителька II, 20; Сакуниха II, 20

- Наумовский Матвій лубенський полковий писар, житель Лукомської сотні II, 22
 Нейчетель Андрей капітан I, 22
 Неплюевъ Семень [член Малоросійської колегії] III, 16
 Нестеръ син Костюченка Омелька, седнівський житель II, 20
 Нестеровичъ Иванъ підканцелярист I, 26
 Нестеровичъ I, 26
 Несторъ Федоровичъ лубенський бурмистр III, 9
 Нечай Федоръ чоловік Феськи Юрківни III, 26; Нечай III, 26
 Никита син Федорихи Ірини II, 30
 Никита Потаповичъ стародубський бурмистр III, 6
 Никитенокъ Кондрать див. Никитинъ Кондрать
 Никитинъ Кондрать підданий Миклашевського Андрія, житель села Нижнього III, 12; Никитенокъ Кондрать III, 12; Кондрать III, 12
 Никифоръ свідок II, 28
 Никифоръ Хомовичъ новомлинський війт III, 8
 Никодимъ викладач граматики в Київській академії I, 25
 Николай сотник сердюцького полку II, 24
 Николай Стефановичъ воронізький війт II, 3
 Никоненко Дмитро сільський житель Ніжинського полку III, 8
 Ничипорко Старший підданий Юстова I, 63
 Нищинській Іван значковий товариш Полтавського полку I, 43
 Ніжинченко Микита чернець Києво-Печерського монастиря III, 11; Микита III, 11
 Нѣжинченко Василь брат Ніжинченка Микити III, 11; Василь III, 11
 Нѣмченко Сидоръ борзенський житель III, 33
 Нѣщецкий Василь прикажчик у селі Піскага I, 11
 Нѣчога Іванъ обмочівський війт I, 8
 Новгородский Ярмола шаповалівський житель III, 33
 Новицкий Андрей I, 51
 Новицкий Иосифъ адміністратор Старого Крилова I, 79
 Новиченко Федоръ козак села Богданівки II, 3
 Носенко Іванъ козак містечка Голінки I, 56
 Носенко Сидоръ козак містечка Голінки I, 56
 Носенко Терешко козак села Голюнка, тестъ Бутенка Івана III, 20
 Обѣйникъ Терешко новосанжарівський козак III, 27
 Оболонский див. Оболонский Дамянъ
 Оболонский Дамянъ канцелярист Генеральної військової канцелярії I, 2 член Ніжинського полкового суду I, 4 генеральний бунчучний I, 65
 Овдѣй житель села Слобідка Свіржанська II, 25
 Овчаръ Лукъянъ свідок, новосанжарівський житель III, 2
 Овчаренки III, 2
 Овчаренко Денись дядько Овчаренка Ониська, новосанжарівський житель III, 2
 Овчаренко Іванъ дядько Овчаренка Ониська, новосанжарівський житель III, 2
 Овчаренко Ониско син Марії Ігнатихи Овчарки III, 2 Ониско III, 2
 Овчаренко Семень дядько Овчаренка Ониська, новосанжарівський житель III, 2
 Огроновичъ Яковъ прилуцький полковий суддя I, 66
 Олешко батько Лобаса Сили II, 10
 Олховский Ілія полтавський отаман III, 25
 Омелко див. Буцанъ Омелко, Костюченко Омелко
 Омелченко Лаврѣнъ новосанжарівський житель III, 2
 Омеляненко Максимъ житель [села] Косачівки II, 10
 Омеляненко Матвій посполитий Шаповалівки I, 62; Матвій I, 62
 Омеляненко Паско коропський міський осавульчик II, 1; Паско II, 1
 Ониско див. Овчаренко Ониско
 Ониська новосанжарівська жителька III, 2
 Онищенко див. Онищико Алексѣй III, 25
 Онищенко Алексѣй полтавський козак, зять Марії Ярошенкової Козаченкової III, 25 Онищенко III, 25
 Онищенко Василь брат Онищенко Дем'яна III, 25
 Онищенко Демянъ брат Онищенко Олексія III, 25
 Опопрѣвъ Данило житель [містечка] Опішні, батько Онопрієнка Якова II, 8
 Онопрѣнко Яковъ житель [містечка] Опішні, син Онопрієва Данила II, 8
 Оношко Федоръ житель села Сорокошичі II, 10
 Опанась Хомичъ житель села Нижнього III, 13
 Орншка Дячиха жителька Орлянської сотні Полтавського полку III, 26
 Орловській Мелхиседекъ ієромонах, викладач філософії в Київській академії I, 25
 Осипенко Мусяй житель села Сорокошичі
 Осмяцкий поручик III, 14
 Остапъ Романовичъ отаман села Лесконога III, 7
 Остроградский Іванъ бунчуковий товариш I, 65

- Остроградский Федоръ миргородський полковий суддя I, 65
- Острожскій Константій військовий товариш при комісії по нагляду за гетьманськими маєтностями III, 33
- Остроушко Іванъ козак с. Ковалі I, 82
- Отфѣновскій Григорій див. Отфѣновскій Григорій Семеновичъ
- Отфѣновскій Григорій Семеновичъ стародубський міський писар III, 6; Отфѣновскій Григорій магістратський писар II, 24; Отфѣновскій II, 24
- Отрушко Василь підданий Марковича Андрія I, 63
- Охванченко Дорошко свідок-старожила села *Нивка* II, 10
- Охонченко Денись житель села *Погребки* III, 25
- Павленко Пархомъ житель села *Тиниці* I, 28
- Павло див. Кириловъ Павло, Павло Ігнатієвичъ, Плакса Павло, Сердюкъ Павло
- Павло Ігнатієвичъ посполитий села *Кустичі* III, 21 Павло III, 21
- Павловъ Леонтій житель містечка *Опішні* II, 9
- Павловскій Андрей козак *Батуринської сотні* III, 5
- Паламаренко Касіянь житель *Сокільської сотні, Полтавського полку* II, 32
- Паламаренко Савка брат *Паламаренка Касіяна* II, 32
- Паламарчукъ Іванъ значковий товариш *Полтавського полку* I, 43
- Панковъ Іванъ житель слободи *Еленки* III, 12
- Панкратій священник села *Погребки* II, 25
- Панченко Сидоръ підданий *Юстова* I, 63
- Панюшка Кириль асесор *Стародубського полкового суду* III, 12
- Папоротний Нестеръ підданий *Юстова* I, 63
- Параска Хведориха Тесличка баба II, 22
- Параскевія Захарієвна Жураковская див. Параскевія Захарієвна Іванова Жураковская III, 1
- Параскевія Захарієвна Іванова Жураковская див. Параскевія Захарієвна Іванова Жураковская
- Параскевія Захарієвна Іванова Жураковская пані, власниця земельних маєтків у *Поклімській сотні Ніжинського полку* III, 1; Параскевія Захарієвна Іванова Жураковская III, 8; Параскевія Захарієвна Жураковская III, 8; Параскевія III, 8
- Параскевія Василенна Сулимина вдова *Переяславського полковника* III, 32
- Пархоменко козак села *Гайворона* I, 27
- Пархоменко Каленикъ козак села *Гайворона* III, 15
- Паско див. Омеляненко Паско
- Паско Івановичъ *лубенський бурмистр* III, 9
- Пашенко Василь житель містечка *Опішні* II, 9
- Пашенко Павло прикажчик *Родзянки* II, 29
- Пашенко Петро свідок у справі *циган Дівицева Василя та Сухорученка Ничипора* II, 12
- Педина Федоръ тесть *Кузьменка Дениса, козак села Соснівки* II, 23
- Пекалицкий Парфенъ бунчужовий товариш III, 12
- Пелагія Лизогубовна Стефанова *Томарина* I, 70
- Пелле Самойло Феодорович *малоросійський екзактор* I, 85
- Пергатовна див. Пергатовна Оришка
- Пергатовна Оришка жителька міста *Полтави* III, 25; Пергатовна III, 25
- Переп'ячченко Андрій підданий *Полтавського монастиря, житель міста Полтави* III, 25
- Переп'ячка Паско житель (містечка) *Опішні* II, 7
- Песецький Кондрать II, 1; Кондрать II, 1
- Петренко Василь житель міста *Сміли* II, 6; Василь II, 6
- Петриченко Максимъ комісар *Буківської волості* I, 72
- Петро свідок у справі *Овчаренка Ониська, носанжарівський житель* III, 2
- Петро Дмитровичъ отаман села *Чубковичі* III, 13
- Петро Феодоровичъ великий князь, наслідник *царського престолу* I, 49
- Петрувий Феодоръ *конопський піп* II, 22
- Пивоваръ див. Пивоваръ Василь
- Пивоваръ Василь колодник III, 26; Пивоваръ III, 26
- Пиковецъ писар *Генерального військового суду* III, 33
- Пилатовичъ Леонтій пан, землевласник I, 29
- Пилипъ син *Якима, один із перших поселенців (села) Пюски* II, 10
- Пилипенко Гаврило підданий *Часника Василя* I, 63
- Пилипенко Яковъ *Переяславський полковий осавул* I, 48
- Пинчукъ Евтухъ *борзенський сотник* III, 33
- Пищикъ Стецко слуга *смілянського городничого* II, 6
- Пѣсковскій Сава канцелярист *Ніжинської полкової судової канцелярії* III, 33
- Пѣхотинець Трохимъ підданий *Юстова* I, 63
- Пѣхотинець Яцко підданий *Юстова* I, 63
- Пѣшенко Денись підданий *Юстова* I, 63

- Плакса Павло козак села* Святого III, 31;
Павло III, 31
- Плесконось Іванъ колодник Ніжинського
полкового секвестру III, 33
- Погиба Василь підсусідок, житель села
Обмочева I, 7
- Погиба Охрѣмъ родич Чайки Кіндрата I, 7
- Подлузкий Никита служитель Ніжинської
полкової канцелярії III, 33
- Подпалій див. Подпалій Федоръ
- Подпалій Федоръ ямпільський сотенний
писар II, 13; Подпалій II, 13
- Позняковъ Трофимъ засідателъ Чернігів-
ського нижнього земського суду II, 15
- Поколенцько Кузма житель села Погребки
II, 25
- Покорський див. Покорський Афанасій
- Покорський Афанасій знатний військовий
товариш II, 24; III, 16; стародубський
полковий писар III, 6; Покорський II, 24
- Покотило Василь бахмацький сотник I,
63
- Полѣтика Андрей Андреевичъ брат Поле-
тики Григорія Андрійовича, бунчуковий
товариш II, 13
- Полѣтика Григорій канцелярист III, 12
- Полѣтика Григорій Андреевичъ відомий
перекладач з латинської та німецької
мов в Академії наук у Петербурзі, ко-
лезький радник, II, 13
- Полѣтика Іванъ Андреевичъ брат Поле-
тики Григорія, відомий учений, лікар
прикордонної медичної карантинної
служби на Україні II, 13
- Полѣтика Степан брат Полетики Григо-
рія Андрійовича, бунчуковий товариш,
II, 13
- Полѣтики [Андреевичи] II, 13
- Полѣшко Федоръ значковий товариш III,
33
- Полтиский Назаръ служитель, підлеглий
генеральній військовій артилерії I, 63
- Полуботко Павель див. Полуботко Павло
- Полуботко Павло, чернігівський полковник
і наказний гетьман Лівобережної Украї-
ни, II, 26; Полуботко Павель I, 9; По-
луботокъ Павель III, 11
- Полуботокъ Павель див. Полуботко Павло
- Попелнюхъ Хведоръ веприцький бурмистр
I, 42
- Поплавський Іван товариш Воронізької
сотні Ніжинського полку II, 25
- Потребичъ Федоръ Гречаний правитель
Генеральної військової канцелярії I, 1, 2;
III, 21
- Почепа див. Почепа Яковъ
- Почепа Яковъ військовий канцелярист III,
33; Почепа III, 33
- Пригара Онуфрій військовий канцелярист
III, 33; Пригара III, 33
- Прилубъ Павло козак Івангородської сотні
III, 33
- Припахайленко Іванъ підданий Юстова I,
63
- Пріймаковъ Филипъ дворянський засіда-
тель I, 38
- Пронскій Мойсей I, 51
- Прохоръ отець-дозорець у Горковці II, 3
- Пчоленко Федоръ посполитий села Шапо-
валівки I, 62; Федоръ I, 62
- Рабець Іван значковий товариш Пол-
тавського полку I, 43
- Разумовський Кирилль Григорієвичъ див.
Разумовський Кирило Григорієвичъ
- Разумовський К[ирило] див. Разумовський
Кирило Григорієвичъ
- Разумовський Кирило Григорієвичъ геть-
ман Лівобережної України I, 31, 43;
Разумовський Кирило Григорієвичъ
I, 65
- Разумовський Кирилль Григорієвичъ I, 34
- Разумовський К[ирило] II, 33
- Раковичъ бунчуковий товариш III, 1
- Раковский Василь канцелярист надвірної
економії Ханенка Михайла I, 17
- Ракъ Феодоръ сільський житель Ніжинсь-
кого полку III, 8
- Расенко Ісаакъ магістратський райця II,
24
- Рашко Елсеї чернігівський полковий оса-
вул I, 85
- Ребриковская Агафія відкупниця III, 33
- Ребриковская III, 33
- Резничокъ Ярема сосницький староста
I, 41
- Риба Стефанъ виборний козак, служитель
при полковій військовій канцелярії I, 63
- Риборенко Петро житель [села] Косачівки
II, 16
- Ринковенко Семень посполитий села
Шоповалівки I, 62
- Рѣзниченокъ Іванъ житель села Лизунов-
ки I, 40
- Рогоза Іванъ переяславський полковий
канцелярист I, 48; Іван Рогоза I, 48;
Рогоза I, 48
- Рогоза Стефанъ батько Рогози Івана I, 48
- Родзиевський Ігнатій студент Києво-Мо-
гилянського колегіуму III, 12
- Родзянка миргородський полковий обозний
II, 29
- Роклачъ Василь житель села Сорокошичі
II, 10
- Роковский Матфей протоіерей Києво-По-
дільської Набережно-Миколаївської церк-
ви I, 78
- Рокшенко Гаврило житель села Навоз II,
10
- Романъ протопіп Києво-Подільського ду-
ховного правління I, 52; підданий Часни-
ка Василя I, 63
- Романовичъ див. Іванъ Романовичъ
- Романовський див. Романовський Василий

- Романовский Василь військовий товариш I, 84; Романовский I, 84
- Ростовский Петро козак Сорочинської сотні II, 29
- Рубань Івань *служитель, підлеглий генеральній військовій артилерії* I, 63
- Рубань Семень київський міщанин I, 78
- Рубань I, 78
- Рубець Івань брат Рубця Михайла та Рубця Іллі III, 13
- Рубець Ігнатъ брат Рубця Михайла та Рубця Іллі III, 13
- Рубець Ілля значковий військовий товариш Стародубського полку, брат Рубця Ігната, Рубця Івана, Рубця Юрія, Рубець Ілія III, 13
- Рубець Михайло значковий військовий товариш Стародубського полку, брат Рубця Ігната, Рубця Івана, Рубця Іллі III, 13
- Рубець Юрій брат Рубця Михайла, Рубця Іллі III, 13
- Рубци III, 13
- Рувимъ ієромонах, бібліотекар Києво-Братського монастиря, викладач синтаксими в Київській академії I, 25
- Руденко Грицько козак Ніжинського полку III, 33
- Руденко Дмитро гармаш переяславської полкової артилерії III, 28
- Руденко Пилипъ гармаш переяславської полкової артилерії III, 28
- Руденко Феско підданий Юстова I, 63
- Руденко Ярема житель села Мала Каратуля III, 28
- Румянцовъ Петро Александровичъ граф, генерал-фельдмаршал, президент Мало-російської Колегії III, 15
- Руновский див. Руновский Максимъ
- Руновский Максимъ військовий канцелярист I, 74 Руновский I, 74
- Рустановичъ Яковъ трахтемирівський сотник I, 70
- Савицкий Семень кадет сіверського кінного полку I, 82; Савицкий I, 82
- Савичъ Василь лубенський полковник I, 6, 7
- Савичъ Семень генеральний військовий писар III, 11
- Савласий Асеевичъ писар Глухівської ратуші II, 3
- Савлукъ Ігнатъ свідок-старожил села Навоз II, 10
- Савченко Климъ козак села Тиниці I, 28
- Савченко Омелянъ чорнуський сотенний отаман I, 82
- Сакуниха див. Наталка Василя Вашиха Сакуниха
- Самарській Василь значковий товариш Полтавського полку I, 43
- Самко Хведоръ підданий Юстова I, 63
- Самуль архімандрит, ректор Київської академії I, 25
- Саско Іванъ опішнянський наказний сотник II, 7
- Сахненко Михайло I, 5
- Сахновский Григорій полтавський полковий суддя I, 35; III, 27; Сахновский Григорій III, 25
- Сахновский Григорій див. Сахновский Григорій
- Свириденко Федоръ козак села Шаповалівки I, 62
- Себастьяновичъ див. Себастьяновичъ Іванъ Себастьянській Андрей стародубський віит III, 13
- Себастьяновичъ див. Себастьяновичъ; Іванъ Себастьяновичъ Іванъ бунчуковий товариш I, 89; Себастьяновичъ I, 89; Себастьяновичъ III, 1
- Сежченко Іовъ значковий товариш Полтавського полку I, 43
- Семень економ III, 32
- Семененко Грицько підданий Часника Василя I, 63
- Семененко Савка міський отаман
- Семеновъ Александеръ опішнянський писар II, 7, 8
- Сендецькій див. Сендецькій Семень
- Сендецькій Семень староста села Леляхівки III, 27; Сендецькій III, 27
- Сеновичъ Степанъ канцелярист III, 20
- Сепикъ Петро козак села Шаповалівки I, 62
- Сергий Сезоновичъ старший канцелярист Переяславської полкової канцелярії I, 48
- Сердюкъ див. Сердюкъ Тихонъ
- Сердюкъ Павло житель села Кустичі I, 6; Павло I, 6
- Сердюкъ Тихонъ козак села Кустичі III, 21; Сердюкъ III, 21
- Сердюченко Матвій значковий товариш Полтавського полку I, 43
- Сибѣрський Василь [городнянський] зборщик I, 73
- Сидоръ молодик, житель слободи Горківки II, 3
- Сидоренко III, 6
- Сидоренко Васко військовий товариш, житель села Аннушине рідний брат Лавріна і Семена Сидоренків III, 6
- Сидоренко Лаврѣнъ військовий товариш, житель села Аннушине рідний брат Васька і Семена Сидоренків III, 6; староста I, 51
- Сидоренко Прокопъ житель села Шаповалівки I, 61
- Сидоренко Семень військовий товариш, житель села Аннушине рідний брат Лавріна і Васька Сидоренків III, 6
- Сила див. Лобасъ Сила
- Силенко Евхимъ свідок-старожил села Навоз II, 10
- Силка підданий Часника Василя I, 63

- Симбугинъ прем'єр-майор III, 33
 Симонъ див. Маслакъ Симонъ
 Симоновский Стефанъ [городнянський] ко-
 шисар I, 72
 Сипливленко Иванъ підданий Юстова I, 63
 Сипливленко Феско підданий Юстова I, 63
 Сипливий Корнѣй підданий Юстова I, 63
 Ситенскій Иванъ гадяцький полковий писар
 I, 22
 Ситниковъ Сепанъ російський купець III, 33
 Сичевскій Иванъ I, 19
 Сіомка Антонъ внук Єфимова Семена III,
 16; Сіомченко Антонъ III, 16
 Сіомка Аксимъ син Єфимова Семена III, 16
 Сіомки III, 17; Сіомченки III, 16
 Сіомченки див. Сіомки
 Сіомченко Антонъ див. Сіомка Антонъ
 Сіомченко Василій внук Єфимова Семена
 III, 16
 Сѣрацкий Григорій опішнянський міський
 отаман II, 7, 8
 Сѣренко Никита підданий Часника Василя
 I, 63
 Склярїха Агафія вдова I, 52
 Скопєвъ Іосифъ лубенський полковий кан-
 целярист I, 11
 Скоржининъ Михайло лубенський полковий
 сотник I, 90
 Скорикъ Дмитро житель міста Сміли II, 6
 Скоропадская пані I, 69
 Скоропадский стародубський полковникъ
 III, 15 див. Скоропадский Иванъ, Ско-
 ропадский Михайло
 Скоропадский Іоанъ див. Скоропадский
 Иванъ
 Скоропадский Иванъ гетьман Лівобереж-
 ної України I, 5; Скоропадский Іоанъ
 II, 23, 24, 25; Скоропадский Іоанъ III,
 11; Скоропадский I, 62
 Скоропадский Іоанъ див. Скоропадский
 Иванъ
 Скоропадский Михайло бунчуковий това-
 риш I, 63; генеральний військовий під-
 скарбій I, 21, 74; Скоропадский I, 21
 Скоропадский Яковъ прем'єр-майор III,
 15
 Скорупа Григорій стародубський полко-
 вий писар III, 21; Скоруппа Григорій I, 7
 Скоруппа обозний I, 45
 Скоруппа Григорій див. Скорупа Григорій
 Скоруппа Петръ Алексєевичъ стародубсь-
 кий полковник III, 16
 Скочко Грицко підданий Юстова I, 63
 Скребенюкъ Луцко свідок-старожил села
 Навоз II, 10
 Скребець Грицко підданий Юстова I, 63
 Слабѣй Иванъ підданий Юстова I, 63
 Слусарскій Данило канцелярист Київсь-
 кого магістрату I, 19
 Слухавенко Семень підданий Юстова I, 63
 Слуцкий Иванъ полтавський полковий пи-
 сар II, 33
 Смалко Артемъ житель села Глибова II, 10
 Сovenко Андрѣй значковий товариш Пол-
 тавського полку I, 43
 Соловенко Гаврило сільський житель Ні-
 жинського полку III, 8
 Солонина Александръ київський полковий
 суддя I, 33
 Сосна Петро прадід Щербини Івана, жи-
 тель села Глибова II, 10
 Сосна Степанъ полтавський писар III, 25
 Сосницький Никита колезький канцелярист
 I, 77
 Сподѣнь Степанъ гадяцький городничий
 II, 18
 Спрєбѣцкій Ілія хорунжий реєстрової
 корогви I, 19
 Срачка Яцко підданий Скоропадського Ми-
 хайла I, 63
 Станкевичъ Алексѣй товариш Ляшенка
 Івана II, 28
 Старыцкий Иванъ значковий товариш Пол-
 тавського полку I, 43
 Старосѣлскій Стефанъ асесор Стародубсь-
 кого полкового суду III, 14
 Стасєвичъ Иванъ канцелярист Ніжинської
 полкової судової канцелярії III, 34
 Стаховичъ Андрей городнянський сотник
 II, 26
 Степаненко Семень житель села Глибова
 II, 10
 Степуки II, 10
 Степуно Петровъ син стрілець, житель
 села Глибова II, 10
 Стєславскій Данило зять Уманця Петра I,
 2
 Стефанъ седнівський сотенний осавул II, 20;
 див. Стефанъ Андриєвичъ, Стефанъ Евти-
 хієвичъ
 Стефанъ Андриєвичъ див. Стефанъ Андриє-
 вичъ
 Стефанъ Андриєвичъ новгородський вїт
 III, 7; Стефанъ Андриєвичъ III, 7; Сте-
 фанъ III, 7
 Стефанъ Евтихієвичъ прєсвитер III, 6;
 Стефанъ III, 8
 Стефановичъ Иванъ ноомлинський ратуш-
 ний писар III, 1, 6
 Стіопка житель села Лєсконош III, 7
 Строгановы III, 10
 Струєвъ Никита писар Києво-Подільського
 духовного правління I, 52
 Суковкинъ Иванъ капітан київської ред-
 тарської команди I, 53
 Сулима див. Сулима Матвѣй
 Сулима Александръ переяславський пол-
 ковий суддя I, 70
 Сулима Матвѣй воронківський сотник I, 91;
 Сулима I, 91
 Сулима Симєонъ баришівський сотник I, 24
 Сулими II, 14
 Сухорєвъ Ісакъ правитель Генеральної
 військової канцелярії I, 1

Сухорученко Ничипоръ *циган, пасинок Дівинсва Василя* II, 21

Табачкий Грицко *козак Ніжинського полку* III, 33

Талидонъ Лукянъ *староста* I, 51

Таптунь *див. Топтунь Василь*

Тарась *житель села Слобідка Свіржанська* II, 25

Тарасевичъ Іванъ *мринський сотник* III, 33

Тарасенко Роман *отаман сотенного куреня* III, 31

Тарновский Стефанъ *бунчуковий товариш* I, 2

Татаренко Іванъ *посполитий села Шаповалівки* I, 62

Телегинъ Іванъ *вахмістр, земський засідателъ Конопотської четвертої нижньої розправи* III, 30

Тепловъ Григорій *колезький радник* I, 44

Терехъ *див. Максименко Терехъ*

Терещенко Кондратъ *житель міста Сміли* II, 6

Терещенко Микита *чумак, житель містечка Веприк Гадяцького полку* I, 42

Тернавіотъ *див. Тернавіотъ Петръ*

Тернавіотъ Петръ *староста села Війтівці* II, 31; Тернавіотъ II, 31

Терницький Василь *козак села Шаповалівки* I, 62

Тесленко Прокоп *козак села Шаповалівки* I, 62

Тетяна *дочка вдови Лисої* III, 26

Тэфтердаръ Есманъ Ефендій *турецький лосол* I, 19

Тимковський *див. Тимковський Михайло*

Тимковський Михайло *повірений у справах Галагана* III, 24

Тимковський III, 24

Тимофѣевъ Осипъ *житель міста Стародуба* I, 45

Тимофѣевичъ Матвѣй *сільський житель Ніжинського полку* III, 8

Тимофѣй *мглинський сотенний отаман* III, 16

Тимохъ *пан, землевласник* III, 13; *вітчим Павла Ігнатіевича, житель села Кустичі* III, 21

Тимошъ Карло *житель села Бережівки* II, 4

Титко Грицко *козак села Шаповалівки* I, 62

Тихонія Пархомовичъ *лубенський війт* III, 9

Тищевський *гадяцький міський отаман* III, 17

Тищенко Іванъ *реєстратор* I, 84

Ткачъ Савка *підданий Юстова* I, 63

Ткачиха Хвеська *Бѣленкая* II, 22

Толстой Петро Петровичъ *граф, ніжинський полковник* I, 28

Томара *див. Томара Василій, Томара Стефанъ*

Томара Василій *чернігівський полковий суддя* I, 71; Томара I, 71; Василій I, 71

Томара Іванъ I, 70

Томара Стефанъ *бунчуковий товариш* I, 14; Томара I, 14; *перяславський полковник* I, 70

Тополницький *пан, землевласник* I, 29

Топтунь Василь *житель села Більмачівки* III, 33; Таптунь III, 33

Тосся *сестра Томари Василя* I, 71

Тоцький Петро *стародубський полковий канцелярист* III, 14

Третьякъ Петръ *волосний писар* I, 69

Трохимовичъ Дмитро *веприцький міський писар* I, 42

Трубецкой Александръ *підполковник* I, 59

Туманський Василей *старший військовий канцелярист* I, 93; [генеральний писар, член Малоросійської колегії] III, 15, 16

Туманський Федоръ *ніжинський полковий осавул, депутат* I, 4

Тупицький Миколай *писар Новомлинської ратуші* III, 1

Турянський Алексѣй Михайловичъ *генеральний суддя* II, 11

Уласенко Іванъ *підданий Юстова* I, 63

Уманецъ *див. Уманецъ Петро*

Уманецъ Василій [значковий товариш, ніжинський полковий хорунжий] II, 5

Уманецъ Петро *житель села Студенок Глухівського повіту* I, 2; Уманецъ I, 2

Уманецъ Семень *глухівський міський отаман* II, 2; III, 10

Уманцева *дружина Уманця Петра* I, 2

Усь Іванъ *житель села Глибова* II, 10; Усь II, 10

Устименко *див. Устименко Яковъ*

Устименко Яковъ *новомлинський козак* II, 2; Устименко II, 2

Устичъ Лаврѣнъ *підданий Юстова* I, 63

Устичъ Хома *виборний козак* I, 63

Фалдей *ієромонах, намісник Новгород-Сіверського Спаського монастиря* I, 50

Федоръ *син Єсимонтовського Олексія* I, 3; *священик села Глибова* II, 10; *різник, підсудок Ковалевського Василя* III, 17; *двірський слуга полковника Жоравки Лукяна; див. Ляшенко Федоръ, Пчоленко Федоръ*

Федоръ Даниловичъ *батуринський сотник* I, 8

Федоръ Емельяновичъ *глухівський сотенний писар* II, 2

Федорченко Евфимъ *підданий Скоропадського Михайла* I, 63

Федосѣенко Гришко *свідок-старожил села Навоз* II, 10

Феодоръ *війт села Староглибова* II, 10

- Феодора Иванова Ковалиха *сільська жителька Ніжинського полку III, 8*
 Феоктитъ *священик I, 50*
 Феска Юрковна *колодниця Полтавського секвестру III, 26; Юрковна III, 26*
 Феска Яковенчиха *підсусідка Дарагана Юхима I, 11*
 Филиповъ *Алексій новомлинський вїйт III, 1*
 Филиппъ *див. Кгахъ Филиппъ II, 2*
 Филкевичъ *Павель писар надвірної економі Ханенка Михайла I, 17*
 Филоненко Тимофій *житель містечка Курінки I, 84*
 Фома *хлопець із села Богданівки II, 3*
 Фоминичъ *Костя житель села Чубковичі III, 13*
- Хадорошиха *Іванъ підданий Юстова I, 63*
 Ханенко Михайло *[колишній гетьман Правобережної України] батько Ханенка Миколи I, 17*
 Ханенко Николай *старший канцелярист Генеральної військової канцелярії I, 2; генеральний хорунжий III, 33; Ханенко II, 33*
 Харченко Миронъ *житель слобідки Базалевки I, 41*
 Хведоренко Лукьянъ *сільський житель Ніжинського полку III, 8*
 Хведяченко Грицько *отаман села Кнути II, 2*
 Хвененко Яковъ *підданий Юстова I, 63*
 Хвесенко Іванъ *служитель, підлеглий генеральній військовій артилерії I, 63*
 Хилчевский Федоръ *лукомський сотенний отаман III, 22, 24; Хилчевский III, 24*
 Химка Голичка *хрещена мати Овчаренка Ониська III, 2*
 Химка Сивашка *баба II, 22*
 Хмелницький Богдан *гетьман України I, 62*
 Холодовичъ *див. Холодовичъ Іванъ*
 Холодовичъ Іванъ *житель міста Воронежа II, 25; Холодовичъ II, 25*
 Холодовичъ Матвій *старший військовий канцелярист I, 93*
 Хоменко Борисъ *підданий Юстова I, 63*
 Хоменко Тимошъ *підданий Юстова I, 63*
 Хотченко Максимъ *козак села Святого III, 31*
 Хридь Яковъ *слуга смілянського городничого II, 6*
- Цедровский *Василь писар Ніжинської першої полкової сотні III, 33*
- Чабан Максимъ *виборний козак I, 63*
 Чайка *див. Чайка Кондрать*
 Чайка Іванъ *підданий переяславського полковника Іваненка III, 28*
- Чайка Кондрать *обмочівський козак I, 7; Чайка I, 7*
 Чарнишъ Іванъ *генеральний суддя II, 24; III, 9*
 Чарнолузкий *див. Чарнолузкий Іванъ*
 Чарнолузкий Іванъ *стародубський полковий сотник; наказний стародубський полковник III, 11; Чарнолузкий III, 11*
 Чарнолуцкий Евстафій *значковий товариш Полтавського полку I, 43*
 Часникъ Василь *сотник охотницького полку I, 63*
 Чекуновъ Федоръ *кременчуцький козак I, 59*
 Чепурний Мартинъ *сільський житель Ніжинського полку III, 8*
 Чернишъ Никита *підданий Марковича Андрія I, 63*
 Чернуха Михайло *служитель при Ніжинській полковій канцелярії I, 63*
 Чернявский Павло *іерей Стародубського духовного правління I, 16*
 Чернякъ Алексій *значковий товариш Полтавського полку I, 43*
 Черняховский Павло *переяславський полковий писар I, 70*
 Чеснокова Марія *полковниця II, 13*
 Четверинновъ Савка *старожил містечка Городища II, 5; Савка II, 5*
 Чигиринець Гарасимъ *староста у маєтку Кочубея I, 28*
 Чикунъ Андрей *вїйт села Лесконоги III, 5*
 Чернобыльский Григорій *житель міста Києва II, 28*
 Чорнуха Михайло *житель Батуринської сотні III, 33*
 Чортко Терехъ *підданий Матвіевича Матвія II, 25*
 Чубрицький Іванъ *значковий товариш Стародубського полку III, 33*
 Чуйкевичъ Григорій *значковий товариш Полтавського полку I, 43*
 Чумакъ Кондрать *свідок, новосанжарівський житель III, 2*
 Чумакъ Петро *новосанжарівський житель III, 2*
- Шаповаль *козак Батуринської сотні Ніжинського полку III, 33*
 Шаркевичъ *двірський господар у маєтку Жоравки Лук'яна II, 24*
 Шармановичъ Іванъ *військовий канцелярист I, 32*
 Шевченко Василь *отаман села Білки II, 1*
 Шевченко Грицько *постолитий, підданий Кирилова Павла III, 25*
 Шибкевичъ Григорій *новомлинський сотник III, 8*
 Шибкевичъ Захарій *родич Параскевії Захарівни Іванової Журавської III, 1; Шибкевичъ Захаря III, 8*

- Шибкевичъ Іванъ *новомлинський сотник* III, 1
- Шикунъ Василь *цехмістр* I, 60
- Шило Іванъ *чумака, житель містечка Веприка Гадяцького полку* I, 42
- Шмадъренки II, 10
- Шиякевичъ Григорій *новомлинський сотник* II, 2
- Ширай Спиридонъ Яковлевичъ *стародубський війт* III, 6
- Шинь Іванъ *отаман села Курені* III, 34
- Шкляревичъ А [фанасій] *лубенський полковий писар* III, 22; III, 24
- Шкляревичъ Афанасій *земський суддя Роменського повіту* II, 13
- Шкура Данило *безуглівський війт* I, 14
- Шосякъ Грицко *посполитий села Шаповалівки* I, 62
- Шрамченко *абиштований олишківський сотник* III, 33
- Штєпа Григорій *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Штишевський Мартинъ *гадяцький полковий суддя* I, 22
- Шуляженко Іванъ *підданий Юстова* I, 63
- Шуляженко Никита *козак Батуриної сотні Ніжинського полку* III, 33
- Шуляженко Петро *житель [містечка] Опішні* II, 7
- Шуляженко Феско *підданий Юстова* I, 63
- Шумъ Матвій *київський полковий осавул* I, 33
- Щербаковъ Іванъ *компанієць охотницького полку* III, 33
- Щербатовъ Осипъ *князь* I, 3
- Щербина див. Щербина Тимухъ
- Щербина Іванъ *житель [села] Глибова* II, 10
- Щербина Іванъ *син Щербини Тимоха, житель села Сорокошичі* II, 10
- Щербина Тимухъ *житель села Глибова* II, 10; Щербина Тимухъ II, 10; Щербина II, 10
- Щербина Тимухъ *див. Щербина Тимухъ*
- Юзефовичъ Михайло *яготинський сотник* II, 14; III, 29
- Юрезко Василь *посполитий села Шаповалівки* I, 62
- Юрко Опанасовичъ *житель села Крукова* III, 13
- Юрковна див. Феска Юрковна
- Юрченко Романъ *перяславський міський писар* I, 70
- Юско син Шила Івана I, 42 *свідок, новосанжарівський житель* III, 2
- Юстовъ *підполковник керасирського полку* I, 63
- Якимъ один із перших поселенців [села] *Плоски* II, 10
- Якимъ Івановичъ *прилуцький бурмістр* II, 4
- Якимовна Горленковна див. Ефросінія
- Якимовна Горленковна II, 22
- Яковъ *двірський слуга полковника Жоранки Лук'яна* II, 24
- Яковъ Андрієвичъ *стародубський бурмістр* III, 11
- Яковъ Івановичъ *гетьманич, стародубський полковник* III, 13
- Яковенко *підсусідок* I, 11; Яковченко I, 11
- Яковлевъ Іванъ *мабуть, веприцький бурмістр* I, 42
- Яковлевъ Федоръ *козак містечка Опішні* II, 9
- Яковченко див. Яковенко
- Якубовъ Семень *правитель Генеральної військової канцелярії* I, 14
- Якубовичъ *генеральний осавул* I, 93
- Яновъ Романъ *зять Уманця Петра* I, 2
- Яновский див. Яновскій Афанасій
- Яновскій Афанасій див. Яновскій Афанасій
- Яновскій Федоръ *роменський міський писар* II, 6
- Яновскій Афанасій *перяславський полковий писар* I, 51; Яновскій Афанасій *військовий канцелярист* II, 16; Яновскій II, 16
- Яновскій Петро *бахмацький сотенний писар* I, 28
- Яновскій Уласій *намісник Києво-Подільського духовного правління* I, 52
- Янченко *свідок, новосанжарівський житель* III, 2
- Яременко Грицко *козак села Богданівки* II, 3; Грицко II, 3
- Яременко Фома див. Яременко Хома
- Яременко Хома *смілянський сотенний отаман* II, 6; Яременко Фома II, 6
- Яременко Яковъ *значковий товариш Полтавського полку* I, 43
- Ярицький Сава *колишній священик села Шабалинова* III, 8
- Ярмаковъ Лукашевичъ *сотенний отаман* I, 83
- Ярмолай *панський прикажчик у селі Шаповалівка* I, 62
- Ярошенко див. Ярошенко Федоръ
- Ярошенко Тимош *полтавський козак, син Ярошенка Федора* III, 25
- Ярошенко Федоръ *житель міста Полтави, батько Ярошенка Тимоша, тесть Онищенка Олексія* III, 25 Федоръ III, 26; Ярошенко III, 25
- Ярошенкова див. Марія Ярошенкова Козаченкова
- Ярусенко Грицко *новомлинський бурмістр* III, 8
- Яснополскій *військовий канцелярист* II, 23

ПОКАЖЧИКЪ, ТОПОНІМІВ ТА ІНШИХ ВЛАСНИХ НАЗВ

- Александровка містечко Киселівської сотні Чернігівського полку III, 19
- Аннушине село Стародубського полку III, 6
- Багачка містечко [центр Багацької сотні] Миргородського полку I, 65
- Багмутъ фортеця [нинішне місто Артемієвськ], містечко колишньої Катеринославської губернії, розташоване на р. Бахмут — притоці Сіверського Дінця, центр солеваріння I, 42; II, 9
- Базалевка див. Базалѣвка
- Базалѣвка слобода Корибутівської сотні Прилуцького полку I, 66; Базалевка I, 41
- Бакланская сотня Стародубського полку II, 24
- Бікланській ратушь II, 24
- Балакля містечко [Білоцерківської сотні] Миргородського полку I, 65
- Баришовка містечко [центр Баришівської сотні] Переяславського полку III, 19
- Баришовска[я] сотня [Переяславського полку] I, 24
- Баришпольская сотня Київського полку * III, 19
- Баришполь містечко, центр Бориспільської сотні Київського полку III, 19
- Басанцевъ ровъ урочище поблизу містечка Седнева II, 20
- Басань містечко [центр Басанської сотні] Переяславського полку III, 19
- Батуринь? [місто] центр Батуринської сотні Ніжинського полку I, 8; I, 62 місто *, центр Батуринської сотні Ніжинського полку III, 19
- Батуринская сотенная канцелярия III, 4
- Батуринская сотня Ніжинського полку III, 4, 33
- Батуринский повіть див. Батуринский повіть I, 26
- Батуринский повіть I, 26; Батуринский повіть I, 26; Батуринский повіть III, 4
- Батуринский повіть див. Батуринский повіть
- Бахмацкая сотня Ніжинського полку I, 63, III, 33
- Безугловка [село, мабуть, Киселівської сотні Чернігівського полку] I, 18
- Безугловский хут. Яготинської сотні Переяславського полку I, 14
- Бережувка [Бережовка] село [Іваницької сотні] Прилуцького полку II, 4
- Березанская сотня Переяславського полку II, 14
- Березань містечко [центр Березанської сотні] Переяславського полку III, 19
- Берестовець село Веркіївської сотні Ніжинського полку I, 15
- Бибелская сотня Чернігівського полку III, 19
- Билмачовка село Івангородської сотні Ніжинського полку III, 38
- Биляки село [Хорольської сотні] Миргородського полку I, 65
- Бѣлая Сорока [село або урочище у Київському полку] II, 10
- Бѣлий Мохъ урочище на межі сіл Сорокишичі і Глибова II, 10
- Бѣлицкая сотня Полтавського полку III, 19, 43
- Бѣлогоская слободка [Мглинської сотні Стародубського полку] III, 6
- Бѣлогоща село [Мглинської сотні] Стародубського полку III, 6
- Бѣлоуская сотня Чернігівського полку III, 19
- Бѣлоцерковка містечко [центр Білоцерківської сотні] Миргородського полку III, 19
- Бобровницкая сотня Київського полку I, 33; III, 19
- Бобровниця містечко, центр Бобровицької сотні Київського полку III, 19
- Богачка містечко [центр Багацької сотні] Миргородського полку III, 19

- Богдановка село [Воронізької сотні Ніжинського полку] II, 3
- Борзенская сотня Ніжинського полку III, 33
- Борзенский уезд I, 87
- Борзенское сотенное правление III, 33
- Борозна містечко [центр Борзенської сотні] Ніжинського полку III, 19
- Броварки село * [Голтвянської сотні] Миргородського полку I, 65
- Бубновъ містечко, центр Бубнівської сотні Переяславського полку III, 19
- Бубновская сотня Переяславського полку I, 48; III, 19
- Будвицкий логъ [лугъ] II, 26
- Буковская волость I, 72
- Булки [Билки] село Коронівської сотні Ніжинського полку II, 1
- Буняковка слобідка [Голтвянської сотні] Миргородського полку I, 65
- Буромка містечко Горошинської сотні Лубенського полку III, 19
- Варва містечко [центр Варвинської сотні] Прилуцького полку III, 19
- Варово село Баршівської сотні Переяславського полку III, 32
- Великие Топали село, центр Топальської сотні Київського полку III, 19
- Великобудиска сотня Полтавського полку I, 43; III, 19
- Великое Княжество Литовское II, 24
- Великой Самбор село Корибутівської сотні Прилуцького полку I, 66
- Веприкъ містечко [центр Веприцької сотні] Гадяцького полку III, 19
- Веприцкая сотня Гадяцького полку I, 42
- Вербча р. II, 26
- Веремѣвка [містечко] Чигриндубровської сотні Лубенського полку III, 19
- Веркиевская сотня Ніжинського полку I, 15; III, 33
- Ветемліо [Ветемля] [Погарської сотні] Стародубського полку II, 24
- Видрово Болото урочище на межі сіл Сорочинці та Глибова II, 10
- Вихторовъ село Глухівської сотні Ніжинського полку I, 62
- Вишняки село [Хорольської сотні] Миргородського полку I, 65
- Власовка містечко [центр Власівської сотні] Миргородського полку III, 19 місто * I, 65
- Власовка [село] Баршівської сотні Переяславського полку III, 32
- Вовча долина [урочище або село Кобеляцької сотні Переяславського полку] III, 27
- Вовчокъ село Смітинської сотні Лубенського полку I, 89
- Води Жовтіє [містечко на Запорізькій Січі] I, 13
- Войскъ запорожскихъ див. Войско запорожское
- Войско запор[ожское] див. Войско запорожское
- Войско запорожское I, 6, 7, 9, 10; II, 25, 26
- Войско запор[ожское] I, 5;
- Войскъ запорожскихъ I, 34; III, 27, 33
- Войсковая генералная канцелярія див. Генералная войсковая канцелярія
- Войсковая енералная канцелярія див. Генералная войсковая канцелярія
- Войсковая енералная канцелярія див. Генералная войсковая канцелярія
- Войсковая енералная канцелярія див. Генералная войсковая канцелярія
- Войсковая енералная канцелярія див. Генералная войсковая канцелярія
- Войсковий скарбъ III, 33
- Войтовць село Яготинської сотні Переяславського полку I, 14; II, 31
- Волинская сотня Чернігівського полку III, 19
- Волшанка село [Лубенської першої сотні] Лубенського полку III, 18
- Воронѣжъ [місто] Стародубського полку II, 25
- Воронѣжъ містечко, центр Воронізької сотні Ніжинського полку I, 13; II, 3; III, 19
- Воронѣжская сотня Ніжинського полку III, 33
- Воронковъ містечко [центр Воронківської сотні] Переяславського полку III, 19
- Вязовка село [Лубенської другої сотні] Лубенського полку III, 18
- Гадяцкая полковая канцелярія I, 22
- Гадяцкий полкъ I, 53, 72; III, 19
- Гадячъ місто *, центр Гадяцького полку III, 19
- Гайворонъ село Корибутівської сотні Прилуцького полку I, 26, 66, III, 15
- Галка село Красноколядинської сотні Прилуцького полку I, 66
- Гелмязовское сотенное правление II, 31
- Генералная войсковая канцелярія I, 31, 33; III, 16, 19; Генералная войсковая канцелярія III, 33; Генералная канцелярія III, 26; Войсковая генералная канцелярія I, 14, 21, 26, 33, 93, II, 33; Войсковая енералная канцелярія I, 21, 23, 62, 89; Войсковая енералная канцелярія I, 2, 29, 42; Войсковая енералная канцелярія I, 62, 90; Войсковая енералная канцелярія I, 25; Енералная войсковая канцелярія III, 33; Енералная войсковая канцелярія I, 1, 2; Енералная войсковая канцелярія III, 3, 23
- Генералная канцелярія див. Генералная войсковая канцелярія

- Генералний судъ I, 37; III, 15, 33; Генералний судъ I, 31
 Генералний судъ *див.* Генералний судъ
 Гырявка село *Корибутівської сотні Прилуцького полку* I, 66
 Глемязовъ [Гелмязовъ] містечко [центр *Гельмязівської сотні*] *Переяславського полку* III, 19
 Глибовъ село [Остерської сотні *Київського полку*] II, 10
 Глинскъ містечко, центр *Глинської сотні Лубенського полку* III, 19
 Глинская сотня *Лубенського полку* III, 19
 Глуховъ [місто] резиденція гетьманів на *Лівобережній Україні*, центр *Глухівської сотні Ніжинського полку* I, 1, 62, 68; II, 1, 2, 6, 12, 24, 26, 31, 33; III, 1, 10, 11; місто* I, 93; II, 33; III, 19; центр *Глухівського повіту* I, 4
 Глуховская Свято-Петропавловская обитель *див.* Глуховский Петропавловский монастырь
 Глуховская сотня *Ніжинського полку* III, 33
 Глуховский Петропавловский монастырь I, 10; Глуховская Свято-Петропавловская обитель I, 10; Петропавловская обитель I, 10
 Глуховский повітъ I, 4; Глуховский уездъ I, 2
 Глуховский уездъ *див.* Глуховский повітъ
 Глуховский міський урядъ III, 10
 Гоголевъ містечко, центр *Гоголівської сотні Київського полку* III, 19
 Гоголевская сотня *Київського полку* I, 33; III, 19
 Годуново село *Стародубського полку*, власність *Жоравки Лук'яна*
 Голѣнка село *Корибутівської сотні Прилуцького полку* I, 66 містечко *Корибутівської сотні Прилуцького полку* I, 56 *пор.* Голюнка
 Голтва містечко [центр *Голтвянської сотні*] *Миргородського полку* III, 19; місто* I, 65
 Голтвянская сотня *Миргородського полку* III, 19
 Голубовка село *Новгородської сотні Стародубського полку* I, 12
 Голюнка село *Корибутівської сотні Прилуцького полку* III, 19, 20 *пор.* Голѣнка
 Горки [село *Новгородської сотні Стародубського полку*] II, 3
 Горковка [мабуть, монастирська слобода поблизу села *Горки*] II, 3
 Городиская сотня *Лубенського полку* I, 34; III, 19; *Миргородського полку* III, 3
 Городище містечко [мабуть, *Корсунського полку на Правобережній Україні*] II, 5
 Городище містечко, центр *Городискої сотні Лубенського полку* III, 19
 Городище місто* [центр *Городискої сотні*] *Миргородського полку* I, 65
 Городницкая сотня *Чернігівського полку* II, 17; III, 19
 Городницкий уездъ *Чернігівської губернії* I, 58
 Городня містечко*, центр *Городнянської сотні Чернігівського полку* II, 20, у минулому — слобідка II, 26
 Горошинъ містечко, центр *Горошинської сотні Лубенського полку* III, 19
 Горошинъ село [Хорольської сотні] *Миргородського полку* I, 65
 Горошинская сотня *Лубенського полку* III, 19
 Горскъ містечко *Топальської сотні Стародубського полку* III, 19
 Григоровка село *Красноколядинської сотні Прилуцького полку* I, 66
 Гримячог містечко [Погарської сотні] *Стародубського полку* III, 19
 Грищовки підварки I, 66
 Гудовъ хут. *Стародубського полку* II, 21
 Гумнище урочище III, 31
 Густинский Прилуцкий монастырь III, 19
 Даниловка слобідка [Крилівської сотні] *Миргородського полку* I, 65
 Демяновка слобідка [Хорольської сотні] *Миргородського полку*, власність *Баблонського Дем'яна* I, 65
 Дептовка село *Корибутівської сотні Прилуцького полку* I, 66
 Дермановский монастырь III, 19
 Десна р. II, 3, 10
 Дѣвицкая сотня *Ніжинського полку* III, 19; 33
 Дѣвица містечко, центр *Дѣвицької сотні Ніжинського полку* III, 19
 Дмитровка село *Потоцької сотні Миргородського полку* I, 65
 Дмытровка село *Красноколядинської сотні Прилуцького полку* I, 66
 Днепръ *див.* Днѣпро
 Днѣпръ *див.* Днѣпро
 Днѣпро р. I, 13, 70, II, 24; Днѣпръ III, 33; Днепръ I, 58; II, 3
 Дорожище *Горностаєво* II, 26
 Драбовка [село] III, 33
 Дубешня [село *Гоголівської сотні Київського полку*] II, 10
 Дубине урочище в *Коститинівській сотні Лубенського полку* III, 19
 Еленка слобода [Топальської сотні] *Стародубського полку* III, 12
 Елинское село підлегла *Стародубській ратуші*, власність *Жоравки Лук'яна* II, 24
 Енералная войсковая канцелярія *див.* Войсковая генеральная канцелярія

- Генералная войсковая канцелярія див.
 Войсковая генералная канцелярія
 Генералная войсковая канцелярія див.
 Войсковая генералная канцелярія
 Еремѣвка [село] *Чигриндубровської сотні*
Лубенського полку III, 24
 Еремѣвка містечко *Лубенського полку*
 I, 30
- Жабчичи [слобода] *Городнянської сотні*
Чернігівського полку II, 29
 Жяткова слобода *Мглинської сотні* *Старо-*
дубського полку III, 14
 Жари [мабуть, село у Київському або Чер-
нігівському полку] II, 10
 Жовнинь [містечко] *центр Жовнинської*
сотні Лубенського полку III, 19
 Жовнинская сотня *Лубенського полку* I, 34
 Жолдаковка село [мабуть, *Глухівської*
сотні Ніжинського полку] I, 23
 Жуки село [Городиської сотні] *Миргородсь-*
кого полку I, 65
 Журавка слобода [Новгородської сотні
Стародубського полку] I, 13
 Журавка містечко, *центр Журавської сот-*
ні Прилуцького полку III, 19
 Журавки [село *Новоміської сотні* *Старо-*
дубського полку] II, 26
 Журавская сотня *Прилуцького полку* III,
 19
 Журавский хут. *Яготинської сотні* *Пе-*
реяславського полку II, 14
- Зайчинць село [Хорольської сотні] *Мир-*
городського полку I, 65
 Звѣрова криниця *урочище поблизу села*
Глибова II, 10
 Звѣрова кровать *урочище* II, 10
 Змхално підварок під *Полтавою, влас-*
ність Кирилова Павла III, 25
 Зенковъ сотенне містечко *Гадяцького*
полку III, 19
 З лотоноша містечко [центр *Золотоніської*
сотні] *Переяславського полку* III, 19
 Зуевць село [Миргородської полкової сот-
ні] *Миргородського полку* I, 65
- Ивангородская сотня див. Ивангородская
 сотня
 Иваницкий повѣтъ III, 15
 Изюмский полкъ II, 7
 Изюмъ місто * *центр Изюмського слобідсь-*
кого полку II, 7
 Ирмѣвъ містечко [центр *Іркліівської*
сотні] *Переяславського полку* III, 19
 Ичня містечко [центр *Ічнянської сотні*]
Прилуцького полку III, 19
- Иванъгородъ містечко [центр *Івангородсь-*
кої сотні] *Ніжинського полку* III, 19
- Ивангородская сотня *Ніжинського полку*
 III, 33; Ивангородская сотня III, 33
 Ивангородское сотенное правление III, 33;
 пор Ивангородская сотня
 Иваница містечко [центр *Іваницької сотні*]
Прилуцького полку III, 19
 Исачки село [Смітинської сотні *Лубенсько-*
го полку] I, 51
 Истобки село [Топальської сотні] *Старо-*
дубського полку III, 13
- Каленики село [Остапівської сотні] *Мир-*
городського полку I, 65
 Кални місто * *на Правобережній Україні*
 II, 8
 Канцелярія малоросійських зборовъ III,
 33
 Канцелярія министерского правления
 малоросійських дѣлъ III, 12
 Канцелярія економіи свободнихъ маєт-
ностей III, 33
 Карабутовская сотня *Корибутівська сот-*
ня Прилуцького полку III, 19
 Карпиловка [село *Остерської сотні* *Київсь-*
кого полку] II, 10
 Карпиловщина *урочище поблизу [села]*
Карпилівки Остерської сотні *Київського*
полку II, 10
 Качанова долина I, 84
 Квота р. II, 25
 Кгдень [мабуть, село у *Київському полку]*
 II, 10
 Келеберда село *Золотоніського повіту* I, 56
 Келебердинская сотня див. Келебердян-
 ская сотня
 Келебердянская сотня *Полтавського полку*
 III, 19; Келебердинская сотня I, 43
 Киевъ [місто] *центр Київського полку* I,
 58; місто* III, 19; Киевъ на Подоль I, 19;
 Нижний городъ Киевъ I, 52
 Киево-Софійский кафедральный монас-
тирь I, 91
 Киевская митрополия I, 12
 Киевская сотня *Київського полку* III, 19
 Киевский полкъ III, 19
 Киевский майстратъ III, 33; див. Киевский
 магистратъ
 Киселювская сотня *Чернігівського полку*
 III, 19
 Китайгородъ містечко, *центр Китайго-*
родської сотні *Полтавського полку*
 III, 19
 Китайгородская сотня *Полтавського полку*
 III, 19; Кытайгородская сотня I, 43
 Кытайгородская сотня див. Китайгород-
 ская сотня
 Кышинская сотня див. Кишѣнская сотня
 Кишѣнская сотня *Полтавського полку* III,
 19; Кышинская сотня I, 43
 Киевъ на Подоль див. Киевъ
 Киево-Братский монастырь I, 25; Киево-
 Братско-училищный монастырь I, 53;

- Київський братско-училищний монастир I, 25
 Києво-Братско-училищний монастир див. Києво-Братський монастир
 Києво-Видубицький монастир I, 20
 Києво-губернська канцелярія див. Київська губернська канцелярія
 Києво-Печерська крѣпость I, 49
 Києво-Печерський монастир I, 33
 Києво-Подольська Набережно-Николаївська церква I, 52, 78
 Києво-Подольське духовне правленіє I, 50
 Києво-Софійський кафедральний монастир I, 91
 Київська академія I, 53
 Київська губернська канцелярія I, 19, 20; Києво-губернська канцелярія III, 33
 Київська консисторія I, 25
 Київська полкова канцелярія I, 33
 Київський братско-училищний монастир див. Києво-Братський монастир
 Київський магістрат I, 75
 Київський магістрат I, 19; Київський майстрат III, 33; Київський майстрат I, 19
 Київський полк I, 33
 Кнути село Новомлинської сотні [Ніжинського полку] II, 2
 Кобезька сотня див. Кобижська сотня
 Кобезька містечко, центр Кобизької сотні Київського полку III, 19
 Кобеляцька сотня Полтавського полку I, 43; III, 19, 27
 Кобизчанський Яр III, 25
 Ковалевка містечко [центр Ковалівської сотні] Гадяцького полку III, 19
 Ковали село Лохвицького повіту [Чернігівської губернії] I, 82
 Козелець [місто, центр Козелецької сотні] Київського полку I, 33; II, 10; місто *, центр Козелецької сотні Київського полку III, 19
 Козелецька сотня Київського полку I, 33; III, 19
 Козлов село * Городнянського повіту [Чернігівського намісництва]
 Козлова село * Козлов Городницького повіту [Чернігівської губернії] I, 58
 Койлов село Воронківської сотні Переяславського полку I, 91
 Коллегія Малоросійська III, 11
 Коломак містечко Охтирського полку II, 9
 Комарейщина урочище III, 31
 Комишна містечко [центр Комишнянської сотні] Гадяцького полку III, 19
 Комісія економія маєтностей III, 33
 Конотоп містечко, центр Конотопської сотні Ніжинського полку I, 8, 36, 39; II, 23; III, 19
 Конотопська сотенна канцелярія I, 36
 Конотопська сотня Ніжинського полку III, 33
 Конотопський уезд III, 30
 Конотопське городничество III, 30
 Константинов містечко, центр Константинівської сотні Лубенського полку III, 19
 Константиновська сотня Лубенського полку III, 19
 Коренцево село Красноколядинської сотні Прилуцького полку I, 66
 Корибутов село [центр Корибутівської сотні Прилуцького полку] I, 66
 Корибутовська сотенна канцелярія I, 56
 Корибутовська сотня див. Корибутовська сотня
 Корибутовська сотня Прилуцького полку I, 66; III, 20; Корибутовська сотня I, 56
 Коробчинь [село Ніжинського полку] I, 13
 Коровинць село Костянтинівської сотні Лубенського полку III, 19
 Королева Дубровка урочище або слобода Миргородського полку II, 28
 Королювка р. III, 10
 Коропь [містечко] центр Коропівської сотні Ніжинського полку II, 1; місто* III, 19
 Короповська сотня Ніжинського полку III, 33
 Короповщина [село або ж урочище] II, 10
 Корсунь [мабуть, місто на Правобережній Україні, колишній центр Корсунського полку] II, 5
 Корче Гребень село [Ніжинського полку] I, 13
 Косачовка [село] Остерської сотні Київського полку II, 10
 Константиновська сотня Лубенського полку I, 34
 Коурыловка Корибутівської сотні Прилуцького полку I, 66
 Красные Горки [слобода, мабуть, Мглинської сотні Стародубського полку] II, 26
 Красний Колядинь містечко, центр Красноколядинської сотні Прилуцького полку II, 18; III, 19; Красний Колядинь I, 66
 Красний Колядинь див. Красний Колядинь
 Красноколядинська сотня Прилуцького полку I, 66
 Кременчуг див. Кременчук
 Кременчук містечко [центр Кременчуцької сотні] Миргородського полку III, 19; Кременчуг місто Катеринославського намісництва I, 59
 Кременчуцька сотенна канцелярія I, 79
 Кролевец містечко, центр Кролевецької сотні Ніжинського полку II, 24; III, 19
 Кролевецкая сотня Ніжинського полку III, 33
 Кропивна село Красноколядинської сотні Прилуцького полку I, 66
 Кропивная містечко [центр Кропив'янської сотні] Переяславського полку III, 19
 Крувань село або слобода II, 26

- Круковъ село [Топальської сотні] Стародубського полку III, 13
- Крупницький монастир I, 8
- Куземинь містечко [центр Куземинської сотні] Гадяцького полку III, 19
- Куликовка село Городнянської сотні Чернігівського полку II, 17
- Курень село Бахмацької сотні Ніжинського полку I, 63; III, 1, 8, 33; село Борзнянського повіту [Чернігівського намісництва] I, 87
- Курьника містечко Чорнуської сотні Лубенського полку III, 19; містечко Пирятинського повіту [Малоросійської губернії] I, 84
- Курьнянський степ III, 1
- Кустичь село Новоміської сотні Стародубського полку I, 7, 45; III, 21
- Ладинь село Журавської сотні Прилуцького полку III, 19
- Ламаная село * [Омельницької сотні] Миргородського полку I, 65
- Лебединь [село] Баришівської сотні Переяславського полку I, 13
- Лебединская дорога III, 32
- Леляховка село Новосанжарівської сотні Полтавського полку III, 27; Лелъховка III, 27
- Лесконоги село Новгородської сотні Стародубського полку III, 7
- Лизуновка село [Шептахівської сотні] Стародубського полку I, 40
- Липове село * [Чигриндубровської сотні] Лубенського полку, власність Галагана III, 24
- Липове село Красноколядинської сотні Прилуцького полку I, 66
- Липогоровка слобідка Красноколядинської сотні Прилуцького полку I, 66
- Литвиновичь село [Глухівської сотні] Ніжинського полку I, 4
- Літки містечко Остерської сотні Київського полку I, 60; III, 19
- Лотоки село Стародубського полку, підлегле Стародубській ратуші II, 24
- Лохвицкая сотня Лубенського полку III, 19
- Лохвицкий уезд I, 82
- Лохвиця [місто, центр Лохвицької сотні] Лубенського полку I, 6; місто * [центр Лохвицької сотні] Лубенського полку I, 41; місто *, центр Лохвицької сотні Лубенського полку III, 19
- Лубенець сіможить у Стародубському полку власність Покорського Афанасія III, 6
- Лубенская первая полковая сотня I, 90
- Лубенская полковая канцелярія див. Лубенская полковая канцелярія
- Лубенская полковая канцелярія див. Лубенская полковая канцелярія
- Лубенская полковая канцелярія див. Лубенская полковая канцелярія
- Лубенская полковая канцелярія I, 11, 34; III, 23, 24; Лубенская полковая канцелярія I, 30; Лубенская полковая канцелярія III, 22; Лубенская полковая канцелярія I, 89
- Лубенская ратушь див. Лубенский полковий ратушь
- Лубенский полкъ I, 30, 34, 68; III, 19
- Лубенский полковий ратушь I, 88; Лубенская ратушь I, 88; Лубенский ратушь I, 90; III, 9
- Лубенский ратушь див. Лубенский полковий ратушь
- Лубиць [місто, центр Лубенського полку] I, 5, 24, 89; III, 9; місто *, центр Лубенського полку II, 17
- Лугь острія II, 3
- Лука село [Лубенської першої сотні] Лубенського полку III, 18
- Лукоеди [мабуть, село у Київському полку] II, 10
- Лукомля місто *, центр Лукомської сотні Лубенського полку III, 19
- Лукомская сотня Лубенського полку III, 19
- Лутки [очевидно, Літки, містечко Остерської сотні Київського полку] II, 10
- Любецкая сотня Чернігівського полку III, 19
- Любечь містечко, центр Любецької сотні Чернігівського полку I, 4, 47
- Лютенка містечко [центр Лютенської сотні] Гадяцького полку III, 19
- Макаровский хут. III, 32
- Максимовка село [Городиської сотні] Полтавського полку I, 65
- Малая Каратуля [село] Переяславської другої сотні Переяславського полку III, 28
- Малая Росія I, 31; Малая Россія I, 10, 55; II, 25; III, 27; Малоросія I, 44
- Малой Самборь село Корибутівської сотні Прилуцького полку I, 66
- Малоросія див. Малая Росія
- Малоросійская колегія див. Малоросійская колегія
- Малоросійская губернія II, 16
- Малоросійская колегія I, 27; II, 14; III, 3; Малоросійская колегія I, 4; Малоросійская колегія I, 35; Колегія III, 16
- Манжалъя містечко [Омельницької сотні] Миргородського полку III, 19
- Манойловка село [Голтянської сотні] Миргородського полку I, 65
- Марчишина Буда село [Глухівської сотні] Ніжинського полку III, 19
- Марямпольский хут. [Крилівської сотні] Миргородського полку I, 65
- Маяшовка село [Устивицької сотні] Миргородського полку III, 19

- Мачухи село [Полтавської другої сотні] Полтавського полку III, 19
- Маяцкая сотня Полтавського полку III, 19
- Мгарь село [Лубенської першої сотні] Лубенського полку III, 18
- Мгарский Лубенский монастирь I, 51, 88, 90; Мгарский монастирь I, 88
- Мгарский монастирь див. Мгарский Лубенский монастирь
- Мглинь місто * [центр Мглинської сотні] Стародубського полку II, 24; III, 19
- Мглинская сотня Стародубського полку II, 24; III, 16
- Мглинській ратушь II, 24
- Медвежово село Хмелівської сотні Лубенського полку III, 19
- Меловатая слобідка Миргородського полку I, 65
- Менская сотня Чернігівського полку III, 19
- Минский повіть II, 17
- Метлаха II, 26
- Миевъ [село Любецької сотні Чернігівського полку] II, 10
- Мялюшки село [Миргородської полкової сотні] Миргородського полку I, 65
- Миністерская канцелярія III, 32
- Миргородь місто *, центр Миргородського полку III, 19
- Миргородская вторая сотня III, 19
- Миргородская полковая канцелярія III, 3
- Миргородская сотня Миргородського полку III, 19
- Миргородский повіть II, 29
- Миргородский полкъ I, 65; II, 16; III, 19
- Можевщина [село або урочище] II, 10
- Монастирище містечко [центр Монастирської сотні] Прилуцького полку III, 19
- Моровская сотня Київського полку III, 19
- Морозовка [село] Баршівської сотні Переяславського полку III, 32
- Москва [місто] I, 44, 54, 55, 61, 62; II, 2; III, 11
- Мринь містечко, центр Мринської сотні Київського полку III, 19
- Мринская сотня Київського полку III, 19, 33
- Навозь [село Киселівської сотні Чернігівського полку] II, 10
- Начовкове урочище I, 82
- Неданчичь село Городнянського повіту Чернігівського намісництва [колишньої Любецької сотні Чернігівського полку], власність прапорщика Константиновича Пилипа Миколайовича
- Нежинь див. Нѣжинь
- Нежинская полковая канцелярія див. Нѣжинская полковая канцелярія
- Нефорощанская сотня Полтавського полку III, 19
- Нѣжинь місто *, центр Нѣжинського полку I, 15; II, 2; III, 19, 33; Нежинь I, 85
- Нѣжинская первая полковая сотня III, 33
- Нѣжинская полковая канцелярія I, 36, 63; III, 33; Нежинская полковая канцелярія I, 37
- Нежинский повіть I, 15
- Нѣжинский полкъ I, 61; III, 19
- Нѣжинский полковой судъ I, 26
- Нежинское полковое правление I, 36 пор.
- Нѣжинская полковая канцелярія
- Нижне село [Стародубської першої сотні] Стародубського полку III, 13
- Нижний Городь Кієвъ див. Кієвъ
- Ничоговка село [Козелецької сотні] Київського полку III, 31
- Новгородский мѣский ратушь III, 6
- Новгородский мѣский урядъ III, 6; Новгородский городовый урядъ III, 7
- Новгородский уездъ III, 7
- Новгородокъ місто *, центр Новгородської сотні Стародубського полку III, 19
- Новгородская сотня Стародубського полку II, 25; III, 19
- Новгородский монастирь див. Новгородский Спаский монастирь
- Новгородский Николаевский монастирь I, 65
- Новгородский Спаский монастирь III, 19; Новгородский монастирь III, 19
- Новъ Боровичь [село Седнівської сотні] Чернігівського полку III, 19
- Новъ Млини містечко [центр Новомлинської сотні] Нѣжинського полку II, 2; III, 19
- Новоглибовь село [Остерської сотні Київського полку] II, 10
- Новомлинская сотня Нѣжинського полку II, 2; III, 33
- Новомлинский ратушь III, 1
- Новомлинский урядъ III, 8
- Новороссійская губернія II, 16
- Новосанжаровская канцелярія III, 3
- Новосанжаровская сотенная канцелярія Полтавського полку III, 27
- Новосанжаровская сотня Полтавського полку I, 43; III, 19, 27
- Новосанжаровское сотенное правленіє III, 27
- Новосербія I, 13
- Новосюлки [село * Остерської сотні Київського полку] II, 10
- Носадицка поляна II, 26
- Носовка містечко Київського полку III, 19
- Носовская сотня Київського полку II, 12, III, 19
- Обмочевь [село Батуриної сотні Нѣжинського полку] I, 8
- Оболонское село [Хорольської сотні] Миргородського полку, власність Оболонського Дем'яна I, 65

- Обуховка село [Сорочинської сотні] Миргородського полку I, 65
- Овдѣвка [село, мабуть, Дівичької сотні] Ніжинського полку I, 28
- Окуннунувъ [село Окуниновъ Остерської сотні Київського полку] II, 10
- Оленовка село [Борзенської сотні Ніжинського полку] I, 15
- Олжине б. III, 13
- Олишевка містечко, центр Олишевської сотні Київського полку III, 33
- Олишевская сотня Київського полку III, 19, 33
- Омельникъ містечко [центр Омельницької сотні] Миргородського полку III, 19
- Омельникъ р. I, 65
- Омеляновъ [село Остерської сотні] Київського полку III, 31
- Описная канцелярія Батуринського правління III, 33
- Опошанская ратушь II, 7
- Опошня¹ сотенне містечко Гадяцького полку III, 19
- Опришки село * [Городиської сотні] Миргородського полку I, 65
- Оревичи [село у Київському або ж Чернігівському полку] II, 10
- Орель місто * в Росії I, 62
- Оржиця містечко Горошинської сотні Лубенського полку III, 19
- Орли [містечко, центр Орлянської сотні] Полтавського полку III, 25
- Орловка село Понорницької сотні Чернігівського полку III, 19
- Орлянская сотня Полтавського полку III, 19
- Ортинский остров II, 26
- Осняки село [мабуть, Любецької сотні Чернігівського полку] II, 10
- Остаповка містечко [центр Остапівської сотні] Миргородського полку III, 19
- Остаповская сотня Миргородського полку III, 19
- Остаповский хут. Яготинської сотні Переяславського полку III, 29
- Остеръ містечко, центр Остерської сотні Київського полку III, 19
- Остерская сотня Київського полку III, 19
- Остерский повіть II, 12, 13
- Ощитки [село Остерської сотні Київського полку] II, 10
- Панфили село Яготинської сотні Переяславського полку II, 16
- Патютковщинский хут. I, 29
- Пекаръ село Корибутівської сотні Прилуцького полку I, 66
- Пеліонка р. III, 16
- Первая полковая сотня въ городъ Лубняхъ III, 19
- Перевозовка село [Сорочинської сотні] Миргородського полку I, 65
- Переволочанская сотня Полтавського полку I, 43; III, 19
- Переволочная село Прилуцької сотні Прилуцького полку III, 19
- Перетятина урочище поблизу села Сорокишичі II, 10
- Переяславль див. Переясловль
- Переяславская полковая канцелярія див. Переясловская полковая канцелярія
- Переяславский ратушь I, 70
- Переясловль місто *, центр Переяславського полку III, 19; Переяславль I, 48; місто *, центр Переяславського повіту I, 91
- Переясловская канцелярія див. Переясловская полковая канцелярія
- Переясловская полковая канцелярія I, 48, 91; III, 19; Переяславская полковая канцелярія I, 14; Переясловская канцелярія II, 28
- Переясловский кафедральный монастирь III, 28
- Переясловский повіть I, 94
- Переясловский полкъ I, 90; II, 31; III, 19
- Переясловский полковий судъ I, 91
- Петратинский хут. Стародубського полку II, 24
- Петровка слобідка Красноколядинської сотні Прилуцького полку I, 66
- Петропавловская обитель див. Глуховский Петропавловский монастирь
- Пирогі село [Городиської сотні] Миргородського полку I, 65
- Пирятинъ містечко, центр Пирятинської сотні Лубенського полку III, 19
- Пирятинская сотня Лубенського полку III, 19
- Писаревка слобода або село * [Почепської першої сотні] Стародубського полку III, 16
- Пѣски село [Лубенської другої сотні] Лубенського полку III, 18
- Пѣски [село] Роменської сотні Лубенського полку I, 11
- Пѣщаний Бродъ урочище II, 10
- Пѣщаное містечко [центр Піщанської сотні] Переяславського полку III, 19
- Плоска [село Гоголівської сотні Київського полку] II, 10
- Погаръ місто * [центр Погарської сотні] Стародубського полку III, 19
- Погарский повіть I, 87
- Погребки село [Городиської сотні] Полтавського полку I, 65
- Погребки село * Новгородської сотні Стародубського полку II, 25
- Покошичі село [Понорницької сотні Чернігівського полку] I, 29
- Полтава [місто] центр Полтавського полку I, 35; III, 27
- [Полтавская] вторая полковая [сотня] див. Полтавская сотня

- [Полтавская] первая полковая [сотня] див. *Полтавская сотня*
- Полтавская полковая канцелярія I, 35; II, 32; III, 19
- Полтавская сотня *Полтавського полку* III, 19; [Полтавская] вторая полковая [сотня] III, 19; [Полтавская] первая полковая [сотня] III, 19
- Полтавский полкъ I, 1, 43
- Понори село *Красноколядинської сотні Прилуцького полку* I, 37; Поноры I, 66
- Поноры див. Понори
- Понуринская сотня *Чернігівського полку* III, 19
- Попова хут. [Голтвянської сотні] *Миргородського полку* I, 65
- Поповка село [Миргородської полкової сотні] *Миргородського полку* I, 65
- Потокъ містечко [центр *Потоцької сотні*] *Миргородського полку* III, 19
- Потоцкая сотня *Миргородського полку* III, 19
- Походная его ясновелможности канцелярія III, 33
- Почепъ місто *, центр *Почепської сотні Стародубського полку* III, 19
- Почеповская сотня *Стародубського полку* I, 54
- Правителствующій Сенать III, 19
- Прилуки місто *, центр *Прилуцької сотні Прилуцького полку* II, 22; III, 19
- Прилуцкая полковая канцелярія див. Прилуцкая полковая канцелярія
- Прилуцкая полковая канцелярія III, 20
- Прилуцкая полковая канцелярія III, 33;
- Прилуцкая полковая сотня *Прилуцького полку* III, 19
- Прилуцкій полкъ I, 37, 56, 66
- Протасовка підварок *Конотопського повіту* III, 30
- Прохоровка село *Бубнівської сотні Переяславського полку* III, 19
- Прохорская сотня *Ніжинського полку* III, 33
- Пуховка [село *Гоголівської сотні Київського полку*] II, 10
- Радомисль [містечко на *Празобережній Україні*] I, 13
- Рашовка містечко [центр *Рашівської сотні*] *Гадяцького полку* III, 19
- Решитиловская сотня *Полтавського полку* I, 43; III, 19
- Ржавецъ [село *Ічнянської сотні Прилуцького полку*] III, 31
- Ръзницкій цехъ I, 75
- Ръчинь місто * I, 61
- Рокиты урочище III, 31
- Ромень місто *, центр *Роменської сотні Лубенського полку* I, 92; III, 19
- Роменская сотенная канцелярія I, 92; III, 19
- Роменский повѣтъ II, 13; III, 15
- Ропскъ містечко *Топальської сотні Стародубського полку* III, 13, 19
- Россійская імперія див. Россійская імперія
- Россійская імперія I, 93
- Россійская імперія I, 34
- Ростопа II, 26
- Рюховъ село *колишньої Новоміської сотні Стародубського полку* I, 16
- Рябухи село *Красноколядинської сотні Прилуцького полку* I, 66
- Савинь село * [Остерської сотні] *Київського полку* III, 31
- Садки [слобода або село] *Київського полку* II, 10
- Санктъ-Пѣтербургъ столиця *Російської імперії* I, 31, 33; III, 34; Санктъ-Пѣтербургъ II, 24; III, 34
- Санктъпѣтербургская академія I, 32
- Санктъ-Пѣтербургъ див. Санктъ-Пѣтербургъ
- Сважом [очевидно, *Сваромль*] [Остерської сотні *Київського полку*] II, 10
- Свинний ликъ урочище поблизу села *Богданівки* II, 3
- Святое село * [Остерської сотні] *Київського полку* III, 31
- Седневъ містечко центр *Седнівської сотні Чернігівського полку* II, 26; III, 19
- Седневский урядъ II, 20
- Сеймъ р. II, 2
- Семьяновка село *Конотопської сотні (Ніжинського полку)* I, 39
- Сенецкая сотня див. Сенчанская сотня
- Сенча містечко, центр *Сенчанської сотні Лубенського полку* III, 19
- Сенчанская сотня *Лубенського полку* III, 17; Сенецкая сотня III, 19
- Середина Буда село [Ямпільської сотні] *Ніжинського полку* II, 19
- Сивки [село *Любецької сотні Чернігівського полку*] II, 10
- Симеоновка містечко *Топальської сотні Стародубського полку* III, 19
- Синява містечко, центр *Синявської сотні Чернігівського полку* III, 19
- Синявская сотня *Чернігівського полку* III, 19
- Съчь I, 13
- Скварова Криниця урочище на межі сіл *Сорокошичі та Глибова* II, 10
- Слабинская сотня *Чернігівського полку* III, 19
- Слободка Свѣржанская село *Новгородської сотні Стародубського полку* II, 25
- Слуповъ урочище III, 31
- Смѣлое містечко, центр *Смілянської сотні Лубенського полку* III, 19

- Смелянская сотня *Лубенського полку* I, 34; III, 19
Смячъ р. II, 26
Снітинская сотня *Лубенського полку* I, 89
Снітинское сотенное правление I, 89
Сновь р. III, 13
Сокѣринь [село *Остерської сотні*] *Київського полку* III, 31
Соколевская сотня *Полтавського полку* III, 19
Сокулліи Рога [село або урочище] II, 10
Солошовка село *Городнянської сотні Чернігівського полку* II, 26
Солоновская пуца II, 26
Солоновское б. II, 26
Солонувський острів II, 26
Сопичь село [Глухівської сотні] *Ніжинського полку* III, 19
Сорокошицкая волость II, 10
Сорокошичи [село *Остерської сотні Київського полку*] II, 9
Сорочинский монастирь I, 65
Сорочинць місто* [центр *Сорочинської сотні Миргородського полку*] I, 65; III, 19; село II, 29
Сосницкая сотня *Чернігівського полку* III, 19
Сосниця містечко [центр *Сосницької сотні Чернігівського полку*] III, 19
Сосновка село *Конотопської сотні Ніжинського полку* II, 23
Соснувка II, 23
Соснувка див. Сосновка
Спичинць село [мабуть, *Корибутівської сотні Прилуцького полку*] I, 56
Сребранская сотня *Прилуцького полку* III, 19
Срѣбное містечко, центр *Сріблянської сотні Прилуцького полку* III, 19
Старий Криловъ Полской области [пор. *Криловъ, центр Крилівської сотні Миргородського полку*] I, 79
Старий Торъ [фортеця [нинішне місто *Слов'янск*] на території *Слобідської України*] I, 42
Староглибовъ [село *Остерської сотні Київського полку*] II, 10
Стародубъ місто* центр *Стародубського полку* I, 7, 29, 55; II, 24; III, 11, 13; Сътародубъ III, 19; Стародубовъ II, 24
Стародубъ див. Стародубъ
Стародубовъ див. Стародубъ
Стародубовская полковая канцелярія III, 12
Стародубовский магистратъ III, 6; Стародубовский майстратъ III, 10, 11, 13
Стародубовский майстратъ див. Стародубовский магистратъ
Стародубовский полкъ II, 24, 54; Сътародубовский полкъ III, 19
Стародубовский полкъ див. Стародубовский полкъ
- Стародубовский полковий судъ III, 12
Стародубовский ратушь II, 24; Стародубовский ратушь III, 11
Стародубовское духовное правление I, 16
Стародубовское полковое правление III, 14
Стародубовский ратушь див. Стародубовский ратушь
Старосамарская сотня *Полтавського полку* III, 19
Старосанжарівская сотня *Полтавського полку* I, 43; III, 19
Старосѣля село *Городнянської сотні Чернігівського полку* II, 26
Старосѣльская пуца II, 26
Стѣевка село [Кирилівської сотні] *Миргородського полку* I, 65
Стибинь населений пункт [село?] *Київського полку* III, 31
Столинская сотня *Чернігівського полку* III, 19
Студенокъ село *Глухівського повіту* I, 2
Судъ войсковий генералний II, 18; Судъ войсковий генералний III, 27; Судъ войсковий генералний I, 5; II, 1, 5, 23, 24; Судъ войсковий генералний II, 11, 25
Судъ войсковий генералний див. Судъ войсковий генералний
Судъ войсковий генералний див. Судъ войсковий генералний
Судъ войсковий генералний див. Судъ войсковий генералний
Судъ генералний I, 4; II, 18, 27; III, 33 пор. Судъ войсковий генералний
Сула р. III, 9
Сулимовка село *Баришівської сотні Переяславського полку* III, 32
- Таведь р. II, 26
Талалаевка село *Красноколядинської сотні Прилуцького полку* I, 66
Тарасовичи [село *Остерської сотні Київського полку*] II, 10
Тарасовка село *Гадяцького полку* I, 53
Татариново б. II, 26
Твердохлѣбъ село [Городискої сотні] *Полтавського полку* I, 65
Теплинский байракъ урочище поблизу міста* *Ізюма* II, 7
Теремці [село] на Правобережній Україні, колишня власність князів Сапегів, розташоване в межиріччі Дніпра і Прип'яті [тепер — центр сільської ради *Чорнобильського р-ну Київської обл.*] II, 10
Тиниця село *Бахмацької сотні Ніжинського полку* I, 28
Тищенкохъ хут.* власність *Константиновича Пилипа Миколайовича* II, 15
Тищенковский хут. I, 76, 77
Топалская сотня *Стародубського полку* III, 19

- Топчѣвка село Олишівської сотні Київського полку III, 33
- Трубайць село [Хорольської сотні] Миргородського полку I, 65
- Тужирь урочище поблизу села Сорокошичі II, 10
- Тула місто * I, 62
- Улановь село [Глухівської сотні] Ніжинського полку III, 19
- Устивиця містечко [центр Устивицької сотні] Миргородського полку III, 19
- Федоровка слобідка [Великобудиської або Полтавської першої полкової сотні Полтавського полку] I, 65
- Фесювка село Корибутівської сотні Прилуцького полку I, 66
- Хархуновщина урочище III, 31
- Хитць село [Снітинської сотні] Лубенського полку III, 18
- Хмеловь село, центр Хмелівської сотні Лубенського полку III, 19
- Хмелівська сотня Лубенського полку III, 19
- Хомуць містечко Миргородської другої сотні Миргородського полку III, 19
- Хороль місто * [центр Хорольської сотні] Миргородського полку III, 19
- Хоромное село Топальської сотні Стародубського полку III, 19
- Хорошки село [Голтянської сотні] Миргородського полку I, 65
- Хоружовка село Костянтинівської сотні Лубенського полку III, 19
- Хотяновка [село, очевидно, Хотинівка Олишевської сотні] Київського полку II, 10
- Царичанская сотня Полтавського полку III, 17
- Цериград [місто] I, 19
- Чекаринский остров II, 26
- Черевки село [Миргородської полкової сотні] Миргородського полку I, 65
- Черемошное село [Стародубського полку] II, 26
- Чернацкая село [Ямпільської сотні] Ніжинського полку III, 19
- Черниговская губернія I, 82; Чернігівська губернія I, 58
- Черниговская дикастерія I, 16
- Черниговский нижній земський суд II, 14
- Черниговский нижній земський суд див. Черниговский нижній земський суд
- Черниговский [Чернігівський] нижній земський суд II, 15
- Чернігівський повіть I, 81
- Чернігівський нижній земський суд див. Черниговский нижній земський суд
- Чернігів місто *, центр Чернігівського полку II, 20; III, 19
- Чернігівская губернія див. Черниговская губернія
- Чернігівский земський суд II, 17
- Чернігівський полк III, 19
- Черноводская слобідка Стародубського полку, власність Жора кн Лук'яна II, 24
- Чернуги містечко [Пирятинського повіту] Малоросійської губернії I, 84; пор. Чорнухи
- Чибрѣжъ р. II, 26
- Чигриндуброва місто * центр Чигриндубровської сотні Лубенського полку III, 19
- Чигриндубровская сотня Лубенського полку I, 30, 34; III, 19, 23
- Чорнуская сотня Лубенського полку I, 82; III, 19
- Чорнухи містечко, центр Чорнуської сотні Лубенського полку III, 19; пор. Чернуги
- Чубковичи село [Топальської сотні] Стародубського полку III, 13
- Чулатове село [Новгородської сотні] Стародубського полку II, 25
- Шабалиновь село Новомлинської сотні Ніжинського полку III, 1, 8
- Шаповаловка село, центр Шаповалівської сотні Ніжинського полку I, 62
- Шаповаловская сотня Ніжинського полку I, 61
- Шатрища село [Ямпільської сотні] Ніжинського полку III, 19
- Шафаростовка село [Миргородської полкової сотні] Миргородського полку I, 65
- Шилівка село [Остапівської сотні] Миргородського полку I, 65
- Шишакь містечко [центр Шишацької сотні] Миргородського полку III, 19
- Штани урочище III, 31
- Юревка слобода Корибутівської сотні Прилуцького полку I, 66
- Яблунове містечко, центр Яблунівської сотні Лубенського полку III, 19
- Яблунівская сотня Лубенського полку III, 19
- Яготинь містечко, центр Яготинської сотні Переяславського полку II, 14; III, 19
- Яготинская сотня Переяславського полку II, 14, 31
- Ямпольская сотня Ніжинського полку III, 33
- Ямполь містечко [центр Ямпільської сотні] Ніжинського полку III, 19
- Ярески містечко центр Яресківської сотні Миргородського полку III, 19
- Ярошъ село * [Городиської сотні] Миргородського полку I, 65
- Ярошовка село Красноколядинської сотні Прилуцького полку I, 66

ТИТЛА І СКОРОЧЕННЯ

арт (<.), артик (:), ар- тик(<.) — артикулу	влчтва*, влч(с)тва, влч- тва, влчтва, влч(:).— величества	гпд(ъ)*, гпдъ — господ(ъ)
Бату(р) (:): — Батурина	вм(ст), вмл, вм(ст) — ва- ша мило(ст)	гпда* — господа
бату(р) (:): — батуринский	вмти*, вмти, вм(с)ти — вашей милости	гпдамъ — господамъ
бга див. гда бга	вмтию* — вашей милос- тию	гпдамы — господами
Бгоматере — Богоматере	всепретлѣйшого — все- пресвѣтлѣйшого	гпднѣ*, гднѣ* — госпо- динѣ
бгу — богу	вша — ваша	гпдна*, гпдна, г(с)пдна, гдна*, гдна — господи- на
бже — боже	вше — ваше	гпдне* — господне
бжею — божиею	вшей — вашей	гпднемъ* — господнемъ
бжого — божого	вшой — вашей	гпдномъ*, гпдномъ — гос- подномъ
блгати, блгати — блага- ти	вшу — вашу	гпдну* — господину
блговѣщенія — благовѣ- щенія	га(д) (:): — гадацкий	гпдня* — господня
блжиной — блаженной	гда бга — господа бога	гпду* — господу
Брцы див. пресвѣтїя Брцы	гда(р)ствннихъ — госу- дарственнихъ	гпжѣ* — госпожѣ
бунч (<.) — бунчуковий	гдрскїй* — государскїй	дека(б), декаб(р).— дв- кабря
Бцы див. престая Бцы	гдрственнаго* — госу- дарственнаго	(д).— дня
Великобуд (<.) сотнѣ — Ве- ликобудиской сотнѣ	гдря*, гдря — государя	днгѣ — денегѣ
ВЗ — Войско Запорож- ское	Глу(х).— Глухова	днги — денги
влатю* — властю		днжной — денежной
влможность — велмож- ность		дховникъ — духовникъ
		дховнихъ — духовнихъ

❧ 1 Знак титла в актових паперах XVIII ст. має вертикальне положення з нахилом управо. У скорочених словах, які містили пропущену поряд з іншими літеру с, традиційно уживається титло з крапкою, що виникло під впливом виносної літери с, яка нагадувала грецьку сигму (σ). З технічних причин вони подані в текстах під астериском (детальніше про вживання титла див. Горобець В. Й. Український скоропис першої половини XVIII ст. // Мовознавство.— 1982.— № 2.— С. 65—66).

дховнѣ — духовнѣ
 дховного, дховнаго — ду-
 ховного
 дши, дши — души
 Запо(р). — Запорожского
 зол (.), зо(л.), золо(т). —
 золотихъ
 Імп. (.) в (.) — Імператор-
 ского величества
 Керев(р). сотнѣ — Кере-
 в(р)дянской сотнѣ
 княства — княжества
 княства, княства — князь-
 ства
 князя — князя
 князь — князь
 конриі — консисторіі
 криі — канцеляріі
 крию — канцелярію
 Лебв(д). — Лебединѣ
 лубе(н). — лубенский
 малорос (.) — малоросій-
 ского
 млсрдія — милосердія
 млстивий — милостивий
 млти*, млти, млоти, млс-
 ти — милости
 млть, мл(:). мл(с)ть — ми-
 лость
 мнстирскимъ — монас-
 тирскимъ
 мнтирь*, мнтирь*,
 мнтирь — монастырь
 мнтиревѣ — монастыревѣ
 мнтирь*, мнтрѣ*, мтрѣ*
 — монастырь
 мнтирского — монастыр-
 ского
 мнтирской*, мнти(р)ской
 — монастырской
 мнтырскомъ* — монас-
 тырскомъ

мнтиря*, мнстрия, мн(с)-
 трия, м(с)трия — монас-
 трия
 мнтра*, мнтира*, мн(ст)-
 ра, мнастира, мн(с)ти-
 ра, мнтра, мрамонасти-
 ра
 мнтру* — монастыру
 мсць — мѣсяць
 мсцу — мѣсяцу
 мцей* — мѣсяцей
 мцѣ*, мцѣ — мосць
 мцѣви — милосцьви[й]
 мшо — мѣсяцю
 мця*, мця, мца — мѣся-
 ци
 мшего — монаршего
 мщѣ, мщѣ — мѣсящѣ
 ндѣльного — неделного
 ндѣль — недель
 ндѣлѣ — неделѣ
 ндлю — неделю
 ннѣ — нинѣ
 ннѣшнего — нинѣшнего
 ннѣшнему — нинѣшнему
 ннѣшнихъ — нинѣшнихъ
 ннѣшное — нинѣшное
 новго(р) (:). — новгород-
 ский
 Новосанжа(р). сотнѣ —
 Новосанжаровской
 сотнѣ
 нов(в)(:) — новерия
 Ном. ., но(р)., Нор, Nr. —
 номеромъ
 ншѣ — нашѣ
 нша — наша
 нше — наше
 ншего — нашего
 ншее — наше
 нши — наши
 ншимъ — нашимъ

ншими, ншими — нашими
 ншихъ — нашихъ
 ншому — нашему
 ншу — нашу
 облговолить — облагово-
 лить
 оць, шпѣ, ш(т)ць, отць —
 отецъ
 П. — панъ
 Пераволо(ч). сотнѣ — Пе-
 револочанской сотнѣ
 пнѣ — панъ
 пна, пна — пана
 пнами — панами
 пновѣ — пновѣ
 пне — пане
 пнеи — панеи
 пнею — панею
 пнѣ, пні, пні, пнѣ — панѣ
 пни — пани
 пноване — пановане
 пномъ — паномъ
 пнскимъ — панскимъ
 пнской — панской
 пну, пну — пану
 пол(.), по(л). — получено
 П. П. — пани
 првдой — правдой
 прав(н). — правный
 првтыя* Бцы, пресвѣтия
 Брцы, престая Бцы —
 пресвятыя Богородицы
 првтлго*, првтлого*,
 прстлого*, прсвтлго,
 прстлого, пре(с)втлго,
 прсвтлого, пре(с)тло-
 го, пре(с). — пресвѣт-
 лого
 преѡвщенного* — преѡ-
 священного
 Решети(л). сотнѣ — Ре-
 шетиловской сотнѣ

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

арк.	— аркуш	літ.	* — літературне	р.	— річка
арх.	— архаїзм	-	[слово	р-ну	— району
гл.	— глава	м.	— місто	с.	— село
гр.	— грецька мова	нім.	— німецька мова	ст.-рос.	— староросійсь-
д.-рус.	— давньоруска , мова	обл.	— область		ка мова
зв.	— зворотний бік аркуша	од. зб.	— одиниця збере- ження	ф.	— фонд
лат.	— латинська мо- ва	оп.	— опис	франц.	— французька мо- ва
		пов.	— повіт	хут.	— хутір
		пол.	— польська мова		

ЗМІСТ

Органи управління та їх канцелярії на Гетьманщині XVIII ст. (В. В. Панашенко)	5
Від упорядника	23
<i>Розділ перший</i>	
Урядово-адміністративна документація	33
1. Директивно-розпорядча документація	42
2. Виконавча документація	70
3. Засвідчувальна документація	95
4. Статутна документація	104
5. Обліково-статистична документація	107
6. Інформаційно-публікаторська документація	140
<i>Розділ другий</i>	
Процесуально-юридична документація	147
1. Слідча документація	162
2. Оповіщувальна документація	187
3. Процесуально-вирокова документація	204
4. Апеляційна документація	235
5. Нотаріальна документація	239
<i>Розділ третій</i>	
Канцелярська документація	243
1. Персонально-ділова документація	252
2. Довідково-інвентарна документація	256
3. Реєстраційна документація	337
Додатки	351
Показчики антропонімів, топонімів та інших власних назв	352
Іменний показчик	353
Показчик топонімів та інших власних назв	373
Титла і скорочення	384
Умовні скорочення	387

ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ
ТА ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ім. В. М. КОРЕЦЬКОГО
АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
ГОТУЮТЬ ДО ДРУКУ

В СЕРІЇ

*«Пам'ятки
політично-правової культури
України»:*

СОБРАНИЕ МАЛОРОССИЙСКИХ ПРАВ
(1807)

ПРАВА, ПО КОТОРЫМ СУДИТСЯ
МАЛОРОССИЙСКИЙ НАРОД
(1743)

СУД И РАСПРАВА
В ПРАВАХ МАЛОРОССИЙСКИХ
(1759)

КОРПУС ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ, ГЕТЬМАНАТУ,
ДИРЕКТОРІЇ І ЗУНР
(1917—1921)

М. ВАСИЛЕНКО ВИБРАНІ ПРАЦІ

В СЕРІЇ

*«Науково-довідкові видання
з історії України»*

БІОБІБЛІОГРАФІЇ
С. ДНІСТРЯНСЬКОГО, М. СЛАБЧЕНКА,
О. МАЛИНОВСЬКОГО, Ф. ТАРАНОВСЬКОГО
ТА ПОКАЖЧИКИ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ
І АРХІВНИХ МАТЕРІАЛІВ
ПРАВНИЧИХ КАФЕДР ТА КОМІСІЙ ВУАН, НТЦ
ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ ПРАВНИКІВ

СЕРІЇ ВИДАНЬ

АРХЕОГРАФІЧНОЇ КОМІСІЇ
ТА ІНСТИТУТУ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ
АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ:

ДЖЕРЕЛА З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО
КОЗАЦТВА

ПАМ'ЯТКИ
УКРАЇНСЬКОГО ЛІТОПИСАННЯ

УКРАЇНА В МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКАХ:
ХРОНІКИ, МЕМУАРИ, ЩОДЕННИКИ

ДЖЕРЕЛА З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ
КУЛЬТУРИ

ПАМ'ЯТКИ ФІЛОСОФСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

ДЖЕРЕЛА З ІСТОРІЇ ЦЕРКВИ
НА УКРАЇНІ

СХІДНІ ДЖЕРЕЛА З ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ

АКТОВІ ДЖЕРЕЛА

ОПИСОВО-СТАТИСТИЧНІ ДЖЕРЕЛА

ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ПАМ'ЯТКИ ПОЛІТИЧНО-ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ

КАРТОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА З ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ

ПАМ'ЯТКИ ІСТОРИЧНОЇ ДУМКИ
УКРАЇНИ

ПАМ'ЯТКИ ЗАРУБІЖНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ
УКРАЇНИ

**ЕТНОГРАФІЧНО-ФОЛЬКЛОРНА
СПАДЩИНА**

**НАУКОВО-ДОВІДКОВІ ВИДАННЯ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

**ДЖЕРЕЛА З ІСТОРІЇ
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО РУХУ
НА УКРАЇНІ
XIX — ПОЧАТКУ XX СТ.**

**ДЖЕРЕЛА З НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ**

**ПРОБЛЕМИ ЕДИЦІЙНОЇ
ТА КАМЕРАЛЬНОЇ АРХЕОГРАФІЇ:
ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ, МЕТОДИКА**

Наукове видання

*Ділова
документація
Гетьманщини
XVIII ст.*

Збірник документів

Упорядник *В. Я. ГОРОБЕЦЬ*

Редакційна колегія:

О. М. Мироненко (голова) та ін.

Оформлення художника *Є. І. Муштенка*

Художній редактор *Р. І. Калш*

Технічні редактори *І. М. Лукашенко, Т. С. Березян*

Коректори *Л. Г. Бузіашвілі, Л. П. Рябцева*

Подано до складання 27.05.91. Підп. до друку 06.11.92.
Формат 60×90/16. Папір друк. № 1. Літ. гарн. Вис. друк.
Ум.-друк. арк. 24,5. Ум. фарбо.-відб. 24,5. Обл.-вид. арк. 26,58.
Зам. № 2069.

Видавництво «Наукова думка».
252601 Київ 4, вул. Терещенківська, 3.

Віддруковано з матриць Головного підприємства
Республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига».
252057 Київ, вул. Довженка, 3 в обласній книжковій друкарні.
290000 Львів, вул. Стефанька, 11.

